

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAZETECİLİK YÖNÜYLE PEYAMİ SAFA

ÖMER FARUK YÜCEL

GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI

EYLÜL 2016

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

GAZETECİLİK YÖNÜYLE PEYAMİ SAFA

ÖMER FARUK YÜCEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EYLÜL 2016

Ömer Faruk YÜCEL tarafından hazırlanan "Gazetecilik Yönüyle Peyami Safa" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Gazetecilik Anabilim Dalında Gazetecilik Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman – Başkan: Prof. Dr. Ersin ÖZARSLAN
Gazetecilik Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ _____

Üye: Prof. Dr. Nurettin GÜZ
Gazetecilik Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ _____

Üye: Yard. Doç. Dr. Zübeyde ŞENDERİN
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ _____

Tez Savunma Tarihi: 06 / 09/ 2016

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü (V.)

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ömer Faruk YÜCEL

06.09.2016

GAZETECİLİK YÖNÜYLE PEYAMİ SAFA

(Yüksek Lisans Tezi)

Ömer Faruk YÜCEL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EYLÜL 2016

ÖZET

Bu çalışma Türk basın ve edebiyat tarihinin önemli yazarlarından olan Peyami Safa'nın gazeteciliğini ele almaktadır. Genellikle edebiyatçı yönüyle bilinen Peyami Safa, uzun yıllar faal gazeteciliğin içinde olmuş, fıkra, makale, tefrika, röportaj gibi pek çok gazete yazı türünde eserler vermiştir. Bu çalışmanın amacı Peyami Safa'nın gazetecilik faaliyetlerini ve düşünce dünyasını ortaya çıkarmaktır. Peyami Safa, zarurî sebeplerle çocuk yaşta çalışmaya başlamış, okumaya olan istidadından dolayı kendi kendini inşa etmiştir. Yazar, 20. asrın ilk yarısına şahitlik etmiş, Türkiye'nin pek çok meselesi üzerine kafa yormuş bir münevverdir. Bu çalışma da bu dönemin siyasî ve içtimaî hadiselerinin bir gazeteci gözüyle nasıl incelendiği sorusuna cevap arayacağı için önemlidir. Peyami Safa, gazete yazılarında sanat, edebiyat, dil ve eğitim gibi kültürü yakından ilgilendiren konular hakkında görüş, düşünce ve kanaatlerini bildirmiş, tespit ettiği meselelere çözümler teklif etmiştir. Bu çalışma yazarın kültürle ilgili düşüncelerini, dolayısıyla bir dönemin kültür meselelerini de inceleyecektir. Peyami Safa'nın gazeteciliği, kültür ve fikir hayatında önemli yeri olan meseleleri gazete sütunlarına taşıdığı ve bunları ilmî bir şekilde ele aldığından dolayı "fikir gazeteciliği" çerçevesinde incelenmelidir. Tarihî ve kronolojik bir yöntem uygulanan bu çalışmada Safa'nın sıklıkla üzerinde durduğu konular tespit edilmiş ve tahlil edilmiştir.

Bilim Kodu	:	1165. 2.045
Anahtar Kelimeler	:	Peyami Safa, gazetecilik, edebiyat, kültür
Sayfa Adedi	:	371
Tez Danışmanı	:	Prof. Dr. Ersin ÖZARSLAN

PEYAMİ SAFA WITH HIS JOURNALIST SIDE

(M.S. Thesis)

Ömer Faruk YÜCEL

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

September 2016

ABSTRACT

This study discusses the journalism of Peyami Safa, one of the important authors of Turkish press and literature history. Known generally as a man of letters, Peyami Safa has had included in active journalism for many years and produced many works of art in newspaper article genre such as jokes, article, discursion, and interview. The purpose of this study is to reveal the journalism activities and world of thought of Peyami Safa. Peyami Safa started to work due to compulsory reasons and developed himself by virtue of his aptitude in studying. The author is an intellectual who witnessed the first half of 20th century and worked through many problems of Turkey. This study is essential as it seeks an answer to the question of how political and social issues of this period are investigated from the aspect of a journalist. Peyami Safa has had reported his remarks, opinions and thoughts about the subjects interesting culture such as art, literature, language and education particularly in his columns and offered solutions to determined problems. This study is going to investigate the cultural issues of a period besides the opinions of the author concerning culture. The journalism of Peyami Safa, as he conveyed the problems having an essential place in culture and opinion world in his columns and discussed them as scientific studies, should be examined within the scope of “Opinion Journalism”. In this study, in which historical and chronologic methods are applied, the subjects that Safa put emphasis on frequently have been determined and analyzed.

Science Code	:	1165. 2.045
Key Words	:	Peyami Safa, journalism, literature, culture
Page Number	:	371
Supervisor	:	Prof. Dr. Ersin ÖZARSLAN

TEŞEKKÜR

Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda dil başta olmak üzere metod, teknik ve diğer ilmî hususlarda bana geniş ufuklar açan ve bu çalışmamın her merhalesinde bana yol gösteren değerli hocam Prof. Dr. Ersin ÖZARSLAN'a katkılarından dolayı teşekkür ederim. Tez çalışmam sürecinde manevî desteğini esirgemeyen eşim ve meslektaşım Arş. Gör. Dilar DİKEN YÜCEL ve YÜCEL ailesinin her ferdine teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmama katkılarından dolayı değerli kuzenim Erkan AKSU ve kıymetli dostum Ömer ÜNAL'a da şükranlarımı belirtirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xii

KISALTMALAR xiii

1. GİRİŞ 1

2. PEYAMİ SAFA'NIN HAYATI 5

2.1. Ailesi 5

2.2. Çocukluğu ve Tahsil Hayatı 7

2.3. İş Hayatı 11

2.4. Siyasî Hayatı 14

2.5. Evliliği 15

2.6. Vefatı 16

2.7. Yazı Hayatı 18

2.7.1. Edebî hayatı 19

2.7.2. Basın hayatı 25

2.8. Eserleri 27

2.8.1. Edebî eserleri 28

2.8.2. Fikrî eserleri 29

2.8.3. Dilbilgisi ve ders kitapları 31

2.8.4. Tercümeleri 32

3. PEYAMİ SAFA'NIN GAZETECİLİĞİ 33
3.1. Gazeteciliğine Genel Bir Bakış 33
3.2. Gazetecilik Hayatı ve Faaliyetleri 35
3.2.1. Cumhuriyet gazetesi (1925- 10 Ağustos 1940) 35
3.2.1.1. Musiki anketi (Röportaj)…….. 40
3.2.1.2. Kadın erkekle bir olabilir mi? (Röportaj)…… 42
3.2.1.3. Büyük Avrupa anketi (Röportaj)……. 44
3.2.1.4. Maarif davamız (Yazı Dizisi) ……. 50
3.2.2. Tan gazetesi (24 Nisan 1935 - 16 Nisan 1936)…….. 54
3.2.2.1. Nâzım Hikmet ile polemik…… 55
3.2.3. Tasvir-i Efkâr gazetesi (14 Ekim 1940 – 28 Eylül 1944)…… 64
3.2.3.1. Plân ve teşkilat davamız (Yazı Dizisi)…….. 66
3.2.4. Tasvir gazetesi (30 Mart 1945 – 1 Nisan 1946)…….. 70
3.2.4.1. Muhalif – muvafık (Yazı Dizisi)…….. 71
3.2.5. Vakit gazetesi (22 Nisan 1946 – 31 Temmuz 1947)…… 72
3.2.6. Ulus gazetesi (4 Kasım 1948 – 3 Eylül 1952)…….. 74
3.2.7. Milliyet gazetesi (1 Ekim 1954 – 18 Mart 1959)…….. 75
3.2.7.1. Atatürk'ün bir kadına mektupları (Yazı Dizisi)……. 78
3.2.7.2. Aziz Nesin ile polemik……. 81
3.2.8. Tercüman gazetesi (29 Mart 1959 – 29 Nisan 1960)……. 86
3.2.8.1. Nadir Nadi ile polemik……. 88
3.2.9. Havadis gazetesi (21 Temmuz 1960 – 14 Kasım 1960)…… 94
3.2.10. Son Havadis gazetesi (10 Mart 1961 – 15 Haziran 1961)…… 96
3.3. Gazete Yazılarının İstatistikî Tahlili…….. 97
3.4. Dergi Yayıncılığı…….. 99

3.4.1. Hafta mecmuası (11 Nisan 1934 – 6 Ocak 1936)…….. 99

3.4.2. Kültür Haftası dergisi (15 Ocak 1936 – 3 Haziran 1936)…… 101

3.4.3. Türk Düşüncesi dergisi (1 Aralık 1953 – Nisan 1960)…… 104

4. PEYAMİ SAFA'NIN GÖRÜŞ, DÜŞÜNCE VE KANAATLERİ..... 109

4.1. Siyasî ve İçtimaî Fikirler…… 112

4.1.1. Milliyetçilik…….. 112

4.1.1.1. Öz milliyetçilik (Nasyonalizm) 113

4.1.1.2. İlim ve milliyetçilik 116

4.1.2. Medeniyetçilik 119

4.1.2.1. Doğu medeniyeti..... 120

4.1.2.2. Batı medeniyeti..... 122

4.1.2.3. Doğu Batı sentezi 126

4.1.3. Maneviyatçılık..... 129

4.1.3.1. Maneviyatçı ve ruhçu görüşün kökleri…… 130

4.1.3.2. Ruhçuluk…… 133

4.1.3.3. Mistisizm…… 134

4.1.4. Muhafazakârlık 136

4.1.4.1. İrtica, inkılâp ve lâiklik..... 138

4.1.4.2. Ahlâk davası 141

4.1.5. Sosyalizm 142

4.1.5.1. Marksizmin tenkidi..... 145

4.1.5.2. Sovyetler Birliği ve komünizm propagandası 147

4.1.5.3. Türkiye'de komünizm 151

4.2. Kültüre Dair Düşünceler..... 154

4.2.1. Sanat ve estetik..... 156

4.2.1.1. Edebiyat 159
4.2.1.1.1. Roman 161
4.2.1.1.2. Hikâye 164
4.2.1.1.3. Şiir 165
4.2.1.1.4. Üslûp 167
4.2.1.1.5. Tenkid 170
4.2.1.2. Resim ve heykel 171
4.2.1.3. Musiki 173
4.2.1.4. Tiyatro 175
4.2.1.5. Sinema 177
4.2.2. Lisan ve tercüme 179
4.2.2.1. Türk dilinin meseleleri ve çözüm teklifleri 180
4.2.2.2. Tercüme 185
4.2.3. Eğitim 186
4.2.3.1. “Etüt” merkezli eğitim anlayışı 184
4.2.3.2. Türkiye’de eğitim meselesi 188
4.2.3.3. Terbiye ve disiplin 190
4.2.4. Kitle haberleşme vasıtaları 192
4.2.4.1. Gazete ve gazetecilik mesleği 193
4.2.4.2. Radyo 196
5. SONUÇ 199
KAYNAKLAR 205
EKLER 221
EK-1. PEYAMİ SAFA’YA DAİR MUHTELİF RESİMLER 223

EK-2. PEYAMİ SAFA'NIN HARF İNKILÂBINDAN SONRAKİ GAZETE YAZILARININ FİHRİSTİ (1932 – 1961)…….. 227

İNDEKS……. 370

ÖZGEÇMİŞ..... 371

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. İsmail Safa'nın Şeceresi..... 7

Çizelge 3.1. Peyami Safa'nın Gazete Yazılarının İstatistikî İfadesi..... 97

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
bkz.	Bakınız
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DP	Demokrat Parti
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TDK	Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Türk edebiyat ve matbuat tarihinin önemli isimlerinden olan Peyami Safa, genellikle edebî şahsiyetiyle ön plana çıkmıştır. Fakat muharrir, Cumhuriyetin döneminden 1961 tarihine kadar uzun ve faal bir gazetecilik hayatına sahiptir. **Bu çalışmanın konusu**, Peyami Safa'nın gazeteciliğidir. Bu doğrultuda yazarın hayatı, gazetecilik faaliyetleri, görüş, düşünce ve kanaatleri tetkik edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı Peyami Safa'nın gazetecilik hayatı ve gazetecilik sahasındaki faaliyetleri ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte, yazarın gazetecilik yönünü tesis eden ve hala güncelliğini koruyan fikirlerinin ele alınmasıyla günümüz çalışmalarına katkı sağlanması da amaçlanmaktadır.

Peyami Safa, genellikle edebî eserleri ve buna bağlı olarak ifade ettiği düşünceleriyle çalışma konusu olmuştur. **Bu çalışmanın önemi**, doğrudan yazarın gazeteciliğini tetkike yönelik ilk çalışma olmasıdır ve bu bakımdan Basın Tarihi sahasında bir boşluğu doldurma iddiasını yüklenmiştir. Çalışmanın bir diğer önemi; Türkiye'nin ve Dünya'nın önemli merhalelerden geçtiği 20. Asrın ilk yarısına şahitlik etmiş kalem sahibi bir mütefekkirin, yaşadığı dönemin meselelerini gazeteci kimliğiyle nasıl incelediği sorusuna cevap aramaktır. Son olarak uzun gazetecilik hayatına sahip bir muharririn böyle bir çalışmaya konu olması gazeteciliğin tekâmül evrelerini anlamaya yardımcı olur.

Peyami Safa, edip ve mütefekkir yönleri olan çok cepheli bir gazetecidir. Bu sebeple onun gazeteciliğinde en önemli mefhum "düşünce"dir. Bu yüzden yazarın gazeteciliğini en başta fikir gazeteciliği çerçevesinde değerlendirmek gerekir. Fikir gazeteciliği, haber verme işlevinin yanında yorumun ağırlık kazandığı, okuyucuyu bilgilendirmenin yanında, belli konular üzerinde onu düşünmeye sevk eden, fotoğraftan çok yazının hâkim olduğu gazetecilik türü olarak tanımlanabilir. Yazarın gazeteciliğinde fıkra ve makaleleri böyle bir gazetecilik anlayışının eseridir.

İletişim sahasında, gazetecilik alanında, monografi çalışmalarına çok fazla rastlanmamaktadır. Dönemin siyasî ve içtimaî yapısıyla ilgili bilgi vermesinin

yanında gazetecilik mesleğinin tekâmül seyrini gösteren önemli ipuçları vermesi bakımından monografiler önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu çalışma da kendi döneminin önemli fikir adamı ve yazarlarından olan Peyami Safa'nın gazetecilik monografisi halinde değerlendirmek suretiyle sahada yerini alacaktır.

Bu çalışmanın varsayımları şöyledir:

- Peyami Safa'nın gazetecilik yönü fikir gazeteciliği çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir.
- Peyami Safa'nın gazeteciliğini oluşturan siyasî, içtimaî, iktisadî tahliller ve bunlara temel oluşturan fikirler halen daha önem ve değerini korumaktadır.
- Peyami Safa'nın gazetecilik sahasındaki faaliyetleri ve gazete yazıları, yazarın Türk basınında velut bir şahsiyet olduğunu göstermektedir.
- Peyami Safa, gazetecilikte edebî faaliyetin önemli temsilcisidir.
- Peyami Safa, Türkiye'nin meselelerine kafa yormuş, bunlar hakkında görüş, düşünce, kanaat ve çözüm teklifleri getirmiş bir fikir adamıdır.

Çalışmanın kapsamı Peyami Safa'nın Harf İnkılâbından sonraki gazetecilik faaliyetleri ile Peyami Safa'nın gazete yazılarında ve muhtelif eserlerinde tespit edilen görüş, fikir ve kanaatleridir. Bu çerçevede, Peyami Safa'nın kendi imzasıyla kaleme aldığı fıkra ve makalelerinden oluşan gazete yazıları, röportajları, fikrî ve edebî eserleri, yazar hakkında yapılan biyografi ve fikir eserleri, tezler ve makaleler incelenmiştir. Yazarın "Server Bedi" ve "Safiye Peyman" müstearıyla kaleme aldığı genellikle edebî yönünü teşkil eden yazıları çalışma kapsamının dışında tutulmuştur. Söz konusu yazılar, istatistikî açıdan tahlil edilmiş ve Peyami Safa'nın gazetecilikte edebî faaliyeti olarak değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında, Peyami Safa'nın yazılarının yayımlandığı gazeteler kütüphane ortamında arşiv taraması yapılarak tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Peyami Safa'nın eserleri ve yazar hakkında yapılan çalışmalar da çalışmaya kaynak oluşturmuştur.

Bu çalışmada, eklektik/karma bir **yöntem** uygulanmıştır. Tarihî ve kronolojik bir yol izlenerek oluşturulan bu çalışmada, Peyami Safa'nın gazetecilik hayatı kronolojik olarak tespit edilmiş, yazıları ilgili konu başlıklarına göre tasnif edilmiştir. Yazarın üzerinde sıklıkla durduğu ve önem atfettiği konular, meseleler ve yazarın gazetecilik yönünü teşkil eden diğer unsurlar tespit edilmiştir. Bu sayede yazarın fikir dünyası ve gazetecilik merhaleleri tespit edilip tahlile açık hale getirilmiştir.

Bu çalışma 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, çalışmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi ve kapsamını belirten "Giriş" bölümüdür.

İkinci bölümde Peyami Safa'nın hayatı ele alınmıştır. Bu bölümde yazarın ailesi, evliliği, vefatı, çalışma hayatı, siyasî hayatı, yazı hayatı ve gazeteciliğe ne zaman başladığı ve eserleriyle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde yazarın hayatında, gazeteci kişiliğini tesis eden unsurlar belirtilmiştir.

Üçüncü bölüm, Peyami Safa'nın gazeteciliğine hasredilmiştir. Bu doğrultuda kronolojik olarak hangi gazetelerde yazdığı, bu gazetelerde ne gibi gazetecilik faaliyetlerinde bulunduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu bölümde yazarın gazete yazılarının istatistikî tahlili yapılmış, dergicilik faaliyetleriyle ilgili de bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölümde Peyami Safa'nın tespit edilen gazete yazıları ve muhtelif eserlerinde işlediği görüş, fikir ve kanaatleri değerlendirilmiştir. Yazarın düşünce dünyasını inşa eden unsurlar izah edilmiştir. Gazeteciliğinde ele aldığı konu ve meseleler tahlil edilmiştir.

Beşinci bölüm, çalışmanın sonuç bölümüdür. Bu bölümde çalışmanın bütünü toplu bir şekilde değerlendirilmeye tabi tutulmuş, giriş bölümünde belirtilen varsayımlar kontrol edilmiştir. Çalışmanın hangi neticelere ulaştığı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

2. PEYAMİ SAFA'NIN HAYATI

2.1. Ailesi

Türk edebiyat ve basın tarihinin önemli bir ismi olan Peyami Safa, 2 Nisan 1899 yılında İstanbul'da doğmuştur.[1] İsmail Safa ve Server Bedia hanımın dört çocuğundan sonuncusu olan Peyami Safa'nın ismini, babasının en yakın dostlarından olan şair Tevfik Fikret koymuştur.[2]

Safa ailesinden pek çok kişi edebiyat ve muharrirlikle uğraşmıştır. Peyami Safa'nın babası İsmail Safa, dedesi Mehmet Behçet Efendi, amcası Ahmed Vefa Bey şair, diğer amcası Ali Kami (Akyüz) ve kardeşi İlhami Safa da gazetecidir.

İsmail Safa, 1867 yılında Ayşe Samiye Hanım ve Mehmet Behçet Efendi'nin ikinci çocuğu olarak Mekke'de dünyaya gelmiştir. İsmail Safa'nın babası Trabzonlu Mehmet Behçet Efendi, Gümrük Vergi memurluğu, Divan Efendiliği ve Hicaz Mektupçuluğu gibi görevlerde bulunmuş bir şairdir. İsmail Safa, babasının bazı şiirlerini "Huz Ma Safa" isimli eserinde yayımlamıştır.[3]

Mehmet Behçet Efendi'nin ölümünden sonra kardeşi Ahmed Vefa Bey'le İstanbul'a gelen İsmail Safa, Darüşşafaka'nın ikinci sınıfına kaydolmuştur. Edebiyata olan istidadı tahsil hayatında da devam eden İsmail Safa, Arapça ve Farsçayı çok iyi öğrenmiştir. Darüşşafaka'yı bitirdikten sonra kendisine "Şair-i Maderzad" (anadan doğma şair) lakabını koyan Muallim Nâci'nin çalıştığı Saadet, Mürüvvet, Mecmua-i Muallim dergilerinde şiirlerini neşretmiştir.

İsmail Safa, Evkaf Nezareti Mâsarifat Kalemi'nde, Posta ve Telgraf Nezareti'nde çalışmış, Mülkiye ve Vefa İdadilerinde edebiyat dersleri vermiştir. Mirsat ve Maarif dergilerinde şiirlerinin yanı sıra yazı işleri gibi idari görevlerde bulunmuş, Mektep, Malumat ve Servet-i Fünun dergilerinde de yazıları

[1] Ayazoğlu, B. (1998). *Peyami*. İstanbul: Ötüken Yayınevi, 41.
[2] Safa, P. (10 Ekim 1939). Bayan Fikret'ten Dileğimiz. *Cumhuriyet,* 3.
[3] Karaca, A. (1990). *İsmail Safa*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1-4.

neşredilmiştir. Şiirleriyle büyük bir şöhrete kavuşan İsmail Safa, Prens Sabahattin'e de hususi dersler vermiştir.[4]

İsmail Safa ve arkadaşları, Sultan Abdülhamit döneminin idaresine karşı bir mücadele içinde olmuştur. Abdülhamit'in memleketi istibdatla yönettiklerini düşünmüşlerdir. İsmail Safa, İstanbul'daki evinde Tevfik Fikret, Rıza Tevfik, Abdullah Cevdet ve diğer arkadaşlarıyla bu husus üzerine toplanmaya başlamıştır. Bu sırada İngilizlerin Güney Afrika'da Boerlerle yaptıkları savaşı kazanması üzerine İngiliz Elçiliğine tebrik için giden toplulukta İsmail Safa da yer almaktadır. Devrin idaresi, bu sebeple İsmail Safa'yı Sivas'a sürgün etmiştir. Ciğerlerinden rahatsız olan İsmail Safa, sürgünden on ay sonra Sivas'ta hayatını kaybetmiştir.[5]

Peyami Safa, babası İsmail Safa'nın sürgüne gönderilmesinde, o dönem Sultan Abdülhamit'le araları çok iyi olmayan Damat Mahmut Paşa'nın oğulları Prens Sabahattin ve Lütfullah Beye özel edebiyat dersi vermesinin de etkili olduğunu düşünmüştür. Çünkü İsmail Safa, genç çocuklara hürriyet fikrini telkin etmiş ve Damat Mahmut Paşa ailesiyle yakın ilişkiler kurmuştur. Peyami Safa, babasının bu sebeple saraya jurnal edildiğini ve sürgüne gönderilmesinde bu hadisenin önemli olduğunu belirtmiştir.[6]

Peyami Safa, babası İsmail Safa'nın zamanın şiir diline göre kuvvetli bir halk dili sezgisi olduğunu, şiirlerinde Türkçeyi kendi kaynaklarından kullanarak aslını verme çabası içinde olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca İsmail Safa, Divan ve Tanzimat şiirlerinden müstakil, şiirlerinde kendi kendisi olmayı başarabilmiş, millî olduğu kadar şahsî bir şairdir. Peyami Safa'ya göre babasının ölümünden Sultan Abdülhamit sorumludur. Çünkü babasının hasta ciğerlerinin Sivas'ın soğuk iklimine dayanamayacağını bildiği halde sürgüne göndermiştir.[7]

Peyami Safa'nın çıkardığı Türk Düşüncesi dergisinin 5. sayısı "İsmail Safa" için ayrılmıştır. Bu sayıda Safa ailesinin şeceresi de yayımlanmıştır. Bu bilgilere

---

[4] Ercilasun, B. (Ed.). (1990). İsmail Safa. *Büyük Türk Klasikleri*. İstanbul: Ötüken Yayınevi, 10, 13.
[5] İsmail Safa'nın Biyografisi. (1 Nisan 1954). *Türk Düşüncesi*, 1(5), 323.
[6] Safa, P. (4 Temmuz 1951). Prens Sabahattin. *Ulus*, 1.
[7] Safa, P.(1954). Babam İsmail Safa. *Türk Düşüncesi,* 1(5), 342-346.

göre, Peyami Safa, İsmail Safa'nın annesi, yani babaannesi Ayşe Samiye Hanım tarafından Fatih Sultan Mehmet'in hocası Şeyh Akşemsettin'in torunlarındandır.[8]

Çizelge 2.1. İsmail Safa'nın şeceresi

Şeyh Akşemsettin (Fatih Sultan Mehmet'in Hocası)
Emrullah İbni Akşemsettin
Ömer İbni Emrullah
(Oğlu) Şemsettin (Sultan Selim'in Hocası)
(Kızı) Afife
(Oğlu) Mollazade Şemsettin
(Oğlu) meşhur Şükûfî Mehmet Efendi
(Kızı) Safiye Hatun
(Oğlu) Mektubî Abdullah Efendi
(Oğlu) Mehmet Ataullah Efendi
(Oğlu) Abdullah Efendi
(Oğlu) Mehmet Esat Efendi
(Kızı) Ayşe Samiye Hanım

Kaynaklarda Peyami Safa'nın annesi Server Bedia Hanım hakkında geniş bilgiye rastlanmamıştır. İsmail Safa'nın ikinci eşi olan Server Bedia Hanım'ın dört çocuğundan ikisi erkek ikisi kızdır. Kızları erken yaşta vefat etmiştir. Server Bedia Hanım, Eşinin ölümünden sonra iki çocuğuyla İstanbul'a dönmüştür. Peyami Safa ve İlhami Safa, annelerinin isminden mülhem "Server Bedi" müstearını yazılarında kullanmışlardır. Peyami Safa'nın arkadaşları tarafından "Valide Sultan" olarak anılan Server Bedia Hanım, 1931 yılında vefat etmiştir.[9]

2.2. Çocukluğu ve Tahsil Hayatı

Düzenli bir tahsil göremeyen Peyami Safa, kendi kendini yetiştirmiş bir insandır. Okumaya çok fazla hevesi ve istidadı olmasına rağmen maddî sıkıntılardan dolayı erken yaşta çalışmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden Peyami

[8] İsmail Safa'nın Şeceresi. (1 Nisan 1954). *Türk Düşüncesi*, 1(5), 325.
[9] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 147.

Safa'nın tahsil hayatı kısa sürmüştür. Ancak kendi gayretleriyle kendini inşa etmiş ve döneminin önemli fikir adamlarından biri olmuştur. Bu başarının en önemli amilleri, yaradılışından gelen şüpheciliği ve bilgiye olan merakı olarak değerlendirilebilir.

Faruk Kadri Timurtaş, Peyami Safa'yı kendini yetiştiren nadir aydınlarımızdan biri olarak değerlendirir ve bu hususta şunları söyler:

> *Peyami Safa, memleketimizde sayıları pek de fazla olmayan kendi kendini yetiştiren (oto-didakt) aydınların en mümtazlarından ve değerlilerindendir. Yüksek tahsil görmemesine rağmen felsefe, psikoloji, sosyoloji ve iktisat konularında bu sahaların profesörleriyle münakaşa edebilecek derecede bilgi sahibi idi. Kendi kendine çok iyi denecek seviyede Fransızca öğrenmişti. Kültür ve bilgisinin kaynağını bu Fransızcasıyla bol bol ve devamlı okuduğu kitaplar teşkil etmiştir.*[10]

Mithat Cemal Kuntay da Peyami Safa'nın kendini yetiştirerek Türk toplumuna faydalı bir muharrir ve fikir adamı olduğunu vurgulamıştır. Kuntay, Safa'yı şu sözlerle değerlendirir: "O kendi kendini yaratan ve cemiyetin kendisine çok şey borçlu olduğu fakat cemiyete hiçbir şey borçlu olmayan adamdır."[11]

Peyami Safa, ilkokulu Menbau'l İrfan'da okumuştur. Buradaki tahsilinden sonra 1910 yılında Vefa İdadisine yazılmıştır. Mektepte başarılı olmuş, hocaları tarafından bazı konferanslara götürülmüştür.[12]

Server Bedia Hanım, Peyami Safa'nın çocukluğunda her şeye meraklı olduğunu ve öğrenmeye hevesli olduğunu belirttiği bir röportajında, yazarın mektep hayatıyla ilgili ise şunları söyler:

> *Mektepte çok çalışkandı. Hatta mektep müdürü onu konferanslara götürür, daha pek küçük yaşında ona konferanslar verdirirdi.*
> *Çocuğumu hür büyüttüm. Mesleğini intihapta hiç tesirim yoktur. Evvela doktorluğa merakı vardı, hatta okuduklarını evde tatbike kalkar, güya hepimizin kulağını muhafaza için kulaklarımıza pamuk tıkardı. Sonra doktorluktan vazgeçti; şiire, daha sonraları da gazeteciliğe merak etti, muharrir oldu.*
> *Kitap okumaya pek hevesi vardı. Menbaülirfan'da, Vefa'da okudu; evde hususî dersler aldı.*[13]

---

[10] Timurtaş, F. K., Göze, E. (1970). *Peyami Safa: Seçmeler*. İstanbul: MEB Yayınları, 9.
[11] Us, H. T. (22 Nisan 1946). Peyami Safa*. Vakit***,** 3.
[12] Ayvazoğlu, a.g.e**.**, 1998, 46-47.
[13] Tekin, M. (2003). *Peyami Safa İle Söyleşiler*. (1). İstanbul: Çizgi Kitabevi, 2003, 111-112.

Peyami Safa'nın Vefa İdadisinden arkadaşı olan ressam ve yazar Elif Naci mektep hatıralarında Safa'dan şöyle bahseder:

> *Çevremdeki çocuklar içinde zekâsı ile dikkatimi çekti, dost oldum. Okuldayken iyi resim yapardı. Resim öğretmenimiz Şevket Dağ'dan ben altıdan fazla alamazken o tam numara koparırdı. Buna karşılık edebiyat hocamız İbrahim Necmi Dilmen, edebiyattan bana tam numara verirdi, Peyami ise altıdan fazla alamazdı. Ama o edebiyatçı oldu, ben ressam.*

Elif Naci, okuldan sonra da Peyami Safa ve diğer arkadaşlarıyla beraber sanat sohbetleri ve müzik fasılları icra ettiklerini kaydetmiştir. Elif Naci ayrıca mektep hayatından sonra Babıali'de de arkadaşlıklarını sürdürdüklerini ve Peyami Safa'dan çok şey öğrendiğini ifade etmiştir.[14]

Peyami Safa, kendisindeki bilme ve öğrenme merakının çok küçük yaşlarda ortaya çıktığını ifade etmiştir. Varlığın kaynağının nereden geldiğini henüz çocuk yaştayken felsefî bir tecessüsle sorguladığını şöyle anlatır:

> *Altı, yedi yaşımda iken her gece yatağa girdiğim zaman beynime sataşan bir fikir vardı ve uykumu kaçırırdı. Her gece düşünürdüm ve kendi kendime sorardım: 'Ben dünyaya gelmesem ne olurdu?' Şuurumun dışında kalan dünyayı bir türlü izah edemezdim ve meseleyi başka türlü koyardım: 'Bu dünya hiç olmasa ne olurdu?' Yokluğu, hiçliği, olmamış olmayı kavramaya çalışan bu yumruk kadar küçük beyin, kendi kendinden cevap alamayarak, bir damla şuuruyla sonsuz karanlıklarda büyük meçhulü izaha yeltendiği için üzülürdü; fakat her gece bu muammayı halletmeye çalışmaktan üşenmezdi.*[15]

On dört ve on beş yaşlarında iken, terbiye, ruhiyat ve felsefeye merak salan Peyami Safa, kendisindeki bu tecessüsü merakın yanında kendisini yetiştirmek için bir ihtiyaç olarak görmüştür. Yazar, iradeyi duygular ve fikirler yoluyla idare edebilmeyi "mürekkep ruhî faaliyetler içinde" gerçekliğe uygun görmediğini o yaşlarda tespit etmiştir. On yedi yaşlarında insan ruhunun mahiyetine dair merakının arttığını belirten Safa, çocukluğunun bu döneminde "azgın bir tefekkür ve tetebbu" devresi geçirdiğini ve felsefenin şüpheciliğini artırdığın şu sözleriyle ifade etmiştir:

> *İçimde, her iddiaya karşı, merhametsiz bir tenkit huyu doğdu. Her sistemi şüphe ile karşılayınca tamamile aksi iddiaların da isbatı mümkün olduğunu gördüm. Nitekim felsefe tarihi de karşılıklı tenkitlerin sonsuz ve faidesiz bir uzanışından başka bir şey değildi: Bu tarih bana, kâinatı izah şöyle dursun, her müfekkireye göre ayrı bir kâinat yapısı olduğunu*

[14] Naci, E. (1980). Ölümünün Yıldönümünde Peyami Safa. *Milliyet Sanat Dergisi,* Yeni Dizi(5), 66-67.
[15] Safa, P. (1933a). Felsefe ve Diyalektik. *Yeni Türk Mecmuası*, (6), 504.

> *gösteren tamamile ferdî zihin inşaları, Constructions intellectuelles kolleksiyonu halinde görünüyordu*.[16]

Peyami Safa'nın bu sözlerinden, onun şüpheci, tenkid kabiliyeti yüksek, ilmî nazariyeleri, karşısındaki nazariyeleriyle beraber değerlendiren bir muharrir karakterine, çocukluk yaşlarında geçirdiği bu felsefî tecessüs devresiyle yakından alakalı olduğu sonucu çıkarılabilir.

Peyami Safa'nın kendini yetiştirmesinde ve önemli bir fikir adamı olmasında Fransızcayı küçük yaşta öğrenmesinin önemli bir payı vardır. Zira o yalnızca Türk kültürünü değil, Fransızcası sayesinde Batı kültürünü de yakından takip etmiştir. Peyami Safa, babası İsmail Safa'nın yakın dostlarından olan Dr. Abdullah Cevdet'in sekiz yaşındayken kendisine bayram hediyesi olarak aldığı Larousse sözlüğün Fransızca öğrenmesinde önemli olduğunu ifade etmiştir.[17] Safa, bazı gazete yazılarında bu hediyesi ve babasının ölümünden sonra kendisiyle ilgilendiği için Abdullah Cevdet'i minnetle anmıştır.

Peyami Safa, resmî bir tahsil görmediği hâlde bu kadar geniş bir bilgi birikimine merak ve tecessüsünü tatmin gayesiyle durmadan okumakla sahip olmuştur. Okumanın kendisi için bir tutku olduğunu söyleyen Safa, "Okumak Saadeti" başlıklı bir fıkrasında: "Okumayı sevmeyen bir kral olmaktansa, tavan arasında kitap yığınları ortasında oturan bir fakir olmayı tercih ederdim." cümlesiyle bu tutkusunu ifade etmiştir.[18]

Peyami Safa, kütüphanelerin, okumanın ve kültürlü olmanın önemine her zaman dikkat çekmiştir. 1936 yılında Cumhuriyet gazetesindeki bir yazısında, memurların terfiinde kıdem hakkının yanında kültür ve meslek bilgisinin de aranacağı haberini önemli bir gelişme olarak değerlendirmiştir. Türk memuru için okumanın vatan müdafaası kadar kıymetli sayılması gerektiğine inanmıştır.[19] Peyami Safa, muhtelif fıkralarında, kitaba, kütüphaneye, tahsile ve maarife verdiği önemi sıklıkla belirtmiştir.

---

[16] Safa, P. a.g.m., 1933a, 504-505
[17] Safa, P. (4 Aralık 1937). Bayram Hediyeleri. *Cumhuriyet*, 3.
[18] Safa, P. (30 Nisan 1956). Okumak Saadeti. *Milliyet*, 2.
[19] Safa, P. (21 Kasım 1936). Büyük Bir Müjde. *Cumhuriyet,* 3.

Maddî zaruretler yüzünden mektebi terk etmek zorunda kalan Peyami Safa'nın ana mektebi hayat olmuştur. Çünkü günlük fıkralarının yanı sıra pek çok edebî ve fikrî eserini hayattaki okuma sevdasıyla vermiştir. Yazar bu doğrultuda her fırsat bulduğunda gençlere yazdıklarından fazla okumalarını tavsiye etmiştir. Kendisinin pek çok eseri olduğuna göre yazarın ne kadar çok okuduğu da anlaşılabilir.

2.3. İş Hayatı

Peyami Safa'nın iş hayatı çocukluk yıllarında başlamıştır. Geçim sıkıntısından dolayı 13 yaşında Vefa İdadisindeki tahsilini yarıda bırakarak Posta ve Telgraf Nezareti'nde çalışmaya başlamıştır. Galip Erdem'in anlattığına göre, nezaretin ileri gelenleri o yaşta bir çocuğun iş istemesini hayretle karşılamışlar ve takdir etmişlerdir. Nezaretteki mümeyyizlerin yaptıkları bir imtihan sonucunda iş hayatı başlamıştır.[20] Peyami Safa, Tercüman gazetesinde yayınlanan bir yazısında, Posta ve Telgraf Nezareti'nin Muamelat Kaleminde çalıştığını ifade etmiştir.[21]

Posta ve Telgraf Nezareti'nin Muamelat Kalemi'nde bir süre çalışan Peyami Safa, Birinci Dünya Savaşı sırasında memuriyetten muallimliğe geçmiştir. Muallimlik yıllarında kendisini yetiştirmesini, hayatının zarurî bir neticesi olarak görmüştür. Bu durumun iki amili vardır: maddî sıkıntılar ve dokuz yaşında kolunda başlayan bir hastalık. Peyami Safa, çocukluk yıllarını ve çalışma hayatını Cahit Sıtkı Tarancı'ya şu şekilde anlatır:

> *Benim şuurum bir facia atmosferi içinde doğdu. Ben iki yaşımda iken, babam ve kardeşim Sivas'ta on ay içinde öldü. Böyle kısa bir fasılayla hem kocasını hem çocuğunu kaybeden bir kadının hıçkırıkları arasında kendimi bulmağa başladım. Belki bütün kitaplarımı dolduran "bir facia beklemek vehmi" ve yaklaşan her ayak sesinde bir tehlike sezmek korkusu, böyle bir başlangıcın neticesidir. Dokuz yaşımda başlayan bir hastalık ve on üç yaşımda başlayan hayatımı kazanmak zarureti, beni, edebiyattan evvel, kendini anlamağa ve yetiştirmeğe mecbur bir küçük insanın tamamile hayatî zaruretlerden doğma bir terbiye, psikoloji ve felsefe tecessüsile doldurdu. On dokuz yaşıma kadar hem kendime hem de muallimlik ettiğim mekteplerde çocuklarda bir rehber olarak yaşadım. Harbi Umumî ortasında on beş yaşımda muallimlik ediyordum.*[22]

---

[20] Erdem, G. (1962). Çileli Bir Hayat., H. Yücel. (Editör). *Sevenlerinin Kalemiyle Peyami Safa*. Birinci Baskı. İstanbul. Toprak Dergisi Yayınları, 3-4.
[21] Safa, P. (13 Ağustos 1959). Hayaletler Arasında. *Tercüman,* 2.
[22] Tarancı, C. H. (1940*). Peyami Safa Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: Semih Lütfi Kitabevi, 3.

Bu ifadeler, Peyami Safa'nın özellikle muallimlik ettiği senelerde kendini inşa etmek için ilmî bir tecessüsle çalıştığını göstermektedir.

Peyami Safa, Boğaziçi'ndeki Rehber-i İttihad-ı Osmanî mektebinde muallimken Mustafa Şekip Tunç ile tanışmıştır. On sekiz yaşında birinci sınıflara giren genç bir muallim olan Safa, aklına takılan meseleleri çözme hususunda İsviçre'de tahsil görmüş olan ve kendisinden daha tecrübeli olan Tunç'a başvurduğunu söylemiştir. Bu süreçte Mustafa Şekip Tunç, yalnızca öğrencilerine değil Safa'ya da hocalık etmiştir.[23]

Peyami Safa, Rehber-i İttihad-ı Osmanî mektebinden ayrıldıktan sonra daha kısa bir süre için Kumkapı'daki Assomption Fransız Lisesi'nde Türkçe dersleri vermiştir. Bu okulda misyonerlik faaliyeti yürütüldüğünü anlamış ve durumu Maarif Müdürlüğü'ne haber vermiştir. Okul idaresi sert bir şekilde ihtar edilmiş, Peyami Safa'ya ise şikâyetinden ötürü okul yönetimi tarafından dört ay süreyle maaş verilmemiştir. Hükümetin kapatma tehdidi sonucu parasını alabildiğini söyleyen Peyami Safa, başka sebeplerden ötürü kısa bir süre sonra okuldan ayrılmıştır.[24]

Beşir Ayvazoğlu'nun tespitlerine göre Peyami Safa, 1918 yılında Duyun-u Umumiye'de de bir süre çalışmıştır. Bu kurumda çalıştığını belgeleyen üç fotoğraf vardır. Fotoğrafların ikisi kurumun bahçesinde, birisi ise çalışma masasındadır. Fotoğrafların arkasına düşen nota göre 3 Haziran 1918 tarihinde Duyun-u Umumiye Sayd ü Şikâr Şubesi'nde çalışmakta olduğu belirtilmiştir.[25]

Peyami Safa'nın çalışma hayatındaki son durağı Babıali'dir. 1917 senesinde İkdam gazetesinde başladığı gazetecilik serüveni tam 43 sene aralıksız devam etmiştir. Bu tarihten itibaren yazar, gazetecilik mesleği ile edebiyatı bir arada yürütmeye başlamıştır. Mesleğinin ilk yıllarında daha çok edebî yazıları yayınlanmış olan Peyami Safa, asıl şöhretini ağabeyi İlhami Safa ile birlikte çıkardıkları Yirminci

---

[23] Safa, P. (18 Ocak 1958). Mustafa Şekip Tunç. *Milliyet*, 2.
Peyami Safa'nın "Mustafa Şekip Tunç" başlıklı gazete yazısı Ötüken yayınlarından çıkan "Yazarlar, Sanatçılar, Meşhurlar" kitabında; Nevzat Kösoğlu'nun "Peyami Bey" kitabında; Beşir Ayvazoğlu'nun "Peyami" kitabında 27 Şubat 1958 (Milliyet) tarihi olarak verilmiştir. Ancak bu yazı, 18 Ocak 1958 tarihinde neşredilmiştir.
[24] Safa, P. (18 Eylül 1958). Bir Kocaman Dava. *Milliyet*, 2.
[25] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 68-69. Fotoğraflar için bkz. Ek 1.1. Ek 1.2. ve Ek 1.3.

Asır isimli akşam gazetesinde “Asrın Hikâyeleri” başlığı altında neşredilen hikâyeleriyle yakalamıştır. Yazar, bu hususta Cahit Sıtkı Tarancı’ya şunları söylemiştir:

> *Edebiyat dokuz yaşımda başlayan ihtiraslarımdan biridir; on üç yaşımda “Eski Dost” diye yazdığım ilk çocukluk romanlarımın müsveddelerini hala saklıyorum. Fakat edebiyata girişim hakikaten benim hiç haberim olmadan olmuştur. On dokuz yaşımda kardeşimin teşvikile, muallimlik ve memuriyet hayatından matbuata geçerek “Yirminci Asır” adlı bir akşam gazetesi çıkarmağa başladık. Orada, “Asrın Hikâyeleri” başlığı altında, ilk otuz tanesi imzasız ve tamamile halk için gazete hikâyeleri yazmağa başladım. Bu hikâyeler o zaman halk arasında beni hala hayrete düşüren bir muvaffakiyet kazandı. O zamanın genç edebiyatı beni teşvik ediyor, hikâyelerime imza atmamı istiyordu.*

Peyami Safa’nın başarısı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yahya Kemal, Ömer Seyfettin, Faruk Nafiz gibi edebiyatçılar tarafından takdirle karşılanmış olmasına karşılık, kendisi, o devrede yazdıklarını sırf geçinme kaygısıyla kaleme aldığını ve edebiyat dünyasına girişi için yetersiz olduğu düşüncesindedir.[26]

Basın dünyasına bir edebî tür olan hikâyeyle girmiş olan Peyami Safa, zamanla gazeteciliğin pek çok merhalesini görmüştür. Günlük fıkraları, fikir yazıları, Türk kültürünü ve içtimaî meseleleri konu alan yazı dizileri gibi pek çok türde yazıları neşredilmiştir. Bununla birlikte edebiyatı hiçbir zaman bırakmamıştır. Çalıştığı gazetelerde ya edebiyat sayfaları idareciliğini yürütmüş ya da sanat başlığı altında Türk ve Dünya edebiyatıyla ilgili tahlil ve tenkid yazıları yayımlamıştır.

Peyami Safa’nın basın hayatı geniş bir inceleme konusudur. Basın hayatındaki safhalar çalışmanın ilgili bölümünde ayrı başlıklar altında tafsilatlı biçimde ele alınacaktır. Çalışma hayatı başlığı altında, Safa’nın genç yaşta başlayıp vefatına kadar sürecek olan gazetecilik ve yazarlık mesleğini yürüttüğü söylenebilir. Bu süreçte edebî, fikrî eser ve sözlük çalışmaları, ders kitapları ve tercümeler kaleme almıştır.

Peyami Safa, muharrir ve edebiyatçı olmasının yanında yayıncı olarak da basın tarihimizde yerini almıştır. 1934 yılında kardeşi İlhami Safa ile birlikte “Hafta” mecmuasını, 1936’da “Kültür Haftası” dergisini yayınlamışlardır. 1953 yılında ise

[26] Tarancı, a.g.e., 1940, 3-4.

kendi başına “Türk Düşüncesi” dergisini çıkarmış ve 1960 yılına kadar bu derginin hem bir yazarı hem de yayıncısı olmuştur.

Peyami Safa’nın zarurî sebeplerle on üç yaşında başladığı çalışma hayatı, ölene kadar devam etmiştir. Yazar, edebiyata ve gazeteciliğe olan istidadı sayesinde zamanla Türk edebiyat ve basın tarihinin önemli fikir ve kalem adamlarından olmuştur.

2.4. Siyasî Hayatı

Peyami Safa’nın muayyen bir siyasî tutumu yoktur. Onun umumî siyasî tavrı fikirleriyle muvazi bir biçimde gelişmiştir. Fikirlerine en yakın siyasî hareketi desteklemiş, ancak hayatında sadece bir kez fiilî siyasetin içinde olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan 1946 yılına kadar Tek Partili siyasi rejimle yönetilmiştir. 1923 yılında Mustafa Kemal önderliğinde kurulan Cumhuriyet Halk Partisi, 1950 yılına kadar 23 senesi Tek Partili Dönem, 4 senesi ise Çok Partili olmak üzere toplam 27 sene iktidarda kalmıştır. Bu süreçte CHP milliyetçi ve inkılâpçı politikalarla ülkeyi yönetmeye çalışmıştır.

Milliyetçilik ve inkılâpçılık mefhumları CHP’nin yanı sıra Peyami Safa’nın da fikrî dünyasının temelini oluşturur. O yüzden bu dönemde Peyami Safa, özellikle gazeteciliği sırasında yazdığı fıkralarla CHP’yi desteklemiştir. Fakat bu destek partizan bir çizgiye varmamıştır. Bununla beraber yeri geldiğinde bazı politikalarını özellikle eğitim, plan, teşkilat ve bazı kültür-sanat konularında CHP’nin yetersizliklerini ifade etmiştir.

Peyami Safa, 1950 yılında CHP’nin yayın organı olarak çıkan Ulus gazetesinde çalışıyordu. Bu süreçte yazar, DP’yi iyi bir muhalefet partisi olmadığı ve sosyalist kesimlerle ilişki kurduğu gerekçesiyle eleştirmiştir. Peyami Safa’nın İlk ve son siyasî hareketi de bu dönemde gerçekleşmiştir. 14 Mayıs 1950 seçimlerinde CHP’den Bursa Milletvekili Adayı olarak gösterilmiş, fakat seçilememiştir.

Peyami Safa'nın Milletvekili Adaylığı, bir diğer gazeteci İstanbul Adayı Cevat Fehmi Başkut'la beraber fotoğrafları[27] ve kısa biyografileriyle birlikte 27 Nisan 1950 tarihinde Ulus Gazetesinin birinci sayfasında duyurulmuştur.[28]

Adaylığı sonrasında Peyami Safa, seçim çalışmaları için kendi seçim bölgesi olan Bursa'ya gitmiştir. Kendisini Bursa'da ziyarete giden Vecdi Bürün'ün anlattığına göre, seçim mücadelesi Peyami Safa'ya dinçlik katmıştır. Ayrıca o dönemde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü de Peyami Safa'yı ziyaret etmiştir. Ancak 14 Mayıs 1950 Seçimlerini kazanan DP olmuş ve iktidarı CHP'den devralmıştır. CHP'nin Bursa'da da seçimi kaybetmesi üzerine İstanbul'a dönen Peyami Safa, Vecdi Bürün'e göre seçim sonuçlarına üzülmemiştir.[29] Seçim sonrası yazar, gazeteciliğine kaldığı yerden devam etmiştir.

Peyami Safa'nın siyasî hayatı çok kısa sürmüştür. 1950 seçimlerinden sonra bir daha herhangi bir siyasî harekete katılmamıştır. Bunun yerine gazeteciliği vasıtasıyla siyasî hadiseleri değerlendirmeyi tercih etmiş, milletin faydasına olan hamleleri desteklemiş, olmayanları da tenkid etmiştir.

2.5. Evliliği

Peyami Safa'nın evliliği, mesleğinin yol açtığı bir vesile üzerine gerçekleşmiştir. Eşi Nebahat Hanım, "Kalpten Gelen Sesler" isimli hikâyesini, o dönemin ünlü muharrirlerinden Peyami Safa'ya tavsiyelerini almak amacıyla götürmüştür. Bu durum onların tanışmalarına vesile olmuştur.[30]

Cumhuriyet gazetesinde çalıştığı sırada Nebahat Hanım ile tanışan Peyami Safa, onun hikâyelerini çok beğenmiştir. Vecdi Bürün'ün anlattığına göre, hikâyelerinin yanı sıra Nebahat Hanımı da beğenen Peyami Safa kendisine sık sık yazı getirmesini rica etmiştir.

---

[27] Gazetede yayınlanan fotoğraf için bkz. Ek 1.4.
[28] C.H.P Adayları. (27 Nisan 1950). *Ulus*, 1.
[29] Bürün, V. (1978). *Peyami Safa İle 25 Yıl*. (1). İstanbul: Yağmur Yayınevi, 91-92.
[30] Tekin, a.g.e., 2003, 118.

Bir süre sonra evlenmeye karar veren Peyami Safa ile Nebahat Hanım Eyüp Sultan Camii'nde nişanlanmışlardır. 10 Mayıs 1937 tarihinde ise, Tokatlıyan Oteli'nde gerçekleşen düğün töreniyle evlenmişlerdir.[31]

Bu evlilikten 1939 yılında, (İsmail) Merve Safa dünyaya gelmiştir. Peyami Safa maddi imkânları zorlayarak İsmail Merve'nin iyi bir eğitim almasını sağlanmıştır. English High School'dan mezun olan Merve Safa, askerliğini Erzincan'ın Tercan kazasında Elmalı Köyü'nde öğretmen olarak yaparken burada karaciğerinden rahatsızlanmıştır. Önce Tercan'a sonra Erzincan'a hastaneye kaldırılmış, ancak kurtarılamayarak şehit düşmüştür. Merve Safa, 27 Şubat 1961 tarihinde, gencecik yaşta vefat etmiştir. Peyami Safa'nın baldızı Meziyet Hanım Merve'nin ölümünden sonra Peyami Safa'nın çöktüğünü aktarır.[32]

Nebahat Safa, 1907 yılında orta gelirli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş, Erenköy Enver Paşa Lisesi'nde okumuştur. Fransızcayı iyi bir seviyede bilen Nebahat Hanım ayrıca iyi de resim yapmaktadır.[33] Nebahat Hanım, evliliklerinden sonra psikolojik bir rahatsızlık geçirmiştir. Sonrasında 1952 senesinde Erenköy'ünde otururken hastalığı ağırlaşmış ve felç olmuştur. Peyami Safa, eşini yurtdışına tedavi için götürmüş, konulan teşhise rağmen iyileşememiştir. Baldızı Meziyet Hanım, Peyami Safa'nın ölümünün ardından Nebahat Hanım'a bakmıştır. Ölümüne yakın bedeni ve elleri tutmaz olan Nebahat Safa 20 Aralık 1970 tarihinde vefat etmiştir.[34]

2.6. Vefatı

Peyami Safa, oğlu Merve'nin ölümünden sonra iyice çökmüştür. Yakın dostlarından Doktor Recep Doksat, son dönemde onun iyiden iyiye halsizleştiğini, sesinin kısıldığını, hekimlerin bir tümörden şüphelendiğini ancak teşhisin konulamadığını ifade etmiştir. Ölümünden bir süre önce Peyami Safa'nın Doksat'a Çiftehavuzlar'daki yeğeninin evine misafir gideceğini belirtmiştir.

---

[31] Bürün, a.g.e.,1978, 53-54.
[32] Tekin, a.g.e.,2003, 119-120.
[33] Ayvazoğlu, a.g.e.,1998, 291.
[34] Tekin, a.g.e.,2003, 121.

Peyami Safa, 15 Haziran 1961 gecesi Çiftehavuzlar'da yeğeninin evinde akşam yemeğinden sonra öksürük nöbetine tutulmuş ve bir miktar kan kusmuştur. Vaziyetini "işte bu fena" diye değerlendirdikten bir süre sonra vefat etmiştir.

Doksat, o günü şöyle anlatır:

> *Hekimliğin ve ona tahmil ettiği vazifelerin yükünü, böylesine ağır ve azaplı, hiç hissetmemiştim. Acı haberi aldığım zaman, tıbbın yapacağı bir şey kalmamıştı zaten. Ama buna rağmen, henüz Çiftehavuzlara, misafir kaldığı yeğeninin evine koşmak istedim. Fakat vazifem, daha birkaç ay evvel oğlunu toprağa gömmenin perişanlığından kurtulamamış karısının yanına, Şişli'ye gitmemi emrediyordu. Çiftehavuzlarda ancak tıbbın aczini temsil edebilirdim. Hâlbuki Şişli'de belki bir yardımım dokunabilirdi.*[35]

Peyami Safa'nın cenazesi 17 Haziran 1961 günü Şişli Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından Edirnekapı Mezarlığı'na götürülmüş, oğlu Merve Safa'nın yanına defnedilmiştir. Cenazesine, dönemin basın camiasından ve ilim dünyasından pek çok kişi katılmıştır.[36]

Vefatı, dostları tarafından büyük üzüntüyle karşılanmış, edebiyat ve fikir camiasının büyük bir kaybı olarak değerlendirilmiştir. Yücel Hacaloğlu, ölümünden sonra, onun hakkında yazılanları derleyip bir kitap haline getirmiştir. Bu kitap, Peyami Safa'nın Türk kültürüne, edebiyatına ve fikir hayatına nasıl bir tesir bıraktığını göstermesi açısından önemlidir. Çünkü kitapta gazeteci, ilim adamı, edebiyatçı, doktor gibi çeşitli mesleklerden dostlarının düşüncelerine yer verilmiştir. Mesela Ahmet Kabaklı, ölümünün ardından onu şöyle değerlendirir:

> *Peyami Safa, diplomasızlığın hayatta bir eksik olmadığını, bilâkis hız olabileceğini gösteren seçkin insanlardan biridir. Kuvvetli lisanı sayesinde batıdaki en yeni sanat akımlarını kovuşturmuş, bizde taze ve en aşırı roman denemelerini yapmıştır. "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu", "Bir Tereddüdün Romanı", "Matmazel Noraliya'nın Koltuğu", "Yalnızız", "Biz İnsanlar" gibi romanlarında, kimi bir toplum yarasını, kimi doğu ile batı arasında bocalayan halimizi, kimi varlık ve insan bilmecesini çözmeğe çalışmıştır. Sosyal ve ruhsal tahlillerin en güzellerini yapmış, sırasında toplum vergisinin üst basamağına çıkmıştır.*[37]

Aynı kitapta Doktor Ayhan Songar da, onun yüksek seviyede bir tıp bilgisine sahip olduğunu ifade etmiştir. Ölümü üzerine yazdığı yazıda Safa ile ilgili hatırasını anlatan Songar, eşinin rahatsızlığının kaynağını Peyami Safa'nın tespit ettiğini,

---

[35] Doksat, Hacaloğlu (ed.), a.g.e.,1962, 24-25.
[36] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 506-507.
[37] Kabaklı, Hacaloğlu (ed.), a.g.e.,1962, 33.

onun sayesinde iyileştiğini ifade etmiş ve onu çok geniş bir kültür birikimine sahip biri olarak değerlendirmiştir.[38] Bu hususu baldızı Meziyet Hanım da doğrulamış, onun tıp üzerine kitaplar okuduğunu söylemiştir.

1961 yılında, altmış iki yaşında vefat eden Peyami Safa hakkında pek çok yazı neşredilmiş, kendisi ve eserleri, farklı sahalarda ilmî çalışmalara konu olmuştur. Halen hakkında çalışmalar yapılmaktadır.

2.7. Yazı Hayatı

Peyami Safa'nın yazı hayatı iki ayrı cephede değerlendirilebilir: Edebî hayatı ve basın hayatı. Ancak bu iki ayrı cephe birbiriyle çok bağlantılıdır. Çünkü edebî yazıları, romanları, hikâyeleri çalıştığı gazetelerde tefrika halinde neşredilmiştir. Diğer taraftan gazeteciliği sırasında yazdığı fıkra, röportaj gibi türlerde, anlaşılırlığı sağlayan bir üslûp, akıcılığı sağlayan sadelik gibi edebî unsurları iyi bir şekilde kullanmıştır. Velhasıl, Peyami Safa, edebiyatı ve gazeteciliği bir potada eritmeyi başarmış bir kalem sahibidir.

Peyami Safa'nın edebî hayatı ile basın hayatının müşterek noktalarından en mühimi, fikirlerini, yazının türüne uygun bir üslûpla olmak kaydıyla her yazısına nüfuz ettirmiş olmasıdır. Bu tarz, Peyami Safa'nın fikrî çizgisini bütünüyle değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Eserleri ve gazete yazıları dikkatle okunduğunda onun değişmez bazı fikirleri rahatlıkla tayin ve tespit edilebilir. Mesela romanlarındaki karakterlere fikirlerini paylaştırmıştır. Umumiyetle çoğunluğu tek bir karakterde toplanmış olsa da romanın diğer karakterlerine de bazı fikirlerini dağıtmıştır.

Peyami Safa'nın fikirleri, hayatından olduğu kadar, cemiyetten ve yaşadığı dönemden de izler taşımaktadır. On dokuzuncu asrın sonunda doğmuş, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerini yaşamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve sonrasında yaşanan siyasî ve içtimaî gelişmeleri müşahede etmiştir. Bu gelişmelerin ana ekseni cemiyetin Batılılaşma doğrultusunda ilerleyişi olduğu için,

[38] Songar, Hacaloğlu (ed.), a.g.e.,1962, 39.

onun ana meselesi Şark-Garp meselesi olmuş, yazıları ve fikirleri bu meselenin üzerine inşa edilmiştir.

Yaşadığı dönem, onun fikirlerinin, dolayısıyla yazılarının ve eserlerinin oluşmasında etkili olduğu için, bu unsur onun yazı hayatının oluşumunda önemlidir. Yakın dostlarından ve kendisi de bir şair olan Cahit Sıtkı Tarancı, eserle müessir hakkında iki türlü sanatkâr olduğunu ifade etmiştir: birincisi, hayatını gelişim seyrine bağlı tüm olumlu ve olumsuz taraflarını esere koyan sanatkâr. İkincisi ise kendini eserine koymaktan utanan sanatkâr. Tarancı, Peyami Safa'yı birinci türden bir sanatkâr olarak görür ve onu şöyle değerlendirir:

> *San'atla hayatın bu içli dışlılığını, birbirile bu daimî alışverişini Peyami Safa kadar anlıyan ve her yeni eserini bu anlayışın daha mukni bir vesikası olarak önümüze süren bir başka Türk romancısı tanımıyorum. Kendini ve hayatını eserine koymak kâfi değildir şüphesiz. Asıl kıymet, kendi hayatında bir cemiyetin hayatını tecelli ettirebilmek, kendi meselelerinde bize bütün bir devrin endişelerini, sıkıntılarını, meddücezirlerini, haleti ruhiyesini, mahrem havasını sezdirebilmektedir.*[39]

2.7.1. Edebî hayatı

Peyami Safa'nın edebî hayatı çocukluk yıllarında başlamıştır. Annesi Server Bedia Hanım'ın da belirttiği gibi, gençliğinde şiire merak salmıştır. İlk şiiri Balkan Harbi sırasında Aka Gündüz ve Mehmet Ubeydullah Efendi'nin beraber çıkarmış oldukları "Hak Yolu" isimli akşam gazetesinde yayınlanmıştır. Peyami Safa, bu hususla ilgili şunları söyler:

> *Rahmetli Übeydullah Efendi'yle Hak Yolu adında bir akşam gazetesi çıkarıyordu. Oraya felaketten mülhem bir şiir götürdüm. Cep defterimde birkaç şiir denemesi daha vardı. Aka Gündüz onları da görmek istedi, yüksek sesle Übeydullah Efendiye okudu. Dünyayı, içinde hayat rüyası gördüğümüz bir yatağa benzeten şiir taslağımı bir daha okudu ve gözleri yaşaran Übeydullah Efendi –ki babamın arkadaşıydı- başını salladı ve mırıldandı: "Safa! Nûr içinde yat!". Şiirimi ve resmimi gazeteye koydurmak için beni Resne fotoğrafhanesine gönderdiler.*[40]

Peyami Safa'nın 1958 yılında Yelpaze mecmuasından Olcayto'ya verdiği röportajda belirttiğine göre Hak Yolu gazetesinde neşredilen bu şiir, yazarın hayatında yayımlanmış olan ilk yazısı olma niteliğini de taşımaktadır.

---

[39] Tarancı, a.g.e.,1940, 7.
[40] Safa, P. (9 Kasım 1958). Aka Gündüz. *Milliyet*, 2.

"-İlk yazınız nerede, ne zaman çıktı? Sualime cevap verdi:
-İlk yazım, Balkan Harbinde (1911), rahmetli Ubeydullah Efendi ile Aka Gündüz'ün çıkardıkları (Hakyolu) gazetesinde çıktı. Bu, Balkan felâketine ağlıyan bir çocuk şiiridir. 12-13 yaşlarında Vefa Ortaokulunda talebeydim."[41]

Peyami Safa'nın Ömer Çakır tarafından tespit edilen 1918 yılında Servet-i Fünûn mecmuasında neşredilen "Ayastefanos Ufuklarında…" isimli bir şiiri daha vardır. Çakır'a göre Safa, 1913-1918 yılları arasında şiirle ilgilenmiş olabilir.[42] Fakat o kendini daha çok nesir alanında geliştirmiştir.

Peyami Safa, şiirden sonra hikâye ile ilgilenmiştir. On bir yaşında ilk hikâyesi "Piyano Muallimesi"ni yazmış, on üç yaşında ise "Eski Dost" isminde bir roman denemesi yazmıştır. İlk kitabı bir hikâye olan Bir Mekteplinin Hatıratı/Karanlıklar Kralı 1913 yılında Vefa İdadisinde okurken çıkmıştır. Muallimlik yaptığı senelerde de Servet-i Fünun dergisine hikâye, makale ve tercüme denemeleri göndermiştir. Peyami Safa, hikâye alanında asıl şöhretini Yirminci Asır gazetesinde Asrın Hikâyeleri başlığı altında yazdığı hikâyelerle yakalamıştır.[43]

İlk uzun hikâyesi "Gençliğimiz" 1922 yılında yayınlanmıştır. Bu eser, cemiyetin gençliğe hayat tarzını eleştirmiş ve gençliğin yaşadığı bunalımları ve sıkıntıları dile getirmeye çalışmıştır.

Peyami Safa, edebî hayatının en kuvvetli yönünü roman sanatıyla yakalamıştır. Romanları, Türk edebiyatının en önemli eserleri arasında gösterilmiştir. Romanlarında yeni teknikler uygulamış olmasının yanı sıra fert ve cemiyeti birbiriyle bağlantılı olarak, hayat ile iç içe ele almıştır. Romanlarında ruh tahlilleriyle karakterin yaşadığı anı okuyucuya aktarmıştır.

---

[41] Olcayto. (1958). Neler Yazdılar Ne Söylediler Peyami Safa. *Yelpaze*, 12(299), 23.
[42] Çakır, Ö. (2006). "Peyami Safa" İmzalı Bir Şiir. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XCI(652), 351-356.
[43] Ayvazoğlu, B. (2008). Peyami Safa. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 35, 438.

Peyami Safa, *Sözde Kızlar*[44] isimli ilk romanını 1922 yılında yazmıştır. Roman, büyük bir başarı kazanmıştır. Ardından yazdığı her romanında başarısı artmıştır. Safa, ilk romanı ile ilgili şunları söyler:

> *İlk romanım "Sözde Kızlar"ı kendime ve başkalarına hiçbir şey ispat etmemek için, sırf geçinme kaygusile yazdım. Bence kıymetsiz olan bu kitabın halk arasında bugün üçüncü tabını idrak edecek derecede bir muvaffakiyet kazanması, herhalde farkında olmadan okuyucuya, sonradan yazacağım eserlerin iyiliğine ait bir vaitte bulunmuş olmasına hamledilebilir.*[45]

"Canan" ve "Mahşer" isimli romanlarını, yarı hayatı kazanma zarureti yarı da edebî isteklerle yazdığını söyleyen Peyami Safa, romanlarını, edebî tekâmül merhalelerine göre tasnif eder. Müellif, romanlarını şu şekilde değerlendirir:

> *Bu ilk romanlar, gazeteci Peyami'yi edebiyatçıdan ayıran Server Bedi imdada yetişinceye kadar, tefrika romanile san'at eseri arasında hazin bir bocalama geçirmişlerdir. "Bir Akşamdı" bu krize isyanın serkeş bir tezahürü olarak bir merhale telakki edilirse, "Şimşek" de son tereddütlerini geçirdikten sonra, gazetecilikten tam san'ate doğru azimkârane gidişin ilk eserleri olarak "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu", "Fatih Harbiye", "Bir Tereddüdün Romanı" ve "Biz İnsanlar" sayılabilir.*[46]

Peyami Safa, bu sözleri son romanlarını yazmadan önce söylemiştir. "Matmazel Noraliya'nın Koltuğu" ve "Yalnızız" adlı eserleri, ilim ve edebiyat çevresinde Safa'nın en önemli eserleri olarak değerlendirilmiştir. Ergun Göze, Peyami Safa'nın en son yazdığı kitap olan Matmazel Noraliya'nın Koltuğu'nun onun en çok sevdiği romanı olduğunu belirtmiştir. Bunun sebebi ise roman tekniğinde uyguladığı bir yeniliktir. Bu romanında Safa, anlatıcıyı aradan çıkararak klasik tarzın dışına çıkmıştır.[47]

Mehmet Tekin, bu iki eseri, Peyami Safa'nın en olgun eserleri olarak nitelendirmiş ve şöyle değerlendirmiştir:

> *Bu romanlarında yazar, konu ve tekniğe, daha önceki romanlarında dikkati çeken bazı kusurları unutturacak derecede hâkimdir.(…)Peyami Safa,* ***Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*** *ve* ***Yalnızız****'da, ne yapacağını bilen bir sanat virtüözü gibi davranarak roman sanatının taleplerini yerinde ve zamanında sezer, nihayet okuyucunun bakışlarını "natürmort" rahatlığına teslim etmektense, yeni ve değişik "eskiz"ler çizmeyi tercih eder.*[48]

---

[44] "Sözde Kızlar", 1924 yılında Muhsin Ertuğrul, 1967 yılında Nejat Saydam ve 1990 yılında Orhan Saydam'ın yönetmenliğinde filme uyarlanmıştır.
[45] Tarancı, a.g.e.,1940, 4.
[46] Tarancı, a.g.e.,1940, 4.
[47] Göze, E. (1993). *Peyami Safa*. (1). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 112.
[48] Tekin, M. (1990*). Peyami Safa'nın Roman Sanatı ve Romanları Üzerinde Bir İnceleme*. (1). Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 9.

Peyami Safa'nın roman sanatında muayyen bir tekâmül seyri mevcuttur. Mehmet Önal, bu tekâmülü kabul etmekle birlikte gazetedeki tefrikacılığın romanları üzerindeki olumsuz yönüne de dikkat çekmiş ve şu tespitini aktarmıştır:

> *Romanlar, plân açısından birbirlerine çok benzerler ve ilk romanlardan son romanlara doğru hissedilen bir tekâmül seyri taşırlar; ancak son yayınlananlar da dâhil olmak üzere denilebilir ki, tefrikacılığın izlerini hissettirirler. Bölümler arasındaki karışıklık, yazarın müphemiyete olan iştiyakından mülhemdir ama, biraz da, üzerinde titizlikle çalışılmamış plânların uygulanmasından kaynaklanır.*[49]

Sanatkâr yönü, edebî kişiliği, roman sanatındaki ustalığından mülhem Peyami Safa, roman yazarı olmasının yanı sıra romanın üzerine düşünen bir fikir adamı hüviyeti de taşır. Hem kendi eserlerini hem de edebiyat camiasında yayınlanan diğer eserleri, roman tekniği, dili, üslûbu gibi unsurları göz önünde bulundurarak tenkid etmiştir. Safa, romana dair teknik unsurlar üzerine fikir yürütmüş ve bunları kendi eserlerinde uygulamıştır.

Peyami Safa'nın roman sanatı ile ilgili düşünceleri, onun romancı yönünü olduğu kadar edebî kişiliği hakkında da bazı bilgiler vermektedir.

Peyami Safa, romanı çeşitli unsurlardan mürekkep bir yapı olarak görmüştür. Roman tekniğinde; temel ilkesi hayattır, ancak hayatın içinden bir tercih sonucu ayrılan parça romanı oluşturacağından, ondan ayrı bir yapısı vardır. Mehmet Tekin, Peyami Safa'nın romandaki dil unsuruna yönelik düşüncesini şöyle anlatmıştır:

"Peyami Safa, dil unsurundan, başta, kişilerin psiko-sosyal konumlarını tayin etmek, nesiller ve medeniyetler arasındaki fark ve çatışmayı yansıtmak, nihayet romanlarına, edebî ve gerçekçi boyut kazandırmak cihetinde istifade etmektedir."[50]

Peyami Safa'nın romanları, hayatı, tecrübeleri ve fikirleriyle iç içedir. Romanlarında hayatından izler vardır. Yazarın "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" isimli romanı otobiyografik özelliktedir. 1957 yılında Hayat mecmuasından Mustafa Baydar'la yaptığı bir röportajda bu hususa dair şunları söylemiştir:

---

[49] Önal, M. (1989). *"Peyami Safa" İmzalı Romanlarda Fiktif Yapı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 502.
[50] Tekin, a.g.e., 1990, 20-25.

> *Her romanımda kendi hayatımdan parçalar vardır. Bazıları "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" gibi otobiyografik yalnız kendi hayatımdır. Ötekilerde başka insanların hayat tecrübeleri ve maceraları vardır. Otobiyografik romanlar yaratma hürriyetimizi kısarlar. Orada biz sayısız imkân ve ihtimallerden bazılarını tercih hürriyetini kaybeder, bir tanesi üzerinde billurlaşmaya mecbur kalırız.*[51]

Peyami Safa'nın malzemesini doğrudan kendi hayatından aldığı tek romanı Dokuzuncu Hariciye Koğuşu'dur. Ama bütün romanlarında kendi fikirlerini işlemiştir.

Peyami Safa, romandaki üslûbunu muhtevanın seyrine ve ruhuna uygun olarak belirlemiştir. Onun üslûp anlayışı, muhteva ve fikre göre şekillenir.[52] Aslında onun yazdığı her şeyde bu görüş geçerlidir. Mesela gazetede günlük siyasî olayları değerlendiren bir fıkrasıyla, fikir dergisi olarak çıkan dergilerde yayınlanan bir makalesindeki üslûp aynı değildir.

Peyami Safa'nın roman sanatının pek çok farklı unsuru ve dikkat çeken yönü vardır. Mehmet Önal'a göre, anlatım tutumu olarak tahlil unsuru Peyami Safa'nın romanlarında ağır basmaktadır. Şahısların psikolojik portrelerinin yanı sıra somut, soyut her şey ince ince tahlil edilmiştir. Önal, çalışmasında Peyami Safa'nın romancı yönünü şu şekilde değerlendirir:

"Peyami Safa, Türk romanında çok özel bir yere sahiptir; sınırları pek belli olmasa bile, "psikolojik roman" türünün en belirgin temsilcisidir. Peyami Safa, Türk romanında az görülen eşya, mekan ve soyut kavram tahlillerinde çok başarılıdır ve bu manâda yol göstericidir."[53]

Ahmet Kabaklı, Peyami Safa'yı "üslûp tasası" olan bir sanatkâr olarak değerlendirmiştir. Kabaklı'ya göre günlük fıkralarından, Cingöz Recai maceralarına kadar hiçbir yerde bu tasayı elden bırakmayan Safa, çoğu zaman uzun ve karmaşık, yerine göre kesik cümleler kurar. Tasvir ve tahlillerinde konuşur gibi yazmanın karşısında olan yazar, edebî veya ilmî yazı dilinin kendine özgü soyut kavramlarla işlenmesi gerektiğini düşünür. Ahmet Kabaklı, Safa'nın üslûbunu şu satırlarla ele almıştır:

---

[51] Baydar, M. (1957). Peyami Safa. *Hayat*, 48, 14.
[52] Tekin, a.g.e., 1990, 26.
[53] Önal, a.g.t., 1989, 501-507.

> *Peyami, çok kelimeli, yeni bileşimlerle dolu, incelikleri, ayrı ayrı ve bol sıfatlarla, zarflarla dile getiren canlı, bol imajlı, teşbihli, istiareli bir üslûbun sahibidir. Felsefeye, ruhbilime ve sosyal konulara düşkünlüğü dolayısıyla tıbbî ve soyut kavramları (ve bir kusur olarak) yabancı terimlerle Frenkçe kelimeleri çok kullanır.*[54]

Peyami Safa, annesi Server Bedia Hanım'dan mülhem *Server Bedi* müstearıyla da önemli edebî eserlere imza atmıştır. Bilhassa gazetede yayımlanan tefrikaları Türk edebiyatında önemli bir yer işgal eder. Zira polisiye, aşk, korku ve macera türünde kaleme alınan bu eserler popüler edebiyatın örneklerini teşkil ederler.

Bilge Ercilasun "Edebiyat Tarihi ve Tenkit" isimli eserinde Peyami Safa'nın Server Bedi müstearıyla yazdığı eserlerin 140'a yaklaştığını ve bu rakamın düşündürücü olduğunu zira popüler yazarların dahi bu sayıya ulaşamadıklarını belirtmiş, *Cumbadan Rumbaya* isimli eserinin bunların en önemlisi olduğunu vurgulamıştır. Müellif, Server Bedi'nin Türk edebiyatındaki yeri için şunları söylemiştir:

> *Peyami Safa'nın Server Bedi takma adıyla yazdığı romanlarında da diğer yazarlardan çok farklı olduğu, yaratıcı olduğu ve değişik türlerde eserler verdiği söylenebilir. Cingöz Recai tipini yaratmış, bu tipin maceralarını anlatan oldukça başarılı romanlar da yazmıştır. Çocuklar için yazılan bu eserler filme de alınmış, büyükler tarafından da zevkle izlenmiştir. Peyami Safa, Server Bedi adıyla yazdığı romanlarıyla edebiyatımızın bugün de eksikliğini duyduğu popüler tarzın, korku, polisiye gibi türlerin güzel örneklerini vermiştir. Yazarın, edebî olmadığını düşündüğü ve bu yüzden kendi adını vermekten kaçındığı, geçim gayesiyle yazdığı bu romanlar, onun bu konudaki kabiliyetini göstermesi bakımından ilgi çekicidir ve incelenmeye değer… Hangi imzayla yazarsa yazsın bu eserlerin, modern Türk edebiyatının önemli örnekleri olduğuna işaret etmek lâzımdır.*[55]

Sonuç olarak Peyami Safa, roman sanatındaki başarısı, üslûbu, ruhî tahlilleri, tıbbî ve soyut kavramları kullanarak kendine özgü bir tarzın sahibi olması gibi özelliklerle başarılı bir edebî hayat geçirmiştir. Safa, bu özellikleri sayesinde kendi imzasıyla ve Server Bedi müstearıyla verdiği çok sayıda eserle Türk edebiyatının velûd edebiyatçılarından biri olmuştur.

---

[54] Kabaklı, A. (2002) *Türk Edebiyatı* Cilt: 3 (10. Baskı), İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 844.
[55] Ercilasun, B. (2013). *Edebiyat Tarihi ve Tenkit*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 172.

2.7.2. Basın hayatı

Peyami Safa'nın gazeteciliğe ve yazarlığa olan merakı çocuk yaşlarda başlamıştır. Dokuz yaşındayken bir öğretmeninin teşvikiyle üç arkadaş, "Zenbur" isimli gazeteyi şapirograf tekniği ile birkaç nüsha basmışlardır. Gazetede Peyami Safa'nın Girit ile Alsas Loren'i mukayese eden bir de yazısı vardır. Üç arkadaştan birisi Ulus'ta yazan Burhan Asaf Belge, diğeri ise gene matbuatta çalışan bir arkadaşlarıdır. Peyami Safa, çocuk yaştaki gazete çıkarma tecrübelerini şöyle değerlendirir:

"O küçücük, el yazması olduğu için satırları çarpık, gazete taklidi yapan maymun kağıd parçası üstünde üç çocuğun yalnız masum fikirleri değil, İstikballeri de yazılı imiş. Üçü de matbuat adamı oldular." Bu vesileyle Peyami Safa, çocukların çıkardığı gazetelere dikkatle eğilmek gerektiğini, onlara verilen önem nispetinde gelişme göstereceklerini ifade etmiştir.[56]

Peyami Safa, profesyonel olarak basın hayatına 1917 yılında İkdam gazetesinde başlamıştır.[57] O dönem, Ali Naci Karacan'ın Yazı İşleri Müdürlüğü'nü yürüttüğü gazetede Safa, gazeteciliğe muhabir olarak giriş yapmıştır. Yazarın Ali Naci Karacan ile dostluğu da bu gazetede başlamış ve otuz sekiz sene boyunca sürmüştür.[58]

İkdam gazetesinden sonra Peyami Safa ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Yirminci Asır* isimli akşam gazetesini çıkarmış ve basın camiasında kendini gösterme fırsatı bulmuştur. Babıâli'ye tam kırk üç senesini veren muharrir, bu süreçte, pek çok gazete ve dergide çalışmış, pek çok mecmualarda yazıları yayınlanmış, fıkralarıyla Türk Basın tarihinin önemli gazetecileri arasına girmiştir.

Peyami Safa, basın hayatı süresince, hikâye ve roman tefrikalarının dışında, gazetecilik sahası içinde röportaj, yazı dizisi, fıkra, makale türünde yazılar neşretmiştir. Bunlardan en önemlisi fıkra yazarlığıdır. Binlerce fıkrası bulunan

---

[56] Safa, P. (24 Mayıs 1937). Talebelerin Çıkardıkları Gazeteler. *Cumhuriyet*, 3.
[57] Safa, P. (19 Ocak 1961). Babı-Ali Romanı. *Düşünen Adam*, 3, 7.
[58] Safa, P. (8 Temmuz 1955). Ali Naci Karacan'a. *Milliyet,* 2.

yazarın ele aldığı konular ise çok çeşitlidir: kültür, sanat, edebiyat, güncel politika, şehir (İstanbul'a ait meseleler), maarif, siyaset, içtimaî ve felsefî konular ağırlıklı ilmî meseleler vb. Bu konuların dışında Safa, daha az miktarda tıp, psikoloji, spor gibi konularda da yazılar yayımlamıştır.

Faruk Kadri Timurtaş, Peyami Safa'yı döneminin en iyi fıkra yazarı olarak değerlendirir ve şunları söyler:

> *Bir fikir adamı olarak çeşitli konularda ciddî ve emek mahsulü eserler de veren Peyami Safa'nın en kudretli tarafı fıkra yazarlığıdır. İyi bir fikir adamı, üstün bir edebiyatçı ve büyük bir üslûpçu olan Peyami Safa, bu meziyet ve hasletleriyle Türk basınının en iyi fıkra yazarı olmak vasfını elde etmişti. Geniş bir kültür ve bilgi ile, kudretli bir edebiyatçılığın ve mükemmel bir Türkçe'nin mahsulü olan bu yazılar, yirmi beş otuz yıl fıkra nev'inin en güzel örneklerini teşkil etmiştir.*[59]

Hakkı Tarık Us da Peyami Safa'nın Vakit Gazetesi'nde yazmaya başlaması üzerine neşrettiği bir yazısında onun fırkacılık yönünü şu satırlarla anlatır: "…fıkra dediğimiz yarım sütun içine bir cilt sığıştırmak, bu cilde en uzaktan fark edilir ve en yakından duyulur bir mevzu vermek hüneri Peyami'de en yüksek irtifaı bulmuş görünür." Aynı yazıda Hakkı Tarık Us, Peyami Safa'nın fikirleriyle millete yararlı olduğunu belirtmiş ve Safa'yı Türk basının şahsiyetli kalem sahiplerinden biri olarak göstermiştir.[60]

Peyami Safa, fıkra türünde gerçekten Türk Basın tarihinde öne çıkmış bir yazardır. Çalıştığı her gazetede neredeyse her gün fıkra yazmıştır. Ölümünden sonra fıkralarının yalnızca küçük bir kısmının derlenmesiyle oluşturulan "Objektif" başlığı altında sekiz seri halinde kitabı basılmıştır.[61]

Nevzat Kösoğlu, Peyami Safa'nın fıkra türünde yazdıklarının ayrıca değerlendirilmesi gerektiğini söyler:

---

[59] Timurtaş, Göze, a.g.e., 1970, 9.
[60] Us, a.g.m., 22 Nisan 1946, 3.
[61] Peyami Safa'nın muhtelif gazete ve dergilerde çıkan, çoğunluğu fıkra olan ve konusuna göre tasnif edilerek hazırlanan bu serinin künyesi için bkz. "2.8.2. Fikrî Eserleri"

“Peyami Beyin fıkra türünde yazdıklarını, her açıdan ayrıca değerlendirmek gerekir. Evet, bu türün tartışmasız en büyüğü idi ve asıl önemlisi yetmiş-seksen yıl önce yazdıkları bile bugün hâlâ okunabiliyor; bence bu, çok önemli bir şeydir.”[62]

Yirminci Asır gazetesinden sonra Peyami Safa, Cumhuriyet kurulmadan evvel Tercüman-ı Hakikat, Son Telgraf ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinde kısa sürelerle çalışmıştır. Tercüman-ı Hakikatte çalıştığı döneme ait bir fotoğrafın notunda şunlar yazmaktadır:[63] “Tercüman’da gece. Müdhiş gazetecilik sersemliği, 1921 kışı.”

Peyami Safa, Cumhuriyetin ilanından sonra *Son Saat, Son Telgraf* ve *Son Posta* gazetelerinde çalışmıştır. Uzun süre çalışacağı *Cumhuriyet* gazetesine de bu dönemde girmiştir.[64]

Peyami Safa, bu dönemde ayrıca Halil Lütfü Dördüncü ile birlikte “Büyük Yol” isimli bir akşam gazetesi çıkarmıştır. Halil Lütfü’nün Sadeddin Gökçepınar’a anlattığına göre, *Büyük Yol* gazetesi, Beylerbeyi’nden komşusu olan Peyami Safa, Şeref Bey ve Osman Hamit ile birlikte 4 ortak şeklinde çıkarılmıştır. İyi bir reklâmla dönemin akşam gazeteleri arasında hayli okuyucu bulmuş fakat işletme masraflarının ortaklar tarafından vaat edildiği şekilde verilememesinden dolayı kısa süre içerisinde kapanmıştır.[65]

Bu dönemden sonra Peyami Safa, Cumhuriyet, Tasvir-i Efkâr, Tasvir, Vakit, Ulus, Milliyet, Tercüman, Havadis ve Son Havadis gazetelerinde fıkra, makale, röportaj, başyazı, edebî tefrika, mizahî yazı gibi gazete yazı türlerini kaleme almış ve kendi devrinin meşhur muharrirleri arasına girmiştir.

2.8. Eserleri

Peyami Safa’nın eserleri edebî, fikrî, dilbilgisi ve ders kitapları ve tercümeleri olmak üzere 4 ayrı başlık altında toplanabilir. Peyami Safa’nın “Server Bedi”

---

[62] Kösoğlu, N. (2011). *Peyami Bey*. (1). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 20.
[63] Fotoğraf için bkz. Ek 1.5.
[64] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 109.
[65] Gökçepınar, S. (1994). Halil Lütfü Dördüncü ’nün Anıları: Sıkıntıda İdim. *Müteferrika,* 2, 60.

müstearıyla da pek çok eseri vardır. Bunların hepsi edebî türde hazırlanmış kitaplardır. Peyami Safa'ya göre, Server Bedi imzalı eserler (140'a yakın) tefrika romanı olduklarından yüksek sanat eseri kıymeti taşımazlar. Bu yüzden burada yalnızca 'Peyami Safa' imzalı eserler verilecektir.

2.8.1. Edebî eserleri

Peyami Safa, roman, hikâye ve piyes türlerinde eser vermiştir:

Romanları:

1. *Sözde Kızlar* (1923), İstanbul: Orhaniye Matbaası
2. *Mahşer* (1924), İstanbul: Orhaniye Matbaası
3. *Canân* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
4. *Şimşek* (1927), İstanbul: Sühulet Kütüphanesi Yayınları
5. *Bir Akşamdı* (1928), İstanbul: Sühulet Kütüphanesi Yayınları, Gündoğdu Matbaası
6. *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930), İstanbul: Resimli Ay Basımevi
7. *Fatih Harbiye* (1931), İstanbul: Sühulet Kütüphanesi Yayınları
8. *Attila* (1931), İstanbul: Resimli Ay Matbaası
9. *Bir Tereddüdün Romanı* (1933), İstanbul: Sühulet Kütüphanesi Yayınları
10. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949), İstanbul: Nebioğlu Yayınevi
11. *Yalnızız* (1951), İstanbul: Nebioğlu Yayınevi
12. *Biz İnsanlar* (1959) İstanbul: İnkılap Kitabevi Yayınları

Hikâyeleri:

1. *Bir Mekteplinin Hatıratı / Karanlıklar Kralı* (1913), İstanbul: Keteon Bedrosyan Matbaası
2. *Genç Kızlar Bilmelidir Ki* (1919), İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası
3. *İstanbul Hikâyeleri* (1919?), İstanbul: Sühulet Kitabhanesi Yayınları
4. *Aşağı Katın Kiracıları* (1919), İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası
5. *Cazibeli Kız* (1920), İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası
6. *Ava Giden Avlanır* (1922), İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası

7. *Gençliğimiz* (1922), İstanbul: Orhaniye Matbaası
8. *Siyah Beyaz Hikâyeler* (1923), İstanbul: Orhaniye Matbaası
9. *Aşk Oyunları* (1924), İstanbul: Orhaniye Matbaası
10. *Süngülerin Gölgesinde* (1924), İstanbul: Orhaniye Matbaası
11. *İki Öksüz Arkadaş* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
12. *İnsan Mı Yılan Mı? / İhtiyarın Esrarı* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
13. *Cesur Gemici - Deniz Kızı* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
14. *Korkunç Bir Akşam* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
15. *Kuyuya Düşen Çocuk* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
16. *Küçük Hırsızlar* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
17. *Mavi Sakallı Adam / Falcının Lambası* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
18. *Oduncunun Kızı* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
19. *Havaya Uçan At / Güvercinler Sarayı* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası
20. *Ateş Böcekleri* (1925), İstanbul: Orhaniye Matbaası

Piyes:

1. *Gün Doğuyor: Piyes 3 Perde* (1937), İstanbul: Cumhuriyet Halk Partisi Gösterit Yayını

2.8.2. Fikrî eserleri

Peyami Safa'nın fikrî eserleri biyografi ve fikir olmak üzere ikiye ayrılır:

Fikir Eserleri:

1. *Büyük Avrupa Anketi* (1938), İstanbul: Kanaat Kitabevi
2. *Türk İnkılabına Bakışlar* (1938), İstanbul: Kanaat Kitabevi Yayınları
3. *Felsefî Buhran* (1939), İstanbul: Çığır Mecmuası Yayınları, Recep Ulusoğlu Basımevi
4. *Millet ve İnsan* (1943), İstanbul: Akbaba Yayınevi
5. *Mahutlar* (1959), İstanbul: Toprak Dergisi Yayınları
6. *Mistisizm* (1961), İstanbul: Babıali Yayınevi
7. *Nasyonalizm* (1961), İstanbul: Babıali Yayınevi

8. *Sosyalizm* (1961), İstanbul: Babıali Yayınevi
9. *Doğu-Batı Sentezi* (1936), İstanbul: Yağmur Yayınevi
10. *Kızıl Çocuğa Mektuplar* (1971), İstanbul: Millî Ülkü Yayınları

Bu eserlerin dışında Peyami Safa'nın ölümünden sonra, onun gazetede yayımladığı muhtelif fıkra ve makalelerinden teşkil edilen bazı eserler vardır. Sekiz kitap olarak çıkan "Objektif" serisi Peyami Safa'nın muayyen konulardaki fıkralarını bir araya getiren bir çalışmadır. Bu çalışma Ergun Göze ve Nevzat Kösoğlu tarafından yapılmıştır. (Aşağıda verilen tarihler ilk basım tarihleridir.)

Objektif Serisi:

1. *Osmanlıca Türkçe Uydurmaca (Objektif: 1)* (1970), İstanbul: Ötüken Yayınevi
2. *Sanat Edebiyat Tenkit (Objektif: 2)* (1971), İstanbul: Ötüken Yayınevi
3. *Sosyalizm Marksizm Komünizm (Objektif: 3)* (1971), İstanbul: Ötüken Yayınevi
4. *Din İnkılâp İrtica (Objektif: 4)* (1971), İstanbul: Ötüken Yayınevi
5. *Kadın Aşk Aile (Objektif: 5)* (1973), İstanbul: Ötüken Yayınevi
6. *Yazarlar Sanatçılar Meşhurlar (Objektif: 6)* (1976), İstanbul: Ötüken Yayınevi
7. *Eğitim Gençlik Üniversite (Objektif: 7)* (1976), İstanbul: Ötüken Yayınevi
8. *20. Asır Avrupa ve Biz (Objektif: 8*) (1976), İstanbul: Ötüken Yayınevi

Fıkralarının yayınlandığı bir başka çalışma ise Ergun Göze ve Faruk Kadri Timurtaş tarafından hazırlanmıştır:

9. *Peyami Safa: Seçmeler* (1970), İstanbul: MEB Yayınları

Biyografiler:

Peyami Safa'nın Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere önde gelen Türk kumandanları ve vekillerinin hayatı, şahsiyeti ve tesirlerini ihtiva eden kısa biyografi eserleri vardır. Bu eserlerin künye bilgileri aşağıdaki gibidir:

1. *Büyük Halâskarımız Mustafa Kemal Paşa* (1926), İstanbul: Orhaniye Matbaası

2. Değerli Kumandanlarımızdan Köprülü Kâzım Paşa (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

3. *Değerli Kumandanlarımızdan Yakup Şevki Paşa: Anadolu'daki Büyük Hizmeti, Resmi Tercümeihâli ve Şahsiyeti* (1927), İstanbul: Orhaniye Matbaası

4. *Güzide Serdarlarımızdan Ali Fuat Paşa ve Pederi Merhum İsmail Fazıl Paşa: Orduda ve Büyük Taarruzda Hizmetleri ve Tesirleri* (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

5. *Güzide Serdarlarımızdan Muhittin Paşa: Orduda ve Anadolu'daki Hayatı, Resmi Tercümeihali ve Şahsiyeti* (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

6. *İsmet Paşa: Çocukluğu ve Gençliği, Ordudaki ve Anadolu'daki Hayatı* (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

7. *İstanbul'un İlk Şerefli Mümessili Refet Paşa: Orduda, Anadolu'da ve İstanbul'da Faaliyeti, Tercümeihâl' i Resmîsi* (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

8. *Muhterem Heyet'i Vekîle Reîsimiz Rauf Bey* (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

9. *Mübeccel Serdarlarımız Fevzi Paşa: Anadolu Gazâlarındaki Mühim Hizmetleri, Resmi Tercümeihâli ve Şahsiyeti* (1927?), İstanbul: Orhaniye Matbaası

2.8.3. Dilbilgisi ve ders kitapları

Peyami Safa, edebî ve fikir eserlerinin dışında dilbilgisi ve ders kitapları da yazmıştır. Bu eserlerin künye bilgileri aşağıdaki gibidir:

1. *Türk Grameri: 4-5. Sınıf* (1928), İstanbul: Sühulet Kütüphanesi
2. *Hocasız Fransızca Öğrenmek* (1928), İstanbul: Şirket-i Mürettibiyye Matbaası
3. *Latin Harfleri Alfabesi* (1928), İstanbul: Necm-i İstikbal Matbaası
4. *Yeni Fransızca Elifba* (1929), İstanbul: Marifet Matbaası
5. *Cumhuriyet Mekteplerine Alfabe* (1929), İstanbul: Türk Neşriyat Yurdu Yayınları
6. *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat: 1-5. Sınıf* (1929), İstanbul: Türk Neşriyat Yurdu Yayınları
7. *Yeni Talebe Mektupları* (1930), İstanbul: Türk Neşriyat Yurdu Yayınları
8. *Büyük Mektep Numuneleri* (1932), İstanbul: Türk Neşriyat Yurdu Yayınları
9. *Okul Grameri*: *Elkitabı*, (1941-42), İstanbul: Cumhuriyet Kitabevi Yayınları
10. *Dilbilgisi Okul Grameri El Kitabı* (1942), İstanbul: Cumhuriyet Kitabevi Yayınları

11. *Fransız Grameri* (1942), İstanbul: Cumhuriyet Kitabevi Yayınları

2.8.4. Tercümeleri

Peyami Safa, dünya edebiyatından bazı muhtelif eserler de tercüme etmiştir. Bu eserlerin künyeleri şöyledir:

1. Farrere, Claude, *Katil Kim* (1923), İstanbul: Maarif-i Umumiyye Mecmuası Hikâye ve Temaşa Külliyatı Yayınları, Cihan Biraderler Matbaası
2. Hamsun, Knut, *Açlık* (1934), İstanbul: Resimli Ay Yayınları
3. Mauriac, Francis, *Engerek Düğümü* (1934), İstanbul: Vakit Kitaphanesi Yayınları
4. Armstrong, Harold C., *Bozkurt* (1955), İstanbul: Sel Yayınları
5. Maupassant, Guy de, *Sakat* (tarih yok) İstanbul: Orhaniye Matbaası

3. PEYAMİ SAFA'NIN GAZETECİLİĞİ

3.1. Gazeteciliğine Genel Bir Bakış

Peyami Safa, Türk Basın tarihinde yarım asra yakın bir süre ile faaliyet göstermiş önemli bir gazetecidir. Fikir gazeteciliğinin Türk matbuatında ön plana çıkan isimlerinden biridir. Öyle ki basın sahasındaki eserleri, onun aynı zamanda bir düşünce adamı olduğunu göstermektedir.

Peyami Safa, velud bir muharrirdir: makale ve fıkralarının sayısı binlerle değil 10 binlerle ifade edilebilir. Bu başarıya ulaşmasında gazetecilik mesleğini, fikir adamlığı ve edebiyatçı hassalarını bir araya getirerek icra etmesinin büyük tesiri vardır.

Peyami Safa, çok cepheli bir gazetecidir: bir gazetede yer alabilecek hemen her yazı türünde imzaya sahiptir. Fıkra, makale, başmakale, tefrika, mizahî yazı vb. bunların en önemlileri arasında sayılabilir.

Peyami Safa'nın gazeteciliğinde ele aldığı konu yelpazesi çok çeşitlidir: kültür-sanat başta olmak üzere, gündeme dair siyasî ve içtimaî hadiseler, felsefe, sosyoloji ve tarih gibi sahaları ilgilendiren ilmî meseleler, şehircilik, ekonomi ve tıpla ilgili gelişmeler vs. Hakkında yazmadığı bir konu bulmak çok zordur. Bu da Safa'nın başarılı bir fıkra yazarı olduğunu göstermektedir.

Gazeteciliğinin ilmî cephesi kuvvetlidir. Özellikle makalelerinde tespit edilen bir mesele ilmî şekilde tahlil ve tenkid edilir; bir sonuca bağlanarak yeri tayin edilir. Söz konusu makalelerin bir kısmı sağlığında bir kısmı ise vefatından sonra kitap olarak basılmıştır.

Peyami Safa, mesele odaklı bir gazetecilik anlayışına sahiptir. Memleketin içinde bulunduğu meseleleri ayrı ayrı tetkik etmiştir. Zaten Safa'ya göre başlı başına ülkenin tekâmülü bir meseledir ve aslında her konu oraya bağlanmaktadır. Onun bu

yönü de fikir gazeteciliğinin icra sahasına girmektedir. Zira çözüme kavuşturulmaya aday her mesele düşünce dünyasını harekete geçirir.

Peyami Safa, kamuoyunu eğitici ve bilgilendirici muhtevalı yazılar da kaleme almıştır. Okurlarını kültür-sanat ve diğer önemli meseleler hakkında aydınlatıcı bir rol üstlenmiştir. Öyle ki yazar bazı konularda okurları arasında hakem olarak tayin edilmiştir. Bunun yanı sıra okuyucu mektuplarına da çok fazla önem vermiştir.

Safa'nın bu yönü, onun bir tür "okur temsilcisi" görevini de üstlendiğini göstermektedir. Kendine ayrılan sütunundan okuyucuların merak ettiklerini cevaplandırmış, müşterek bir meselenin takipçiliğini yapmıştır.

Peyami Safa, yayıncılık tecrübesine sahip bir gazetecidir. Ağabeyi İlhami Safa ile beraber çıkardıkları Hafta ve Kültür Haftası'nın dışında, kendisinin sahip ve müdürlüğünü yaptığı Türk Düşüncesi dergisini de çıkarmıştır.

Peyami Safa, "kavgacı" bir muharrirdir. Türk Basın tarihine geçen ciddi ve unutulmayan polemiklere imza atmıştır. Bunlar umumiyetle fikir kavgalarıdır. Bir ideolojinin, ki bu ideoloji kendi fikrî çerçevesine göre millî bütünlüğe zarar veriyorsa, bir din gibi sahiplenilmesine şiddetle karşı çıkmış ve bu yolda olanlarla uzun kalem kavgaları etmiştir.

Peyami Safa'nın gazeteciliğinde dikkat çeken bir diğer nokta "ihtifal"dir. Yazar, Türk kültür belleğinde önemli yer işgal etmiş sanatkâr ve ilim adamlarını, ölüm yıldönümlerinde anmıştır. Bu anma, söz konusu şahsiyetlerin eserlerinin tetkik edilmesi veya sanata ve ilme olan katkısının hatırlatılmasıyla gerçekleşmiştir. Yazarın bu özelliği millî hafızayı yerinde tutmaya yönelik bir faaliyettir.

Sonuç olarak Peyami Safa'nın gazeteciliği, onun fikir adamı yönüyle doğrudan ilgilidir. Çünkü o, gazeteciliği fikrî ve ilmî bir faaliyet olarak görmüş, gazete yazılarını bu çerçevede kaleme almıştır. Bu yüzden Safa, Türk basınında fikir gazeteciliğini icra eden önemli yazarlardandır.

3.2. Gazetecilik Hayatı ve Faaliyetleri

Peyami Safa, 43 senelik gazetecilik hayatında Türk basınının önemli gazetelerinde çalışmıştır. Özellikle Harf İnkılâbından sonra gazetelerin aranan yazarlarından olmayı başarmıştır. Çünkü Safa, hemen her gazete yazı türünü kaleme almış, akıcı üslûbu ve bilgilendirici tarzıyla okurların sevilen ismi olmuştur.

Peyami Safa, gazetecilik hayatına 1917 yılında İkdam gazetesinde başlamıştır. Burada muhabir olarak görev yapan yazar, daha sonra ağabeyi ile Yirminci Asır gazetesini çıkarmış ve burada kaleme aldığı hikâyeleriyle dönemin yazarları tarafından tebrik ve teşvik kazanmayı başarmıştır.

Yirminci Asır gazetesinden sonra Tercüman-ı Hakikat ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinde çalışmış olan yazar, Cumhuriyet'in ilanından sonra da kısa aralıklarla Son Posta, Son Saat ve Son Telgraf gazetelerinde çalışmıştır.[66]

Bu çalışmada Peyami Safa'nın Harf İnkılâbından sonraki gazetecilik hayatı ve faaliyetleri ile görüş, fikir ve kanaatleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu yüzden yazarın 1928 yılından önceki gazetecilik faaliyetlerine ilişkin bu açıklamalar yeterli görülmüştür.

Peyami Safa'nın Harf İnkılâbından sonra kendi imzasıyla yayımlanan gazete yazıları da başlığı, tarihi, gazetesi ve gazete sayı numarasıyla beraber bu çalışmanın "Ekler" bölümüne konulmuştur. Türkiye ve Dünya'daki gelişmelerin yoğun olarak yaşandığı 20. Yüzyılın ilk yarısına şahitlik eden bir fikir adamının gazete yazılarına dair bu bilgilerin paylaşılması, ileride yapılacak olan akademik çalışmalar için yararlı olacaktır.

3.2.1. Cumhuriyet gazetesi (1925- 10 Ağustos 1940)

Peyami Safa, 1925 yılında başladığı Cumhuriyet gazetesine muhtelif aralıklar vererek devam etmiştir. 1928 yılında gazete yönetimiyle arası açılır ve 1932

[66] Ayvazoğlu, a.g.m., 2008, 437.

senesine kadar muhtelif dergilerde yazmaya devam eder. Bu dönemde Hareket Dergisi ve Resimli Ay neşriyatında yazıları neşredilmiştir. 1932 senesinin Nisan ayında Cumhuriyete döner ve Yunus Nadi'nin Yeni Gün gazetesinde "Evet Hayır" başlığı altında fıkraları, Cumhuriyet'te de haftada 1-2 defa makaleleri neşredilir. Fakat kısa bir süre sonra her gün fıkra ve arada bir makale yazmaya başlamıştır. 17 Aralık 1933'te tekrar ayrılmış ve 19 Nisan 1936'da tekrar dönmüştür. 10 Ağustos 1940 tarihine kadar Cumhuriyette gazeteciliğini sürdürmüştür.

Peyami Safa'nın gazetecilik hayatında Cumhuriyet[67] gazetesinin önemli bir yeri vardır. Zira Cumhuriyet gazetesi dönemi, yazarın en velûd olduğu dönem olmasının yanı sıra gazeteciliğini tekâmül ettiren faaliyetlerine de imza attığı dönem olarak değerlendirilebilir. Bu gazetede yazar, röportaj, yazı dizisi, tefrika, fıkra gibi gazetecilik sahasında neşredilen hemen her gazete yazı türünü kaleme almıştır.

Cumhuriyet gazetesi, Peyami Safa'nın çalıştığı dönemde bir fikir gazetesi hüviyetindedir. Siyasî haberler dışında kültür, sanat ve ilim sahasındaki pek çok gelişme, mütehassıs kalemler tarafından tahlil edilerek okuyuculara sunulmuştur. Başyazıları Yunus Nadi ve Nadir Nadi kaleme almıştır. Nadiren başyazı kaleme alan Abidin Daver, umumiyetle askerî konuları ele alan yazılarıyla katkı sağlamıştır. M. Turhan Tan[68] "Köşe Penceresinden" başlığıyla bir yandan fıkralarını kaleme alırken

---

[67] Cumhuriyet Gazetesi, 7 Mayıs 1924 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin kurucusu ve başyazarı Yunus Nadi Abalıoğlu, İkinci Meşrutiyet'ten sonra İkdam ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinde Yazı İşleri Müdürlüğü yapmıştır. Selanik'te Rumeli gazetesinin başyazarlığını yaptıktan sonra tekrar Tasvir-i Efkârda Yazı İşleri Müdürü ve başyazar olarak uzun yıllar çalışmıştır. Yunus Nadi, 2 Eylül 1918'de kendi gazetesi olan Yeni Gün'ü çıkarmaya başlamıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında Ankara'ya giden ve Yeni Gün'ü burada çıkararak savaşın fikir savunuculuğunu yapan Yunus Nadi, yeni kurulan Cumhuriyet rejiminde T.B.M.M'de milletvekili olmuştur. Bu sırada Atatürk'ün teklifi üzerine İstanbul'da Yeni Gün gazetesinin yerine çıkaracağı gazeteye "Cumhuriyet" adını vermiştir. İlk yıllarda M. Zekeriya, Kemal Salih Sel ve Cevat Fehmi Başkut gazetenin Genel Yayın Müdürlüğü görevlerini icra etmişlerdir. Yazı kadrosunda çeşitli zamanlarda Türk Basının hemen bütün simaları bulunmuştur. Bâbıalinin meslek okulu olan gazete, Yunus Nadi'nin ölümünün ardından çocukları Nadir Nadi ve Doğan Nadi tarafından yönetilmiştir. (Ertop K. (der.) (1974). *Cumhuriyet: 1924-1974*, İstanbul: Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş., 13-16.)

[68]Asıl adı Mehmet Samih Fethi olan Turhan Tan, 1886 yılında Sivas'ta dünyaya geldi. Öğrenimini memleketi Sivas'ta yapan Tan, Sivas Lisesinde tarih ve edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra İkinci Meşrutiyet'in ilanında İstanbul'a gelmiş, önce Belediye'de çalışmış, sonrasında Üsküdar Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Çeşitli yerlerde kaymakamlık, mutasarrıflık gibi görevlerde de bulunan Tan, bir dönem milletvekilliği de yapmıştır. Cumhuriyet gazetesinde fıkra yazarlığının yanı sıra tarihî romanları ile tanınmış, çeşitli dergilerde müstear isimlerle şiirlerde yayımlamıştır. Tan 1939 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. (Işık, İ. (2006). Turhan Tan. *Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Ankara: Elvan Yayınları, (9. Cilt), 3613.)

Fıkra nev'inin yıllarca matbuat hayatında yaşatılmış olmasını Cumhuriyet gazetesinde uzun süredir beraber çalıştıkları M. Turhan Tan'ın gazeteciliğine borçlu olduğumuzu düşünen Peyami Safa, onun

diğer yandan tarih sahasını ilgilendiren yazılarını neşretmiştir. İsmail Habib Sevük, "Yurddan Yazılar" başlığı altında Türkiye'nin güzel yerlerine ait coğrafî ve şehir bilgileri ihtiva eden yazılarıyla ön plana çıkmıştır. Muharrem Fevzi Togay, "Siyasî İcmâl" başlığı altında Türkiye ve Dünya siyasetini değerlendirdiği yazılarını kaleme almıştır.

Spor ve beden terbiyesi sahasında Selim Sırrı Tarcan ve Prof. Salih Murad Uzdilek'ın ilmî yazıları; sağlıkta Prof. Fahrettin Kerim Gökay'ın yazıları yer almıştır. Diplomasi alanında Muhiddin Birgen ve tarih sahasında Enver Ziya Karal'ın yazıları da neşredilmiştir. Ahmed Ağaoğlu'nun "Vakıalar Üzerinde" başlığı altında bazı yazılarına gazetede yer verilmiştir. Peyami Safa'nın amcası Ali Kâmi Akyüz de bazen "Fikirler" başlığı altında yazmıştır.

Edebiyatta Hamdi Varoğlu'nun çevirileri, Mahmut Yesarî ve Şerif Hulûsî Kurbanoğlu çeviri ve yazıları önemlidir. Bunların dışında nadiren Cumhuriyetin sütunlarına katkıda bulunan yazarların bazıları şunlardır: Cahit Sıtkı Tarancı, Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Halit Ziya Uşaklıgil. Mustafa Şekip Tunç da kültür konularına dair yazı yazanlar arasındadır.

Bu yazarların kaleme aldığı yazılar, Cumhuriyet gazetesini bir fikir gazetesi konumuna getirmiştir. Böyle bir gazetede uzun yıllar çalışan Peyami Safa da fikir gazetecisi olarak, en az sözü geçen yazarlar kadar Cumhuriyet'e katkıda bulunmuş bir gazetecidir.

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesinde günlük fıkralarını 1932'de "Bugün" ve "Bana Kalırsa" başlığı altında, 1936 yılından sonra "Hâdiseler Arasında"[69] başlığı altında 3. Sayfada kaleme almıştır. Bu sütunda yazar, gündeme dair konuları veya kendi seçtiği herhangi bir konuyu, fikrî bünyesine uygun bir üslûp ile ele almıştır. Umumî okuyucunun rahatlıkla anlayacağı sade bir lisanı tercih etmiştir. Muharrir, kültür-sanat, ekonomi, siyaset ve ilim başta olmak üzere hemen her konudaki fikrini

---

kaybını büyük bir üzüntüyle karşılamıştır. Edebiyatçı tarafıyla tarihî roman türünün gelişmesine de katkı sağlayan Tan, Safa'ya göre, Türkiye'nin önemli muharrirlerinden biridir. (Safa, P. (26 Aralık 1939) M. Turhan Tan *Cumhuriyet*, 3.)

[69] Genellikle 3. sayfadan verilen yazılar nadiren 1 ve 2. sayfalardan da verilmiştir.

bu sütundan okurlarına aktarmıştır. Uzun fakat anlaşılır cümle yapısı, manâda açıklık, genel okur seviyesine uygun sadelik gibi unsurlar bu sütunun temel özellikleri arasında gösterilebilir.

Peyami Safa'nın makaleleri, Cumhuriyet gazetesinin 3. sayfasında konuyu haber veren muhtelif başlıklar altında neşredilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: Edebiyat, İdeolojiler, Hâdiseler Karşısında, Kültür, Güzel Sanatlar, Meseleler, Fikirler vb. Bu başlıklar altında istisnaî durumlar dışında haftada en az bir makalesi yayınlanmıştır. Muharrir, burada tahlilî ve tenkidî yazılarına ilmî bir yön vermeyi başarmıştır. Nitekim kaynağa yapılan atıflar, vesikalar yazıya ilmî bir makale boyutu kazandırmıştır. Buradaki yazıların muhteviyatının fıkralarından en büyük farkı muayyen konuların ayrıntılı bir şekilde ele alınması ve umumî okur seviyesinden biraz daha yukarı çıkmasıdır. Manâ zenginliğine yönelen bir üslûp hâkimdir.

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesinde müstear ismi Server Bedi imzasıyla "Pazardan Pazara" köşesinde her pazar haftanın siyasî ve güncel olaylarına dair kısa bilgiler vermiş, vakaları vaziyetine göre istihza veya yergi yorumu katarak değerlendirmiştir. Bu, yazarın gazeteciliğinin hiciv yönünü göstermektedir. Sözü geçen yazılarında, mizahî bir dil kullanarak cemiyetin meselelerini işlemiş ve bunları gündemde tutmaya çalışmıştır.

Türk basınında tefrika hâlinde eser veren önemli isimlerden olan Peyami Safa'nın, Cumhuriyet gazetesinde de tefrikaları neşredilmiştir. Yazar, tefrika eserlerini umumiyetle Server Bedi müstearıyla vermiştir. Kendi ismiyle yazdığı tefrikalar sonradan kitap olarak yayımlanmıştır.

Peyami Safa'nın Cumhuriyet gazetesinde kaleme aldığı edebî tefrikalar şöyledir:

- Peyami Safa: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, 7 Kasım 1929 – 10 Aralık 1929 - 32 tefrika (Yazar, ilk tefrikada bu eseri Nazım Hikmet'e ithaf ettiğini belirtmiştir.)
- Peyami Safa: Bir Tereddüdün Romanı, 15 Temmuz 1932 – 23 Eylül 1932 - 69 tefrika.

- Peyami Safa: Biz İnsanlar, 26 Şubat 1937 – 27 Haziran 1937 – 111 tefrika
- Server Bedi: “Ben, Sen, O”, 22 Aralık 1925 – 17 Ocak 1926[70] - 26 tefrika
- Server Bedi: “Çalınan Gönül”, 21 Haziran 1932 – 13 Temmuz 1932 – 21 tefrika
- Server Bedi: “Sinema Delisi Kız”, 24 Eylül 1932 – 26 Kasım 1932 – 57 tefrika
- Server Bedi: “Allo Yetişiniz. Cingöz Recai’nin Harikulade Maceraları”, 8 Aralık 1932 – 7 Mart 1933 – 73 tefrika
- Server Bedi: “Hep Senin İçin”, 8 Mart 1933 – 25 Haziran 1933 – 98 tefrika
- Server Bedi: “Sabahsız Geceler”, 28 Temmuz 1933 – 24 Ekim 1933 – 83 tefrika
- Server Bedi: “Serseri”, 12 Mayıs 1936 – 7 Temmuz 1936 – 52 tefrika
- Server Bedi: “Şeytan”, 25 Haziran 1938 – 28 Ağustos 1938 – 57 tefrika
- Server Bedi: “Selma ve Gölgesi”, 18 Aralık 1938 – 4 Mart 1939 – 63 tefrika
- Server Bedi: “Uçurumda Bir Genç Kız”, 16 Haziran 1939 – 25 Ağustos 1939 – 63 tefrika
- Server Bedi: “Ben Casus Değilim”, 9 Kasım 1939 – 22 Aralık 1939 - 39 tefrika

Peyami Safa’nın tefrika hâlinde neşredilen bu eserleri, gazetecilik sahasındaki edebî faaliyetleridir. Yazar, bu eserleriyle edebî unsurları gazete muhtevasına taşımış ve gazete, onun edebiyatçı özelliklerini gösterebildiği bir mecra olmuştur.

Bunun dışında bir de gazetecilikte fikrî veçhe vardır ki o konuda da Peyami Safa, Türk basın tarihimizin önemli isimlerindendir. Öyle ki yazar, gazeteciliğin fikir sahasında çok kuvvetlidir. Zira kendisi gazeteci kişiliğinden önce mütefekkirdir. Gazeteci tecessüsü ve fikirlerini edebiyatçı hassaları vasıtasıyla güzel ve açık bir şekilde aktarması, onu fikir gazeteciliğinin değerli bir şahsiyeti hâline getirmiştir.

Peyami Safa’nın Cumhuriyet gazetesinde iken neşredilen “Türk İnkılâbına Bakışlar” isimli makale dizisi fikir gazeteciliğinin önemli örneklerinden birini teşkil eder. 6 Ağustos 1938 tarihinde yayınlanmaya başlayan 22 Eylül 1938 tarihinde son

[70] Yıkan, Z. U. (2004*). Peyami Safa’nın Server Bedi İmzalı Romanları,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 410.

bulan eser toplamda 22 seri makale halinde neşredilmiştir. Türk İnkılâbına Bakışlar, neşredildikten kısa bir süre sonra Kanaat Kitabevi tarafından basılmıştır. Eserde, Cumhuriyet inkılâbının fikrî temelleri tetkik edilmiş, Doğu ve Batı medeniyetleri tarihî bir şekilde tahlil edilerek Türkiye'nin yeri tayin edilmeye çalışmıştır. Yazara göre Cumhuriyet, milliyetçilik ve medeniyetçilik fikirlerinin kendine has terkibiyle tesis edilmiştir. Ayrıca eserde Türkiye'nin tekâmülünün, Batı Medeniyetini tesis eden unsurlara bağlı kalarak gerçekleşeceği düşüncesi görülmektedir.

Peyami Safa'nın Cumhuriyet gazetesindeki son yazısı "Son Ayıbımız" başlığı ile 10 Ağustos 1940 tarihinde yayımlanmıştır. Safa'nın Cumhuriyet gazetesinde **1712** adet fıkra ve makalesi, **844** adet tefrikası toplamda **2556** adet yazısı tespit edilmiştir. Bu sayılar, Safa'nın Harf İnkılâbından sonra kaleme aldığı yazıların yekûnunu göstermektedir. Bu sayı Safa'nın velût bir gazeteci oluşunu ortaya koyar.

3.2.1.1. Musiki anketi (Röportaj)

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesinde Türk Musikisinin Cumhuriyet inkılâbı sonrasında hangi yola girmesi gerektiğini tetkik eden bir röportaj hazırlamıştır. Bu röportaj kapsamında Türk ve yabancı musiki sahasının mütehassıslarıyla mülakat yapmış ve Türk musikisinin Garp Musikisiyle telif edilmesi hususundaki düşüncelerini okuyucularına aktarmıştır.

Musiki anketi kapsamında yazar, Türk musikisinin önemli isimlerinden Mesut Cemil ile görüşmüştür. Cemil'e göre Türk musikisi, Batıdan alınacak yeni vasıtalarla inkişaf ettirilmeli, fakat kendine has kıymetlerini de muhafaza etmelidir. Musikimize dair bir konferans veren Prof. Marks da bu fikri paylaşmıştır. Zira musiki bir kültürü ve medeniyeti yansıtmaktadır. Şark veya Türk musikisi de kültür seviyesi yüksek, medeniyet bakımından vasattır. Son olarak Mesut Cemil'e göre nasıl Alman musikisinde kültürün yüksek derecesine Wagner çıktıysa, bizde de Itrî ve Dede Efendi Türk sanatının mümessillerinden olabilir.[71]

[71] Safa, P. (7 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet*, 6.

Peyami Safa'nın musiki anketinde fikirlerini aldığı Konservatuar Müdürü Ziya Bey'e göre, Profesör Marks'ın Türk Musikisinin Garp Musikisiyle telif edilebileceğine dair fikri doğrudur. Konservatuarda gençlere Alaturka ve Garp musikisi de öğretilmelidir. Neticede ancak Türk musikisinin kendi öz değerlerini bilen bir sanatkâr Batı musikisinde farklılaşabilir. Çünkü biz ne kadar çabalasak da Batılı biri gibi Batı müziğini icra edemeyiz.[72]

Musiki anketinde muharrir, radyo orkestrası şefi Necip Yakup ile yaptığı mülakatta sanatçının Batı musikisini tercih ettiğini aktarmıştır. Çünkü Türk musikisi hem tonal sistem olarak Garp musikisiyle olmadığı, hem de umumiyetle kederin hâkim olduğu mahdut duyguları ifade ettiği için Garp musikisi ile telif edilemez.[73]

Röportaja gönderdiği makale ile katkısını sunan musiki üstatlarından Rauf Yekta'ya göre, Profesör Marks, Türk musikisinin hakkını vermiştir; fakat onu Garp tekniğiyle tekâmül ettirme fikriyle yanlış bir yol tutmuştur. Çünkü bu düşünce Türk musikisinin yok olmasına, Garp musikisinin altında küçük bir saha olmasına yol açar. Rauf Yekta, Garp musiki mütehassısı olarak Borel'in düşüncelerini de hülasa etmiştir. Borel, Türk ezgisinin sanatkârâne bir sadeliğe sahip olduğunu, kendine has makamları Batı tesirinde majör-minör makamlarıyla telif ederek, Türk musikisini vücuda getiren hususiyetleri kaldırmaması, bilakis muhafaza etmesi gerektiğini vurgulamıştır. Neticede yalnız Prof. Marks değil, diğer musiki uzmanlarının görüşleri de büyük önem teşkil eder.[74]

Alman musiki profesörü Ştatzer'e göre, Türk musikisi tamamen Garp tekniğine göre uydurulmamalı, kendi üslûbunu her daim korumalıdır. Türk havalarının ve melodilerinin ihtiyacına göre Batı tekniğinin unsurlarına başvurulmalıdır. Ştatzer ayrıca Türk musikisinin bazı havalarının, monodik (tek sesli) kalmasının Batının polifonik (çok sesli) haline dönmesinden daha uygun olacağını belirtmiştir.[75]

---

[72] Safa, P. (8 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? **C***umhuriyet,* 6.
[73] Safa, P. (10 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet*, 6.
[74] Safa, P. (11 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 6.
[75] Safa, P. (12 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 6.

Türk ve Batı musikisini bilen icracılardan Hasan Ferit'e göre Garp musikisinin teknikleri Türk musikisine uyarlanabilir. Çeyrek ses meselesi, Batı musikisinin bazı teknik unsurlarıyla çözülebilir. Dolayısıyla Türk müziği çok sesli icra edilebilir. Fakat bunun için oldukça çalışkan, iyi bir sanatçının doğmasını beklemek gerekir.[76]

Prof. M. Andonyades'in ankete verdiği cevaba göre, Türk musikisi kendine has özellikleriyle serbest bırakılmalıdır. Fakat kültür bakımından bir de Avrupaî musikiye ihtiyaç vardır. Yani kendi Alaturka musikimizi yaşatmaya devam ederken, bir de millî motiflerini kesin kaidelere takılmadan korumayı başarabilen Batı musikisinin tesis edilmesi gereklidir.[77]

Peyami Safa, musiki anketini millî bir kültür davası olarak görmüştür ve anketin basit bir Alaturka-Alafranga tartışmasından uzak olması gerektiğini vurgulamıştır. Bunun için yazar röportaja dair fikirlerini yansıtmamış, objektif olmaya çalışmıştır. Mümkün olduğunca mütehassısların fikirlerini olduğu gibi vermiştir. Bu fikirlerin musiki sahasındaki antitezlerini yani tenkidlerini belirterek anketin tek yönlü olmasının önüne geçmeye çalışmıştır.[78]

Neticede Türk musikisinin Garp musikisiyle telif edilmesi hususunu ele alan röportaj, Türk musikisinin "çeyrek ses" özelliği ve tek sesli olmasının, Batı müziğinin çok sesli haline inkılâp etmesini zorlaştıran teknik unsurlar olup olmadığıyla ve Alaturka-Alafranga musikinin terkibiyle ortaya çıkan yeni musiki anlayışının millî musikimize zarar verip vermeyeceğiyle ilgili mütehassısların görüşlerini hülasa eden derli toplu bir fikir manzumesi sunmaktadır.

3.2.1.2. Kadın erkekle bir olabilir mi? (Röportaj)

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesinde neşredilen 10 Mart 1933 tarihinde başlayıp 14 Nisan 1933 tarihine kadar aralıklarla devam eden "kadın erkekle bir olabilir mi?" başlıklı bir röportaj yayımlamıştır. Röportajın amacı, kadın-erkek eşitliğinin umumiyetle kadınlar arasında nasıl anlaşıldığını ve bu eşitliğin toplum

[76] Safa, P. (14 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 4.
[77] Safa, P. (29 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 6.
[78] Safa, P. (11 Ocak 1933). Musiki Anketimizin Neticeleri 1. *Cumhuriyet*, 3.

hayatına tesirlerini ortaya koymaktır. Röportaj kapsamında yazar, muhtelif meslek gruplarından kadınlarla kadın-erkek eşitliğine dair mülakatlar yapmıştır.

Röportajda her kadın farklı bir düşünceyi dile getirmiştir. Bazıları erkeğin kadından yalnızca fizikî olarak güçlü olduğunu bazısı ise her anlamda eşit olduklarını ifade etmiştir. Mesela muharrir Meliha Avni Sözen Hanım'a göre kadınlarla erkekler arasındaki fark tamamen yetişme ve terbiye şartlarından kaynaklanmaktadır. Anadolu'da savaşta erkeksiz kalan köylerde kadınlar eşkıyalara karşı köylerini ve ailelerini müdafaa etmiştir.[79]

İlk kadın mühendisi Melek Hanım ve fabrikatör Mel. Knapp da kadın ile erkeğin eşit olduğunu vurgulamıştır. Onlara göre kadınlar, erkekler gibi silah elinde askerlik yapmasalar bile sağlık ve bakım gibi askerî sahalarda görev yapabilir. Melek Hanım'a göre kadını yalnızca annelik vazifesi üzerinden tanımlamak, ileri cemiyet hayatından kadını mahrum etmek ve onu dört duvara hapsetmek olur.[80]

Peyami Safa, anket kapsamında gazeteci Sabiha Zekeriya Sertel ve Suat Derviş Baramer Hanımlar ile de mülakat yapmıştır. Onlar da kadının zekâ olarak erkekten farklı olmadığını vurgulamıştır.

"Kadın Erkekle Bir Olabilir Mi?" anketine verilen cevaplar toplu bir şekilde incelendiğinde yazarın şu noktalara ulaşmış olduğu söylenebilir:

- Kadınlar fizyolojik olarak erkeklerle bir olmasalar bile zekâ olarak onlarla eşittir ve iş hayatına katılabilir.
- Kadının çalışması, anne olmasına engel değildir.
- Annelik vazifesi üzerinden kadınlar cemiyetten mahrum edilmemeli, yalnızlığa terk edilmemelidir.
- Kadınlar, erkeklerin yaptığı işlerin çoğunluğunu yapabilir. Askerde, silah kullanmasa bile gıda, sağlık ve bakım gibi sahalarda vatana hizmet edebilir.

[79] Safa, P. (27 Mart 1933). Kadın Erkekle Bir Olabilir Mi? *Cumhuriyet*, 3.
[80] Safa, P. (31 Mart 1933). Kadın Erkekle Bir Olabilir Mi? *Cumhuriyet,* 3.

3.2.1.3. Büyük Avrupa anketi (Röportaj)

Peyami Safa'nın hayatındaki en önemli gazetecilik faaliyetlerinden biri de Cumhuriyet gazetesinde neşredilen "Büyük Avrupa Anketi" isimli yazı dizisidir. Peyami Safa, yaklaşık 1 buçuk ay süreyle Avrupa seyahatine çıkmış, birden fazla Avrupa ülkesine giderek pek çok insanla görüşmüştür.

Büyük Avrupa Anketi, Peyami Safa'nın gazetecilikte "Büyük Röportaj" olarak değerlendirdiği bir gazetecilik faaliyetidir. Buna göre, bir gazetecinin bir süreyle yurt dışında farklı memleketlerin kültürünü veya diğer özelliklerini tanımak, tetkik etmek, müşahede etmek ve bunları bulunduğu gazetede yazmak, kamuoyu ile paylaşmak faaliyeti büyük röportaj olarak tanımlanır.[81]

Peyami Safa da Avrupa seyahati sırasında muhtelif ülkelere gitmiştir. Fakat bu seyahatin asıl amacı Fransa'daki kültürel, siyasî, içtimaî ve estetik hareketleri yerinde müşahede etmektir.

Muharrir, Venedik'teki gezi izlenimlerini, buranın tarihî mimarî yapısını edebî bir lisan ile tasvir ederek anlatmıştır. Safa, kendisinin Avrupa seyahati gibi, Anadolu'yu gezerek Türkiye'yi tetkik eden İngiliz muharriri M. King ile bir mülakat yapmıştır. Böylece bir Avrupa muharririnin gözünden Türkiye ve Anadolu izlenimlerini aktarmıştır. King'e göre Türkiye, Cumhuriyet rejiminden sonra büyük ilerleme kaydetmiştir. Ayrıca tarihî yapıları ve misafirperver halkı yazarın dikkatini çeken diğer unsurlar olmuştur.[82]

Milâno seyahatinde Peyami Safa, Avrupa'nın büyüklüğüne hayran kalmıştır. Onu, Batı medeniyetinin en küçük kara parçası olduğu halde güzel sanatlar ve teknikle beraber gelişmiş bir "dev" olarak nitelemiştir. Yazara göre Milâno şehri, küçük bir Avrupa modelidir: Büyük, canlı, temiz, zengin, kalabalık. Safa'ya göre nüfus kesafeti, Avrupa'yı tekâmül ettiren en önemli unsurlardan biridir. Şu sözleri onun bu hususta ki görüşlerini izah eder:

---

[81] Safa, P. (28 Ağustos 1937). Gazetecilikte Büyük Röportaj. *Cumhuriyet,* 3.
[82] Safa, P. (21 Ağustos 1936). Venedik'te Bir Gezinti -2- . *Cumhuriyet*, 3.

"…orası dünyanın en küçük kıtası olduğu halde, en kalabalık yeridir ve canlılığı da, zenginliği de, sıkışmanın büyüttüğü kesif cemiyet duygusunun ve tembeli gebertmekle tehdit eden faaliyet mahşerinin içindeki tüyler ürpertici rekabetin mahsulüdür."[83]

Paris, Peyami Safa'nın Büyük Avrupa Anketi röportajının merkez şehridir. Yazar, Fransızca lisanını iyi bilen ve Fransız kültürünü tanıyan bir gazeteci olarak ilk defa Paris'e gitmiştir. Ona göre Paris, Avrupa kafasını oluşturan bir şehirdir: Zekâ ve maddenin terkibini, Avrupa'nın aydınlığını ve büyüklüğünü yansıtır. Paris ve Avrupa'nın diğer büyük şehirleri, Safa'ya göre basit bir kemiyet ölçüsüyle değil, kendine has bir zekâ ile tesis edilen medeniyet ölçüsü ile inşa edilmiştir. Safa'nın şu satırları, onun Avrupa şehirleri ile ilgili intibalarını hülâsa eder:

> *Paris'te ve Avrupa'nın her büyük şehrinde, kaldırım, mağaza, meydan, cadde, yol, heykel, abide, her şey, maddeyi tefekkürün ve kavrayışın füshatine, semavî genişliğine bağlayan bir büyüklüktedir ve bu meydanlar, kafaların içindeki meydanlardır. Avrupa, büyük ruhların ikametine salih olacak tarzda bina edilmiştir.*[84]

Peyami Safa, Fransız muharriri M. Leon Pierre-Quint ile evinde görüşmüş ve Avrupa'daki siyasî hadiseler hakkında yazarın fikirlerini almıştır. Ayrıca burada Fransız-Japon Enstitüsü Müdürü, Kyoto Üniveristesi profesörü M. Georges Bonneau ile de tanışmıştır. Safa, Bonneau'dan Japonca ve Çince Dilbilimi ve Japonya'nın Garplılaşma hareketi gibi konuları ihtiva eden bir röportaj almış ve bunları yayımlamıştır.[85]

Bu röportajda Peyami Safa, Japonya'nın Batılılaşma hareketiyle ilgili edindiği intibaları aktarmıştır. Bonneau'a göre Japonlar ananelerine ve millî göreneklerine çok bağlı bir millettir. Okuma yazma oranı düşük olmasına ve Avrupa'nın riyazî zekâ yapısından mahrum olmasına rağmen Japonya'nın bu kadar hızlı gelişmesinin sebebi "millî istiklâl ve bekā zarureti"dir. Zira Japonlar Batı medeniyetine ayak uydurmadan yaşayamayacaklarını anlamış bir millettir. Safa, bu tekâmül hamlesinin henüz tamamlanmadığını ve Japonların teknik ile kültür arasında sıkıştığını düşünmüştür. Şu satırlar bu fikrini hükme bağlamaktadır:

---

[83] Safa, P. (22 Ağustos 1936). Avrupa Bir Devdir -3- . *Cumhuriyet,* 3.
[84] Safa, P. (26 Ağustos 1936). İşte Paris! -6- . *Cumhuriyet,* 6.
[85] Safa, P. (1 Eylül 1936). Bir Muharririn Evinde -9- . *Cumhuriyet,* 5.

“Ananeye ve inkılâba doğru kolan vurarak sallanan Japon ruhunun bu baş dönmesi, teknik büyük hamlelerine rağmen, onu bu zıt iki kutuptan birinin tercihine veya ikisinin bir Asya hümanizmine örnek olabilecek yeni bir telifine henüz götürmüş değildir.”[86]

Çalışmanın ileriki safhasında ayrıntılı olarak tetkik edilen Peyami Safa’nın görüşleri, bazı tohumlarını Büyük Avrupa Anketi’nde atmıştır. Japonya’nın Batılılaşma hareketinde tespit ettiği meseleler, umumî yapısıyla Türkiye’deki ile aynıdır. Doğu-Batı sentezi görüşü, iki ayrı medeniyete hasredilen madde-manâ, teknik-kültür gibi birbirine zıt görünen mefhumları ilmin ışığında değerlendirerek mutedil bir yol inşa etmektir.

Peyami Safa, Paris seyahatinde L’İnstransigeant gazetesini ziyaret ederek Fransız gazeteciliğini, mutfağında tetkik etmiştir. Bu gazete, 500 bin tiraja sahip 35 dizgi makinesi olan büyük bir müessesedir. Yazı İşleri Müdürü sürekli sermürettip ile iletişim halindedir. Dizgiye büyük önem verilmektedir. Gazete dağıtıcıları, 40 yaşın üzerinde olgun insanlardır ve Safa’nın deyimiyle “konferans verir gibi” gazete satmaktadırlar. Neticede yazar, bu tetkikatı ile Fransız gazeteciliğinin meslekî ve teknik açıdan Türk basınına nazaran daha gelişmiş olduğunu müşahede etmiştir.[87]

Peyami Safa, Büyük Avrupa Anketi’nde okuyuculara Fransa’daki siyasî havayı aksettirmeye çalışmıştır. Yazar, Bourbon Sarayı’nda yer alan Fransız Parlamento’sunda bir celseye katılmış, parlamentonun nasıl işlediğini, sağ ve sol cenahlar arasındaki huzursuzluğu müşahede etmiştir. M. Leon Blum’un sonradan katıldığı celse, iki grup arasındaki atışmalarla sürmüştür. Parlamentoda ekseriyeti oluşturdukları halde neden sol cenah sağa karşı bu kadar kızgındır ve celseler neden karşılıklı atışma ve tartışmalarla geçmektedir? Yazar, bu ahval karşısında izahsız kalmıştır. Fakat ona göre sağ cenah hakikatte büyük ekseriyete sahip olduğu için sağ mebusların celselerdeki açıklamalarının tesir gücü yüksektir. Bu yüzden siyasî hava sürekli gergindir. Neticede Safa, Fransız siyasetini, merkezinden takip ederek, müşahedelerini okuyucularına aktarmıştır.[88]

---

[86] Safa, P. (2 Eylül 1936). Fransa'dan Japonya'ya Bir Göz Atış -10- . *Cumhuriyet,* 3.
[87] Safa, P. (6 Eylül 1936). Bir Gazeteyi Ziyaret -12- . *Cumhuriyet,* 3.
[88] Safa, P. (10 Eylül 1936). Bourbon Sarayında -14- . *Cumhuriyet,* 7.

Peyami Safa, Avrupa seyahatinde, Fransa Halk Cephesinin İspanya'daki karışıklıklar sebebiyle İspanyol Halk Cephesine destek verdiği Wagram salonundaki mitinge katılmıştır. Buradaki intibalarını aktaran Safa'ya göre, Fransa Halk Cephesi, Fransız kamuoyunu General Franko aleyhinde yönlendirmekte, İspanyol Halk Cephesine yapılan yardımı teşvik etmekte ve İspanya İç Savaşı'nın Fransa Halk Cephesi için de büyük önem taşımaktadır. Yazar, bu mitingde karşılaştığı Halk Cepheli bir gencin görüşlerini de okuyucularına aktarmıştır. Halk Cepheli gence göre, Wagram salonunda sulh isteyenler, aslında gençleri savaşa çağırmaktadır, ancak halk bu telkine kulak asmayacaktır.[89] Yazar bu tutumuyla, bir konu hakkındaki farklı görüşleri vererek yazısını zenginleştirmiştir.

Peyami Safa, Fransa'nın insanını ve kültürünü daha iyi tanımak amacıyla Türkiye'nin Paris Sefiri Suat Davaz ile bir röportaj yapmıştır. Yazar, kendi müşahedelerine dayanarak Fransızları sinirli ve terbiyesiz olarak değerlendirmiştir. Fakat Paris Sefiri Davaz'a göre Fransızlar, sağlam bir kültür temeline sahiptir. Müzeleri, abideleri, muazzam kültür zenginliği ile olumsuz intibaları gölgede bırakırlar.

Safa'nın Fransa'da bir diğer görüşmesi Versailles Belediye Meclisi azalarından avukat Madam Renee Jardin ile kadın ve aile kurumu üzerine olmuştur. Cumhuriyetten sonra Türk kadınlarının kazandıkları haklardan bahseden Safa, Jardin'in Fransızların da bu yönde çalıştığı yönündeki ifadelerini aktarmıştır. Ayrıca Jardin, Fransız kadınının erkeklerle muayyen konularda eşit olmakla beraber ailevî ananelerin muhafaza edilmesine taraftar olduklarını belirtmiştir. Yazar bu görüşmesi ve aktardıklarıyla, Fransızların bazı konularda muhafazakâr olduklarını ortaya çıkarmaya çalışmıştır.[90]

Peyami Safa'nın Büyük Avrupa Anketi'nde ele aldığı meselelerden biri de Fransa'daki iktisadî vaziyetin halk, özellikle orta sınıf üstündeki tesiridir. Fransa'daki grevlerin sebebi pahalılıktır. Bunun önüne geçebilmek için ameleye zam yapılmaktadır. Fakat bu zam da işverene ve sanayiciye olan maliyeti yükseltir. Neticede eşyanın maliyeti artmış olur. Böylelikle işçi, aldığı zammı, eşyanın maliyet

[89] Safa, P. (12 Eylül 1936). Wagram Sarayında -15- . *Cumhuriyet,* 8.
[90] Safa, P. (14 Eylül 1936). Fransız Halkı ve Kadını -16- . *Cumhuriyet*, 7.

farkına ödediğiyle kaybeder. Safa, bu iktisadî dengesizliği tüccarlarla görüşerek tetkik etmiştir. Ona göre iktisadî sıkıntının en büyük yükünü orta sınıf çekmektedir. Çünkü işçi ve patronlar sendikalar ve sermayeler vasıtasıyla durumlarını idare edebilecek güce sahip olurken, orta sınıf hayat pahalılığından doğrudan doğruya olumsuz etkilenmektedir. Fiyatların yükselmesi tüccarın satışını ve refahını düşürmeye başlamıştır. [91]

Peyami Safa, Fransa'daki komünizm anlayışını daha iyi tanıyabilmek için "Esprit" mecmuasından komünist muharrir M. Georges Duvean ile bir röportaj yapmıştır. Safa, Duvean'ı herhangi bir akidenin sofu çığırtkanı olmayan bir muharrir olarak görmüştür. Röportaj, Fransa'daki siyasî cereyanlar üzerinedir. Safa'ya göre bir politika hareketinin gerçekleşmesi için ilim haysiyetinde içtimaî bir hakikatin olması gerekir. Fransız yazar Safa'nın bu düşüncesine iştirak etmiş, fakat ilmin kifayetsiz olduğu yerde aksiyon adamının sezgisine de yer vermek mecburiyetinde olduğunu ifade etmiştir. Duvean, kendisinin ve Halk Cephesinin katıldığı sosyalist politik hareketi, sömürgeciliğe ve faşizme karşı bir pratik olarak değerlendirmiştir.[92]

Fransız gençliğinin meselelerini tetkik eden Peyami Safa, gençliğin durumunu takip eden bir araştırma şirketinin delegelerinden Armand Fora'nın görüşlerini aktarmıştır. Fora'nın belirttiğine göre, Fransız gençleri politikadan uzaklaşmayı tercih etmekte, kültür-sanat hareketlerine ve spora daha fazla önem vermektedirler. Safa'ya göre Fransız gençliğinin esas meselesi ferdiyetçi dünya görüşüdür. Mora'ya göre Fransız gençliği, daha hür ve daha beşerî bir cemiyet tesis etmek arzusundadır. Ferdin cemiyete ve devlete feda edilmediği; hürriyeti öz çekirdeği telâkki eden insanlardan mürekkep bir medeniyet tasavvur etmektedir.

Peyami Safa'ya göre Fransız gençliğinin bu durumu geniş ferdiyetçilik anlayışından doğmuştur ve bu zamanla millî selametin kaybolmasına yol açacaktır. Fakat muharrire göre, bu durum Fransızlar tarafından fark edilecektir. Hürriyetin alabildiğine genişliği bir gün insanlar arasında müşterek imanı kuvvetlendirecektir. Safa'nın bu kanaati, herhangi bir tehlike karşısında insanların hususî isteklerden

[91] Safa, P. (16 Eylül 1936). Grevler ve Pahalılık -17- . *Cumhuriyet,* 7.
[92] Safa, P. (20 Eylül 1936). Genç Bir Politikacı -19- . *Cumhuriyet,* 7.

kaçınarak cemiyetin müşterek değerlerine göre hareket edeceğini haber vermektedir. Bu görüşler, Safa'nın milliyetçilik düşüncesini de tesis etmektedir.[93]

Peyami Safa, Büyük Avrupa Anketi'nde Fransa'nın kültür ve sanat hareketlerini de incelemiş, müze, abide ve sergileri gezerek müşahedelerini okuyucularına aktarmıştır. Bunlardan en dikkate değer olanları Louvre Müzesi ve Paul Cezanne sergisidir. Louvre müzesi, Eski Mısır ve Yunan abidevî eser ve kalıntılarının bulunduğu meşhur bir yerdir. Müzenin muhtelif eserlerine farklı açılarda verilen elektrik ışığı, yazarın dikkatini çekmiştir. Bu aydınlatma sayesinde eserlere, taşıdıkları tarihî manâ verilmeye çalışılmıştır.

Safa'nın bir diğer durağı ressam Paul Cezanne'nin 1600 tabloluk dev resim sergisi olmuştur. Bu sayının bizdeki yarım asırlık heykel ve resim sergisinden fazla olduğunu belirten Safa, Cezanne'nin resimlerinde empresyonist çizgiye yakın bir tavra sahip olduğunu vurgulamıştır. Sergide ressam hakkında yazılan yaklaşık 20 kitabın da satılmasına dikkat çeken yazar, Türk resmiyle ilgili derli toplu bir eser dahi olmamasından yakınmıştır. Safa, müze ve sergi ziyaretleriyle Fransız sanatının tekâmülünü anlatmıştır.[94]

Peyami Safa, Fransız kültür ve sanatında hâkim olan tereddüdün yeni bir tefekkürü zuhur ettireceğini vurgulamıştır. Nitekim Büyük Avrupa Anketi'nde Armel Guerent isminde genç bir filozofu yeni Fransız düşüncesinin bir misali olarak göstermiştir. Safa'nın Guerent'le yaptığı mülakat sonrası şu düşünceler ön plana çıkmıştır:

- Fransız kültür-sanatındaki tereddüdün menşei herhangi bir fikir sistemine bağlı kalmamaktır.
- İdeoloji münakaşaları, kapalı şekilde devam ettiği için münevverler dâhil pek çok kişi çareyi harekette aramaya başlamıştır.
- Miting ve sokak çarpışmasından medet uman halk, daha çok nazariyeden kaçan gazeteler okumaktadır. Kitap satışının azlığının bir sebebi de budur.[95]

[93] Safa, P. (26 Eylül 1936). Fransız Gençliği -21- . *Cumhuriyet,* 7.
[94] Safa, P. (30 Eylül 1936). Bir Müze ve Bir Sergi -22- . *Cumhuriyet*, 9.
[95] Safa, P. (10 Ekim 1936). Genç Bir Filozof -25- . *Cumhuriyet*, 3.

Büyük Avrupa Anketi, umumî olarak bakıldığında Avrupa'yı ve Batı medeniyetini daha iyi anlamak için yapılmıştır. Fransa'nın merkez nokta olarak seçilmesi, Batı medeniyetine yön veren nazariyeleri ve Dünya'da hâkim olan fikir hareketlerini ihtiva ettiği içindir. Bu çalışma, Peyami Safa'nın fikrî bünyesini tesis eden önemli bir tecrübedir.

Gazetecilik yönünden Büyük Avrupa Anketi, Peyami Safa'nın en önemli gazetecilik faaliyeti olarak değerlendirilebilir. Zira yazar Batı medeniyetinin kültür, sanat, siyaset ve ilim sahalarında önemli isimleriyle görüşmeler ve röportajlar yapmıştır. Bunun yanı sıra gezi izlenimlerini, müşahedelerini ve intibalarını da okuyucularıyla paylaşmıştır. Gazetecilik tecessüsü ve edebî bir lisanın işbirliği açıkça görülmektedir.

Bu çalışmayla Peyami Safa;

- Türkiye'nin Batılılaşma hareketinin nasıl olması gerektiğini tetkik etmiş,
- Batı medeniyetinin Türkiye'ye olan bakışını tayin etmeye çalışmış,
- Batı medeniyetini geliştiren unsurları tespit etmiş, kültür-sanat, teknik ve şehircilik sahalarındaki gelişimi Türkiye ile mukayese etme fırsatı bulmuş,
- Fransa'nın siyasî, iktisadî ve içtimaî durumunu; kültür sanat sahasındaki gelişmelerini; fikir hayatını incelemiş ve bunu okuyucuları ile paylaşmıştır.

Sonuç olarak Büyük Avrupa Anketi, Batı medeniyetini, tasvirî ve tahlilî yönden Türkiye'ye anlatan önemli bir röportaj çalışmasıdır. Peyami Safa'nın anket kapsamında görüştüğü kişiler ve aktardığı müşahedeler yerindedir. Zira yazar, Batılılaşma yolunda Türkiye'nin izlemesi gereken yolu anlatmıştır. Safa'ya göre, kültür sanat ve teknik gibi konularda Batı, model olarak alınmalı fakat millî ve ananevî hususlarda tıpkı Japonya'nın izlediği yol gibi kendi özüne sadık kalmalıdır.

3.2.1.4. Maarif davamız (Yazı Dizisi)

Peyami Safa'nın "Maarif Davamız" başlıklı yazı dizisi, önemli bir gazetecilik faaliyetidir. Çünkü bu makaleler yazarın yalnızca dışarıdan bir gözlemci olarak gördüklerini yansıtmamış, aynı zamanda Türkiye'de maarif meselelerine dair her

nevi vesika ve bilgiyi değerlendirmiştir. Yazar, yazı dizisi için hazırladığı notların unsurlarını şöyle izah eder:

> *Üniversite mensuplarıyla, lise ve öteki mektepler muallim ve talebeleriyle yaptığım şahsi temasları; okuyucularımın göndermek lütfunda bulundukları vesikalar ve müşahedeler; bu mevzuda yazılmış, büyük tecrübe kıymetine sahip eserler; eski mektep ve tedris hayatımdaki bazı görgüler ve nihayet, memleketin umumi kültür hayatında her orta dikkat sahibinin gözüne vuran çürükler, yaralar ve sakatlıklar.*[96]

Yazar, maarif mütehassısı olmadığı halde, maarifin meselelerini bu kadar çok gündeme getirmesinin sebebini, alandaki mütehassısları bu konu üzerine düşündürmek ve onları teşvik etmek olarak açıklamıştır. Peyami Safa, "Maarif Davamız" konulu yazı dizisine başlamadan önce meseleyi derli toplu bir şekilde şu satırlarla hülâsa etmiştir:

> *Maarif Davası kolkoldur: Başlı başına bir üniversite ve ecnebi profesörler derdi; lise, orta, ilk tahsil, teknik tahsil, Avrupa'ya gönderilen talebe derdi; kitap derdi; terim derdi; yabancı dil derdi; disiplin derdi; fakat bunların hepsinin üstünde bütün bir maarif sistemi, metodu, kalite ve kantite arasındaki münasebetin ayarı, geniş program ve idare derdi.*[97]

Peyami Safa, "Maarif Davamız" yazı dizisinde ilk olarak Türk maarifindeki istikrarsızlığı ele almıştır. Bu doğrultuda İzmir Milletvekili Şehime Yunus'un müfredat değişmesi yüzünden hazırlanmış pek çok kitabın kullanılmadığını, bu yüzden istikrarlı bir programın benimsenmesi gerektiğini ifade eden yazısını vermiştir. Yazar ayrıca, müfredatla ilgili sürekli karar değiştiği için odası tamim dosyaları ile dolan bir okul müdürüyle görüşmesini de aktarmıştır. Bu istikrarsızlığın esas sebebi, bazı mebusların da onay verdiği gibi muayyen bir sistemden mahrum olmaktır.

Peyami Safa'ya göre çare, Fransa'dakine benzer, muhtelif sahaların mütehassısları, üniversite profesörleri ve delegelerden mürekkep müstakil bir "Yüksek Maarif Meclisi"nin kurulmasıdır. Bu meclisin gayesi, maarifin sistemini, teşkilatını, programlarını tesis etmektir. Fransa'da 4 senede bir seçilen ve azalarını kimsenin azledemediği Yüksek Maarif Meclisi'nde kararlar kolaylıkla değişmez. Bizdeki Talim Terbiye Heyeti sürekli değişmekte ve yeni kararlar ile istikrarsız bir tutum sergilemektedir.[98]

---

[96] Safa, P. (17 Kasım 1939). Davanın Eşiğinde. *Cumhuriyet,* 3.
[97] Safa, a.g.m., 17 Kasım 1939, 3.
[98] Safa, P. (21 Kasım 1939). İstikrar ve Sistem -1- . *Cumhuriyet,* 3.

Maarif Davamızda bir diğer mesele, kemiyet ve keyfiyet arasındaki muvazenesizliktir. Mekteplerde sınıf mevcudunun çok olması, keyfiyeti, yani eğitimde niteliği azaltmaktadır. İzmir mebusu Nami İlker, kemiyet ve keyfiyetin muvazenesi için öğrenci tasfiyesinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Peyami Safa'ya göre, söz konusu tasfiye liyakat usulüne göre yapılmalıdır. Muhtaç ailelerin çocukları, şehit ve gazi çocukları ayrılmalıdır. Özel okula gidemeyecek talebeler arasında bir kabul imtihanı yapılması gerekir. Yazar, meselenin keyfiyet yönünün bu kadar sınırlı olmadığını belirtmiş ve Maarif Vekâlet'inin keyfiyeti önemsemeden hareket ettiğini vurgulamıştır.[99]

Mekteplerde ahlâk ve disiplin meselesi, maarif davasında önemli yer teşkil etmektedir. Peyami Safa, ahlâk ve disiplin hakkında mütehassısların görüş ve kanaatlerini okuyucularına aktarmış ve şu hükme varmıştır: Ahlâk eğitimi ve disiplin şekli millî karakter tarafından tayin edilir. Önemli olan bunları tatbik edebilecek bir maarif sistemi tesis edebilmektir ki bu da Fransa'daki benzer müstakil bir "Yüksek Maarif Meclisi" kurmakla mümkün olabilir.[100]

Peyami Safa, öğretmenlerin maaş, tayin ve diğer meselelerini de gündeme getirmiştir. Yazara göre hâli berbat olan öğretmenlerin durumları, kemiyet ve keyfiyet arasındaki muvazenesizlikten kaynaklanmaktadır. Okullarda fizikî ve maddî imkânların ıslah edilmesi, öğretmenlerin daha iyi şartlar altında istihdam edilmesi maarifte kalitenin artması için önemlidir.[101]

Peyami Safa, "İdare Keşmekeşi" başlıklı makalesinde maarifin kitapsızlık başta olmak üzere öğretmen maaşı, teftiş meselesi gibi idarî meseleleri tetkik etmiştir. Yazar üniversite öğrencilerinin yüzde 90 oranında kitaba kavuştuğunu ifade eden Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'i de eleştirmiştir. Çünkü üniversite öğrencilerinin değil yüzde 90, yüzde 40 nispetinde bile kitabı yoktur. Ayrıca üniversitelilerin yurt, yemek ve kütüphane gibi pek çok meselesi diğer idarî mevzuular arasındadır. İdarî

[99] Safa, P.(25 Kasım 1939). Kemiyet ve Keyfiyet -2- . *Cumhuriyet,* 3.
[100] Safa, P.(29 Kasım 1939). Ahlak ve Disiplin -3- . *Cumhuriyet,* 3.
[101] Safa, P.(3 Aralık 1939). Muallimlerin Hâli Berbad -4- . *Cumhuriyet,* 3.

meseleler de ancak muayyen bir sistem ve ana programla belirlenmiş bir ahenkle çözülebilir.[102]

Peyami Safa, "Maarif Davamız" makale serisinde, eğitimde kullanılan tedrisat dilini de ele almıştır. Özellikle terim mevzuu üzerinde duran yazar, diğer maarif meselelerinde olduğu gibi, bu hususta da mebus, öğretmen ve velilerin şikâyet ve görüşlerini aktararak kendi fikrine dayanak oluşturmuştur. Şikâyetler, umumiyetle eğitimde kullanılan terimlerin sürekli değişmesiyle ilgilidir. Ortaokulda ayrı, lisede ayrı, üniversitede ayrı terimler kullanılmakta, bunlardan bazıları Greko-Latin, bazıları Arapça ve Farsça köklerden, bazıları da Öztürkçe olması gayesiyle türetilen kelimelerdir.

Safa, maarifte terim rezaletinin önlenmesi için müşterek bir yol bulunması gerektiği kanaatindedir. Batı Medeniyeti kültür ailesinin kullandığı Greko-Latin terimlerini almak hem basit hem de gereklidir. Hayat dilinde kullanılan terimler, Türkçede karşılığı olan veya Türkçeye uyumlu Arapça, Farsça köklerden gelen terimler olabilir. Safa hayat, kültür ve mektep dilinde kullanılan terimler arasında vahdet sağlanması gerektiğini vurgulamıştır.[103]

Peyami Safa'ya göre İstanbul Üniversitesi, ilmî bir atmosferden mahrumdur ve istikbali belirsizdir. Muharrire göre bunun iki sebebi vardır: birincisi üniversitenin Maarif Vekâletine bağlı olması, ikincisi ise belli bir sisteme sahip olmamasıdır. Safa, hür bir düşünce atmosferi ve başarılı bir eğitim için muhtariyetini kazanmış, ülke ihtiyaçlarına uygun bir şekilde ülkenin tüm maarifiyle temas halinde olan bir üniversite yapısının tesis edilmesi gerektiği kanaatindedir.[104]

Peyami Safa, "Maarif Davamız" yazı dizisini toplam 12 makale halinde yayımlamış, Türk Maarifinin en önemli meselelerini, sahayı ilgilendiren insanların görüş, şikâyet ve tenkidlerini kendi görüşlerine dayanak yaparak ortaya koymuştur. Son makalesi, dava ile ilgili hükümlerini ihtiva etmektedir. Safa, Türk Maarifinin 70 senedir kendine has bir kanunu olmadığına dikkat çekmiş ve bu yüzden maarifin bir

[102] Safa, P. (6 Aralık 1939). İdare Keşmekeşi -5- . *Cumhuriyet*, 3.
[103] Safa, P. (15 Aralık 1939). Terim Rezaleti -7- . *Cumhuriyet*, 3.
[104] Safa, P. (21 Aralık 1939). İstanbul Üniversitesi -8- . *Cumhuriyet,* 3.

sistemden mahrum olduğunu vurgulamıştır. Kendine uygun bir sistemi, plânı da ancak müstakil bir "Yüksek Maarif Meclisi" tesis edebilir.[105]

3.2.2. Tan gazetesi (24 Nisan 1935 - 16 Nisan 1936)

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesine son defa gelişinden evvel bir yıl süreyle Tan[106] gazetesinde çalışmıştır. Yazarın çalıştığı dönemde Mahmut Soydan'ın yönetiminde neşredilen Tan, Milliyet gazetesinin adını almış ve yeni matbaasıyla çıkarılmaya başlanmıştır.[107]

Yazarın çalıştığı dönemde Tan gazetesinde Mahmut Soydan, Falih Rıfkı Atay, Ahmet Şükrü Esmer, Orhan Selim müstearıyla Nazım Hikmet, Burhan Felek, Ahmet Hamdi, Cahit Sıtkı, Sabiha ve Zekeriya Sertel, Nizamettin Nazif, Ahmet Ağaoğlu gibi isimler yazı kadrosunda yer almıştır.

Peyami Safa, Tan'ın ikinci sayfasında "Düşündükçe" isimli sütundan fıkralarını neşretmiştir. Yazarın Tan'daki ilk fıkrası 24 Nisan 1935 tarihinde "Gazete" başlığıyla yayımlanmıştır. Safa, makalelerini, Ahmet Hamdi ve Cahit Sıtkı gibi ediplerle beraber Tan'ın 10 günde bir çıkarılan edebiyat sayfasında yayımlamıştır. Yazarın Tan'daki makaleleri umumiyetle kültür ve sanat konularına hasredilmiştir.

Peyami Safa'nın, Server Bedi müstearıyla kaleme aldığı "Cumbadan Rumbaya"[108] isimli romanı 18 Ağustos 1935 – 31 Aralık 1935 tarihleri arasında Tan gazetesinde 134 tefrika halinde neşredilmiştir.

Peyami Safa'nın Tan gazetesindeki son yazısı 16 Nisan 1936 tarihinde "Kuvvet Felsefesi" başlığıyla çıkmıştır. Yazarın Tan gazetesinde **339** fıkra ve makale, **134** tefrika olmak üzere toplam **473** yazısı yayımlanmıştır.

---

[105] Safa, P. (19 Ocak 1940). Yazıklar Olsun -12- (Netice). *Cumhuriyet,* 3.
[106] Eski ismi Milliyet olan Tan gazetesi, 1935-1945 tarihleri arasında yayın faaliyetini sürdürmüştür. Bu sürede defa el değiştirmiş olan gazete, Serteller döneminde sol bir yayın çizgisini benimsemiştir.
[107] Çebi, M. S. (1988). *Siyasal Bir Muhalefet Aracı Olarak Tan Gazetesi,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 12-13.
[108] "Cumbadan Rumbaya", yıllar sonra edebî değeri sebebiyle Ötüken Yayınevi tarafından "Peyami Safa" imzasıyla basılmıştır.

3.2.2.1. Nâzım Hikmet ile polemik

Peyami Safa, gazetecilik hayatı süresince pek çok yazarla muhtelif konular üzerine tartışmalara ve polemiklere girmiştir. Bunlardan en çok ses getireni bir zamanlar iyi dost olduğu Nâzım Hikmet'le giriştiği kalem kavgasıdır. İki yazar arasında Tan gazetesi sütunlarında başlayarak dışarıya taşan bu polemik, kısa bir süre içinde ciddi bir kalem kavgasına dönüşmüş ve Türk basın ve edebiyat tarihine geçen önemli tartışmalardan biri haline gelmiştir.

Nâzım Hikmet ile Peyami Safa arasındaki dostluk 1928 yılına kadar uzanmaktadır. Peyami Safa, Güzel Sanatlar Birliği Edebiyat kısmının umumî kâtibi olduğu sırada bir Anadolu hapishanesinde olan Nâzım Hikmet'in affedilmesi için çaba göstermiştir. Bu dönemde Cumhuriyet gazetesinin edebiyat sayfasını da idare eden Safa, şairin affını temin etmek gayesiyle bir şiirini Cumhuriyet'te yayımlamıştır. Bu hadiseden sonra gazete Safa'yı ve Nâzım'ı "fena bir vaziyette bırakan" bir izaha yer vermiş, bunun üzerine Safa, bir müddet sonra Cumhuriyet'ten ayrılmıştır.[109]

Peyami Safa, bu olaydan sonra Resimli Ay neşriyatında ve Hareket mecmuasında beraber yazdıkları Nâzım Hikmet ile dostluğunu sürdürmüştür. İki edip arasındaki dostluğu perçinleştiren bazı hadiseler cereyan etmiştir:

Bunlardan ilki 1929 yılında Peyami Safa'nın da içinde bulunduğu bir grup genç yazarın düşüncelerini savunan yazıları neşreden Hareket mecmuasında başlamıştır. Safa'nın bu mecmuada neşredilen ve genç yazarların "saray edebiyatını" yıkarak büyük bir edebiyatın inşasını tesis eden gençlerin geldiğini haber veren "Varız Diyen Nesil!" başlıklı yazısı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu tarafından tenkid edilmiştir. Özünde eski ve yeni nesil arasındaki kopukluğu gösteren bu tartışma, Türk basın tarihine "saman ekmeği kavgası"[110] olarak aksetmiştir. Zira Yakup Kadri'ye göre bu nesil umumî harpte samanla karıştırılmış undan yapılan ekmek yemiş ve harp edebiyatından başka bir şey okuyamamıştır. Yakup Kadri bu sözleri üzerine Safa'nın olduğu kadar üniversite çevrelerinin de

[109] Safa, P. (8 Temmuz 1935) Biraz Aydınlık 1. *Hafta,* 66, 3.
[110] Peyami Safa bu tartışmada Nâzım Hikmet'in kendisine "Teşkilâtsız her kavga havai fişekler gibi sönmeye mahkûm ve faydasız" olduğu gerekçesiyle destek olmadığını ifade etmiştir.

tepkisini çekmiştir. Yaban müellifi bu tartışmada kendini edebî neslin mümessilliğini üstlenmiş olan yeni nesli kast ettiğini ifade ederek tartışmayı eski ve yeni edipler arasında tutmaya çalışmıştır.[111]

Eski ve yeni nesil olduğu kadar Peyami Safa ve Nâzım Hikmet arasındaki arkadaş birlikteliğine de katkı sağlayan diğer hâdise Resimli Ay neşriyatının "Putları Yıkıyoruz" kampanyasıdır. Resimli Ay dergisinde neşredilen ve Abdülhak Hâmid, Mehmet Emin Beyefendi gibi isimleri hedef alan yazılar neşredilir. Yakup Kadri de bu tartışmanın içerisine girer ve "Saman Ekmeği Kavgası" sonrası Peyami Safa ve diğer yeni neslin itibar sahibi eski ediplere saldırarak kendilerini gösterme yolunu tuttuklarını söyler.[112]

Bu hadiselerden sonra Nâzım Hikmet; Yakup Kadri, Ahmet Hâşim ve Hamdullah Suphi Tanrıöver'e karşı yazdığı hicviyeleri Resimli Ay'da neşretmiştir. Ergun Göze, Nâzım Hikmet'in, Peyami Safa'nın efkârı umumiyeyi yeni nesil tarafından kazanması sayesinde kolay bir zafer elde ettiği kanaatindedir.[113]

Peyami Safa ve Nâzım Hikmet arasındaki dostluğu perçinleştiren bir diğer olay Peyami Safa'nın Cumhuriyet gazetesinde tefrika halinde neşredilen *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* romanını Nâzım Hikmet'e ithaf etmesidir. Bu jest, Nâzım Hikmet üstünde büyük bir memnuniyet uyandırmıştır. "Resimli Ay" imzasıyla neşredilen bir yazıda Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve müellifi hakkındaki değerlendirme yazısı bir methiye şeklindedir.[114] Bu yazının o sıralar Resimli Ay'da pek çok yazısı neşredilen Nâzım Hikmet tarafından kaleme alınmış olması muhtemeldir. Bu da ikili arasındaki dostluğun ne seviyede olduğunu göstermektedir.

Peyami Safa ve Nâzım Hikmet arasındaki dostluk bir müddet daha devam etmiştir. Fakat Nâzım Hikmet'in sol düşünceye yakınlaşması ve bunun şiirlerine yansıması Safa tarafından tenkid edilen bir husus olmuştur. Peyami Safa'nın 1933 yılında Cumhuriyet gazetesinde Nâzım Hikmet'in şiirlerini ele aldığı bir yazıda, şairin

---

[111] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 180-182.
[112] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 183-185.
[113] Göze, E. (1975). *Peyami Safa Nazım Hikmet Kavgası* (3. Baskı). İstanbul: Yağmur Yayınevi, 168.
[114] Göze, a.g.e., 1975, 131-134.

“komünizm” düşüncesini esas alan ve materyalizm anlayışı ile yazdığı mısralarını “tereddüdü küfür sayan bir mümin” olarak değerlendirmiş, şairi “Hafız Nâzım Hikmet Efendi”[115] şeklinde nitelemiştir. Safa, Nâzım Hikmet’i büyük şair yapan yönünün “hür ve başı her hangi bir tezin boyunduruğundan kurtulmuş” eserlerinde gösterdiği ağlamaklı hassasiyete kadar düşmeyen ve ahengini bulmuş bir lirizmde saklı olduğunu belirtmiştir. Bu yüzden şairin bu yönüyle sanatını icra etmesi gerektiğini, taklitten uzak durması ve bir düşünceye hapsolmaması gerektiğini vurgulamıştır. Şu satırlar Safa’nın şair hakkındaki düşüncelerini göstermesi bakımından önemlidir:

> *Bir çok eserlerinin kökünde bulduğumuz bu hassasiyete bakarak diyebiliriz ki, Nâzım Hikmet, belki farkında olmadan, herhangi bir tezi kendi beşerî zaaflarına maske yapmak istiyor ve bu örtü altında gözyaşlarını saklıyor.*
> *Evet, Nâzım Hikmet’in en “beğendiği” değil, en “beğendiğimiz” şiirlerinden bir kitap yapmamız lâzım gelseydi, fihristi bambaşka olurdu: Çünkü böyle bir eser bir sınıf insandan ziyade, insanlığı temsil ederdi ve bize Nâzım Hikmet'in peygamberlerinin fikirlerini değil, bizzat şairi söylerdi.*[116]

Bu yazıdan Peyami Safa’nın tam anlamıyla Nâzım Hikmet’le dostluğunun kopmadığı açıktır. Fakat bu yazı aynı zamanda Safa’nın şairi materyalist bir nazariyeyi sanatına yansıtmaması gerektiği hususunda uyarmakta ve ona şiirlerinde özgün lirizmini koruması tavsiyesini vermektedir.

Peyami Safa ve Nâzım Hikmet arasındaki kalem kavgası 1935 yılında Tan gazetesi sütunlarında başlamıştır. Gazetenin ikinci sayfasının sol üst sütununda “Düşündükçe” başlığı altında Peyami Safa’nın, sağ üst sütununda “Bana Da Sorarsanız” başlığı altında Orhan Selim müstearıyla Nâzım Hikmet’in fıkraları neşredilmekte idi. İki yazarın fıkraları dikkatle takip edildiğinde, önce Nâzım Hikmet’in Peyami Safa’nın adını zikretmeden yazar hakkında hiciv yüklü imalarda bulunan fıkraları kaleme aldığı görülür. Bunun sebebi Beşir Ayvazoğlu’na göre Safa’nın Ahmet Ağaoğlu çevresine girmesiyle liberal bir çizgiye çekilmesinden kaynaklanmaktadır.[117]

---

[115] Peyami Safa’nın Nâzım Hikmet’i bu isimle değerlendirmesinin sebebi şairin bir şiirinde “Hafızı “Kapital” olmak istiyorum” mısraıdır.
[116] Safa, P. (13 Ekim 1933). Nâzım Hikmet’in Seçilmiş Şiirleri. *Cumhuriyet*, 3.
[117] Ayvazoğlu, a.g.e., 1998, 203.

Nâzım Hikmet'in Orhan Selim müstearıyla Peyami Safa'yı hicveden ilk fıkrası "Kahve, Gazino Entellektüelleri" başlığını taşımaktadır. Bu fıkrada yazar, Safa'yı kahve, gazino entelektüeli şeklinde nitelemiş ve şu satırları kaleme almıştır:

> *…İçlerinden birisi yüksek sesle konuşuyor. Sözlerini dinliyorum, "Des Nouvelles Litteraire" mecmuasındaki bir makalenin adı "Revue des deux Mondes" daki bir yazının bir cümlesiyle birleşmiş. "Candide" deki bir politika! yazısından alınmış bir görüş! "Mercure de France" daki bir filozofi bilmemnesiyle uzlaştırılmış ve bunların topu birden Larousse ansiklopedisindeki derin bilgilerin egemenliği altında toplanmış.*
> *Bir uzun ara coşkun delikanlıların ne demek istediklerini kavrayabilmek için bütün gücümü tükettim. Fakat ben, anlaşılan çok istidatsız bir insanmışım, işin yorgunluğu da bindirmiş olacak, bu gazino entelektüelinin ne demek istediğini anlayamadım.*[118]

Nâzım Hikmet (Orhan Selim), bu sözleriyle Peyami Safa'nın tüm bilgisinin küçükken kendisine hediye edilen Larousse sözlüğünden geldiğini ima ederek onun entelektüel yönüyle alay ediyor. Fakat ilginçtir ki bu fıkraya Peyami Safa hiçbir cevap yazmamıştır. Bu yazıdan üç gün sonra Nâzım Hikmet, Safa'yı zikretmeden fakat onu kast ederek bir fıkra daha kaleme almıştır. Bu fıkrada şair "Eski dosttan düşman olmaz" atasözünün yanlış olduğunu ve eski dostun şarap gibi yıllandıkça güzelleşmediğini ve zamanla yosunlaşarak, tortulaşarak kötü bir hale geldiğini ifade ederek[119] üstü kapalı bir şekilde Peyami Safa'yı hedef almıştır.

Nâzım Hikmet'in bu fıkralarına herhangi bir şekilde cevap vermeyen Peyami Safa, Nurullah Ataç ile tenkid üzerine bir polemiğin içerisine girmiştir. Bu polemikte Safa'ya göre Türkiye'de tenkid yalnızca kıskançlık üzerine kurulmuştur. Münekkid sıfatıyla karşısında duran Ataç buna karşıdır. Fakat Safa, fikrinde ısrarcıdır ve Türkiye'de tenkidin kıskançlık olduğunu belirterek tenkid yazılarına da "tenkid sıfatı" dolayısıyla yazarlarına münekkid diyemeyeceğini söylemiş ve üstü kapalı bir şekilde Ataç'a yüklenmiştir.[120]

Nâzım Hikmet, Peyami Safa ile Nurullah Ataç arasındaki polemiğe karışarak "Ben Münekkitten Yanayım" başlıklı bir fıkra kaleme almış ve Ataç'a destek vermiştir. Yazar, bu yazısında işini iyi yapan sanatçının tenkidden ve münekkidden hiçbir şekilde çekinmeyeceğini, dolayısıyla münekkidle herhangi bir meselesinin

---

[118] Selim, O. (Nâzım Hikmet). (7 Haziran 1935). Kahve, Gazino Entellektüelleri. *Tan*, 2.
[119] Selim, O. (Nâzım Hikmet). (10 Haziran 1935). Eski Dost. *Tan,* 2.
[120] Safa, P. (12 Haziran 1935). Kıskançlık İlmi. *Tan,* 2.

olmayacağını vurgulamıştır.[121] Bir süredir üstü kapalı imalarda bulunarak Peyami Safa'ya yüklenen şair, bu fıkrasıyla açıkça Safa'nın karşısında olduğunu iyiden iyiye hissettirmiştir.

Peyami Safa, bu yazıdan sonra bile Nâzım Hikmet'e karşı bir tepki vermemiştir. Hatta "İki Ayrı Bahis" başlıklı yazısında "sütun komşum" diyerek bahsettiği şairin, kaleme aldığı yazıda, Nurullah Ataç ile girdikleri tenkid polemiğinin münekkid ile sanatkâr arasındaki bir ilişkiye vurgu yaptığından kendi mevzuu ile ilgisinin olmadığını belirterek Nâzım Hikmet'i bu hususta muarızı olarak görmemiştir.

> *…Benim bahsimin mevzuu, yani tenkidin ilim ve san'atla münasebeti başka, münekkidin tenkit edilen sanatkâr üzerinde uyandırdığı şahsî reaksiyonlar da büsbütün başkadır. O kadar başkadır ki birisinin mevzuu tamamile estetik, ötekisinin mevzuu ise doğrudan doğruya fert psikolojisi'ne aittir. Bu farkı iç ederek bana kapalı ve ürkek imalar yapmak isteyecekler arasında sütun komşumun bulunabileceğine ihtimal vermem.*[122]

Peyami Safa ile Nâzım Hikmet arasındaki kalem kavgasını ateşleyen yazı, o ana kadar muhtelif ima ve yergilerine rağmen şaire karşı tepkisiz kalan ve adını hiçbir şekilde zikretmediği halde onu kast eden Peyami Safa tarafından kaleme alınan "Sürü Adamı" başlığını taşımaktadır. Şu satırlar üstü kapalı bir şekilde Nâzım Hikmet'i göstermekte ve şairi fikir yobazı şeklinde tanıtmaktadır:

> *Bir adam vardır ki, hiçbir düşüncesinde, hiçbir hareketinde, "kendi kendisi" olamaz. Ne düşünse, ne yapsa, ne söylese kendini değil, mensup olduğu sosyeteyi, ırk, muhit ve dışarıdan aldığı telkinleri dile getirir.*
> *Kendiliğinden hiçbir şey bulmamıştır. Başka birinin sisteminden aldığı fikirleri ve akideleri, o sistemin sahibinden daha softaca müdafaa eder. İradesi de böyle dışarıdan gelme, yanaşma, iğreti bir hareket mihrakıdır. Bilmez ki asıl kendisi için sonsuz imkânların keşfedilmediği için körleşen ve tıkanan istidatların tükenmez hazinesidir. Örneğini kendinde değil, hep dışarıda aradığı için, muayyen bir fikre, bir akideye başkasının kurduğu sisteme bağlanır kalır.*[123]

Peyami Safa, bu satırlarla bir "Sürü Adamı" tipi tarifi yapmış ve bir memlekette gerçek nüfus artışının bu tip fertlerin toplamıyla değil, şahsiyet sahibi kişilerin çoğalmasıyla sağlanabileceğini belirtmiştir.

---

[121] Selim, O. (Nâzım Hikmet). (17 Haziran 1935). Ben Münekkitten Yanayım. *Tan,* 2.
[122] Safa, P. (18 Haziran 1935). İki Ayrı Bahis. *Tan,* 2.
[123] Safa, P. (23 Haziran 1935). Sürü Adamı. *Tan,* 2.

Nâzım Hikmet, kendisi için yazıldığını düşündüğü "Sürü Adamı" fıkrasına cevap niteliği taşıyan ve Peyami Safa'yı hedef alan "Küçük Adam" başlıklı bir fıkra yazmıştır. Bu fıkrada şair, Safa'yı "küçük adam", "küçüklüğünden ve kısırlığından muztarip adam" şeklinde nitelemiştir. Nâzım Hikmet'e göre Peyami Safa'nın kendine sataşmasının sebebi unutulmamak ve sürekli gündemde kalmak arzusudur.

> *…Bir küçük, bir kısır, bir küçüklüğünden ve kısırlığından muztarip adam vardır. Omurgası çürümüş, sintinesi su eden eski bir gemicik gibi suları durgun bir limanın rıhtımına bağlanmıştır. Fakat kendini hareketsizliğe bağlıyan zincirin her halkası ayrı ayrı düşünce iklimlerinden, karma karışık getirildiği için kırık direklerine sarılı yırtık yelkenlerinde hür rüzgârların estiğini vehmeder. Bu vehim onun her şeyidir. Bu vehmini kaybettiği gün bağlandığı rıhtımın taşları dibindeki durgun suya bir daha hatırlanmamak üzere gömüleceğini bilir. Oysaki, onun en korktuğu şey, kendini hatırlatmamak, kendini gösterememek, unutulmaktır.*[124]

Peyami Safa, Tan gazetesinin karşılıklı sütunlarında iyice şiddetlenen tartışmayı "Yine Zarurî Bir Cevap" başlığını taşıyan fıkrasıyla değerlendirmiştir. Bu fıkrada yazar, Nâzım Hikmet'e destek çıkan Zekeriya Sertel'in kendisini "jurnalcilik" isnadında bulunduğunu belirterek bu davranışı "fikir taarruzu" değil "küfür tecavüzü" şeklinde yorumlamıştır. Şu satırları, Safa'nın Zekeriya Sertel hakkındaki hükmünü ve polemiğin vardığı boyutu göstermesi açısından önem arz etmektedir:

> *…Bunu söylerken farkında değil ki, jurnalcilik isnat etmek suretiyle, bizzat kendisi iyi bulmadığı küfür ve kavga hududuna çoktan girmiştir.*
> *İşte bütün kavgalar ve münakaşalar böyle halis niyetlerle yazıya başlasa bile, kaleminden münasebetsiz bir kelime kaçıran muharrir karşısında, haklı ve meşru müdafaa ihtiyacı duyan başka bir muharririn cevabından doğar.*
> *Ben, bu sütunlarda kapalı geçen ve aynı gazetenin sayfalarında yakışıksız duran meselenin bütün safhalarını mensup olduğum bir haftalık gazetede teşrih etmek kararı ile, o akşam gazetesindeki arkadaşa da cevap vermeyeceğim.*[125]

Bu satırlardan sonra Peyami Safa, polemiği Tan gazetesi sütunlarında bitirmiş, ağabeyi İlhami Safa'nın müdürlüğünde çıkan Hafta mecmuasına taşımıştır. Yazar, burada "Biraz Aydınlık" başlığı taşıyan ve art arda 7 seriden oluşan bir yazı dizisi kaleme alır ve Nâzım Hikmet'in sanatından siyasî görüşüne kadar her noktasını irdeler. Bunun yanı sıra Nâzım'ın kendisiyle giriştiği polemiğe dair bazı düşüncelerini ve bu kalem kavgasının tarihî bir incelemesiyle boyutlarını da ele alır.

---

[124] Selim, O. (Nâzım Hikmet). (24 Haziran 1935). Küçük Adam. *Tan,* 2.
[125] Safa, P. (26 Haziran 1935). Yine Zarurî Bir Cevap. *Tan,* 2.

Peyami Safa'ya göre Nâzım Hikmet, kolay sanat peşinde olan bir şairdir. Zira şiir üslûbunu ve estetiğini Rusya'da dahi modası geçmiş olan Mayakovsky'den olduğu gibi almıştır. Fikirlerini, felsefesini Karl Marx'tan olduğu gibi almıştır. Safa "kafasında işçi kasketi ve sırtında ot ceketiyle" Nâzım'ın komünistliğe özendiğini ve bunu bilerek yaptığını, böylece polisi peşine takarak "kolay şöhret"i hedeflediğini ifade etmiştir.[126] Peyami Safa'nın şair hakkındaki bu düşünceleri bir zamanlar kendine özgü lirizmiyle sanatını icra eden Nâzım Hikmet'in gittiğini, yerine hazırlop fikir ve kolay sanat peşinde bir kişinin geldiğini bildirmektedir.

Peyami Safa'nın bu yazısından sonra Nâzım Hikmet, Yedigün mecmuasından Nâci Sadullah aracılığıyla ivedi bir cevap verir. O da Peyami Safa'yı kendi fikrince tetkik etmiştir. Nâzım Hikmet, Peyami Safa'yı "müteredddi küçük burjuva münevveri" olarak değerlendirmiştir. Nâzım Hikmet'e göre küçük burjuva münevverleri, nazarî sahada şüpheci görünürken maddî çıkarları mevzubahis olunca pratik olurlar. Nâzım Hikmet, şu satırlarıyla, kendisini fikir yobazı gibi değerlendiren Peyami Safa'nın, aslında kendisinin bir fikir yobazı ve küçük burjuva münevveri olduğunu izaha çalışmıştır:

> *…Ancak diğer taraftan biz biliyoruz ki, herhangi bir fikre taassupla bağlanmanın, insanı bir sürü adamı hâline soktuğunu söyleyen bu tip mesela masonluk fikrine ve idealine kör bir taassup ve müthiş bir imanla bağlanmıştı ve bu bağlanışta o kadar ileri varmıştı ki, bir mason locasına girebilmek için üç defa eşik aşındırıp, üç defa reddedilmeyi bile göze almıştı. Ama akideleri mâlum, hudutları çizilmiş, nizamnamesi mazbut ve matbu olan Maşrıkı Âzam ideolojisine bu kadar taassupla bağlanmak, onun âzası olmak idealini bu derece benimsemek, sürüye istida verip sürü adamı olmak istemek değildir de nedir? Ve şimdi sorarım sana, bu tipin nazariyesi ile pratiği, yani düşüncesiyle hareketi arasındaki tezat; masonluktan bir maddî çıkar ummasından başka neye atfedilebilir ki?*[127]

Peyami Safa, kendisinin maddî çıkar elde etmek için mason olmaya çalıştığı iddiasını ve Nâzım Hikmet'in diğer ifadelerini Hafta mecmuasında değerlendirmiştir. Safa, gençlik yıllarında mason olmayı düşündüğünü fakat fikir uyuşmazlığı sebebiyle bu girişimin olumsuz sonuçlandığını belirterek Nâzım Hikmet'in "üç defa eşik aşındırdı" iddiasının yalan olduğunu vurgulamıştır. Peyami Safa, ayrıca Nâzım Hikmet'in maddî çıkar elde etmeyi hedefleyen müteredddi burjuva münevveri iddiasına karşı çıkmış ve şu satırlarla bu hususu izah etmiştir:

---

[126] Safa, P. (15 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık: 2. *Hafta*, 67, 3.
[127] Göze, a.g.e., 1975, 220-222.

> *Ben ki 18 seneden beri bir hafta bile tatil yapmadan, yalnız kalemiyle hayatını kazanmış bir muharririm. Cebime devlet kasasından ve teşkilâtından gayri meşru değil, meşru olarak bile tek bir kuruş girmemiştir.*
> *İsmail Safa'nın sürgünde öldüğü zamandan yani iki yaşımdan son zamanlara kadar, necip, çünkü minnetsiz, fakat sırasına göre korkunç bir zaruret içinde büyüdüm. Gene de kalemimden başka hiçbir şeye ve hiçbir kimseye müracaat etmedim.*
> *İşte Türkiye'nin en alnı açık evlâdından birine, boyu sırık gibi oluncaya kadar aile kucağında dandini bebek gibi hoplatıla hoplatıla büyütülen bu paşa torunu, bu Bolşevik züppesi, kellesine yabancı bir amele kasketi taklidi oturtarak siyasî namussuzluk isnadına kalkıyor…*[128]

Nâzım Hikmet, bu yazıdan çok kısa bir süre sonra gene Nâci Sadullah'ın delâletiyle Yedigün mecmuasında Peyami Safa'nın aleyhinde bir yazı neşretmiştir. Buna göre şair, Peyami Safa'nın "provokatör" olduğunu, "fikirlerinde sürekli tereddi eden" bir tip olduğunu, "yüksek zina edebiyatı"nın ürünlerini veren bir edip olduğunu söyleyerek yüklenmiştir. Safa'nın fikrî hayatında, maddî bakımdan gelir sağladığında sağa geçtiğini, oradan kovulduğu her zaman da sola geçtiğini ifade etmiştir.[129] Nâzım Hikmet, bu yazıda Peyami Safa'ya karşı çok ağır ifadelerde bulunmuş, Safa'nın tutarsız bir kişilikte olduğunu vurgulamıştır.

Peyami Safa, Nâzım Hikmet'in bu ifadelerini "akıl hastalığı kliniği" vakası şeklinde değerlendirmiştir. Zira Safa'ya göre şair hayâl dünyasında Peyami Safa'yı bir "Lavrens", fitne çıkaran ve tahrikât yapan, Cingöz Recai'si ile provokatörlük yapan biri olarak görmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra Safa, Nâzım Hikmet'i bu düşüncelerinden dolayı "alık" ve "zekâ ve şuur harabesi" şeklinde değerlendirmiş, şaire cin çarpmış olabileceğini belirtmiştir.[130]

Peyami Safa, bu yazılarından sonra genel olarak komünizm ideolojisini kısaca ele alarak Nâzım Hikmet'in bu ideolojiye uygun karakterde bir yapısının olmadığını tekrar etmiştir. Hafta dergisinde başladığı ve Nâzım Hikmet'le arasındaki polemiği ele alan "Biraz Aydınlık" isimli yazı serisinin sonuncusunda Peyami Safa şu satırlarla son noktayı koymuştur:

> *Tekrar ederim, evvelce kafasının ve yazılarının hışırlığında ısrar edenlere karşı müdafaasını yaptığım Nâzım Hikmet'in bu kadar mayasız, cevhersiz ve bomboş olduğunu ben bu polemiğe başlarken bilmiyordum. Bilseydim O'nu bu kadar silkelemeye lüzum görmezdim. Kuru yapraklarını dökmek için hafif bir rüzgâr bekleyen bu ağacın budak budak çürümüş gövdesine doğru uzanan ellerim nafile bir iş yorgunluğuyla ceplerime*

[128] Safa, P: (22 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık: 3. *Hafta,* 68, 3-4.
[129] Göze, a.g.e., 1975, 250-256.
[130] Safa, P. (29 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık: 4. *Hafta*, 69, 3.

dönüyor. Meğer bu hafif rüzgâr da O'nun kendi kendisinden çıkacakmış ve yazı aleminde son nefesi olmak mukaddermiş.[131]

Bu satırlar, Peyami Safa'nın son noktası olmadı. Zira Nâzım Hikmet bu satırlara cevap olarak kendi sahasını kullandı ve uzun bir hicviye yazdı. Bu manzum satırlar "Aydabir" mecmuasında neşredilmiştir. Şair, burada açık bir şekilde Peyami Safa'nın hayatını hedef almıştır. "Yetim-i Safa" ifadesiyle çok küçük yaşta yetim kalmış olmasını; babası İsmail Safa'nın, İngiliz-Boer savaşı sonrası İngiliz elçiliğini kutlamaya giden heyetin içinde bulunuşunu; "Larus'un ırzına geçip zâtını âlim eylemek" sözleriyle Peyami Safa'nın kendisine küçük yaşta hediye edilen "Larousse" sözlüğü sayesinde kendini geliştirmek istemesini; küçük yaşta bir tiyatro temsilinde yanlışlıkla fes takmasını; Safa'nın hürmet ettiği edip ve gazeteci Nâmık Kemal'in hürriyet anlayışını; Server Bedi müstearıyla yarattığı Cingöz karakterini istihza konusu etmiş ve Peyami Safa'yı "göbekli patron veletlerinin 'doğru yol göstericisi'" sözleriyle bir burjuva ve provokatör olarak değerlendirmiştir.[132]

Peyami Safa, Nâzım Hikmet'in bu hicviyesine karşılık, benzer manzum özellikleri taşıyan bir hicviye yazmıştır. Bu satırlar, her şeyden önce Nâzım Hikmet'in sanatının kolay olduğunu göstermeye yönelik yapılan bir teşebbüstür. Zira Peyami Safa, bu hicviyeyi rakibinin dili ve nazmına çok benzer ve kısa bir süre içerisinde oluşturmayı başarmış, Nâzım'ı kendi silâhıyla, manzum bir hicviye ile vurmuştur. Hicviyenin özü Nâzım Hikmet'in hayat görüşüne yöneliktir. Safa'nın bu satırlarına göre Nâzım Hikmet, esaslı bir komünist değil; bilâkis sol düşünceden faydalanan bir sermayedardır. Bunun için Safa, şaire "Züppe salon komünisti", "kursak balon komünisti" gibi ifadeler kullanmıştır. Safa ayrıca Nâzım Hikmet'e, Rus şairi Mayakovski'den çalma bir şairliği olduğu ve kendisine yazdığı hicviyede İsmail Safa ve Namık Kemal'i kötüleyerek ölülere taş attığı için de yüklenmiştir.[133] Böylelikle iki eski dostun ayrılışlarını hızlandıran bu kavga burada nihayete ermiştir.

Ergun Göze'ye göre Peyami Safa ile Nâzım Hikmet arasındaki kalem kavgasının kaynağı inançtır. Bu kavga inananların ve inanmayanların kavgasını

---

[131] Safa, P. (26 Ağustos 1935). Biraz Aydınlık: 7, *Hafta*, 73, 3.
[132] Göze, a.g.e., 1975, 292-298.
[133] Bedi, S. (Peyami Safa). (26 Eylül 1935). Cingöz Recai'den Nâzım Hikmet'e. *Hafta*, 76, 5.

aksettirmektedir. Göze'ye göre Nâzım Hikmet bu kavgada inanmayanları, Peyami Safa ise inananları temsil etmektedir.[134]

Ersin Özarslan'a göre, bu kalem kavgası Türk edebiyat ve basın tarihinde vuku bulan ender polemiklerden biridir. Zira yazarın tespitine göre, iki eski dostun gazete ve dergi sayfalarına yansıyan alay ve çatışma tonu yüksek olan bu polemik "sosyal bir görünüm alarak çeşitli şekillerde günümüze kadar sürmüştür." Yazar, bu polemiğin günümüzde hâlen "garip bir şekilde" taraflarının olduğuna dikkat çekmiştir.[135]

Türk basın tarihine geçen bu kalem kavgasının en önemli sebebi, Peyami Safa ve Nâzım Hikmet'in dostluk yıllarında henüz olgunlaşmamış fikrî karakterlerinin, zaman içerisinde belirginleşerek iki ayrı kutba doğru harekete geçmesidir. Bu kutuptan biri materyalist dünyaya yönelirken diğeri manevî değerlerin keşfi ve idrakine doğru yol almaktadır.

3.2.3. Tasvir-i Efkâr gazetesi (14 Ekim 1940 – 28 Eylül 1944)

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesinden ayrıldıktan kısa bir süre sonra Tasvir-i Efkâr[136] gazetesiyle anlaşmıştır. Ziyad Ebüzziya yönetiminde çıkan Tasvir-i Efkâr, neşriyatını milliyetçi çizgide sürdüren bir siyasî fikir gazetesidir.

Tasvir-i Efkâr gazetesi, sayfa sayısı az olmasına rağmen, tecrübeli gazeteci, kâmil fikir adamı ve yazarları bünyesinde barındırdığı için zengin bir muhtevaya sahiptir. Peyami Safa'nın dışında gazetede, "İktisat" başlığı altında 2. Dünya Savaşı

---

[134] Göze, a.g.e., 1975, 358-359.

[135] Özarslan, E. (2003) *Nâzım Hikmet –Hayatı ve Şiiri-*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 301.

[136] Tanzimat döneminin büyük yazarlarından Şinasi tarafından kurulan Tasvir-i Efkâr gazetesi, 28 Haziran 1862 tarihinde neşredilmeye başlamıştır. O dönemde kamuoyuna demokrasi ve hürriyet fikirlerini başarı ile vermiş olan gazete Namık Kemal ve Ebüzziya Tevfik gibi gazetecilerle hızla gelişti. Fakat Namık Kemal'in sürgün edilmesi hadisesi üzerine 1868'de kapanan Tasvir-i Efkar 1871 tarihinden itibaren Ebüzziya Tevfik tarafından satın alınmıştır. Gazete daha sonra muhtelif zamanlarda yine kapatılmış ve Tehvid-i Efkâr, Tefsir-i Efkâr gibi isimlerle çıkmıştır. Ebüzziya'nın ölümü sonrasında oğulları tarafından yönetilen Tasvir-i Efkâr, son olarak 1940 yılından sonra Ebüzziya Tevfik'in torunu Zeyyad Ebüzziya tarafından çıkarılmıştır. 1945 yılından sonra da Tasvir olarak neşredilmiştir (Tasvir-i Efkâr. (1981). *Türk Ansiklopedisi.* Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 30, 478-479.)

Dönemi Türkiye'sinin ekonomi politikalarını değerlendiren Prof. H. Şükrü Baban; "Tarih Bahisleri" başlığı altında Ziya Şakir; "Kitabiyat – Neşriyat" başlıkları altında Selim Nüzhet Gerçek; "Siyasî Vaziyet" başlığı altında Türk ve Dünya siyasetini değerlendiren Muharrem Fevzi Togay gibi önemli gazeteci ve yazarlar bulunmaktadır. Ayrıca havacılık gibi askerî konuları ele alan yazılarıyla Mecit Sakmar da gazeteye katkıda bulunmuştur.

"Şahsiyetler ve Değerleri" başlığı altında Türk fikir ve kültür tarihinin önemli şahsiyetlerini biyografik bilgilerini sunarak değerlendiren Prof. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ve gene Türk fikir hayatımızın önemli şahsiyetlerini değerlendiren Hilmi Ziya Ülken de Tasvir-i Efkâr gazetesine ilmî ve fikrî yön veren kalemler arasındadır.

Sanat sahasında Peyami Safa'nın dışında Vecdi Bürün, tefrika romanı da neşredilen Peride Celâl gibi isimler ön plâna çıkmaktadır. Fakat gazetede bu hususta ki en büyük sorumluluk Safa'ya aittir.

Peyami Safa'nın Tasvir-i Efkâr gazetesinin kadrosuna katıldığı haberi, 12 Ekim 1940 tarihinde gazetenin 1.sayfasından verilmiştir.[137] Safa, 14 Ekim 1940 tarihinde 1.sayfada neşredilen "Fikirlerin Sonbaharı" başlıklı yazısı ile Tasvir-i Efkârdaki gazetecilik hayatına başlamıştır. Yazarın fıkraları 1. sayfadan "İşaretler" ve "Bakışlar" başlığı altında yayımlanmıştır.

Peyami Safa'nın makaleleri gazetenin 2. sayfasından konuya uygun muhtelif başlıklar altında yayınlanmıştır. "Kültür", "Fikirler", "Meseleler", "Sanat", "Edebiyat" gibi başlıklar altında yayınlanan bu makaleler, umumiyetle bir düşüncenin tahlili, bir sanat eserinin tenkidi veya ülkeyi ilgilendiren bir meselenin çözümüne yönelik tahlil veya tetkikleri ihtiva eder. Özetle Safa'nın bu yoldaki kalem tecrübeleri, onun fikir gazeteciliği yönünü gösteren en önemli vesikalardır.

Peyami Safa, Tasvir-i Efkâr gazetesinde yazdığı sürece kültür-sanat konuları başta olmak üzere memleketi ilgilendiren her konu hakkında fikirlerini aktarmıştır. Yazarın gazetecilik hayatının bütününe bakıldığında, Tasvir-i Efkârda milliyetçi

[137] Peyami Safa'nın Tasvir-i Efkâr gazetesine geçişinin duyurulması için bkz. Ek 1.6.

çizgisinin daha koyulaştığı görülmektedir. İkinci Dünya Savaşı ortamıyla beraber önemi artan milliyetçilik ideolojisinin, yazar üzerinde tesir ettiği söylenebilir. Ayrıca milliyetçiliğin ilmî bir nazariye halinde Safa'nın fikrî dünyasında olgunlaşması, bu dönemde gerçekleşmiştir. Nitekim 1941 yılında yayımlanan "Cemiyet ve Uzviyet"[138] başlıklı makale dizisi, milliyetçiliğin ilmî temelini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Yazar, fıkra ve makalelerinin dışında Cumhuriyet gazetesinde olduğu gibi Server Bedi müstearıyla Pazar günleri "Pazardan Pazara" başlıklı serbest, eğlenceli ve hicvi yazılar neşretmiştir. Bu yazılar, yazarın gazeteciliğinde klasikleşmiştir.

Server Bedi müstearıyla yayınlanan tefrikaları şunlardır:

- "Büyük Millî Roman" olarak tanıtılan *Ateş* 4 Kasım 1940 – 13 Ocak 1940 tarihleri arasında 54 sayı neşredilmiştir.
- "Millî Roman" olarak tanıtılan *Fırtına Gecesi* 16 Nisan 1941 – 19 Temmuz 1941 tarihlerinde toplam 72 tefrika halinde yayımlanmıştır.
- *Mavi Kelebek* isimli roman, Server Bedi müstearıyla 20 Mayıs 1942 – 12 Ekim 1942 tarihleri arasında toplam 117 sayı yayımlanmıştır.
- Tasvir-i Efkâr gazetesindeki son edebî tefrika "Bir Kadının Günahları" 5 Mart 1944 – 3 Mayıs 1944 tarihleri arasında 51 sayı olarak yayımlanmıştır.

Peyami Safa'nın Tasvir-i Efkâr gazetesindeki son yazısı "Çekoslovakya'nın Jeopolitik Durumu" başlığıyla 28 Eylül 1944 tarihinde yayımlanmıştır. Safa'nın Tasvir-i Efkârda **1018** fıkra ve makalesi, **294** tefrikası toplamda **1312** adet gazete yazısı çıkmıştır.

3.2.3.1. Plân ve teşkilat davamız (Yazı Dizisi)

Peyami Safa, II. Dünya Savaşı Dönemi'nde Türkiye'de vuku bulan iktisadî meseleleri "Plan ve Teşkilat Davamız" yazı dizisinde ele almıştır. Bu dönemde

[138] "Cemiyet ve Uzviyet" başlıklı yazı dizisi yazarın "Millet ve İnsan" isimli kitabında neşredilmiştir. Yazar bu makaleleri aynı zamanda Beyoğlu Halkevi'ne verdiği konferansta sunmuştur. Makalelerin gazetede yayınlandığı tarihler: Cemiyet ve Uzviyet 1 (22 Kasım 1941), Cemiyet ve Uzviyet 2 (25 Kasım 1941), Cemiyet ve Uzviyet 3 (27 Kasım 1941).

pahalılık ve ihtikâr başta olmak üzere bazı iktisadî meseleler zuhur etmiştir. Zira savaş şartlarında, muhtemel bir savaş tehlikesi piyasanın muvazenesine menfi tesirde bulunmuştur.

Peyami Safa'ya göre, ülkenin iktisadî meselesinin temeli sistem, plân ve teşkilattan mahrum olmaktan kaynaklanmaktadır. Türkiye'nin hangi iktisadî sisteme bağlı olduğu kesin çizgilerle belirlenmemesi, Safa'ya göre Türkiye'nin plân ve teşkilatsız, nihayetinde sistemsiz olduğunu göstermektedir. Üretim ve tüketim arasındaki dengenin sağlanabilmesi ciddî bir hesap gerektirir. Bununla beraber ihracat-ithalat hareketlerini de kapsayan ve bunları devletin idaresine sokan bir plana ihtiyaç vardır. Son olarak bu plânın ve sistemin hayata geçirilmesi için düzenli çalışan ve iyi bir işbölümüne ayrılmış teşkilata lüzum vardır. Safa, bu teşkilatı şu şekilde izaha çalışmıştır:

> *Teşkilattan maksadım, fiyat murakabesine, iaşeye ait münferit mekanizmalar değildir; sermaye ile iş, istihsalle istihlak, ithalatla ihracat, şehirle köy ve işle işçi arasındaki bütün münasebetleri kavramış genel bir plânı gerçekleştirme, bütün iktisadî hareketlerin vahdetini temin eden tam teşkilât. Eğer bu yapılmazsa, bunun yerine geçmeye özenen yarım teşkilâtların, parça teşkilatların hepsi, yarım plân ve yarım sistem gibi, teşkilatsızlık beş beter neticeler verir.*[139]

Yazar, meseleyi tespit ettikten sonra makale dizisine öncelikle devletçiliğin nazarî yönünü ve tarihini ele alarak başlamıştır. Safa'ya göre Dünya'da devletçilik, savaş ortamının milletleri liberal sistemden uzaklaştıran şartlar oluştuktan sonra dikkate alınmıştır. Bizde ise devletçilik kâğıt üstünde vardır. Fakat uygulama konusunda sıkıntılar vardır. Bu yüzden öncelikle devletçiliğin millî bünyeye uygun şekli tayin edilmelidir.[140]

Peyami Safa, devletçiliğin tekelcilik demek olmadığını, Amerika ve Avrupa'dan örnekler vererek anlatmaya çalışmıştır. Serbest (liberal) ekonomi, umumî menfaate aykırı olacak bir şekilde serbest ticaret anlamına gelmez. Aynı şekilde devletçilik, ferdî mülkiyete veya serbest ticarete de engel değildir. Fakat devletçilikte bu iktisadî hareketlerin devlet tarafından tanzim edilmesi gerekir.[141]

---

[139] Safa, P. (22 Mayıs 1942). Sistem – Plan – Teşkilat. *Tasvir-i Efkâr*, 2.
[140] Safa, P. (15 Haziran 1942). Teşkilat Davamız 2. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[141] Safa, P. (20 Haziran 1942). Teşkilat Davamız 3. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Peyami Safa, yazı dizisinin dördüncü makalesinde, sermaye ve iş arasındaki münasebet bakımından iktisadî düzenleri ve buna uygun dört devlet tipi tespit etmiştir. *Bekçi devlet, nâzım devlet, hâkim devlet, sahip devlet*. İlki liberal rejimi, üçüncüsü nasyonal sosyalist rejimi, sonuncusu ise Bolşevik (komünizm) rejimini temsil eder. İkincisinin müstakil bir yeri vardır, ki bu Nâzım Devlet tipi, iktisadî hareketlere, millî bünyeye zarar vermeyecek ölçüde izin verir ve gerektiğinde müdahale salahiyetini devlete verir. Diğer üç tipten bu yönüyle ayrılır.[142]

Muharrire göre, Türkiye Büyük İktisadî Buhrandan (1930) bu yana muayyen bir iktisadî sistemi benimseyememiş ve bu dört devlet tipinin hepsinden fakat bazılarını içinde barındıran karma bir devlet tipine istihale etmiştir. Safa, Türkiye'nin kanunları ve dönemin siyasî şartları gereği, bekçi devlet ve sahip devlet tipini seçemeyeceğini belirtir. Zira liberal devlette serbest ticaretin kontrolsüzlüğü, sahip devlette ise üretim vasıtalarının toptan el değiştirerek tek bir sınıfın hâkimiyetine verilmesi devlete zarar verir. Bu yüzden nâzım devlet veya hâkim devlet modellerinden birinin veya ikisinin terkibiyle oluşturulacak bir iktisadî nizam benimsenmelidir.[143]

Peyami Safa, bütün iktisadî hareketlerin temeli olarak üretim ve tüketimi görmüştür. İkisinin birbirlerine tesiri vardır. Ona göre üretim ve tüketim dengesi iktisadın temelini teşkil eder. Bu yüzden Safa, Türkiye gibi ziraat ülkesinin köyden başlayarak şehirlere doğru bir teşkilatlanmaya gitmesinin doğru olacağını savunmuştur. Bunun için de öncelikle sermaye ve iş sayesinde oluşan üretimin düzene sokulması gerekir.[144]

Yazar, plânsız ekonominin bir memleket için çok tehlikeli olduğunu belirtmiştir. Sombart'ın **millî ekonomi** modelini ideal bir plân olarak makalesine alan Safa'ya göre millî menfaate zarar vermeyen ferdî teşebbüslerin bu iktisadî sistem içinde hür olduğunu vurgulamış ve millî birliğin bu şekilde sağlanabildiğini hatırlatmıştır.[145]

---

[142] Safa, P. (27 Haziran 1942). Teşkilat Davamız 4. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[143] Safa, P. (4 Temmuz 1942). Teşkilat Davamız 5. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[144] Safa, P. (17 Temmuz 1942). Teşkilat Davamız 6. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[145] Safa, P. (28 Temmuz 1942). Teşkilat Davamız 7. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Peyami Safa, millî ekonomi modeline göre tesis edilen teşkilatlanmanın neden en uygun yol olduğunu izah etmek için önce diğer iktisadî sistemlerin sermaye-iş arasındaki münasebetlerinin nasıl gerçekleştiği meselesini ele almıştır. Yazara göre liberal ülkelerdeki kooperatifçilik ve mukavele usulü denemeleri sermaye ve iş arasındaki mücadelenin önüne geçememiş olduğu gibi devletin kontrol gücünü de kaybetmesine yol açmıştır.[146]

Peyami Safa'ya göre sermaye-iş arasındaki münasebeti sermayedarın lehine olmadan ve komünizm rejiminin emrettiği gibi mülkiyeti kaldırmadan tesis etmenin en iyi teşkilat türü **korporatizmdir.** Yazar, muhtelif memleketlerde iktisadî devletçiliğin uygulamasında kullanılan bu usulün, liberal ve komünist kesimin işine gelmeyeceği görüşündedir. Zira her iki görüşün müşterek anlayışı bu sistemi faşist olarak niteler. Oysa korporatizm devletin olduğu kadar ferdin de menfaatine uygun olan bir tevzi usulüyle faaliyet gösterir.[147]

Sendika, federasyon ve konfederasyon birlikleriyle tesis edilen korporasyonlar, muhtelif çalışma sahalarına göre teşkilatlanırlar. Bunlar da "Korporasyonlar Millî Meclisi" ve korporasyon vekâletine bağlı olmak kaydıyla bir vahdete sahip olurlar. Bu teşkilât düzeni üretimi bir çatı altında toplamayı sağlar. Safa'ya göre korporasyonun parolası şöyledir:

> *Umumun menfaati hususî menfaatlerden önce gelir. Çalışanlar ve bilhassa çalıştıranlar (sermaye sahipleri) memleketin menfaatini kendi menfaatlerinden üstün tutmaya mecbur edilmişlerdir. Her mesleğin kendine mahsus korporasyon teşkilatı mesleğini icradan menetmeye kadar giden ağır disiplin müeyyideleriyle, istihsal ve neticeleri (piyasa, fiyat, kâr, işçi ücreti) üzerinde menfaat hırsını ve düzenbazlığı meneder. Bu müeyyide, kanun ve devlet yardımile mesleğin kendi bünyesi içinde adaleti, ahengi ve disiplini korur.*[148]

Peyami Safa'nın çizmeye çalıştığı devletçilik, Portekiz'in iktisadî sisteminden mülhem bir korporasyon nizamının millî karakterle telif edilmesidir. Bu terkip, sermaye ve işveren-işçi arasındaki münasebeti liyakate bağlı olarak adil bir şekilde tanzim eder. Bunun yanında böyle bir devletçilik anlayışı, ferdî teşebbüsleri cemiyet lehinde değerlendirmeye alır.

---

[146] Safa, P. (4 Eylül 1942). Teşkilat Davamız 10. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[147] Safa, P. (18 Eylül 1942). Teşkilat Davamız 11. *Tasvir-i Efkâr*, 2.
[148] Safa, P. (2 Ekim 1942). Teşkilat Davamız 12. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Yazarın olmasını teklif ettiği iktisadî sistem, siyasî bakımdan mülkiyetin kalkmasını öngören komünizme ve devlet kontrolünün düşük seviyede olmasını isteyen aşırı hürriyetçi liberal düzene muhtaç değildir. Onlardan müstakil millî devlet yapısının muhafazasıyla da icra edilebilir. Hülâsa, millî birliğin bir unsuru olan fert, cemiyet ve millete feda edilebilmeli ki hem kendi hem de devlet kazansın. Peyami Safa'nın teklif ettiği millî ekonomi modeli bu milliyetçi düşüncenin eseridir.

Sonuç olarak Peyami Safa, bu yazı dizisinde ana iktisat nazariyelerini ve dünyadaki uygulamalarını ilmî açıdan değerlendirmiştir. Safa, Türkiye'nin hususî bir korporatizm yapısını tesis etmek suretiyle iktisadî vaziyetini düzeltebileceği kanaatindedir. Yazarın iktisadî görüşleri millî birlik anlayışı içinde gelişmiştir.

3.2.4. Tasvir gazetesi (30 Mart 1945 – 1 Nisan 1946)

Tasvir-i Efkâr gazetesi, Muharrem Fevzi Togay'ın Bulgaristan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin bozulmasına yol açacak nitelikte yazılar kaleme alması gerekçe gösterilerek 30 Eylül 1944 tarihinde kapatılmıştır. Bakanlar Kurulu tarafından 22 Mart 1945 tarihinde verilen bir kararla tekrar açılan gazete 30 Mart 1945 tarihinde "Tasvir" adı altında yayın hayatına dönmüştür.[149]

Tasvir Gazetesi, Ziyad Ebüzziya ve Cihad Baban tarafından 1945 ile 1949 yılları arasında yayımlanmıştır.[150] Gazetenin muhteviyatı ve çizgisi Tasvir-i Efkârla aynı doğrultudadır. Gazetede başyazıları Ziyad Ebüzziya ve Cihad Baban dönüşümlü olarak yazmışlardır. "Siyasî Vaziyet" başlığı altında Selim Sabit, "Siyasî Tetkikler" başlığı altında ise Ahmet Yahya gazeteye katkıda bulunmuştur. "Edebiyat Bahisleri" başlığıyla Celaleddin Ezine; "Sanat ve Cemiyet" başlığıyla Nurullah Berk; "Edebî Tetkik" başlığıyla Dr. Abdulkadir Karahan; "Sanat Münakaşaları" başlığıyla Ressam Zühtü Müridoğlu gazetedeki diğer yazarlar arasındadır. Ömer Zeki Danış da "Günün Meseleleri" başlığıyla değerlendirme yazıları kaleme almıştır. Gazetede zaman zaman Ahmet Ağaoğlu ve Ali Naci Karacan da yazılar kaleme almıştır.

[149] Topuz, O. (2011). *Tasviri Efkâr Gazetesinin 2. Dünya Savaşına Bakışı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 5.
[150] Yazıcı, N. (2011). Tasvir-i Efkâr, *İslâm Ansiklopedisi*. 40, 138-140.

Yazarlarından da anlaşılacağı üzere Tasvir gazetesi, fikir ve sanat sahasına geniş bir yer ayırmıştır.

Peyami Safa, Tasvir-i Efkârda olduğu gibi Tasvir gazetesinde de birinci sayfadan fıkralarını, ikinci sayfadan makalelerini yayımlamıştır. Safa'nın 30 Mart 1945 yılında Tasvir'de yayımlanan ilk yazısı edip Hâlit Ziya Uşaklıgil'in ölümü üzerine "Hâlid Ziya Uşaklıgil'i Son Görüşüm" başlığını taşımaktadır.

Yazar, gazetecilik hayatının tamamında olduğu gibi burada da gündeme dair meseleleri fıkralarında, kültür-sanat ve fikir sahasını ilgilendiren daha geniş kapsamlı konuları makalelerinde ele almıştır.

Peyami Safa, Server Bedi müstearıyla Pazar günleri "Pazardan Pazara" başlığında da yazılar kaleme almış fakat burada edebî tefrika yayımlamamıştır. Jeanne Galzy'den Safiye Peyman müstearıyla tercüme ettiği *Ada Kuşları* isimli roman 30 Eylül 1945 – 1 Ocak 1946 tarihleri arasında tefrika edilmiştir. Tefrika toplamda 68 sayı sürmüştür.

Peyami Safa'nın Tasvir gazetesinde **252** adet fıkra ve makalesi, **68** adet tercüme tefrikası toplamda **320** adet yazısı yayımlanmıştır.

3.2.4.1. Muhalif – muvafık (Yazı Dizisi)

Muhalif – Muvafık, Peyami Safa'nın kaleme aldığı ve 2 Şubat 1946 ile 1 Nisan 1946 tarihleri arasında 17 seri olarak Tasvir gazetesinde neşredilen bir yazı dizisidir. Yazarın gazeteden ayrılmasıyla dizi, devam edememiş, yarım kalmıştır.

Muvafık, Türk inkılâbını ve Cumhuriyetin aslî ideolojisini savunan bir kişiyi, muhalif ise inkılâbın hatalı yönlerini tenkid eden bir kişiyi temsil eder. Yazar, bu yazı dizisinde, bu iki kişinin tartışmalarını, diyalog şeklinde okurlara aktarmıştır. Sonradan "muharrir" isimli bir başka kişi de diyaloğa katılarak iki karakter arasında bir köprü vazifesi üstlenir.

Muhalif, muvafığın Cumhuriyet rejiminin aslî düşüncesini savunarak yanlış noktaları görmediğini hatırlatır. Muvafık ise, büyük bir inkılâbın tesis edilebilmesi için bazı zorluklara katlanılması gerektiğini belirtir. Bu minvalde devam eden tartışmanın arasına "muharrir" girer ve onlara şunları söyler:

> *Muharrir - İkiniz de aynı adamsınız. Bir çizginin iki ucunu birbirine zıt istikametlerde istediğiniz kadar uzatınız, o çizgi nasıl kendi kendinden ve tek şeyden ibaret kalırsa, ikiniz de istediğiniz kadar bir çizginin iki ucu gibi birbirinizden uzaklaşınız, vahdetinizi büyütmekten başka bir şey yapamazsınız. Çünkü ikinizi de öz maddenize ve cevherinize irca edersek tek varlıkla karşılaşırız.*[151]

Peyami Safa, "muharrir"e söylettiği bu ifadelerden de anlaşılıyor ki, muhalif-muvafık arasındaki tartışmalardan diyalektik bir netice çıkarmıştır. Zira "muharrir" devamında da muvafığın gündüz, muhalifin gece olduğunu belirterek birbirlerini tamamlayan bir gün oldukları sonucuna varmıştır. Neticede bu yazı dizisi, esasta aynı fikir dünyasına sahip olan fakat iki ayrı noktaya ilerleyen kişilerin görüşlerini ve bu görüşleri mutedil bir yola sokarak terkibi arayan muharriri, yani Peyami Safa'nın düşüncelerini hülasa etmektedir.

3.2.5. Vakit gazetesi (22 Nisan 1946 – 31 Temmuz 1947)

Peyami Safa, Tasvir gazetesinden ayrıldıktan çok kısa bir süre sonra Vakit gazetesinde[152] yazmaya başlamıştır. Hakkı Tarık Us yönetimindeki Vakit, 1946 yılında daha zengin bir yazar kadrosuyla yenilenmiştir. Bu doğrultuda dönemin meşhur gazetecilerinden olan Peyami Safa'yı kadrosuna katmıştır. 21 Nisan 1946 tarihinde yapılan duyuruda Safa ve yeni yazar kadrosu kamuoyuna tanıtılmıştır.[153] Hakkı Tarık Us da Vakit'te yazmaya başlaması üzerine kendi kalemiyle Safa hakkında küçük bir biyografi kaleme almıştır.

---

[151] Safa, P. (26 Mart 1946). Muhalif-Muvafık – 17. *Tasvir,* 2.

[152] Tanzimat döneminde 14 Mayıs 1875 tarihinde Filip Efendi tarafından çıkarılmaya başlanan Vakit gazetesi, edebî konulara, aktüaliteye ve ilk kez kadınlara özel bir sayfa çıkartmıştır. İkinci defa 17 Kasım 1917'de Hakkı Tarık Us ve Asım Us tarafından neşredilen Vakit, özellikle 1950 senesine kadar sanat ve fikir camiasından önemli isimleri barındırmış ve Babıâlinin gazetecilik okulu durumuna gelmiştir. Muhtelif zamanlarda kadrosunda yazanlar arasında Ahmet Emin Yalman, Ali Ekrem Uşaklıgil, Halil Lütfü Dördüncü, Sadri Ertem, Nizamettin Nazif, Cevat Fehmi gibi muharrirler bulunmuştur. (Vakit. (1981). *Türk Ansiklopedisi.* Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 33, 241.)

[153] Tanıtım yazısı için bkz. Ek 1.7.

Vakit Gazetesinde Peyami Safa'nın dışında yazanlar arasında Ceyhun Atıf Kansu, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Kadircan Kaflı, Hakkı Süha Gezgin, Dr. Osman Şevki Uludağ, Vecdi Bürün, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ve Celâl Sılay gibi o dönem Türk basınının önemli gazeteci ve fikir adamları bulunmaktadır.

Yazı şefliğinde Reşat Enis Aygen, F. Kardeş ve Melekzad Kardeş isimleri vardır. Safa'nın gazeteciliğine tesir eden amiller arasında tecrübeli gazeteci ve yazarları bünyesinde bulunduran gazetelerde çalıştığı da söylenebilir.

Peyami Safa, 22 Nisan 1946 tarihinde "Bu Gazete, Siz ve Ben" başlığıyla ilk yazısını neşretmiştir. Yazar, daha önce çalıştığı Cumhuriyet ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinde olduğu gibi Vakitte de fıkra, makale ve tefrika türünde gazete yazı türleri yayımlamıştır.

Yazar, birinci sayfada "Bakışlar" isimli sütunundan fıkralarını neşretmiştir. Makale türündeki yazılar bazen birinci bazen de ikinci sayfalarda neşredilmiştir. Makale sütunları da konu başlıklarına göre değişmekle birlikte genelde "Edebiyata Bakışlar" gibi isimler altında çıkmıştır.

Peyami Safa, Server Bedi müstearıyla Pazar günleri gündeme dair konuları ele almıştır. Bu yazılarda kişi ve kurumları kendi fikrine göre bazen övmüş bazen de yermiştir. Önceleri "Pazardan Pazara" başlığıyla neşredilen bu köşe, sonradan "Her Pazar" ismiyle çıkmıştır.

Server Bedi müstearıyla yazdığı "O Gece" isimli macera ve aşk romanı, 22 Nisan 1946 – 24 Temmuz 1946 tarihleri arasında toplamda 71 sayı tefrika edilmiştir. Aynı müstearla "Yasemin Dalları" isimli edebî tefrika, 8 Eylül 1947 - 31 Ekim 1947 tarihleri arasında 44 tefrika olarak yayımlanmıştır. Bu tefrikanın 31 sayısı Cumhuriyet gazetesinde, 44 sayısı Vakit gazetesinde yayımlanmıştır.[154]

[154] Yıkan, a.g.t., 2004, 411-413.

Peyami Safa'nın Vakit'te kendi imzasıyla neşredilen son yazısı, "Vetonun İyi Tarafı" başlığıyla 31 Temmuz 1947 tarihindeki fıkrasıdır. Safa'nın Vakit gazetesinde **304** fıkra ve makale, **115** tefrika olmak üzere toplamda **419** yazısı yayımlanmıştır.

3.2.6. Ulus gazetesi (4 Kasım 1948 – 3 Eylül 1952)

Peyami Safa'nın Vakit gazetesinden ayrıldıktan sonraki durağı Ulus gazetesi[155] olmuştur. Yazar, fıkra, makale ve tefrikalarını 1948'den 1952 senesine kadar yaklaşık 4 sene boyunca bu gazetede neşretmiştir.

Peyami Safa'nın Ulus gazetesindeki ilk yazısı, 23 Mayıs 1948 tarihinde Server Bedi müstearıyla yayımlanmıştır. "Pazar Konuşması" başlığı altında Pazar günleri yayımlanan bu yazılarda yazar, hayata ve gündeme dair konuları hicvi ve eğlenceli şekilde ele almıştır. Peyami Safa, 23 Temmuz 1948 tarihinde yine Server Bedi müstearıyla, "Gülümseyerek" başlığı altında iç sayfalarda fıkralar yayımlamaya başlamıştır. Safa'nın kendi imzasıyla Ulus gazetesindeki ilk yazısı olan "Çeyrek Saat" başlıklı fıkrası ise, 4 Kasım 1948 tarihinde gazetenin birinci sayfasından yayımlanmıştır.

Türkiye, devrin şartları ve Batının da itişiyle beraber 1946 yılında çok partili siyasî hayata dönmek zorunda kalmıştır. Bu yıllarda iki güçlü parti olan CHP ve DP'yi destekleyen veya alenen yayın organı olan gazeteler vardır. Ulus da CHP'nin yayın organı olan bir gazetedir. Yazar bu gazetenin muharriri iken 1950 yılındaki seçimlerde CHP'den Bursa Milletvekili adayı olmuş, fakat seçimi kazanamamıştır.

Peyami Safa'nın Ulus'ta yazdığı dönemde gazete, zengin bir yazı kadrosuna sahiptir. Hüseyin Cahit Yalçın ve Nihat Erim başyazar olarak görev yapmıştır. "Avrupa Notları" başlığıyla Yavuz Abadan, "Zaman İçinde" başlığıyla Feridun

---

[155] Millî mücadele yıllarında Atatürk'ün direktifleriyle Ankara'da kurulan ve Millî Mücadelenin fikrî yapısını, görüşünü, davasını yaymakla görevli olan Hâkimiyet-i Milliye gazetesi 10 Ocak 1920'de kurulmuştur. Bu gazete 1934 yılından itibaren Ulus adını almıştır. Bu tarihten sonra CHP'nin yayın organı gibi çalıştı ve 1939 yılından sonra doğrudan bu partiye bağlanmıştır. Türk basınında fikrî yazılarıyla önemli yer edinmiş olan Ulus, 1 Ocak 1954'te Yeni Ulus, 23 Mayıs 1954'te Halkçı ve 1955'te tekrar Ulus isimleriyle neşredilmiştir. Gazetede, Hüseyin Cahit Yalçın, Nihat Erim, Nurullah Ataç, Cihat Baban, İlhan Berk, Yakup Kadri gibi isimlerin imzası vardır. (Ulus. (1981). *Türk Ansiklopedisi.* Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 3, 8.)

Osman Menteşeoğlu, “Haftadan Haftaya” başlığıyla Falih Rıfkı Atay, “Söyleşi” başlığı altında Nurullah Ataç, “Mali Meselelerimiz” başlığıyla Namık Zeki Aral gazetede yazanlar arasındadır. Bunun dışında Rasim Adasal’ın spor bölümünde ve bazen iç sayfalarda “Sağlık ve Hayat” başlığı altında makaleleri neşredilmiştir. Orhan Seyfi Orhon, Selahattin Batu, Kerim Ömer Çağlar, Suut Kemal Yetkin ve Bülent Yazıcı Ulus’a katkıda bulunan yazıları kaleme almışlardır.

Peyami Safa, Ulus’un birinci sayfasında “Bakışlar” sütunundan fıkralarını ve makalelerini neşretmiştir. Kültür ve sanat muhtevalı yazılarının yanında bu dönem siyasî yazılarının ağırlık kazandığı da söylenebilir. Bunda, gerek kadrosunda olduğu gazetenin siyasî hüviyeti ve CHP’nin yayın organı oluşu, gerekse çok partili siyasî hayata geçmenin tesirleri olduğu açıktır. Safa, bu süreçte DP’yi eleştiren yazılar kaleme almıştır. Bunun dışında yazı sıklığı önceki gazetelere nazaran azalmıştır.

Peyami Safa, gazeteciliğinin bir klâsiği haline gelen edebî tefrikalarını Ulus gazetesinde de neşretmeye devam etmiştir. Yazarın bu gazetede tefrika hâlinde neşredilen eserleri ve tarihleri şunlardır:

- Server Bedi müstearıyla hazırladığı “Uçan Gölgeler” isimli roman 12 Mart 1950 – 3 Haziran 1950 tarihleri arasında tefrika halinde neşredilmiştir. Gazetede macera ve aşk romanı olarak tanıtılan eser toplamda 72 sayıdır.
- Yazar, 1952 yılında Server Bedi imzasıyla “Cingöz Recai” karakterinin başrolde olduğu ve gazetenin “Millî Zabıta Romanı” olarak tanıttığı “Beyaz Cehennem” isimli macera romanını kaleme almıştır. Eser, 10 Ağustos 1952 ile 8 Ekim 1952 tarihleri arasında toplam 58 sayı tefrika edilmiştir.

Peyami Safa’nın Ulus’taki son yazısı 3 Eylül 1952 tarihli “Varcılar, Yokçular” başlığını taşımaktadır. Yazar Ulus’ta **698** fıkra ve makale, **130** tefrika olmak üzere toplamda **828** yazı yayımlamıştır.

3.2.7. Milliyet gazetesi (1 Ekim 1954 – 18 Mart 1959)

Peyami Safa, Ulus gazetesinden ayrıldıktan sonra hemen başka bir gazeteye geçmemiş müstakil bir fikir dergisi yayımlama çalışmalarına başlamış, hazırlıklardan

sonra imtiyaz sahibi ve başyazarı olduğu Türk Düşüncesi dergisini neşre başlamıştır. Derginin ilk sayısı 1953 yılının Aralık ayında çıkmış 1960 yılına kadar belli aralıklarla devam etmiştir. Safa, bir yandan kendi dergisini neşrederken bir yandan da yakın arkadaşlarından Ali Naci Karacan'ın çıkardığı Milliyet gazetesinde[156] fıkra ve makalelerini yayımlamıştır.

Peyami Safa, Ali Naci Karacan'ın çıkardığı Milliyet Gazetesinde 1954-59 yılları arasında çalışmıştır. Karacan 1928 yılında "Hakikat" isminde bir gazete için Safa'ya teklif götürmüş fakat Safa'nın keskin kalemi ve "kavgacı" tutumu sebebiyle bundan vazgeçmiştir. Ancak Milliyet gazetesini yeni şekliyle çıkarmak istediğinde Karacan, tekrardan Safa'nın gazetecilik tecrübesinden yararlanmak istemiştir. Bunun üzerine Safa, yaklaşık 5 yıl boyunca Milliyet gazetesinde çalışmıştır.[157]

Milliyet gazetesi 1954 yılının Ekim ayında yeni şekliyle çıkmaya başlamıştır. Eylül ayında gazetenin bu yeni şekliyle çıkacağı duyurusu şu satırlarla yapılmıştır: "Milliyet, yeni tesislerinde mükemmel bir halk gazetesi şeklinde çıkmaya hazırlanıyor." Duyuruda ayrıca Server Bedi'nin "Cingöz Recai'nin maceraları"nın da intişar edileceği bilgisi de paylaşılmıştır.[158] Ali Naci Karacan yeni şekliyle çıkan Milliyet gazetesinin ilk sayısında kaleme aldığı başmakalesinde, gazetenin yayın politikasının tarafsız ve yalnızca halkın gazetesi olacağını belirtmiş ve yeni Milliyet'i şu satırlarla anlatmıştır:

> *Halkın gazetesi şu demek: Mürekkebi elinizi kirletmeyen harfleri okunabilen, halkın duygularını, düşüncelerini, sevinçlerini, hiddetlerini olduğu gibi aksettiren gazete. Hiçbir siyasî zümreye, hiçbir ecnebi sefarete, hiçbir mali müesseseye kiralanmış veya satılmış olmayan gazete. Hadiseler karşısında peşin hükümlere kapılmayan, kendisini memleket ölçülerine göre ayarlayan gazete.*[159]

Milliyet, 1954 yılındaki yenilenme hamlesiyle bir kitle gazetesine dönüşmüştür. Öyle ki, gazete mündericatında fotoğrafa, spor ve magazin

---

[156] Milliyet gazetesi, 3 Mayıs 1950 tarihinde Ali Naci Karacan tarafından kurulan siyasî gazetedir. 1955 yılında Karacan'ın vefatı üzerine oğlu Ercüment Karacan Milliyeti çıkarmaya devam etmiştir. 1954 yılında yapılan yenilik sonrası Abdi İpekçi Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Müdürü olmuştur. Muhtelif zamanlarda Peyami Safa, İsmail Hami Danişment, Reşat Ekrem Koçu, Refi Cevat Ulunay, Burhan Felek, Çetin Altan, Refik Erduran, Haldun Taner gibi yazarları kadrosunda bulunmuştur (Milliyet. (1981). *Türk Ansiklopedisi*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 24,186.)

[157] Safa, P. (11 Temmuz 1955). Asgarî Hakikat. *Milliyet*, 2.

[158] Milliyetin duyurusu için bkz. Ek.1.8.

[159] Karacan, A. N. (1 Ekim 1954). Bu Gazete. *Milliyet*, 2.

haberlerine eskiye nazaran daha fazla yer ayırmış, her kesimin anlayacağı bir dille yayım yapmayı tercih etmiştir. Bununla beraber gazetenin kültür ve sanat konularından tamamen mahrum olduğunu söylemek yanlış olur. Zira edebiyat, tarih ve dinî konularda da eğitici ve bilgilendirici yazılara yer verilmiştir.

Peyami Safa'nın çalıştığı dönemde (1954-1959) Milliyet gazetesinin muharrir kadrosu şöyledir: Başyazıları, aynı zamanda gazetenin sahibi olan Ali Naci Karacan kaleme almıştır. Reşad Ekrem Koçu, "Günün Işığında Tarih" başlığı altında tarihî simalar ve hadiseler hakkında; Doktor Recep Doksat, "Sağlık Ansiklopedisi" başlığı altında tıbbî mevzulara dair yazılar kaleme almıştır. Tecrübeli gazeteci Refi Cevad Ulunay, "Takvimden Bir Yaprak" başlığıyla fıkra yazılarını neşrederken, Cemil Cahit Cem ise "Bana Sor" başlığı altında mizahî yazılara imza atmıştır. Gazetede edebî tefrikalar da yayımlanmıştır. Safa'nın Server Bedi imzasıyla neşrettiği roman ve hikâyelerinin dışında Kerime Nadir ve Peride Celâl'in eserleri de tefrika halinde yayımlanmıştır. Yabancı dilden Neyyire Koçak imzasıyla çevrilerek neşredilen tefrikalar da vardır. Gazetenin Yazı İşleri Müdürlüğü görevini önce Turhan Aytul sonrasında ise Abdi İpekçi üslenmiştir.

Peyami Safa, gazetenin ikinci sayfasında "Objektif" sütununda günlük fıkralarını yayımlamıştır. "Helva ve Halva" başlığını taşıyan ilk fıkrası 1 Ekim 1954'te neşredilmiştir. Safa, makalelerini umumiyetle aynı zamanlarda neşrettiği Türk Düşüncesi dergisinde yayımlamıştır. Yazarın Milliyet gazetesindeki fıkraları onun kâmil seviyeye ulaştığını göstermektedir. Zira muharrir, herhangi bir konuyu akıcı, sade ve anlaşılır bir seviyede hemen her gün yazabilme yeteneğini haizdir ve bu özelliğini Milliyette başarılı bir şekilde tatbik etme imkânı bulmuştur.

Yazar, Milliyet gazetesinde 24 Nisan 1958 tarihinden 30 Ekim 1958 tarihine kadar her hafta Perşembe günleri "Edebiyat" başlığı altında yalnızca edebî konuları ele aldığı makaleler yayımlamıştır. Bu yazılar Peyami Safa'nın gazeteciliğinde önemli bir noktaya da işaret etmektedir. Yazar burada tarihî değerleri bulunan Klasisizm, Romantizm, Natüralizm, Sembolizm, Fütürizm, Dadaizm gibi edebiyat akımlarını tahlil etmiş, bu akımların umumî vasıflarını ve edebiyat sahasında yarattığı cereyanları tetkik etmiştir. Bunun dışında edebiyat sahası içinde üslûp, şiir, roman, teknik gibi pek çok konuyu da bu makalelerde incelemiştir.

Yazarın gazetecilikteki "eğitici ve bilgilendirici" yönünü gösteren bu yazılar, her okur seviyesinin anlayacağı bir dille yazılmış ve okuyucunun dikkatini çekme ve onu bu konulara yöneltme, teşvik etme gayesini gütmüştür. Çünkü bunlar kültür sahasında önemli yer işgal eden konulardır.

Peyami Safa, Milliyet gazetesinde de Server Bedi müstearını kullanarak bazı eserlerini tefrika etmiştir. Yazarın bu gazetedeki tefrika eserleri şunlardır:

- "Kral Faruğun Elmasları" isimli Cingöz Recai romanı, Server Bedi müstearıyla 1 Ekim 1954 – 3 Ocak 1955 tarihleri arasında toplam 95 sayı tefrika edilmiştir.
- "Üçümüz" edebî tefrikası, 5 Mayıs 1957 – 22 Temmuz 1957 tarihleri arasında 76 sayı yayımlanmıştır.

Peyami Safa'nın Milliyet'teki son yazısı 18 Mart 1959 tarihinde "Sabit Gelirlilere Meded" başlığıyla yayımlanmıştır. Yazarın Milliyette **1566**'i fıkra ve makale, **171**'i tefrika olmak üzere toplamda **1737** yazısı yayımlanmıştır.

3.2.7.1. Atatürk'ün bir kadına mektupları (Yazı Dizisi)

Peyami Safa, Milliyet gazetesinde yazmaya başladıktan kısa bir süre sonra "Atatürk'ün Bir Kadına Mektupları" isminde bir yazı dizisi hazırlamıştır. Balkan Harbi'nde şehit düşmüş olan ve Atatürk'ün yakın arkadaşlarından Yüzbaşı Ömer Lütfi Bey'in aslen İtalyan olan eşi Corinne'e Atatürk tarafından gönderilen mektupların Peyami Safa tarafından tercüme ve izah edilmesiyle oluşturulmuştur. Safa'ya göre bu mektuplar Atatürk'ün memleket hakkındaki düşüncelerini yansıtan bilgilerin yanı sıra Sofya'da, Çanakkale'de ve Anadolu'daki anılarını anlatmasından dolayı önem arz etmektedir.[160] Safa, yazı dizisini şu ifadelerle takdim etmiştir:

> *Bu mektupları bulmak, sıraya koymak, tercüme etmek ve yakın tarihteki hadiselerle karşılaştırarak izahını yapmak bana nasib olduğu için, ne kadar bahtiyar isem, Milliyet Gazetesi de sahifelerini ve yeni koleksiyonunu değerlendiren bu vesikaları ilk defa neşretmekten duyduğu şerefi benim vasıtamla ifade ve ilân eder.*[161]

---

[160] Safa, P. (21 Kasım 1954). Takdim -1. *Milliyet,* 3.
[161] Safa, a.g.m., 21 Kasım 1954, 3.

Peyami Safa, yazı dizisinde ilk olarak Atatürk'ün gençliğinden bu yana içinde beslediği bir fikirden bahsettiği mektubu yayımlamıştır. Bu mektuba göre Mustafa Kemal, makam ve mevki gibi maddî emellere dönük ihtiraslardan ziyade vatana büyük fayda sağlayacak bir fikrin ihtirasına sahip olduğunu vurgulamıştır. Safa, bu satırları şu şekilde değerlendirmiştir:

"Mektubun o satırlarından çıkarılabilecek, Atatürk'ün düşüncesine en uygun mâna budur ve O'nun cumhuriyet inkılâbı fikrini, herhangi bir şekilde, ilk gençliğinden beri içinde taşıdığını göstermesi bakımından, bu yazı ölçülmez bir tarihî vesika değerini taşımaktadır."[162]

Peyami Safa, Atatürk'ün bayan Corinne'e gönderdiği mektuplardan onun iyi derecede Fransızca bildiğini vurgulamıştır. İlk mektuplarında bazı yazım yanlışları olsa da, bunlar zamanla düzelmiştir.[163] Atatürk, bu mektuplardan birinde Lâtin harfli Türkçe kullanmış, bunun üzerine Peyami Safa, Atatürk'ün Harf inkılâbını gençlik yıllarında düşünmüş olabileceğini şu satırlarla anlatmıştır:

> *Bu ihtiyaç ona nereden gelmişti? Lâtin harfleriyle Türkçe yazdığı satırlardaki düşünceyi Fransızca ifade etmekten âciz olmadığı mektuplarından anlaşılıyor. Bu ihtimal tasfiyeye uğrayınca, Atatürk'ün Lâtin harfleriyle Türkçe yazmak arzusunun 1928'de kabul edilen harf inkılâbından en az on dört sene evvel, şuurunun altında yaşadığı meydana çıkıyor.*[164]

Safa, Atatürk'ün Çanakkale'den gönderdiği ilk mektubu yayımlayarak, Atatürk'ün Çanakkale'ye geçişinin ayrıntılarını ortaya koymuştur:

Mustafa Kemal, o devrede Enver Paşa tarafından hayalî bir fırkanın kumandanı olarak tayin edilmiştir. Erkân-ı Harbiye'de böyle bir fırka olmadığını anlayan Mustafa Kemal, Tekirdağ'da perişan hâlde bulunan kuvvetleri teşkilâtlandırdıktan sonra Maydos'a giderek hayalî 19. fıkrayı teşkil etmeyi

---

[162] Safa, P. (22 Kasım 1954). Atatürk, Bugünkü İnkılapları İlk Gençliğinden Beri Düşünmüştü -2- *Milliyet,* 3.
[163] Safa, P. (24 Kasım 1954). Atatürk Bu Fransızca Mektuplarını Başkalarına Mı Yazdırıyordu? -4- *Milliyet,* 3.
[164] Safa, P. (25 Kasım 1954). Atatürk'ün Latin Harflerile 1914'te Yazdığı Türkçe Mektubu Da Bugün Neşrediyoruz -5- *Milliyet,* 3.

başarmıştır. Söz konusu mektupta ayrıca Çanakkale müdafaasının başarılı olduğunu ve muvaffak olacaklarına dair inancını da yinelemiştir.[165]

Mustafa Kemal, Arıburnu'ndan gönderdiği bir mektupta, Çanakkale'de Türk askerinin düşmandan daha cesur olduğunu, bunda dinî inançlarının tesiri olduğunu vurgulamıştır. Zira Safa'nın tercümesinde Atatürk'e göre, askerler "gazi" veya "şehit" olacakları düşüncesiyle hareket ettiklerinden ölüme seve seve gitmişlerdir.[166]

Peyami Safa, yazı dizisinin sonunda Atatürk'e ait mektuplarla ilgili düşüncelerini aktarmıştır. Yazar, mektupları şöyle değerlendirmiştir:

> *Bütün bu mektuplarda göze çarpan karakter vasıflarından biri, Atatürk'ün sert ve resmî görünüşü altındaki tevâzuudur. Dünyanın en kuvvetli donanmasını, İstanbul'un kapısından geriye çeviren ve İngiliz ihraç kuvvetlerini denize döken adam, bu muazzam zaferini Corinne'e haber verirken, alelade günlük bir hâdiseden bahsediyormuş gibi sadedir. İfadesinde hiçbir gurur izine rastlanmaz. Bilâkis kazandığı ve kazanacağı zaferleri cesur askerlerin eseri gibi göstermekte ısrar etmiştir.*[167]

Son olarak Peyami Safa, bu mektuplara dayanarak Atatürk hakkında şu kanaate varmıştır:

> *Kafkas cephesi hareketlerinin en kötü cephe şartları arasında yazılmış mektuplarında da göze çarpan iyimserlik ve neşe, Atatürk'ün içindeki büyük emelin günün birinde gerçekleşeceğine inandığını gösterir. Herkesin ümitsizliğe kapıldığı anlarda ümidini kaybetmemiş olmak, onun ileride, memleketin en ümitsiz anında, ümidin ve cesaretin tek mümessili halinde, kaybedilmiş görünen millî varlık davasını kazanmağa elverişli bir ruh yapısına sahip olduğunun delilidir.*[168]

Peyami Safa'nın Milliyet gazetesinde hazırladığı bu yazı dizisi, Mustafa Kemal'in gençlik yıllarındaki fikrî ve manevî dünyası hakkında önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Zira Atatürk'ün Çanakkale Savaşındaki durumu, Fransızcaya hâkim olması, Lâtin Harflerini kullanması, askerler hakkındaki düşünceleri gibi bilgiler Türk İnkılâp Tarihi açısından değer taşımaktadır. Safa bu mektupları bulup tercüme ederek ve tarihî izahını vererek önemli bir gazetecilik faaliyeti gerçekleştirmiştir.

---

[165] Safa, P. (27 Kasım 1954). Birinci Dünya Harbinde Mustafa Kemal İstanbul'un Kapılarını Müdafaya Nasıl Başladı? -7- *Milliyet,* 3.
[166] Safa, P. (30 Kasım 1954). Mustafa Kemal Türk Askerinin Ölümü Göze Alacak Kadar Cesur Olmasında Dini İnançlarının Büyük Rolü Olduğunu Yazıyor -10- *Milliyet,* 3.
[167] Safa, P. (6 Aralık 1954). Atatürk'ün Mektupları Üzerinde Son Düşünceler -15- *Milliyet,* 3.
[168] Safa, P. a.g.m., 6 Aralık 1954, 3.

3.2.7.2. Aziz Nesin ile polemik

Peyami Safa, Milliyet gazetesinde yazarken gazeteci yazar Aziz Nesin ile arasında bir polemik söz konusu olmuştur. Bu polemik, yazarın gazetecilik hayatındaki önemli tartışmalardan biridir.

Peyami Safa, Milliyet'teki bir yazısında Aziz Nesin'i, kabiliyetli bir mizah yazarı olarak değerlendirmiştir. Fakat Safa'ya göre Nesin, bu kabiliyetini sol temayüller lehine kullandığı için kendi kendisinin kalitesini düşürmektedir. Safa'nın Aziz Nesin hakkındaki şu satırları yazarın bu düşüncesini ortaya koymaktadır:

> *Ben de bu eşsiz kabiliyete acıyorum. Yalnız çok yazdığı için değil. Görüyorum ki, mâhud fikirlere bağlılığını azgınlık derecesine vardıran bu arkadaş, büyük dünya meselelerini kavramaya müsait bilgiden mahrumdur. Sadece inat ediyor veya iyi saatte olsunlara boyun eğiyor. Yazık, çok yazık.*
> *Hem de bir mizahçının her gün ciddî mevzularda fikir beyan etmes, bir canbazhâne ibişinin dünya ahvaline dair konferans vermesine benziyor. Güldürmüyor, gülünç oluyor. Nükteli, nüktesiz her mesele hakkında konuşmak hakkı Bernard Shaw gibi büyük kültür adamlarına tanınmıştır. Aziz Nesin gibi, böyle bir kültürün büyüğünden değil, zerresinden mahrum piyasa mizahçılarının sevimlilikleri ancak kendi hadlerini bilmeleri şartına bağlıdır. Sınır aşılınca, termometre düşmeğe başlar, okuyucu da titrer ve yazıyı elinden atar.*[169]

Bu ifadelerden sonra Peyami Safa, Aziz Nesin'e yazdığından çok okuması, bir yabancı dili çok iyi seviyede bilmesi, bir ideolojiyi benimseyebilmek için, onun hakkındaki tenkid hükümlerini bilmesi ve dünya fikir tarihine hâkim olması gerektiği gibi öğütler vermiştir.

Bu yazı üzerine Aziz Nesin, akşam gazetesindeki köşesinden "Bay Safa" başlıklı bir yazı serisi yayımlamıştır. Bu yazılarda, Aziz Nesin, Peyami Safa'nın kendisi hakkında "mâhut" ifadesini kullanmasından öğüt olarak ifade ettiği cümlelere birer birer cevap vermiştir.

Aziz Nesin'e göre Peyami Safa'nın bu polemiği başlatmasının asıl sebebi, Safa'nın daha evvel "Öztürkçeciler" hakkında yazdığı bir yazıya karşılık Aziz Nesin'in kendisine verdiği cevaptır. Söz konusu yazıda Peyami Safa, kelimelere "cik" (tilcik, pilcik, gülcük gibi) eki ekleyen Öztürkçecileri "kuş beyinli" diyerek eleştirmiştir. Aziz Nesin bu yazıya cevap verdiği yazısında Peyami Safa'nın kendisi

[169] Safa, P. (30 Aralık 1958). Bir Yazara Öğütler. *Milliyet,* 2.

gibi düşünmeyenlere “kuş beyinli” demesinin, kendisi gibi düşünenlere “kaz kafalı” demesi kadar ayıp olduğunu ifade etmiştir. Nesin, bu sebepten ötürü Safa’nın kendisine saldırdığını belirtmiştir.[170]

Aziz Nesin, polemiği kendi açısından bu şekilde izah ettikten sonra, Peyami Safa’nın kendi hakkında söylediklerine alay ve istihza yüklü ifadeler ile karşılık vermiştir. Nesin, Peyami Safa’yı, “doğulu kafa” yapısına sahip bir yazar olarak tanımlar ve Safa hakkında şu ağır ifadeleri kullanır:

> *Bence doğu kafalı yazar, şu belirtileriyle tanımlanır:*
> *Bunlarla bir tartışmaya girilirse, söylemediğiniz sözleri söylemişsiniz gibi davranır, düşüncenizle, yazınızla hiç ilgisi olmayan bir yerden saldırır, sizi vurmağa çalışırlar.*
> *Yazıya, hasımlarını över görünen sözlerle girerler. Böylece tarafsız olduklarını, doğruluktan ayrılmadıklarını göstermeğe çalışırlar.*
> *Jurnal, iftira, çamur atmak, bunların en bellibaşlı silâhlarıdır.*[171]

Aynı yazıda Aziz Nesin, Peyami Safa’nın kendisine “azılı mâhut” demek suretiyle aslında emniyet güçlerini haberdar etmeye çalıştığını belirtmiş ve Safa’yı “komünist fabrikatörü” olarak değerlendirmiştir. Aziz Nesin, şu satırlarıyla da polemiğin hararetini yükseltmiştir:

> *Bay Safa, dışardan yüz propagandacı getirilseydi, sizin yaptığınızı yapabilir miydi pek kestiremiyorum. Size göre kim komünist değil, söyler misiniz? Komünizm her kılığa giriyor. Öztürkçeci komünist, yurtsever komünist, dindar komünist, gerici komünist, ilerici komünist, sizin gibi düşünmeyen herkes komünist.*
> *Bay Safa, artık bu işi bu sorunu açıkça çözümlemenin sırası geldi. Bu kez yakanız kalemimden kurtulmayacak, sizi kaçtığınız yere değin kovalayacak, ama orda da sığındığınız yerde de sizi barındırmayacağım.*[172]

Aziz Nesin, komünist olmadığını, bir arkadaşının yazısını çevirdiği için komünistlikten mahkûm olduğunu izah eden bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda da Nesin, Peyami Safa’yı ağır ifadelerle eleştirmeyi sürdürmüştür. Ona göre Safa, kıskancından dolayı herkesi komünist ilan eden bir jurnalcidir.

“İşte sizi, yalnız dirileri değil, ölüleri bile jurnal etmeğe iteleyen içinizde öfke öfke kabaran bu kıskançlık, bu çekememezlik, bu didişkenliktir. Siz, komünist düşmanı bile değilsiniz. Siz, bir asabiye kliniğine konu olacak azılı bir kıskançsınız."[173]

---

[170] Nesin, A. (2 Ocak 1959). Bay Safa 1. *Akşam,* 3
[171] Nesin, A. (3 Ocak 1959). Bay Safa 2. *Akşam*, 3.
[172] Nesin, a.g.m.. 3 Ocak 1959, 5
[173] Nesin, A. (4 Ocak 1959). Bay Safa 3. *Akşam,* 3.

Aziz Nesin, Peyami Safa'nın kendisine verdiği öğütlere de cevap vermiştir. Nesin'e göre Safa'nın iddia ettikleri doğru değildir. Çünkü bir yazarın kazandığı kadar para kazanmaktadır. Yazdığından çok okuma ve bir yabancı dili iyi bilme hususunda ise Nesin, Safa'nın her konuda bilgi sahibi olduğunu iddia ederek kibirlendiğini belirtmiştir. Son olarak Nesin, bu öğütlere karşılık Safa'nın kimseye çamur atmaması hususunda bir öğüt verme hakkının olduğunu vurgulamıştır.[174]

Aziz Nesin'in bir hafta boyunca aralıksız olarak Safa'yı hedef alan bu yazılara cevap mahiyetinde bir yazı kaleme alan Peyami Safa, Nesin'in komünist olduğunu vurgulamış; Nesin'in komünizm propagandası yaptığını belgeleyen delil ve vesikalarla karşılık vermiştir. Safa, şu satırlarıyla, Aziz Nesin'in komünist olduğuna işaret etmiştir:

> *Komünistlikle alâkası olmadığını iddia eden ve benim bir iftiracı olduğumu söyleyen Aziz Nesin'in yalan dolanlarını ve mahiyetini şu delil ve vesikalarla ortaya koyuyorum:*
> *1. Bu habis, Nâzım Hikmet'ten sonra Moskova'ya kaçan Sertel'lerin gazetelerinde uzun zaman günlük siyasî yazılar yazmıştır.*
> *2. Bu habis, Bulgaristan'a kaçarken vurulan komünist Sabahattin Ali ile ortak olarak (Marko Paşa) adındaki komünist mizah gazetesini çıkarmıştır. (Bu gazete birkaç kere toplattırılmış, nihayetinde kapatılmıştır).*
> *3. Bu habis, Sertel'lerin halk tarafından yakılan ve hükûmetçe kapatılan (Görüşler) adındaki komünist dergisinde, kapatılan komünist (Ses) dergisinde, kapatılan komünist (Gün) ve (Zincirli Hürriyet) dergilerinde yazılar yazmıştır.*
> *4. Bu habis, bahsettiği 16 ay mahkûmiyetinden evvel, komünist faaliyetlerinden dolayı Bursa'ya sürgün edilmiştir.*
> *5. Bu habis sürgünden döner dönmez çıkardığı "baştan" adındaki gazetede komünist propagandası yaptığını aynen şu satırlarla itiraf etmiştir: "Bu gazete bilindiği gibi Marxist kültürün halk arasında yayılması için çıkarılmaktadır." Aynı sayıda Nâzım Hikmet'in resmi vardır. O sayı toplattırılmış ve bu gazete 27. sayısında kapatılmıştır.*
> *6. Bu habis, "Baştan" kapanınca, başka birine "Yeni Baştan" adı altında bir imtiyaz aldırmış ve bu yeni propaganda gazetesinin ikinci sayısının dördüncü sayfasında "Baştan ve Yeni Baştan" serlevhası altında "Bıraktığımız yerden başlıyoruz" ikinci serlevhasıyla bu gazeteyi de kendisinin çıkardığını imzasıyla ilân etmiştir. Yeni Baştan gazetesinin 27-1. sayısında Karl Marks'ın kocaman bir resmi ve Kapital'in Türkçeye çevrilip gazetede yayınlanacağını müjdeleyen çerçeveli bir ilân birinci sayfayı kaplamaktadır. Gazete "İşçilerin kalbinde bir ayaklanma hissi, mukavemet duygusu uyandırmak için" çıktığını da ilân etmiştir.*
> *7. Bu habis, iddia ettiği gibi, bir arkadaşının yazısını üstüne aldığından dolayı değil, "Yeni Baştan" gazetesinin 1-4 sayılarında komünist propagandası yaptığı için 16 aya mahkûm olmuştur.*[175]

Peyami Safa, bu ifadelerine ek olarak, Aziz Nesin'in Bilirkişi Heyetince komünist olduğunu belgeleyen Bilirkişi Raporu'nu da yazısına almıştır. Son olarak Aziz Nesin'in Harp Okulu'nu bitirdikten sonra zimmetine para geçirdiği ve hırsızlık

---

[174] Nesin, A. (6 Ocak 1959). Bay Safa 5. *Akşam,* 3, 5.
[175] Safa, P. (10 Ocak 1959). Bir Habisin Akıbeti. *Milliyet,* 2.

yaptığı gerekçesiyle subaylıktan çıkarıldığını belirten Peyami Safa, yazısını, sunduğu bu vesikalarla Aziz Nesin'in komünist olduğunu vurgulayarak ve kendisi hakkındaki iftiracı ithamının yanlış olduğunu belirterek sonlandırmıştır.[176]

Peyami Safa'nın bu yazısı üzerine Aziz Nesin, yine bir hafta boyunca aralıksız olarak kendi köşesinden, Safa'nın ifadelerine kimi zaman ağır, kimi zaman alaylı ve istihza yüklü ifadelerle cevap vermiştir.

Aziz Nesin, Safa'nın ifadelerine karşı çıktığı yazısında; kendisinin komünist faaliyetinden dolayı değil bir arkadaşını kayırdığı için hapis yattığını ifade etmiş ve esasında Peyami Safa'nın dolandırıcı olduğunu belirtmiştir. Nesin'e göre Safa, bir yandan Milliyet'te muhalif yazılar yazarken, bir yandan da hükümete yakın Havadis ve Zafer gazetelerinde "O Adam", "Bu Adam" başlığı altında hükümeti övücü yazılar yayımlamayı teklif etmiştir. Aziz Nesin, bu iddiasına dayanarak Safa hakkında "fikir dolandırıcısı" ve "uşak kalem" gibi ifadeler kullanmıştır.[177]

Aziz Nesin "Kaç Türlü Peyami Var?" başlıklı yazısında ise, Peyami Safa'nın 1930'lu yıllarda Rus Kültür Kurumu'na başvurduğunu fakat alınmadığını belirtmiş ve o tarihten sonra komünizme düşman olduğunu vurgulamıştır. Aynı yazıda Nesin, Sabahattin Ali ile dostluk etmenin suç olmadığını Safa'nın da bir zamanlar Nâzım Hikmet ile –bir kitabını ona ithaf edecek kadar- sıkı dost olduğunu söylemiştir. Aziz Nesin, Safa'yı, işine geldiği gibi yazan biri olarak değerlendirmiştir.[178]

Aziz Nesin, bir yandan kendine söylenenleri cevaplarken diğer yandan Peyami Safa hakkında çok ağır ithamlarda bulunmuştur. Nesin'e göre Safa, bir zamanlar, para karşılığı Ahmet Emin Yalman'ın aleyhinde yazmak için Yeni Sabah gazetesiyle anlaşmıştır. Aziz Nesin, bu ithamını şu sözleriyle tamamlamıştır:

> *Neden o yazıların altına Peyami Safa imzasını atmamış, atamamıştır? Utanmış mıdır? Hiç sanmıyorum. Gazeteler bu türlü satılık uşak kalemleri zaman zaman kiralayarak şuna buna saldırtsalar da bu çirkin işleri yapanın adıyla sayfalarını sürekli olarak kirletmek istemezler.*

---

[176] Safa, a.g.m., 10 Ocak 1959, 2.
[177] Nesin, A. (19 Ocak 1959). Dolandırıcı Kim? *Akşam,* 3.
[178] Nesin, A. (20 Ocak 1959). Kaç Türlü Peyami Var? *Akşam,* 3.

> *Peyami Safa o yazıları bugün bile "ben yazdım" diye ortaya çıkabilir mi? Bunlar o türlü iğrenç yazılardır ki, yazanı utandırmasa bile, onun soyundan gelen, gelecek olan bütün kişileri utandırır.*[179]

Aziz Nesin'in bu yazıları son bulduktan 3 gün sonra Peyami Safa, polemiği sonlandıran bir yazıyla Nesin'e cevap vermiştir. Bu yazıda Safa, Aziz Nesin'in delilden ve vesikadan mahrum olan bir dolu "sokak dedikodusu" ile kendine saldırdığını ve bunların hepsinin yalan olduğunu, ispatsız bir iftira olduğunu vurgulamıştır. Safa, Nesin'in bu saldırılarla komünist olduğunu saklayamayacağını belirtmiş ve daha önce yayımladığı gibi komünistlikten ve askerdeki suçundan ötürü aldığı cezaların Mahkeme tutanaklarını yazısında delil olarak vermiştir. Safa ayrıca Aziz Nesin'in yalnızca kendini değil, mahkemeleri de iftiracı olarak değerlendirdiğini dile getirmiştir. Peyami Safa, Aziz Nesin'e karşı şu ağır ifadelerle bu polemiğe son noktayı koymuştur:

> *Halkın, işçinin ve köylünün müdafaasını yapar göründüğü hâlde, Mehmetçiğin tayınını ve nafakasını çaldığı için hapislerde yatan ve ordudan dışarı atılan, sonra yine Mehmetçiğin Kore'deki kahramanlıklarına karşı Sovyetlerin tarafını tutan, Marşal yardımına karşı hücuma geçen Sovyet basınının ve ajanlarının kampanyasına iştirâk ettiği için sürgünde ve hapiste kalan, hâlâ birçok yazılarında dine, millî duygulara, aile müessesesine ve bütün mukaddes değerlere saldıran bu habis kaç türlü istihale geçirir: Solucan olur, Mehmetçiğin bağırsağına girer; kızıl mikrop olur, soytarılık yoluyla propagandalarına devam eder; nihayet domuz olup mukaddes bölgelere saldırırken avcının kurşunuyla beyninden vurulur, sersemler, bir hayli çırpındıktan sonra da… Günlerce hırlaya hırlaya, homurdana homurdana geberip gider!*[180]

Peyami Safa ile Aziz Nesin arasındaki polemik, Türk Basın tarihinin ses getiren kalem kavgalarından olmuştur. Bu polemik, Safa'nın milliyetçi çizgisini gösteren önemli örneklerden biridir. Zira Aziz Nesin'i, kendi deyimiyle "mâhut" olarak değerlendiren yazar, komünizmin o devirde ülkemize "mâhutlar" yoluyla zarar verdiği kanaatinde olmuş ve bu kişilerle muhtelif tartışmaların içine girmiştir. Aziz Nesin'in Safa hakkındaki ağır ithamlarının ispattan mahrum olduğu düşüncesi, Safa'nın tartışmada kullandığı dilin daha da sertleşmesine yol açmıştır.

---

[179] Nesin, A. (24 Ocak 1959). Uşak Kalem *Akşam,* 3.
[180] Safa, P. (29 Ocak 1959). Boşuna Çırpınıyor *Milliyet*, 2.

3.2.8. Tercüman gazetesi (29 Mart 1959 – 29 Nisan 1960)

Peyami Safa, 18 Mart 1959 tarihinde Milliyet gazetesinden ayrılmış ve çok geçmeden, 29 Mart 1959'da Tercüman[181] gazetesinde başmuharrir olarak yazmaya başlamıştır. Tercüman, Safa'nın başmuharrir sıfatıyla yazdığı ilk gazetedir.

Tercüman, Peyami Safa'nın gazeteye gelmesini ilk sayfadan verilen "Büyük Hamle" başlığı ile duyurmuştur.[182] Duyuruda Suzan Sözer, Lefter Küçükandonyadis, Sadri gibi isimlerin de bundan böyle Tercüman gazetesinde yazacağı haber verilmiştir. Böylece Tercüman gazetesi Safa ile birlikte yazı kadrosunu da zenginleştirmiş ve Türk basınında o gün için önemli bir hamle gerçekleştirmiştir.

Gazetenin 28 Mart 1959 tarihli nüshasında ise Peyami Safa şu ifadelerle takdim edilmiştir:

> *Haberin, havadisin, romanın, fıkranın, makalenin en güzel ve en iyilerini okuyucularına vermekle takdir ve teşvike daima mazhar olmuş bulunan Tercüman bundan böyle de aynı karakterini muhafaza edecektir. Bu vasıfların daha çok teşvik edilmesi için gazetemiz Türk matbuatının mümtaz muharriri Peyami Safa'yı kadrosuna almış bulunuyor. Peyami Safa'nın daha mektep sıralarında iken elimizden bırakmadığımız Cingöz Recaisinden tutunuz da edebiyatımızda bir şâhika sayılan 9 uncu Hariciye Koğuşu'na kadar yüzlerce eseri vardır. Üstad'ın yazılarını yarından itibaren Tercüman'da bulacaksınız.*[183]

Tercüman, Milliyet gazetesi gibi güncelin peşinden giden bir kitle gazetesidir. Spor ve magazin haberleri yoğunluktadır. Özellikle spor gazeteciliği konusunda Türk basınında önemli bir yer işgal etmektedir. Bununla beraber Peyami Safa'nın da gelmesiyle birlikte fikir ve sanat konularında da ciddî bir seviye kazandığı söylenebilir. Gazete özellikle tefrika bakımından zengin bir kadroya sahiptir: Kadircan Kaflı, Suzan Sözen, Özkan Çelikler, Sahap Ayhan, Kerime Nadir gibi isimlerin kaleme aldığı eserler gazetede neşredilmiştir. Bunun dışında Haldun

---

[181] Tercüman, 26 Mayıs 1955 tarihinde İstanbul'da yayın hayatına başlayan günlük siyasî gazetedir. Semih Tanca, Cemal Hünalp ve İzzet Oruz'un ortağı olan gazetede, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaşar Nabi Nayır, Kadircan Kaflı ve Peyami Safa gibi yazarlar vardı. Nihat Karaveli ve Ragıp Kutman'ın satın aldığı dönemde gazete büyük ölçüde tiraj kaybetti ve 1962 yılında çalışanların yönetimine geçti. Bu tarihlerde gazetenin ortakları arasına katılan Kemal Ilıcak, sağ kamuoyuna yönelik yayınlarıyla tiraj artışını sağlamıştır. Tarık Buğra, Ergun Göze, Nazlı Ilıcak, Güneri Civaoğlu, Yavuz Donat ve Taha Akyol gibi gazeteciler Tercümanda yazmışlardır. (Tercüman. (1986). *Anabritannica*. İstanbul: Ana Yayıncılık, 20, 39.)

[182] Duyuru için bkz. Ek 1.9.

[183] Tercüman. (28 Mart 1959) 1.

Taner'in tiyatro ve sanatla ilgili yazıları gazetede önemli bir yere sahiptir. "Merhaba" başlığı altında Kadircan Kaflı'nın iç sayfalarda fıkraları, "Dış Politika" başlığıyla Selim Sorel'in siyasî yazıları ve "Tıp Dünyası" başlığı altında Dr. Kâmran Şenel'in sağlıkla ilgili yazıları yer almıştır. Tevfik Erol, İlhan Mimaroğlu, Sadi Güneş ve Muammer Yaşar Bostancı gibi isimler gazeteye zaman zaman yazılarıyla katkıda bulunanlar arasındadır.

Peyami Safa, Tercüman'da birinci sayfadan başmakalesini, ikinci sayfada yer alan "Objektif" isimli sütununda da fıkra ve makalelerini neşretmiştir. Yazarın Server Bedi imzasıyla kaleme aldığı "Sultan Aziz'in Mücevherleri" isimli Cingöz Recai romanı da 29 Mart 1959 – 26 Mayıs 1959 tarihleri arasında 57 tefrika halinde Tercümanda yayımlanmıştır.

Peyami Safa'nın gazetede kaleme aldığı ilk başmakalesi "Yolumuza Bir Bakış", Tercümanın yayın politikasını, Safa'nın bu gazetedeki yazı hayatını ve gazetecilik hayatında ele aldığı konuları hangi fikirler temelinde tahlil ve tenkid ettiğini hülâsa etmektedir. Safa'nın kaleminden çıkan aşağıdaki paragraflar sırasıyla gazetenin yayın anlayışı ve fikir unsurlarını vurgulamaktadır:

> *Rejime, iç ve dış politikaya, inkılâplarımıza, maddî ve manevî hamlelerimize bağlı meselelerin sokak heyecanı arayan kaldırım gazeteciliğine düşmeden vakarlı ve ölçülü akıl ve ilim planında tahlil ve münakaşa edilmesine taraftarız.*
> *Tercüman'ın insanlık bütününü hiçe saymayan milliyetçiliği, Doğu'dan aldığı tarih ve kültür nimetlerini, dinî ve manevî değerleri tepmekten uzak inkılâpçılığı, mülkiyeti ortadan kaldırmayı hayalinden geçirmeden sosyal adaletçiliği, kültürü ikinci plâna atmaktan sakınan teknikçiliği, birbirine zıt görünen idealler arasındaki canlı sentezin uzlaştırıcı ve yapıcı fikir unsurlarıdır.*[184]

Peyami Safa, tahlilî ve tenkidî düşünceye dayanan ve ilim planından ayrılmayan bir gazetecilik anlayışını Tercümanın hedefi olarak göstermiştir. Aslında bu fikirler, yazarın gazetecilik anlayışını teşkil eden özelliklerdir.

Bu yazı ve düşüncelerden ve Peyami Safa'nın Tercümandaki yazılarından hareketle, yazarın bu gazetede muhafazakârlık anlayışının biraz daha ağır bastığı söylenebilir. Özellikle Peyami Safa'nın dinî ve manevî değerlere yönelik yazıları bu dönemde ağırlık kazanmış, maneviyatı tahrip edici kişi ve müesseseleri de tenkid

[184] Safa, P. (29 Mart 1959). Yolumuza Bir Bakış. *Tercüman,* 1.

etmiştir. Kültür sanat konularına her zamanki önemini veren Safa, başmakalelerinde de iç ve dış politika ile fikir hayatını ilgilendiren mühim konuları tetkik etmiştir.

Peyami Safa'nın Tercüman'daki son yazısı "Devlet Tiyatrosunda Arzu Tramvayı" başlığıyla 29 Nisan 1960 tarihinde yayımlanmıştır. Safa'nın bu gazetede **416** fıkra ve makalesi **57** tefrikası toplamda **473** yazısı yayımlanmıştır.

3.2.8.1. Nadir Nadi ile polemik

Peyami Safa, Tercüman gazetesi başyazarı iken Cumhuriyet gazetesi sahiplerinden olan ve aynı zamanda başyazar olan Nadir Nadi ile bir polemiğe girmiştir. İki başyazar arasında gerçekleşen bu tartışma, basit bir atışmadan istihza tonu yükselen bir kalem kavgasına dönmüştür.

Peyami Safa, "Bir Fransız Başyazarı ve Bizimkiler" başlıklı yazısında Nadir Nadi'nin 20 Eylül 1959 tarihli "Öyle Mi Dersin?" başlıklı yazısını, ilmî bir temelden mahrum olduğu gerekçesiyle tenkid emiştir. Safa, bu yazısında Cumhuriyet'te yer alan iki yazıyı ve yazarlarını mukayese etmiştir. Bunlardan birisi Figaro gazetesi başyazarı Raymond Aron'un "Sovyetlerin Sınıfsız Cemiyet Efsanesi" başlıklı bir makalesinin tercümesi, diğeri de Cumhuriyet başyazarı Nadir Nadi'nin "Öyle Mi Dersin?" başlıklı yazısıdır. Safa, Aron'un makalelerini, müellifi olduğu eserlerdeki fikir temellerine ve ilmî esaslara dayandığını belirtirken, Nadir Nadi'yi ise şu ifadelerle tenkid etmiştir:

> *Bizim Nadir'in arada bir çırpıştırdığı başyazılarını temellendiren hiçbir eseri yoktur. İleri sürdüğü fikirlerin, tarihî maddeciliği veya tarihî sentez, hangi metoda dayanacağı, hangi doktrine, hangi ekole, hangi ilmî delillere bağlandığı belli değil. Meselâ "Öyle mi Dersin?" başlıklı makalesinde "demokrasinin bir çoğunluk rejimi olmadığı" tarzında, bütün klâsik hukuk nazariyelerini, sosyoloji ve siyasî tarih verilerini alt üst eden iddianın hangi ilmî esaslara dayandığı meçhuldür. Başlığından başlayan âmiyâne ve lâubali üslûp "oğlunu da kızın gibi devletin okuluna gönder. Orada beş yıl bitirsin. (beş yılcık). Sonra Arap harflerini de dilediği gibi meşketsin." cümlelerine benzer ifade âdiliklerine düşmektedir. (Berber dükkânında nargile içip fikir beyan eden emekli Malmüdürünün ifade tarzı.)"*[185]

Peyami Safa, bu yazının hemen ardından yayımladığı bir yazısında da üstü kapalı bir şekilde Nadir Nadi'ye yüklenmiştir. Safa, bu yazısında, Nadir Nadi'nin

[185] Safa, P. (21 Eylül 1959). Bir Fransız Başyazarı ve Bizimkiler. *Tercüman*, 2.

"Öyle Mi Dersin?" başlıklı yazısında demokrasinin bir çoğunluk rejimi olmadığını ve Türkiye'nin Ortaçağ karanlığına gittiği ifadelerini Türkçedeki "İşkembeden söylemek", "İşkembeden konuşmak" deyimlerine benzetmiştir. Safa, yazısında şu ifadelere yer vermiştir:

> *Tahlilî, riyazî, ilmî düşüncenin yer almadığı kafaların içinde işkembe vardır. Eskiler buna "işkembe-i kübra" da derlerdi.*
> *Halkın vicdanına kılavuzluk eden birçok yazar ve aydınların kafalarından işkembeyi söküp yerine beyin koymadıkça karın gurultusu hâlindeki senetsiz, sepetsiz, delilsiz, isbatsız iddiaları dinlemekten ve okumaktan kurtulamayız. Beyin cerrahları buna muktedir değillerdir. Hayalin akla vekâletini önleyen bu ameliyatı yapacak neşterin adı kalemdir. İşkembesiyle değil, beyniyle yazanların çoğalmasını bekleyelim.*[186]

Nadir Nadi, Peyami Safa'nın bu yazılarına "Kitaplı Yazar" başlıklı bir yazı ile cevap vermiştir. Bu yazıda Nadir Nadi, Safa'yı ağır bir dille eleştirmiş ve kendisine yönelik "kitapsız başyazar" eleştirisine de cevap vermiştir. Nadir Nadi, Safa hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

> *Baştanbaşa yalan, bilgisizlik ve tulûat şaklabanlıklariyle doldurulan bu satırları okuyanlar arasında ona hak veren mâsum vatandaşlar bulunabilir, çünkü dogmatik kafalı yobaz, sizin ne dediğinizi okurlarından dikkatle gizlemiş, ya da fikirlerinizi bile bile bozmuş, tanınmaz hâle getirmiştir.*
> *Bu yazıyı burada her zaman ileri sürdüğümüz düşünceleri bir daha savunmak için değil, fakat yobazın taktiğini ortaya koymak amaciyle yazıyorum. Bu taktiğe o sık sık başvuruyor (zaten başka bir metodu da yok). Vatandaşların bunu iyice öğrenmesinde fayda vardır."*[187]

Peyami Safa'yı "dogmatik kafalı yobaz" şeklinde değerlendiren Nadir Nadi'ye göre, modern gazetecilikte başyazarın görevi bir gazetenin genel politikasını idare etmektir. Batıda bazı gazetelerde bir konu üzerine uzmanlaşan birden fazla başyazar bulunabileceğini söyleyen Nadi, günlük yazı yazanların kitap yazmasının da zor olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bu noktada, günlük fıkra, makale ve tefrika gibi gazete yazılarını kitap haline getirerek yüzlerce kitaba sahip olduğunu söyleyen yazarların olduğuna işaret ederek isim vermeden Safa'ya yüklenmiş ve dünyada bazı önemli başyazarların da kitabı olmadığını belirtmiştir. Nadir Nadi, yazısını, Peyami Safa hakkındaki istihza yüklü şu ifadelerle bitirmiştir:

> *Dogmatik kafalı yobaz, abuk sabuk mantığı ile devrim Türkiyesini yıpratmak sevdasında olduğu için bu gerçekleri masum vatandaşın gözünden kaçıracağını, halkı kandıracağını sanır. Kitapsız din olmaz ya, bu çağrışıma dayanarak, temiz yürekli okuyucuya "kitapsız gazeteci olunmaz" telkinini yapacak aklı sıra.*

---

[186] Safa, P. (22 Eylül 1959). İşkembeden Konuşmak. *Tercüman,* 2.
[187] Nadi, N. (4 Ekim 1959). Kitaplı Yazar. *Cumhuriyet*, 1.

> *Ah, sen yok musun sen? İki yüz elli ciltlik kitabında iki yüz elli kere ruh ve düşünce kılığı değiştiren kart yobaz: Ne kadar debelensen de şekilsiz kalmaya mahkûmsun gibi geliyor bana.*[188]

Peyami Safa'nın Nadir Nadi'ye cevabı gecikmemiştir. Safa, bu yazıda Nadir Nadi'yi Amerika'ya gittiği gerekçesiyle direkt olarak hedef almamış, Nadir Nadi ve diğer muarızlarının kendisi hakkındaki müşterek bir düşünceye cevap vermiştir. Bu düşünce, Safa'nın sık sık fikir ve inanç değiştirdiğine yöneliktir. Yazar, bu düşünceye şu ifadelerle karşı çıkmıştır:

> *Memlekete ait düşüncelerimi aksettiren bütün yazılarım (seri hâlindeki makalelerim, fıkralarım, kitaplarım ve romanlarım) istisnasız, milliyetçidir. Felsefî yazı ve tenkidlerimin hepsi (gazetede, mecmuada ve kitap hâlinde çıkanların istisnasız hepsi) anti-materyalist ve anti-marksisttir. Asrın nihilist (hiççi ve inkârcı) temayüllerine karşı yazılmış bir romanım, kahramanının karşısında tereddüdü mahkûm eder. İslâm'ın ve Türkçülüğün esaslarına aykırı bir tek yazım yoktur. Fakat Müslümanlığın, milliyetçiliğin, inkılâpçılığın müdafaalarını yaparken bunların yobazlık ölçüsünde ifratlarına her zaman karşı durdum. "Gerçek" ve "mefhum" arasındaki doldurulmaz uçurum beni dogmatizmden ve herhangi bir fikre körü körüne yapıştırıp kalmaktan tiksindirdi. Sonu (izm) le biten sistemlere uzun yıllar cephe aldım. Sistematik felsefe ve ona bağlı ideolojik görüşlerin kör iman hâline gelmelerine daima isyan ettim. Kılı kırk yararcasına dikkatli bir tenkid ve tahlilin mihrakinden geçmeyen fikirlere kapılmamalarını birçok konferansımda gençliğe tavsiye ettim. Dogmatik ve yobaz olmaktan kaçınmakla kalmadım, bu donmuş ve kalıplaşmış düşünce tarzına daima hücum ettim. Ahmet Cevdet'in İkdam'ında "Dinî Terbiye Nedir?" başlıklı ve Ziya Gökalp'in bir konferansı üzerine yazılmış makalemin çıktığı 1917 senesinden bugüne kadar, 43 yıldan beri, bu savaşım devam ediyor. Hâli Türk, Müslüman ve Avrupalıyım. Hiç kimse bunun aksine tek yazımı gösteremez.*[189]

Bu uzun paragraf, Peyami Safa'nın muarızlarına söz konusu "yobazlık" ithamı üzerine verilmiş bir cevabın yanı sıra kendi ifadeleriyle düşünce dünyasını da hülâsa etmektedir. Yazarın gazete yazıları günü gününe takip edildiğinde kendisiyle ilgili yaptığı tespitlerin isabetli olduğu söylenebilir.

Peyami Safa, 7 Ekim 1959 tarihinde ise isim vermeden Nadir Nadi'ye yüklenmeyi sürdürmüştür. Safa, bu yazıda softa, yobaz ve dogmatik kelimelerinin manâlarını ele almış ve isim vermeden Nadir Nadi'ye şöyle cevap vermiştir:

"Başmakale sütununda kocakarı ağziyle felsefe terimlerini soysuzlaştıran bütün ömürlerinde niçin tek eser veremediklerini, bomboş bir kafa ile her gün bir sürü

---

[188] Nadi, a.g.m., 4 Ekim 1959, 3.
[189] Safa, P. (6 Ekim 1959). Bir Yazara Cevap Vermeden Evvel *Tercüman,* 2.

beylik cümleler sıraladıklarını, halkı ve gençliği aldatmaya uğraştıklarını, günü gelince daha canlı misal ve delilleriyle ortaya koyacağız.”[190]

Peyami Safa, bu yazıdan sonra Nadir Nadi’nin Amerika’dan dönüşünü beklemiş ve hakkında tek bir satır yazmamıştır. Amerika’dan döndüğünü öğrendikten hemen sonra Nadir Nadi’ye uzun bir cevap yazmıştır. Bu yazıda, Safa, Nadir Nadi’nin kendisi hakkındaki yazısının ahlâk, zekâ ve bilgiden mahrum olduğunu belirttikten sonra Nadi’yi “kitapsız başyazar” olarak tanımlamıştır.

> *Hemen ilâve edelim ki, bu yazarcağızın iddia ettiği gibi, Batıda esersiz başyazarlar olduğu doğru değildir. Misal diye zikrettiği Spaak’ın, Beuve Mery’nin ve diğerlerinin cilt eserleri vardır. Tekrar edelim: ESERSİZ, KİTAPSIZ BAŞYAZAR YOKTUR. Yazarcağız boş yere cehaletine ortak aramasın. Batıda onun bilgi, yazı ve üslûp seviyesine inen bir tek başyazar ve yazar yoktur.*[191]

Peyami Safa, cevap yazısında Nadir Nadi’nin bir mirasyedi olduğunu, kitap yazmak istese maddî bakımdan imkâna sahip olduğunu fakat insana babasından hazırlop bilgi kalmadığı için bir esere sahip olamadığını belirtmiştir. Peyami Safa, Nadir Nadi’nin kendisi hakkında günlük yazılarını kesip kitap yaptığı iması üzerine ise, kendi kitaplarının, seri makalelerden oluşsun veya oluşmasın konu vahdeti, tasnif ve ilmî veya edebî bir türe ait olduğundan bir kitabın özelliklerini yansıttığını ileri sürmüştür.[192]

İki başyazar arasında cereyan eden polemik bu yazıdan kısa bir süre sonra tekrar başlamıştır. Peyami Safa, bir yazısında Fransa’da çarpık ve dar bir lâiklik anlayışı olmadığını ve Fransızların vicdan hürriyetine sahip olduğu için ileri bir memleket olduğunu izah etmek için Fransa’nın Lourdes kasabasını örnek göstermiştir. Yazara göre söz konusu kasabada dinî ayinlerin yanı sıra ruh yoluyla tedavi de yapılmaktadır. Safa, bu kasabada olanların Fransız aydını tarafından hoş görüldüğünü, bunun Türkiye’de olması hâlinde “yobazlık” telâkki edileceğini belirtmiştir.[193]

---

[190] Safa, P. (7 Ekim 1959). Softa, Yobaz ve Dogmatik Kelimeleri *Tercüman,* 2.
[191] Safa, P. (10 Kasım 1959). Bir Küfürbaza Küfürsüz Cevap. *Tercüman,* 2.
[192] Safa, P. a.g.m., 10 Kasım 1959, 2.
[193] Safa, P. (15 Ocak 1960). Çarpık ve Dar Manasıyla Lâiklik, *Tercüman,* 2.

İşte bu yazıdan sonra Nadir Nadi, Peyami Safa'ya gene aynı sertlikte karşı çıkmış, isim vermeden Safa'yı "gerici" olarak nitelemiştir. Şu satırlar Nadir Nadi tarafından polemiği tekrar başlatmıştır: "Vicdan hürriyeti kavramına sığınarak gerilik akımlarını desteklemeyi iş edinen kimi yazarlar sık sık Batıdan örnek gösteriyorlar." Bu ifadelerden sonra Nadir Nadi, Batıda kültür seviyesi yüksek olduğundan vicdan hürriyetinin tek taraflı olmadığını bizde ise bu durumun aksi geçerli olduğunu belirtmiş ve Peyami Safa'yı bu düşüncesinden dolayı isim vermeden "gerilik akımlarını gıdıklamayı iş edinen" kişi olarak tanımlamıştır.[194]

Peyami Safa, Nadir Nadi'nin bu tarizine karşılık verdiği bir yazısında, üfürükçülük, büyücülük ve falcılığın, dua, telkin, hipnotizma ve ruh yoluyla tedavi gibi tıbbın "Psikoterapi" sahasına giren metotlarından farklı olduğunu ve bunu Batı dünyasının da bildiğini belirtmiştir. Peyami Safa, Nadir Nadi'nin Batı tarafından bile ilmî olarak görülen Psikoterapi tedavi usulünü üfürükçülük telâkki etmesini "kötü niyet delili değilse, sağlam bir bilgi ve düşünce eseri hiç değildir" şeklinde değerlendirmiştir.[195]

Nadir Nadi, Peyami Safa'nın cevabı karşısında konuyu lâikliğe ve ülkenin kültür seviyesine çekmiştir. Nadir Nadi'ye göre Türkiye'de askerin yabancıyla evlenememesi veya gayrimüslim ile evlenenlere müsamahasız olunması lâiklikten mahrum olunduğu içindir. Gene aynı şekilde solcu hocaların ülkeden ihraç edilmesi de Türkiye'deki tahammülsüzlüğü gösteren bir örnektir. Nadi, şu ifadelerle görüşünü desteklemiştir:

> *Moskova ajanı diye lekelenmek istenen bu değerli adamları –adamdan yana hiç de fakir olmayan- uyanık milletler kapışırken, ortada gerçekten zarar edenler, adama çok ihtiyacımız olduğu için bizleriz. Toprak erozyonu Anadolu'yu nasıl çoraklaştırıyorsa, kafa erozyonu da öylece milletimizi kurutuyor gibidir. Bunun karşısında boynumuzu büküp seyirci kalmaya hakkımız yoktur.*[196]

Peyami Safa, Nadir Nadi'nin yazısındaki lâiklik algısını ve verdiği örneği eleştirir. Zira Nadi'ye göre memurların yabancılarla evlenebilme hürriyeti demek olan lâiklik anlayışı, Osmanlı döneminde serbestken Atatürk devrinde

---

[194] Nadi, N. (16 Ocak 1960). Vicdan Hürriyeti. *Cumhuriyet,* 1, 3.
[195] Safa, P. (17 Ocak 1960). Üfürükçülük ve Psikoterapi. *Tercüman,* 2.
[196] Nadi, N. (17 Ocak 1960). Onun İzi Nerede?, *Cumhuriyet,* 1,3.

yasaklanmıştır. Safa ayrıca Atatürk'ün komünizmle de mücadele eden kişi olduğunu belirtmiş ve Nadi'nin "hoşgörürlük" olarak nitelediği lâiklik anlayışını tenkid etmiştir.[197]

Nadir Nadi, Peyami Safa'nın komünizme karşı Atatürk'ün düşüncelerini cevap olarak aksettirdiği yazısı sonrası yayımladığı bir başyazıda, komünizmle solculuğun ayrı mefhumlar olduğunu, bunların birbirine karıştırılmaması gerektiğini ifade etmiştir. Nadi'ye göre, Moskova'nın talimatlarını yerine getirmek komünistlerin başlıca ayırt edici unsurudur. Oysa solcu olan her kişi böyle bir faaliyet içinde olmadığından komünist değildir. Türkiye'den çıkarılan üniversite profesörleri de Nadi'ye göre komünist değildir, çünkü bu hocalar Rusya'ya değil hür memleketlere gitmişlerdir.[198]

Peyami Safa'nın, Nadir Nadi'nin yazısına verdiği cevap, iki başyazar arasında uzun süren tartışmanın da sonunu getirmiştir. Safa'ya göre her solcu komünist değil, fakat her komünist solcudur. Nadir Nadi de Safa'ya göre komünist değil fakat solcu cereyanlara destek verdiği için yanlış bir yol tutmuştur. Safa'nın Nadi ile ilgili şu ifadeleri iki başyazar arasındaki polemiğe noktayı koymuştur:

> *Nadir Nadi'nin komünist olduğunu iddia etmiş değilim. Bu arkadaş gaflet içindedir. Büyük meseleleri derinliğine inceleyen bir fikir adamı sabrından mahrumdur. Bunun için hiçbir eseri yoktur. Ezbere konuşur ve yazar. Kendisini saran telkinler altındadır. Bu yaştan sonra da kendini ciddî tetebbülere verebileceğini sanmıyorum. Fakat onun solculuk adını verdiği derme çatma ve beylik yazılarından kızılların çok faydalandıkları muhakkaktır. Kalbinin saflığı da her türlü telkine en müsait zemin teşkil ediyor. Sıkışınca bize küfür eden bu bedbaht arkadaşın yazılarına bilgi, düşünce, dil, terim hatalarına sırası geldikçe işaret ediyoruz. Fakat onu değil, okuyucularını ikaz etmek için.*[199]

Peyami Safa ile Nadir Nadi arasındaki bu polemik Türk Basınında önemli bir yer işgal etmiştir. Bu polemik aslında Safa'nın o devrede mücadele ettiği sol cereyanlara karşı gelişmiştir. Zira Nadir Nadi, Safa'ya göre solcuların telkinlerinin tesiri altında kalmış olan bir yazardır.

---

[197] Safa, P. (18 Ocak 1960). Ne Demek İstiyor?. *Tercüman*, 2.
[198] Nadi, N. (19 Ocak 1960). Bir Terim ve Anlamı. *Cumhuriyet,* 1, 3.
[199] Safa, P. (20 Ocak 1960). Solcu ve Komünist Terimleri. *Tercüman,* 2.

3.2.9. Havadis gazetesi (21 Temmuz 1960 – 14 Kasım 1960)

Peyami Safa, Tercüman gazetesinden sonra Havadis gazetesinde yazmaya başlamıştır. Havadis, 1956-1961 yılları arasında Atıf Benderlioğlu tarafından 1865 sayı neşredilen günlük gazetedir.[200] Bu gazete aynı zamanda Safa'nın 27 Mayıs Askerî Darbe sonrası çalıştığı ilk gazetedir.

Başyazar olarak Havadise transfer edilen Peyami Safa için gazetenin duyurusunda şu ifadeler yer almıştır: "Aylardan beri yazılarını özlediğimiz Peyami Safa başyazı, makale ve fıkralarını yalnız gazetemizde yazmaya başlıyor…" Duyuruda ayrıca Server Bedi müstearıyla neşredilecek olan romanın kısa tanıtımından da bahsedilmiştir.[201]

Yazı İşleri Müdürlüğü görevini Hami Tezkan'ın yürüttüğü Havadisin yazı kadrosu şöyledir: "Günün Yazısı" başlığı altında Dr. Ethem Demirci, Osman Asyalı, Cahit Atasoy, Fethi İsfendiyaroğlu, Ragıp Akyavaş, Cevdet Perin, Cemil Monus, Aziz Yergök kendi sahalarını ilgilendiren yazılarını neşretmiştir. Bunun dışında "Bir Bakıma" başlığıyla Orhan Seyfi Orhon, "Flaş" başlığı altında Gökhan Evliyaoğlu, "Müzik Bahisleri" başlığı altında Nuri Sami Koral yazılar kaleme almıştır.

Havadis gazetesi, Peyami Safa'nın gelmesiyle beraber yayın politikasını da değiştirmiş ve iktidardaki Millî Birlik Komitesi'nin politikalarına uyumlu bir anlayışta hareket edeceklerini belirtmiştir. Bu doğrultuda 21 Temmuz 1960 tarihinde gazetenin ilk sayfasından kırmızı renkle "Aziz Okuyucularımıza" başlıklı duyuruda şu ifadelere yer verilmiştir:

> *Milli inkılâp hareketinden sonra yayınlarını yeni idarenin prensiplerine göre ayarlamaya çalışan Havadis, geçirdiği intikal devresi içinde, yeni yayın programını ve yazı kadrolarını hazırladı. Bugün huzurunuza bu taze hüviyetiyle çıkıyor.*
> *Havadis, her zaman olduğu gibi, Demokrat Parti programının insan hak ve hürriyetlerini koruyan esaslarına sadıktır. 27 Mayıs İnkılâbını kendi politikalarına, şu veya bu parti yararına, hasis menfaatlerine, gizli veya belli ideolojilerine göre anlamlandırmaya ve bu inkılâp hamlesini ite dürte solcu hedeflere doğru sürmeye alışan bir kısım iftiracı, şantaj ve kışkırtıcı gazetelerden ayrı kalacağız ve onların*

[200] Bayrak, O. M. (1994*). Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü.* İstanbul: Küll Yayınları, 55.
[201] Havadisteki Peyami Safa duyurusu için bkz. Ek 1.10.

sınıflar, zümreler ve partiler arasına nifak sokabilecek bozguncu fikir ve telkinlerinin karşısına dikileceğiz."[202]

Duyuruda kısaca milliyetçi, maneviyatçı, Atatürkçü ve anti-komünist bir yayın anlayışı izleneceği vurgulanmıştır. Gökhan Evliyaoğlu ve Peyami Safa'nın başyazarlığını paylaştığı bu süreçte Havadisin, bu fikirlere uyumlu bir yayın politikası izlediği söylenebilir.

Peyami Safa'nın Havadiste neşredilen "Dördüncü Hamle" başlıklı ilk yazısı da 27 Mayıs'ı bir inkılâp hareketi olarak görmüştür. Yazara göre, Türkiye'de son 50 yılda yaşanan üç inkılâp hareketi vardır. Birincisi 1908 yılındaki Meşrutiyet denemesi, ikincisi 1923 yılında başlayıp devam eden Cumhuriyet inkılâbı, üçüncüsü ise 1945'ten 1950'ye kadar devam eden "Demokrasi" inkılâbıdır. 27 Mayıs da yazara göre "gerçek bir hürriyet ve hukuk düzenine" ulaşmak için girişilen dördüncü hamledir. Yazar ayrıca 27 Mayısı, hürriyet, sosyal ahlâk ve millî birlik gibi değerleri inşa etmeye yönelik bir inkılâp hareketi şeklinde yorumlamıştır.[203]

Peyami Safa'nın milliyetçi olduğu için devletçi ve Atatürkçü, idealist bir fikir dünyasına sahip olduğu için 27 Mayıs Askerî Darbesi'ni bir inkılâp hareketi olarak değerlendirdiği söylenebilir. Neticede yazar, Havadis gazetesinde de milliyetçi yayın anlayışını korumuş ve özellikle komünizmle savaşını burada da sürdürmüştür.

Havadis gazetesinin başyazarı olan Peyami Safa, günaşırı neşredilen başmakalelerinin dışında, birinci sayfada "Objektif" sütunundan fıkralarını yayımlamıştır. Bunun dışında yazar, Server Bedi müstearıyla "Sağdan Üçüncü Söğüt" isminde bir macera romanı kaleme almıştır. Cingöz Recai'nin başrolde olduğu bu roman 21 Temmuz 1960 – 13 Ekim 1960 tarihleri arasında tefrika edilmiş, toplamda 71 sayı yayımlanmıştır.

Peyami Safa'nın Havadis gazetesindeki son yazısı 14 Kasım 1960 tarihinde "Avrupa'nın Kaçırılması" başlığıyla yayımlanmıştır. Safa'nın Havadiste **89** fıkra ve makalesi **71** tefrikası toplamda **160** gazete yazısı yayımlanmıştır.

---

[202] Aziz Okuyucularımıza. (21 Temmuz 1960). *Havadis,* 1.
[203] Safa, P.(21 Temmuz 1960). Dördüncü Hamle. *Havadis*, 1-2.

3.2.10. Son Havadis gazetesi (10 Mart 1961 – 15 Haziran 1961)

Peyami Safa, Havadis gazetesinden ayrıldıktan kısa bir süre sonra Gökhan Evliyaoğlu ve Hami Tezkan'ın birlikte çıkardıkları haber ve düşünce dergisi Düşünen Adam'da yazmaya başlamıştır. Yazar, daha sonra hayatının sonuna kadar çalışacağı Son Havadiste gazetecilik hayatına devam etmiştir.

Cemil Sait Barlas'ın sahip olduğu Son Havadis[204], Gökhan Evliyaoğlu ve Hami Tezkan'ın gazeteyi satın almasıyla birlikte el değiştirmiş ve 10 Mart 1961 tarihinden itibaren yeni kadrosu ve şekliyle yayımlanmaya başlamıştır.[205] Peyami Safa, Son Havadiste başyazarlığı Gökhan Evliyaoğlu ile beraber yürütmüştür.

Siyasî sabah gazetesi olarak neşredilen Son Havadis gazetesinin yazı kadrosunda, Peyami Safa'nın dışında şu isimler vardır: Nurettin Topçu, Cevdet Perin, Safiye Erol, Fethi Kardeş, Recep Bilginer, Mehmet Ali Yalçın, Nejat Arıkan, Kâmuran Evliyaoğlu, Selahattin Şar ve Fethi İsfendiyaroğlu.

Peyami Safa, başyazılarının dışında Son Havadis gazetesinin birinci sayfasından neşredilen "Objektif" isimli sütundan da fıkralarını kaleme almıştır. Gazetecilik hayatı boyunca, dergiler müstesna, Server Bedi müstearıyla eser neşretmediği tek gazete Son Havadistir.

Peyami Safa, Son Havadiste neşredilen "Bu Gazete" başlıklı ilk başyazısında, halkın doğru, yalansız, millî ve manevî vasıflarını bir arada bulunduran, sorumluluk sahibi, millî vicdan ve dava şuurunu haiz bir gazete istediğini vurgulamıştır. Son Havadisin de bunlarla beraber millî birlik ve bütünlük emelleriyle çalışacağını belirten yazar, verilen her haber ve fikrin hesabının verilebilmesi gerektiğine de dikkat çekmiştir.[206]

---

[204] Son Havadis, önce Ankara'da sonra İstanbul'da yayınlanan günlük siyasî gazetedir. Türkiye'de ilk defa "amacımız sosyal güvenliktir" sloganıyla bir akşam gazetesi olarak çıkan ve 1953 senesinde Cemil Sait Barlas'ın sahip ve başyazarlığını yaptığı gazete 1955 yılında sabah gazetesi olmuştur. 1961 ve 1974 tarihinde el değiştirmiştir. 1988 tarihinde ise kapanmıştır. (Son Havadis. (1986). *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*. İstanbul: Libraire Larousse, 1067-1068.). 1961'de gazete Gökhan Evliyaoğlu yönetimine geçmiştir.

[205] Gazetenin tanıtımı için bkz. Ek 1.11.

[206] Safa, P. (10 Mart 1961). Bu Gazete. *Son Havadis*, 1.

Peyami Safa, 3 ay gibi kısa bir süre çalıştığı Son Havadis gazetesinde milliyetçi ve muhafazakâr bir anlayışta yazılarını kaleme almıştır. Yazar, 27 Mayıs Askerî Darbesi sonrasında hazırlanacak yeni Anayasa taslağının milliyetçi karakterden mahrum ifade kalıplarıyla hazırlanmasını tenkid etmiştir.[207] Bunun dışında Safa'nın bu gazetedeki ana faaliyeti gazeteciliğinin klâsiği haline gelen fikir unsurlarını ciddî ve ilmî bir tavırla yazılarına yansıtmış olmasıdır.

Peyami Safa'nın Son Havadisteki son yazısı vefat ettiği gün olan 15 Haziran 1960 tarihinde "Ordu ve Politika" başlığıyla yayımlanmıştır. Yazarın bu gazetede toplamda **82** yazısı çıkmıştır.

3.3. Gazete Yazılarının İstatistikî Tahlili

Peyami Safa, fıkra, makale, tefrika gibi pek çok gazete yazı türünün örneklerini vermiş bir muharrirdir. Bu çalışmada Safa'nın fıkra, makale ve tefrika türünden gazete yazılarının toplam sayıları tahlil edilmiştir. Bu sayılar bir gazetecinin belli bir dönemde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verimliliğinin anlaşılması bakımından önem arz etmektedir.

Peyami Safa'nın Harf İnkılâbından sonraki gazete yazılarının istatistikî göstergesi şöyledir:

Çizelge 3.1. Peyami Safa'nın Gazete Yazılarının İstatistikî İfadesi

Gazeteler	**Tarih Aralığı**	**Fıkra ve Makale**	**Tefrika - Tercüme**	**Toplam**
Cumhuriyet	1932-1940	1712	844	2556
Tan	1935-1936	339	134	473
Tasvir-i Efkâr	1940-1944	1018	294	1312
Tasvir	1945-1946	252	68	320
Vakit	1946-1947	304	115	419
Ulus	1948-1952	698	130	828
Milliyet	1953-1959	1566	171	1737
Tercüman	1959-1960	416	57	473
Havadis	1960	89	71	160
Son Havadis	1961	82	-	82
Toplam		**6476**	**1884**	**8360**

[207] Safa, P. (8 Nisan 1961). Zavallı Anayasa. *Son Havadis*, 1.

Bu çalışmada Peyami Safa'nın Harf İnkılâbından sonra yazdığı gazete yazıları tahlil edilmiştir. Harf İnkılâbı öncesinde yazdıkları ve muhtelif dergilerde yayımlanan yazılar bu çalışmaya dâhil edilmemiştir. Yazarın 1932-1961 yılları arasında yalnızca gazetelerde yayımladığı yazıların istatistiğini gösteren tablodan (Çizelge 3.1.) şu sonuçlar çıkartılabilir:

- Peyami Safa 2556 (%30) gazete yazısıyla en fazla Cumhuriyette; 82 (%1) sayı ile en az Son Havadiste yazmıştır.
- 844 tefrika ile en fazla Cumhuriyette edebî eser yayımlamıştır.
- Son Havadiste hiç tefrikası olmayan Safa, bundan sonra en az Tercümanda tefrika eser yayımlamıştır. Tercümanda hem başmakale hem de fıkra yazmasının edebî eser verememesinde payı vardır.
- En az fıkra ve makalesi Son Havadiste, ikinci en az gazete yazısı da Havadis gazetesindedir. Bunun sebebi, her iki gazetede de çok kısa sürelerle çalışmış olmasıdır.
- Cumhuriyetten sonra 1737 yazı ile en çok yazısı Milliyette yayımlanmıştır. Milliyette çalıştığı sırada Türk Düşüncesi dergisinde de pek çok makale yayımlayan Peyami Safa'nın en verimli döneminin 1953-1960 yılları arasında olduğu söylenebilir.
- 1932-1961 yılları arasında toplamda 8360 gazete yazısı yayımlanmıştır. Bunlardan 1884'ü tefrika ve tercüme yazısıdır. Bu sayı toplam sayının %22.54'üdür. Bu istatistik, Safa'nın gazete yazılarının toplamının neredeyse çeyreğine denk düşer. Bu da yazarın gazetecilikte edebî faaliyete verdiği önemi göstermektedir.
- Toplam gazete yazısının %77.46'sı, yani 6476'sı fıkra ve makalelere ayrılmıştır. Bu sayının çoğunluğu fıkra olduğuna göre Peyami Safa'nın Türk basın tarihinin önemli fıkra muharrirlerinden olduğu söylenebilir.
- Bu istatistik Peyami Safa'nın velud bir muharrir olduğunu göstermektedir.

Bu istatistiğe Peyami Safa'nın kendi yayımladığı dergiler ile muhtelif dergilerde yayımlanan yazıları ve Server Bedi, Safiye Peyman gibi müstearları ile yayımlanan tefrika, tercüme, mizahî yazı ve fıkraları eklendiğinde sayılar yükselecektir. Harf İnkılâbından önceki gazete yazılarının tespit edilip eklenmesiyle

daha da artacaktır. Bu çalışmada yalnızca belli bir dönemdeki gazete yazıları tahlil edilmiştir. Bu çalışma Peyami Safa hakkında yapılacak çalışmalara ve sosyal bilimler sahasındaki diğer çalışmalara istatistikî yönden de hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

3.4. Dergi Yayıncılığı

3.4.1. Hafta mecmuası (11 Nisan 1934 – 6 Ocak 1936)

Hafta, 11 Nisan 1934 tarihinde ilk sayısı neşredilmeye başlayan haftalık magazin mecmuasıdır. Hafta dergisinin sahibi ve neşriyat müdürü Peyami Safa'nın ağabeyi İlhami Safa'dır.[208]

Hafta dergisi, resim kullanımının yoğun olduğu, macera ve aşk temalı edebî tefrikalara yoğunlukla ehemmiyet vermiş bir magazin mecmuası görünümündedir. Umumiyetle kadınlara ve gençlere yönelik bir muhtevaya sahiptir. Ahmet Ağaoğlu ve Peyami Safa'nın yazılarıyla sonradan fikir yönü de bulunan bir dergi hüviyeti kazanma temayülü gösterse de bir magazin dergisi olarak kalmıştır.

Hafta mecmuasında "Siyasî Ufka Bakış" başlığı altında Muharrem Feyzi, "Haftanın Meselesi" başlığı altında Ahmet Ağaoğlu isimleri ön plana çıkmıştır. Bunların dışında Nizamettin Nazif Tepedenlioğlu, Mekki Sait Esen, M. Baha, Cemil Sıtkı, Esat Mahmut Karakurt, Nurullah Ataç, Suad Derviş Baramer, M. Turhan Tan gibi gazetecilerin katkılarıyla zengin bir yazı kadrosuna ve dolayısıyla muhtevaya sahip olmuştur.

Peyami Safa, Hafta mecmuasında birden çok yazı türü kaleme almıştır. Yazar, bu mecmuada *Safiye Peyman* müstearıyla iç sayfalarda hikâyelerini, *Server Bedi*, müstearıyla da tefrika romanlarını yayımlamıştır. Ayrıca Server Bedi imzasıyla "Bence" başlığı altında fıkralar da yazmıştır.

[208] Sonradan mecmuanın sahibi Emin Refik, Neşriyat müdürü İlhami Safa olmuştur.

Safa, derginin ilk sayılarında kendi imzasıyla yazmamış, umumiyetle müstear isimlerini kullanmıştır. Sonradan Peyami Safa imzasıyla “Haftada Bir Düşünce”, “Haftanın Düşüncesi” gibi başlıklar altında fıkra ve makaleler kaleme almıştır. Bu yazılar, gündeme dair konular, kültür-sanat ve fikir sahasını ilgilendiren konular üzerinedir. Bunun dışında yazar, o sıralar yazdığı günlük Tan gazetesinde ele alamadığı konuları Haftaya taşımıştır. Mesela Tan gazetesinde Nâzım Hikmet’le yaşadığı polemik üzerine bir kısım görüş ve cevaplarını Hafta dergisinde kaleme aldığı yazılar vasıtasıyla vermiştir.

Peyami Safa, Cumhuriyet gazetesinde yazdığı sırada Hafta mecmuasının tesis edileceğinin sinyalini vermiştir. Cumhuriyetten ayrılmadan kısa süre önce yayımladığı bir yazısında şu satırlar yer almıştır:

> *Her yiğidin kalbinde bir aslan yattığı gibi, bizde, her muharririn ve münevverin kalbinde de bir mecmua yatar. “Mümkün olsa şöyle bir mecmua çıkarmak isterdim.” diyen ve en küçük parçalarına kadar hayalini kurduğu bu işin programını çizen münevverler az değildir. Benim için de hayatıma mana veren güzel iştiyaklardan biri budur: Dilediğim gibi bir mecmua çıkarmak: ve ben de bütün şeraitin lehime toplandığı eşref saati bekliyorum ve bu saati çalınca, bir mecmua çıkarmak istiyorum.*[209]

Peyami Safa bu satırların neşrinden yaklaşık 4 ay sonra yayımlanan Hafta mecmuasının sahibi değilse bile en nüfuzlu muharriri olmuştur. Fakat Hafta, yazarın hayalini kurduğu bir fikir ve sanat dergisi değil, magazin dergisidir. Zira şartlar ancak bu tür bir dergi neşretmeyi mümkün kılmıştır. Yazar bu hususa şu sözlerle açıklık getirmiştir:

“Bu mecmua doğmadan evvel tam bir fikir ve kültür mecmuası olarak tasarlanmıştır; fakat bu gayeye bir tekâmül merhalesinden sonra varılmak düşünüldü ve büyük halk için daha cazibi telakki edilen “Magazin” nevinden işe başlandı.”[210]

Yazar yaklaşık 2 yıllık neşriyat hayatından sonra Hafta mecmuasının kısa bir süre içinde kültür sanat ve fikir yönü daha ağır basan bir şekilde neşredileceğinin işaretini vermiştir. Nitekim bu yazıdan iki hafta sonra Hafta dergisi “Kültür Haftası” ismiyle aylık bir kültür dergisi biçiminde çıkmaya başlamıştır.

---

[209] Safa, P. (15 Aralık 1933). Adam ve “Yeni Adam”. *Cumhuriyet,* 3.
[210] Safa, P. (30 Aralık 1935). Bir Proje. *Hafta*, 91, 3.

Toplam 92 sayı neşredilen Hafta mecmuasının son sayısı 6 Ocak 1936'da çıkmıştır. Bu sayıda Peyami Safa, Türk gazeteciliğinin bir yönünü tenkid etmiştir. Ona göre Türk matbuatı halkın seviyesini aşağıda görmüş ve ihtisas yazılarını "halk anlamaz" gerekçesiyle neşretmemiştir. Bu tutum zamanla basında "halk anlamazcılık" kanaatini doğurmuştur. Safa, bu vakıayı tesbit ederken Hafta mecmuasını da dâhil ederek, bol resimli ve eğlenceli kâğıtlarla süslenen magazin gazeteciliğinin aslında halk tarafından takdir edilmediğini vurgulamıştır. Kaldı ki Türkiye'deki okuyucu kitlesi az olmakla birlikte muayyen bir seviyenin üzerindedir. Bu yüzden Safa'ya göre halk aşağı seviyede görülmemelidir. Bu tutumun devam etmesi halkın matbuat âlemini bir kürsü telakki etmemesine sebep olabilir.[211]

Neticede Hafta, Peyami Safa'ya göre bir magazin mecmuasıdır ve onun tesis etmeye çalıştığı kültür ve fikir yönü kuvvetli bir dergi olma özelliğinden mahrumdur. Bu dergi aynı zamanda yazarın fikir gazeteciliğine uygun değildir. Bununla beraber Hafta mecmuasını, Safa'nın yayıncılık tecrübesini zenginleştirmesi dolayısıyla gazeteciliğinde bir merhale olarak telakki etmek gerekir.

3.4.2. Kültür Haftası dergisi (15 Ocak 1936 – 3 Haziran 1936)

Kültür Haftası, Hafta mecmuasının devamı olarak neşredilen kültür, sanat ve fikir dergisidir. Hafta mecmuası son sayısında Kültür Haftası dergisinin tam bir kültür dergisi şeklinde okurların karşısına çıkacağını duyurmuştur.

Kültür Haftası dergisinin sahibi ve neşriyat müdürü Hafta'da olduğu gibi Peyami Safa'nın ağabeyi İlhami Safa'dır. İstanbul'da Ankara Caddesindeki Ülkü Basımevinde basılan mecmua, Çarşamba günleri çıkmış ve altı aylık aboneliği 400 Kuruş, senelik aboneliği ise 750 Kuruş olarak belirlenmiştir. Dergi Anadolu ve Avrupa şehirlerine de gönderilmiştir.

Toplamda 21 sayı olarak çıkan Kültür Haftası dergisi, döneminin önemli kültür sanat, fikir ve ilim adamlarının görüşlerini, düşüncelerini ve kanaatlerini ortaya koymayı başarmıştır. Hafta mecmuasının aksine Kültür Haftası dergisinde resim

[211] Safa, P. (6 Ocak 1936). Halk ve Mecmualar. *Hafta*,92, 3.

kullanımı çok nadir, metin ise çok daha ağırlıktadır ve dergi ortalama 20 sayfadan oluşmaktadır.

Kültür Haftası'nın ilk sayısı, derginin manifestosu niteliğinde olan kültür mefhumuna hasredilmiştir. Bu sayıda *Kültür Haftası* imzasıyla neşredilen "Kültür Nedir?" başlıklı yazıda kültürün tanımı, tarihi ve özellikleri tetkik edilmiştir. Avrupa'da, başlarda medeniyet olarak bilinen kültürün sanat, ilim ve edebiyatla birlikte ahlâkî bir yönünün de olduğu vurgulanmıştır. Kültür hayatının ancak bu unsurlarla yaşanacağı ifade edilmiş ve derginin de programını belirten şu satırlara yer verilmiştir:

> *Kültür Haftası, isminin delâlet ettiği manaya tamamile sadık kalarak sanat, ilim ve edebiyatı tam bir kültür seciyesi, ahlakile birleştirmek, sağlamlaştırmak istiyor. Münevver vasfını benimsemiş her insanın zihnini kurcalayan bütün bu kültür meselelerinde Türk zekâsının eserlerini aksettirmeğe çalışacaktır. Yerli fikirlerin bu serbest ve açık sergisinde eserlerini teşhir edecek olan bütün muharrirler, birbirine kültür plânında umumî bir vahdetle bağlıdırlar.*
> *Kültür Haftası, edebiyattan ve sanattan, ilimden ve felsefeden halis kültüre çıkan yolun üstündedir.*[212]

Bu ifadeler ve derginin ilk sayısında yer alan yazılar, Kültür Haftası dergisinin kültür anlayışıyla birlikte yayın anlayışını da izah etmektedir. Derginin amacı, Türkiye'deki kültür hayatını, sanat ve ilim sahasının kıymetleri vasıtasıyla ortaya koymak ve kültürün müşterek bir zeminde ele alınacağı bir yer tesis etmektir.

Derginin ilk sayısı tamamen tükenmiştir. İkinci sayıda "Teşekkür ve İtiraf" başlığıyla Kültür Haftası okuyucularına teşekkür edilmiş ve tespit edilen hataların en kısa zamanda düzeltileceği vaadi verilmiştir. Bu yazıda ayrıca, Türkiye'de "Halk Anlamaz" anlayışının Kültür Haftası dergisinin ilk sayısının tamamen tükenmesiyle ortadan kalktığı da vurgulanmıştır.[213] Böylelikle Peyami Safa'nın daha önce Hafta mecmuasında bahsettiği ve Türk matbuatını tenkid ettiği "halk anlamazcılık" tutumu bu dergide de ele alınmıştır.

Kültür Haftası dergisinde ilim ve felsefe ağırlıklı yazılarıyla Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Ağaoğlu, Münir Serim, Suut Kemalettin (Yetkin), Sadri Ander,

---

[212] Kültür Nedir? (15 Ocak 1936). *Kültür Haftası,* 1, 1.
[213] Teşekkür ve İtiraf. (22 Ocak 1936). *Kültür Haftası*, 2, 21.

Sabahaddin Rahmi Eyüboğlu, Mümtaz Turhan; edebiyat sahasındaki yazılarıyla Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Nizamettin Nazif Tepedenlioğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Necip Fazıl Kısakürek ve Fikret Adil; musiki sahasında Mesut Cemil ve Mahmut Ragıp Kösemihal; tiyatroda Kemal Emin, İsmail Galip; resim ve heykelde ise Elif Naci, Zühtü Müridoğlu ve Nurullah Cemal gibi isimler ön plana çıkmıştır.

Bu yazarların dışında dergide Hilmi Ziya Ülken, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Ali Kâmi Akyüz, Şerif Hulusi Kurbanoğlu, Samih Nafiz Tansu, Hasan Ali Yücel, Haydar Rıfat gibi önemli yazarların makaleleri de yayımlanmıştır.

Bu yazarların dışında derginin mündericatında yabancı yazarların yazılarına da yer verilmiştir. Ayrıca her hafta bir roman ve hikâye bölümü çevrilerek tefrika halinde dergide neşredilmiştir. Kültür Haftası dergisinin Türk kültür hayatında en önemli faaliyeti, büyük fikir davalarının Türkiye'ye taşınmasının yanında kültür ve fikir hayatının canlı tutulmaya çalışılmasıdır. Bu çaba Dünya'da ve Türkiye'de nüfuz sahibi yazar ve eserlerin fikrî cephelerinin tahlil edilmesi ve kültürdeki yerlerinin tayin edilmesi vasıtasıyla gerçekleşmiştir.

Peyami Safa, Kültür Haftasında önemli yere sahip muharrirlerin başında gelir. Zira yalnızca edebiyat değil ilim ve fikir sahasında da makaleler neşreden yazar, kültürün, edebiyatın, ilimin, felsefenin Türk tefekküründeki yerini tespit etmeye çalışmıştır. Bu konuları tahlil, tenkid ve izah etmiştir.

Kültür Haftası dergisi, Peyami Safa'nın gazeteciliğinde mühim bir tekâmül merhalesidir. Zira yazar Hafta mecmuasındaki magazine dayalı muhtevayı tamamen geride bırakmıştır. Bu dergiyle beraber tam bir fikir gazetecisi hüviyeti kazanmıştır. Bu devre kadar edebiyatçı kimliğinin dışına pek fazla çıkamayan Safa, Kültür Haftasında ele aldığı konularla birlikte fikir hayatına belli bir seviye getirmiş, bir zenginlik ve çeşitlilik katmıştır.

Peyami Safa, Kültür Haftası dergisinin üçüncü sayısından itibaren neşredilen "Şark Garp Münakaşasına Bir Bakış"[214] başlıklı makaleleriyle beraber Türkiye'de Doğu ve Batı meselelerini derinlemesine ele alan ilk yazarlardan olmuştur. Bu makaleler, doğu ve batı medeniyetlerini tarihî bakımdan tetkike tabi tuttuktan sonra, Türkiye'nin yerini tayin ve tespite yönelik bir deneme mahiyetindedir. Safa, bu makalelerde umumiyetle Türkiye'nin Batı fikrini esas alarak Batıya fakat Doğudan gelen manevî unsurlara da bağlı olduğunun altını çizmiştir. Bu fikir, daha sonra geliştirilerek *Türk Düşüncesi* dergisinde "Doğu Batı Sentezi" halini almıştır.

Safa, Kültür Haftası'nda edebiyata dair konuları da ele alıp değerlendirmiştir. Hâlihazırdaki edebiyatı büyük fikir davalarından mahrum olduğu düşüncesi, derginin yedinci sayısında ele alınmıştır. Kültür Haftası imzasıyla neşredilen bu yazıda, dergi yazarlarının konu hakkındaki görüşleri hülasa edilmiştir.[215] Kültür Haftası'nda meseleyi ortaya koyan Peyami Safa, gazeteciliğinin ileriki safhalarında bu düşüncesini geliştirmiş ve kültürsüz, hatta ilimsiz bir edebiyatın olmaması gerektiğini belirtmiş ve bunun sebeplerini izah etmiştir.

Bu konuların dışında Kültür Haftası yazarları her hafta ya edebî yahut da ilmî veya felsefî bir meseleyi irdelemişlerdir. Yazarların belirlenen meseleye ait düşünceleri derginin ilk sayfalarında neşredilmiştir. Bunlar arasında ruhçuluk, makine ve kültür, riyazî kafa, güzel sanatların durumu gibi konular vardır.

Peyami Safa, Kültür Haftası'nda tohumlarını attığı, Doğu-Batı sentezi, Batı medeniyeti, ruhçuluk ve maneviyatçılık gibi görüş ve düşüncelerini ileride geliştirerek daha da düzenli bir hâle, daha mütekâmil bir seviyeye ve daha olgun bir kıvama yükseltecektir. Kültür Haftası, bu bakımdan Safa'nın fikirlerinin âdeta tarlası işlevini görmüş, Safa düşünce binasının temellerini burada atmıştır.

3.4.3. Türk Düşüncesi dergisi (1 Aralık 1953 – Nisan 1960)

Türk Düşüncesi, 1 Aralık 1953 tarihinden itibaren neşredilmeye başlanan aylık fikir ve sanat dergisidir. İstanbul'da basılan derginin sahibi ve neşriyat müdürü

[214] Bu makale serisi Kültür Haftası dergisinin 3,4 ve 5. Sayısında neşredilmiştir.
[215] Edebiyatımızın Fikirsizliği. (26 Şubat 1936). *Kültür Haftası,* 7, 121.

Peyami Safa'dır.[216] Toplamda 63 sayı çıkan derginin son sayısı 1960 yılının Nisan ayında neşredilmiştir.

Türk Düşüncesi, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun *Yeni Adam* dergisi, Hilmi Ziya Ülken'in *İnsan* mecmuası ve Hüseyin Cahit Yalçın tarafından yayımlanan *Fikir Hareketleri* dergisiyle benzer özellikler taşımaktadır. Fikir Hareketleri dergisi (1933-1940), ekseriyeti Hüseyin Cahit'in yabancı yazarların kitap ve makalelerinden yapılan tercümelerinden ve daha az yer kaplayan telif yazılarıyla teşekkül eder. Söz konusu tercüme ve yazılar felsefe, psikoloji, sosyoloji, siyaset bilimi ve estetik konulardadır.[217]

Hilmi Ziya Ülken'in İnsan mecmuası (1938-1943), felsefe ve sosyoloji ağırlıklı olmak üzere edebî yazıların da bulunduğu bir dergidir. Cemal Süreyya, bir yazısında İnsan mecmuasının başlarda edebiyat ürünlerine yeteri kadar önem vermediğini, zamanla bunları düzelttiğini belirtmiştir.[218]

Son olarak İsmail Hakkı Baltacıoğlu tarafından yayımlanan *Yeni Adam* dergisi (1934-1979), "Haftalık Fikir Gazetesi" başlığında çıkmıştır; mündericatında 'Çocuk, Gençlik ve Terbiye', 'Kısa Tetkik ve Tenkitler', 'İlim, Felsefe ve Teknik', 'Kadın, Ev ve Bahçe', 'Resim, Heykel ve Mimari', 'Edebiyat ve Tenkit', 'Cemiyet, Medeniyet, Nüfus ve İktisat Haberleri', 'Tiyatro Piyesleri ve Hikâye', 'Kitap ve Yazı Haberleri', 'Tiyatro, Sinema ve Radyo' gibi bölümler vardır.[219] Yeni Adam, bu özellikleriyle Türk Düşüncesi ile benzer özellikler gösterse de yayın sıklığının haftalık olmasının da tesiriyle daha güncel bir yapıya sahiptir.

Türk Düşüncesi, yukarıda bahsi geçen dergilerle fikrî ürün bakımından benzer özellikler göstermektedir. Hepsi de ilim, fikir ve sanat camiasının efkârını

---

[216] Vecdi Bürün 'ün anlattığına göre Peyami Safa, Türk Düşüncesini çıkarabilmek için en azından 10 sayılık paraya ihtiyaç duymuştur. Prof. Kâzım İsmail dergiye 5 Bin Lirası hibe 10 Bin Lirası borç olmak üzere toplam 15 Bin Liralık sermaye desteği vermiştir. Bürün, borç olarak tahsis edilen 10 Bin Lira için herhangi bir senedin kaleme alınmadığını belirtmiştir. (Bürün, V. (1978). *Peyami Safa İle 25 Yıl*. İstanbul: Yağmur Yayınevi, 93-94).

[217] Huyugüzel, Ö. F. (1996) Fikir Hareketleri. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 13, 66.

[218] Tütengil, C. O. (1974). Hilmi Ziya Ülken'in Çıkardığı Dergiler ve Bu Dergilerde Yaptığı Yayınlar. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları*, 34 (1-4), 165.

[219] Türkkan, Y. (2008). *Türk Modernleşmesinde Yeni Adam Dergisi*, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 30-31.

müşterek bir mecrada toplama gayesindedir. Bununla beraber Türk Düşüncesi, Peyami Safa'nın "Doğu-Batı Sentezi" fikri etrafında toplandığı için muayyen bir programa tabi bir neşriyat çizgisi izlemiştir. Ayrıca edebî ürün bakımından da söz konusu dergilerden daha zengin bir muhtevaya sahiptir. İlmî yazılar bakımından Hilmi Ziya'nın *İnsan'*ına, tercümeleriyle Hüseyin Cahit'in *Fikir Hareketleri*'ne ve konu çeşitliliğiyle İsmail Hakkı'nın *Yeni Adam*'ına yaklaşır. Sonuç olarak Türk Düşüncesi burada kısaca tetkik edilen üç fikir dergisinin bir terkibi mahiyetindedir.

Türk Düşüncesi, Peyami Safa'nın fikrî olgunluğa ulaştığı bir dönemde neşredilmeye başlamış ve yayımlandığı dönemde fikir gazeteciliğini temsil eden bir dergi olmuştur. Derginin bu çizgide neşriyat yapmasında Safa'nın daha önce ağabeyi İlhami Safa ile beraber çıkardıkları Kültür Haftası dergisinden edindiği tecrübelerin tesiri olduğu açıktır.

Türk Düşüncesi dergisi ilk sayısında okuyuculara programını açıklamıştır. Programa göre dergi, yalnızca Türk kültür ve fikir hayatını ilgilendiren konuları ele almayacak aynı zamanda muhteviyatı muayyen bir düşünce sistemine bağlı kalacaktır. Zira Türkiye'de başarı kazanan mecmualar bu yolda ilerlemiştir.[220] Şu satırlar derginin çıkış amacını ortaya koymaktadır:

"Anadolu'ya girip nankör bölgelerimizin toprağından bile bereket fışkırtan makineye paralel olarak fikir ve sanat bozkırımızın kuru, sert, yalçın toprağına dalmak ve oradan Türk düşüncesinin kaynaklarını fışkırtmak **Türk Düşüncesi'**nin amacıdır."

Bu amacı gerçekleştirmek için derginin faaliyetleri ve elde edeceği sonuçlar da programda belirtilmiştir. Kısaca şu noktalar üzerinde durulmuştur:

- Batı kültürünün ana düşünce akımlarını aksettirme yoluyla Türk düşüncesi ile Batı düşüncesinin temel noktalarının münasebetini sağlamak.
- Rejim davasını gerçek bir fikir davası haline getirebilmek.
- Fikir ve sanat hareketlerini yakından takip etmek, ilmî tenkid yoluyla kültür hareketini canlı tutmak.

[220] Program. (1 Aralık 1953). *Türk Düşüncesi*, 1(1), 1.

- Farklı meslek gruplarındaki insanları bilgi ve fikir hareketlerinden haberdar etmek ve onların aralarında müşterek ve toplu bir bilgi anlayışı tesis etmek.
- Son olarak ve belki de en önemlisi Doğu-Batı, madde-manâ, geçmiş-gelecek gibi ikiliklerin Türkiye'de coğrafî ve tarihî duruma da uygun düşen bir terkibe ulaşılabileceğini ve bunun Dünya'daki kültür ve medeniyet buhranına bir çözüm olduğunu izah etmek.[221]

Programdan da anlaşıldığı gibi Türk düşüncesi dergisinin asıl gayesi bir terkibe ulaşmaktır. Bu terkip, milliyetçi ve muhafazakâr fikirlerin temelinde Doğu ve Batı medeniyetlerinin tarihî ve coğrafî kesişim noktası olan Türkiye'nin kendine özgü kültürünü tesis etmektir. Bu program Peyami Safa'nın düşünce dünyasının nereye odaklandığını da göstermektedir.

Türk Düşüncesi zengin ve velud bir muharrir kadrosuna sahiptir. İlim, felsefe ve sanat sahalarından pek çok kişinin dergide imzası vardır. Hilmi Ziya Ülken, Mustafa Şekip Tunç, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Agâh Sırrı Levent, Reşat Ekrem Koçu, Mithat Cemal Kuntay, Ahmet Kutsi Tecer, Elif Naci, Mesut Cemil, İbnütayyar Semahaddin Cem, Vecdi Bürün, Malik Aksel, Ali Sait Yüksel önemli yazarlar arasındadır. Bunların dışında dergide Gökhan Evliyaoğlu, Osman Atilla, Hikmet Dizdaroğlu, Bekir Berk, Ali Fuat Başgil, Mehmet Kaplan, Mehmet Toprak gibi isimler kalemleriyle katkı sağlamışlardır.

Türk Düşüncesi dergisinde genç şair ve yazarlara da fırsatlar tanınmıştır. Kültür Haftası mecmuasında olduğu gibi yabancı yazarların edebî eserlerinden tercümeler de dergide neşredilmiştir. Bunun dışında kültür hayatına tesir eden kitap, piyes, oyun ve diğer estetik ürünler tahlil veya tenkid yoluyla dergide incelemeye alınmıştır.

Peyami Safa'nın Türk Düşüncesi'nde kaleme aldığı yazılar, onun gazeteciliğinde artık idealist bir noktaya geldiğini, fikrî seviye ve olgunluğa eriştiğini göstermektedir. Bu noktaya gelmesinde Türkiye ve Dünya fikir hayatında yaşanan

[221] Program, a.g.m., 1 Aralık 1953, 2-3.

gelişmelerin ve bunların yazar tarafından ilmî bir tavırla ele alınmasının payı büyüktür.

Derginin ilk sayısında Peyami Safa'nın kaleme aldığı yazı ve diğer yazılar incelendiğinde, Avrupa'nın 19. Asırdaki pozitivist anlayışının 20. Asırda gücünü kaybettiği, buna karşılık manevî gücün ve mistisizmin kıymetini bildiren bir başka anlayışın geliştiği vurgulanmıştır. 20. Asırda yaşanan medeniyet buhranı da bu iki farklı anlayıştan zuhur etmiştir. Bu yüzden Türkiye, Batının da sonradan fark ettiği Doğu kaynaklı manevî güce sıkı sıkıya sarılmalıdır. Bununla birlikte Batının tekniği ve ilmi, pozitivizmin kapalı metotlarından sıyrılarak alınmaya devam edilmelidir.

Peyami Safa'nın şu satırları onun Doğu Batı Sentezi düşüncesinde muhafazakâr ve milliyetçi temayüllerini göstermektedir:

> *Türk devrimini Arap maymunluğundan Frenk maymunluğuna bir atlayış gibi görünmekten kurtaracak sentezin bütün canlı unsurlarını bugünkü Batı'nın en büyük bilgin, filozof ve edebiyatçılarının eserlerinde açıkça ifade edilen hâkim düşünce akımında olduğu kadar, kendi ruhumuzu dokuyan millî ve dinî geleneklerimizde de bulabiliriz.*[222]

Türk Düşüncesinin 6. sayısında çıkan "Dâvamızın Yankıları" başlıklı yazıda, Peyami Safa derginin ortaya koyduğu ana meselenin üniversite çevrelerinden matbuat âlemine kadar pek çok kesimi düşündürdüğü için bahtiyar olduklarını ifade etmiştir. Bahsedilen çevrelerden umumî olarak olumlu cevaplar gelmesi derginin başarısını ve devamını sağlayan amillerden olmuştur.[223]

Sonuç olarak Türk Düşüncesi, Batı medeniyetinin geçirdiği buhrandan hareketle, Türkiye'de ilim ve fikir hayatına hâkim olmaya çalışan pozitivist yaklaşımın karşısında duran manevî değerleri ön plana çıkararak bir denge oluşturma vazifesi üstlenmiştir. Dinin ilmî tekâmüle engel olmadığı bilâkis destek olduğu, bilgiye ulaşmada ölçme tekniğinin her zaman geçerli olamayacağı vurgulanmıştır. Bu şekilde Doğu ve Batı, madde ve manâ, kültür ile teknik arasında doğru bir terkip kurulabileceğini Türk matbuatına ve ilim çevrelerine göstermeyi başarmıştır.

---

[222] Safa, P. (1 Aralık 1953). Türk Düşüncesi ve Batı Medeniyeti. *Türk Düşüncesi*, 1(1), 4-9.
[223] Safa, P. (1 Mayıs 1954). Davamızın Yankıları. *Türk Düşüncesi,* 1(6), 401.

4. PEYAMİ SAFA'NIN GÖRÜŞ, DÜŞÜNCE VE KANAATLERİ

Peyami Safa, fikrî bakımdan çok cepheli bir şahsiyettir. Yaşadığı devirde (1899-1961) cereyan eden hâdiseleri tetkik ve tahlil edebilme kabiliyeti, zekâsı, idraki ve tüm bunlara millî bir zaviyeden bakma ideali, Safa'nın çok cepheli düşünce dünyasını tesis eden esaslı unsurlardır.

Peyami Safa, yaşadığı sürece kültür-sanat ve Türk ve Dünya düşünce tarihine yön veren fikirler başta olmak üzere hemen her konuyu mesele edinmiş, söz konusu hadiseleri ve meseleleri ilmî bir tavırla tahlil, tenkid ve izah etmiştir. Bu yüzden Safa, muharrirlik hayatı boyunca basın ve edebiyat sahalarında velud bir şahsiyet olarak kendini göstermiştir.

Peyami Safa, siyasî fikirlerinde dalgalı bir seyir izlemiştir. Bu husus bazı yazarlar tarafından "tutarsızlık" şeklinde yorumlanmıştır. Fakat Safa'nın siyasî fikirlerindeki değişim zamanın getirdiği şartlarla doğru orantılı olmuştur.

Hilmi Ziya Ülken, "Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi" isimli kitabında, Peyami Safa'nın *Türk İnkılabına Bakışlar* ve *Doğu-Batı Sentezi* olmak üzere iki ayrı kitabındaki fikirlerini inceleyerek ele almıştır. Bu iki kitabı mukayese eden Ülken, ilkinde işlenen fikirlerle ikincisindekilerin arasında büyük fark olduğunu tespit etmiştir. Mesela ilk kitapta inkılâbın eskiye borçlu olmadığını savunan Peyami Safa'nın, ikincisinde aslında inkılâbın 1908 Meşrutiyeti'nde başladığını ifade etmiştir. Ayrıca Ülken'e göre Peyami Safa, bir dönem faal Halk Partili iken 1951'de Demokrat Parti'nin görüşlerini savunmaya başlamış, dil devrimi ile ilgili görüşlerinde de sabit bir fikri olmamıştır. Ülken, bu iki kitap arasındaki farkı şöyle açıklamıştır:

"İki kitabın ruhu ve içeriği arasındaki bu belirli ayrılık, kısmen Peyami Safa'nın son yıllarında daha çok dinciliğe, mistisizme bağlanmasından, kısmen de vakaların gelişmesi sırasında ilk kitabındaki radikal görüşün kaybolmasından ileri gelse gerektir."[224]

[224] Ülken, H. Z. (2011). *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*. (10). İstanbul: Ülken Yayınları, 447-450.

Ahmet Kabaklı, Hilmi Ziya Ülken'in aksine Peyami Safa'nın tutarlı bir fikrî dünyası olduğu kanaatindedir. Kabaklı'ya göre Safa'nın son devresinde ruhçu felsefeye yönelmesi mutlak değildir, sadece tabiatüstü bir plânın varlığına olan inancın gerektirdiği bir durumdur. Kabaklı, Safa'nın fikrî dünyasını şu satırlarla ifade etmiştir:

> *Son eserlerinden olan Matmazel Noraliya'nın Koltuğu'nda ruhçu felsefeye daha fazla yaklaşmış görünse de bağlılığı mutlak değildir. O, görünen (fizik) âleminin üstünde bir sır, bir ruh, bir tabiatüstü ve fizikötesi bulunduğuna inanır ama bu inancını yine gerçekçi bir mantıkla, ilmî belgelerle ortaya koymaya çalışır. Kısacası: "bu hayat ve fikir denilen köşke, tek bir kapıdan girilemeyeceğini" kabul eder. Bu ise özlü fikir adamlarına yakışan bir niteliktir.*[225]

Kabaklı'nın da değindiği gibi Peyami Safa, fikir hayatı boyunca ilmî bir tavırla imza atmış bir kalem sahibidir. Fikir, görüş ve kanaatlerinde tutarlıdır. Siyasî ve içtimaî fikirlerinde görülen değişim, onun tutarsız olduğunu göstermez. Bilâkis fikirlerinin olgunlaştığını ve hâdiselere getirdiği yorumun zenginleştiğini gösterir.

Peyami Safa'nın fikrî hayatında görülen değişimin esaslı sebepleri şu maddeler hâlinde sıralanabilir:

1. Peyami Safa'nın Yaşadığı Dönem (1899-1961): Peyami Safa, milletçe siyasî, içtimaî, iktisadî, idarî anlamda pek çok değişimin ve hareketliliğin yaşandığı bir döneme şahitlik etmiştir. Bu dönem yalnızca Türkiye'de değil, Türkiye'yi ve pek çok devleti de tesiri altına alan Dünya hadiselerinin vuku bulduğu bir zamanı kapsar. Bu dönem en kısa şu şekilde hülâsa edilebilir:

Peyami Safa 19. yüzyılın son yıllarında dünyaya gelmiş ve Osmanlı Devleti'nin son dönemini yaşamıştır. Bu dönem, savaşların yanı sıra siyasî, idarî ve fikrî gelişmelerin de yoğun olduğu bir dönemdir. Batılılaşma, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin hissettiği medeniyet buhranı ile kendini gösteren ve çok uzun bir süre devam eden içtimaî, askerî ve siyasî bir meseledir. Tanzimat ve Meşrutiyet İdaresinin tesisi Osmanlı Devleti'nde atılan Batılılaşma adımları olarak kendini göstermiş; siyasî ve içtimaî alanda değişimlerin olmasına sebep olmuştur.

---

[225] Kabaklı, a.g.e., 2002, 839.

Bu dönemde Türk milletinin bekasını tehdit eden savaşlar da meydana gelmiştir. Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve akabinde Kurtuluş Savaşı Türk milletinin hayatî mücadelesine sebep olmuş, bununla birlikte bu savaşlar millî bir devletin kurulmasına da zemin teşkil etmiştir.

1923 yılında kurulan Cumhuriyet İdaresi, Osmanlı'dan miras aldığı Batılılaşma hareketini hızlandırmıştır. Birbirini takiben pek çok inkılâp gerçekleşmiştir. İçtimaî yapıyla örtüşmeyen bazı inkılâp hareketleri, yeni meselelerin doğmasına zemin hazırlamıştır. Tek Parti idaresi sırasında dünyayı saran İktisadî Buhran (1929), II. Dünya Savaşı (1939-1945) hem Türkiye'yi hem de dünyayı sarsmış ve o zamana kadar görülmemiş değişimlere yol açmıştır.

Dünya'da büyük yıkımlara yol açan II. Dünya Savaşı sona ermiş; ardından dünyanın iki büyük gücü ABD ve SSCB'nin başı çektiği Soğuk Savaş Dönemi başlamıştır. Kuzey Atlantik Paktı (NATO) ile Batı devletleri, Varşova Paktı ile sosyalist devletler müşterek bir siyasî, askerî savunma stratejisi geliştirmişlerdir. Bu strateji zamanla öyle bir hâl almıştır ki, arada kalan devletler söz konusu iki kutuptan birini tercih etmek zorunda kalmıştır.

DP'nin iktidarı devraldığı 14 Mayıs 1950 yılından 27 Mayıs 1960 darbesine kadar Türkiye'yi etkileyen içtimaî ve siyasî pek çok mesele söz konusu olmuştur. 1960 yılında Millî Birlik Komitesi'nin ülke idaresine el koymasıyla birlikte yeni bir süreç başlamıştır. İşte Peyami Safa'nın yaşadığı ve eser verdiği dönem (1899-1961) böylesine hareketli ve inişli çıkışlıdır.

Dünya'da yaşanan bu hadiseler, Ortadoğu'da stratejik konuma sahip olan Türkiye'nin müstakil bir siyaset güdemez bir hale gelmesine yol açmıştır. Peyami Safa, Türkiye'nin doğrudan veya dolaylı olarak tesir altında kaldığı bu hâdiselerine şahitlik etmiş ve bu tesirden kendi fikirleri de pay almıştır.

2. Günlük Yazma Zarureti: Peyami Safa, neredeyse her gün, bazı günler birkaç yazısı neşredilen bir kalem sahibidir. Fıkralarında, kendi fikirleri ışığında günlük hadiseleri değerlendirir. Zaman içerisinde Türkiye'de ve Dünya'da meydana gelen değişmelerden pek çok fıkra yazarı gibi Peyami Safa da etkilenmiştir. Bu durum

“tutarsızlık” olarak değil yazarın fikrî çizgisinin dönemin şartlarına göre tekâmül göstermesi olarak da değerlendirilebilir.

3. Peyami Safa’nın Kabiliyeti: Peyami Safa, çalışmanın başında da belirtildiği gibi “otodidakt” bir muharrirdir. Kendisini edebiyat başta olmak üzere sosyal bilimlerin hemen hepsinde hatta tıp sahasında dahi hatırı sayılır bir bilgi seviyesine sahip olacak şekilde geliştirmiştir.

Peyami Safa’nın makalelerinin hemen hepsi yaşadığı cemiyetin meselelerini ilgilendirir. Millî meselelerden hareketle dünya meselelerini tespit etmiş ve bunları kendine has üslûbuyla değerlendirmiştir. Bununla birlikte zamanla bu tetkik kabiliyeti tekâmül göstermiştir. Yani genç Peyami Beyin bir meseleyi ele almasıyla “üstad” Peyami Safa’nın bir meseleyi ele almasında önemli bir fark göze çarpmaktadır. Bu da zamanla yazarın zaten sahip olduğu kabiliyetinin yükseldiğini göstermektedir.

Yukarıda belirtilen üç madde, Peyami Safa’nın fikrî çizgisinde görülen değişimin esaslı sebepleridir. Zira yazar, devrin hadiselerini günün şartlarına göre yorumlamıştır. Sonuç olarak dalgalı dünya hadiseleri, her gün yazma zarureti ve yazılarında her geçen gün daha olgun tavra sahip olan bir kabiliyet, Safa’yı fikrî bakımdan tekâmül ettiren unsurlardır.

4.1. Siyasî ve İçtimaî Fikirler

4.1.1. Milliyetçilik

Peyami Safa’nın hayatı boyunca değişmeyen en önemli fikri milliyetçiliktir. Milliyetçilik mefhumunu her açıdan ele alan Safa, milliyetçiliği bir milletin en önemli ideali olarak görmüştür.

Peyami Safa, *Millet ve İnsan*[226] isimli kitabında dünyanın en önemli akidelerinden biri haline gelen milliyetçiliği sosyolojik ve tarihi bir incelemeye tabi

[226] 1943 yılında yayınlanan Millet ve İnsan, ikinci baskıda ismi değişerek “Nasyonalizm” adı altında 1961 yılında Babıali yayınevi tarafından neşredilmiştir. Peyami Safa’nın ikinci baskının önsözündeki

tutmuştur. Öte yandan yazar, milliyetçiliği, 20. Asrın bir gerçeği ve bir milletin zarurî olarak sarılması gereken bir akide olarak görür. Kitabın önsözünde bir milletin en önemli ideali saydığı milliyetçiliği şöyle değerlendirir:

> *Bugün her millet için en yakın ve en gerçek ideal, kendi milli uzviyetleşmesini tamamlamaktır. Mahlut milletten halis millete, kozmopolit milletten yekpare millete doğru tekâmül eden dünya henüz bu milli teşekkül devresinin sonuna varmış değildir. Bu tekâmül vetiresi içinde, millet, insan veya Allah, bütün ideallere milliyetten başka çıkar yol, doğru yol, güzel ve sağlam yol yoktur.*[227]

Peyami Safa'da idealizm, milliyetçi düşünce doğrultusunda tekâmül göstermiştir. Onun bu cephesi, yaşadığı devrin siyasî, içtimaî şartlarının yanı sıra, maneviyatçı ve muhafazakâr taraflarıyla da ahenk içinde olmasından kaynaklanmıştır. Fakat onun milliyetçilik anlayışı, ırkçı veya faşist bir anlayıştan değil, müşterek bir kültürün tesis ettiği düşünceden beslenmiştir.

Ziya Gökalp, Peyami Safa'nın ifadesiyle "Türk Dünyası ve Batı Medeniyetinin istikametlerini bulup çıkaran kâşif", içinde bulundukları dönemin hâkim ideolojisinin "milliyet" ve "milliyetçilik" mefhumlarının üzerine kurulacağını 25 sene öncesinden haber vermiştir. Bu yüzden Safa tarafından "müjdeci" olarak tanımlanan Gökalp, Avrupa'da millî inkılâpların da temelini oluşturan "cemiyetin fertten önce geldiği" tezini ilim ile milliyetçilik arasındaki sıkı münasebetin üzerine oturtmuştur.[228]

Peyami Safa'nın milliyetçilik düşüncesinde Ziya Gökalp'in önemli tesirleri vardır. Zira o da ilim ve milliyetçilik arasındaki ilişkiyi tetkik ettiğinde Gökalp'in anlayışına yaklaşmıştır. Bununla birlikte Safa'nın idealizminde inkişaf eden milliyetçilik, insanın şuurunda mündemiçtir ve diğer fikirlerin hareket noktasıdır, yani efkârın esasıdır.

4.1.1.1. Öz milliyetçilik (Nasyonalizm)

Peyami Safa, *Türk İnkılabına Bakışlar* isimli kitabında da milliyet mefhumu üzerinde durmuştur. Safa'ya göre milliyet olgusunun kavranışında iki ayrı anlayış

---

ifadesine göre, kitaptaki makalelerin ekseriyeti milliyetçilik mefhumunu ilgilendirdiği için bu isim daha uygun görülmüştür.

[227] Safa, P. (1943). *Millet ve İnsan.* İstanbul: Akbaba Yayınevi, 3.

[228] Safa, P. (1999a). *Yazarlar Sanatçılar Meşhurlar*. (4). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 63-66.

söz konusudur. Bunlardan birincisi, emperyalizm baskısından kurtulma mücadelesi üzerine kurulu olan ve diğer milletlerle pek fark gözetmeyen **sosyalist** anlayıştır. İkincisi ise, geniş bir ırk, dil ve tarih hareketi olan ve fertten önce millî zaruretleri ön plana alan **öz milliyetçi** anlayıştır.[229]

Peyami Safa, "Öz Milliyetçilik" görüşünü şöyle ifade etmiştir:

> *Nasyonalizm, insanın kendisini milletine bağlayan ruh ve madde çizgileri üstünde en yüksek şuura ve sevgiye varmasıdır. Bu şuur ve bu sevgi, insanı fani vücudunun ve nefsinin ahmak bir hayranı ve dalkavuğu olmaktan kurtarır, sersemce bir kazanç hırsıyla yaldızlı ve kof bir lüks, kaba ve kötü iştahlar peşinde yuvarlanmaktan alıkoyar, onu sonsuz ve ebedi topluluk ruhuna bağlar. Milliyetçilik, daha geniş bir insaniyetçilik idrakine ve sevgisine bir engel değil, bilakis "cemiyet" ve "insanlık" gibi daha mücerret safhada kalan mefhumları reel "millet" vakıası içinde kavramaya vasıta olur. Öz nasyonalizm, milletten insanlığa koşan, fakat bunun içinde tam bir millet olmanın bütün şartlarını arayan nasyonalizmdir.*[230]

Bazı yazarlar Nasyonalizmin bir irtica ve başka milletlere karşı bir kin olduğu görüşü kanaatindedir. Peyami Safa'ya göre milliyetçiliğin bir kin veya irtica olduğu görüşü yanlıştır. Bilakis milliyetçilik, geniş bir insaniyetçilik görüşüne giden yolun ilk merhalesidir ve bütünleştirici ve kapsayıcı bir niteliğe sahiptir.

Peyami Safa, "Millet Yolu" başlıklı yazısında "milliyetçilik ideali"ni ele almıştır. Bir ideal arayışı içerisinde olan 20. Asır insanını, öz milliyetçilik kavramından yola çıkarak şöyle izah etmiştir:

"Nedir o ideal? İnsanın milletine, yani toprağına, yani ölülerine, yani tarihine, yani müşterek saadet ve felaketlerine, yani lisanına, yani edebiyatına, yani birliğin ve topluluğun her temeline bağlanmasından doğan milli taazzuva ve onun ebediliğine hasretinden başka nedir?"[231]

Peyami Safa, Türk İnkılabının da öz milliyetçi bir haslete sahip olduğu görüşündedir. Atatürkçü ve inkılâpçı bir karaktere sahip olan Türk milliyetçiliğini "millî bir ruhçuluk" olarak tanımlamıştır. Millî ruhçuluk, kaba maddeci anlayıştan uzak olmakla beraber mutedil bir maddeciliği kabul edebilen, dinî ruhçu anlayıştan

---

[229] Safa, P. (1988). *Türk İnkılabına Bakışlar*. (2). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 59-60.
[230] Safa, P. (17 Mayıs 1939). Nasyonalizmi Doğru Anlayalım! *Cumhuriyet*, 3.
[231] Safa, P. (27 Nisan 1939). Millet Yolu. *Cumhuriyet,* 3.

uzaklaşmış müstakil bir görüştür. Peyami Safa, bu görüşüyle Türk inkılâbındaki milliyetçiliği faşizmden ayrı bir yere koymuş, onun dünya fikir tarihindeki herhangi bir görüşün dar kalıpları içine sıkıştırılmaması gerektiğini vurgulamıştır.[232]

Peyami Safa, milliyetçilik mefhumunu ilerilik ve gerilik vasfına göre de ele almıştır, öz milliyetçiliği, milliyetçiliğin ilerilik vasfı olarak değerlendirmiştir:

> *Her inanç gibi milliyetçiliğin de gerisi ve ilerisi vardır. Geri milliyetçilik, gözleri hale ve istikbale yumulu, idrâki tarih içinde mahpus, sosyal itiyatların, gelenek ve göreneklerin esiri, yabancı millet ve medeniyetlere kin besleyen kapalı ve dar bir dünya görüşüdür. İleri milliyetçilik, milletten insanlığa açılan yolda, kendi kendini hareket noktası yapan, fakat orada kalmayarak milletini milletlerarası âhenge bağlayan, dünün tarihi ile yarınki arasında evrim (tekamül) köprüleri kuran, gelenekçi olduğu kadar da inkılâpçı, açık ve geniş bir tarih ve cihan anlayışıdır.*[233]

Bu değerlendirmeyle Peyami Safa, öz milliyetçilik düşüncesini ilerilik vasfıyla güçlendirmiştir. Bu milliyetçilik görüşü, inkılâpçılık ve gelenekçilik niteliklerini eşit ölçüde dağıtarak onun fikrinde bir terkip oluşturmuştur.

Peyami Safa'nın fikirleri tek bir noktaya odaklanmaktan ziyade farklı fikirlerin bir terkibini yansıtmaktadır. Milliyetçilik düşüncesinde de bu anlayış hâkimdir. Ona göre Türk Milliyetçiliği 23 Nisan modeli ile kendine özgü bir terkibi yansıtır. "Hâkimiyet milletindir" sözünü bu açıdan değerlendiren yazar Cumhuriyetin tek bir fikri değil diğer fikirleri de ihtiva eden bir terkibi yansıttığını ve bunu, fikirlerin ihtilafını yok eden bir topluluk olarak millet mefhumunun başardığını savunmuştur.

> *"Hakimiyet milletindir" sözü, aynı zamanda "hakimiyet halkındır, hakimiyet cumhuriyetçilerindir, hakimiyet laiklerindir, hakimiyet devletçilerindir, hakimiyet inkılâpçılarındır." manasına da gelir. Türk rejimine Kemalizmin tamamıyla benimsediği bir mana izafe etmek isteyenler, yabancı rejimlerin müdafaasına düşmüş olurlar. Atatürk "biz bize benzeriz" dediği zaman, Türk rejimindeki manaların bu hususî terkibini kasdetmişti.*[234]

Peyami Safa, Atatürkçü düşüncenin temelinde milliyetçi düşüncenin olduğunu vurgulamıştır. Atatürk, milliyet mefhumunu, tüm saldırılara rağmen dağıtılamayan ve insan, hadise ve müşahedelerin arasındaki hâkim prensip olarak değerlendirmiştir. Ayrıca Atatürk, dünya medeniyetlerini ilk olarak Türklerin kurduğunu öne süren tarih anlayışına sahiptir. Peyami Safa, Atatürk'ün bu milliyet

---

[232] Safa, P. (25 Şubat 1939). Türk İnkılâbı Maddeci Midir, Ruhçu Mu? *Cumhuriyet*, 3.
[233] Safa, P. (27 Haziran 1955). Geri ve İleri Milliyetçilik. *Milliyet,* 2.
[234] Safa, P. (24 Nisan 1937). 23 Nisanın İlk ve Son Manası. *Cumhuriyet,* 3.

ve tarih şuurunun Türk inkılâbının esasını oluşturduğunu belirterek Atatürk'ün milliyetçi görüşünü ortaya koymuştur.[235]

Peyami Safa'nın öz milliyetçilik görüşü mücerrettir ve daha çok manevî bir anlama sahiptir. Neticede bu düşünce, insanın milletiyle müşterek noktalarını bulmasıyla başlayan, bunları sevmesiyle devam eden tarih anılarını birer köprü olarak kullanan, millet olma şuuru içerisinde olan milletten milletlerarası müşterek değerlere uzanan ve insanlığı da ihtiva eden bir milliyetçiliği ifade etmektedir.

4.1.1.2. İlim ve milliyetçilik

Peyami Safa, milleti ve milliyeti ilimlerin önemli konularından saymıştır. Sosyoloji ilmi başta olmak üzere pek çok ilim parça-bütün veya fert-cemiyet münasebeti bakımından millet mefhumunu ele almıştır.

Peyami Safa milliyetçiliğin ilim sahasındaki yerini tayin etmek için yüzyıllardır var olan bir düşünceyi tetkik ederek işe başlamıştır: cemiyetin bir uzviyet olduğu fikri. 19. yüzyılın ikinci yarısında mekanist toplum anlayışına tepki olarak doğan uzviyetçi sosyoloji, Comte ve Spencer gibi sosyologlar tarafından geliştirilmiştir. Uzviyetçi sosyoloji, ferdi ön plana çıkaran ve toplumu fertlerin hür iradeleri arasında imzalanan bir mukaveleden ibaret gören Rousseau felsefesine karşı çıkmıştır. Spencer'dan sonra Espinas ve Worms aracılığıyla 20. asra taşınan bu ekol, sosyolojinin diğer ilimlerle olan bağını da vurgulamıştır. Ziya Gökalp'in takip ettiği Emile Durkheim ise sosyolojiyi diğer bilimlerden ayrı bir konuma yerleştirmiş ve içtimaî olguları, ferdî olanda değil yine cemiyetin içinde aranması gerektiğini vurgulamıştır.[236]

Sosyoloji ilminin kurulması, söz konusu uzviyetçi anlayış ile mümkün olmuştur. Uzviyetçi görüş, cemiyeti tıpkı insan vücudu gibi hücrelerden oluşan bir organizma gibi görür. Bu organizmayı oluşturan organların birer görevleri vardır. Fakat bu organlar organizmanın dışına çıktıklarında yaşayamazlar. Fert de bir

---

[235] Safa, P. (31 Ekim 1958). Atatürk'ün Milliyetçiliği ve Tarih Görüşü. *Milliyet,* 2.
[236] Toprak, Z. (Ekim 2013). Psikolojiden Sosyolojiye Türkiye'de Durkheim Sosyolojisinin Doğuşu. *Toplumsal Tarih*, 238, 22-32.

uzviyet olan cemiyetin bir organı telakki edilirse, cemiyetin dışında varlığını sürdüremez.

Peyami Safa'ya göre cemiyet geniş manâsıyla bir uzviyettir, çünkü o tıpkı canlı bir varlık gibi her parçası ayrı işleve sahip ancak bu parçalardan ayrı bir bütünlüğü haiz bir yapıya sahiptir. Dar manâsıyla ise uzviyet değildir, çünkü canlı dokularda kolektif şuur mahiyeti olmadığı gibi, biyolojik anlamda gıdalanma, çiftleşme ve fizyolojik anlamda vücudun uzuvları yoktur.[237]

Peyami Safa, sosyoloji, psikoloji, iktisat ve dilbilimi gibi pek çok ilim sahasının, makine gibi her şeyin bütününün parçalardan sonra geldiği anlayışını benimseyen mekanist telakki yerine, bütünün parçaların varlığını temin ve tayin eden vitalist görüşe yönelmiştir. Çünkü parçaya odaklanan mekanist telakki bütünün birlik hatırasına ve bilgisine ulaşmayı engellemiştir. Ayrıca sosyolojideki ferdin çıkarının cemiyetin çıkarına olacağı düşüncesini yansıtan mekanist ferdiyetçi görüş, devletin rolünü asgari düzeye indirir. Safa'ya göre fert, ancak cemiyet tarafından güdülerek bir şahsiyet olabileceği için cemiyetin menfaati ferdin menfaatinden daha önemlidir. Sonuçta Safa'ya göre millî birlik, "fertlerin faaliyetlerini millî ideale ve millî menfaate göre düzenleyen canlı bir taazzuv (uzviyetleşme) dur." [238]

Millet ve İnsan kitabında Peyami Safa, cemiyeti ve cemiyetin şekillerini inceleyen sosyoloji ilminin millet mefhumunu ele alışını irdelemiştir. Milleti en önemli cemiyet şekli olarak gören sosyoloji ilminde cemiyete has üç telakki vardır: mekanist, organisist (uzviyetçi) ve fonksiyonel (işlevci).

1. Mekanist anlayışa göre cemiyet, yıldız veya atom sistemi gibi fertlerin riyazî yekûnundan oluşan bir makinedir.
2. Uzviyetçi anlayış ise, cemiyeti bir makine değil, fertlerin uzviyet düzeninde birbirine bağlanarak bir bütünün oluşumu olarak görür. Cemiyet, uzvi yapıdadır, müstakildir ve kendi iradesi, fikirleri olan bir bütündür.

---

[237] Safa, a.g.e., 1943, 12.
[238] Safa, a.g.e., 1943, 5-18.

3. Toplumu ne bir makine ne de bir uzviyet gibi gören fonksiyonel (işlevci) anlayış, insanların birbiriyle olan münasebetlerinden doğan yapıyı cemiyet olarak nitelemiştir. [239]

Peyami Safa, çoğu ilim adamının sosyolojiye ilim haysiyetini veren uzviyetçi görüş ışığında cemiyeti telâkki ettiklerini belirtmiştir. Mesela Safa'ya göre yeni psikoloji, ferdi cemiyetin bir hülasası şeklinde görür ve ferdin şahsiyetini cemiyetin varlığı sayesinde kazandığını öne sürer. Ferdin içtimaî köklerine vurgu yapan şahsiyet, cemiyetle yakından ilişkilidir. Cemiyet ise dil vasıtasıyla millî bir karakter kazanır.

Peyami Safa, psikoloji, cemiyet ve şahsiyet ilişkisini millî bir temelde şu şekilde izah eder:

> *Millî olmayan içtimaî bir müessese, hatta içtimaî bir vakıa yoktur. Çünkü cemiyet olmasa şahıslar, şahıslar olmasa cemiyet olmaz. Şahsiyetin teşekkülü zekânın teşekkülüne tabidir. Dil olmadıkça zekâ teşekkül edemez. Dil milli bir müessese olduğuna göre, psikoloji bakımından da cemiyetin bünyesi millîdir.*[240]

Fert ve cemiyetin ilişkisi bakımından bazı iktisadî modeller vardır. Peyami Safa, bu modellerden yalnızca tek bir sınıfın hâkimiyetini ön plana çıkaran Marksist ekonomi modelini veya yalnızca ferdin çıkarını gözeten liberal ekonomi modelini tenkid etmiştir. Millî, dolayısıyla içtimaî menfaati daha fazla ön planda tutan, ancak ferdi de ezdirmeyen "millî ekonomi" modeli, ona göre en ideal sistemdir.[241] Sistemin umumî vasfını şöyle açıklar:

"Millî ekonomi, hâkimiyeti bir sınıfın elinden alıp ötekine vermek değil, sınıflar arasındaki ihtilafı ve müsavatsızlığı milli menfaat lehine ortadan kaldırmak davasındadır. Sınıf yok, millet var; ferdî menfaat yok, millî menfaat var; hak yok, vazife var; ben yokum, biz varız."[242]

---

[239] Safa, a.g.e., 1943, 19-22.
[240] Safa, a.g.e., 1943, 26-29.
[241] Peyami Safa'nın iktisadî görüşleri ayrıntılı olarak "Plân ve Teşkilât Davamız" (3.2.3.1. bölümde) yazı dizisinde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.
[242] Safa, a.g.e., 1943, 31.

Neticede Peyami Safa, ilim sahasında cemiyet telâkkisiyle başlayan, sonrasında en önemli cemiyet tipi olarak ortaya çıkan millet mefhumunun ferdiyet ve maddî hayat karşısındaki değerinin arttığını vurgulamıştır. Safa, mücerred milliyetçilik düşüncesini ilmî veçheyle tahkim etmiştir.

4.1.2. Medeniyetçilik

Batılılaşma meselesi ile ortaya çıkmış olan medeniyetçilik, Peyami Safa'nın fikirlerinin merkezinde yer almaktadır. 19. ve 20. asırlarda ilim, kültür ve sanat sahasındaki tekâmül, madde-manâ, kültür-teknik (makine) gibi zıt görünen kavramların yeniden tahlil ve tetkik edilmesini gerekli kılmıştır. Zira medeniyetlerin esaslarını oluşturan bu kavramlar siyasî ve içtimaî nüfuz sahibidir. Nitekim Doğu ve Batı medeniyetleri de yine bu mefhumlar yoluyla kavranmaktadır. Medeniyetçilik, Peyami Safa'nın edebî ve fikrî eserlerinde olduğu kadar gazeteciliğinde de ele aldığı ana mesele konumundadır.

Peyami Safa'nın fikirleri medeniyetçilik ağacının kökleri ve dalları şeklinde inkişaf etmiştir. Çünkü medeniyetçilik Safa'nın fikrî dünyasının ana meselesidir. Onu vuzuha çıkarmak için yazar medeniyeti ilgilendiren her meseleyi ayrı ayrı ele almıştır. Böylece diğer fikirleri de tekâmül göstermiştir.

Peyami Safa, Doğu ve Batı medeniyetlerini tarihî bakımdan bir incelemeye tabi tuttuktan sonra, bunların 19 ve 20. asırlardaki tekâmül merhalelerini de göz önüne alarak muhtelif tespitlere ve muhakemelere varmıştır. Bütün bunlar, dönemin hadiselerinin amillerini belirlediği gibi çağın meselelerini de açığa vurmuştur. Neticede yazar, bir Ortadoğu ülkesi konumundaki Türkiye'nin nasıl bir medeniyet tipine sahip olduğunun tasavvurunu yapmıştır. Fakat bu medeniyetin münevverleri, ülkenin iç dinamiklerine çok fazla takıldıkları için bu ahvali tespit edememişlerdir.

Peyami Safa, medeniyetçilik görüşünü Batı aydını tarafından tartışılan "Şark-Garp Meselesi"ni irdeleyerek ortaya koymuştur. Yazar, Türkiye'de yeterince bilinmeyen bu meseleyi fikir hayatına taşımıştır. Safa, "Şark-Garp Münakaşasına Bir Bakış 1" başlıklı makalesinde bu hususu şöyle izah etmektedir:

“Ferrero veya herhangi bir garp muharririnin şehadetine müracaat edişimin hikmeti, bugün, Avrupa’da bir Şark-Garp meselesi bulunduğunu bilmeyen veya davanın garp lehine asırlardan beri halledilmiş olduğunu zanneden bir takım münevverlerin aramızda bugünlük ekseriyeti teşkil etmeleridir.”[243]

Peyami Safa, meseleye öncelikle Doğu ve Batı medeniyetlerinin coğrafî konumlarıyla başlamıştır. Fakat bu husus zordur. Çünkü Andre Suares’e göre İran, Hint âleminin batısında Yunan âlemi ise İran’ın batısındadır. Victor Hugo, İspanya’nın yarı Afrika olduğunu, Afrika’nın da yarı Asya olduğunu bunun için Doğu olarak nitelenmesi gerektiğini söylemiştir. Ferrero, Mısır’ı da içine alarak Doğu’ya bütün Asya diyebiliriz, demiştir. Ancak sonrasında Tunus ve Cezayir’in de yarı Asya olduğunu vurgulamıştır. Aynı mesele Avrupa ve Amerika için de geçerlidir. Velhasıl fizik coğrafya olarak Doğu ve Batı medeniyetlerini anlamanın zor olacağına kanaat getiren Peyami Safa, her iki medeniyeti de iki ayrı hayat anlayışı ve iki ayrı manevî dünya olarak anlama imkânını ve tutarlılığını vurgulamıştır.[244]

Bu coğrafî hudut meselesinden sonra Peyami Safa, her iki medeniyetin de tarihî tekâmülünü ele almıştır. Gelinen noktayı tespit ve izaha çalıştıktan sonra Türk inkılâbının durumunu tetkik etmiş ve neticede medeniyetin bir terkip olduğu kanaatine varmıştır.

4.1.2.1. Doğu medeniyeti

Peyami Safa, Doğu medeniyetinin tekâmül seyrini incelememiş, umumî yapısını izah etmeye çalışmıştır. Onun bu izah gayreti Kültür Haftası dergisinin 4. sayısına şu şekilde yansımıştır:[245]

> *Her şey Asya’nın beşiğinde gözlerini açmıştır: Bütün Allah’lar ve Peygamberler; bütün dinler ve akideler; güzellik ve kemal fikri; bütün hikmet ve felsefe şarkta süt emmiştir. Bunu kimse inkar etmiyor. Ben burada jeolojik mebdelerden başlayarak arzın; ve coğrafî, tarihî, içtimaî seyrine bakarak insanın ve medeniyetlerin nasıl teşekkül ettiklerini tetkikten uzak duracağım.*

---

[243] Safa, P. (29 Ocak 1936). Şark-Garp Münakaşasına Bir Bakış 1. *Kültür Haftası***,** 3, 51-52.
[244] Safa, a.g.m., 29 Ocak 1936, 52.
[245] Safa, P. (5 Şubat 1936). Şark-Garp Münakaşasına Bir Bakış -2-. *Kültür Haftası*, 4, 65.

Peyami Safa, bu satırlardan sonra Doğuda gerçekleşmiş olan icat, fikir ve her türlü inkişaf hamlesini kısa bir şekilde özetlemiş; Doğunun sahip olduğu zenginlikleri vurgulamış ve tarih boyunca Doğudan Batıya bir insan ve fikir akımının olduğuna dikkat çekmiştir.

Peyami Safa, Doğu medeniyetini İslam-Şark ve Budist-Brahman Şark olarak ikiye ayırmıştır. İkisinin arasındaki en önemli fark, Budist-Brahman Şark'ın kaderci bir anlayışa ve hareketsizlik temayülü gösteren felsefesine, İslam-Şarkın ise kaderci değil bilakis akıl yoluyla kendini geliştirmeye ve bilmeye yönelik bir temayüle sahiptir. Bu yüzden İslam medeniyetinin, Batı Medeniyetinin Antik Yunan'dan devraldığı akılcı yönüyle müşterek noktaları vardır.[246]

İslam dini, ilmi teşvik eder. Peyami Safa da bu görüşü her fırsatta tekrar etmiştir. Bir fıkrasında, Hz. Muhammed'in "Beşikten mezara kadar ilim isteyiniz." sözünü ve Kur'an-ı Kerim'in ilmi teşvik eden hükümlere sahip olduğunu belirtmiştir. Nitekim Aristo'nun ilmî metodu ve ileri ilim zihniyeti, "ikinci muallim" olarak adlandırılan Farabî ve İbni Rüşd tarafından Batıya tanıtılmış ve Batı medeniyetinin kuruluşunun temelinde yer almışlardır.[247]

Peyami Safa'ya göre Batı medeniyeti, özellikle 19. asırda Doğu hakkındaki hâkim görüşleri esas alındığında, Doğu medeniyetini, hareketsizlik ve tembellik üzerine kurulu, ilimden değil mistikten yana olan bir dünya şeklinde algılamıştır. Fakat bu telakki insanları hataya düşürür. Zira Batıdaki fikir ve sanat adamı ve âlimlerin görüşleri, Doğunun Batı üzerinde önemli tesirlerinin olduğunu haber vermektedir. Nitekim 20. asırda Batının yaşadığı buhran, onun başını tekrar Doğuya çevirdiğini de göstermektedir. Bu yüzden Safa, "Şark-Garp Münakaşasına Bakış 2" başlıklı makalesinde Doğu'yu "Ana Şark", Batıyı "Oğul Garp" olarak nitelemiştir.[248]

Peyami Safa, muhtelif eser ve yazılarındaki görüşlerinde, Doğu Medeniyetinin mistik yönünü de vurgulamıştır. Türk İnkılabına Bakışlar kitabında İslam medeniyetinin tabiatçı ve akılcı anlayışı ön planda tutulmuş ve bunun Batı ile

---

[246] Safa, a.g.e., 1988, 84-88.
[247] Safa, P. (15 Ekim 1959). Aya Seyahat ve İslamiyet. *Tercüman*, 2.
[248] Safa, a.g.m., 5 Şubat 1936, 65.

müşterek olduğu fikrini belirtmiştir. Fakat Safa Doğu Batı Sentezi isimli kitabında dinin ve manevî hayatın Doğudaki üstünlüğüne işaret eden makaleler neşretmiştir.

Sonuç olarak Peyami Safa'nın medeniyetçilik düşüncesinde Doğu medeniyeti, İslâm Şarkın ilmî yönüyle ve umumî olarak sahip olduğu manevî güçle önemli bir yer işgal eder. Safa'nın Doğu-Batı Sentezi düşüncesinde Doğu medeniyeti bu özellikleriyle ön plâna çıkar. Ayrıca Türkiye'deki Batılılaşma sürecinde de Doğu'yu anlamak gerekir. Zira Safa'ya göre Batının aydınlanması Doğu kaynaklı fikir akınlarının eseridir.

4.1.2.2. Batı medeniyeti

Peyami Safa, Batı Medeniyetini hemen her yönüyle tetkik eden bir mütefekkirdir. Zira Safa'ya göre Türk milletinin tekâmülü, Batının ilim, teknik ve medenî anlayışının bütünüyle anlaşılması ve doğru yönlerinin tespit edilip tatbik edilmesine bağlıdır.

Batı Medeniyetini tesis eden tarihî tekâmül unsurlarını tetkik etmekle işe başlayan Peyami Safa, sonrasında Batıda zuhur eden buhranın kaynağını ele almıştır. Zira bu buhran çağın insanının derunî bir istihale geçirmesine sebep olmuştur. Zaten onun terkipçi medeniyet görüşü bu buhranın ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu hususun önemini kavrayan muharrir, hem Türk milletinin istikbali hem de insanlığın istikametini açığa çıkarmak için Batıyı mercek altına almıştır.

Peyami Safa, Batı medeniyeti olarak ele aldığı Avrupa'yı üç büyük tesirin oluşturduğunu düşünmüştür: Yunan, Roma ve Hıristiyanlık.

Bu üç tesirden belki de en önemlisi olarak gördüğü Yunan tesiridir. Avrupa'nın temelini inşa eden bu tesir, zekâ disiplini ve riyaziye anlayışıyla birlikte modern ilmin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Cemiyet hayatını doğrudan ilgilendiren hukukî disiplinin kaynağı Roma'ya aittir. Bu disiplin askerî, adlî ve teşkilatçı veçhelerle güçlendirilerek devlet yapısının unsurlarını oluşturmuştur. Hıristiyanlık tesiri ise Avrupa'nın vahdetini sağlamış, farklı inançlara sahip kabilelerin Hıristiyanlık inancıyla birleşmesi sağlanmıştır. Safa'ya göre Yunan felsefesinde

kaynağını bulan Roma hukuk ve ahlâk sistemi Hıristiyanlıkla beraber daha da güçlenmiştir. İşte Avrupa, bu üç tesirin temelinde doğmuştur ve 'Avrupa Kafası' denen kavram bu tesirlerin ışığında teşekkül eden ruh, zekâ, anlayış ve görüştür.[249]

Medeniyetlerin ortak noktası olan Akdeniz havzasında ticaretin dışında, dil, inanç, adet, fikir alışverişi de söz konusu olmuştur. İşte Batı medeniyeti, burada tohum halindeyken Yunan, Roma ve Hıristiyanlık tesirleriyle filizlenip büyümüştür. Peyami Safa, Batı medeniyetinin İslam Şark medeniyetine nazaran bu kadar gelişmesini Hıristiyanlığın merkezini Roma'da tesis etmiş olmasında bulmuştur. Zira Roma, Doğu'ya göre medeniyetin gelişmesine zemin hazırlayacak olan nüfus kesafeti, idarî ve siyasî kültür ve hukukî zemine sahip olmuş, Hristiyanlıkla beraber de vahdetini sağlayacak dine kavuşmuştur.[250]

Peyami Safa, maddeyi ve manâyı birleştirmeyi başaran, kozmolojik ve teolojik terkiple kurulan Batı Medeniyetinin Ortaçağ'da yalnızca teolojik ve mistik görüş üzerine odaklandığını ve bu yüzden de bin yıl yerinde saydığını vurgulamıştır. Ortaçağ düşüncesi, gökyüzüne bakmaktan toprağı görememiş ve sonunda yıkılmıştır. Ortaçağ'ın Batı medeniyeti, Antik Yunan'dan aldığı ilim metodu ve görüşünü, o dönem aydınlık çağını yaşayan İslam Medeniyetinin filozofları vasıtasıyla tekrar hatırlamıştır. 11 ve 12. yüzyıllarda başlayan ve Rönesans'ın doğuşuna zemin hazırlayan bu yeniden uyanma devresi zamanla Batıyı eski haline döndürmeyi başarmıştır. [251]

Modern Çağda Batı Medeniyeti büyük bir tekâmül hamlesi gerçekleştirmiştir. Fakat bu hamle de zamanla Greko-Latin terkibinden doğan medeniyet terkibini terk etmiştir. İşte Peyami Safa'nın Batı Medeniyeti ile ilgili sorgulamaları tam da bu dönemde başlamıştır. Zira Batı, Rönesans'ta inşa ettiği maddeci görüşe 19. asırda çok daha fazla odaklanmıştır. Yazar, bu hususu şu satırlarında anlatır:

"On dokuzuncu asır, kainat ve insana ait bütün meseleleri tasfiye ettiğine inanarak gitti. Aklı sıra ortada muamma bırakmamıştı. İlim bütün karanlıkları silip süpürecekti.

---

[249] Safa, a.g.e., 1988, 67-77.
[250] Safa, a.g.e., 1988, 107.
[251] Safa, P. (1 Ocak 1950). Geçen Yarım Asra Bir Bakış. *Ulus*, 1.

Başta fizik, tabiata ait bilgilerin hepsinde bütün problemlerin anahtar destesini taşımanın gururu vardı."[252]

Peyami Safa, 19. asır Batı Medeniyetinin rasyonalist ve tabiatçı görüşünün 20. asırda yerini manevî bir karşılık olarak ruhçuluğa bıraktığını vurgulamıştır. 20. asır Batı Medeniyeti, "ilmin iflası" başlığına yer vererek, ilim ve sanat sahalarında insanı anlamak için klasik tabiat ölçülerinin yetersizliğini vurgulayan bir anlayışı benimsemiştir.[253]

Peyami Safa'ya göre Batının yaşadığı buhran, iki ayrı düşünce akımının karşı karşıya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi pozitivizmdir. İnsanın tecrübe ve gözleminin dışında, ölçülemeyen ve sebep-sonuç ilişkisine bağlı olmayan hiçbir gerçeğin olmadığı, her şeyin akılla açık ve anlaşılabilir hale getirilebileceğini ileri süren pozitivist ilim görüşü, tekniği hayatın her alanına sokarak bazı manevî değerlerin yıpranmasına yol açmıştır. İkinci düşünce akımı ise birinci görüşün tam karşısında duran ve manevî değerlerin önem kazandığı, bilimin ölçemediği gerçeklerin olduğunu haber veren bir görüşü savunur. Safa, 20. yüzyıldaki bu düşünce akımını şöyle izah eder:

> *Böyle bir anlayışa ve onu doğuran ilim ve akıl hegemonyasına karşı, ikinci bir düşünce akımı hâlinde Batı'nın ayaklanması geçen yüzyılın sonunda başlar. Alman filozofu Kant'ın tesirleri Fransa'ya sıçradıktan sonra, bu dar ve kapalı ilim görüşünü yıkan felsefe cereyanı Batıyı kaplar: Renouvier'den başlayan ve çeşitli kollardan XX'nci yüzyılda Bergson'a ve bugünkü diğer felsefe ve sanat akımlarına kadar uzanan hareketin tarihi bizde hiç incelenmemiştir.*[254]

Bu hareket, manevî değerlerin yanı sıra insan ve tabiat planının üstündeki anlayışı haber veren ruhçu ve parçadan ziyade bütünü gören bir düşünce akımıdır. Öyle ki Einstein, Newton fiziğinin zaman-mekan mefhumlarını, Max Planck fizikteki süreklilik prensibini sarsmış, Heisenberg determinizm inancını kararsızlık-belirsizlik prensibiyle yaralamıştır.[255] Bu hadiseler pozitivist ilmin yanıldığı noktaları ortaya çıkararak Safa'nın belirttiği mistik görüşün Batıda gelişmesine zemin hazırlamıştır.

---

[252] Safa, a.g.m., 1 Ocak 1950, 1.
[253] Safa, P. (2 Ocak 1950). Gene Bu Asır. *Ulus,* 1.
[254] Safa, a.g.m., 1 Aralık 1953, 4-9.
[255] Safa, a.g.m., 1 Aralık 1953, 5-7.

Batı Medeniyetindeki bu yeni düşünce akımı, Doğu Medeniyetine ait olduğu bilinen mistik tecrübenin önemi üzerinde durmaya başlamıştır. Peyami Safa, bu hususta Albert Einstein'ın bir eserinin önsözünde yazdığı, "mistik tecrübenin her hakikî ilmin tohumu olduğu düşüncesine" işaret etmiştir.[256] Bunu vurgulamasının bir sebebi de o dönem Türkiye'de Batı medeniyetindeki tabiat âlimlerinin mistisizme doğru geçirdiği istihalenin bilinmiyor veya kabul edilmiyor olmasıdır.

Neticede Peyami Safa, ilim yönü başta olmak üzere pek çok sahada Batı medeniyetinin geçirmiş olduğu tekâmül seyrini tarihî çizgiyi de göz önünde tutarak incelemiştir. Vardığı sonuç medeniyet buhranıdır: tekniğin zaferine karşılık manevî bozgun. Bu buhranın ahvali şu satırlarda iyi bir şekilde hülasa edilmiştir:

> *XX'nci yüzyılın insanı Ortaçağın sonundan beri kendi kendine verdiği bu yeni mananın, yani kendi kendini tanrılaştırmanın yanlışlığını anlamaktan gelen bir buhran içindedir. Nitekim Yeniçağ içindeki reform hareketleri de bu manaya karşı duyulan huzursuzluğun bir başlangıcı sayılabilir. Böylece insan dinin, ahlakın ve manevi tercihlerin yerine koymak istediği ilmin de yetersizliğini anlamıştır.*[257]

Batı medeniyetini, hatta Dünya'yı da ilgilendiren bu buhran, Safa'ya göre manevî bir meseledir. Ona göre bütün buhranlarımızın kaynağı teknik seviyemizin aşağısında kalan manevî seviyemiz ve bu ikisinin arasındaki nisbetsizlikten doğmaktadır. Atom bombasının teknik ve ahlâk değeri arasındaki fark bu husus için en önemli örneği teşkil etmektedir.[258]

Öte yandan, Peyami Safa bu buhranın siyasî plandaki köklerine de dikkat çekmiştir. 16. yüzyıldan beri insanlar siyasî bünyenin tesisi için sürekli ihtilâllerin içinde olmuşlardır. Bu ihtilâller içinden Fransız İnkılabının yeni bir düzen getireceği ümit edilse de, o da sürekli kendisini yenilemek zorunda kalmıştır. Neticede sürekli kendini yeniden inşa etmekle meşgul olan 19. asır, sağlam bir temele sahip olamamıştır. 20. Asırda yaşanan dünya savaşları bu yoksunluktan kaynaklanmıştır. Ayrıca dinin ve manevî hayatın getirdiği ortak duygunun yerine geçen Rönesans'ın ferdiyetçi görüşü, insanların birlikçi ruhunun tepkisini çekmiştir.[259] 20. Yüzyıl Batı

---

[256] Safa, P. (1 Mart 1954). Topyekûn Cevap. *Türk Düşüncesi,* 1(4), 284.
[257] Safa, P. (1 Şubat 1954). İnsanın Yeni Mânası. *Türk Düşüncesi,*1(3), 161-163.
[258] Safa, P. (25 Eylül 1950). Teknik ve Manevî Seviye. *Ulus,* 1.
[259] Safa, P. (15 Kasım 1943). Dört Yüz Sene Süren Buhran. *Tasvir-i Efkâr*, 1.

medeniyetini buhrana sürükleyen pozitivizm ferdiyetçiliği, maneviyatçı görüş ise cemiyetin üstünlüğüne vurgu yaparak millî birlik ve bütünlüğü güçlendirmiştir.

Sonuç olarak Batı Medeniyeti, umumî bir izahla, maddî ve manevî hayatın arasındaki çatışmadan kaynaklanan bir buhran içindedir. Fikir çatışmalarını da hareketlendiren bu buhran, teknik ve maneviliğin mücadelesi sonucunda çözüme kavuşacaktır. Türk İnkılâbının çözümü de Batı ile aynıdır. Zaten Peyami Safa'ya göre Batıda hüküm süren bu fikir hareketleri ülkemizde tam manâsıyla tartışarak yaşatılabilirse ve Türkiye onların geçtiği merhaleden geçmeyi başarırsa bir Avrupalı olabilecektir.

4.1.2.3. Doğu Batı sentezi

Peyami Safa'nın bir eserine de adını verdiği Doğu Batı sentezi, onun medeniyetçi görüşünü izah eden fikirlerini yansıtır. Muhafazakârlık, maneviyatçılık ve inkılâpçılık başta olmak üzere Safa'nın fikrî dünyasının merkezi bu düşünce etrafında yoğunlaşır. Bu yüzden medeniyetçi Peyami Safa'yı anlamak, onun fikirlerini bütün halinde anlamaya yardımcı olur.

Doğu Batı sentezi, evvela fikrî bir terkiptir. Bunu anlamak için öncelikle Safa'nın bir terkip olarak nitelediği medeniyeti nasıl tanımladığını tetkik etmek iktiza eder: "…Medeniyeti, muhtelif cemiyetler arasında müşterek bir kıymetler yekûnu telakki edebiliriz." Bu tanım, kendine has adetleri bulunan cemiyetlerin, istilalar, savaşlar ve ticaret vasıtasıyla diğer cemiyetlere taşınan kıymetleri, dolayısıyla kapalı bir ortamda kalmayıp müşterek hale gelen değerlerin toplamını ifade eder.[260] Şu ifadeler, yazarın, medeniyetin bir terkip olduğu görüşünü teyit etmektedir:

"Medeniyetin ve fikirlerin tarihine bakılırsa her medeniyet ve her fikir bir sentezdir. Her yeni medeniyetin eskilerine neler borçlu olduğu ve onlardan hangi unsurları alarak yeni bir terkip yaptığını biliyoruz. Batı Medeniyeti de Grek-Roma-Hıristiyanlık üçgeniyle gösterilen bir sentezdir."[261]

[260] Safa, P. (1990). *20. Asır, Avrupa ve Biz*. (3). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 195.
[261] Safa, a.g.e., 1 Şubat 1954, 163-164.

Medeniyetlerin yok olmayacağını, fakat yeni cevherler tesis eden bir anlayışa dönüşeceğini belirten Safa, Batı Medeniyetinin içinde bulunduğu buhranın aslında böyle bir istihale sürecinde olduğu kanaatindedir. Zira Batıdaki ferdiyetçi ve pozitivist görüş, yerini cemiyetçi ve ruhçu görüşe bırakmaya başlamıştır.

Doğu Batı sentezinin amacı, Peyami Safa'ya göre beynelmilel bir değer de taşıyan bazı ikiliklerin aşılmasını sağlamaktadır: geçmiş-gelecek, doğu-batı, madde-manâ, teknik-kültür vb.[262]

Doğu ve Batı Medeniyetlerini iki ayrı fikir mefhumu, iki ayrı manevî dünya olarak anlayan Peyami Safa, Türk Medeniyetinin bu iki ayrı dünyanın terkibi olduğunu düşünür. Fakat bu terkip, Türkiye'deki fikir çevreleri tarafından anlaşılamamıştır veya yanlış anlaşılmıştır. En azından bu yolda bir gayret yoktur. Millî ve manevî değerlerin korunmasını yanlış anlayan muhafazakârlar ve inkılâbı yanlış anlayan devrimciler müşterek bir noktada buluşmayı başaramamıştır. Peyami Safa, her iki anlayışta olanlara da "yobaz" yakıştırması yapmıştır. Çünkü Doğu Batı sentezi, Türkiye'nin olduğu kadar Dünya'nın da aradığı ideal terkiptir. Bu terkibin tatbiki için coğrafî konumun önemi ikinci planda kalır. Nitekim dünyada bunun örnekleri de vardır. Kaldı ki Türkiye, hem coğrafî hem tarihî hem de içtimaî yönlerden bu terkibe en elverişli ülkedir.

Peyami Safa'nın Doğu Batı sentezi fikrinin özünde Avrupalı gibi düşünmek, özetle Batı fikir dünyasına dâhil olmak meselesi vardır. Fakat bu iştirak, kendi millî ve manevî değerlerimizi kaybetmeden olmalıdır. Türk İnkılâbına Bakışlar kitabında sentez fikri milliyetçi bir açıdan ele alınmıştır. Fakat fikirlerinin olgunluk merhalesini yansıtan Doğu Batı Sentezi kitabında manevî taraf daha ağır basmaktadır. Neticede yazarın bu hususstaki fikri aynı neticeye odaklanmıştır.

Peyami Safa, Türk İnkılâbına Bakışlar kitabında Atatürk inkılâbının değişmez iki prensibini milliyetçilik ve medeniyetçilik olarak tayin eder:

> *Medeniyetçilik kökü bizi Avrupa ve garp metoduna, düşüncesine ve muaşeretine bağlar; milliyetçilik kökü bizi Orta Asya ve şark menşe'lerimize, tarihimize, dil birliğimize götürür.*

[262] Safa, P. (1 Ocak 1954). Dostlarımıza ve Düşmanlarımıza. *Türk Düşüncesi,*1(2), 115.

> *Türk inkılâbının tahliline teşebbüs edebilmek için, dinlerin, medeniyetlerin ve kültürlerin mukayesesi bakımından bu iki prensibi de muayene etmeliyiz.*[263]

Türkiye'de Batılılaşma yalnızca ilmî zihniyetin ve teknik seviyenin yükselmesi olarak anlaşılmıştır. Bu yüzden Peyami Safa'ya göre Türkiye, Batı Medeniyetini yanlış anlamıştır. Zira teknik ve manevî seviyenin nispetli ölçüde tekâmül göstermesi gerekliliği yalnızca Türkiye'ye has değildir. Fakat tabiat ve madde ilimleriyle beraber tekniğin bu kadar çok gelişmesi, insanlarda keyif hırsını aşılayarak manevî değerlere inancı azaltmıştır. Türkiye'ye de sirayet eden bu mesele pek çok kavganın kaynağıdır. Zira Safa'ya göre, Türkiye'deki din yobazları, İslam medeniyetinin ilmî veçhesini anlamayarak Batının tekniğini reddediyor; devrim yobazları da dinin ve maneviyatın Batı Medeniyetinin teşekkülündeki en önemli amiller olduğunu anlamıyor, bunu gerilik sayıyorlar.[264]

Doğu Batı sentezinin öngördüğü medeniyet tipinin iki önemli esası ilim ve dindir. Peyami Safa'ya göre ilimsiz ve dinsiz medeniyet yoktur. Tarihe bakıldığında her medeniyetin bir dine mensup olduğu görülür. Medeniyetler, var oldukları zemini, dayandıkları kıymetleri dinlerine borçludurlar. Dinin ilerlemeye engel olduğu görüşü de hatalıdır. İslam medeniyeti yalnızca doğduğu topraklara değil, Batı medeniyetine de ilerlemenin önemini anlatmıştır. Özetle ilimden veya dinden mahrum bir medeniyet tasavvuru düşünülemez.[265]

Peyami Safa, Türk milletinin Doğu Batı sentezinde tarihî ve coğrafî bir elverişliliğe sahip olduğu görüşündedir. Doğu ile Batının birleştiği Ortadoğu'nun merkezinde bulunan Türkler tarih boyunca bu özelliğini sürdürmüş, Orta Asya ve Orta Avrupa arasında mekik dokumuştur. Bu bakımdan Türk ruhu hem Doğuyu hem de Batıyı kucaklar. Türkiye'yi böyle bir coğrafya ve tarih kaderi ile kuşatan medeniyet sentezi Türk milletinin en önemli meselesidir. Safa'ya göre bu senteze karşı olanlar Doğu ve Batı yobazlarıdır. Aslında her iki görüş özünde aynı fikir ve ruh yapısına sahiptir. Bunun kabul edilmemesi, Doğu Batı sentezinin teşekkülünü zorlaştırır.[266]

---

[263] Safa, a.g.e., 1988, 53-54.
[264] Safa, P. (1 Şubat 1959). Batıyı Niçin Yanlış Anlıyoruz? *Türk Düşüncesi,* 53, 1-3.
[265] Safa, P. (1978). *Doğu Batı Sentezi.* (3). İstanbul: Yağmur Yayınevi, 115-116.
[266] Safa, P. (29 Mart 1959). Doğu Batı İkiliği. *Tercüman,* 2.

Peyami Safa, Japonya ve Hindistan gibi Doğu ülkelerinin, manevî unsurlarını kaybetmeden bu sentezi gerçekleştirdiklerini çünkü söz konusu ülkelerin medeniyeti bir bütün olarak anladığını vurgulamıştır. Bu sentezi başarabilmeyi sağlayan bir diğer unsur ise millî ruhtur. Her millet, Doğu Batı sentezini kendi ruh yapısına göre yorumlar. Önemli olan onu bütünüyle kavramayı başarmaktır.[267]

Peyami Safa, Doğu Batı Sentezi isimli kitabının önsözünde bir insanlık meselesi olarak gördüğü terkibi şu satırlarla izah etmiştir:

> *Doğuyu ve Batıyı içimize sokan bu görüş, hem tarihî gerçeğe, hem de insan ruhunun yapısına uygun görünüyor. Aramızda müfritler müstesna, hepimiz hem Doğulu, hem de Batılıyız. Doğu-Batı sentezi bizim, yani bütün insanların tarih ve ruh yapısı, kaderimizdir. Doğu ile Batı arasında mücadele her insanın kendi nefsiyle mücadelesine benzer. Bunların sentezi insanın var olmak için muhtaç olduğu vahdetin ifadesidir. İnsan bütünlüğü ve tamlığı ancak bu sentezde bulabilir.*[268]

Sonuçta Peyami Safa'nın medeniyetçilik görüşü, Türkiye'nin Şarklıya has nitelikleriyle beraber ilahî prensiplere bağlılığını ve manevî değerlerini koruyarak, Batı medeniyeti ailesi içinde yer alabileceğini öngören bir terkiptir. Bu terkibin adî bir taklitçilikten kurtulabilmesi için millî şahsiyetimizi korumak şarttır. Batıdan müstakil bir cevher üretebilmek de bu terkibe bağlıdır.[269]

4.1.3. Maneviyatçılık

Peyami Safa'nın pek çok fikri gibi maneviyatçılık düşüncesi de terkibî düşünce anlayışının bir mahsulüdür. Safa, düşünce dünyasını maneviyatçı bir zemine oturtmuştur. Özellikle son dönemine doğru maneviyatçı ve muhafazakâr cephesi kuvvetlenmiştir. Türkiye'de ve Dünya'daki siyasî ve içtimaî hâdiselerin olduğu kadar, ilim ve felsefe sahasında yaşanan gelişmelerin de bunda tesiri vardır.

Peyami Safa, "din, sanat ve ahlâk gibi maddî olmayan müesseselere bağlı tercihler"in manevî değerleri oluşturduklarını belirtmiştir. Safa'ya göre manevî değerlerin önem kazanması maddeci dünya hayatının getirdiği ahlâki üzüntü ve endişelerden kaynaklanmıştır. Safa ayrıca maneviyatçıların gayretinin de "kazanç

---

[267] Safa, P. (10 Şubat 1961). Bizden İleri Memleketler. *Düşünen Adam,* 6, 7.
[268] Safa, a.g.e., 1978, 12.
[269] Safa, P. (1 Aralık 1955). Batı Örneği. *Türk Düşüncesi,* 5(25), 58.

ve keyif ahlâkı yerine manevî zevk ahlâkını yaşatmağa" çalışmak olduğunu vurgulamış, böylece maneviyatçılığın da tarifini yapmıştır.[270]

Peyami Safa'nın ahlâk anlayışının ve muhafazakârlığının esasını teşkil eden dinî ve millî değerler, manevî sahanın da en güçlü unsurlarıdır. Din, her yönüyle Safa'nın maneviyatçılığını çevreler. Özellikle ilimle olan ilişkisi ve ilmî maddeciliğin insanlığa verdiği zararı durdurmak açısından çok önemlidir. Bu yüzden Safa, dinin, ilmin gelişmesine engel olduğu düşüncesini yanlış bulur.

Peyami Safa, din ve ilim sahalarının terkibî bir anlayış ile kavranması gerektiği kanaatindedir. Bu hususta ünlü tabiat âlimi Albert Einstein'ın bir sözüne başvurmuştur: "İlimsiz din, topal, dinsiz ilim kördür." İlim gerçekliğin, din kıymetin muhakemesiyle uğraşır. İlim "atom endüstrisinin" tesisini sağlar, çalışma ve sistem şartlarını belirtir. Din ise bu endüstrinin nerede ve nasıl, hangi amaçla kullanılacağı hususundaki ölçüleri belirleyerek kıymet hükümleri verir.[271] Peyami Safa, bu fikriyle ilmin din ve ona bağlı olarak ahlâkla olan ilişkisinin önemine işaret etmiştir.

Peyami Safa'nın bir diğer manevî cephesi ruhçuluktur. Ruha ait olanla yakından ilgilenmiş olan yazar, insan ruhu ile sonsuz varlığın, Allah'ın temas halinde oluşunu konu alan "Mistisizm"[272] adlı bir telif eserin de sahibidir. Onun ruhçu görüşü edebî eserlerine de yansımıştır. Özellikle Matmazel Noraliya'nın Koltuğu isimli romanındaki mistik parçalar, Safa'nın mistik tecrübe ve ruhla ilgili geniş bir tecessüse sahip olduğunu gösterir.

4.1.3.1. Maneviyatçı ve ruhçu görüşün kökleri

Peyami Safa'nın maneviyatçılığı, yaşadığı dönemin ilmî ve felsefî hadiseleriyle yakından ilgilidir. Medeniyetçilik fikrinde de görüldüğü üzere maddeci ve kapalı ilim anlayışı, asrın buhranına yol açmıştır. İnsanlığın yaşadığı tüm kötü tecrübeler kaba maddeci görüş ile manevî görüş arasındaki tereddütten doğmuştur. Bu öyle bir tereddüt ki madde ile manâyı, teknik ile kültürü birbirine düşürmüştür.

---

[270] Safa, P. (4 Nisan 1959). Manevî Değerler Meselesi. *Tercüman*, 2.
[271] Safa, P. (14 Nisan 1961). Fezanın Fethi ve Din. *Son Havadis,* 1.
[272] Mistisizm, Bâbıali Yayınevi (İstanbul) tarafından 1961 yılında basılmıştır.

Fakat Safa, bu tereddütten çıkabilmek için mutedil seviyeyi bulmak gerektiğine inanmıştır. Bunun için öncelikle ilmin tekâmülüne bakarak ilimdeki dogmatik yapı kırılmalıdır. İşte yazarın maneviyatçılığı da bu çerçevede inkişaf etmiştir.

Peyami Safa'nın maneviyatçılık ve ruhçuluk fikirlerinin esası, "felsefenin mesihi" olarak isimlendirdiği Henri Bergson'un felsefesine dayanır. Safa'nın Bergson'a neden felsefenin mesihi dediği açığa kavuşursa, pek çok fikrinin temelini teşkil eden felsefe cereyanı çok daha iyi anlaşılır.

Peyami Safa'ya göre pozitivist ve materyalist ilim, tecrübe ve müşahede ile insan zekâsının kavrayamayacağı tek bir hadisenin, hatta tek bir meçhulün olmadığını öne sürer. Öyle ki felsefe dahi aldığı istikametle söz konusu öngörüyü doğrulamakta ve metafiziğin hayal olduğunu kabullenerek müspet ilimlere sahayı terk etmeye hazır haldedir. İşte bu sırada Bergson'un felsefesi zuhur etti ve felsefe ile birlikte ilmi kurtarmak için bir umut doğdu. İşte Safa'nın Bergson'a "felsefenin mesihi" demesindeki sebep budur.[273]

Henri Bergson'un Felsefesi:

Henri Bergson, müspet ilimlerin, yani tabiat ilimlerinin zekâ ve dış müşahede vasıtasıyla riyazî tahlile tabi tuttuğu bilgi edinme yolunun yalnızca madde âleminde geçerli olduğunu savunmuştur. Zira bu âlem Bergson'a göre kapalı duvarlar içerisinde olduğu için mekâna irca edilebilir, kemiyet (nicelik) atfedilebilir ve ölçülebilir. Bergson, madde âleminin kapalı alanının dışında uçsuz bucaksız bir hayat âleminin olduğunu öne sürmüştür. Bu hayat âleminde insan ruhunun şuur hâlleri kemiyet değil keyfiyet ifade eder. Keza zaman mefhumu da Bergson'a göre derunî bir vasfı olan şuur hallerinden olduğu için mekâna irca edilemez, dolayısıyla keyfiyet ifade eder.

Keyfiyet ifade eden şuur hâllerinin ölçülemez olması, madde âleminin dışında olması tabiat bilgilerinin yetkilerini sınırlar. Böyle bir durumda neden sonuç ilişkisi

[273] Safa, P. (7 Ocak 1941). Henry Bergson. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

de ortadan kalkar ve aklın kanunlarının yerine sezgi ön plâna çıkar. Peyami Safa, bu durumu şu şekilde hülâsa etmiştir:

> *Ruh dediğimiz ölçüye sığmayan bu keyfiyetler âleminde, artık sebepleri neticelere zincirleyen determinizm prensipleri câri olamaz. Bu sebebiyet alâkaları yalnız madde âlemine münhasırdır: aklın kanunları da yalnız bunun için madde âleminde muteber olmak lâzım gelir. Ruh hür bir âlemdir. İşte bunun için felsefenin bilgi vasıtası akıl değil, bize ölçülemez ve sonsuz değişiklikleri kavramak imkânını veren seziştir.*[274]

Bergson'un felsefe anlayışı, Peyami Safa'nın maneviyatçı ve ruhçu görüşü başta olmak üzere umumî olarak fikrî dünyasına yön veren felsefî tekâmülünün esasını inşa etmiştir. Aynı zamanda bir mistik olan Henri Bergson, Peyami Safa'nın mistisizme yakınlaşmasında tesir etmiştir.

Peyami Safa'nın maneviyatçılığı edebî eserlerinde de görülmektedir. Yazar, olgunluk eseri olan *Yalnızız* romanında, çağın geçirdiği tereddüdü, insanda manevî cephenin olmayışında bulmaktadır. Romanın başkarakterlerinden Samim, Safa'nın fikrî bünyesini ve dünya görüşünü temsil eder. Öyle ki romanın son sayfalarında yer alan şu satırlar adeta Peyami Safa'nın düşüncelerini izah etmektedir:

> *…Ey insan! Bu kitabı sana ithaf ediyorum. Başının üstünden büyük bir rüzgâr geçiyor. Yalancı bir fecirle başlayan asır kararıyor ve sana tek ümit ışığı olarak en kudretli kaynağı uranium'da değil, senin ruhunda sıkışmış maddeden koparak çıkardığın korkunç tahrip âletinin patlayışından yükselecek alevi bekletiyor. Ey bahtsız! Tarihinin hiçbir devrinde kendine bu kadar yabancı, bu kadar hayran ve düşman olmadın. Laboratuvarında aradığın, incelediğin, oyduğun, dibine indiğin, sırrını deştiğin her şey arasında yalnız ruhun yok. Onu beyin hücrelerinin bir üfürüğü sanmakla başlayan müthiş gafletin, otuz yıl içinde gördüğün iki muazzam dünya harbinin kan ve gözyaşı çağlayanlarında en büyük dersi arayan gözlerine bir körlük perdesi indirdi. Bırak şu maddeyi, boğ şu ölçü dehanı, doy şu fizik ve matematik tecessüsüne, kov şu kemiyet fikrini, dal kendi içine, koş kendi kendinin peşinden, bul onu, bul kendini, bul ruhunu, bul, sev, bil, an, gör kendi içinde gör Allah'ını.*[275]

Sonuç olarak Peyami Safa'nın maneviyatçı tarafının ilmî kökleri Henri Bergson'un felsefesine istinat eder. Bu felsefe ölçülebilir olan ve insan zekâsının kabul ettiği madde âlemi ile zaman ve şuur hallerini ihtiva eden bir keyfiyet olan hayat âlemini birbirinden ayırır. Safa, bu anlayışla dünya üzerinde her şeyin ölçülebileceğini öngören ilim metoduna karşı çıkarak sezişin ve maneviyatın da ilmî ve felsefî değerinin olduğunu düşünür.

---

[274] Safa, a.g.m., 7 Ocak 1941, 2.
[275] Safa, P. (1997). *Yalnızız.* İstanbul: Ötüken Yayınevi, 441-442.

4.1.3.2. Ruhçuluk

Ruhçuluk, Peyami Safa'nın son devresinde ağırlık kazanan manevî bir yönüdür. Safa, zekâ, düşünce ve ilim arasında sıkı bir münasebet kurmuştur. Ruhçuluğun da psikoloji ilminin tahlilî düşüncesi ile dinî inancın terkibinden doğduğu kanaatindedir.

Şuuraltı dünyası Peyami Safa'nın ruhçu görüşünü tayin eden önemli unsurlardandır. Safa'ya göre insan şuuraltında geçmişte yaşadığı hissî, tecrübî, fikrî unsurlarla beraber atalardan alınan irsî, tarihî ve içtimaî muhtevayı da biriktirir. Tüm bunlar, insanın içinde habersiz bir kargaşaya sebebiyet verebilir. İnsan, bu ruh çalkantılarını tanzim edebilecek güce, yine şuuraltında yer alan Allah inancı sayesinde kavuşur.[276] Safa'nın bu görüşü onun ruhçuluk anlayışında Allah inancına verdiği önemi göstermektedir.

Peyami Safa'nın ruhçuluğunu en belirgin şekilde temsil eden eseri *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* romanıdır. Bu roman müellifinin ruhçu çizgisini belli etmesinin yanında fikirlerinin terkibinin kemâl seviyesine geldiğini gösteren edebî eseridir.

Matmazel Noraliya'nın Koltuğu romanının başkarakteri olan Ferit, hayatında sürekli tereddütler geçiren fakat maddeci yönü ağır basan bir insanı temsil eder. Romanın ilk bölümü, Ferit'in yaşadığı pansiyonda gerçekleşen hadiseler ve bu hadiselerin Ferit'i düşürdüğü tereddüde ve ruhî çalkantılara odaklanır. İkinci bölümde adada Matmazel Noraliya'nın köşküne taşınan Ferit'in ruhu, maddeye tercih edişiyle nihayet bulan bir hikâye anlatılır. Burada Matmazel Noraliya'nın hayatı dikkat çekicidir. Tereddüde düşen bir insan olarak Ferit'le bazı müşterek hayat vetireleri geçirmiş olan Matmazel Noraliya, dindar ve mistik bir hayat yaşamıştır. Onun bu hayatı tercih etmesindeki en önemli tesir, benliğinin ve nefsinin hayatında oynadığı menfi rolü kavramasıdır. Matmazel Noraliya, diğer namıyla Nuriye Hanım, bu andan itibaren benliğini öldürerek dünyevî olana yüz çevirmiştir. Kalan ömrünü Allah'ı zikrederek ve onu kalbinde hissederek geçirmiştir.

[276] Safa, P. (29 Ekim 1959). Ruhta Huzur ve Sükûn. *Tercüman,* 2.

Romandaki dikkat çeken nokta Matmazel Noraliya'nın ruhunu ve gönlünü Allah'a teslim etmesi ve Allah'tan yaşadığı tecrübenin kararmış kalplere, tereddüt ve şüphe içindeki ruhlara bir ışık olmasını niyaz etmesidir. Zira bu ışık Ferit'i de aydınlatır. Ferit bu tecrübe ve kendi yaşadıklarını muhakeme edip manevî ve ruhçu bir anlayışa kavuşur.[277]

Sonuç olarak Peyami Safa'nın ruhçuluk görüşü, Bergson felsefesinden mülhemdir ve madde âleminin kesin çizgilerine karşılık manâ âleminin enginliğine, ruhun ilmî tetkikine odaklanmıştır.

4.1.3.3. Mistisizm

Mistisizm, Peyami Safa'nın maneviyatçı tarafını tesis eden bir diğer mefhumdur. "Mistisizm" adlı telif eserinde Safa, mistisizmin ne olduğunu tarif etmiş, mistisizmin esaslarını ve "mistik tecrübe" gibi konuları ilmî bir şekilde irdelemiştir. Mistisizmin diğer dinlerle olan ilişkisini de incelediği gibi, sahadaki önemli isimlerin görüşlerine de yer vermiştir.

Peyami Safa'ya göre Mistisizmin en önemli kavramı mistik tecrübe, bir diğer adı ile "vecd" haline girmektir. Bu tecrübeyi yaşayanlar ve Mistisizm üzerine yazanlar şu müşterek noktalarda birleşirler: vecdin vasıtasız, dünya ile bağlantıların kesildiği, ruh ile sonsuz varlığın, Allah'ın temasta olma hali. Mistisizmin veya mistik tecrübenin vasıfları ise şöyledir: [278]

- Doğrudan doğruya olması (vasıtasız oluşu),
- Sarih bir biçimde izah edilememesi,
- Geçici olması,
- Kendinden geçmenin pasifliğinin olması,
- Şahıstan şahsa değişen farklı yeni vasıfların ortaya çıkabilmesi.

[277] Safa, P. (1998). *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
[278] Safa, P. (1961a). *Mistisizm*. İstanbul: Bâbıali Yayınevi, 9-13.

Peyami Safa, mistisizmin tarihî gelişim seyrini de incelediği eserinde muhtelif memleketlerdeki mistisizm hareketlerini Hint medeniyetine dayandırmıştır. Şarkta mistisizmin tekâmülü çok çeşitli olsa da, müşterek vasıfları her türünde aynılık özelliği taşır. Allah'ın tarif ve kavranmasının imkânsızlığı, insanın bir bütünün içinde yüzmesi ve bundan başka bir gerçeğin olmayışı, mistiğin bencil düşünce ve hayallere karşı üstünlük kurabilme görevi Hint medeniyetinde doğmuş olmakla birlikte Mistisizmin temelini oluşturmuştur.[279]

Budist, Hristiyan ve İslam mistisizminde de durum çok farklı değildir. Çünkü mistisizmin esası aynı vasıflara sahiptir. Mistisizm türlerinden İslâm mistisizmi (Sufizm), Safa'ya göre mistisizmin isteklerine tamamen uygun bir inançtır. Zira Sufizmin temelindeki dünyanın nafile oluşu, insanı Allah'a itaate sevk eder. İnsan kendini azaltmasıyla, maddî engellerden kurtulmasıyla, arzu ve iradesini yok ederek Allah'a yaklaşması ile fenaya ulaşır.[280]

Mistisizmi tenkid edenler umumiyetle mistisizmin ilmî bir yönünün olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Çünkü onlara göre Mistisizm mantıkî manâdan ziyade hissî bir manâdan hareket eder. Mistisizmi tenkid edenlerden Bertrand Russel, mistisizmin "bir vakıa değil, bir his ve heyecan ifade" ettiğini belirtmiş ve bu yüzden ilmî yönünün bulunmadığını belirtmiştir.

Peyami Safa, bu tenkidleri ilmin tarihî tekâmülüne göre değerlendirmiştir. Mistisizm, eski ilim metoduyla bir ilim olmayı hak etmeyebilir. Ancak yeni ilim metoduyla o da bir ilimdir. Çünkü eski ilim, kaba ölçüleriyle fizik ve ruh dünyasını izah etmekten aciz kalmıştır. Kaldı ki bu ilmin nazariyeleri ve ölçüleri tek tek alternatif nazariyelerle çürütülmüştür.[281]

Peyami Safa'nın 1953'ten sonra manevî yönü kuvvetlenmiştir. Zira Doğu Batı sentezinin gerçekleşmesi maneviyatın kıymetinin anlaşılmasına da bağlıdır. Bu yüzden Mevlâna, Safa'nın manevî cephesini güçlendiren bir şair ve mutasavvıftır. Yazar, Mevlâna'yı, Müslümanlığı softacı ve kuru kaideci anlayıştan kurtaran, içine

[279] Safa, a.g.e., 1961a, 41.
[280] Safa, a.g.e.,1961a, 91.
[281] Safa, a.g.e., 1961a, 98-110.

yalnızca güzellik unsurlarını yerleştiren biri olarak değerlendirmiş, Türk Düşüncesi dergisinin 14. sayısını Mevlâna'ya ve onun tasavvuf düşüncesine ayırmıştır. Safa'ya göre akıl ve imanı kendinde toplayan Mevlâna, yobazlığa büyük bir darbe vurmuştur. Safa'nın manevi yönden Mevlâna'yı takip ettiğini belirten şu satırlar dikkate değerdir:

> *Yalnız akıldan doğan şeyin soğuk bir matematik disiplininden ve onun yaratıcı heyecanları kurutan veled-i makine medeniyetinden başka bir şey olmadığını 20. Asır filozofları gördüler. Donmak tehlikesine uğrayan insan ruhunu ısıtmak için, akıldan aşka, maddeden mânâya, dar ilimcilikten metafiziğin şiirine yâni sana doğru bu dönüş bizim rotamızı çizmektedir.*[282]

Sonuçta ilimde materyalist anlayışın tenkidi ile zuhur eden manevî ve mistik düşünce, dinî ve millî esaslara dayalı ahlâk ve muhafazakâr görüş, Peyami Safa'nın maneviyatçı yönünü tesis eder. Safa'nın mistik hadise karşısında insanın, güvenilir bir zekâ ile şüpheci bir sağduyunun birleşmesiyle ortaya çıkan anlayışı "en mâkul hareket tarzı" [283] sayması da, onun manevî cephesinin akılcı yönünü ortaya koyar.

4.1.4. Muhafazakârlık

Muhafazakârlık, bir cemiyetin din, ahlâk, gelenek, sözlü ve yazılı kültür gibi müşterek kıymetlerinin korunması ve geleceğe aktarılması düşüncesidir. Muhafazakârlıkta siyasî ve içtimaî kökten değişimler yerine toplumun ortak değerlerine zarar vermeyen daha ılımlı bir değişim esas alınır.

Peyami Safa'nın muhafazakârlık anlayışı, medeniyetçi, milliyetçi ve inkılâpçı görüşlerinin havzasında gelişmiştir. Safa'ya göre muhafazakârlık, tarihî ve ruhî köklerin millî bünyeyi ve şahsiyeti tesis eden unsurlar olduğunu unutmadan ve onları koruyarak bugünü ve yarını tesis edecek inkılâpların planlanması gerektiği şuuru ve anlayışıdır. [284]

Peyami Safa, muhafazakârlığı zamanın üç unsuruyla ahenk görmüştür. Bu anlama göre gerçek modernlik de muhafazakâr olmayı gerektirir. Zira modernlik yalnızca bugünü ve geleceği değil geçmişi de içine alır. Çünkü bugün geçicidir ve

---

[282] Safa, P. (1 Ocak 1955).Yâ Hazreti Mevlana. *Türk Düşüncesi,* 3(14), 81-82.
[283] Safa, a.g.e., 1961a, 127.
[284] Safa, P. (19 Nisan 1961). Modern Adam Üzerine. *Düşünen Adam,* 16, 10.

geçmiş tecrübelerden edinilen birikimlerle gelecek tesis edilebilir. Peyami Safa'nın muhafazakârlıkta zamanın üç unsuruna verdiği önem şu satırlarda anlaşılabilir:

"Zamanının üç unsurundan birini inkâr etmekle, hepsini toptan reddetmek arasında fark yoktur. Zamanın bu nihilizmi, insanı kendi kendinden kaçmaya ve kendi kendini topyekûn inkâra götüren bir manevî intiharın şekil değiştirmesidir. Biz, dünümüzün içinde yoksak, bugünümüzde de, yarınımızda da yokuz."[285]

Peyami Safa'ya göre muhafazakârlık ve inkılâpçılık birbirlerini tamamlayan fikirlerdir: "Her canlı varlık, var olabilmek için hem kendi özüne sadık kalmaya, hem de değişmeye mahkûmdur. Büyük milletlerin hepsi, aynı zamanda muhafazakâr ve inkılâpçıdır."[286]

Peyami Safa, milletin ideal bütünlüğünü yakalamasında muhafazakârlık düşüncesini benimsemiştir. Fakat o, her düşüncesinde olduğu gibi muhafazakârlığın da mürteciliğe varmaması gerektiğini, inkılâpçılık ve milliyetçilikle ahenk içinde olması gerektiğini savunmuştur.

Muhafazakârlıkta olduğu gibi inkılâpçılıkta da aynı şey geçerlidir. Türkiye'deki inkılâp dolandırıcılarına "devrim yobazı" veya "devrimbaz" diyen Peyami Safa, dine istediği manâyı vermeye çalışanlara da "din yobazı" demiştir. Aforizma niteliğinde fikirlerini hülâsa ettiği bir yazısında Türkiye'de mutedil seviyeyi yakalayamayan ve yalnızca kendi bildiklerinin doğru olduğunu düşünerek Batı Medeniyetinin fikrî bünyesine dâhil olmamızı engelleyen her kesimi yobaz olarak değerlendirmiştir.[287]

Peyami Safa'nın muhafazakârlık anlayışını tesis eden akidelerden birisi de **gelenekçiliktir.** Bu akideye göre ananevî unsurlar cemiyetin gerçek ihtiyaçlarının ifadesidir, bu yüzden muhafaza edilmeleri gerekir. Safa, Türk milleti için önem arz eden dinî bayram ve geleneklerin Cumhuriyetin kurucusu Atatürk tarafından korunduğunu belirtmiş ve Atatürk'ün de bu anlamda bir gelenekçi olduğunu vurgulamıştır. [288]

---

[285] Safa, P., a.g.m., 19 Nisan 1961, 10
[286] Safa, P. (21 Haziran 1961). Ordu, Muhafazakârlar ve Mürteciler. *Düşünen Adam*, 25, 14.
[287] Safa, P. (28 Ocak 1951). Bizdekiler. *Ulus,* 2.
[288] Safa, P. (1999b). *Din İnkılâp İrtica,* İstanbul: Ötüken Yayınevi, 126.

Geleneğin nev'inin tayin edilmesi önemli bir husustur. Öyle ki, cansız geleneklere bağlı kalmak gericiliğe düşmeye yol açabilir. Bu yüzden "canlı geleneklere" sahip çıkılmalıdır. Peyami Safa, bizdeki "devrimbazların" gelenekleri toptan bir şekilde, Atatürk'e dayanarak yıpratmak istediklerini belirtmiş, onların böyle yaparak hem Atatürk'e hem de millî varlığımıza zarar verdiklerini vurgulamıştır.[289] Bu fikriyle geleneklerin millî bütünlük bakımından önemine dikkat çekmiştir.

4.1.4.1. İrtica, inkılâp ve lâiklik

Peyami Safa'nın muhafazakârlık düşüncesinde "irtica", "inkılâp" ve "lâiklik" mefhumları önemli bir yer işgal eder. Çünkü ona göre muhafazakârlık algısı bu üç mefhumla münasebetleri ve bunlara nisbetleri bakımından yanlış anlamlara sürüklenmektedir. Fakat her birinin ayrı manâlarda telakki edilmesi iktiza eder. Nitekim Peyami Safa muhafazakârlığı, mutedil bir fikir anlayışı olarak görmüştür.

Peyami Safa, muhafazakârlık ile irticanın aynı mefhumlar olmadığını vurguladığı "İrtica Nedir?" başlıklı makalesinde, her canlı varlığın şuurunun devamını mümkün kılan hafızası vasıtasıyla kendini koruma ve devam ettirme içgüdüsü olduğunu belirtmiştir. Bu yaklaşımı cemiyete de tatbik eden Safa, tarihlerin ve geleneklerin bir milleti yaşatan en önemli şuur ve hafıza ihtiyacını karşıladığını, bir milletin hareket edebilmesi ve varlığını sürdürebilmesi de geçmişte edindiği itiyatları ile mümkün olur.[290]

Peyami Safa bir muhafazakârın özelliklerini şöyle belirtmiştir:

- Muhafazakâr, inkılâba karşı değildir, geçmişe ait değerleri yok eden inkılâba karşıdır.
- Benliği oluşturan değerler ve kıymetler manzumesinin yaşamasını, hiçbir şekilde kaybolmamasını ister.
- Bu yüzden hemen her milletin muhafazakârları vardır.

[289] Safa, a.g.e., 1999b, 127.
[290] Safa, P. (1 Mayıs 1959). İrtica Nedir?. *Türk Düşüncesi*, 10(56), 1-2.

- Cemiyet, hareketli bir vahdet olduğu için bir sürekliliği vardır. Geçmişi geleceğe bağlar ve yeni tecrübelerle zenginleşir. Muhafazakâr bu yeniliğe karşı çıkmaz.
- Muhafazakâr, ne zaman cemiyetin ilerlemesini sekteye uğratacak yeniliklere karşı çıkarsa o zaman irticaya düşmüş olur.[291]

Peyami Safa'nın muhafazakârlık düşüncesinde taassuba yer yoktur. Her türlü yobazlık nevilerini reddeden bir bakış açısı ve mutedil bir seviyenin hasreti onun muhafazakârlık görüşünü oluşturur. Geçmişin tekniği yenininkine nispetle daha aşağıda ise onu muhafaza etmenin yobazlık olduğu açıktır. Zamanın getirdiği yeniliğe ayak uydurmak gerekir.[292]

Müslümanlık, Safa'ya göre medeniyetin karşısında değildir. Zira İslâm medeniyeti bunu gösteren bir misaldir. Peyami Safa, din yobazlarının hatalı tefsirlerle ve cehaletle verdikleri hükümlere tabi olunmasına da karşı çıkmıştır. Çünkü ona göre yobaz, tarih bilgisinden olduğu gibi İslâm dini ve medeniyet bilgisinden de mahrumdur.[293]

Türkiye'deki "devrimbazlar", muhafazakârlık ile dindarlık ve irticayı aynı kefeye koymaya çalışıp toptan hüküm vermeye kalkışırlar. Fakat Batıda olduğu gibi bu fikirlerin ayrı manâlar şeklinde telakki edilmesi gerekir. Tüm bu fikirlerin "taassup" derecesinde savunulması yanlıştır. Safa'ya göre "devrimbazlar" da böyle bir taassubun içindedirler ve kavgaları fikirden ziyade ihtiras seviyesindedir.[294]

Peyami Safa'nın fikir dünyasında inkılâp önemli bir kültür hareketidir. Safa'nın inkılâpçı düşüncelerini, muhafazakârlık düşüncesinden ayırmak zordur. Çünkü gelenekçi ve millî değerleriyle geçmişe yöneldiği gibi bugünü ve yarını inşa edeceği değişimlere de yani inkılâplara da ihtiyaç duyan bir düşünce çehresine sahiptir.

---

[291] Safa, P. a.g.m., 1 Mayıs 1959, 1-2.
[292] Safa, P. (12 Nisan 1959). Çarşafa Dair Sorular. *Tercüman*, 2.
[293] Safa, P. (6 Mart 1960). Softalık Buna Derler. *Tercüman*, 2.
[294] Safa, P. (30 Mayıs 1959). Fikir Değil İhtiras Kavgası. *Tercüman*, 2.

İnkılâpçılık, fikrî ve millî tekâmül için vazgeçilmezdir. Peyami Safa'nın medeniyetçiliğindeki Batı medeniyeti fikir ve kültür sahasına dâhil olmamız gerektiği inancı, onun inkılâp mefhumuna verdiği önemi göstermektedir. Zira sürekli değişen Batı medeniyetine ayak uydurmak demek, inkılâp hareketlerine olan ihtiyacı ifade etmektedir.

Fakat inkılâbın manevî bünyeye zarar vermeden gerçekleşmesi konusu hassasiyete maruzdur. Peyami Safa'nın maneviyatçı yönü de inkılâbın değişme merhalesinde vereceği zararları engellemek içindir. Radikal değişimler inkılâbın bünyesine zarar vereceğinden Safa'nın "devrimbaz" olarak değerlendirdiği kişiler umumiyetle manevî değerleri ve kültürü hiçe sayan inkılâp hareketleriyle aslında inkılâbın özüne de zarar verirler. Safa, "devrimbaz" kelimesini din yobazına verilen manâya benzer şekilde inkılâbı, özünü ve değerini kaybettirecek nispette aşırılıklara götürenleri tanımlamak için kullanmıştır.[295]

Peyami Safa, devrimbazların lâikliği savunma iddiasıyla dinî değerleri tahrif etmeye çalıştıklarını belirtmiş ve buna karşı çıkmıştır. Dinî değerler, maneviyatın temelini oluşturduğu için korunmalı, din eğitimi yoluyla çocuklara öğretilerek gelecek kuşaklara aktarılmalıdır. Safa'nın muhafazakârlığı, ahlâkın dayanağını oluşturan millî ve dinî değerlerin korunmasında ortaya çıkar. Geleceği tesis edebilmek için maneviyatını, dolayısıyla öz değerlerini kaybetmemiş olmak gerekir.

Peyami Safa, "lâikliğin" de Türkiye'de yanlış anlaşıldığını ve bu sebeplerle çarpıtıldığı kanaatindedir. Lâik kelimesinin etimolojik kökeninin Yunancadan geldiğini ve "halka ait" manâsını taşıdığını vurgulayan yazar, lâik kelimesinin zıddı "ruhban sınıfına ait" manâsına gelen "clerc" kelimesi olduğunu belirtmiştir. Neticede lâik kelimesi dinî bir zümreye ait olmayanları ifade etmek için kullanılmıştır. Bu yüzden lâik olmak dinsiz olmak değil, rahip sınıfından olmamak demek olduğu için "devlet ruhban sınıfının emrinde olmamak şartıyla lâik ve dindar" olabilir."[296]

---

[295] Safa, P.(3 Temmuz 1959). "Devrim" ve "Devrimbaz" Kelimeleri. *Tercüman*, 2.
[296] Safa, P. (17 Aralık 1959). "Laik" Kelimesinin Menşei ve Manası. *Tercüman*, 2.

Neticede Peyami Safa'nın muhafazakârlığı, irticaya varmayan bir gelenekçilik, yobazlığa varmayan bir inkılâpçılık ve lâikliğe aykırı olmayan maneviyatçılığın terkibi şeklinde hülasa edilebilir.

4.1.4.2. Ahlâk davası

Ahlâk, Peyami Safa'nın muhafazakâr düşüncesi altında işlenmesi gereken bir konudur. Çünkü onun ahlâk konusundaki düşünceleri muhafaza ettiği dinî ve millî değerlerin gölgesinde yetişmiştir. Ahlâk, Safa'nın idealist görüşüyle uyum içindedir. Safa'nın milliyetçi, cemiyet şuuru ve ruhuna seslenen idealist görüşü, ahlâka yönelik izahları da içinde barındırır.

Peyami Safa, "ahlâk davası"nı Türkiye'nin önemli meselelerinden biri olarak görmüştür. Safa'ya göre ahlâkın bozulmasının amilleri dinî ve millîdir. Dinsiz ahlâk veya ahlâksız bir din söz konusu olamaz. Dinsiz olup da ahlâklı olan bir insanın ruhî köklerinde terbiyesini tesis eden dinî tesirler vardır. Bir diğer amil millîdir: Bir insan millî ideale bağlandığı zaman ferdiyetçi dünya görüşünden uzaklaşarak cemiyet şuuruna kavuşur. Millî şuura sahip olan insanlar, insiyaklarını yenebilir, bencil duygularından kurtulur. Bu yüzden Safa'ya göre ahlâk davası, dinî ve millî amillerin öneminin kavranmasıyla çözüme kavuşturulabilir.[297]

Ahlâk davasında dinî boyut Safa'ya göre çok önemlidir. Özellikle ahlâk dışı hadiselerin sebebi dinî bilginin yetersizliğindendir. Bu cehalet aynı zamanda vicdanî bakımdan insana zarar verir. Yazarın bu hususstaki şu izahı ahlâk davasını ortaya koyan meselelerin esasına işaret etmektedir:

"Din terbiyesi ve bilginin yetersizliği yüzünden birçok vicdanlardan çekilen bu korkunun yokluğu, her çeşit namussuzluğa giden dört yol ağzını en yüce murakabeden mahrum bırakmıştır."[298]

Peyami Safa'nın ahlâk anlayışını tesis eden önemli mefhumlardan biri de **idealdir**. Onun idealist görüşü, cemiyetin millî bir uzviyet olarak fertten önce geldiği

[297] Safa, P. (23 Eylül1960). Yine Ahlâk Davamız. *Havadis*, 1.
[298] Safa, P. (17 Ocak 1956). Allah Korkusu Kalmayınca. *Milliyet,* 2.

ve şahsiyetin cemiyet şuuruyla oluştuğunu söyleyen içtimaî düşüncesinden doğmuştur. Ona göre ideal, insanın ferdî insiyaklarının önüne geçerek cemiyet ruhuyla dolmasını sağlar. Safa'nın bu fikri, cemiyetin müşterek değerlerinin tümünü ihtiva ettiği için ahlâkın da temelini oluşturur. Bu yüzden yazara göre idealsiz ahlâk olmaz. Şu satırlar Safa'nın ideale verdiği manâyı anlamak bakımından ana hat meshabesindedir:

"Bizi insiyaklarımızın kuklası olmaktan alıkoyan, cemiyetin ruhumuzdaki parıltısından başka bir şey olmayan idealdir. İdealdir ki, bize fizik hayatımızdan daha üstün mânalar için yaşadığımız ve hayvandan ayrıldığımızı hissettirir; idealdir ki iştahlarımıza, insiyaklarımızın arsız isteklerine hudut çizer."[299]

Peyami Safa'ya göre ahlâk buhranının esas sebebi, "sosyal bağların çözülüşü ve her insanın kendi çıkarını müşterek menfaate tercih" etmesidir. Bu çözülüş onun idealist görüşünden de anlaşılabileceği gibi dinî, millî ve içtimaî köklerin zayıflamasından doğmaktadır.[300] Ahlâkı oluşturan iki ana direk olarak dinî inancı ve millî şuuru gören Safa'ya göre, söz konusu iki önemli değer bozulduğunda ahlâk bozulur ve cemiyete intikal eden istenmeyen hadiseler vuku bulabilir.

Sonuçta Peyami Safa'nın idealist görüşüyle millî, maneviyatçı görüşüyle dinî köklere uzanan ahlâk anlayışı, muhafazakârlık düşüncesini desteklemektedir. Zira ahlâk anlayışı güçlenmiş olan cemiyet, müşterek değerlerini muhafaza edeceğinden kendi tekâmül hamlesini daha iyi inşa eder.

4.1.5. Sosyalizm

Peyami Safa'nın sosyalizm hakkındaki düşünceleri, onun fikrî yapısı ve çizgisi ile ilgili geniş bilgi vermektedir. Bunun yanı sıra fikirlerini sosyalizm ideolojisinin tetkiki, tahlili ve tenkidi ile daha da güçlendirmiştir. Çünkü çok geniş ve tarif edilmesi zor bir kavram olan sosyalizm, pek çok fikir ve ideoloji ile müşterek vasıflara sahiptir. Safa da bu müşterek vasıfların millî olanlarını benimsemiştir.

---

[299] Safa, P. (19 Şubat 1943). Ahlâkta İdeal. *Tasvir-i Efkâr,* 1.
[300] Safa, P. (15 Şubat 1958). Ahlâk Buhranının Yuvaları. *Milliyet,* 2.

Fakat bir sosyalizm türü olarak Marksizm ve Komünizm ideolojisinin ayrıntılı bir tetkikinden sonra zuhur eden zıtlıklar, Safa'yı uzun bir mücadeleye sürüklemiştir.

Peyami Safa, sosyalizmi derinlemesine tetkik etmiş bir muharrirdir. "Sosyalizm" isimli eserinde, sosyalizm ideolojisinin tarihini, türlerini, yapısını, fikrî temelini, iktisat ve plân anlayışını incelemiştir. Bu incelemeler, sosyalizmin tam bir tarifinin olmadığını göstermiş, sosyalizm dendiğinde ilk akla gelen "müsavat" fikrinin bile sosyalist düşünürlerce farklı şekilde anlaşıldığı ortaya çıkmıştır.

Umumiyetle iktisadî bir çerçeve içerisinde değerlendirilen sosyalizm, ıslahatçı hareketlerle eşitliği sağlamaya yönelik adımlar atmıştır. Sosyalist fikirler zamanla olgunlaşmıştır. Peyami Safa eserinde sosyalizmin gelişimini en kısa şu şekilde hülâsa etmiştir:

İşçilerin eşit muamele görmelerini ve mülkiyetin ıslahını savunan Saint Simoncular; çalışma saatlerinin azaltılması, çocuk işçilere yaş sınırı getirilmesi gibi fikirleriyle Robert Owen; kooperatifçiliği geliştirerek patronu aradan çıkaran William Thompson; üretim-tüketim ortaklığı fikriyle Charles Fourier; rekabeti kaldırarak ortaklığa dayalı iktisadî rejimi isteyen Louis Blanc ve Proudhon gibi önemli sosyalist düşünürlerin fikirleri müellifin tetkikine göre zamanla sosyalizm ideolojisinin gelişmesini sağlamıştır.[301]

Sosyalist fikirlerin seyrine bakıldığında aslında sosyalizm öncülerinin mülkiyeti tamamen kaldırmak yerine, onu eşit bir şekilde dağıtmaya yöneldiği görülmektedir. Kooperatifçiliğin gelişmesi, fakirlere ve işçilere özel haklar verilmesi, dayanışma sisteminin güçlenmesi, haksız kazancın ve rekabetin önüne geçilmesi gibi fikirler sosyalizmin de esaslarını oluşturmuştur.

Peyami Safa'ya göre sosyalizm "fertten önce ve üstün olma" prensibine dayanır. Bu minvalde **umumî** ve **iktisadî** olmak üzere iki tür sosyalizm vardır. Yazar, umumî sosyalizmi şu şekilde tarif eder:

[301] Safa, P. (1961b). *Sosyalizm.* İstanbul: Bâbıali Yayınevi, 22-36.

> *Umumî sosyalizm bir toplumun hukuk, estetik, ekonomi, siyaset… gibi bütün müesseselerini kanun yoluyla ve az çok bir plana göre düzenlemektir. Bu umumî sosyalizmin içine ferdin hak ve hürriyetlerine en küçük müdahaleden en toptan müdahaleye kadar bütün sosyalizm çeşit ve dereceleri girer. Hedefi umumî olarak toplumun ıslahıdır.*[302]

Umumî sosyalizm, Safa'ya göre toplumun tekâmülünü sağlamaya yönelik atılan hamleleri içermektedir. Bu yüzden onun sınırları oldukça geniştir. Çünkü merkezine halkın kendisini koymuştur.

Sosyalizm kavramı, umumî bir vasıfta olduğu için tek bir tarifte açıklanamaz. Peyami Safa, hemen her rejimde sosyalizmin unsurlarına rastlanabileceğini belirtmiştir. Milliyetçilik, vatanseverlik, insaniyetçilik, hürriyetçilik, belediyecilik bile sosyalisttir. Zira hemen her cemiyet, sosyal bir düzenle iç içedir. Mesela en liberal ve hürriyetçi rejimin olduğu ülkelerde dahi "amme menfaati" hususî menfaatten önce gelir. Bu bakımdan Safa, toplumun yararı için yapılan düzenlemelere "sosyalist" yerine "sosyal" demenin daha doğru olduğu düşüncesindedir.[303]

Peyami Safa'nın tasnifine göre ele aldığı ikinci sosyalizm türü, iktisadî sosyalizm, yani Marksizmdir. Safa Marksizmi ciddi şekilde tetkik etmiştir. Bu tetkik onu tenkide götürmüştür. Zira Marksizm, Safa'nın fikrî dünyasıyla çatışır, onunla tezat teşkil eder. Marksizmin ve Peyami Safa'nın fikir esasları birbirine taban tabana zıttır: Marksizm maddeci, Safa ise maneviyatçıdır.

Peyami Safa'nın Marksist ideolojiye karşı olmasının sebepleri ile komünizme karşı olmasının sebepleri arasında müşterek noktalar bulunsa da, bu ikisi ayrı olarak değerlendirilmelidir. Çünkü komünizm karşıtlığı sadece Marksizmin ilmî tenkidinden ibaret değildir. Safa'ya göre millî, dinî ve ahlâki olmak üzere komünizm tehlikesinin büyük zararları vardır. Bu zararlar Marksizm ideolojisinden güç alsa da çoğu zaman ülkedeki siyasî, içtimaî ve pek çok amile bağlı olarak gelişir.

---

[302] Safa, a.g.e., 1961b, 50.
[303] Safa, a.g.e., 1961b, 60-63.

4.1.5.1. Marksizmin tenkidi

İktisadî sosyalizm türü olarak Marksizm, Peyami Safa tarafından derinlemesine irdelenmiş bir nazariyedir. Safa işçi sınıfı meselesinden, müsavat fikrine, tarihî maddecilikten üretim araçları meselesine kadar pek çok konuyu incelemiştir. Peyami Safa'nın şu satırları iktisadî sosyalizmi net bir şekilde ayırmış, farkını belirtmiş ve tarif etmiştir:

> *Umumî sosyalizmin nevileri arasında sosyal münasebetleri istihsal münasebetlerine irca eden ve bir sosyal gelişmenin temelinde iktisadî amilin başta geldiğini iddia eden bir sosyalizm daha vardır ki üst yapıları bakımından umumîlik vasfını muhafaza etmekle beraber bütün sosyal hareketleri iktisadi amile irca ettiği için ötekilerden iktisadi sosyalizm diye ayrılabilir, ki o da Marksizm'dir.*[304]

Bu izahtan anlaşılmaktadır ki, muharrir Marksizmin sosyal gelişmenin temeline yalnızca maddeci bir anlayış olan iktisadî amili koyarak hareket etiğini vurgulamıştır. Tam da bu nokta ve buradan kaynaklanan pek çok mesele, Safa'nın Marksizm tenkidini geliştirmiştir.

Peyami Safa, sosyalizmin ileri sürdüğü burjuvazi ve işçi sınıfı arasındaki mücadelenin proletarya -işçi sınıfı- lehinde sonuçlanacağı düşüncesinin yanlış bir tahlil olduğunu belirtir. Ona göre, sosyalistlerin düşüncesi şöyledir: Sermaye geliştikçe yeni iş sahaları açılacak, dolayısıyla işçi sınıfının kesafeti ve beraberinde bilinci de artacaktır ve sonuç olarak azınlıkta kalan sermaye yani burjuvazi, bilinçli ve büyük hale gelmiş olan işçi sınıfı tarafından sonlandırılarak sınıfsız toplum tesis edilecektir.

Peyami Safa, burjuvazi ve proletarya arasındaki mücadelede, sosyalizmin küçük burjuvazi sınıfını dışarıda bırakarak önemli bir iktisadî hataya düştüğünü vurgulamıştır. Zira ekonominin gelişmesi ve devlet desteğiyle beraber bir orta sınıf olan küçük burjuvazi doğmuştur. Küçük burjuvazinin yanında münevver, muallim, ordu ve memurları da içine alan geniş bir orta sınıfın iktisadî hareket sahası günden güne gelişmiştir. Orta sınıfı proletaryaya dâhil etmek isteyen anlayış, devletlerin iktisat politikalarını ve orta sınıfın geliştirdiği iktisadî kalkınmayı tayin edememiştir.

---

[304] Safa, a.g.e., 1961b, 51.

Millî birlik ve iktisadî refahın temin edildiği ülkelerde bir yandan büyük burjuvaziye bazı sınırlamalar getirilmiş, diğer yandan da işçilerin durumları iyileştirilmiştir. İngiltere'deki bir işçiyle, Çin'dekinin tekâmülü bir olmamıştır. İngiltere'de işçi tekâmül etmiştir. Çünkü orada işçiler, mitinge değil mektebe gider.[305]

Peyami Safa'nın Marksist ideolojide gördüğü en önemli hatalardan biri orta sınıf meselesidir. "Büyük Avrupa Anketi"ndeki müşahedeleri ve içtimaî sınıfların durumlarını değerlendirmesi göstermektedir ki dünyada işçi sınıfından ziyade orta sınıfın iktisadî durumu daha sıkıntılıdır. Çünkü orta sınıf sermayedar ve işçiler lehine temin edilen imkânlardan mahrumdur. Fakat bu vaziyet Safa'ya göre yeni bir uyanışa doğru gitmektedir.[306]

Marksizm ideolojisinin bir diğer yönü de müsavat fikridir. Peyami Safa'ya göre medeniyet ilerledikçe insanlar arasındaki iş bölümü çoğalmış ve farklılaşmıştır. Bu farklılaşma da tabiî gelişme kanunlarından biri olarak ortaya çıkmıştır. Müsavat fikri genel olarak iptidaî toplumlarda söz konusu olabilir. Farklılaşmaya doğru giden bir cemiyette, ayrı vazifeler, istihsal kabiliyetleri ve dolayısıyla kazanç farklılıkları oluşmuştur. Yazara göre, "bugünün içtimaî haksızlıkları müsavatsızlıktan değil, kazanç ve kabiliyet arasındaki muvazenesizlikten doğar."[307] Burada Peyami Safa'nın "liyakat" fikri de kendini göstermektedir. Safa'ya göre hayattaki kazancın tamamı, maddî veya manevî, kabiliyet ve çalışma gibi değerlerin mahsulüdür. Ne kadar çalışıldıysa, o nispette veya muayyen bir kabiliyet sayesinde ortaya çıkan kaliteli bir mamul/mahsul vesaire derecesine göre değere matuftur.

Marksizmin metodu olan tarihî maddecilik, Marx'ın fikirleriyle gelişmiştir. Bu metot, toplumu anlamak için maddî şartları ve ekonomiyi inceler. Çünkü Marksizmde toplumu şekillendiren en önemli alt yapı kurumunun ekonomi olduğu düşünülür. Diğer sosyal, siyasî ve fikrî hayat, iktisadî yapının ve maddî üretim araçlarının zarurî tekâmül çizgisinden vücuda gelir.

---

[305] Safa, P. (26 Mart 1938). Miting Değil, Mektep! *Cumhuriyet*, 3.
[306] Safa, P. (3 Haziran 1937). Orta Sınıfların Uyanışı. *Cumhuriyet,* 3.
[307] Safa, P. (4 Mayıs 1937). Müsavat Fikirleri. *Cumhuriyet*, 3.

Tarihî maddecilik metodunun ve buna bağlı Marksizm görüşünün tenkidini, Amerikan sosyoloğu P. A. Sorokin'le aynı görüşte olduğu için Peyami Safa, Sorokin'in kitabından iktibas ederek izah etmiştir:[308]

- Tarihî maddeciliğin birinci hatası illî bir nitelikte ve tarihî determinizm anlayışına sahip olmasındandır. Yalnızca iktisadî münasebeti temel alan bir anlayış sosyal olarak birbirine karşılıklı biçimde bağlı olan diğer hadiselere tatbik edildiğinde pek çok hataya sebep olur. Marx'ın teorisindeki pek çok hatanın esası ve sebebi budur.
- Marksizmin esaslarını teşkil eden kavramların sınırları yeterince belirtilmemiştir. "İktisadî amil", "istihsal münasebet ve kuvvetleri", "iktisadî temel" gibi önemli kavramlar, sınırları iyi çizilmediği için yazarlar tarafından farklı anlamlara gelebilecek şekilde kullanılmıştır.
- Marksizmin önemli hatalarından biri de tarihî determinizm anlayışı. Bu anlayış, tarihî bir zarureti öngörerek kaderci bir yaklaşımı benimser. Bu yüzden, ilmî bir esastan mahrumdur. Zira ilmî determinizmde ihtimaliyet ön plandadır. Kesinlik yoktur, hadiseler karşılıklı ve birbirine bağlı olarak gerçekleşme ihtimaline sahiptir.
- Marksizm, tarihi yalnızca sınıf mücadeleleri olarak telakki eder. Bu mücadelenin neticesi iktisadî temelden yola çıkarak zarurî bir sonuca bağlanarak tek bir sınıfı zafere kavuşturur. Oysa tarihte dinî, kavmî, millî ve siyasî pek çok mücadeleler söz konusu olmuştur. Bu yüzden Marksizmin iktisadî sosyal sınıf telakkisi hatalıdır.
- Marksizmin, ideolojilerin sosyal-ekonomik çevrede geliştiğini ifade edişi, onun takdire layık olan tarafıdır. Çünkü sosyal hadiselerin şahsî yorumlarıyla oluşan ideolojiler, objektif değildirler.

4.1.5.2. Sovyetler Birliği ve komünizm propagandası

II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyada iki ayrı blok oluşmuştur. Doğu Bloku, Sovyetler Birliği'nin başını çektiği sosyalist rejimlerin hâkim olduğu ülkelerdir. Batı Bloku ise ABD ve Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere liberal eğilimli rejimlere

[308] Safa, a.g.e., 1961b, 86-98.

sahip ülkelerden mürekkeptir. İkinci Dünya harbinden sonra kutuplara ayrılan dünyanın bu dönemine Soğuk Savaş denmekteydi.

Peyami Safa, iki dünya harbini ve ardından başlayan Soğuk Savaş dönemini idrak etmiş mütefekkir bir gazetecidir. Yaşayıp idrak ettiği dönemi manevî bir cepheden tahlil etmiştir. Millî ve dinî değerler ona göre maneviyatın temeli olduğu için materyalist dünya görüşünden uzaktır. Dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin maddeci dünya görüşüne dayalı sosyalist rejimler büyük bir tehlike ve tehdittir. Zira Safa'ya göre bu rejimin tatbik edilmesi maneviyata ve millî birliğe zarar verir.

Peyami Safa'ya göre Batı medeniyeti Doğu kaynaklı iki tesir vetiresi geçirmiştir. İlki I. Dünya Harbi sonrası manevî değerlerin ve mistik düşüncenin Batıya nüfuz etmeye başlamasıdır. İkincisi ise II. Dünya Harbinden sonra başlayan Soğuk Savaş döneminde Sovyet Komünist propagandasıyla materyalist görüşün tesiridir. Özellikle ikinci tesir dalgasının Türkiye'yi de Batıyı da etkilediğini belirten Safa, bundan kurtulabilmek için müdafaaya geçen Batı Medeniyetini Türkiye'nin de fikrî olarak desteklemesi gerektiğini vurgulamıştır.[309]

Peyami Safa'yı Türkiye'nin böyle bir müdafaaya iştirak etmesi gerektiği düşüncesine iten en önemli sebep millî zaruretlerdir. Çünkü komünist propagandası Safa'ya göre, millî bünyeyi zayıflatmayı gaye edinmiştir. Gerek ajanlarıyla ülkelerin iç politikalarını karıştırarak gerekse muhtelif ülkelerdeki baskılarıyla kendi ideolojisini yaymaya çalışmıştır. İki blok halindeki dünyada millî zaruretler gereği Safa'nın "ehven-i şer" olarak Batıyı seçtiği yazılarından anlaşılabilir. Zira Safa'nın düşünce dünyasında komünizm, millî bütünlüğü bozucu bir tesire sahiptir. Bununla birlikte komünizmin dışındaki Doğu medeniyeti ile Batı medeniyetinin havzasında, Ortadoğu'daki coğrafî, siyasî ve tarihî konumuyla Türkiye'nin, her iki medeniyetin fikrî bir terkibine sahip olduğu düşüncesi, Safa'nın medeniyetçi görüşünün de esasını teşkil eder.

Peyami Safa, "komünizm" ideolojisinin iki dünya harbi arasında geniş kitleler tarafından kabul edilmesini, dönemin sosyal, siyasî ve iktisadî meselelerinin sonucu

[309] Safa, P. (19 Ocak 1951). Büyük Müdafaa. *Ulus,* 1.

olarak görmüştür. I. Dünya Savaşı, insanlarda bir harp nefreti yaratmış, buna bağlı olarak gelişen İktisadî Buhran (1930) insanların refah seviyelerini düşürmüştür. O devirde Bergsonizm, Pragmatizm gibi felsefî akımlar da bu meselelerle temas halinde değildi. Bu yüzden Sovyetlerin vaatleri ve iktisadî temele oturan komünizm düşüncesi, dönemin geçirdiği istihaleler neticesindeki ahvalden bunalan insanlar için bir tercih şansı doğurmuş ve Safa'ya göre liyakatsiz ve kültür temelinden mahrum kişiler tarafından rağbet görmüştür. Fakat yazara göre komünizm II. Dünya Savaşından sonra büyük darbe almış, ekonomi alanında iflas etmiş, Marksizm mercek altına alınıp çürük temelleri ortaya konmuştur. Yeniliğini yitirmiş, moda olmaktan çıkmış ve nihayetinde eskimiştir.[310]

Buna ilâveten yazar, komünizmin eskidiği düşüncesini doğrulamak için, bir yazısında, Marksizmin Komünizmin doğacağı yer olarak ileri bir sanayi memleketi olan İngiltere'nin adres gösterildiğini, fakat İngiliz seçimlerinde tek bir komünist vekilin dahi seçilememesini tarihî maddeciliğin ve komünizmin iflâsı olarak değerlendirmiştir.[311]

Peyami Safa'nın incelenen gazete yazılarına göre, onun bu hususta ki kanaatleri şu şekilde özetlenebilir: Sovyetler Birliği, emperyalist dış politikası ile ülkelerin iç politikasını karıştırarak komünist bir rejimin tesis edilmesini amaçlamaktadır. Bunu başarabilmek için de ajanları vasıtasıyla propaganda faaliyetleri yürütürler. Muhtelif yolları olsa da en etkilisi basın yoludur.

Safa'ya göre Sovyetler Birliği'nin Soğuk Savaş Dönemi'ndeki politikası Lâtin Amerika ve Orta Doğu'yu Sovyetleştirmektir. Küba'da yaşanan hadiseler Safa'ya göre Sovyetler'in politikaları sonucu olmuştur. Yazar komünizmi Küba'da tesis etme çabasındaki Fidel Castro ve Che Guevera'nın, Rusya'nın iktisadî yardımlarıyla, sosyalizm maskesi altında Sovyet idaresini tesis etmiş olduğunu belirtmiştir.[312]

Peyami Safa, Sovyet Rusya rejimini "şiddet rejimi" veya "zorba rejimi" olarak değerlendirmiştir. Rusya'nın dış ve iç politikasını çok iyi takip eden Safa,

---

[310] Safa, P. (26 Ağustos 1950). Bir Modanın Tarihi. *Ulus,* 1.
[311] Safa, P. (28 Şubat 1950). Bir Kere Daha İflâs. *Ulus,* 1.
[312] Safa, P. (28 Ekim 1960). Castro'nun Düşündürdükleri. *Havadis*, 1.

komünizmin tatbik şeklini eleştirmiş, ülkenin zorbalıkla yönetildiğini vurgulamıştır. Ona göre Rusya'daki muhtemel tehlike sivil ve askerî otoritenin arasındaki anlaşmazlık olarak zuhur edebilir.[313]

Peyami Safa'ya göre komünistler zamanla artırdıkları propaganda faaliyetleri ile hareket etmektedirler. Sovyetler Birliği'ne göre "topyekûn harp" devri bitmiştir. Bunun yerine en önemli sosyal silâh olan "propaganda" faaliyetini yürütmektedirler. Yazar, Bolşeviklerin Türkiye'de de kandırma ve avlanma şebekeleri kurduklarını belirtmiş, buna inanmayanlara da "gafiller" ismini vermiştir.[314]

Peyami Safa, komünist propagandasının köylü ve halkın işçi kesimini hedef kitle olarak seçtiğini belirtmiştir. Propagandanın faaliyeti, memleketin her yerinde açlık ve sefaletin olduğu düşüncesini yayarak halkı toptan isyana teşvik etmek ve zamanla idareye el koymaktır.

Yazara göre, Türkiye'de iktisadî sıkıntıların olduğu gerçektir fakat bunların aşılabilmesi için bazı kalkınma hamleleri de vardır. Komünist propagandası yalnızca olumsuzlukları yansıtmaktadır. Bu propaganda, Sovyetler Birliği'nin sanat görüşünün esasını teşkil eden "sosyal gerçekçilik" fikridir. Cemiyetin davalarına özellikle halk ve işçinin sefaletini konu edinen nazariye basın yoluyla genişlemektedir. Peyami Safa, sosyal gerçekçiliğin Sovyet felsefe lügatinde yer alan tanım ile Türkiye'deki yayınları mukayese ettikten sonra şu hükmü verir:

"Görülüyor ki, bizde birçok dergilerin ve günlük gazetelerdeki sanat sayfalarının sütunlarını dolduran ve yıllardan beri sistemli bir tarzda yaygarası koparılan bu sosyal gerçekçilik (sosyal realizm veya toplumcu gerçekçilik), aslında bir Moskof propagandasıdır."*[315]*

Sonuç olarak Safa'ya göre Türkiye'nin millî şuur ve birliğini bozmaya kast eden komünizm rejimi, aslında Marksizm nazariyesi adı altında fertleri zehirlemekte ve Sovyetler Birliği'nin emeline hizmet edecek bir ulus inşa etmeyi amaçlar. Bu

[313] Safa, P. (11 Mayıs 1956). "Kızıl Yıldız" ve Stalin". *Milliyet,* 2.
[314] Safa, P. (14 Nisan 1955). Sosyal Silah. *Milliyet,* 2.
[315] Safa, P. (18 Mayıs 1955). Sosyal Gerçekçilik. *Milliyet*, 2.

düşüncesinden dolayı yazar Sovyet propagandasını millî birlik adına tehlikeli görmüş, bunu yapanlara karşı olmuştur.

4.1.5.3. Türkiye'de komünizm

Peyami Safa, hayatının hemen her döneminde komünizmle mücadele etmiş bir muharrirdir. Gazetecilik hayatı boyunca sürekli komünizmi tenkid sadedinde yazılar yazmış, görüşler serdetmiş, sanat eserlerinde komünizmi eleştirmiştir. Ondaki komünizm aleyhtarlığının iki temel amili vardır: millî ve manevî kıymetler ile bunların şümulünde gelişen diğer amiller.

Türkiye'de komünizm ideolojisinin Peyami Safa tarafından en önemli tehlike olarak görülmesi, onun milliyetçi ve maneviyatçı fikir yapısına sahip olmasıyla açıklanabilir. Zira maddeci bir temele sahip olan komünizm ve onun tatbik yeri olan Sovyetler Birliği'nin millî ve manevî değerlere olan bakışı, Safa'nın bu hususta tutumunda belirleyici olmuştur. Milliyetçi ve Atatürkçü duruşuyla beynelmilel komünizmi Sovyetlerin emperyalist politikası olduğu için; manevî ve muhafazakâr tutumuyla da din, tarih ve kültür sahasında yabancı ve yıkıcı unsurları barındırdığı için reddetmiştir.

Peyami Safa, Türkiye'deki komünistliği "habis ruh" tabiriyle tanımlamıştır. Bu komünistlik, Marksizm veya ilmî sosyalizm gibi nazarî dayanaktan mahrum, millî ve manevî değerlere ifrat derecesiyle düşman, lisanı, edebiyatı ve kültürü ile tamamen yabancı ve bozguncudur. Peyami Safa, Türkiye'deki komünistlerin Atatürk'ün millî şahsiyetini görmezden gelerek onu yıprattığını ve onun adının arkasına sığınarak milliyetçi değerlere zarar verdiğini vurgulamıştır. Yazarın şu satırları, Türkiye'de komünizmin durumu ve tehlikesi hakkındaki düşüncelerini göstermektedir:

> *Bu habis ruh, sıkışırsa "solcu", daha da sıkışırsa "sosyalist" olduğunu söyler. Ne biçim solcu ve sosyalist? Hangi sistem ve şubesi? Açıklamaktan kaçar. Fakat yazılarında ve sözlerinde komünizm aleyhine tek kelimeye rastlamazsınız. Bilâkis, komünizm aleyhtarlarına yobazlık, softalık, gericilik, bunaklık etiketlerini yapıştırır. Memleketi ikiye bölen, kardeşi kardeşe düşüren, parti ihtilâflarını fitilleyip kan davası haline getiren odur.*[316]

[316] Safa, P. (25 Eylül 1960). Habis Ruh. *Havadis*, 1.

Peyami Safa Türkiye'deki komünistlere "Mâhutlar"[317] ismini vermiştir. Ona göre mâhutlar millî ve manevî değerler başta olmak üzere Türkiye'deki bütün kültür hareketlerine karşı menfi bir tavır sergilerler. Gazeteciler arasında da mâhutlar vardır. Bunlar da sosyalist düzeni telkin eden fikirleriyle memleketin iktisadî ve içtimaî düzenini ifsad etmeyi amaçlarlar.

Peyami Safa, Moskova'nın emrinde Sovyetlerin komünist propagandasını yapan "mâhutlar" ile onların tesiri altında Türk İnkılâbının prensiplerini haddi aşan boyutlara taşıyarak gerçeğe gözleri kapanmış olan "gafiller"i birbirinden ayırmıştır. Ona göre gafiller gaflet içindedirler, ki bu gaflet cehaletin kardeşidir. İlericilik, Atatürkçülük ve devrimcilik adı altında, aslında mâhutların tesiriyle memlekete dolaylı yoldan büyük zarar vermektedirler. Zira gafiller komünistlerin fikirleriyle ahenk içinde olduklarından millîliğe asla yer vermezler. Bu yüzden komünist propagandasına hizmet etmektedirler.[318]

Peyami Safa'ya göre Türkiye'de komünizm iki koldan faaliyet gösterir. Birincisi politikadır: Davanın yaygınlaşması için çalışan gizli parti ve teşkilat kuranlar politika elemanlarıdır. İkincisi ise kültür sahasındadır, ki bu en tehlikeli komünistlerin yer altında faaliyet gösterdiği bir alandır. Sanatta, edebiyatta, basında "köycü ve folklorcu" bir ağız ile millî ve manevî değerleri içten içe ve sinsice ifsada ve çökertmeye çalışırlar. Bozuk lisan ve argo ile dilimizi bozmaya uğraşırlar. Yazara göre, bu faaliyetler, solcu gazete ve dergilerin müşterek vasfıdır.[319]

Peyami Safa'nın Türkiye'de komünizmi büyük bir tehlike olarak görmesinin sebebi Sovyet propagandası ile oluşan sol ideolojidir. Bu ideoloji, temelli bir kültürden mahrum olduğu gibi kendi bünyesindeki tenkidlerden de bihaberdir. Aslında Safa'ya göre yalnızca komünizm değil, Avrupa ideolojilerinin çoğunun kötü tarafı, muayyen bir görüşün dışına çıkamamaktır. Yazarın şu satırları, bu düşüncesini desteklemektedir:

---

[317] Mâhutlar, Peyami Safa'nın çoğu Milliyet gazetesinde neşredilen fıkra ve makalelerinden derlenmiş ve Türkiye'deki komünistleri ele alan bir kitabının da adıdır.
[318] Safa, P. (10 Mayıs 1955). Gafiller ve Mâhutlar. *Milliyet*, 2.
[319] Safa, P. (10 Ekim 1955). Bizdeki Komünistlerin En Tehlikelileri. *Milliyet,* 2.

> *Buna "kültür" değil "ezber" denir. Komünizm kadar bütün Avrupa ideolojilerinin de en kötü taraflarından biri, yalnız, tatbik edildikleri zaman beşeriyete mal olacakları kanlı veya fuzulî zahmetler değildir. Genç zekâları muayyen, dar, kapalı formüller içinde düşünmeye, daha doğrusu düşünmeden ezberlemeye sevk etmesidir.*[320]

Günlük politika tarafından kullanılan sağ ve sol terimleri, Safa'ya göre ilim terimleri değillerdir. Fakat bu terimler Türkiye gibi ülkelerde ideolojilerin derecelerini tayin edebilmek için kullanılabilirler. Yazar, sol ideolojinin destekçileri olan komünistleri ya doğrudan Kremlin'in ajanı, veya Marksizmin hangi ilim ve felsefe temeline dayandığını bilmediği halde hazırlop bilgilerle komünizmi savunan kuklalar şeklinde değerlendirmiştir. Safa'ya göre Türkiye'de komünist olmaya heveslenen kişilerin cehaleti Sovyet propagandası tarafından kullanılır.[321]

Peyami Safa'ya göre mutedil bir seviyede olan sağ ve sol ideolojiler meşrudur. Türkiye'de sağ irticaya, sol da komünizme gitmediği sürece mesele yoktur. Yazar, "namuslu solculuğun" iyi bir kültürden geçtiğini, yarım yamalak bilgilerle değil fikir tarihine ve fikirlerin tenkidine hâkim olmak gerektiğini belirtmiştir. Fakat Safa'ya göre Türkiye'de mutedil solu bulmak umumiyetle zordur. Zira iyi bir kültürden mahrum olan solcular, Kominform ve Komintern'in yarı münevverleri kandırdığı formüllerin tesiri altında kalırlar.[322] Yazar, bu düşünceleriyle Türkiye solunun o dönemdeki meselesini bir teşhis mahiyetinde ele almış ve tenkid etmiştir.

Peyami Safa, Türkiye'deki komünistlerin Rusya'nın da desteğiyle basın ve edebiyat yoluyla faaliyet gösterdiğine dikkat çekmiştir. Türkiye'de basın sahasında komünistlerin en önemli taktiği yazara göre, ülkedeki tehlikenin sağdan geldiğini gösterip dine saldırmak, komünizmi tenkid eden yazılara yer vermemektir.[323]

Türkiye'de komünizm düşüncesini tercih eden gençlik Safa'nın ehemmiyet verdiği bir diğer önemli husustur. Ona göre komünizmin sunduğu ütopik düşünce, Türkiye'deki gençleri sahte bir hayale sürükleyerek yanlış bir yola döndürür. Safa, maddî sıkıntılar yaşayan gençler ile yeniyi arayan zengin gençlerin komünizm

---

[320] Safa, P. (11 Mayıs 1938). Akidelerin Fena Tarafı. *Cumhuriyet*, 3.
[321] Safa, P. (22 Mart 1955). Ajan Mı, Kukla Mı? *Milliyet,* 2.
[322] Safa, P. (23 Mart 1955). Namuslu Bir Solculuğun Şartları. *Milliyet*, 2.
[323] Safa, P. (9 Mart 1960). Gizli Bir Komünist Şebekesi. *Tercüman,* 2.

düşüncesini benimsedikleri görüşündedir. Ona göre gençlerin bu yolu seçmesinin esas sebebi mahrumiyetlerinin nedenlerini kavrayamamış olmalarıdır.[324]

Peyami Safa'nın komünizme cephe almasının ve onunla mücadele etmesinin sebebi, komünizmi gerek fikrî ve felsefî gerekse millî ve manevî varlık ve hüviyetinin amansız düşmanı kabul etmesidir. Marksizmin tenkidinde vurguladığı gibi Safa'ya göre iktisadî amil cemiyet yapısını oluşturan tek unsur değildir. Cemiyetin tesisinde tarihî verilere dayalı bir hafıza ile millî şuurun rolü büyüktür. Burada manevî değerlerin önemi de devreye girer. Fakat komünizm, yazara göre, bunları korumak ve yaşatmak yerine yıkmayı tercih etmekte ve Sovyetler Birliği'nin emperyalist politikasına hizmet etmektedir.

Sonuç olarak Peyami Safa, Türkiye'nin inkılâpçı ve çağdaş cihetten Batı Medeniyeti ailesine mensup olduğu; milliyetçi bir tezle kurulduğu; dinî ve manevî değerleri koruduğu; maddeci görüşün karşısında maneviyatçı bir fikir dünyasında olduğu için komünizmle mücadele etmiştir.

4.2. Kültüre Dair Düşünceler

Peyami Safa kültüre son derece önem vermiş bir fikir adamıdır. Kültürü tesis eden her saha ile ilgilenmeye gayret göstermiştir. Sanat başta olmak üzere cemiyetin ve medeniyetin oluşmasında etkili olan unsurları dikkatle ve ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Gazeteciliği, onun kültür faaliyetleri ile olan yakın teması için en önemli vasıtadır.

Kültür, çok geniş bir mefhumdur. Öyle ki ilim ve sanattan, teşkilata, beşeriyete, maneviyata kadar her şeyi ihtiva eder. Peyami Safa da kültürün umumî tarifinin zorluğuna dikkat çekmiş, ilim ve sanat sahasından önemli şahsiyetlerin kültür tariflerini tetkik ederek istidlâle varmaya çalışmıştır. Kültürün aldığı manâları tasnif ederek fert ve cemiyet tarafı olmak üzere kültür mefhumunu iki yönden değerlendirmiştir:

---

[324] Safa, P. (10 Aralık 1956). Bir Hayalin Son Günleri. *Milliyet,* 2.

> *Fert yüzünden bakılınca kültür, zekâ ile bilginin, doğru ve güzel peşinde, menfaatsiz ve doğrucu bir faaliyetle birleşmesidir. Tek başına zekâ ve tek başına malûmat, kültürü vücuda getiremediği gibi fayda gayesi de onun teşekkülüne mânidir. Cemiyet yüzünden bakılınca, kültür, menfaatsiz zekâ faaliyetlerinin topluluk için menfaatli neticeler vermesine denir. Bu neticeler, insanın tabiata hâkimiyeti, manevî muhitine intibakı, hurafelerden kurtuluşu, içtimaî ve siyasî taazzuvunun mükemmelliğidir ki medeniyet kelimesinde hülasa edilebilir.*[325]

Yazar, kültürü çok geniş bir çatı halinde görmüş, ona verilen manâları doğru fakat eksik telâkki etmiştir. Böylece kültürü dar manâ kalıplarıyla ifade edilemeyecek bir kapsamda görmüştür.

Peyami Safa'ya göre kültür, bilgi demek değildir. Hammadde halindeki bilgiyi zekâ ile yoğurarak muayyen bir terkip haline getirmek kültürdür. Kültür, bilginin yalnızca düzenlenerek başka bir bilgiye ulaştırması değil aynı zamanda bir düşünce faaliyetidir. Safa'ya göre tarih bilgisi bize geçmişi anlatır, fakat "tarih kültürü geleceği aydınlatır." Ayrıca kültür, bütün hayat süresince devam eden bir okul gibidir. Bu yüzden üniversite bittiğinde kültür hayatı başlar. Neticede yazar, bilginin zekâda öğütülerek ve düşünce dünyasında yoğurularak kültür sahasına çıkarılabileceğini belirtmiştir.[326]

Peyami Safa'nın geniş kültür anlayışı, onun fikrî bünyesi ile ahenk içindedir. Kültür, milliyetçi zaviyeden cemiyete, maneviyatçı zaviyeden ruha ve manevî değerlere bağlanarak tekâmül etmektedir. Yani bir kültür faaliyeti, içinde bulunduğu cemiyetin fikir mahsulü olduğu kadar, cemiyete de faydalı olmalıdır. Yazar bu fikriyle idealist bir kültür anlayışı inşa etmiştir.

Peyami Safa, Türk inkılâbını incelerken onun kültürle olan ilişkisini de incelemiştir. Yazara göre Tanzimat'tan bu yana Türk inkılâbı saraydan, ordudan ve devletten başlayarak gelişmiş ve kanunlaşmıştır. İnkılâp, şüphesiz gerekliydi. Fakat onun ana kültür cereyanları vasıtasıyla her zümreye sirayet ederek halkta kendisini bulması gerekir. Safa, hayatı boyunca kültüre önem vermesinin bir sebebini de bu şekilde izah etmiştir.[327]

---

[325] Safa, P. (15 Mart 1941). Kültür Mefhumu Bize Neler Söylüyor? *Tasvir-i Efkâr,* 2
[326] Safa, P. (1999c). *Eğitim Gençlik Üniversite* (4). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 249-251.
[327] Safa, P. (16 Temmuz 1955). Kültür, Kültür Yine Kültür. *Milliyet,* 2.

Sonuçta Peyami Safa, kültürü, bir düşünce vahası olarak görmüştür. Çünkü insan mahsulü olan her saha cemiyette yetişmekte, millî şuurla kuvvetlenmekte ve oradan kültüre bağlanmaktadır. Bu yüzden kültür, bazen medeniyetin bazen zekâ ile bilginin terkibinin bazen bunların hepsinin yerine geçmekte veya tüm bunları ihtiva etmektedir.

Peyami Safa, bu kültür anlayışından yola çıkarak, sanat, estetik, lisan, maarif gibi kültürü tesis eden veya ona mutavassıt olan alanlarla ilgilenmiştir. Kültür sahasındaki mahsulleri tahlil ederek yerini, millî karakterle olan ilişkisini tayin etmiş, fikir ve sistem tutarlılığına sahip olmayan unsurları tenkid etmiş, hülâsa kültür faaliyetlerinde faal ve yapıcı bir rol üstlenmiştir.

4.2.1. Sanat ve estetik

Sanat ve estetik, ibdaya dayalı edebiyat, resim, heykel, musiki, tiyatro ve sinema gibi alanların bulunduğu en önemli kültür sahasıdır. Yalnızca zekâ, düşünce ve bilginin terkibi değil, tüm bunların kendine has metotlarıyla gösterilmesi veya aktarılmasıdır.

Peyami Safa, gazeteci, fikir adamı ve sanatkârdır. Sanat ile olan ilişkisi hayatı boyunca kesilmeden devam etmiştir. Her türlü sanat cereyanlarını takip ve tahlil etmiştir. Gazetecilik mesleği ile sanatkârlığını, özellikle edebiyatçı hassalarını birleştirerek hareket etmiştir. Kendisi bir romancı olmasına karşın, sanatın hemen her türüyle yakından ilgilenmiş, sanat eserlerine estetik şuurla yaklaşmıştır.

Bir diğer adı bediiyat olan estetik, sanatta güzelliği arayan bir felsefe görüşüdür. Estetik, sanat eserinin “güzel” kıstasını tayin, tetkik, tahlil ve izah eder. Sanatla iç içe olan bir münekkid, sanat eserinin veya sanatkârın hangi estetik kaygı ve şuurla hareket ettiğini ortaya koyar. Aslında esere ve sahibine sanat kıymetini bildiren bir değer katmak da estetik faaliyet sahası içerisine girer. Zira eser, bu faaliyet yoluyla anlam zenginliğine kavuşur, dolayısıyla sanat bu yolla gayesine kavuşur ve kültür sahasında yerini alır.

Peyami Safa'nın sanat görüşü, estetikle yakından ilişkilidir. Hangi sanat türü olursa olsun eserin taşıdığı güzellik kıymeti tayin edilmelidir. Safa, bunu fikir hayatının bir gereği gibi yerine getirmiştir. Yazar bir sanat eseri hakkındaki estetik görüşünü çeşitli kıstaslar altında inceler. Bu eser bir romansa anlatım tekniği, konu, üslûp gibi unsurlar; oyunsa, jest-mimik, sahne, senaryo, yönetmen gibi unsurların değerlendirilmesi söz konusu olur.

Sanat eserinin estetik tenkidinde fikir unsuru da çok önemlidir. Bir eser, müellifinin düşünce dünyasını yansıtır. Bu dünya fikrî tutarlılıktan mahrum olduğu zaman eserin anlaşılmasına da zarar verir. Peyami Safa, fikirlerini estetik kaygıyla tutarlı bir düzen içinde eserine yansıtmıştır. Sanat eserlerinin değerlendirmesinde de buna dikkat eder.

Peyami Safa, sanatta yerlilik konusunu sanatın önemli meselelerinden saymıştır. Ona göre sanatta yerlilik maddede veya şekilde aranmamalıdır. Yani bir karagözün pabucu, bir mimarideki kubbe gibi şekle ve maddeye has olan ananevî unsurlar millîyi yansıtmazlar. Bunlar zamanla değişebilir. Millî olmak, eskiye bağlılığı koparmadan yeniye gidiştedir fakat bu yeni manâda olmalıdır. Yani Türk milletinin manevî değerlerini yansıtan Karagöz'ün hicvi ile Nasreddin Hoca'nınki arasındaki müşterek hayat telâkkisi esas yerliliğin ifadesidir.[328]

Yazarın sanat görüşünü oluşturan bir başka konu sanatın vasfı ve gayesi meselesidir. Peyami Safa, gerçek sanatın ebedîlik vasfına sahip olduğunu düşünmüştür. Gerçek bir sanat eseri, yazıldığı devrin tarihî özelliğini yansıtabilir. Fakat o tarih sayfalarında kalmaz, asırlar sonra dahi okunur ve her devrin okuyucusunda yeni değerler kazanır. Bunun sebeplerinden biri de bu eserlerin okurlar tarafından yeniden yaratılabilme özelliğidir. Safa'ya göre üstün ve farklı telakkiye sahip okuyucular sayesinde gerçek sanat eseri yeni manâlar kazanarak sonsuzluğa giden bir değere sahip olur.[329]

Peyami Safa, sanatın ebedîlik vasfına Yunus Emre'nin şairliğini örnek vermiştir. Ona göre Yunus Emre, zamanın ve mekânın sınırlarını aşmayı başaran

[328] Safa, P. (5 Mayıs 1942). Sanatta Türk'e Doğru. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[329] Safa, P. (2 Ekim 1958). Sanatta Tarihîlik ve Ebedîlik. *Milliyet,* 4.

sanatkârlar arasındadır. Bunun en önemli sebebi "Allah, ölüm ve aşk" gibi ezelî konuları işlemesidir. Bu sayede geçmişin olduğu kadar bugünün ve geleceğin de şairi olabilmeyi başarabilmiştir. Yunus Emre, maneviyatımızın köklerindeki hissî ahvalin de tercümanıdır. Yaradana duyulan aşk, ölüme karşı isyan gibi duyguları ifade kabiliyetine sahiptir. Safa'nın şu satırları sanatta ebedîlik vasfını gerçekleştiren Yunus Emre'yi izah sadedindedir:

"Varlığı yok etmedikçe, sevmek ihtimalini bertaraf etmedikçe, ölümü öldürmedikçe Yunus'un söyledikleri her zaman dinlenecektir. Onun şiirleri zamanın ve mekânın mahdut plânından öteye atlayarak varlığın ve yaratılışın künhü üstünde bizi düşünmeye, sızlamaya ve coşmaya götürür."[330]

Peyami Safa, sanatı doğrudan etkileyen felsefî dünya görüşlerini de tetkik etmiştir. Yazar, sanata tecrübeci ve materyalist bir anlayışla bakan tabiatçılığa karşıdır. Fransa'da özellikle 1870 yılından sonra müspet ilimlerdeki gelişmeler, muhtelif buluşlar tabiatçı anlayışı her geçen gün kuvvetlendirmiştir. Manevî ilimler de o dönemin en güçlü ilim anlayışına uymuş ve metodunu tabiatçı anlayışa göre belirlemiştir. Safa'ya göre maddeci ilimlerin istibdadını Bergson yıkmıştır. Emile Zola ve benzerlerinin tabiatçı edebiyatı, müşahede ve kaydetme metoduyla hayatı ele almışlardı. Fakat sembolizm akımı buna karşı çıktı ve insan ruhunun üstünlüğü, hürriyeti, çeşitliliğini konu alan sanat ve felsefe akımı olarak doğdu. Sembolizm yalnızca tabiatçı edebiyata karşı değil aynı zamanda müspet ilmin metodlarını sanata kabul ettirmesine de karşı çıkmıştır.[331]

Peyami Safa'nın sanat hakkındaki görüşleri şüphesiz muhtelif ve geniştir. Fakat bunlar kendi içinde tasnif edildiği zaman daha iyi anlaşılabilir. Bu yüzden yazarın sanat ve estetik hakkındaki görüş, düşünce ve kanaatleri, ilgili konu başlıkları altında tetkik edilmelidir.

---

[330] Safa, P. (16 Ocak 1935). Yunus Emre ve Genç Dostu. *Hafta,* 41, 2.
[331] Safa, P.(1 Haziran 1936). Tabiatçı Edebiyat ve Sembolizm. *Cumhuriyet,* 3.

4.2.1.1. Edebiyat

Peyami Safa, edebiyatçı kişiliğiyle ön plana çıkmış bir muharrirdir. Türk Edebiyatı tarihinde özellikle romancı yönüyle önemli yer teşkil etmiştir. Safa, edebiyatçılığının yanı sıra fikir adamı ve gazeteci kişiliğiyle de edebiyat hakkında görüşlere sahip olmuştur. Gazeteciliğinde edebiyat sayfası yöneticiliği yapmış, edebiyat başlığı altında onlarca fıkra ve makale kaleme almıştır.

Peyami Safa, edebiyatı, kültürü tesis eden en önemli sanat türü olarak görmüştür. Ona göre, dilimizde cansız bir muhteva olan bilgi, tefekkürle canlı bilgiye yani kültüre dönüşür. Ancak kültür yalnızca bilgi değildir. Bu bilgiye canlılık katan, onu ihtirasla doldurarak hareketli fikir manzumesi haline getiren edebiyattır. Bu yüzden Safa'ya göre edebî terbiyesi olmayan mütefekkir veya ilim adamı, fikirlerini canlı mefhumlardan mürekkep bir hâle sokamaz. Bu yüzden edebiyat, kültürle bilgi arasında güçlü bir bağ kurar ve sağlam bir kültürün teşekkülünü temin eder.[332]

Peyami Safa'ya göre medeniyetin en canlı ifadesi olan edebiyat, cemiyette ideali yaratır veya onu şuurlandırır. Edebiyat, insanın yüksek manevî ve ahlâkî ihtiyaçlarına cevap veren bir sanattır. Bu sebeple, şüphesiz faydalıdır. Fakat bu fayda, edebiyatın gayesi değil, neticesidir. Çünkü Safa'ya göre edebiyatın gayesi güzel olmaktır. Neticede, güzel olan şey faydalı da olur.[333] Peyami Safa, bu görüşüyle edebiyatın estetik yönünün önemine vurgu yapmıştır. Çünkü edebî eser, estetik bir kaygı ile oluşturulmazsa güzelliğini ve faydasını yitirir.

Peyami Safa'ya göre edebiyat bir ihtisas işidir. Edebiyat meselelerini ele almak için pek çok ilimden faydalanmak iktiza eder. İlmî bilgiden mahrum değerlendirmeler hatalı olabilir. Bu edebiyatın zor tarafıdır. Edebiyatı yalnızca basit bir ifade sistemi olarak görmek de onun kolay tarafını gösterir. Safa'nın buradaki gayesi, edebiyatın zor tarafını, yani onun araştırmaya ve ilme muhtaç olan bir sanat olduğunu anlatabilmektir.[334]

---

[332] Safa, P. (7 Ocak 1936). Kültür ve Edebiyat. *Kültür Haftası,* 1, 8.
[333] Safa, P. (1 Mayıs 1958). Edebiyatın Gayesi. *Milliyet*, 4.
[334] Safa, P. (24 Nisan 1958). Edebiyatın Kolay ve Zor Tarafı. *Milliyet,* 4.

Peyami Safa, edebiyatı, hatta sanatı memleket ile sınırlı tutmaz. Ona göre edebiyat bir muhitten bütün dünyaya, oradan varlığa giden geniş bir tecessüs, fikir, seziş ve kavrayış merakıdır. Bu merak ise kültür ile tatmin edilebilir. Millî-gayri millî, aruz-hece münakaşası gibi memleket sınırlarına kapatılmış bir edebî anlayış, edebiyatı, dünyayı ilgilendiren fikir cereyanlarından ve ondan doğan müşterek kültür bağından koparır. Bu yüzden mevcut fikirlerin terkibine yönelik bir edebî görüş haysiyetine kavuşmak gerekir.[335] Yazar, bu düşüncesiyle Türk Edebiyatının kültürle ilişkisini vurgulayarak onun önemli bir meselesini ortaya koymuştur. Zira yazara göre düşünce ve zekânın geniş vahası olan kültür hareketlerinden mahrum edebiyat görüşleri mahdut ve kısırdır.

Peyami Safa, edebiyatçıları ve onların edebiyatını çocuğa benzetmiştir. O, bu teşbihiyle bir yandan hâlihazırdaki Türk edebiyatının kültürden mahrum olduğunu anlatmaya çalışırken diğer yandan edebî eserin vasıflarını tayin etmeye çalışmıştır. Türk edebiyatının meselesi çocuk seviyesinde olmasından kaynaklanır. O da tıpkı bir çocuk gibi derinliksiz, sathî, patavatsız, sezgiden yoksundur, imlâya ve cümle yapısına dikkat etmez. Aslında tüm bunlar Safa'ya göre edebiyatımızın kültür zenginliği ve fikir derinliğinden, zekâ ve lisan disiplininden mahrum olduğu içindir.[336]

Peyami Safa, edebiyatta, edebî yayınlarda yer alan müstehcen kelimelerle ve çirkin resimlerle dolu şiir, hikâye türlerini "çirkef edebiyatı" olarak isimlendirmiştir. Bu neşriyatın sahipleri, "halkçılık" ve "hürriyetçilik" adına çirkef edebiyatını normal göstermek suretiyle gençleri bu çirkin yayınlara alıştırmaya çalışırlar. Fakat bu halkçılık değildir. Çünkü hâlis folklorde argo dahi bulunmadığı gibi bu tarz çirkin yayınlara da yer yoktur.[337]

Peyami Safa, Türk okuyucusunun, müstehcen yayınlara itibar etmeyen her güzelliğin ve zarafetin ölçülü olanını seçtiğine inanır. Yazar, okuyucudaki bu özelliğin onu güçlendirdiğini şu satırlarda belirtmiştir: "Elime kalemi aldığım günden

[335] Safa, P. (26 Şubat 1936). Bizden Evvelkilerin Edebiyatı. *Kültür Haftası,* 7,129.
[336] Safa, P. (13 Ocak 1955). Edebiyatımızın Çocukları. *Milliyet,* 2.
[337] Safa, P. (19 Haziran 1956). Çirkef Edebiyatı. *Milliyet,* 2.

beri Türk okuyucusu bana güven, gurur ve cesaret vermeye devam etmiştir."[338] Yazar edebiyatta müstehcen yayınlara karşı bir tavır almıştır.

Peyami Safa'ya göre edebiyat Türkiye'de meraklılarının himayesinde yaşar. Edebiyatın varlığı, yaşama ve devamının sebebi edebiyata ilgi duyup yakınlık gösterenlerin sayesinde mümkün olmaktadır. Büyük memleketlerde ise edebiyatın meraklısı okuma bilen herkestir. Çünkü orada edebiyatın yemek gibi zekâya gıda veren bir özelliği olduğuna dair bir inanç teşekkül etmiştir. Her meslek grubu edebiyattan kendisine göre faydalanacağını bilir: doktor hastayı daha iyi telkin eder, avukat, mahkemede daha güzel konuşur. Bizde edebiyatın en önemli meselelerinden biri de halka doğru gidiştir. Safa, halka doğru gidildiği halde edebiyat meraklılarının neden bu kadar az olduğu sorusuna şöyle cevap vermiştir:

> *Edebiyatımız bugün anlaşılan manasile halka doğru gittikçe edebiyat olmaktan çıkıyor; yazanla okuyan arasındaki hüner ve kabiliyet farkını ortadan kaldıran, boş lakırdı ve masal anlatma kadar bayağı ve uluorta bir ifade olmaya doğru gidiyor. Meraklısında merakı öldüren veya onu çarçabuk bu işin işçisi olmaya teşvik eden kolay bir edebiyat nev'inin getirdiği buhran içindeyiz.*[339]

Sonuç olarak Peyami Safa, edebiyatı güzeli hedefleyen, sağlam bir kültür temeline sıkı sıkıya bağlı, mahdut konuları değil, büyük davaları ve meseleleri ihtiva eden bir tecessüse sahip, ölçülü, düzgün ifade kabiliyetinin gerektirdiği bir sanat türü olarak görmüştür.

Roman, hikâye ve şiir gibi edebiyat türleri ile üslûp ve tenkid gibi edebiyatın tekâmülünü doğrudan ilgilendiren konular hakkındaki görüşleri ayrı başlıklar altında incelenmesi gerekir.

4.2.1.1.1. Roman

Peyami Safa, Türk Edebiyatı tarihinin önemli romancılarından biridir. Sanatkârlığı romancı veçhesiyle birlikte inkişaf etmiştir. Onun bu güçlü yönü, edebî şahsiyetinden gelmektedir. Zira Safa'nın romancılığını tesis eden sanat görüşü, pek

[338] Safa, P. (24 Mayıs 1959). Bir Amerikan Romanı Vesilesiyle. *Tercüman,* 2.
[339] Safa, P. (11 Temmuz 1937). Edebiyat Meraklıları. *Cumhuriyet*, 3.

çok unsurun terkibinden zuhur etmiştir. Tasvir, tahlil, tenkid, teknik, üslûp, tefekkür gibi unsurların başarılı terkibi onun romancı tarafını oluşturmuştur.

Yazar, önemli bir romancı olmanın ötesinde yazdığı tür hakkında da önemli ve değerli görüşlerin sahibidir. Romanın mevzuu, üslûbu, meselesi ve tekniği üzerine akıl yürütmüş, fıkra ve makalelerinde bu meseleleri işlemiştir. Muharririn bu yazılarında ifade ettiği görüş ve düşüncelerinin Türk Edebiyatına katkısı yanında, roman, romancı ve okuyucu arasındaki bağları anlayabilmek için de önemlidir.

Peyami Safa'ya göre roman, cemiyetin aynasıdır. Yazar, bu düşüncesini içinde bulunduğu cemiyeti ve dünyadaki hadiseleri gözlemleyerek izah etmeye çalışır. Liberalizm akımının dünyada yarattığı etkiyle ferdiyetçi görüşün rağbet kazanması, cemiyet üzerinde bir takım tesirlere yol açmıştır. Ferdî menfaatler, ihtiraslar, azgınlıklar vs. insan ruhunun içinde bulunduğu hissî durumlar aynen romana yansır. Fakat romanda yalnızca bu tesirler değil, bunlara karşı çıkan düşünceler de mevcuttur. Hülasası roman, Safa'ya göre, doğrudan veya tepki halinde yükselen içtimaî hadiselerin yani cemiyetin aynasıdır.[340]

Peyami Safa, romanın mevzuu olan insanın hangi bakış açısıyla ele alındığını incelemiş ve sonrasında kendi kanaatini belirtmiştir. Roman cemiyetçi mi yoksa ferdiyetçi bakış açısıyla mı yazılmalıdır sorusuna cevap ararken, cemiyetçi veya ferdiyetçi ayrımına mesafeli durduğu anlaşılır. Kimi romancılar, eserinin yalnızca beşerî vasfını önde tutar. Safa'ya göre insan, beşerî olmasına karşılık, şahsiyetini içtimaî sahada bulur. Diğer fertlerle temasıyla içtimaî yönü ortaya çıkan insan, cemiyetin bir hülasasıdır. Bu yüzden insan, içinde bulunduğu içtimaî yapıyla birlikte ele alınır. Ferdiyetçi romanın şahsa yönelmesi neticesiz bir girişim olduğu gibi, cemiyetçi romanın şahsı dışarıda bırakması da romanın özelliğini kaybetmesine sebep olabilir. Çünkü özellikle sinemanın gelişmesi, insanın dış görünüşünü filmle yansıtabilmeyi başarmıştır. Fakat Safa'ya göre romanın asıl görevi ferdin ruh manzaralarını izlemektir. Neticede derunî bir vasfa sahip olan roman insanın ferdî ve içtimaî bir bütününü ifade eder.[341]

---

[340] Safa, P. (23 Kasım 1942). Roman Cemiyetin Aynası. *Tasvir-i Efkâr*, 2.
[341] Safa, P. (13 Temmuz 1936). Romanda Bütün İnsan. *Cumhuriyet,* 3.

Peyami Safa, romancı ile okuyucu arasında kuvvetli bir münasebet olduğunu düşünür. Muharrir ile okuyucusunun arasındaki gizli bağ roman yazılmadan önce yazarın muhayyilesinde belirir. Bu bağ sanatçı ile okuyucu arasında müsavi bir seviyenin olduğunu da gösterir. Çünkü romanın seviyesi ne ise, okuyucusu da o seviyeden olur. Sanatkâr kitleye hitap etmek ve her seviyenin okuyabileceği "tefrika romanı" türünde eserler verebilir. Bu onun sanatçı ruhunun inceliğinden ve umumî okuru kırmak istememesinden dolayıdır. Fakat ne olursa olsun romanı yazan romancı, yazdıran okuyucudur. Bu yüzden romanın kaderini belirleyen şey Safa'ya göre bu ikisi arasındaki anlayış ortaklığıdır.[342]

Peyami Safa, romanı hayatın kendisi olarak görür. Hayat, romanın mevzuudur. Romancı hayat içerisindeki müşahede ve hatıralarını tanzim ederek yazar, takıldığı yerde muhayyilesine başvurur. Çünkü insan, hayatında o kadar çok şey yaşar ki, roman yalnızca ufacık bir kesitiyle bile oluşturulabilecek iken nasıl yaşananı işlesin? Romanın en önemli meselelerinden biri Safa'ya göre budur.[343]

Romanın bir diğer meselesi ise romancı ile kahramanı arasındaki münasebettir. Peyami Safa'ya göre bir romandaki kahramanlar romancının kendisi olmasa bile iç dünyasını oluşturan müstear kişilerin kendileridir. Burada romancının başarısı, sözü geçen kahramanlara olabildiğince objektif maskeler takmaktır.[344]

Peyami Safa, romanda müşahede ve muhayyilenin rolüne dikkat çekmiştir. Müşahede, romancıya imkân unsurlarını sağlar. Muhayyile ise hafızadan aldıklarını işleyerek hayatta olmuşlardan olağanı çıkartır. Safa'nın şu satırları onun roman sanatı ile ilgili düşüncelerini izah eder:

"Roman, olmuşu değil, olağanın hikâyesi ve olağanı olmuş göstermek sanatıdır. Gerçeğin düpedüz kopyasını değil, imkânlarını tasarlayan bir muhayyile eseri önündeyiz. İşte bu vasıf, romanı hatıra defterinden de, masaldan da ayırır."[345]

---

[342] Safa, P. (14 Haziran 1944). Okuyucu ve Romancı. *Tasvir-i Efkâr*, 2.
[343] Safa, P. (12 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 1. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[344] Safa, P. (13 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 2. *Tasvir-i Efkâr*, 2.
[345] Safa, P. (20 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 3. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Peyami Safa'nın roman anlayışında bu düşüncenin önemli bir yeri vardır. Çünkü ona göre roman hayatın içindeki tecrübe ve müşahedelerden süzülerek biriken gerçeklerin, muharririn muhayyilesiyle yeni bir hayatı inşa etmesi demektir.

Romanda teknik meselesi, romanın akışına göre değişmekle beraber, umumiyetle izah ve tahlilin hareketten önce geldiği roman tekniği başarılıdır. Aynı şekilde hadiselerden sonra gelen izahlar da önemli ve doğru bir roman tekniğidir. Ayrıca romanın üslûbunu da muhtevası belirler. Harekete ait yerler, canlı ve açık, tahlile ait yerler mücerret olmalıdır.[346]

Sonuç olarak Peyami Safa'nın roman hakkındaki düşünceleri onun roman sanatına yön verir, başka bir deyişle Peyami Safa'nın romanları, onun roman sanatı ile ilgili fikirleriyle uyumludur. Psikolojik ve tahlil romanının önemli temsilcilerinden olan yazar, romanın meselelerini yakından takip etmiş ve ele aldığı konuları kendi romanlarında uygulamıştır.

4.2.1.1.2. Hikâye

Peyami Safa'nın hikâye sanatı ile ilgili görüşleri, edebî kişiliğini tesis eden sanat görüşünden çok farklı değildir. Umumî olarak roman sanatı ile ilgili görüşleriyle doğru orantılıdır. Türk hikâyeciliğinin seyrini ele aldığı bazı makaleler, bazı hikâyecileri değerlendirdiği yazılar, Safa'nın Türk hikâye sanatı ile ilgili görüşlerini ortaya koymaktadır.

Peyami Safa'ya göre Türk hikâyeciliği, realizmden çok romantizm ve fantezi temayüllerini içinde barındırmaktadır. Sait Faik Abasıyanık, Necip Fazıl Kısakürek, Sabahattin Ali, Cahit Sıtkı Tarancı gibi muharrirlerin hikâyeleri romantik veya fantastik unsurlara sahiptir. Safa'ya göre bu yazarların hikâyeleri, muhteviyatında oryantal ve santimantal değerler taşırlar.

---

[346] Safa, P. (22 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 4. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Peyami Safa'ya göre Türk hikâye sanatının en önemli meselesi tahlilden mahrum olmasıdır. Onun şu değerlendirmeleri Türk hikâyesi hakkındaki görüşlerini izah etmektedir:

> *Genç neslin en güzel hikâyeleri bunlarsa, Türk hikâyesinin, doğduğu tarihten beri, benimsemeye çalıştığı garp kalıbı içinde şark ananesine sadık kalmağa devam ettiği görülür: Tam bir kompozisyon beceriksizliği içinde hayata ve tabiata karşı kayıtsız, müşahedesiz ve tahlilsiz, gözleri dışarıya baktığı zaman bile nefsindeki hâdise âlemine dönük ve çoğu nesre çevrilmiş birer şiir gibi şahsî hassasiyet ifadelerinden ibaret hatıra, intiba ve illüzyon hülasâları…*[347]

Hikâye ve roman sanatının bir başka meselesi mevzuunu coğrafî bölge kalıplarına sıkıştırmasıdır. Bir zamanlar İstanbul'un dışına çıkamayan hikâye ve roman Ömer Seyfettin, Reşat Nuri Güntekin gibi muharrirler sayesinde İstanbul dışına çıkmaya, Anadolu'ya yayılmaya başlamıştır. Safa'ya göre bu hamle milliyetçi edebiyat istikametinden doğmuştur. Fakat Anadolu'ya yayılan bazı roman ve hikâyeler hakikî insanın portresini değil muharririn siyasî görüşlerini veya tesiri altında kaldığı kalıpları aktarmıştır. Hikâye ve romanda memleket mevzuu, Safa'ya göre mutedil olmalıdır. Zira ne yalnızca Anadolu ne de İstanbul'dan hareket edilmelidir. Hikâye ve romanın millî ve beşerî karakteri, doğurucu ve canlı olmak kaydıyla bütün memleketi kucaklayan bir tecessüste yatmaktadır.[348]

Peyami Safa, Sait Faik'in hikâyeleri ile ilgili hususî bir değerlendirme yaptığı yazısında, onun hikâyelerini şiire yakın bulmuştur. Onda da tahlil konusunu vurgulamıştır. Bu görüşlerinden Safa'nın şiirde olduğu gibi nesirde de müşahhas çizgilere önem verdiğini göstermektedir. Çünkü ona göre nesirde manâ zenginliği önemli bir tahlil faaliyetini gerektirmektedir. Bundan mahrum olan bir eser, üslûp bakımından da kısır olma tehlikesi yaşar.[349]

4.2.1.1.3. Şiir

Peyami Safa'nın şiir hakkındaki düşünceleri, sanatın sezgi veçhesini vurgulamaya yöneliktir. Bu yüzden ruhî olanın ifade edilmesi, Safa'nın şiir anlayışında önemlidir. Fikrî açıdan idealist ve gerçekçi olmasına karşılık, şiirde,

---

[347] Safa, P. (24 Nisan 1938). Genç Neslin En Güzel Hikâyeleri. *Cumhuriyet,* 3.
[348] Safa, P. (20 Aralık 1936). Hikâye ve Romanda Memleket. *Cumhuriyet,* 3.
[349] Safa, P. (9 Mayıs 1939). Sait Faik'in Hikâyeleri. *Cumhuriyet,* 3.

derunî manâları daha iyi yansıttığı için sembolist akımın anlayışına daha çok yaklaşmıştır.

Peyami Safa, şiiri herhangi bir tarife sokmakta güçlük çekmiştir. Şu satırlar onun şiirin tarifi hakkındaki düşüncelerini hülasa eder:

"Şiiri herhangi bir tarife sığdırmanın imkânsızlığını hiçe saymadan, denebilir ki, ruhun bütününü dil yoluyla ifade sanatı olan şiir bütün ruh hallerinin toptan ifadesidir: Şuurun üstünde, altında, aydınlık, belirsiz, makul veya rüya halinde üstün bir ruh muhtevası şiirin sahasına girer."[350]

Peyami Safa'ya göre şiir, şairin semboller yoluyla sezdirmeye çalıştığı imalardan oluşur. Şairin bu yolla intikal ettirdiği şey günlük dilde manâlarına rastlayamadığımız fakat aslında derunî ve büyük manâlara sahip ruh muhtevalarıdır.[351]

Peyami Safa, Türk şiirini de ilgilendiren şiirin tekâmül hamlesini ele aldığı bir yazısında, vezin ve kafiyede serbestliğe doğru gidiş ve mantık sınırları içerisinde sıkışmadan yazma şiir için önemli bir merhale noktasıdır. Safa'ya göre serbest vezin ahenksizlik değildir. Aynı şekilde, mahdut bir mantıktan uzaklaşmak da manâsızlık değil ruhun derinliklerindeki anlama yönelen manâ zenginliğidir.[352]

Peyami Safa, hâlis şiirde, şair ile muhatabı arasında gizli bir lisanın olduğunu şu satırlarla ifade etmiştir:

> *Hâlis şiir, şairle muhatabı arasında, tesirli bir bakış gibi derin bir sır taşıyıcısıdır; anahtarını hiçbir lügat kitabında ve hiçbir insan mantığında bulamayacağımız bir şiire; çözüldükçe düğümlenen tahlile gelmeyen ve ancak toptan bir kavrayışın gölgesinde idrakimize gülümseyen bölünmez bir terkip. Mevzuu yoktur, mevzuları vardır; manası yoktur, manaları vardır. Her manzume, içinde pek nadir kavuştuğu bu dokunak noktalarıyla hâlis şiire yükselir.*[353]

---

[350] Safa, P. (22 Mayıs 1958). Şiirin Mahiyeti. *Milliyet*, 2.
[351] Safa, P. (25 Şubat 1957). Şiir Denilen Anlaşılmaz Şey. *Milliyet,* 2.
[352] Safa, P. (20 Nisan 1945). Dirilemez! *Tasvir*, 1.
[353] Safa, P. (25 Aralık 1942). Vatan ve İnkıraz Şairleri 1. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Peyami Safa, edebiyat sahasında şiirin nesirden çok farklı bir sanat olduğunu vurgulamıştır. Bu yüzden yazar şiiri nesre yaklaştıranlara karşı çıkmıştır. Çünkü şiirin nesre yaklaşması onun asıl niteliğinden uzaklaşarak aklın yoluna muhtaç bırakılması anlamına gelir. Ayrıca nesre yaklaştırılan şiir en gelişmiş manzume olsaydı, mensur en mükemmel manzume olurdu. Safa'ya göre şiirin en büyük ıstırabı nesrin dilinden kurtulmadaki zorluktur. Bunun için şiir, kafiye, vezin gibi unsurları kullanır. Fakat içinde az da olsa nesir unsuru bulunur. Bundan ne kadar uzaklaşırsa şiir o kadar tekâmül eder. Peyami Safa, şiiri çok şey ifade eden bir bakış, nesri ise anlatımı oluşturan söz olarak tanımlar. Şiirin nesirden ayrılan yönü yalnızca kafiye ve vezin değil, ruh hallerini anlatma yolunu içinde barındırmasıdır.[354]

Peyami Safa'ya göre şiir, görünmezin ifadesidir. Yazar, maddeci fizik ilminin bir zamanlar yanıldığı gibi ilimin kaideci anlayışına karşı çıkar ve sanatı yüceltir: görünür olan görünmezin emrindedir, sanat bunu sezgi veya "ilham" yoluyla haber verir. Sanatkâr, burada intikal vazifesi görür ve görünmezi ifade etme hassası ile sanatın bu zor yönünü icra eder.[355]

Velhasıl Peyami Safa, şiiri, mücerret, manevî, ruhî ve derunî olanın az kelime, hususî teknik ile manâyı zenginleştirerek ifade edilmesi olarak değerlendirmiştir. Yazar, bu anlayışın sağlanabilmesi için sembolizm akımının Türk şiirine girmesi gerektiği kanaatindedir.

4.2.1.1.4. Üslûp

Üslûp, edebiyatın ve Peyami Safa'nın sanat görüşünün önemli unsurlarından biridir. Bir sanatkârın okuyucu ile arasındaki iletişiminin düzgün bir biçimde gerçekleşmesi ve sanatını daha iyi icra edebilmesi üslûbuna bağlıdır. Üslûp, sanatta olduğu gibi gazetecilik gibi yazıyla icra edilen meslekler için de oldukça önemlidir.

Peyami Safa, üslûba çok önem vermiş bir muharrirdir. Onun bu hususstaki düşünceleri, edebî bir eserin veya bir nesrin yapısını belirleyen özellikler hakkında

[354] Safa, P. (26 Ağustos 1937). Şiir ve Nesir Farkı. *Cumhuriyet,* 2.
[355] Safa, P. (25 Mayıs 1946). Şiir ve Fizik. *Vakit*, 1.

bilgi vermektedir. Bir edibin veya muharririn nasıl daha iyi bir üslûba sahip olabileceği meselesini incelemiştir.

Peyami Safa, nesirde üslûbun düzgünlüğünü iyi düşünceden doğan iyi yazıda görmüştür. O bu hususta mutedil ve açık bir yol izlemiştir. Ona göre iyi yazı, kendinden emin, müşahhas, anlaşılır, kelime icadı olmayan dil kullanımı ve yazının fikrî bünyesinden ayrılmayan bir tavırla oluşturulabilir. İyi düşüncenin unsurları Safa'ya göre şunlardır:

1- Mevzuun esaslı şekilde kavranması,
2- Tahlil ve tasnif,
3- Mukayese ve muhakeme.

Mevzuun esasının kavranmasının ardından fikirler tahlil ve tasnif edilerek tanzim edilir. Neticede ise mukayese ve muhakeme yapılır. Bu son merhale düzgün olursa iyi yazı dışarıdan müdahalelere kapalı ve net olabilir. İşte iyi yazının kaynağı olan iyi düşüncenin unsurları bunlardır. Safa, iyi düşünce ve çok yazmayla edinilen güzel yazma melekesinin terkibi olan nesri, iyi yazı olarak değerlendirmiştir.[356]

Bu yazı biçimi aslında Peyami Safa'nın da üslûbunu tesis eden özellikleri bir araya getirir. Zira o da fikirlerini bu üslûpla yazdığı yazılarla okuyucusuna aktarmıştır. Bu yüzden yazar kendi üslûbunun özelliklerini tahlil ederek üslûp anlayışını oluşturmuştur.

Peyami Safa, üslûpta açıklık konusunu da ele almıştır. Ona göre bir yazıda açıklık muharrirle okuyucu arasındaki münasebeti gösterir. Fakat yazar tek bir kişiyken, farklı seviyelerde pek çok okuyucu vardır. Bu yüzden açıklık izafîdir. Zira derinleşen bir yazı umumî seviyenin üzerine çıkacağı için Safa'ya göre açıklık, güzel yazının şartları arasında yer almaz.[357]

Peyami Safa'ya göre, Türk nesrinin önemli meselelerinden biri de "Türkçülük" ve "Halkçılık" fikirleriyle de desteklenen nesirde "konuşur gibi yazma" yanlışlığıdır.

[356] Safa, P. (27 Haziran 1939). İyi Yazı, Kötü Yazı. *Yedigün*, 13(329), 5.
[357] Safa, P. (12 Temmuz 1945). Görünmeyen Kum Saati. *Tasvir*, 1.

Yazıda üslûp, konuşma esnasındaki jest, mimik ve vücut dilinin yerine geçer. Bu yüzden yazı üslûbu konuşur gibi yazıldığında hem ifade kabiliyetine hem de konuşmadaki hazır kelimelerin kullanımı arttığı için yaratma kabiliyetine zarar verir. Dilde özleşme ve halka doğru inme hareketi yazının basit hâle gelmesine sebep olmuştur. Çünkü kültür ve ilim dilinde kullanılan kelimeler istedikleri kadar özleştirilsin halk tarafından kavranamaz. Fakat bu kullanım yazıda üslûba olduğu kadar dile de zarar vermektedir.[358] Safa, bu fikriyle halka doğru giden yazı türünün yanlış olduğunu düşünerek onu münevver dilinden ayırmıştır.

Peyami Safa, sanatın kendine has bir dili olduğunu vurgulamıştır. Ona göre, edebî dil ile müşterek yazı dili birbirinin aynı değildir. Böyle olması durumunda sanat, vasıflarını icra etmekten, inceliklerini ve güzelliklerini ifade etmekten mahrum kalır. Müşterek yazı dilini kullanan ve edebî terbiyesi olmayan halk, edebiyatçının dilinden anlamayabilir. Fakat Safa'ya göre sanatçıyı halktan ayıran da bu hususî dil kullanımıdır. [359] Bu düşüncesinden anlaşılmaktadır ki yazara göre sanatçı, anlam dünyasını manâ kaybına uğramadan ifade edebilecek bir dil melekesine sahiptir.

Edebiyatta sadelik, Safa'ya göre bir ilke değildir. Çünkü bir fikrin veya ruh halinin ifadesinde manâya ait incelikler, sadelikten daha önemlidir. Burada manâ derinliği ile tahlil daha ön plandadır. Bu yüzden yazara göre sadelik, manâya bağlı bir vasıftan ibarettir.[360]

Peyami Safa, üslûp konusunda "alafranga" edebiyatının, Garp geleneğine bağlı girift ve mürekkep tarzını tercih etmiştir. Buradaki mürekkep olma anlayışı, sadeliğin değil, basitliğin zıddıdır. Safa'ya göre, millî özü koruyarak hem tefekkürde hem de üslûpta Avrupa ve Türk vahdetini sağlamak önemli bir tekâmül hamlesidir.[361]

Sonuç olarak Peyami Safa'nın üslûp anlayışına göre iyi yazı, iyi düşünceye dayanan, manâ zenginliğini kaybetmeyen bir sadeliğe, edebî, girift ve mürekkep bir

[358] Safa, P. (1 Temmuz 1954). Nesirde Konuşur Gibilik. *Türk Düşüncesi,* 2(8), 116-118.
[359] Safa, P. (31 Temmuz 1958). Yazı Dili ve Edebî Dil. *Milliyet,* 4.
[360] Safa, P. (5 Haziran 1958). Edebiyatta Sadelik. *Milliyet,* 4.
[361] Safa, P. (21 Şubat 1937). Alaturka ve Alafranga Edebiyat. *Cumhuriyet,* 3.

tavırla ortaya çıkar. Bu üslûpta tahlil ve derinlik önemli olduğu için gerektiğinde açıklık ikinci plânda tutulur.

4.2.1.1.5. Tenkid

Peyami Safa, tenkidi edebiyatın, önemli unsurlarından biri olarak görmüştür. Çünkü tenkid sayesinde pek çok edebî eserden yalnızca iyi olanlar, değerlendirmeye layık olanlar edebiyat sahasına çıkartılabilir. Ayrıca tenkid her zaman daha iyiye yönelir. Bu yüzden de münekkid iyi olmalıdır. Olmadığı takdirde başka münekkidler doğacak, eserin hakkı tam manâsıyla teslim edilemeyecektir. Özetle Safa'ya göre "tenkidsiz bir edebiyat, edebiyatsız bir hayattır."[362]

Peyami Safa, Hasan Ali Yücel'in bir eseriyle ilgili kaleme aldığı tenkid yazısında, tenkidin edebiyat için hangi şartlarda yararlı olabileceğini vurgulamıştır. Tenkid, psikolojik bir tahlille eserin muhteviyatındaki terkipleri ortaya çıkartır. Şu satırlar, tenkidin nasıl olacağı ile ilgili bilgiler vermektedir:

> *Bir eseri sanatkâra bağlayan ruh münasebetlerini elem, istihza, neşe, korku ve merhamet gibi hassasiyet kalıpları içinde değil, sayısız ve birbirine girmiş ruh anlarının bir yaratma vetiresi halindeki terkiblerini çözmekle yakalayabiliriz. Sonra bu terkibleri tekrar vücuda getirerek daha muayyen haleti ruhiyelere ve sanatkârın muhtelif obsesyonlarına, derunî krizlerine, fikirlerine ve bu fikirlerle ruh haletlerini de bütün bir devrin sosyal zaruretlerine ve hakim felsefesine bağlayabilmemiz şartıyladır ki edebiyat tarihi ve tenkid adına layık bir faaliyete başlamış oluruz.*[363]

Bir sanat eserinin tahlil edilmesi ve manânın mantık mertebesindeki konumunun belirlenmesi için tenkid çok önemlidir. Münekkid, eseri tahlil ederken büyük zorluklarla karşılaşabilir. Özellikle hususî zevkleri ele alan eserlerde farklı temayüller vardır. Bu durum, sanatçının anlaşılmasını zorlaştırır. Fakat Safa'nın deyimiyle sanatta, "samimîyi şarlatandan ayırmak" için yapılması gereken tasfiye ancak münekkidin elinden gelir.[364]

Tenkidin bir diğer önemi, okuyucu üzerindedir. Okuyucuya rehberlik edecek bir tenkid, onu hem edebî açıdan bilgilendirir hem de ona edebî tercih ve zevk

---

[362] Safa, P. (3 Mayıs 1938). Tenkide Dair Bir Münakaşa. *Cumhuriyet,* 3.
[363] Safa, P. (3 Mayıs 1936). Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış. *Cumhuriyet,* 3.
[364] Safa, P. (18 Nisan 1941). Edebiyatımız Belediyesizdir! *Tasvir-i Efkâr,* 2.

kazandırır. Safa'ya göre ancak "ciddî ve sistemli bir tenkid", sanat eseri hakkında gereken hükmü verebilir.[365]

Peyami Safa, Türkiye'de tenkidin olmayışını edebiyatın önemli meseleleri arasında görmüştür. Çünkü tenkid, edebî değerin ölçüsünü tayin etmeye çalışan bir faaliyettir. Safa'ya göre bir münekkid Türk Edebiyatını, tarihi ve güncel değerleriyle tanımasının yanında Batı edebiyatı hakkında da bilgiye sahip olması gerekir. Ancak bu şartları sağlayan münekkid edebiyatımızın milletlerarası değerini tayin edebilir.[366]

Neticede Safa'ya göre tenkid, yalnızca okuyucu veya sanatçı için değil edebiyatın tekâmülü için de gerekli bir faaliyettir. Sanat eserinin anlaşılması ve değerlendirilmesi münekkidin estetik şuuruyla mümkün olur.

Peyami Safa'nın edebî konularla ilgili görüşleri, kendi edebiyatçı, hatta gazeteci kimliğini tesis eden unsurlar hakkında önemlidir. Zira edebî konulardaki fikirleri gazeteciliğini besleyerek dolaylı, üslûba, yazıya ve tefekküre dair görüşleri doğrudan gazeteciliğine bağlanabilir. Bunun dışında, onun edebiyat hakkındaki görüşleri ahenk içindedir. Her edebî türü kendine ait özellikleri ve muhtevasına uygun duruşu içerisinde değerlendirmiştir.

4.2.1.2. Resim ve heykel

Kültür ve sanat sahasında önemli bir yer teşkil eden resim ve heykel sanatı, Peyami Safa'nın üzerine düşündüğü ve yazdığı konular arasındadır. Safa, gazetecilik hayatı boyunca resim sanatının istihalelerini, tekâmül hamlelerini, milletlerarası münasebetlerdeki yerini yakından takip etmiş, resmin millî karakteri hakkında görüş belirtmiştir.

Peyami Safa, resim ve heykel sanatının tekâmülünü ve teşvik edilmesini arzu etmiştir. 14 Mayıs 1936 yılında Cumhuriyet gazetesinde yazmış olduğu bir fıkrada ressam ve heykeltıraşların sergi yeri ve ziyaretçi azlığı gibi meselelerini ele almış, Ali Avni, Ali Hadi, Arif Bedii, Edip Köseoğlu ve Cevat Agunun gibi ressamların

[365] Safa, P. (10 Temmuz 1958). Halkın Takdiri ve Tenkid. *Milliyet,* 4.
[366] Safa, P. (16 Ekim 1958). Tenkidci Beklerken. *Milliyet,* 4.

eserlerini değerlendirmiştir. Ressam Köseoğlu'nun kendi portresini değerlendiren Safa'ya göre resim sanatında portreyi canlandıran kalite "tonlarla manâ arasındaki münasebet" ayarıdır, ki bu çehrenin dinamizmini veren bir hassadır.[367]

Peyami Safa, resim sanatının önde gelen isimlerini bünyesinde barındıran D Grubu ressamlarını da yakından takip etmiştir. Yazara göre pek çok cemiyet müessesesinde olduğu gibi resimde de Fransız tesiri söz konusu olmuştur. Birkaç ressam haricinde D Grubu da Fransız resminin avangart tarzında eserler vermiştir. Safa'ya göre Cemal Tollu ve Zühtü Müridoğlu gibi ressamların tesiri sayesinde D Grubu resimde muvazene yoluna girmiştir. Geçmişin ilhamı ve geleceğin imkânları arasında bir köprü kurmaya çalışmışlardır.[368]

Peyami Safa, resim sanatında klâsiği takip etmiştir. Fakat onun klâsikten anladığı, eski ve kaideleşmiş bir sistem değildir. Esasta klâsik olmayı başarabilmiş fakat modern temayülleri de içine alan bir anlayışa sahip olmak gerekir. Türk resminin tekâmül geçirdiği yıllar, böyle bir anlayışa sahip olmasından dolayı doğurucu olmayı başarabilmiştir.[369]

Peyami Safa, resim sanatında klâsik temelden mahrum olduğunu düşündüğü, şeklin tek başına yeterliliğini savunan non-figüratif gibi akımların, dekor veya süsten ziyade bir yer edinemeyeceğini ifade etmiştir. Zira yazarın fikrî dünyasının temelinde de gördüğümüz terkip anlayışı sanat görüşünde de vardır. Sanat hareketleri de geçmişin gelenek ve tecrübeleri ile bugünün ve geleceğin modern temayüllerini terkip eden bir inkılâp üslûbunda olmalıdır.[370]

Peyami Safa, Türk resim sanatının karakterini tayin etmeye çalıştığı bir yazısında, Türk resminin millî karaktere kavuşmasının tarihî tetkikini yapmıştır. Yazara göre Türk resim sanatı, bir zamanlar minyatür sanatı gibi doğu temayüllerini içinde barındırsa da nesil ilerledikçe bu ortadan kalkarak kendi millî karakterini bulmuştur. Şu satırlar bu hususu daha iyi izah etmektedir:

---

[367] Safa, P. (14 Mayıs 1936). Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği Sergisinde. *Cumhuriyet,* 3.
[368] Safa, P. (5 Şubat 1943). "D" Grubu Sergisi. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[369] Safa, P. (22 Kasım 1946). Resim ve Musiki Hareketleri. *Vakit,* 1.
[370] Safa, P. (17 Mart 1956). Yeni Resim ve Her Çeşit Yeni. *Milliyet,* 2.

> *Bir sanatın millî karakterini –müzikte makamlar veya resimde minyatür gibi- aşılmış ve geride bırakılmış ifade kalıplarından ziyade sanatkârın varlık veya eşya önündeki özel duruşunu millî duyarlığa bağlayan ince tellerin kendine has ürperişlerinde ve bunun eserdeki eda ve üslûp nüanslarında aramak lâzımdır. "Millî" bir kalıp değil kulak veya göz yoluyla ruha geçip her tarifi reddeden bir "hal"dir.*[371]

Peyami Safa, heykel sanatının gelişmesi için de Türk sanatkârları teşvik etmek gerektiğini vurgulamıştır. Fakat şehirlerin muhtelif bölgelerine tarihteki önemli kişilerin heykellerinin konulması, daha iyiye ulaşabilmek gayesiyle yabancı heykeltıraşlar tarafından da yapılabilir. Çünkü şehirdeki heykeller halkta sanat terbiyesini geliştirir.[372]

Resim ve heykel sanatının İslâmiyet'te yasak olduğu düşüncesi de Peyami Safa'ya göre yanlış bir inanıştır. Çünkü ileri bir medeniyet tesis etmiş olan Müslümanlık, tarihi boyunca abideler inşa etmiştir. Resim ve heykel İslâm medeniyetinde tekâmül etmiştir. Bu yüzden Safa'ya göre bu inanışlar, yobazların iftiralarıdır.[373]

4.2.1.3.Musiki

Musiki, Peyami Safa'nın ele aldığı sanat ve estetik faaliyetlerinden biridir. Yazar musikiyi epey önemsemektedir. Zira ona göre musiki de şiir gibi az söyleyerek çok anlatma üzerine kurulu bir sanattır. Ayrıca çalgı vasıtasıyla söylenene uygun ezgiler oluşturmak, musikiye farklı bir zenginlik de katmaktadır. Bunun dışında musiki, bir medeniyeti ve kültürü temsil eder; insanların ruhî gıdalanmalarını sağlar; bedîî zevk ve heyecan uyandırır.

Peyami Safa'nın musiki hakkındaki görüşleri zaman içerisinde değişmiştir. Önceleri alaturka musikiyi savunan ve onun Türk musikisi bakımından uygun olduğunu düşünen yazar, zamanla alafranga, daha doğrusu Batı müziğine doğru istihale geçirmiştir.[374] Bu değişimin ana sebebi, Batı müziğinin teknik ve estetik

---

[371] Safa, P. (5 Aralık 1946). Türk Resminin Karakteri. *Vakit,* 1.
[372] Safa, P. (26 Eylül 1956). Heykel ve Abide. *Milliyet,* 2.
[373] Safa, P. (10 Ekim 1958). Dinimizde Resim ve Heykel Yasak Mı? *Milliyet*, 2.
[374] Yazar Nevzat Kösoğlu, Peyami Safa gibi milliyetçi bir muharririn Batı müziğini tercih ederek alaturka musikiyi tenkit etmesini şaşırtıcı bulmuştur.

bakımdan alaturka musikiye göre daha nitelikli olduğu düşüncesinin Safa'da zamanla oturmasıdır.

Peyami Safa, alaturka musikinin kültür çağını doldurduğu için öldüğünü ifade etmiştir. Onun tekrar ortaya çıkması ancak teknik bakımdan dünya musikisine intibak ederek mümkün olabilir. Alaturka musikinin ölmesinin sebebi, temelindeki metafizik düşüncenin yok olmasıdır. Yazara göre Türk musikisi, alaturka musikiden kendine yarayan unsurları almayı başarabilirse, ananesiz bir inkılâp olmaktan kurtulabilir.[375]

Peyami Safa, Türk musikisinin alaturka ve alafranga musiki arasında kalarak bir tercih buhranı yaşadığını vurgulamıştır. Bu buhran musiki anlayışımıza zarar vermektedir. Türkiye'de musikiye gerek resmî kurumların gerekse özel teşebbüslerin yeterince önem vermemesi, desteklememesinin altındaki sebep de Safa'ya göre bu tercih buhranıdır.[376]

Peyami Safa, musikiyi yalnızca hususî zevke hitap eden bir sanat olarak algılamamış, onun, bir cemiyetin insanlarına sanat zevki ve terbiyesi vermesi bakımından önemli görmüştür. Alaturka musiki, âdi meyhane şarkıları ve piyasa şarkılarını ihtiva eden geniş bir yelpazededir. Bu yüzden peşrev, saz semaisi gibi yeni saz eserleri çıkmamaktadır. Yazara göre alaturka musikinin ahvali klâsik asaletten mahrum kalmış ve gerilemiştir.[377]

Peyami Safa, Batı musikisini, Türkiye'nin inkılâpçı ve Batı medeniyet ailesi içerisinde olması gerektiği düşüncesiyle tercih ettiğini vurgulamıştır. Yazar, ayrıca Atatürk'ün alaturka musikiyi çok sevdiği halde pratikte Batı musikisini, medeniyeti temsil eden bir sanat olduğu için müdafaa ettiğini belirtmiştir. Safa'ya göre bir bütün olan Batı medeniyetine toptan girilir. Kültür, sanat, teşkilat gibi alanlarda intibak ettiğimiz Batı medeniyetinin musiki sanatına da iştirak edilmelidir.[378]

---

[375] Safa, P. (31 Ağustos 1943). Alaturka Musiki Ölüyor. *Tasvir-i Efkâr,* 1-2.
[376] Safa, P. (21 Haziran 1945). Musiki Zevkimizde Tercih Buhranı. *Tasvir,* 1.
[377] Safa, P. (25 Ağustos 1955). İki Musiki. *Milliyet,* 2.
[378] Safa, P. (11 Kasım 1955). Atatürk ve Musiki. *Milliyet*, 2.

Peyami Safa'ya göre musiki sanatı, milletlerarası kültür sahasında bir milletin en önemli ifade vasıtasıdır. O bunu şu satırlarıyla belirtmiştir:

"Şiir ve roman, tercüme gibi çok defa nankör bir delâlete muhtaç olduğu için, musiki gibi milletlerarası bir ifade vasıtasının doğrudan doğruya tesirlerinden mahrumdur: fakat musiki, medeniyetin tunç kapılarını açtıran altın anahtardır."

Ruslar, Polonyalılar, Çek ve Norveçliler büyük musiki sanatkârları sayesinde Batı medeniyet ailesine kabul edilmişlerdir.[379] Bu yüzden Türk musikisi de Safa'ya göre Batı musiki sanatının estetik ve tekniğine göre tekâmül etmelidir.

4.2.1.4. Tiyatro

Tiyatro, Peyami Safa'nın en çok ilgi duyduğu sanattır. Çünkü yazar sahne sanatlarını, hem halkın sanat terbiyesi ve estetiği kazanması bakımından hem de gerçekliği doğrudan doğruya hayattan alarak temsil etmesi zaviyesinden önemli görmüştür. Safa, tiyatronun Türkiye'deki tekâmül seyrini Devlet Konservatuarı ve Şehir Tiyatrosunun faaliyetlerini yakından takip etmiştir. Fıkra ve makalelerinde, bir zamanlar Türkiye'nin yegâne sahnesi olan şehir tiyatrosunu tenkid etmiş Türk sahnesinin geri oluşunun sebeplerini ve tekâmül ettiği yönleri ele almıştır.

Peyami Safa, Türkiye'nin en değerli sahnesi olarak gördüğü İstanbul Şehir Tiyatrosu'nun iyi bir şekilde idare edilmediği kanaatindedir. Ona göre bu yegâne sanat müessesesi, tiyatro sahnesini ilgilendiren her işin salâhiyeti kendisine verilen bir rejisör tarafından idare edilmektedir. Bu teşkilata dair meselenin çözümü Batı medeniyetindeki tiyatro idare sisteminin tatbiki ile mümkün olabilir. Tek kişinin yetki alanı bertaraf edilerek her işe ayrı mütehassıs tahsis edilmesi meseleyi idarî yönden halledebilir.[380]

Yazar, İstanbul Şehir Tiyatrosunun yalnızca idarî bakımdan değil pek çok yönden ıslah edilmesi, bazı kurallarla tanzim edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Şehir tiyatrosu için dokuz prensip belirlediği bir yazıda, idarenin dışında oyuncuların

[379] Safa, P. (20 Şubat 1958). Yeni Musiki Nesilleri. *Milliyet,* 2.
[380] Safa, P. (18 Ekim 1941). Şehir Tiyatrosu Nasıl Islah Edilebilir? *Tasvir-i Efkâr,* 2.

ve rejisörlerin de kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Oyuncu ve rejisörler, en az bir yabancı dil bilmeli, sahne sanatlarının tarihi ve tekniği hakkında bilgi sahibi olmalı, gerektiğinde muayyen periyotlarla sınanmalıdır. Yazara göre, şehir tiyatrosu ancak kültür, ve disiplini içine alan böyle bir anlayışla tekâmül edebilir.[381]

Peyami Safa, Türkiye'de tiyatronun geriliğinin sebeplerini ortaya koymuştur. Ona göre bunun sebeplerinden biri Türk sanatkârlarının Batı tiyatrosundaki büyük örnekleri tanıyamamasıdır. Böyle bir çevreden mahrum oldukları için tiyatro tecrübesini yeteri kadar alamamışlardır. Bir diğer sebep Türk tiyatrosunun yaşıdır. Zira Yunan ve Roma tiyatrosunun tekâmülü olan Avrupa'da sahne sanatlarının yaşı yaklaşık 25 asırdır. Bizde ise ancak 1 asırdır. Bu büyük tarihî tekâmül farkı, Safa'ya göre sahne sanatımızın inhitatta olmasını göstermektedir.[382]

Peyami Safa'nın Tercüman gazetesinde neşredilen bir fıkrasına göre, Devlet Tiyatrosu, 1930 ve 1940 yıllarındaki İstanbul Şehir Tiyatrosunun inhitat halini geride bırakarak önemli bir tekâmül hamlesi atmıştır. Öyle ki, gerçek dram sanatını büyük bir olgunlukla icra eden Devlet Tiyatrosu sanatkârlarının Türkiye'de tiyatronun doğum günü heyecanını yaşattıklarını ifade etmiştir. Yazar evvelki tecrübeleri bir ön prova şeklinde değerlendirmiştir.[383]

Sahne sanatlarında oyuncunun tabiîliğe girerek sahtelikten kurtulması, Peyami Safa'ya göre tiyatronun önemli meselelerinden biridir, ki Türk dram sanatında böyle bir şeyden eser yoktur. Yazara göre bir oyuncu, hüviyetine girdiği kişinin heyecanlarını yansıtamaz, bunu yapmaya çalışırsa sahteliğe düşer. Sahnede aktarmak istediği heyecan yalnızca kendi heyecanı olabilir. Fakat bunun nev'ini ve derecesini oynadığı karakter tayin eder. Ayrıca jest-mimik grubu, ifade ritmi, ses ve ton, bu hisle tam bir uygunluk içerisinde olmalı, bu ahengi bozacak fazladan bir hareket yapılmamalıdır. Tiyatroda sahtelikten kaçmak için şuur ve duygunun hayattakiyle bire bir olması iktiza eder.[384]

---

[381] Safa, P. (21 Ocak 1955). Şehir Tiyatromuz İçin Dokuz Prensip. *Milliyet,* 2.
[382] Safa, P. (28 Şubat 1946). Devlet Konservatuarı Temsilleri -3-. *Tasvir,* 1.
[383] Safa, P. (25 Mayıs 1959). Devlet Tiyatrosunun Başarıları. *Tercüman,* 2.
[384] Safa, P. (7 Mart 1957). Tiyatro Sahtekârlığı. *Milliyet,* 2.

Peyami Safa, tiyatroda oyuncunun önem vermesi gereken bazı teknik meseleler üzerinde durmuştur. Onun bir temsilde oyuncuların daha dikkat etmesi gereken noktaları belirttiği şu satırlar bu hususu hülâsa etmektedir:

> *…Biraz daha tabiilik, piyesin mahiyetine has üslûbu biraz daha anlama gayreti ve temsilin ensemble denilen beraberliğinde süratin ve âhengin daha ısrarlı provalar sonunda elde edilmesi cehdi, bütün bu cevherli artistlerimizi, henüz "Ceza Kanunu" tarzında yerli ve kaba vodvillerden daha üstün temsil seviyelerine çıkamamak bahtsızlığından kurtarabilir.*[385]

Peyami Safa'ya göre tiyatroda ilk ve en önemli unsur oyuncudur. Zira oyuncu (aktör) tiyatro sanatının sanatkârıdır. Geri kalan her şey oyuncuyu destekleyen yardımcı unsurlardır. Türkiye'de tiyatro nazariyeleriyle ilgili herhangi bir ilmî çalışma yoktur. Fakat yazara göre, eskiye nazaran tiyatroda bir ilerleme vardır.[386]

Sonuçta Peyami Safa'nın kültür sanat faaliyetleri içinde tiyatro ile de yakın temas halinde olduğu görülmektedir. Safa, tiyatro oyunlarını tenkidî açıdan tahlil ederek sanatkârane yönüne gazeteciliği vasıtasıyla zenginlik katmıştır.

4.2.1.5. Sinema

Peyami Safa, sinemanın Türkiye'deki doğuşuna şahitlik etmiş bir muharrirdir. Bu yüzden onun hemen her merhalesinden haberdardır. Türk sinemasının inhitatta olmasının nedenlerini de inceleyen Safa, dış dünyayı tasvir edebilme gücüne sahip olan sinemanın, tiyatro ve roman sanatlarıyla olan münasebetleri hakkında da görüş ve düşüncelerini belirtmiştir.

Türk filmciliğinin tarihini ve doğuşunu iyi bildiğini ifade eden Peyami Safa, onun ilerleme kaydedememesinin sebeplerini araştırmıştır. Yazara göre, sinemanın teknik bakımdan geri olması kabul edilebilir olsa bile diğer unsurlarda ilerlemiş olması gerekir. Fakat ne senaryo ne de temsil hiçbir tekâmül göstermemiştir. Safa, bu ahvali "Türk filmciliğinin ayıpları" olarak değerlendirmiştir.[387]

---

[385] Safa P. (11 Aralık 1954). Şehir Tiyatrosunda Bir Temsil Üzerine Birkaç Düşünce. *Milliyet*, 2.
[386] Safa, P. (17 Kasım 1958). Tiyatro, Tiyatromuz ve Dünya. *Milliyet*, 2.
[387] Safa, P. (6 Mart 1944). Türk Filmciliği. *Tasvir-i Efkâr,* 1.

Peyami Safa, Hollywood sinemasının kötü ve ahlâk dışı filmleri ile muhtelif memleket ve milletleri kötü göstermeye çalışmasını tenkid etmiştir. Bu tenkidi, bazı yazarların açıklamalarına dayanarak yapan Safa, Avrupa sinemasının ilmî, tarihî ve ahlâkî bir gaye etrafında toplandığını haber vererek bunun herkese örnek olması gerektiğini vurgulamıştır.[388]

Peyami Safa, sinemayı yalnızca eğlence olarak görmemiş, onu, "halkın ve gençliğin terbiyesinde amil olmak bakımından maarifimizin 1 numaralı kültür ve telkin müessesesi" olarak görmüştür.[389] Bu bakımdan sinema sanatı, ona göre ahlâkî terbiyenin bir vasıtası, bir öğretim yoludur.

Sinemanın tiyatroyu öldüreceği endişesi, Safa'ya göre yersizdir. Çünkü sinemanın da tiyatronun da ayrı şekilde değerlendirilmesi gerekir. Sinema, manzaraya ve görüneni aktarmaya dayanır, tiyatro ise dar bir odaya sahip olmasına ve sahte dekorları olmasına rağmen roman mevzuunun canlandırmasıdır. Peyami Safa'ya göre tiyatro, kımıldayan ve konuşan bir edebiyattır.

Sinemanın romanla ilişkisi ise, aksettirdiği manzara, vaka ve hareket çokluğu ve değişikliği yönüyledir. Ancak burada da romanın kendine özgü farkı ortaya çıkar. Sinema yalnızca görüneni aktarırken roman görünmeyeni de göstermek sanatı olarak ön plana çıkar. İnsanın çevresinden çok onun iç dünyasına sokulan romanın bu özelliğini sinema yansıtamaz. Ancak insanın dış görünüşü, manzaraları ve hikâyesini ele alan roman türleri sinemanın bir tekrarı olduğundan, tahlil yönü yüksek olan romanın gerisinde kalır. Peyami Safa, "Sinemacının objektifi, ruhumuzun içindeki gölgelerin, fikirlerimizin ve rüyalarımızın fotoğrafını çekmekten aciz kaldıkça, hakiki romanın ve tiyatronun ondan pervası olamaz." diyerek yalnızca vaka ve manzaradan ibaret roman ve tiyatroyu eleştirmiştir.[390] Bu düşünceler, yazarın tahlile ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Sinema sanatının zahirî tasavvura dayalı anlayışı, roman ve tiyatro için yeni tekâmül hamleleri iktiza ettirmektedir. Ruhun derinliklerindekini izah ve tahlil edebilmek, onun sanat anlayışında en önemli faaliyettir, hükmü yanlış olmayacaktır.

---

[388] Safa, P. (3 Eylül 1942). Sinemada İyiye, Doğruya, Güzele Doğru. *Tasvir-i Efkâr*, 1.
[389] Safa, P. (22 Ocak 1955). Sinemalarımıza Ait Meseleler. *Milliyet,* 2.
[390] Safa, P. (9 Nisan 1937). Sinema, Roman, Tiyatro. *Cumhuriyet,* 3.

Sanat ve estetik başlığı altında incelenen Peyami Safa'nın görüş, düşünce ve kanaatleri muhtelif ve çok yönlüdür. Mesele odaklıdır. Fikrî bütünlüğünü tesis eden temel görüşlerle ahenk içindedir. Yazar, kültür sanat faaliyetlerinde Türkiye'nin yönünü Batı medeniyetine çevirmesi gerektiği kanaatindedir. Türkiye inkılâpçılık hamlesiyle yüksek kültür seviyesine sahip bir medeniyet ailesinin içerisine girmeyi hedeflediği için Batıyı örnek almalı ve ona iştirak etmelidir. Yazarın sanat görüşünü tesis eden bir diğer nokta, sanatkâra verdiği değerdir. Ona göre yüksek kültür gerektiren sanat ve onun icracısı olan sanatkâr, umumî halkın ortalama seviyesinin üzerinde olmalıdır. Sanat, bu şekilde hususî bir değer kazanır.

4.2.2. Lisan ve tercüme

Peyami Safa, dili kültürün ilk basamağı olarak değerlendirmiştir. Fakat Türkçe'nin içinde bulunduğu durum gerçekten çok kötüdür. Ankara Radyosu, Anadolu Ajansı, pek çok gazete ve münevverler dahi mütemadiyen Türkçe yanlışı yapmaktadırlar. Bundan dolayı pek çok meselesi zuhur eden dil üzerine yazmanın bir zaruret haline geldiğini belirten Safa, Türk dilini korumayı bir vazife addeder ve bu hususta şu ifadeleri kullanır:[391]

"Türkçe'nin müdafaası için yazdığım satırları birbirine eklesem İstanbul-Ankara şimendifer hattından daha uzun olur; bütün muharrirlerin bu mevzuda yazdıklarını birbirine eklesem, Türkiye'nin her sathı üstüne gazete sütunlarından bir çizgi çekmek mümkündür."

Peyami Safa, lisan meselesini her veçhesiyle incelemiş bir muharrirdir. Hem gazeteci hem de sanatçı olmasından ötürü dil meseleleriyle sıkı bir münasebet içerisinde olmuştur. Bunun dışında onun yerli ve milliyetçi görüşü, millî kültürün tesisinde en önemli unsur olan Türk dilinin müdafaasını icap ettirmiştir. Bu yüzden Türkçe'nin meselelerini önce tespit etmiş, akabinde çözüm teklifleri bulmuş ve bunları gerek yazılarıyla gerek verdiği konferanslarla izah etmiştir.

---

[391] Safa, P. (30 Mart 1940). İlk Basamak. *Cumhuriyet*, 3.

Peyami Safa, lisan meselelerinin görüşüldüğü muhtelif komisyon ve kurumlarda görev almıştır. 1941 senesi Temmuz-Ağustos aylarında Ankara Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde toplanan Gramer Komisyonu'nda[392], Türk Dil Kurumunun Bilim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyeliği gibi önemli görevleri yerine getirmiş, TDK'nın süreli yayınlarında dil meselelerine yönelik tespit ve tenkidlerini, görüş ve düşüncelerini belirtmiştir.[393]

Peyami Safa'ya göre Türk Dili'nin en önemli meselesi Dil İnkılâbının yanlış bir şekilde anlaşılmasından kaynaklanan hatalı tatbik şekilleri ve yüksek bir kültür seviyesine çıkabilmek için dille ilgili gerekli hamlelerin atılmamasıdır. Gramerden imlâya, ilmî terimlerden yabancı kelime kullanımına, noktalama işaretlerinden fonetiğe kadar Türk Dilinin çözülmesi gereken pek çok meselesi vardır. Yazara göre bu durumun müsebbibi Dil İnkılâbını yanlış anlayan ve yanlış tatbik edenlerdir. Fakat Türk Dilinin meselelerinin çözümü de vardır.

4.2.2.1. Türk dilinin meseleleri ve çözüm teklifleri

Cumhuriyet inkılâbından sonra hız kazanan Batılılaşma hamlelerinden birisi de Türkçeye yöneliktir. Osmanlı Devleti döneminde kullanılan Arap Alfabesi terk edilmiş 1928 yılında gerçekleştirilen Harf İnkılâbı ile Lâtin Alfabesi kabul edilmiştir. Muasır medeniyet seviyesine çıkabilmek için bu inkılâp gerekli görülmüştür.

Lâtin harflerinin kabul edilmesinin ardından Dil İnkılâbı gerçekleşerek Türkçe olmayan kelimelerin tasfiye edilme süreci başlamış arı bir dilin tesis edilmesi hedeflenmiştir. Türkçenin meseleleri de burada zuhur etmiştir. Zira hangi kelimelerin tasfiye edileceği ve tasfiye edilenlerin yerine hangi kelimelerin konulacağı bu meselenin kaynağıdır. Zamanla Safa'nın deyimiyle "Öztürkçeciler" ortaya çıkmış ve yüzyıllardır kullanılan kelimeleri tasfiye ederek milletin geçmişle ve kültürle olan bağı yok edilmeye çalışılmıştır. Millî kültür esaslarımızla uyuşmayan yeni kelimeler

---

[392] Safa, P. (16 Temmuz 1941). Türk Gramerinin Esasları. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

[393] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=120:Olumunun-50.-yilinda-Peyami-SAFA%E2%80%99yi-anma-toplantisi-&catid=34:basndan adresinden 15 Mart 2016'da alınmıştır.

türetilerek ders kitaplarına, gazetelere ve resmî kurumların içine girmiştir. Geçmişle dolayısıyla kültürle olan bağ kesilmeye başlamıştır.

Peyami Safa da Türkçenin bu şekilde tahrif edilmesine karşı çıkan bir münevverdir. Onun asıl gayesi, Türkçeyi yeni kelimelerden tamamen uzaklaştırmak değil, millî kültürün köprüsü olan Türkçeye dokunulmasını engellemek; tarihî bağımız olmayan kelimelere uygun karşılıklar bulmak; dil vahdetini sağlayacak ilmî yollar aramak ve nihayetinde Türkçenin kendisini müdafaa etmektir.

Peyami Safa, dil meselesinin köklerini farklı bir açıdan değerlendirmiştir. Ona göre dil meselesi de bir doğu-batı meselesidir. Başlangıcında Fârâbî ve İbnî Sina gibi önemli Türk-İslâm filozoflarından mürekkep olan Arap Kültürü, Antik Yunan düşüncesini Avrupa'ya taşımıştır. Bu düşünce sistemi Avrupa'da yayılarak Rönesans'ı hazırlarken, İslâm medeniyeti, Gazalî, İbnî Arabî ve Mevlanâ'nın etkisiyle, tabiatçı görüşünden uzaklaşarak, tasavvuf ve mistik cereyanın hâkim olduğu bir kültüre dönüşmüştür. Türk düşüncesi de ruhçu Doğu ve makineci Batı arasında kalmıştır. Pek çok mesele gibi "dil meselesi" de ancak bu terkipten doğan millî kültürümüze ait prensiplerin ortaya çıkartılmasıyla çözümlenebilir.[394]

Peyami Safa'ya göre Türk Dili'nin ana meseleleri şunlardır:

1. Türk Diline giren Arapça ve Farsça Kelimelerin Tasfiye Edilmesi: Bu kelimeler, Türkçe'nin benimsediği ilim, hayat ve sanat sahalarında kullanılsalar dahi Öztürkçe hareketiyle tasfiye edilmiş ve yerine yenileri türetilmiştir. Fakat yeni türetilen kelimelerin de hepsi Türkçe olmadığı gibi kök ve manâ bakımından eskisiyle aynı değildir.
2. Terim Davası: Milletlerarası müşterek kültür havzasında kabul görmüş terimlerin Türkçe karşılıklarının aranması. Yazara göre bu da Öztürkçecilerin yanlış faaliyetlerinden birisidir.
3. Harf İnkılâbından sonra kütüphanelerimizde bulunan Arap harfleriyle yazılmış onlarca eserin gençler tarafından okunamaması.

[394] Safa, P. (9 Ağustos 1939). Mekteplerde Lâtince ve Yunancadan Evvel. *Cumhuriyet,* 3.

4. Türkçe'nin gramer yapısındaki bazı sorunlar ve gramer öğretimindeki metodun yanlış olması.

5. İmlâmızın fonetik temelli yapısının Türkçeye uymaması.

Peyami Safa'ya göre içinde yabancı kelime olmayan hiçbir medenî dil yoktur. Yabancı kelimelere tamamen kapılarını açan medenî bir dil de yoktur. Bu nedenle dilin kapısının önünde bir kontrol mekanizması olmalıdır.[395] Bunun dışında yabancı olsun olmasın, bir kelimenin yaşayabilmesi için onun hayatın, yani dil hayatının içerisine çıkması gerekir.[396]

Türk Dilinde de Latince ve Yunancadan, Arapça ve Farsçadan gelen kelimeler vardır. Canlı dillerde ilim, fen, sanat ve felsefe terimlerinin çoğu Latince ve Yunancadır. Bu kelimeler bütün Batının benimsediği kelimelerdir ve müşterek bir ilim dilinin teşekkülünü sağladıkları için bu terimlere ihtiyaç vardır. Fakat Peyami Safa, tüm bu kelimelerin yerine Öztürkçe karşılıklarının kullanılmasından doğan bir dil anarşisinin olduğunu vurgulamıştır. Çünkü Batı Medeniyetine ait isek biz de Latin ve Yunan köklerinden gelen kelimeleri kullanmalıyız.[397]

Peyami Safa'nın kendi tasnifine göre iki terim kategorisi vardır: yarım terimler ve tam terimler. Yarım terimlerin muhteviyatı, hem hayat hem de ilim sahalarında kullanılan kelimelerden oluşur. Tam terimler ise yalnızca ilim sahasında kullanılan kelimelerden oluşmaktadır. Tam terimler, Latince ve Yunancadan alınmalıdır. Zira yazara göre, ilim kavramları, onun tarihî tekâmülüne bağlı olarak müstakil bir manâya sahiptir. Yarım terimler ise Türkçe karşılıklarının dil hayatında yerini bulmuş olabilen karşılıklarıyla kullanılmasına, şayet bulunamazsa Arapça ve Farsça kelimelerin kullanılmasına devam edilmelidir. Çünkü Dünyada hiçbir dil saf olmadığı ve olamayacağı için, sırf Öztürkçe olsun diye köke, manâya ve diğer prensiplere bakmadan kelime uydurmak yanlıştır. Onun yerine eski kelimelerin kullanımına devam edilmelidir. Peyami Safa, bu hususta Türk Dil Kurumunu tenkid etmiştir ve lisan meselesinde itidalci bir tutum içerisinde olmuştur.[398]

---

[395] Safa, P. (15 Şubat 1941). Yabancı Kelimelerden Korkumuz. *Tasvir-i Efkâr*, 1.
[396] Safa, P. (5 Aralık 1957). Çift Kelimelere Bir Bakış. *Milliyet,* 2.
[397] Safa, P. (4 Ağustos 1939). Istılah Davası. *Cumhuriyet,* 3.
[398] Safa, P. (16 Ağustos 1941). Gramer Terimleri. *Tasvir-i Efkâr,* 3.

Peyami Safa'ya göre bir kelimenin kullanılması için kök ve manâ zenginliği bakımından kuvvetli olması gerekir. Yazarın deyimiyle kelimenin "sıhhatli" olması gerekir. Mesela Arapça "şair" kelimesi, şiir kökünden gelen anlamını ve kuvvetini korumaktadır. "Ozan" kelimesi de güzel bir kelimedir fakat kendiliğinden şairin yerini alması sözü edilen sebeplerden ötürü çok zordur.[399]

Dil meselesinin kültür cephesi Arap Harfleri ile yazılan eserlerin Türk gençliği tarafından okunamamasıdır. Mesela edebiyat sahasında derinleşmek isteyen bir kişi Arap Harflerini bilmek zorundadır.[400] Peyami Safa'ya göre dil meselesinin çözüme kavuşması için atılacak hamlelerden biri de çocuklara ve gençlere Eski Harfli Alfabeyi (Osmanlı Türkçesi) öğretmektir. Bu sayede genç kuşaklar kendi tarihlerini ve kültürünü tesis eden eserleri okuyabilirler. Fakat bu böyle olmadığı için dil meselesi daha da büyüyerek bir kültür meselesi ve maarif meselesi haline gelmiştir.[401]

Peyami Safa'ya göre dil yapılamaz, sanatkâr zevkiyle yaratılabilir. Bu konuda iki ayrı telakki vardır: birincisi mekanist telakkidir, ki dili bir makine gibi bozulup tekrardan yapılabilen bir şey olarak görmüştür. İkinci telakki ise dili "ruhî bir canlı varlık" olarak kabul eder ve dil, yeni kelimelerin üretiminde vazifelendirilmemelidir, bir yaratma işi olarak ele alınmalıdır.[402]

Peyami Safa'ya göre dil meselesinin çözüme kavuşmamasının en önemli sebebi yüksek bir kültür seviyesi gerektiren hamleleri atmamaktır. Şu satırlar dil meselesini bu yönüyle izah etmektedir:[403] "…Alfabeden birçok lüzumlu harfleri atışımız, imlada kaideyi değil fonetiği esas olarak alışımız, hatta Osmanlıcanın birçok nüanslara sahip kelime ve tabirlerine kıymamız, daha yüksek bir kültür seviyesi isteyen zorluklardan kaçmak içindir."

Peyami Safa'nın dil meselesi ile ilgili çözüm tekliflerinin başında, lisana ait meselelerin görüşülebileceği Akademi türünden bir teşekkül kurulması gelir. Burada

---

399 Safa, P. (1 Aralık 1951). Dil Devriminde Uydurma ve Zorlama. *Türk Dili,* 135-138.
400 Safa, P. (24 Ocak 1940). Arap Harfleri. *Cumhuriyet*, 3.
401 Safa, P. (5 Nisan 1958). Okullarda Türkçe Felaketi. *Milliyet,* 2.
402 Safa, P. (25 Eylül 1943). Dil Yapılmaz, Yaratılır. *Tasvir-i Efkâr,* 1.
403 Safa, P. (24 Mayıs 1951). Bir Hastanın Başucunda. *Ulus*, 1.

Türk Dilinin meseleleri görüşülebilir ve hakkında müspet kararlar alınabilir.[404] Safa, gazetecilik hayatında fırsat bulduğu her zaman böyle bir akademinin kurulmasını arzu ettiğini fıkralarında belirtmiştir.

Bir diğer çözüm teklifi Lisan Kongresidir. Bu kongre, dil meselelerinin görüşüleceği ve amelî kararların alınabileceği bir şekilde çalışmalıdır. Lisan meselesini kökten halletmenin tek yolu devamlı işleyecek olan bir Akademi teşekkülüdür. Lâkin bu teşekkül gerçekleşinceye kadar en azından Türkçenin içinde bulunduğu anarşiye mâni olmak için bir kongre toplanması gerekir.[405]

Peyami Safa, dil meselesinde imlâ konusunu da ele almıştır. Ona göre fonetik esaslı imlâ büyük yanlışlara yol açabilir. Zira lehçe farklarının bulunması ve kelimelerin muayyen bir ses sistemini haiz olmaması imlâda iptidailiğe ve en önemlisi vahdetsizliğe yol açar. Bunun için imlâda yazı ve kaideler esas alınmalıdır.[406]

Peyami Safa'ya göre millî şahsiyet, bir milletin tarihî sürekliliği, yani hatıraları ve hafızasıyla tesis eder. Bunu sağlayan dil, bir milletin varlık meselesidir. Dil inkılâbının yanlış tatbiki yüzünden gençlik millî benliğini oluşturan eserlerden ve kültürden mahrum bir vaziyettedir. Bu mahrumiyet bir milletin yabancı tesirlere açık bir hale geldiğini haber verir. Yazara göre Türk milleti de böyle bir tehlike ile karşı karşıyadır.[407]

Peyami Safa, Dil İnkılâbının yanlış tatbik edilmesinden Öztürkçecileri sorumlu tutmuştur. Şu satırlar onun bu hususta ki düşüncesini hülasa eder:[408]
"Lisaniyatın veya dilbilimin münakaşa konuları dışında kalan, adeta kanunlaşmış prensipleri, dilimizin alabildiğine özleştirilmesini isteyen müfritler tarafından lâyıkıyla bilinmiş ve hesaba katılmış olsaydı, dil inkılâbı denilen hareket soysuzlaşmazdı."

---

[404] Safa, P. (11 Şubat 1939). Akademi Münakaşası. *Cumhuriyet,* 3.
[405] Safa, P. (30 Temmuz 1941). Bir Daha Teklif Ediyorum. *Tasvir-i Efkâr*, 1.
[406] Safa, P. (1 Eylül 1959). İmlâmızın Vahdetsizliği. *Tercüman,* 2.
[407] Safa, P. (5 Eylül 1959). Tarihin Sürekliliği. *Tercüman,* 2.
[408] Safa, P. (4 Nisan 1958). Dilde Özleşmenin Hudutları. *Milliyet,* 2.

Sonuçta Peyami Safa, Türk Dili'nin meseleleri üzerinde kafa yoran ve bu meseleleri çözmeye çalışan bir münevverdir. Fakat tasfiyeci bir yol tutturmuş olan Öztürkçecilerin mantığı değişmediği için TDK'daki görevinden de bir süre sonra ayrılmış, fakat Türkçenin müdafaasına fıkra ve makaleleriyle devam etmiştir. Safa, Dil İnkılâbının Atatürk'ün istediği rotadan ayrıldığı ve Türk Dili'ni tekâmül ettireceği yerde geriye götürdüğü için başarısız olduğu kanaatindedir.

4.2.2.2. Tercüme

Peyami Safa, tercümeyi, mühim kültür sanat faaliyetlerinden biri olarak görmüştür.[409] Tercüme, bir eserin düzgün bir şekilde anlaşılmasını ve müşterek bir kültürün tesis etmesini sağlar. İyi bir tercüme sanat eserinin manâ zenginliğini koruma kaygısı taşıdığı için esere hak ettiği kıymetin verilmesine imkân verir.

Peyami Safa'ya göre Türkiye'de iyi tercüme olmayışının sebebi iyi telif olmamasıdır. Çünkü iyi dil bilmek tercüme için önemli olmasına rağmen, müellifin eser üzerindeki zahmetini ve anlayışını kavrayabilmek iyi bir telife bağlıdır. Şu satırlar Safa'nın bu hususta ki görüşünü ortaya koymaktadır:

> *Türkiye'de neden iyi telif azsa onun için iyi tercüme azdır. Bir eserin kelimelerini ve nahvî dokumasını çevirmek için iki lisanı iyi bilmek yetişir ama, bir eserin ruhî dokumasını tekrarlamak için baştan sonuna kadar, müellifi terleten yaratma çilesini çekmek zarureti vardır.*[410]

Peyami Safa, iyi bir dilin tercümelere bakılarak anlaşılabileceği fikrindedir. İyi Türkçe, kelimelerin Türkçe karşılıkları ile basit tercüme faaliyeti yaparak olmaz. Yazara göre iyi Türkçe, terimler ve mücerred kavramlarla dolu yüksek edebiyat, ilim ve felsefe lisanında aranmalıdır. Zira Avrupa dillerinden birine ait eserdeki herhangi bir mefhumun ifade kabiliyeti veya kifayetsizliğini ortaya koyan bir tercüme, dilin ahvalini de yansıtır. Bunun dışında, bir tercüme iyi bir dil bilgisi ile mütercimin çevirdiği dilin kültürüne hâkim olması da gerekir.[411] Yazar bu düşünceleriyle iyi bir dil ile iyi bir tercüme arasındaki münasebeti ortaya koymak suretiyle, tercüme

---

[409] Peyami Safa, Knut Hamsun, Guy De Mauppassant gibi önemli yazarların edebî eserlerini tercüme etmiştir.
[410] Safa, P. (25 Eylül 1958). Tornistan Edebiyatı. *Milliyet,* 4.
[411] Safa, P. (16 Aralık 1938). Bir Tercüme Üstünde. *Cumhuriyet,* 3.

faaliyetinin “iyi dili” başka bir ifadeyle nitelikli ve seviyeli bir dili şart koşan bir kültür faaliyeti olduğunu ifade etmiştir.

Dilimizden Batı dillerine çevrilebilecek eserleri tayin etme işinin zor olduğunu belirten Peyami Safa, nazım türlerinin kapsam dışı bırakılması gerektiği kanaatindedir. Çünkü şiir ve mensur eserler, kendine has anlam özelliklerine sahip olduğundan tahlili ve tefsiri çok zordur. Bazı şiirlerin de memleket dışında anlaşılması neredeyse imkânsızdır.[412]

Sonuçta Peyami Safa, tercümeyi, mühim bir lisan dolayısıyla kültür meselesi olarak görmüş ve onu yüksek kültür ve telifle bir arada yürütülen bir faaliyet sahası olarak değerlendirmiştir.

4.2.3. Eğitim

Peyami Safa, eğitimi başlı başına bir kültür davası olarak görmüştür. Bu dava, milliyetçi düşünce kökleriyle millî kültüre, medeniyetçi düşüncesiyle milletlerarası kültüre bağlandığı için ehemmiyeti artan bir konudur. Bu yüzden yazarın en çok üzerinde durduğu meselelerin başında gelir.

Türkiye’de eğitim sistemi uzun zamandan beri tartışma konusu olmuştur. Safa’nın gazetecilik yıllarında da aynı ahval söz konusu olduğu için, yazar, Türkiye’de eğitim sistemini ve Maarif Vekâleti ve bu kuruma bağlı kişileri tenkid edici yazılar yazmıştır.

Peyami Safa, eğitimle ilgili görüşlerini gazete sütunlarından aktarmıştır. En kapsamlı yazısı 1939-1940 senesi Cumhuriyet gazetesinde kaleme aldığı “Maarif Davamız” makale dizisidir. Burada eğitim sisteminin yanlışlarını tespit ederek, çözüm yolları aramıştır. Bunun dışında Maarif Şûraları sonrası tenkid yazıları da kaleme almıştır.

---

[412] Safa, P. (18 Ocak 1938). Türkçeden Garb Dillerine Tercümeler. *Cumhuriyet*, 3.

4.2.3.1. “Etüt” merkezli eğitim anlayışı

Eğitim, öğretim metodu, ceza, terbiye, ahlâk gibi ayrı ayrı konuları ve değişik ihtisas alanlarını ihtiva eden geniş bir meseledir. Safa’ya göre ananevî mektep veya klâsik öğretim metodu, çocuğa düşünmeyi ve araştırmayı değil, müfredat kalıpları içerisinde çok fazla ve bazıları da lüzumsuz olan çeşitli bilgileri zihinlerine yüklemektedir. Her gün bu muhtelif bilgi yığını gerekli olup olmadığı düşünülmeden çocuğun merakı ve hevesinin hangi istikamette olduğu göz önüne alınmadan mütemadiyen çocuğa ezberletilmekte veya zorla öğretilmeye çalışılmaktadır. Peyami Safa’ya göre bu öğretim metodu bütünüyle yanlıştır. Ona göre çocuğun merakı uyandırılarak, onun bir mesele üzerine yoğunlaşması sağlanmalı, etüd etme, arayıp bulma, öğrenme ve yaratma yollarını bir rehber öğretmen gözetiminde sürdürmelidir. Bu doğrultuda yapılacak ilk işlerden biri müfredat programlarına saplanıp kalmamak olmalıdır.[413]

Peyami Safa, ananevî mektebi John Dewey’in “Yarının Mektepleri” isimli kitabına dayanarak tenkid etmiştir. Bu kitapta Dewey, öncelikle Rousseau’nun “çocuğun ihtiyaçlarıyla alakalı olmayan yetişkin insanın bilgisini hareket noktası” alan eğitim anlayışına karşı çıkmıştır. Çünkü Dewey’e göre mektebin amacı hazır malumatı nakletmek değildir, ihtiyaç olduğu zaman bu bilgilerin nasıl kazanılacağını çocuğa öğretmektir. Yazara göre yeni terbiyeciler umumiyetle bu görüşte birleşmişlerdir.[414]

Peyami Safa, eğitimde okuma meselesinin “etüd” yoluyla çözülebileceğine inanmış ve etüdü eğitimde okuma alışkanlığı ve eğitim-öğretime dair pek çok meselenin çözümünde oldukça ehemmiyetli ve etkili görmüştür. Safa’ya göre iyi okumak için bir gaye olmalıdır. Onun şu sözleri okumanın gayesini hülâsa eder: “Okumanın en büyük gayesi, ya kendi menfaatlerimize ve alakalarımıza bağlı, yahut da mücerret bir fikir meselesi halletmektir.”

Bir meseleyi halletmek isteyen bir genç, o meselenin bağlı olduğu pek çok kanunun anlaşılması gerektiğini ve buna bağlı olarak doğan pek çok meselenin de

---

[413] Safa, P. (14 Mart 1941). Çocukları Sevmiyoruz. *Yeni Mecmua,* 5(98), 4.
[414] Safa, P. (11 Ağustos 1938). Yarının Mektebleri. *Cumhuriyet*, 3.

halledilmesi için farklı kitaplara başvurmak gerektiğini anlar. İlk arzusunu, gayesini eksiksiz yerine getirmek ve meseleyi çözmek için, en azından meselenin ne olduğunu iyi kavramak için bir okuma serüvenine girer. Merakı sayesinde yeni yeni bir sürü şey öğrenir ve neticede bir meseleyi etüd etmiş olur. İşte bu metodun gençlerimizde okuma zevki uyandıracağına inanan Peyami Safa, ailelerin ve öğretmenlerin, öğrencileri etüde alıştırmaları gerektiğini savunmuştur.[415]

Peyami Safa'nın bu öğretim anlayışının şümulüne giren bir başka konu düşünme itiyadı kazanmak için gerekli olan felsefe öğretimidir. Zira felsefe kültüründen mahrum insanlar, bir meselenin aydınlığa kavuşmasını sağlayamaz. Öyledir ki Türk düşüncesine girmiş veya Dünya'da hemen her kültür kolunun meşhur âlim veya sanatçıları amatör veya profesyonel filozofturlar. Bu noktaya dikkati çeken muharrir, felsefenin önemini şu satırlarla izah eder:

> *Bir gerçekte bütün gerçekler mündemiç olduğu için, herhangi bir bilim dalına bağlı bir vakıayı, en geniş ve genel şümul kadrosunun dışında anlamak mümkün değildir. Felsefe kültürü ve düşüncesi bütün bilimlerin temel disiplini, bütün meselelerin anahtarı ve bütün bilim kanunlarının anayasası değerindedir.*[416]

Safa'nın belirttiğine göre, çocuğa öğrenmeyi nasıl öğreneceğini öğreten etüt merkezli öğretim metodu, çocuğu hür bırakarak kendi istidatlarını belirleyebilecek iradeye sahip olmasına ve kişiliğini tesis eden unsurları görmesine, öğrenmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

4.2.3.2. Türkiye'de eğitim meselesi

Peyami Safa'nın fıkra ve makalelerinin hatırı sayılı bir bölümü eğitime, özellikle Türkiye'de eğitim meselesine yönelik konulara ayrılmıştır. Yazar ülkemizdeki eğitim anlayışını tenkid etmiştir. Bazı Batı ülkelerinde terk edilen klâsik öğretim metodunun bizde hâlâ uygulanması yanlıştır. Bu ve buna benzer yanlış tatbikat, maarifi bir mesele haline getirmiştir.

Peyami Safa, Türkiye'deki Maarif meselesini 6 ana başlıkta ele almıştır:[417]

---

[415] Safa, P. (31 Ocak 1941). Etüd Zevki. *Yeni Mecmua,* 5(92), 4.
[416] Safa, P. (23 Mayıs 1950). Felsefe Kültürü. *Ulus*, 1.
[417] Safa, P. (8 Aralık 1959). Yeni Maarif Vekilinden Beklediklerimiz. *Tercüman,* 2.

1. Öğretmen meselesi: Öğretmen okulları açarak, öğretmenliği teşvik ederek giderilebilir.
2. Dil meselesi: Türkçe'nin meseleleri çözülmelidir.[418]
3. Program meselesi: Safa, klâsik öğretim metodundan alâka metoduna geçilmesi gerektiğini düşünmüştür. Çünkü ezberci anlayıştan kurtulmanın en kolay yolu budur.
4. Üniversite meselesi: Üniversitede esersiz profesörler, kitapsız dersler vardır. İlmî araştırmalar düşük seviyededir. Muhtariyet suiistimal edilmektedir.
5. Gençlik meselesi: Gençliğin maarifle ilgili meseleleridir. Yurtsuz öğrenciler, kitap noksanlığı bunların önemlilerindendir.
6. Din Okulları: İmam Hatip okullarının Yüksek Okul meselelerini çözmek, din öğretimini ıslah ve teşvik etmek gibi meseleleri vardır.

Peyami Safa'ya göre pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye'deki klâsik öğretim metodu da ezberci anlayışa dayanmaktadır. Bu anlayış, çocuğun zekâsını gereksiz şekilde yormasına ve hafızasına zarar vermektedir. Safa, estetik eğitimin çok zayıf olduğu Türk eğitim ve öğretiminde resim, müzik ve edebiyat dersleri de ezberci ve kaideci bir yapıda olduğunu belirtmiştir. Bunun önüne geçebilmek için öğretmen ve ailenin çocuğa "düşünme itiyadı" kazandıracak eserleri okuması hususunda yönlendirici faaliyetlere girişmesi gerektiği görüşündedir.[419]

Peyami Safa, Türkiye'de maarif meselesini kendine dert edinmiş ve bu meselenin çözümü üzerine de düşünmüş, görüş, düşünce ve kanaatler serdetmiş bir fikir adamıdır. Onun geliştirdiği çözüm teklifleri, müşahedelerine ve şahsi tecrübeye dayanmaktadır. Zira dört seneye yaklaşan bir öğretmenlik tecrübesi ile uzun yıllardır meşgul olduğu gazetecilik mesleği ona bu hususta geniş ufuklar açmıştır.

Yazarın 1939 yılında Cumhuriyet gazetesinde neşredilen "Maarif Davamız" başlıklı makale serisinde ele aldığı konular ve Türkiye'nin eğitim sisteminin tanzim ve tekâmül etmesi için sunduğu tavsiyeler, hayatının her döneminde geçerliliğini

[418] Lisan ve Tercüme bölümünde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.
[419] Safa, P. (Mayıs 1952). Cinsî Öğretim ve Cinsî Eğitim. *Seksoloji*, 7(38), 1-2.

korumuştur. Zira Safa, o zaman da 1959 yılında Tercüman gazetesinde yazdığı dönemde de aynı fikirdedir: Mütehassıslardan oluşan müstakil, salahiyetli yüksek bir Maarif Meclisi kurularak, meseleler tespit edilmeli ve uygun çözümler bulunmalıdır.[420]

Türkiye'de eğitim meselesi tablosundan, "Maarif Davamız" müellifinin de görüş, düşünce ve tekliflerine bakıldığında Türk maarifinin uzun zamandır yerinde saydığı ve tekâmül edemediği, yazarın bundan muzdarip olduğu anlaşılır.

4.2.3.3. Terbiye ve disiplin

Peyami Safa, gazete yazılarında, eğitim meselesinde disiplin ve terbiye konularını da ele almıştır. Ona göre çocuktan itaat bekleyen ve her türlü dış tesiri içinde barındıran sıkı disiplin, diğer adıyla otorite disiplini, çocuğun eğitiminde izlenen yanlış bir yoldur. Bunun yerine, çocuktan anlayış bekleyen ve ona dışarıdan değil kendi kendine düşünmeyi, araştırmayı, bulmayı ve ahlâk açısından ceza-ödül sistemini değil, tecrübesiyle ve gözlemiyle kendisinin iyiyi kötüden ayırabildiği **hür disiplin** metodu benimsenmelidir.

Hür disiplin kolay değildir. Çünkü çocuk terbiyevî açıdan her türlü tesire açıktır. Safa, bu zorluğu şu şekilde izah eder:

"Terbiye tek adam işi değildir: Ana, baba, kardeş, akraba, öğretmen, arkadaşlar, sokaklar, yoldan gelip geçenler, sinemalar, kitaplar, binalar, duvarlar, velhasıl çocuğu çeviren bütün eşya, bütün insanlar ve bütün hadiseler terbiyevî birer tesire sahiptirler."[421]

Bu zorluklara rağmen bir çocuk, otorite disiplininden hürriyet (hür) disiplinine tekâmül ettirilmelidir. Bunun için aile ve öğretmenlerin işbirliği ile gerektiğinde otorite disiplininden de faydalanarak çocuğun terbiyesi ve disiplini geliştirilmelidir.

---

[420] Safa, P. (9 Kasım 1959). Maarifimizin Geçirdiği Buhran. *Tercüman*, 2.
[421] Safa, P. (26 Ocak 1938). Sıkı Disiplinden Hür Disipline. *Cumhuriyet,* 3.

Peyami Safa, yaklaşık 150 yıldır terbiyecilerin üzerinde düşündüğü, çocuk eğitimi ve terbiyesi hususunun henüz istenen ve beklenen bir seviyede olmadığını vurgulamıştır. Pedagoji, geçmişten bugüne muayyen bir tekâmül hamlesi yapmış olsa da, çocuk üzerindeki ferdî tesir konusundaki ısrarı onu yanlışa düşürmüştür. Zira yalnızca terbiyevî anlamda değil, disiplin, düşünme, öğrenme konusunda da en önemli amil muhittir. Safa'ya göre çocuğu, muhit yetiştirir. Bundan dolayı, eğitimde muhite verilen önemin artırılması, ciddi ve yerinde bir tekâmül hamlesi sayılabilir. Yazarın şu satırları, onun bu hususta ki fikirlerini açıklamaktadır:

"…Biz terbiyeyi fertten ferde nakledilebilen bir tesir manzumesi telâkki ederek muhitten yağan toplu tesire geri planlarda ehemmiyet vermeye devam ettikçe yüz elli senedir geciktiğine şaştığımız inkılâba doğru tek adım atmış olmayacağız."[422]

Eğitim meselesinde bir diğer husus da "ahlâkî terbiye"dir. Klâsik öğretim metodu o kadar yüklüdür ki, öğretmenler çocuğun ahlâkî gelişimi ile ilgili hiçbir şey yapamamaktadırlar. Bunun için, Safa'ya göre öncelikle öğretmenlerin çocuklara ahlâkî terbiyeyi telkin edebilecekleri bir zaman dilimi yaratılması iktiza eder. Tek tek her çocuk ile ilgilenmek, ahlâk terbiyesinin ilk şartlarındandır.[423]

Peyami Safa, din eğitimini ahlâk ve terbiye açısından önemli görmüştür. Din eğitimi, çocukları ahlâkî açıdan yetiştireceği gibi onları yalan yanlış bilgilerden de muhafaza eder. Yazar, İmam Hatip Okullarının ve İlahiyat Fakültelerinin bu hususta ki önemini belirtmiş, bu okulları aynı zamanda irtica ile mücadele vasıtası olarak görmüştür.[424] Çünkü yazara göre çocuklar, burada dini, yobaz bir hocanın elinde değil devletin kucağındaki öğretim müesseselerinde öğrenirler.

Peyami Safa, eğitimi kültür meseleleri içerisinde en ivedi şekilde halledilmesi, makul ve ideal bir düzene kavuşturulması gereken konulardan biri olarak görmüştür. Yazar, Türkiye'de eğitim sisteminin, gerekli adımlar atılmadığı için tekâmül edemediği kanaatindedir. Ona göre etüt merkezli eğitim anlayışı, muhiti ön planda tutan bir terbiye, hür disiplin anlayışı ve bütün bu meselelerin görüşülüp karar

[422] Safa, P. (25 Nisan 1941). Çocuğu, Muhiti Yetiştirir. *Tasvir-i Efkâr,* 2.
[423] Safa, P. (30 Aralık 1938). Ahlâk Terbiyesinin Başka Bir Cephesi. *Cumhuriyet*, 3.
[424] Safa, P. (2 Nisan 1960). Suçlu Çocukların Islahı. *Tercüman,* 2.

verilebileceği mütehassıs ve salahiyetli bir heyet, iyi bir eğitimi tesis edecek unsurlardır.

4.2.4. Kitle haberleşme vasıtaları

Kitle haberleşme vasıtaları bir milletin müşterek duygu, idrak, ilgi, merak, ihtiyaç ve düşüncelerine seslenmek için en önemli vazifeyi üstlenir. Yakın veya uzak geçmişin veya güncel haberlerin, görüş, fikir ve kanaatlerin geniş halk kitlelerine ulaştırılmasında mühim bir rol oynar. Halkın eğitilmesinde, dolayısıyla kültüre katkı sağlamasında önemli tesiri vardır.[425]

Ziya Gökalp de haberleşme vasıtası olarak gazetenin önemi üzerinde durmuştur. Gökalp'e göre 20. yüzyılın özünü belirten en önemli kurum gazetedir. Yazılı bir cemiyetin teşekkülünü tesis eden gazete, "âmme" (kamu) adında yeni bir toplanma biçimi oluşturur. Yazara göre canlı bir mektep olan gazete, "eğitici" yönüyle halkı bilgilendirir ve milletin müşterek sesi olur.[426] Müellifin fikirlerine göre gazetenin eğitici yönü ön plâna çıkar ve kültür faaliyetlerinin öğrenilmesi, öğretilmesi ve aktarılmasında önemli roller üstlenir.

Peyami Safa da kitle haberleşme vasıtalarının bu öneminin farkında olan bir muharrirdir. Yazar, gazetenin ne denli tesire sahip olduğunu belirtmek için Mustafa Kemal'in matbuat vasıtasıyla nasıl Kurtuluş Savaşı zaferini kolaylaştırdığını ve ardından inkılâbı gerçekleştirdiğini izah etmeye çalışmıştır:

> *Medeniyeti, hatta iptidai manasıyla anlamış bir insana karşı bile ispat etmeye hacet yoktur ki, içinde bulunduğumuz asırda matbuatın delaleti ve irşadı olmadan, bir millete değil bir zümreye bile tek bir zafer ve inkılâp adımı attırmanın imkânı yoktur. Devletin ve milletin düşüncelerine aynı zamanda tercüman olarak ikisi arasında temas ve iştiraki fasılasız temin eden matbuatın –yalnız gazetelerle değil, bütün neşriyat şubeleriyle- onların bütün zekâ ve heyecan muhassalasını temsil ettiğini Atatürk şüphesiz herkesten fazla biliyordu.*[427]

[425] Bektaş, A. (2007). *Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 130.
[426] Gökalp, Z. (2006). *Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak*. Ankara: Akçağ Yayınları, 103-106.
[427] Safa, P. (18 Kasım 1938). Atatürk ve Matbuat. *Cumhuriyet,* 3.

Bu yazıdan anlaşılacağı üzere Safa, yalnızca gazete değil genel olarak kitle haberleşme vasıtalarının halk üzerinde önemli tesirlere sahip olduğunun farkında olduğu gibi onu önemli bir kültür vasıtası şeklinde değerlendirmiştir.

Peyami Safa, Basın Birliği kongresinde ve kanun tasarısının tadilinde faal bir role sahip olmuştur. Basın ailesinin muayyen bir düzen ve teşkilata sahip olması gerektiğini düşünen yazar, Basın Birliği'nde kabul edilen maddelerin de bu yönde olması için teklif ve beyanat vermiştir. Neticede gazete ve gazetecilerin halk, devlet ve basın karşısındaki her türlü konumunu tanzim eden ve mesleğin sınırlarını tarif ve tayin eden Basın Birliği, yazara göre gazetecilik mesleğinin haysiyetini yansıtır.[428]

Basın hürriyeti konusunda, yazar, liyakatin önemine dikkat çekmiştir. Türkiye'de her zaman basın kanunları, hükümete göre tadil edilmiştir. Böyle olmakla birlikte bu durum basın hürriyetinin tam anlamıyla olmadığı manâsına gelmez. Fakat Türkiye'de basının batı ölçüsünde bir hürriyete sahip olmadığı da açıktır. Safa'ya göre basının seviyesi yükseldikçe hürriyeti de artar. Bu yüzden her basın layık olduğu hürriyete sahip olur.[429]

4.2.4.1. Gazete ve gazetecilik mesleği

Peyami Safa, uzun yıllar basın camiasının içinde olmuştur. Türk basınının Cumhuriyetten önce ve sonraki durumuna tanıklık etmiş, Türk gazeteciliğinin tekâmül merhalelerine şahitlik etmiş bir muharrirdir. Bu yüzden Safa, Türk basınının geçmişten bu yana gelen ve hâlihazırdaki meselelerini tanımış ve bunlar hakkında görüş, fikir ve kanaatlerini belirtmiştir.

Peyami Safa'nın gazetecilik hakkındaki düşünceleri, fikir gazeteciliği kavramı ile doğrudan ilgilidir. Zira Safa, özellikle 1953 yılından sonraki gazetecilik anlayışıyla Türkiye'de fikir gazeteciliğinin önemli isimlerinden olmuş, gazetecilik mesleğinin de bu doğrultuda tekâmül göstermesi gerektiğini düşünen yazarlardandır. Bu yüzden muharrir, gazetecilikte ciddî fikir unsurunun önemine dikkat çekmiştir.

---

[428] Safa, P. (9 Kasım 1941). Basın Birliği Kongresi Neler Yaptı? -1-. *Tasvir-i Efkâr*, 2.
[429] Safa, P. (17 Haziran 1957). Bizde Basın Hürriyeti Var MI? *Milliyet,* 2.

Peyami Safa, halkı aşağı bir seviyede görerek dedikodu, sansasyon ve polemiğe yönelik haberler veren gazetecilik faaliyetini tenkid etmiştir. Çünkü böyle bir gazete, milletin ve ülkenin menfaatlerini düşünmeden hareket eder. Yazara göre bir gazete her şeyden önce ciddi olmalıdır. Yazar, aradığı gazetenin özelliklerini şu satırlarla izah eder:

"Ciddi gazete okuyucunun muhayyilesine değil, idrakine hitap eder; layık oldukları ehemmiyete göre tasnif eder; hiçbir gün yerlerini şaşırmaz, hiçbir gün serlevha mübalağası veya mizanpaj taşkınlığı yapmaz; puntonun mevzua veya muhtevaya bir eldiven gibi mutabakatını arar."[430]

Peyami Safa, "Gazete Neye Derler?" başlıklı yazısında, fikrin gazetecilikteki önemine dikkat çekmiştir. Çünkü Dünya basın tarihi göstermiştir ki gazetecilik bu şekilde tekâmül etmiştir. Yazar, gazeteyi şu satırlarla anlatmaktadır:

> *Gazeteyi her şeyden evvel haber, boya ve resim basan bir kâğıt, gazeteciyi de bunları satan bir tüccar gibi anlayanların gözünde, fikir makarnanın üstüne gezdirilen rendelenmiş peynir gibi, olması ile olmaması arasındaki fark zevke bağlı, ihtiyarî ve çok defa da fuzulî bir nesnedir. Halbuki dünya basın tarihinin vakıalarından çıkan en büyük derse gözlerini yummayıp da, gazetenin "efkârı umumiye" dediğimiz şeyin teşkilinde ve teşekkülünde birinci derecedeki rolünü anlayanlar için haber ve hadise, fikrin tecellisi için zarurî bir tahlil ve müşahede unsurundan başka bir şey değildir.*[431]

Safa'nın bu satırları onun gazetecilik anlayışını da gösteren önemli bir metin olma özelliğine sahiptir. Zira yazar, burada belirttiği gibi haber ve hadiseyi "fikir" mefhumunu ortaya çıkaran unsurlar olarak görmüş, bunları ana fikir cereyanlarının kolları olarak değerlendirmiştir. Bu yüzden hadiseleri ele alırken sathî seviyenin üzerine çıkmayı başarmıştır.

Safa'ya göre halk efkârını düşünen gazete, maddî menfaatleri hiçe sayıp, yüksek manevî değerleri korur. Böyle bir gazete milliyetçidir ve millî şuura uygun bir gazetecilik faaliyeti içerisindedir.[432] Safa, gazeteciliğin millî menfaatleri gözetmesi ve gazetenin buna göre bir yayın politikası benimsemesi gerektiği kanaatindedir.

---

[430] Safa, P. (15 Şubat 1939). Ciddi Gazete. *Cumhuriyet*, 3.
[431] Safa, P.(27 Eylül 1941). Gazete Neye Derler? *Tasvir-i Efkâr,* 1.
[432] Safa, P. (2 Mayıs 1961). Halk Efkârı ve Gazeteler. *Son Havadis*, 1-2.

Peyami Safa'ya göre gazetecilik, kitaptan öğrenilmez. Mesleğin içine girmek ve amelî tarafı bilhassa yaşamak lazımdır. Bunun için günlük hadiselerle yüz yüze gelmek ve onları "zekâ ve irade çevikliği" ile habere ve fikre dönüştürmek gerekir, ki bu meslek bilgisinden ötede bir kabiliyettir. Gazetecilik, aynı zamanda ayrıntılı ve geçici bilgilere sahip olmayı da gerektirir. Fakat bu işin haber tarafıdır. Bir de muharririn "fikir" verme tarafı vardır ki bunun için mevcut bütün ilimlerin son neticelerini bilmek, hadiseler karşısında uzmanların tekzip edemeyeceği doğru bilgilerden mürekkep sağlam hükümler verebilmek gerekir.[433]

Yazara göre iyi bir gazeteci olmak için, kişinin önce kendi kendini yetiştirmesi gerekir. Zira mesleğin gerektirdiği nazarî bilgi şahsî çalışma ile daha iyi öğrenilebilir. Meslekte iyi noktalara gelebilmek için ise tecrübeli gazeteciler örnek alınmalı ve onun delaletinden de yararlanılarak sürekli çalışılmalıdır.[434]

Türk gazeteciliğinin önemli meselelerinden biri yazara göre, gazete muhtevasında fikir unsurunun azalmasıdır. Bunun sebeplerinden biri Safa'ya göre mütefekkir gazetecilerin sayısının da azalmış olmasıdır. Diğer bir sebep ise, Türkiye'de gazetelerin şahıs malı olması ve bir ticarethane mantığıyla çalışmasıdır. Zira idare işleriyle uğraşan bir gazetecinin hadiseleri takip etmek ve düşünmek gibi aslî işlerini yapmaya bile vakitleri olmayabilir. Bu durumdaki gazetelerde fikrin yerini sokak dedikodusu almaya adaydır.[435]

Türkiye'de gazetecilik, Safa'ya göre fikir gazeteciliği ile başlamış, fakat okuma-yazma oranının artmasıyla beraber her kesime hitap eden "sansasyon ve dedikodu gazeteciliği"ne istihale etmiştir. Yazar, Türkiye'de "meseleleri ilmî bir zihniyet ve metotla düşünce konusu haline sokan tam fikir gazetesi" tipine ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır.[436] Peyami Safa'nın bu tespiti bugün için de geçerlidir. Zira Safa'nın deyimiyle sansasyon ve dedikodu gazeteciliği diğer adıyla "kitle gazeteciliği", daha çok okuyucu/izleyici hedefiyle ciddi muhtevadan mahrum, kimi zaman halka yarardan çok zararı dokunan haber ve yazılara yer veren bir yayın

[433] Safa, P. (21 Şubat 1941). Gazetecilik ve Gazeteciler. *Havadis*, 1-2.
[434] Safa, P. (28 Mart 1957). Gazeteci Olmak İçin. *Milliyet,* 2.
[435] Safa, P. (26 Mart 1947). Gazetelerimizde Fikir Kıtlığı. *Vakit*, 1.
[436] Safa, P. (21 Ekim 1960). Türkiye'de Fikir Gazeteciliği. *Havadis*, 1-2.

anlayışı gütmektedir. Bu yüzden bugün de Safa'nın vurguladığı ciddi fikir gazetesine ihtiyaç olduğu bir gerçektir.

Peyami Safa'nın gazete ve gazetecilikle ilgili düşünceleri, onun mütefekkir bir muharrir olduğunu göstermektedir. Yazar, gazetecilikte fikir unsurunun, bugün magazin gazeteciliği dediğimiz "kitle gazeteciliğine" nazaran daha fazla ön plana çıkartılması gerektiği kanaatindedir. Fakat bunun için gerçek anlamda fikir adamı hüviyetine sahip gazetecilere ihtiyaç vardır. Bunun dışında, yazara göre, gazetecilik faaliyeti millî ve manevî değerleri koruyan, kamuoyunu ciddiye alan bir faaliyettir.

4.2.4.2. Radyo

Peyami Safa, radyoyu bir devletin ve bir milletin müşterek ağzı olarak tarif etmiştir. Ona göre radyo hoparlöründen gelen ses bütün bir memleketi hülasa eder. Radyoyu millî bir kitle haberleşme vasıtası olarak gören yazar, radyo mikrofonuna mütefekkir, sanatkâr ve mütehassıs gibi geniş yetkili kişilerin gelmesi gerektiğini vurgulamıştır.[437] Bugün, teknolojinin gelişmesiyle birlikte kitle haberleşme vasıtaları yaygınlık kazanmıştır. Televizyon ve internet günümüzün önemli haberleşme mecralarıdır. Fakat Safa'nın o dönem radyo için belirttiği sıkıntılar bugün için de geçerlidir. Özellikle internet, her kesimden insanın düşüncelerini yansıttığı bir yerdir. Fakat muayyen bir konuda ciddi bir bilgiye rastlamak güçtür.

Radyolarımızda ehliyet buhranı, muharrire göre basını ilgilendiren ciddi bir meseledir. Çünkü radyo temsillerinden fikir sohbetlerine ve saz eserlerinin icrasına kadar pek çok program ehliyet sahibi olmayan kişilerin ellerinde rezil olmuştur. Bu mesele önce "adam" sonra "program" meselesidir. Safa'ya göre dünyadaki misallerine bakılarak program meselesi çözülebilir. Önemli olan ehil kişilerin program yapmasını sağlayabilmektir.[438] Bu mesele bugün de "mesele" olarak devam etmektedir.

---

[437] Safa, P. (8 Haziran 1938). Yeni Ankara Radyosu. *Cumhuriyet,* 3.
[438] Safa, P. (25 Mayıs 1951). Radyo Bahsi. *Ulus,* 1.

Radyo, Peyami Safa'ya göre propaganda faaliyeti olarak da kullanılan önemli bir kitle iletişim aracıdır. Bunun için radyo programları da özenle hazırlanmalıdır. Yazara göre radyo mikrofonu dört şey dağıtır:

1- Müzik
2-Tiyatro, radyofonik temsil ve masal.
3- Fikir (Konferans, nutuk ve hitabe).
4- Haber (Ajanslar).

Bu dört alan işin tabiatına uygun kişiler tarafından sunulmalıdır. Müzik programı hakiki müzisyenler tarafından, tiyatro temsilleri tiyatrocu tarafından, fikir alanındaki yayınlar fikir adamları, haberler ise gazeteciler tarafından hazırlanmalıdır. Mesela, gazetelerin önemsemedikleri bir haberin radyoda önemliymiş gibi sunulması ve belli zamanlarda tekrar edilmesi radyo programının kötü olduğunu göstermektedir.[439]

Sonuç olarak radyo mikrofonu, bir kişiye veya bir gruba değil bir millete seslendiği için, millete layık olarak hizmet etmelidir. Bu yüzden radyo programları, Peyami Safa'ya göre millî karaktere uygun sanat ve fikir sahasından seçilmiş, "işin ehli" denilen kişiler tarafından hazırlanıp sunulmalıdır.

[439] Safa, P. (18 Mayıs 1938). Radyoya Dair Hakikatler. *Cumhuriyet*, 3.

5. SONUÇ

Peyami Safa, Türkiye'de genellikle edebiyatçı yönüyle ön plana çıkmış bir yazar olarak ilmî çalışmalara konu olmuştur. Bu çalışmada umumî fikirleri ve edebî kişiliğinin ötesinde Safa'nın gazetecilik yönüyle nasıl bir düşünce dünyasına sahip olduğu ve gazetecilik hayatında ne gibi faaliyetlerde bulunduğu tespit ve tahlil edilmeye çalışılmıştır. Yazarın gazetecilik yönünü kavramak için hayatı, düşünce dünyası ve gazetecilik hayatı incelenmiştir.

Peyami Safa, hayatı, gazeteciliği, sanatkârlığı birbirine mündemiç olan ender bir Türk mütefekkiridir. Yazarın çocuk yaşta zarurî sebeplerle başladığı çalışma hayatı, ondaki okuma istidadını keşfetmesine yarayan en önemli tecrübe olmuştur. Kendi kendini yetiştiren nadir insanlardan biri olan Safa, genç yaşta Türk basınında kendine yer açmayı başarmış ve edebî sahada verdiği eserlerle adını duyurmuştur.

Gazeteci Peyami Safa'nın fikrî bünyesinde üç ayrı dönem vardır. Cumhuriyet döneminden 1938 yılına kadar süren ilk devrede **inkılâpçı** temayülün daha ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu dönemin büyük bir kısmını Cumhuriyet gazetesinde geçiren yazar, Cumhuriyet inkılâbının Batılılaşma düşüncesiyle ahenk içindedir. Bu süreçteki gazetecilik faaliyetlerine bakıldığında, Safa'nın "Büyük Avrupa Anketi", "Musiki Anketi", "Kadın Erkekle Bir Olabilir Mi?" gibi röportaj ve "Türk İnkılâbına Bakışlar" yazı dizisi gibi Türkiye'deki önemli inkılâp hareketlerini takip eden çalışmalar hazırladığı görülür. Bu çalışmaların esası öncelikle Batı medeniyetini tanımak, Türkiye'nin eksikliklerini tespit etmek ve tekâmülü hızlandıracak inkılâp adımlarını tayin etmektir. Bütün bunları yaparken millî şuurdan ödün vermemiş, Türk milletinin kültürüyle bağdaşmayan unsurlara karşı çıkmıştır.

İkinci dönemi 1938-1953 yılları arasıdır. Bu devrede Safa'nın **milliyetçi** düşüncesi ağırlık kazanır. Özellikle Tasvir-i Efkâr gazetesinde yazdığı sırada milliyet ve milliyetçilik mefhumlarını ele alan yazar, milliyetçiliği uzviyetçi sosyoloji görüşüyle bağdaştırır. Safa'nın milliyetçilik anlayışında Ziya Gökalp tesiri ağırlıktadır. Gökalp'in de benimsediği "cemiyetin fertten önce geldiği" fikri, Rousseau'nun ferdiyetçi felsefesine karşı çıkar ve cemiyet merkezli bir milliyetçilik inşa eder. Safa'nın geniş

bir tarih, dil ve ırk hareketi olarak benimsediği öz milliyetçilik görüşü, millet mefhumundan geniş bir insaniyetçiliğe çıkan mücerred bir anlayışı ifade eder. Millet olmayı başarabilmiş bir cemiyetin insanlığa bu yoldan daha kolay ulaşabileceği fikri bu görüşün esasını teşkil eder.

Peyami Safa, 1953 yılından ölümüne kadarki devrede ise **maneviyatçı** ve **muhafazakâr** yönü ağır basan bir fikir dünyasına sahiptir. Bununla birlikte yazarın milliyetçilik akidesinden hiçbir zaman ayrılmadığı; inkılâpçı temayülünün de daha mutedil bir seviyeye istihale ettiği; nihayetinde ise yazarın terkibî bir düşünce anlayışında karar kıldığı söylenebilir. Bu terkip, Safa'nın fikrî bakımdan olgunluğa eriştiğini gösterir. Zira temelini 1930'lu yıllarda attığı ve ilk olarak Kültür Haftası dergisinde ciddi bir şekilde ele aldığı Doğu-Batı sentezi düşüncesi, Türk Düşüncesi dergisini (1953-1960) yayımladığı yıllarda fikrî olgunluğa erişmiştir. Safa'nın son devresinde Henri Bergson'un felsefesinin ve 20. asırda kuvvetlenen mistik görüşün büyük tesirleri vardır. Zira Bergsoncu felsefe ve ilimde yaşanan bazı gelişmeler 19. asır pozitivizminin determinist yaklaşımına karşı çıkmış ve tabiatüstü bir plânın varlığına dair inancı güçlendirmiştir. Safa bu görüşün ciddiye alınması gerektiğini düşünse de bunun ilmî esaslara dayalı olması gerektiği kanaatindedir.

Yazar, Türkiye'de inkılâbın, medeniyet ölçüleri içerisinde inşa edilmesi gerektiğini düşünmüştür. Bu medeniyet, kendi tarihî kökünden, Batı medeniyetinin ilim ve tekniğinden, maneviyatın zenginliğinden ve tüm bunları ahenk içinde sunacak sanat faaliyetlerinden mürekkep bir kültürü hülasa eder. Safa'nın gazete yazılarının arka planında bu kaygı vardır.

Safa, Doğu-Batı sentezi düşüncesiyle, Türkiye'ye Batı medeniyetinin ilim ve fikir konularındaki gelişmelerini taşımıştır. Yazarın bu faaliyetindeki amacı, şüphesiz ülkede milletlerarası müşterek kıymetleri tayin etmek ve ülkemizin tarihî ve coğrafî gerçeklerle sabit olan medeniyet terkibini sağlamaya çalışmaktır. Bu fikriyle Peyami Safa, Türkiye'de Batılılaşmanın kendi öz millî ve manevî değerlerimizi muhafaza ederek de olabileceği tezini ortaya koymuştur.

Peyami Safa, mütefekkir bir gazetecidir, başka bir deyişle, fikir gazeteciliğinin Türkiye'deki önemli isimlerindendir. Yukarıda sözü edilen düşünce dünyası,

muharririn rotası olmuştur. Fakat onu fikir gazetecisi yapan amil yalnızca bu değildir. İlmî tahlil ve tenkid ile yazması, seçtiği konularda her zaman fikir unsuruna yer vermesi, memleketin tekâmülü için önemli meselelere çözüm teklifleri getirmesi ve bunları ciddi bir gazetecilik faaliyeti görmesi Safa'nın fikir gazeteciliğini tesis eden önemli unsurlardır.

Peyami Safa, terkibî düşünce anlayışına sahip bir yazardır. Öyle ki, gazete yazılarını dikkatle okuyan bir kişi, yazarı, millî ve manevî değerlerin dışına çıkmayan, mutedil düzeyi her zaman muhafaza eden, ilmin verilerine saygı duyan, tekâmül taraftarı ve meseleleri bir medeniyet ve kültür davası olarak görerek çözmeye çalışan bir fikir adamı hüviyetinde tanımlayabilir.

Gazetecilik hayatına bakıldığında, Peyami Safa, fıkra, makale, tefrika, mizahî yazı, röportaj, deneme, tenkid gibi hemen her gazete yazı türünde eser vermiştir. Bu durum Safa'nın çok yönlü bir gazetecilik anlayışına sahip olduğunu gösterir. Bu çalışma kapsamında yazarın fıkra, makale ve tefrikalarının istatistikî tahlili de yapılmıştır. 1932-1961 yılları arasında toplamda **8360** gazete yazısı tespit edilmiştir. Bu rakam Safa'nın velud bir muharrir olduğunu göstermektedir. Ayrıca yazarın gazete yazılarının **%22.54**'ünün edebî tefrikalara hasredilmesi, gazetecilikte edebî faaliyete verdiği önemi gösterir. Edip ve gazeteci yönlerini birleştiren yazar annesinden mülhem Server Bedi müstearıyla kaleme aldığı edebî tefrikalarıyla Türk basın ve edebiyat tarihinde önemli bir yer işgal etmiştir.

Peyami Safa, düşünce dünyasının gereği olarak gazeteciliğini millî meselelere adamış bir münevverdir. Ona göre millî birliği ve tekâmül hamlelerini bozan her hadise veya fikir bir mesele teşkil eder. Bu mesele bazen siyasî sahada bazen de kültür sahasındadır.

Safa, maneviyatçı, muhafazakâr ve milliyetçi taraflara sahip olduğu için komünizme karşı olmuştur. Marksizmi ilmî bir tetkike tabi tutan yazar, cemiyete tesir eden her unsuru iktisadî bir sebebe bağlayan maddeci görüşün karşısındadır. Zira Marksizm, yoğun nüfusa sahip olan münevver, asker ve memurlardan mürekkep orta sınıfı ve haklarını her geçen gün artırmayı başaran bilinçli bir işçi sınıfını hesaba

katmamıştır. Fakat Marksist düşünce yapısı, yazara göre ilmî temelden mahrum olan ve fakir insanları kandırmak için iyi bir nazariyedir.

Safa, SSCB'yi Soğuk Savaş döneminde emperyalist politikalarından dolayı tenkid etmiştir. Ona göre Sovyet propagandası ile muhtelif ülkelerde halkın manevî değerleri yok edilmekte ve zamanla ortaya çıkan huzursuzlukla komünist idaresinin tesisi hedeflenmektedir. Komünizm Safa'ya göre özellikle II. Dünya Savaşı sonrası Türkiye'de de büyük bir tehlike haline gelmiş ve basın yoluyla manevî değerleri yıpratmak ve genç beyinleri kandırmak suretiyle faaliyet göstermiştir. Yazar, bu süreçte millî ve manevî kıymetlerin muhafaza edilmesi için Türkiye'nin Batı Bloku tarafında olması gerektiği kanaatindedir.

Peyami Safa, Türkiye'de komünizmin doğrudan savunucusu olanlara "mahutlar", dolaylı yoldan komünizme destek verenlere de "gafiller" ismini vermiştir. Safa'nın Türk basınında ses getiren polemikleri komünizmle mücadele etmesinden kaynaklanmıştır. Nâzım Hikmet, Aziz Nesin ve Nadir Nadi ile yaşadığı polemiklerin bir sebebi de bu yazarların doğrudan veya dolaylı olarak komünizme destek vermiş olmalarıdır. Safa, bu isimleri uyarmış fakat bir sonuç alamamıştır. Bundan dolayı Türk basın tarihine geçen uzun tartışmalar yaşanmıştır.

Peyami Safa, kültür sahasının içine giren pek çok alanla ilgili de görüş, düşünce ve kanaatlerini belirtmiştir. Sanat ve estetik, edebiyat, dil, eğitim ve kitle haberleşme vasıtaları hakkındaki görüşleri ve meseleleri günümüzde dahi geçerliliğini korumaktadır.

Peyami Safa, kültür sanat faaliyetlerinde Türkiye'nin yönünü Batı medeniyetine çevirmesi gerektiği kanaatindedir. İnkılâpçılık hamlesi gereği ve yüksek kültür seviyesine çıkabilmek için Batı örnek almalıdır. Yüksek kültür gerektiren sanat ve onun icracısı olan sanatkâr, Safa'ya göre umumî halkın ortalama seviyesinin üzerinde olmalıdır. Sanat, ancak böyle hususî bir değer kazanır.

Peyami Safa, Türk Dilinin meseleleri üzerine de kafa yoran, görüş ve düşünce bildiren bir gazetecidir. Kültürün ilk basamağını dil olarak belirleyen Safa, Dil İnkılâbı sonrasında "Öztürkçeciler"in Türkçeyi tasfiyeci tutumlarıyla tahrif ettiği

kanaatindedir. Yazara göre geçmişle olan bağlarımızı ve kültürle olan bağımızı kaybetmemek için yüzyıllardır kullanılan ve Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelimeleri tasfiye edilmemesi gerekir. Bununla birlikte tam Türkçe karşılığı bulunan kelimeler varken yabancı kelime kullanılmasını da yanlış bulan yazar, ilmî terimlerin Türkiye'nin Batı medeniyet ailesine mensup olmasından dolayı Lâtince veya Yunancadan alınabileceği görüşündedir.

Türkiye'de uzun yıllardır devam eden eğitim meselesi de Safa'nın önemli meseleleri arasındadır. "Maarif Davamız" yazı dizisinde bu meseleyi ayrıntılı bir şekilde ele alan yazara göre, Türk maarifinin en önemli meselesi muayyen bir sistemi olmamasıdır. Öğretmenlerin maddi durumu, kitap noksanlığı, terim rezaleti, idare keşmekeşi maarifin önemli meseleleridir. Yazar, eğitimle ilgili meselelerin çözülmesi için müstakil bir Yüksek Maarif Meclisinin teşekkülünü teklif etmiştir. Öte yandan Safa, eğitim ve öğretim metodu ile ilgili de görüş beyan etmiştir. Yazara göre ezberci anlayışa dayalı klâsik öğretim metodu çocukların zihinlerine zarar vermektedir. Bunun yerine rehber öğretmen eşliğinde çocuğun ilgisi dikkate alınarak "etüd" merkezli bir eğitim anlayışı benimsenmelidir. Çocuğun terbiyesinde yalnızca aile veya öğretmenin değil muhitin bütünüyle tesiri olduğunu belirten Safa, disiplin konusunda da, çocuğun iyiyi kötüden ayırabildiği hür disiplin yolunun tercih edilmesi gerektiği kanaatindedir.

Son olarak kitle haberleşme vasıtaları ve gazetecilik hakkındaki görüşlerine yer verilen Peyami Safa, fikir gazeteciliğinin önemini vurgulamıştır. Yazara göre günümüzde kitle gazeteciliği veya magazin gazeteciliği denilen sansasyonel gazetecilik anlayışı, puntosundan mizanpajına kadar aşırılığa başvurur. Ciddiyetten mahrum olan bu gazetecilik anlayışı millî menfaati düşünmeden hareket eder. Bu yüzden ilmî esaslara dayanan fikir gazeteciliği Safa'ya göre önemli bir ihtiyaçtır Bugün de böyle bir gazeteye ihtiyaç vardır.

Sonuç olarak Peyami Safa, gazetecilik yönüyle terkibî düşünce dünyasını yansıtan bir mütefekkirdir. Her düşüncesinde mutedil bir terkibi arar. Aşırılıktan ve bir düşünceye bağlanmaktan kaçar. Gazeteciliğini bu özellikleriyle icra eder. Peyami Safa bu vasıflarıyla Türk edebiyat, basın ve fikir tarihinde önemli bir şahsiyettir.

KAYNAKLAR

Ayvazoğlu, B. (1998). *Peyami*. İstanbul: Ötüken Yayınevi, 41-507.

Ayvazoğlu, B. (2008). Peyami Safa. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 35, 438.

Bayrak, O. M. (1994*). Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü.* İstanbul: Küll Yayınları, 55.

Bektaş, A. (2007). *Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 130.

Bürün, V. (1978). *Peyami Safa İle 25 Yıl*. (1). İstanbul: Yağmur Yayınevi, 53-94.

Çebi, M. S. (1988). *Siyasal Bir Muhalefet Aracı Olarak Tan Gazetesi,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Doksat, R. (1962). Peyami Safa'nın Ardından. H. Yücel. (Editör). *Sevenlerinin Kalemiyle Peyami Safa*. Birinci Baskı. İstanbul. Toprak Dergisi Yayınları, 24-25.

Ercilasun, B. (2013). *Edebiyat Tarihi ve Tenkit*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 172.

Ercilasun, B. (Ed.). (1990). İsmail Safa. *Büyük Türk Klasikleri*. İstanbul: Ötüken Yayınevi, 10, 13.

Erdem, G. (1962). Çileli Bir Hayat. , H. Yücel. (Editör). *Sevenlerinin Kalemiyle Peyami Safa*. Birinci Baskı. İstanbul. Toprak Dergisi Yayınları, 3-4.

Ertop K. (1974). *Cumhuriyet: 1924-1974*. İstanbul: Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş. , 13-16.

Göze, E. (1975). *Peyami Safa Nazım Hikmet Kavgası.* (3). İstanbul: Yağmur Yayınevi, 131-359.

Göze, E. (1993). *Peyami Safa*. (1). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 112.

Huyugüzel, Ö. F. (1996). Fikir Hareketleri. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. 13, 66.

Işık, İ. (2006). *Turhan Tan. Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*. (Cilt 9). Ankara: Elvan Yayınları, 3613.

Kabaklı, A. (1962). Peyami Safa. H. Yücel. (Editör). *Sevenlerinin Kalemiyle Peyami Safa*. Birinci Baskı. İstanbul. Toprak Dergisi Yayınları, 33.

Kabaklı, A. (2002) *Türk Edebiyatı.* (10. Baskı, Cilt 3). İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 839-844.

Karaca, A. (1990). *İsmail Safa*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1-4.

Kösoğlu, N. (2011). *Peyami Bey*. (1). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 20.

Milliyet. (1981). *Türk Ansiklopedisi*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi. 24,186.

Önal, M. (1989). *"Peyami Safa" İmzalı Romanlarda Fiktif Yapı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özarslan, E. (2003) *Nâzım Hikmet –Hayatı ve Şiiri-*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Safa, P. (1988). *Türk İnkılabına Bakışlar*. (2). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 53-107.

Safa, P. (1998). *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.

Safa, P. (1997). *Yalnızız.* İstanbul: Ötüken Yayınevi, 441-442.

Safa, P. (1943). *Millet ve İnsan*.(1). İstanbul: Akbaba Yayınevi, 3-31.

Safa, P. (1961a). *Mistisizm*. İstanbul: Bâbıali Yayınevi, 9-127.

Safa, P. (1961b). *Sosyalizm.* İstanbul: Bâbıali Yayınevi, 22-98.

Safa, P. (1978). *Doğu Batı Sentezi.* (3). İstanbul: Yağmur Yayınevi, 12-116.

Safa, P. (1990). *20. Asır, Avrupa ve Biz*. (3). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 195.

Safa, P. (1999a). *Yazarlar Sanatçılar Meşhurlar*.(4). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 63-66.

Safa, P. (1999b). *Din İnkılâp İrtica,* İstanbul: Ötüken Yayınevi, 126-127.

Safa, P. (1999c). *Eğitim Gençlik Üniversite.* (4). İstanbul: Ötüken Yayınevi, 249-251.

Son Havadis. (1986). *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*. İstanbul: Libraire Larousse, 1067-1068.

Songar, A. (1962). Peyami Safa'ya Mektup. H. Yücel. (Editör). *Sevenlerinin Kalemiyle Peyami Safa*. Birinci Baskı. İstanbul. Toprak Dergisi Yayınları, 39.

Tarancı, C. S. (1940*). Peyami Safa Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: Semih Lütfi Kitabevi, 3-7.

Tasvir-i Efkâr. (1981). *Türk Ansiklopedisi.* Ankara: Millî Eğitim Basımevi. 30, 478-479.

Tekin, M. (1990*). Peyami Safa'nın Roman Sanatı ve Romanları Üzerinde Bir İnceleme*. (1). Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 9-26.

Tekin, M. (2003). *Peyami Safa İle Söyleşiler*. (1). İstanbul: Çizgi Kitabevi, 111-121.

Tercüman. (1986). *Anabritannica*. İstanbul: Ana Yayıncılık. 20, 39.

Timurtaş, F. K. , Göze, E. (1970). *Peyami Safa: Seçmeler*. İstanbul: MEB Yayınları, 9.

Topuz, O. (2011). *Tasviri Efkâr Gazetesinin 2. Dünya Savaşına Bakışı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Türkkan, Y. (2008). *Türk Modernleşmesinde Yeni Adam Dergisi*, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Ulus. (1981). *Türk Ansiklopedisi.* Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 3, 8.

Ülken, H. Z. (2011). *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*. (10). İstanbul: Ülken Yayınları, 447-450.

Vakit. (1981). *Türk Ansiklopedisi*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi. 33, 241.

Yazıcı, N. (2011). Tasvir-i Efkâr, *İslâm Ansiklopedisi*. 40, 138-140.

Yıkan, Z. U. (2004*). Peyami Safa'nın Server Bedi İmzalı Romanları,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ziya Gökalp (2006). *Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak*. Ankara: Akçağ Yayınları, 103-106.

GAZETELER

Aziz Okuyucularımıza. (21 Temmuz 1960). *Havadis,* 1.

C.H.P Adayları. (27 Nisan 1950). *Ulus*, 1.

Karacan, A. N. (1 Ekim 1954). Bu Gazete. *Milliyet*, 2.

Nadi, N. (16 Ocak 1960). Vicdan Hürriyeti. *Cumhuriyet,* 1-3.

Nadi, N. (17 Ocak 1960). Onun İzi Nerede? *Cumhuriyet,* 1-3.

Nadi, N. (19 Ocak 1960). Bir Terim ve Anlamı. *Cumhuriyet,* 1-3.

Nadi, N. (4 Ekim 1959). Kitaplı Yazar. *Cumhuriyet*, 1-3.

Nesin, A. (19 Ocak 1959). Dolandırıcı Kim? *Akşam,* 3.

Nesin, A. (2 Ocak 1959). Bay Safa 1. *Akşam,* 3.

Nesin, A. (20 Ocak 1959). Kaç Türlü Peyami Var? *Akşam,* 3.

Nesin, A. (24 Ocak 1959). Uşak Kalem *Akşam,* 3.

Nesin, A. (3 Ocak 1959). Bay Safa 2. *Akşam*, 3-5.

Nesin, A. (4 Ocak 1959). Bay Safa 3. *Akşam,* 3.

Nesin, A. (6 Ocak 1959). Bay Safa 5. *Akşam,* 3-5.

Safa P. (11 Aralık 1954). Şehir Tiyatrosunda Bir Temsil Üzerine Birkaç Düşünce. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (18 Ekim 1941). Şehir Tiyatrosu Nasıl Islah Edilebilir? *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (1 Mayıs 1958). Edebiyatın Gayesi. *Milliyet*, 4.

Safa, P. (11 Ocak 1933). Musiki Anketimizin Neticeleri 1. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (12 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 6.

Safa, P. (14 Eylül 1936). Fransız Halkı ve Kadını -16- . *Cumhuriyet*, 7.

Safa, P. (14 Haziran 1944). Okuyucu ve Romancı. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (29 Mart 1959). Doğu Batı İkiliği. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (1 Eylül 1936). Bir Muharririn Evinde -9- . *Cumhuriyet,* 5.

Safa, P. (1 Eylül 1959). İmlâmızın Vahdetsizliği. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (1 Ocak 1950). Geçen Yarım Asra Bir Bakış. *Ulus*, 1.

Safa, P. (10 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet*, 6.

Safa, P. (10 Aralık 1956). Bir Hayalin Son Günleri. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (10 Ekim 1936). Genç Bir Filozof -25- . *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (10 Ekim 1939). Bayan Fikret'ten Dileğimiz. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (10 Ekim 1955). Bizdeki Komünistlerin En Tehlikelileri. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (10 Ekim 1958). Dinimizde Resim ve Heykel Yasak Mı? *Milliyet*, 2.

Safa, P. (10 Eylül 1936). Bourbon Sarayında -14- . *Cumhuriyet,* 7.

Safa, P. (10 Kasım 1959). Bir Küfürbaza Küfürsüz Cevap. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (10 Mart 1961). Bu Gazete. *Son Havadis*, 1.

Safa, P. (10 Mayıs 1955). Gafiller ve Mâhutlar. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (10 Ocak 1959). Bir Habisin Akıbeti. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (10 Temmuz 1958). Halkın Takdiri ve Tenkid. *Milliyet,* 4

Safa, P. (11 Ağustos 1938). Yarının Mektebleri. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (11 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 6.

Safa, P. (11 Kasım 1955). Atatürk ve Musiki. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (11 Mayıs 1938). Akidelerin Fena Tarafı. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (11 Mayıs 1956). "Kızıl Yıldız" ve Stalin". *Milliyet,* 2.

Safa, P. (11 Şubat 1939). Akademi Münakaşası. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (11 Temmuz 1937). Edebiyat Meraklıları. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (11 Temmuz 1955). Asgarî Hakikat. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (12 Eylül 1936). Wagram Sarayında -15- . *Cumhuriyet,* 8.

Safa, P. (12 Haziran 1935). Kıskançlık İlmi. *Tan,* 2.

Safa, P. (12 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 1. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (12 Nisan 1959). Çarşafa Dair Sorular. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (12 Temmuz 1945). Görünmeyen Kum Saati. *Tasvir*, 1.

Safa, P. (13 Ağustos 1959). Hayaletler Arasında. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (13 Ekim 1933). Nâzım Hikmet'in Seçilmiş Şiirleri. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (13 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 2. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (13 Ocak 1955). Edebiyatımızın Çocukları. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (13 Temmuz 1936). Romanda Bütün İnsan. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (14 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 4.

Safa, P. (14 Mayıs 1936). Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği Sergisinde. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (14 Nisan 1955). Sosyal Silah. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (14 Nisan 1961). Fezanın Fethi ve Din. *Son Havadis,* 1.

Safa, P. (15 Aralık 1933). Adam ve “Yeni Adam”. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (15 Aralık 1939). Terim Rezaleti -7- . *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (15 Ekim 1959). Aya Seyahat ve İslamiyet. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (15 Haziran 1942). Teşkilat Davamız 2. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (15 Kasım 1943). Dört Yüz Sene Süren Buhran. *Tasvir-i Efkâr*, 1.

Safa, P. (15 Kasım 1943). Dört Yüz Sene Süren Buhran. *Tasvir-i Efkâr*, 1.

Safa, P. (15 Mart 1941). Kültür Mefhumu Bize Neler Söylüyor? *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (15 Ocak 1960). Çarpık ve Dar Manasıyla Lâiklik, *Tercüman,* 2.

Safa, P. (15 Şubat 1939). Ciddi Gazete. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (15 Şubat 1941). Yabancı Kelimelerden Korkumuz. *Tasvir-i Efkâr*, 1.

Safa, P. (15 Şubat 1958). Ahlâk Buhranının Yuvaları. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (16 Ağustos 1941). Gramer Terimleri. *Tasvir-i Efkâr,* 3.

Safa, P. (16 Aralık 1938). Bir Tercüme Üstünde. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (16 Ekim 1958). Tenkidci Beklerken. *Milliyet,* 4.

Safa, P. (16 Eylül 1936). Grevler ve Pahalılık -17- . *Cumhuriyet,* 7.

Safa, P. (16 Temmuz 1941). Türk Gramerinin Esasları. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (16 Temmuz 1955). Kültür, Kültür Yine Kültür. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (17 Aralık 1959). ”Laik” Kelimesinin Menşei ve Manası. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (17 Haziran 1957). Bizde Basın Hürriyeti Var MI? *Milliyet,* 2.

Safa, P. (17 Kasım 1939). Davanın Eşiğinde. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (17 Kasım 1958). Tiyatro, Tiyatromuz ve Dünya. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (17 Mart 1956). Yeni Resim ve Her Çeşit Yeni. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (17 Mayıs 1939). Nasyonalizmi Doğru Anlayalım! *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (17 Ocak 1956). Allah Korkusu Kalmayınca. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (17 Ocak 1960). Üfürükçülük ve Psikoterapi. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (17 Temmuz 1942). Teşkilat Davamız 6. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (18 Eylül 1942). Teşkilat Davamız 11. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (18 Eylül 1958). Bir Kocaman Dava. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (18 Haziran 1935). İki Ayrı Bahis. *Tan,* 2.

Safa, P. (18 Kasım 1938). Atatürk ve Matbuat. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (18 Mayıs 1938). Radyoya Dair Hakikatler. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (18 Mayıs 1955). Sosyal Gerçekçilik. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (18 Nisan 1941). Edebiyatımız Belediyesizdir! *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (18 Ocak 1938). Türkçeden Garb Dillerine Tercümeler. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (18 Ocak 1958). Mustafa Şekip Tunç. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (18 Ocak 1960). Ne Demek İstiyor? *Tercüman*, 2.

Safa, P. (19 Haziran 1956). Çirkef Edebiyatı. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (19 Ocak 1940). Yazıklar Olsun -12- (Netice). *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (19 Ocak 1951). Büyük Müdafaa. *Ulus,* 1.

Safa, P. (19 Şubat 1943). Ahlâkta İdeal. *Tasvir-i Efkâr,* 1.

Safa, P. (2 Ekim 1942). Teşkilat Davamız 12. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (2 Ekim 1958). Sanatta Tarihîlik ve Ebedîlik. *Milliyet,* 4.

Safa, P. (2 Eylül 1936). Fransa'dan Japonya'ya Bir Göz Atış -10- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (2 Mayıs 1961). Halk Efkârı ve Gazeteler. *Son Havadis*, 1-2.

Safa, P. (2 Nisan 1960). Suçlu Çocukların Islahı. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (2 Ocak 1950). Gene Bu Asır. *Ulus,* 1.

Safa, P. (20 Aralık 1936). Hikâye ve Romanda Memleket. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (20 Eylül 1936). Genç Bir Politikacı -19- . *Cumhuriyet,* 7.

Safa, P. (20 Haziran 1942). Teşkilat Davamız 3. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (20 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 3. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (20 Nisan 1945). Dirilemez! *Tasvir*, 1.

Safa, P. (20 Ocak 1960). Solcu ve Komünist Terimleri. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (20 Şubat 1958). Yeni Musiki Nesilleri. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (21 Ağustos 1936). Venedik'te Bir Gezinti -2- . *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (21 Aralık 1939). İstanbul Üniversitesi -8- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (21 Ekim 1960). Türkiye'de Fikir Gazeteciliği. *Havadis*, 1-2.

Safa, P. (21 Eylül 1959). Bir Fransız Başyazarı ve Bizimkiler. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (21 Haziran 1945). Musiki Zevkimizde Tercih Buhranı. *Tasvir,* 1.

Safa, P. (21 Kasım 1936). Büyük Bir Müjde. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (21 Kasım 1939). İstikrar ve Sistem -1- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (21 Kasım 1954). Takdim -1. *Milliyet,* 3.

Safa, P. (21 Ocak 1955). Şehir Tiyatromuz İçin Dokuz Prensip. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (21 Şubat 1937). Alaturka ve Alafranga Edebiyat. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (21 Şubat 1941). Gazetecilik ve Gazeteciler. *Havadis*, 1-2.

Safa, P. (22 Ağustos 1936). Avrupa Bir Devdir -3- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (22 Eylül 1959). İşkembeden Konuşmak. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (22 Kasım 1946). Resim ve Musiki Hareketleri. *Vakit,* 1.

Safa, P. (22 Kasım 1954). Atatürk, Bugünkü İnkılapları İlk Gençliğinden Beri Düşünmüştü -2- *Milliyet,* 3.

Safa, P. (22 Mart 1955). Ajan Mı, Kukla Mı? *Milliyet,* 2.

Safa, P. (22 Mayıs 1942). Sistem – Plan – Teşkilat. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (22 Mayıs 1958). Şiirin Mahiyeti. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (22 Nisan 1943). Roman Buhranı ve Meseleleri 4. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (22 Ocak 1955). Sinemalarımıza Ait Meseleler. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (23 Eylül1960). Yine Ahlâk Davamız. *Havadis*, 1.

Safa, P. (23 Haziran 1935). Sürü Adamı. *Tan,* 2.

Safa, P. (23 Kasım 1942). Roman Cemiyetin Aynası. *Tasvir-i Efkâr***,** 2.

Safa, P. (23 Mart 1955). Namuslu Bir Solculuğun Şartları. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (23 Mayıs 1950). Felsefe Kültürü. *Ulus*, 1.

Safa, P. (24 Kasım 1954). Atatürk Bu Fransızca Mektuplarını Başkalarına Mı Yazdırıyordu? -4- *Milliyet,* 3.

Safa, P. (24 Mayıs 1937). Talebelerin Çıkardıkları Gazeteler. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (24 Mayıs 1951). Bir Hastanın Başucunda. *Ulus*, 1.

Safa, P. (24 Mayıs 1959). Bir Amerikan Romanı Vesilesiyle. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (24 Nisan 1937). 23 Nisanın İlk ve Son Manası. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (24 Nisan 1938). Genç Neslin En Güzel Hikâyeleri. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (24 Nisan 1958). Edebiyatın Kolay ve Zor Tarafı. *Milliyet,* 4.

Safa, P. (24 Ocak 1940). Arap Harfleri. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (25 Ağustos 1955). İki Musiki. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (25 Aralık 1942). Vatan ve İnkıraz Şairleri 1. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (25 Eylül 1943). Dil Yapılmaz, Yaratılır. *Tasvir-i Efkâr,* 1.

Safa, P. (25 Eylül 1950). Teknik ve Manevî Seviye. *Ulus,* 1.

Safa, P. (25 Eylül 1950). Teknik ve Manevî Seviye. *Ulus,* 1.

Safa, P. (25 Eylül 1958). Tornistan Edebiyatı. *Milliyet,* 4.

Safa, P. (25 Eylül 1960). Habis Ruh. *Havadis*, 1.

Safa, P. (25 Kasım 1954). Atatürk'ün Latin Harflerile 1914'te Yazdığı Türkçe Mektubu Da Bugün Neşrediyoruz -5- *Milliyet,* 3.

Safa, P. (25 Mayıs 1946). Şiir ve Fizik. *Vakit*, 1.

Safa, P. (25 Mayıs 1951). Radyo Bahsi. *Ulus,* 1.

Safa, P. (25 Mayıs 1959). Devlet Tiyatrosunun Başarıları. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (25 Nisan 1941). Çocuğu, Muhiti Yetiştirir. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (25 Şubat 1939). Türk İnkılâbı Maddeci Midir, Ruhçu Mu? *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (25 Şubat 1957). Şiir Denilen Anlaşılmaz Şey. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (26 Ağustos 1936). İşte Paris! -6- . *Cumhuriyet,* 6.

Safa, P. (26 Ağustos 1937). Şiir ve Nesir Farkı. *Cumhuriyet,* 2.

Safa, P. (26 Ağustos 1950). Bir Modanın Tarihi. *Ulus,* 1.

Safa, P. (26 Aralık 1939). M. Turhan Tan *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (26 Eylül 1936). Fransız Gençliği -21- . *Cumhuriyet,* 7.

Safa, P. (26 Eylül 1956). Heykel ve Abide. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (26 Haziran 1935). Yine Zarurî Bir Cevap. *Tan,* 2.

Safa, P. (26 Mart 1938). Miting Değil, Mektep! *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (26 Mart 1946). Muhalif-Muvafık – 17. *Tasvir,* 2.

Safa, P. (26 Mart 1947). Gazetelerimizde Fikir Kıtlığı. *Vakit*, 1.

Safa, P. (26 Ocak 1938). Sıkı Disiplinden Hür Disipline. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (27 Haziran 1942). Teşkilat Davamız 4. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (27 Haziran 1955). Geri ve İleri Milliyetçilik. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (27 Kasım 1954). Birinci Dünya Harbinde Mustafa Kemal İstanbul'un Kapılarını Müdafaaya Nasıl Başladı? -7- *Milliyet,* 3.

Safa, P. (27 Mart 1933). Kadın Erkekle Bir Olabilir Mi? *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (27 Nisan 1939). Millet Yolu. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (28 Ağustos 1937). Gazetecilikte Büyük Röportaj. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (28 Ekim 1960). Castro'nun Düşündürdükleri. *Havadis*, 1.

Safa, P. (28 Mart 1957). Gazeteci Olmak İçin. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (28 Ocak 1951). Bizdekiler. *Ulus,* 2.

Safa, P. (28 Şubat 1946). Devlet Konservatuarı Temsilleri -3-. *Tasvir,* 1.

Safa, P. (28 Şubat 1950). Bir Kere Daha İflâs. *Ulus,* 1.

Safa, P. (28 Temmuz 1942). Teşkilat Davamız 7. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (29 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet,* 6.

Safa, P. (29 Ekim 1959). Ruhta Huzur ve Sükûn. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (29 Mart 1959). Yolumuza Bir Bakış. *Tercüman,* 1.

Safa, P. (29 Ocak 1959). Boşuna Çırpınıyor *Milliyet,* 2.

Safa, P. (3 Eylül 1942). Sinemada İyiye, Doğruya, Güzele Doğru. *Tasvir-i Efkâr*, 1.

Safa, P. (3 Haziran 1937). Orta Sınıfların Uyanışı. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (3 Mayıs 1936). Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (3 Mayıs 1938). Tenkide Dair Bir Münakaşa. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (30 Aralık 1938). Ahlâk Terbiyesinin Başka Bir Cephesi. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (30 Aralık 1958). Bir Yazara Öğütler. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (30 Eylül 1936). Bir Müze ve Bir Sergi -22- . *Cumhuriyet*, 9.

Safa, P. (30 Kasım 1954). Mustafa Kemal Türk Askerinin Ölümü Göze Alacak Kadar Cesur Olmasında Dini İnançlarının Büyük Rolü Olduğunu Yazıyor -10- *Milliyet,* 3.

Safa, P. (30 Mart 1940). İlk Basamak. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (30 Mayıs 1959). Fikir Değil İhtiras Kavgası. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (30 Nisan 1956). Okumak Saadeti. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (30 Temmuz 1941). Bir Daha Teklif Ediyorum. *Tasvir-i Efkâr*, 1.

Safa, P. (31 Ağustos 1943). Alaturka Musiki Ölüyor. *Tasvir-i Efkâr,* 1-2.

Safa, P. (31 Ekim 1958). Atatürk'ün Milliyetçiliği ve Tarih Görüşü. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (31 Mart 1933). Kadın Erkekle Bir Olabilir Mi? *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (31 Temmuz 1958). Yazı Dili ve Edebî Dil. *Milliyet,* 4.

Safa, P. (4 Ağustos 1939). Istılah Davası. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (4 Aralık 1937). Bayram Hediyeleri. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (4 Eylül 1942). Teşkilat Davamız 10. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (4 Mayıs 1937). Müsavat Fikirleri. *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (4 Nisan 1958). Dilde Özleşmenin Hudutları. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (4 Nisan 1959). Manevî Değerler Meselesi. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (4 Temmuz 1942). Teşkilat Davamız 5. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (4 Temmuz 1951). Prens Sabahattin. *Ulus*, 1.

Safa, P. (5 Aralık 1946). Türk Resminin Karakteri. *Vakit,* 1.

Safa, P. (5 Aralık 1957). Çift Kelimelere Bir Bakış. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (5 Eylül 1959). Tarihin Sürekliliği. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (5 Haziran 1958). Edebiyatta Sadelik. *Milliyet,* 4.

Safa, P. (5 Mayıs 1942). Sanatta Türk'e Doğru. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (5 Nisan 1958). Okullarda Türkçe Felaketi. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (5 Şubat 1943). "D" Grubu Sergisi. *Tasvir-i Efkâr,* 2.

Safa, P. (6 Aralık 1939). İdare Keşmekeşi -5- . *Cumhuriyet*, 3.

Safa, P. (6 Aralık 1954). Atatürk'ün Mektupları Üzerinde Son Düşünceler -15- *Milliyet,* 3.

Safa, P. (6 Ekim 1959). Bir Yazara Cevap Vermeden Evvel *Tercüman,* 2.

Safa, P. (6 Eylül 1936). Bir Gazeteyi Ziyaret -12- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (6 Mart 1944). Türk Filmciliği. *Tasvir-i Efkâr,* 1.

Safa, P. (6 Mart 1960). Softalık Buna Derler. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (7 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? *Cumhuriyet*, 6.

Safa, P. (7 Ekim 1959). Softa, Yobaz ve Dogmatik Kelimeleri *Tercüman,* 2.

Safa, P. (7 Mart 1957). Tiyatro Sahtekârlığı. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (7 Ocak 1941). Henry Bergson. *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (8 Aralık 1932). Musikimiz Hangi Yola Girmeli? C*umhuriyet,* 6.

Safa, P. (8 Aralık 1959). Yeni Maarif Vekilinden Beklediklerimiz. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (8 Haziran 1938). Yeni Ankara Radyosu. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (8 Nisan 1961). Zavallı Anayasa. *Son Havadis*, 1.

Safa, P. (8 Temmuz 1955). Ali Naci Karacan'a. *Milliyet,* 2.

Safa, P. (9 Ağustos 1939). Mekteplerde Lâtince ve Yunancadan Evvel. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (9 Kasım 1941). Basın Birliği Kongresi Neler Yaptı? -1- *Tasvir-i Efkâr*, 2.

Safa, P. (9 Kasım 1958). Aka Gündüz. *Milliyet*, 2.

Safa, P. (9 Kasım 1959). Maarifimizin Geçirdiği Buhran. *Tercüman*, 2.

Safa, P. (9 Mart 1960). Gizli Bir Komünist Şebekesi. *Tercüman,* 2.

Safa, P. (9 Mayıs 1939). Sait Faik'in Hikâyeleri. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P. (9 Nisan 1937). Sinema, Roman, Tiyatro. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P.(1 Haziran 1936). Tabiatçı Edebiyat ve Sembolizm. *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P.(21 Temmuz 1960). Dördüncü Hamle. *Havadis*, 1-2.

Safa, P.(27 Eylül 1941). Gazete Neye Derler? *Tasvir-i Efkâr,* 1.

Safa, P.(29 Kasım 1939). Ahlak ve Disiplin -3- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P.(3 Aralık 1939). Muallimlerin Hâli Berbad -4- . *Cumhuriyet,* 3.

Safa, P.(3 Temmuz 1959). "Devrim" ve "Devrimbaz" Kelimeleri. *Tercüman*, 2.

Safa, P.(25 Kasım 1939). Kemiyet ve Keyfiyet -2- . *Cumhuriyet,* 3.

Selim, O. (Nâzım Hikmet). (10 Haziran 1935). Eski Dost. *Tan,* 2.

Selim, O. (Nâzım Hikmet). (17 Haziran 1935). Ben Münekkitten Yanayım. *Tan,* 2.

Selim, O. (Nâzım Hikmet). (24 Haziran 1935). Küçük Adam. *Tan,* 2.

Selim, O. (Nâzım Hikmet). (7 Haziran 1935). Kahve, Gazino Entellektüelleri. *Tan*, 2.

Tercüman. (28 Mart 1959). 1.

Us, H. T. (22 Nisan 1946). Peyami Safa*. Vakit***,** 3.

DERGİLER

Baydar, M. (1957). Peyami Safa. *Hayat*, 48, 14.

Bedi, S. (Peyami Safa). (26 Eylül 1935). Cingöz Recai'den Nâzım Hikmet'e. *Hafta*, 76, 5.

Çakır, Ö. (2006). "Peyami Safa" İmzalı Bir Şiir. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XCI, 652, 351-356.

Edebiyatımızın Fikirsizliği. (26 Şubat 1936). *Kültür Haftası,* 7, 121.

Gökçepınar, S. (1994). Halil Lütfü Dördüncü 'nün Anıları: Sıkıntıda İdim. *Müteferrika,* 2, 60.

İsmail Safa'nın Biyografisi. (1 Nisan 1954). *Türk Düşüncesi*, 1(5), 323.

İsmail Safa'nın Şeceresi. (1 Nisan 1954). *Türk Düşüncesi*, 1(5), 325.

Kültür Nedir? (15 Ocak 1936). *Kültür Haftası,* 1, 1.

Naci, E. (1980). Ölümünün Yıldönümünde Peyami Safa. *Milliyet Sanat Dergisi,* Yeni Dizi (5), 66-67.

Olcayto. (1958). Neler Yazdılar Ne Söylediler Peyami Safa. *Yelpaze*, 12 (299), 23.

Program. (1 Aralık 1953). *Türk Düşüncesi*, 1(1), 1-3.

Safa, P. (1 Aralık 1951). Dil Devriminde Uydurma ve Zorlama. *Türk Dili,* 135-138.

Safa, P. (1 Aralık 1953). Türk Düşüncesi ve Batı Medeniyeti. *Türk Düşüncesi*, 1(1), 4-9.

Safa, P. (1 Aralık 1955). Batı Örneği. *Türk Düşüncesi,* 5(25), 58.

Safa, P. (1 Mart 1954). Topyekûn Cevap. *Türk Düşüncesi,* 1(4), 284.

Safa, P. (1 Mayıs 1954). Davamızın Yankıları. *Türk Düşüncesi,* 1(6), 401.

Safa, P. (1 Mayıs 1959). İrtica Nedir? *Türk Düşüncesi*, 10(56), 1-2.

Safa, P. (1 Ocak 1954). Dostlarımıza ve Düşmanlarımıza. *Türk Düşüncesi,*1(2), 115.

Safa, P. (1 Ocak 1955).Yâ Hazreti Mevlana. *Türk Düşüncesi,* 3(14), 81-82.

Safa, P. (1 Şubat 1954). İnsanın Yeni Mânası. *Türk Düşüncesi,*1(3), 161-164.

Safa, P. (1 Şubat 1959). Batıyı Niçin Yanlış Anlıyoruz? *Türk Düşüncesi,* (53), 1-3.

Safa, P. (1 Temmuz 1954). Nesirde Konuşur Gibilik. *Türk Düşüncesi,* 2(8), 116-118.

Safa, P. (10 Şubat 1961). Bizden İleri Memleketler. *Düşünen Adam,* 6, 7.

Safa, P. (14 Mart 1941). Çocukları Sevmiyoruz. *Yeni Mecmua,* 5(98), 4.

Safa, P. (15 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık: 2. *Hafta*, 67, 3.

Safa, P. (16 Ocak 1935). Yunus Emre ve Genç Dostu. *Hafta*, 41, 2.

Safa, P. (19 Nisan 1961). Modern Adam Üzerine. *Düşünen Adam,* 16, 10.

Safa, P. (19 Ocak 1961). Babı-Ali Romanı. *Düşünen Adam*, 3, 7.

Safa, P. (1933a). Felsefe ve Diyalektik. *Yeni Türk Mecmuası*, 6, 504-505.

Safa, P. (1954). Babam İsmail Safa. *Türk Düşüncesi,* 1(5), 342-346.

Safa, P. (21 Haziran 1961). Ordu, Muhafazakârlar ve Mürteciler. *Düşünen Adam*, 25, 14.

Safa, P. (22 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık: 3. *Hafta,* 68, 3-4.

Safa, P. (26 Ağustos 1935). Biraz Aydınlık: 7, *Hafta*, 73, 3.

Safa, P. (26 Şubat 1936). Bizden Evvelkilerin Edebiyatı. *Kültür Haftası,* 7,129.

Safa, P. (27 Haziran 1939). İyi Yazı, Kötü Yazı. *Yedigün*, 13(329), 5.

Safa, P. (29 Ocak 1936). Şark-Garp Münakaşasına Bir Bakış 1. *Kültür Haftası***,** 3, 51-52.

Safa, P. (29 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık: 4. *Hafta*, 69, 3.

Safa, P. (30 Aralık 1935). Bir Proje. *Hafta*, 91, 3.

Safa, P. (31 Ocak 1941). Etüd Zevki. *Yeni Mecmua,* 5(92), 4.

Safa, P. (5 Şubat 1936). Şark-Garp Münakaşasına Bir Bakış-2-. *Kültür Haftası*, 4, 65.

Safa, P. (6 Ocak 1936). Halk ve Mecmualar. *Hafta*, 92, 3.

Safa, P. (7 Ocak 1936). Kültür ve Edebiyat. *Kültür Haftası,* 1, 8.

Safa, P. (8 Temmuz 1935). Biraz Aydınlık 1. *Hafta,* 66, 3.

Safa, P. (Mayıs 1952). Cinsî Öğretim ve Cinsî Eğitim. *Seksoloji*, 7(38), 1-2.

Teşekkür ve İtiraf. (22 Ocak 1936). *Kültür Haftası*, 2, 21.

Toprak, Z. (Ekim 2013). Psikolojiden Sosyolojiye Türkiye'de Durkheim Sosyolojisinin Doğuşu. *Toplumsal Tarih*, 238, 22-32.

Tütengil, C. O. (1974). Hilmi Ziya Ülken'in Çıkardığı Dergiler ve Bu Dergilerde Yaptığı Yayınlar. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları*, 34 (1-4), 165.

İNTERNET KAYNAKLARI

İnternet:http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=120
:Olumunun-50.-yilinda-Peyami-SAFA%E2%80%99yi-anma-toplantisi-
&catid=34:basndan adresinden 15 Mart 2016'da alınmıştır.

EKLER

EK – 1. PEYAMİ SAFA'YA DAİR MUHTELİF RESİMLER

Ek 1.1. Düyun-ı Umumiye bahçesinde, 1 Ağustos 1918

Ek 1.2. Düyun-ı Umumiye Bahçesinde

Ek 1.3. Düyun-ı Umumiye'de çalışma masasında

Ek 1.4. Peyami Safa ve Cevat Fehmi Başkut'un milletvekili aday tanıtımı, Ulus (27 Nisan 1950)

C.H.P. ADAYLARI

C.H.P. Bursa adaylarından Peyami Safa

1899 da İstanbul'da doğmuştur. Fikir adamlarımızdan ve romancılarımızdandır. Hemen bütün gazetelerimizde değerli makale, fıkra, hikâye ve romanları çıkmıştır. Türk İnkılâbına Bakışlar, Millet ve İnsan, Felsefi Buhran adlı denemeleri de vardır. Eserlerinin yekûnu 200 cilde yaklaşmaktadır

C.H.P. İstanbul adaylarından Cevat Fehmi Başkut

1321 de Edirne'de doğmuştur. 25 senelik gazetecidir. Değerli röportajları, romanları ve tiyatro piyesleri vardır. Bunlardan Küçük Şehir 250 defa oynanmış ve İkbâl mükâfatını kazanmıştır. Paydos ise memleket haricinde ilk oynanan tiyatro eserimiz olmak mazhariyetini kazanmıştır. Halen Cumhuriyet Gazetesi Yazı Müdürüdür.

Ek 1.5. Tercüman'da Gece, 1921 Kışı

Ek 1. 6. Peyami Safa'nın Tasvir-i Efkâra geçiş haberi

Peyami Safa Tasviri Efkârda

Memleketimizin kıymetli edibi ve en kuvvetli fıkracısı Peyami Safanın Tasviri Efkâr yazı ailesine katılmış olduğunu okuyucularımıza bildirmekle büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

Kıymetli muharrir ve mütefekkir arkadaşımızın, uzun zamandır hasretini çektiğiniz yazılarını pek yakında gazetemizde bulacaksınız.

Her gün muntazam bir fıkra ve haftada bir kaç defa edebiyata, kültüre ve içtimaî davalara ait makaleler yazacaktır. Bundan başka, Server Bedîin her hafta resimli şaka sütunlarını ve gazetemiz için hazırlıyacağı romanlarını da yalnız Tasviri Efkârda okuyacaksınız.

Gazetemiz, kendisi ve okuyucuları namına temin ettiği bu büyük kazancı karilerine bildirmekle büyük bir haz duyar.

Ek 1.7. Vakit'in Yeni Yazar Kadrosu, Vakit (21 Nisan 1946)

YARIN

VAKIT

Yep Yeni Bir Şekilde Çıkıyor

Peyami Safa

Yarından itibaren her gün fıkralarını, haftalık makalelerini yalnız VAKIT'da neşredecektir. Server Bedi'nin haftalık mizahi yazılarını ve romanlarını da VAKIT'da bulacaksınız.

Yazı şefleri: F. Kardeş, Melekzad Kardeş, Reşat Enis.

* * *

Fıkra muharrirleri: Hakkı Süha Gezgin, Hikmet Münir, Nurettin Artam, Peyami Safa, Zahir Güvemli.

* * *

Ek 1.8. Milliyetin yenileneceği haberi, Milliyet (19 Eylül 1954)

Milliyet

Yeni tesislerinde mükemmel bir halk gazetesi şeklinde çıkmaya hazırlanıyor

MILLIYET 4 renkli ilavelerle 8, 10, 12, 16, 24, 32 sayfa olarak intişar edecektir

MİLLİYET, önümüzdeki günlerde mükemmel ve zengin bir halk gazetesi şeklinde çıkacaktır. Bir müddettenberi intikal devresinin icabı olarak dört sayfa çıkan gazetemiz, yakında yeni tesislerinde dört renkli ilâvelerle 8, 10, 12, 16 ve fevkalâde hallerde 24 ve 32 sayfa intişar edecektir.

★ ★ ★

MİLLİYET, İsviçre ve Amerika'dan getirdiğimiz en modern Lynotype dizgi makineleriyle dört renkli rotatif baskı tesislerinde, yakında, bir gündelik gazete için örnek sayılabilecek bir basılış mükemmeliyetine, okuyucu için her sabah zevkle elde alınan bir gazete nefasetine ulaşmak için bir bir fedakârlıktan kaçınmamaktadır.

★ ★ ★

Modern teknik tesislerini dikkatle, itina ile kurmaya çalıştığımız MİLLİYET ailesinin kadro hazırlıkla-

Milliyet
YAKINDA!
YENİ MATBAASINDA
GAZETE BİR ARADA
10 KURUŞ
RENK

rına bilhassa ehemmiyet verilmektedir. Bir gazetenin iktisadî sahalarının hepsinde iyiyi, güzeli, doğruyu, faydalıyı, bir kelime ile mükemmeli bulmak için kadrosunu mesleğin en değerli fikir ve iş ustalariyle takviye etmiştir.

★ ★ ★

MİLLİYET, yeni şekliyle çıkmaya başladığı zaman her gün mükemmel ve bol resimli bir haber gazetesiyle zengin münderecatlı, bir spor ve mecmuin gazetesini aynı zamanda ve bir arada verecektir.

★ ★ ★

Şimdiden tam ölçülerile izahı mümkün olmayan çeşitli yenilik ve zenginliklerile büyük bir halk gazetesi şeklinde intişara hazırlanan MİLLİYET, yepyeni bir şekilde çıkacak ilk nüshasiyle, okuyucularına vaadettiklerimizden daha fazlasını vermiş olacaktır.

MİLLİYET, okuyucuya en güzel eserleri vermek hususunda rakipsiz olmaya çalışacaktır.

Merakla okuyacağınız bu eserlerden bir kısmı şunlardır :

Ek 1.9. Tercümanın büyük hamlesi Peyami Safa, Tercüman (27 Mart 1959)

HADİSELERE Tercüman

HER SABAH DÜNYA YENİDEN KURULUR, HER SABAH TAZE BİR BAŞLANGIÇTIR

27 MART CUMA 1959

En son haber
Lüks yolcu gemisi çarpıştı

Belediye İstanbul halkından hemşehrilik vergisi alacak

Kiracılar yıllık kiranın, mal sahipleri ise kira gelirinin yüzde 2'sini bu vergiye yatıracaklar

Belediye gelirlerini arttırmak gayesile hazırlanan bu hususiyetteki tasarıyı Dahiliye Vekâleti tasvip etti

Büyük Hamle!

Peyami SAFA
Tercüman'da

Suzan SÖZEN
Tercüman'da

Lefter
Tercüman'da

Sadri
Tercüman'da

Dick

CHP'den mevzuunu Meclise getirmek için hazırlanıyor

Ayrıca, 7 CHP mebusu, eski Sanayi Vekili Samet Ağaoğlu hakkında Meclis tahkikatı açılması için Meclis riyasetine takrir verdi

Ek 1.10. Havadisin Peyami Safa takdimi, Havadis (18 Temmuz 1960)

PAZARTESİ

Havadis

TAKDİM EDER

Aylardanberi yazılarını özlediğiniz

PEYAMİ SAFA

Başyazı, makale ve fıkralarını yalnız gazetemizde yazmaya başlıyor...

Sağdan Üçüncü Söğüt!

CİNGÖZ RECAİ'NİN YENİ HARİKASI

Server Bedi'nin bu sevimli kahramanı, heyecanlı bir maceranın eşiğinde. Şimdiye kadar bütün maceralarını zevkle okuduğunuz Cingöz'ün bu defaki macerası da sizi büyük heyecanlara sürükliyecek bir nefasettedir...

Şeytan gülüyor...

Meşhur Scotland Yard polis teşkilâtını yakından tanıyan bir İngiliz romancısının meydana getirdiği en nefis eser. Müstesna bir macera romanı

21 TEMMUZ Perşembe

Gerçek haberle ve en zengin mündericat gazetesi HAVADİS'in tiryakisi olacağınız gündür

Ek 1.11. Son Havadisin tanıtımı, Son Havadis (7 Mart 1960)

SONHAVADİS

7 MART 1960

Şeref misafirleri törenle karşılandı

KRALİÇE ELİZABETH GÜRSEL'LE 40 DAKİKA GÖRÜŞTÜ

GÖRÜŞMELERDEN SONRA BİR AÇIKLAMA YAPILMADI

Merasim kitasını Türkçe olarak "Merhaba asker" diye selâmlıyan Kraliçe Türk milletine bir de mesaj yolladı

BEKLEDİĞİNİZ GAZETE 10 MARTTA ÇIKIYOR

SONHAVADİS

SİYASİ SABAH GAZETESİ

Çıkaranlar: Hâmi Tezkan, Gökhan Evliyaoğlu

BAŞYAZARLAR

Peyami Safa - Gökhan Evliyaoğlu

YAZI KADROSU

3 Büyük fetrika birden

• BOZKURTLARIN ÖLÜMÜ

• Meşhurların son sözleri

• DOĞUDA BİR LİMAN

SONHAVADİS

10 MARTTA ÇIKIYOR

KAHVE YOLDA KALDI

"Kuyruk ve düşük tabirini bendeheşkarşılamıyorum,,

EK-2. PEYAMİ SAFA'NIN HARF İNKILÂBINDAN SONRAKİ GAZETE YAZILARININ FİHRİSTİ (1932-1961)

Fihrist, şu sırayla verilmiştir:

"Gazete Yazısının Başlığı" - **gazetenin ismi** - sayı numarası – tarih

CUMHURİYET (14 NİSAN 1932 – 17 ARALIK 1933)

"Beynelmilel Şark Musikisi Kongresi"	**Cumhuriyet**	2852	(14 Nisan 1932)
"Bizden Olanları Utanmaya Davet"	**Cumhuriyet**	2856	(21 Nisan 1932)
"Türk Münevverlerini Türkleştirmek"	**Cumhuriyet**	2859	(24 Nisan 1932)
"Romanın İstikbali"	**Cumhuriyet**	2863	(28 Nisan 1932)
"Türk Münevverleri ve Türkçe"	**Cumhuriyet**	2866	(1 Mayıs 1932)
"Münir Nurettin Konseri"	**Cumhuriyet**	2873	(8 Mayıs 1932)
"Dil Bahsinde Biraz Daha Vüzuh"	**Cumhuriyet**	2877	(12 Mayıs 1932)
""Charles Berger" Konseri"	**Cumhuriyet**	2880	(15 Mayıs 1932)
"Neden Bir Mecmuamız Yok?"	**Cumhuriyet**	2884	(19 Mayıs 1932)
""Bir Ömür Böyle Geçti…""	**Cumhuriyet**	2887	(22 Mayıs 1932)
"Hiç Değilse Onlar Kadar…"	**Cumhuriyet**	2891	(26 Mayıs 1932)
"Şiirde "İntikal" Hadisesi"	**Cumhuriyet**	2894	(29 Mayıs 1932)
"Son Dua"	**Cumhuriyet**	2898	(2 Haziran 1932)
"Heveskârlar ve Tenkit"	**Cumhuriyet**	2901	(5 Haziran 1932)
"Maksim Gorki'nin Sualine Cevap"	**Cumhuriyet**	2905	(9 Haziran 1932)
"Halktan Çıkan Edebiyat"	**Cumhuriyet**	2908	(12 Haziran 1932)
"İçtimaî Edebiyat"	**Cumhuriyet**	2912	(16 Haziran 1932)
"Bir Edebiyat Gazetesi"	**Cumhuriyet**	2915	(19 Haziran 1932)
"Yunus Divanı İçin"	**Cumhuriyet**	2919	(23 Haziran 1932)
"Bizde Edebiyat Tarihleri ve Antolojiler"	**Cumhuriyet**	2922	(26 Haziran 1932)
"Et ve Kafa"	**Cumhuriyet**	2926	(30 Haziran 1932)
"Kadın Vücudunun Estetik Tesrihi"	**Cumhuriyet**	2929	(3 Temmuz 1932)
"Dünün ve Bugünün İlhamı"	**Cumhuriyet**	2936	(10 Temmuz 1932)
"Afet H.'ın Konferansı Münasebetile"	**Cumhuriyet**	2943	(17 Temmuz 1932)
"Bir Endişenin Haklı ve Haksız Tarafı"	**Cumhuriyet**	2950	(24 Temmuz 1932)
"Sanat ve Sürat"	**Cumhuriyet**	2954	(28 Temmuz 1932)
"Dünya Karşısında Türk Kızı"	**Cumhuriyet**	2960	(3 Ağustos 1932)
"Bir Kalem Kırıldı!"	**Cumhuriyet**	2961	(4 Ağustos 1932)
"Zekâ ve Sıhhat"	**Cumhuriyet**	2961	(4 Ağustos 1932)
"Kontes Ostoroğun Kitabı"	**Cumhuriyet**	2968	(11 Ağustos 1932)
"Bizi Yamyam Zannedenler"	**Cumhuriyet**	2971	(14 Ağustos 1932)
"Bahtiyar Rintintin!"	**Cumhuriyet**	2972	(15 Ağustos 1932)
"Antakya'da Türk Harsı"	**Cumhuriyet**	2973	(16 Ağustos 1932)
"Bir Gazeteye"	**Cumhuriyet**	2975	(18 Ağustos 1932)
"Bir Tavsiye"	**Cumhuriyet**	2976	(19 Ağustos 1932)
"Fikret"	**Cumhuriyet**	2977	(20 Ağustos 1932)
"Bir Dayak Hadisesi"	**Cumhuriyet**	2978	(21 Ağustos 1932)
"Kitap Panayırı"	**Cumhuriyet**	2979	(22 Ağustos 1932)

"Betondan İnkılâp"	**Cumhuriyet**	2980	(23 Ağustos 1932)
"Yüksek Mektepler Boşalıyor"	**Cumhuriyet**	2981	(24 Ağustos 1932)
"Sanat Ne İçindir?"	**Cumhuriyet**	2982	(25 Ağustos 1932)
"Medeniyete Veda"	**Cumhuriyet**	2983	(26 Ağustos 1932)
"Zafer Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	2985	(28 Ağustos 1932)
"Asrî Kız"	**Cumhuriyet**	2986	(29 Ağustos 1932)
"Yükseliş Bayramı"	**Cumhuriyet**	2987	(30 Ağustos 1932)
"Kitap Panayırında Bir Gezinti"	**Cumhuriyet**	2988	(31 Ağustos 1932)
"Hadımköyden İstanbul'a"	**Cumhuriyet**	2989	(1 Eylül 1932)
"Halk ve Güzellik"	**Cumhuriyet**	2990	(2 Eylül 1932)
"Devlet Matbaasının Bir İlânı"	**Cumhuriyet**	2991	(3 Eylül 1932)
"Sinerev Nedir?"	**Cumhuriyet**	2992	(4 Eylül 1932)
"Karagöz ve Nasrettin Hoca"	**Cumhuriyet**	2993	(5 Eylül 1932)
"Darülfünunun Cevabı"	**Cumhuriyet**	2994	(6 Eylül 1932)
"T.D.T.C. Umumî Kâtipliğine Açık Mektup"	**Cumhuriyet**	2995	(7 Eylül 1932)
"Mektep Kitapları"	**Cumhuriyet**	2996	(8 Eylül 1932)
"Üstüne Varmayalım!"	**Cumhuriyet**	2999	(11 Eylül 1932)
"26 Eylül Günü"	**Cumhuriyet**	3000	(12 Eylül 1932)
"Florina'lı Nazım Bey'e Biat"	**Cumhuriyet**	3001	(13 Eylül 1932)
"Sade Dil ve Biat"	**Cumhuriyet**	3002	(14 Eylül 1932)
"Ahmet Kutsi'nin Şiirleri"	**Cumhuriyet**	3003	(15 Eylül 1932)
"Şehadetname Davası"	**Cumhuriyet**	3004	(16 Eylül 1932)
"Florina'lı Kendini Kral İlan Ediyor!"	**Cumhuriyet**	3005	(17 Eylül 1932)
"Felsefî Meslekler - Sovyetlereli"	**Cumhuriyet**	3006	(18 Eylül 1932)
"Bir Otomobil Kazası"	**Cumhuriyet**	3007	(19 Eylül 1932)
"Yeni Maarif Vekili"	**Cumhuriyet**	3008	(20 Eylül 1932)
"Karagöz ve Sinema"	**Cumhuriyet**	3009	(21 Eylül 1932)
"Kurultayın Eşiğinde"	**Cumhuriyet**	3010	(22 Eylül 1932)
"Ahmet Rasim"	**Cumhuriyet**	3011	(23 Eylül 1932)
"Dil Değişmesinde İki Mesele"	**Cumhuriyet**	3014	(26 Eylül 1932)
"Cemiyetin Ağzı"	**Cumhuriyet**	3015	(27 Eylül 1932)
"Osmanlıcadan Türkçeye"	**Cumhuriyet**	3016	(28 Eylül 1932)
"Gülümsemeğe Dair"	**Cumhuriyet**	3017	(29 Eylül 1932)
"Ressam ve Resim Muallimi"	**Cumhuriyet**	3020	(2 Ekim 1932)
"Bir Ahmet Rasim Gecesi Yapalım"	**Cumhuriyet**	3021	(3 Ekim 1932)
"Küçük Bir Münakaşa"	**Cumhuriyet**	3022	(4 Ekim 1932)
"Dile Dair Birkaç Düşünce"	**Cumhuriyet**	3023	(5 Ekim 1932)
"Bizde Tenkidin Sefaleti"	**Cumhuriyet**	3025	(7 Ekim 1932)
"Reşit Galip Bey"	**Cumhuriyet**	3026	(8 Ekim 1932)
"699 Milliyetperverleri"	**Cumhuriyet**	3027	(9 Ekim 1932)
"Yeni Türk Tezi ve Yeni Türk Mecmuası"	**Cumhuriyet**	3028	(10 Ekim 1932)
"Attila'nın 1500'ncü Yıldönümü"	**Cumhuriyet**	3029	(11 Ekim 1932)
"Dil ve Mana"	**Cumhuriyet**	3030	(12 Ekim 1932)
"Nâzım Hikmet'in Seçilmiş Şiirleri"	**Cumhuriyet**	3031	(13 Ekim 1932)
"Kötü Bir Rivayet"	**Cumhuriyet**	3033	(15 Ekim 1932)

"Muallim Aylıkları"	**Cumhuriyet**	3034	(16 Ekim 1932)
"Bir Türk Fen Adamının Muvaffakiyetleri"	**Cumhuriyet**	3035	(17 Ekim 1932)
"Yarının Türkçesi Bu Mu?"	**Cumhuriyet**	3036	(18 Ekim 1932)
"Yeni Kültür Gazetesi"	**Cumhuriyet**	3037	(19 Ekim 1932)
"Dertli Gayrimübadillerin Yeni Bir Derdi"	**Cumhuriyet**	3038	(20 Ekim 1932)
"Fen ve Edebiyat"	**Cumhuriyet**	3039	(21 Ekim 1932)
"Bir İcat"	**Cumhuriyet**	3041	(23 Ekim 1932)
""Avrupa Medeniyeti Yıkılabilir Mi?""	**Cumhuriyet**	3042	(24 Ekim 1932)
"İlk Yapılacak İşlerden Biri"	**Cumhuriyet**	3043	(25 Ekim 1932)
"Kaç Türlü Züppe Vardır?"	**Cumhuriyet**	3044	(26 Ekim 1932)
"Bugünkü Türk Şiiri"	**Cumhuriyet**	3045	(27 Ekim 1932)
"Bir Tekzip ve Bir Müjde"	**Cumhuriyet**	3046	(28 Ekim 1932)
"Bir Oyuncağın Felsefesi"	**Cumhuriyet**	3047	(29 Ekim 1932)
"Hafta Tatili Münakaşası"	**Cumhuriyet**	3049	(1 Kasım 1932)
"Raşit Rıza Heyeti"	**Cumhuriyet**	3050	(2 Kasım 1932)
"Yanlış Hesap"	**Cumhuriyet**	3051	(3 Kasım 1932)
"Yeni Bir Şair -1-"	**Cumhuriyet**	3053	(5 Kasım 1932)
"Radyo ve Sinir"	**Cumhuriyet**	3055	(7 Kasım 1932)
"Bir Fransız Devlet Adamının Kehaneti"	**Cumhuriyet**	3056	(8 Kasım 1932)
"Haydi Bir Cevap Vereyim!"	**Cumhuriyet**	3057	(9 Kasım 1932)
"Yeni Bir Şair -2-"	**Cumhuriyet**	3058	(10 Kasım 1932)
"Bir Cevap Daha vereyim!"	**Cumhuriyet**	3059	(11 Kasım 1932)
"Bir Mis Daha Gelmiş!"	**Cumhuriyet**	3064	(16 Kasım 1932)
"Kötü Bir Tercüme Münasebetiyle"	**Cumhuriyet**	3065	(17 Kasım 1932)
"Bana Fenden Bahsetmeyiniz"	**Cumhuriyet**	3066	(18 Kasım 1932)
"Çay"	**Cumhuriyet**	3067	(19 Kasım 1932)
"Sanatkâr ve Münekkit"	**Cumhuriyet**	3068	(20 Kasım 1932)
"Selim Sırrı Beyin Kitabı"	**Cumhuriyet**	3072	(24 Kasım 1932)
"Bir Müdafaa Usulü"	**Cumhuriyet**	3081	(3 Aralık 1932)
"Musa Süreyya"	**Cumhuriyet**	3082	(4 Aralık 1932)
"Saz ve Söz"	**Cumhuriyet**	3083	(5 Aralık 1932)
"Seviye Düşüklüğünün Bir Misali Daha"	**Cumhuriyet**	3084	(6 Aralık 1932)
"Gene Fen ve Edebiyat"	**Cumhuriyet**	3086	(8 Aralık 1932)
"Rüşvet"	**Cumhuriyet**	3087	(9 Aralık 1932)
"Perdecimin Göz Yaşları"	**Cumhuriyet**	3088	(10 Aralık 1932)
"Bir Hakikat Neye Mal Oldu?"	**Cumhuriyet**	3090	(12 Aralık 1932)
"Küçük Milyonerler"	**Cumhuriyet**	3091	(13 Aralık 1932)
"Züğürt Tesellisi"	**Cumhuriyet**	3092	(14 Aralık 1932)
"Mülkiye Mecmuası"	**Cumhuriyet**	3094	(16 Aralık 1932)
"Nazariyat ve Tatbikat"	**Cumhuriyet**	3095	(17 Aralık 1932)
"Ölçülerimiz Değişirken"	**Cumhuriyet**	3096	(18 Aralık 1932)
"Telefon Rehberi"	**Cumhuriyet**	3098	(20 Aralık 1932)
"Bir Konferans ve Bir Kitap"	**Cumhuriyet**	3099	(21 Aralık 1932)
"Bir Davet"	**Cumhuriyet**	3100	(22 Aralık 1932)
"Bir Memleketi Kıskanıyorum!"	**Cumhuriyet**	3103	(25 Aralık 1932)
"Sessiz Türkiye"	**Cumhuriyet**	3105	(27 Aralık 1932)

"Deniz Kızı Eftalya Hanım"	**Cumhuriyet**	3106	(28 Aralık 1932)
"Gazi'nin Ankara'ya Ayak Bastığı Gün"	**Cumhuriyet**	3107	(29 Aralık 1932)
"Yılbaşı Tebrikleri"	**Cumhuriyet**	3110	(1 Ocak 1933)
"Bayramların Asıl Manası"	**Cumhuriyet**	3111	(2 Ocak 1933)
"Musiki Anketimiz"	**Cumhuriyet**	3112	(3 Ocak 1933)
"Tenkide De İdman Lazım"	**Cumhuriyet**	3113	(4 Ocak 1933)
"Falaka İle Büyümüş Nesiller"	**Cumhuriyet**	3114	(5 Ocak 1933)
"Sinema Perdesinde Karagöz"	**Cumhuriyet**	3115	(6 Ocak 1933)
"Duyun-i Umumiye Binasında Fareler"	**Cumhuriyet**	3117	(8 Ocak 1933)
"Musiki Anketimizin Neticeleri 1"	**Cumhuriyet**	3120	(11 Ocak 1933)
"Musiki Anketimizin Neticeleri 2"	**Cumhuriyet**	3121	(12 Ocak 1933)
"Kanserle Mücadele"	**Cumhuriyet**	3122	(13 Ocak 1933)
"Münir Nurettin Konseri"	**Cumhuriyet**	3123	(14 Ocak 1933)
""Çığ" Mecmuası"	**Cumhuriyet**	3125	(16 Ocak 1933)
"Düzme İlaç İsimleri"	**Cumhuriyet**	3127	(18 Ocak 1933)
"Küçük Bir Hesap Meselesi"	**Cumhuriyet**	3128	(19 Ocak 1933)
"İstanbul'un Bir Şüphesi"	**Cumhuriyet**	3129	(20 Ocak 1933)
"Yirminci Asırda Kadınlar ve Erkekler"	**Cumhuriyet**	3130	(21 Ocak 1933)
"İlâç Pahalılığı"	**Cumhuriyet**	3132	(23 Ocak 1933)
"Bir Müderris Karagöz Oynatıyor"	**Cumhuriyet**	3133	(25 Ocak 1933)
"Fitre ve Tayyare"	**Cumhuriyet**	3134	(26 Ocak 1933)
"Mussolini ve Musiki"	**Cumhuriyet**	3135	(27 Ocak 1933)
"Güzellik Maçı"	**Cumhuriyet**	3136	(30 Ocak 1933)
"Gavrilidis ve Ertuğrul Saadettin"	**Cumhuriyet**	3137	(31 Ocak 1933)
"İsmail Hakkı Bey'e İkinci Cevap"	**Cumhuriyet**	3140	(2 Şubat 1933)
"Müsabakanın İkinci Manası"	**Cumhuriyet**	3142	(4 Şubat 1933)
"Doktorun Vicdanile Menfaati Arasındaki Tezada Dair"	**Cumhuriyet**	3145	(7 Şubat 1933)
"Hangimiz?"	**Cumhuriyet**	3146	(8 Şubat 1933)
"Doğru Mu, Değil Mi?"	**Cumhuriyet**	3150	(12 Şubat 1933)
"Güzellikten Başka İşimiz Kalmadı Mı?"	**Cumhuriyet**	3151	(13 Şubat 1933)
"Gazetelerle Muhavere"	**Cumhuriyet**	3152	(14 Şubat 1933)
"Hangi Doktorlar?"	**Cumhuriyet**	3153	(15 Şubat 1933)
"Ne Oldu Biz'lere?"	**Cumhuriyet**	3154	(16 Şubat 1933)
"Son Çare"	**Cumhuriyet**	3155	(17 Şubat 1933)
"Teselli"	**Cumhuriyet**	3156	(18 Şubat 1933)
"Pusu Kuran Tehlike"	**Cumhuriyet**	3157	(19 Şubat 1933)
"İki Hak"	**Cumhuriyet**	3159	(21 Şubat 1933)
"Ciddiyete Doğru"	**Cumhuriyet**	3160	(22 Şubat 1933)
"Halkevlerinin Yıldönümü"	**Cumhuriyet**	3163	(25 Şubat 1933)
"Türk Sana Diyor Ki"	**Cumhuriyet**	3164	(26 Şubat 1933)
"Efkâr-ı Umumiye - Halk"	**Cumhuriyet**	3165	(27 Şubat 1933)
"Dil Anketi"	**Cumhuriyet**	3182	(16 Mart 1933)
"Bugünkü Eğlencelerimiz"	**Cumhuriyet**	3183	(17 Mart 1933)
"Medeniyetin Sesi"	**Cumhuriyet**	3184	(18 Mart 1933)

"Amerikalılar, Münir Nurettin, Mesut Cemil, Fahrettin Kerim, Ömer Hayyam, Çallı İbrahim"	**Cumhuriyet**	3185	(19 Mart 1933)
"Erkek Elbiseli Kadınlar"	**Cumhuriyet**	3186	(20 Mart 1933)
"Nezle"	**Cumhuriyet**	3188	(22 Mart 1933)
"Hukuk Talebe Cemiyetinin Kararı"	**Cumhuriyet**	3189	(23 Mart 1933)
"Paris'te Bir Konferans"	**Cumhuriyet**	3190	(24 Mart 1933)
"Fikir Çarpışmaları!"	**Cumhuriyet**	3191	(25 Mart 1933)
"Tek Kitap Usulü"	**Cumhuriyet**	3192	(26 Mart 1933)
"Cinayet ve Edebiyat"	**Cumhuriyet**	3194	(28 Mart 1933)
"Tek Kitap Münasebetile"	**Cumhuriyet**	3195	(29 Mart 1933)
"Koca Sinan"	**Cumhuriyet**	3196	(30 Mart 1933)
"Sebep Arayalım"	**Cumhuriyet**	3197	(31 Mart 1933)
"Sanatın Tesiri"	**Cumhuriyet**	3199	(2 Nisan 1933)
"Serseri Yahudi"	**Cumhuriyet**	3200	(3 Nisan 1933)
"Gençlik Nedir?"	**Cumhuriyet**	3201	(4 Nisan 1933)
"Kurbanlık Koyun Kurbanlık Kitap"	**Cumhuriyet**	3202	(5 Nisan 1933)
"Bir Teklif"	**Cumhuriyet**	3203	(9 Nisan 1933)
"Musikisiz Millet"	**Cumhuriyet**	3204	(10 Nisan 1933)
"Eroin Tutkunluğu"	**Cumhuriyet**	3205	(11 Nisan 1933)
"Yeşil Hilâlciler Bile"	**Cumhuriyet**	3206	(12 Nisan 1933)
"Edebiyat Ne Olmalıdır?"	**Cumhuriyet**	3207	(13 Nisan 1933)
""Ankaralı Kız"ın Cevabı"	**Cumhuriyet**	3208	(14 Nisan 1933)
"Yaşasın Fakirler!"	**Cumhuriyet**	3209	(15 Nisan 1933)
"Bir Varmış, Bir Yokmuş"	**Cumhuriyet**	3210	(16 Nisan 1933)
"İki Şahit Daha"	**Cumhuriyet**	3211	(17 Nisan 1933)
"Yardımcı Kitap"	**Cumhuriyet**	3212	(18 Nisan 1933)
"Bekliyoruz!"	**Cumhuriyet**	3214	(20 Nisan 1933)
"Bu Çiçekler…"	**Cumhuriyet**	3216	(22 Nisan 1933)
"Sözün Kıymeti"	**Cumhuriyet**	3217	(23 Nisan 1933)
"Teknokrasi"	**Cumhuriyet**	3219	(25 Nisan 1933)
"Garip Bir Ders"	**Cumhuriyet**	3220	(26 Nisan 1933)
"Yılan İhraç Edecekmişiz"	**Cumhuriyet**	3221	(27 Nisan 1933)
""Ankara'nın Dört Kadını""	**Cumhuriyet**	3222	(28 Nisan 1933)
"Bu, Ne Demek"	**Cumhuriyet**	3223	(29 Nisan 1933)
"Sinyorun Teklifi"	**Cumhuriyet**	3224	(30 Nisan 1933)
"Z Cemiyeti"	**Cumhuriyet**	3226	(2 Mayıs 1933)
"Paris - Roma - İstanbul"	**Cumhuriyet**	3227	(3 Mayıs 1933)
"Vitrincilik"	**Cumhuriyet**	3229	(5 Mayıs 1933)
"Bouddha ve Nirvana"	**Cumhuriyet**	3230	(6 Mayıs 1933)
"M.Leon - Pierre - Quintin Acınacak Tarafı"	**Cumhuriyet**	3231	(7 Mayıs 1933)
"Saz ve İçki"	**Cumhuriyet**	3232	(8 Mayıs 1933)
"İki Buçuk Asır Yaşayan Adam"	**Cumhuriyet**	3233	(9 Mayıs 1933)
"Galatasaray Gençliği"	**Cumhuriyet**	3234	(10 Mayıs 1933)
"Şiir Ölüyor Mu?"	**Cumhuriyet**	3235	(11 Mayıs 1933)
"Kültür Mücadelesi"	**Cumhuriyet**	3236	(12 Mayıs 1933)

"Gorki Geliyor!"	**Cumhuriyet**	3238	(14 Mayıs 1933)
"Irk ve Kan"	**Cumhuriyet**	3240	(16 Mayıs 1933)
""Boş Saatlerde""	**Cumhuriyet**	3241	(17 Mayıs 1933)
"Hitler ve Gazi"	**Cumhuriyet**	3243	(19 Mayıs 1933)
"Harbe Sebep Olan İhtirasların Mahiyetine Dair"	**Cumhuriyet**	3244	(20 Mayıs 1933)
"Avrupalı Bakışıyla Türk Kadını"	**Cumhuriyet**	3245	(21 Mayıs 1933)
"Devletin Gözü"	**Cumhuriyet**	3246	(22 Mayıs 1933)
"Eski Roma ve Yeni Berlin"	**Cumhuriyet**	3247	(23 Mayıs 1933)
""Frankfurt Seyahatnamesi""	**Cumhuriyet**	3248	(24 Mayıs 1933)
"Sadece Bir Merak"	**Cumhuriyet**	3249	(25 Mayıs 1933)
"Burjuva"	**Cumhuriyet**	3250	(26 Mayıs 1933)
"Beyefendi Hazretleri"	**Cumhuriyet**	3251	(27 Mayıs 1933)
""Ömrümde Sükût""	**Cumhuriyet**	3252	(28 Mayıs 1933)
"Kimleri Yakarsınız?"	**Cumhuriyet**	3254	(30 Mayıs 1933)
"En Tabii Sual"	**Cumhuriyet**	3255	(31 Mayıs 1933)
"Kitap Yangını Müsabakası"	**Cumhuriyet**	3256	(1 Haziran 1933)
"Bir Cevap"	**Cumhuriyet**	3257	(2 Haziran 1933)
""Maruf Fransız Romancılarından""	**Cumhuriyet**	3258	(3 Haziran 1933)
"Bizim Reçetemiz"	**Cumhuriyet**	3259	(4 Haziran 1933)
"Haşim'in Son Mucizesi"	**Cumhuriyet**	3260	(5 Haziran 1933)
"Haşim'in Gidişi"	**Cumhuriyet**	3261	(6 Haziran 1933)
"İnsan Kanını şerbet Gibi Yutturmak Sanatına Dair"	**Cumhuriyet**	3263	(8 Haziran 1933)
"Haşim'i Tebcil"	**Cumhuriyet**	3264	(9 Haziran 1933)
"Alelade Bir Zabıta Vakası Değil"	**Cumhuriyet**	3265	(10 Haziran 1933)
"Bugün Kitaplar Yanıyor"	**Cumhuriyet**	3266	(11 Haziran 1933)
"Dünyanın Sonu"	**Cumhuriyet**	3267	(12 Haziran 1933)
"İktisat Konferansının Havası"	**Cumhuriyet**	3269	(14 Haziran 1933)
"Bir Gaip Daha"	**Cumhuriyet**	3270	(15 Haziran 1933)
"Ecnebi Mekteplerinde Türkçe"	**Cumhuriyet**	3271	(16 Haziran 1933)
"Her Gün Yazmak"	**Cumhuriyet**	3272	(17 Haziran 1933)
"Bir Teklif"	**Cumhuriyet**	3273	(18 Haziran 1933)
"İstenilen Bir Edebiyat"	**Cumhuriyet**	3274	(19 Haziran 1933)
"Alev Saçağı Sardıkça…"	**Cumhuriyet**	3276	(21 Haziran 1933)
"Yedi Günün Haşim Nüshası"	**Cumhuriyet**	3277	(22 Haziran 1933)
"Avrupa ve Türk Sanatı"	**Cumhuriyet**	3278	(23 Haziran 1933)
"Başıma Gelenler"	**Cumhuriyet**	3279	(24 Haziran 1933)
"Dinle Beni Delikanlı"	**Cumhuriyet**	3280	(25 Haziran 1933)
"Fridman Münakaşası"	**Cumhuriyet**	3282	(27 Haziran 1933)
"Sanat ve Gaye"	**Cumhuriyet**	3283	(28 Haziran 1933)
"Basit ve Doğru Bir Mukayese"	**Cumhuriyet**	3284	(29 Haziran 1933)
"Ben Hint Fakiri Değilim"	**Cumhuriyet**	3285	(30 Haziran 1933)
"Kitaplarımızın Şekilleri"	**Cumhuriyet**	3287	(2 Temmuz 1933)
"Milliyete Cevap"	**Cumhuriyet**	3288	(3 Temmuz 1933)
"Tahkir ve Teşhis"	**Cumhuriyet**	3289	(4 Temmuz 1933)
"Hangi Teze İstinaden!"	**Cumhuriyet**	3291	(6 Temmuz 1933)

''Tarihin Dilile''	**Cumhuriyet**	3292	(7 Temmuz 1933)
""Türk Tefekkürü Tarihi""	**Cumhuriyet**	3293	(8 Temmuz 1933)
"Hareket Asrı"	**Cumhuriyet**	3294	(9 Temmuz 1933)
"Sade Mi, Şekerli Mi?"	**Cumhuriyet**	3295	(10 Temmuz 1933)
"Hayat Karşısında Sistemlerimiz"	**Cumhuriyet**	3296	(11 Temmuz 1933)
''Talebe Birliğinin Gezintisi''	**Cumhuriyet**	3298	(13 Temmuz 1933)
''Bir Dedikodu''	**Cumhuriyet**	3299	(14 Temmuz 1933)
"Kitaptan ve Kütüphaneden Evvel"	**Cumhuriyet**	3300	(15 Temmuz 1933)
''Hâmid Necdet'in Resim Sergisi''	**Cumhuriyet**	3302	(17 Temmuz 1933)
''Bir Tasvir Karşısında''	**Cumhuriyet**	3303	(18 Temmuz 1933)
"Propaganda Tekniği"	**Cumhuriyet**	3304	(19 Temmuz 1933)
"Manen İdam"	**Cumhuriyet**	3305	(20 Temmuz 1933)
"Seri Halinde İzdivaç"	**Cumhuriyet**	3306	(21 Temmuz 1933)
""Bursalı İsmail Hakkı""	**Cumhuriyet**	3307	(22 Temmuz 1933)
''Demokrasi ve Liberalizm''	**Cumhuriyet**	3308	(23 Temmuz 1933)
"Dünkü Manzara"	**Cumhuriyet**	3309	(24 Temmuz 1933)
"Gene Gürültüye Dair"	**Cumhuriyet**	3310	(25 Temmuz 1933)
"Üç İddianın Kıymeti"	**Cumhuriyet**	3312	(27 Temmuz 1933)
"Cevapsız Bırakmamak İçin"	**Cumhuriyet**	3313	(28 Temmuz 1933)
"İnkılabımızın İdeolojisi"	**Cumhuriyet**	3314	(29 Temmuz 1933)
"Garip Bir Müdafaa Karşısında"	**Cumhuriyet**	3315	(30 Temmuz 1933)
"Statikten Dinamiğe"	**Cumhuriyet**	3316	(31 Temmuz 1933)
''Bir Kadrocu Dostuma''	**Cumhuriyet**	3317	(1 Ağustos 1933)
"Bir Münakaşanın Sonu"	**Cumhuriyet**	3318	(2 Ağustos 1933)
''Yerli Mallar Sergisinde''	**Cumhuriyet**	3319	(3 Ağustos 1933)
"Okumakla Okumak Arasında"	**Cumhuriyet**	3321	(5 Ağustos 1933)
"Tenkit Karşısında Artist"	**Cumhuriyet**	3322	(6 Ağustos 1933)
"Genç Dostumun Gazetesi"	**Cumhuriyet**	3324	(8 Ağustos 1933)
"Bir İzah Devrinin Eşiğinde"	**Cumhuriyet**	3326	(10 Ağustos 1933)
"Gaye ve Usul Farkı"	**Cumhuriyet**	3327	(11 Ağustos 1933)
"Sözde Münevverler"	**Cumhuriyet**	3328	(12 Ağustos 1933)
"Fakir Üniversite Talebesi"	**Cumhuriyet**	3329	(13 Ağustos 1933)
"Türk Resminin Florinalısı"	**Cumhuriyet**	3330	(14 Ağustos 1933)
"Sözde Münevver Cesaretini Nereden Alır?"	**Cumhuriyet**	3331	(15 Ağustos 1933)
''Fransa ve Nasyonal Sosyalizm''	**Cumhuriyet**	3332	(16 Ağustos 1933)
"Tabir İhtikârı"	**Cumhuriyet**	3333	(17 Ağustos 1933)
"İflâs Var Mı?"	**Cumhuriyet**	3335	(19 Ağustos 1933)
"Dolandırıcılık Mı?"	**Cumhuriyet**	3336	(20 Ağustos 1933)
"Sanatkârın Müdafaa Hakkı"	**Cumhuriyet**	3338	(22 Ağustos 1933)
''Bu Resim Diyor Ki''	**Cumhuriyet**	3340	(24 Ağustos 1933)
"Bu Tarafa Bakan Gözler"	**Cumhuriyet**	3342	(26 Ağustos 1933)
''Garip Bir Tariz''	**Cumhuriyet**	3343	(27 Ağustos 1933)
"Açık Mektup"	**Cumhuriyet**	3344	(28 Ağustos 1933)
"Matinin Hakkı Var"	**Cumhuriyet**	3345	(29 Ağustos 1933)
"Üç Boğucu Sual"	**Cumhuriyet**	3347	(31 Ağustos 1933)
"Gene Gürültüye Dair"	**Cumhuriyet**	3349	(2 Eylül 1933)

"Ne Görürler, Ne Anlarlar?"	**Cumhuriyet**	3350	(3 Eylül 1933)
"Bu Limana Ne Lazım?"	**Cumhuriyet**	3351	(4 Eylül 1933)
"Kara Liste"	**Cumhuriyet**	3352	(5 Eylül 1933)
"Hazırlop Düşünceler"	**Cumhuriyet**	3353	(6 Eylül 1933)
"Bir Leylek Yuvasındaki Facia"	**Cumhuriyet**	3354	(7 Eylül 1933)
"Bu Zelzele, Bu Yangın, Bu Tayfun…"	**Cumhuriyet**	3355	(8 Eylül 1933)
"Artık Mazeretimiz Kalmamıştır!"	**Cumhuriyet**	3357	(10 Eylül 1933)
"Bir Müsabaka ve Bir Yangın"	**Cumhuriyet**	3358	(11 Eylül 1933)
"Bir Fransız Gazetesinin İftiraları"	**Cumhuriyet**	3359	(12 Eylül 1933)
"Bir Korkunun Yıldönümü"	**Cumhuriyet**	3360	(13 Eylül 1933)
"Muterizlere Dair"	**Cumhuriyet**	3361	(14 Eylül 1933)
""Süleyman Nazif""	**Cumhuriyet**	3362	(15 Eylül 1933)
"Köklere Doğru!"	**Cumhuriyet**	3364	(17 Eylül 1933)
"Çakmak Mastarından…"	**Cumhuriyet**	3366	(19 Eylül 1933)
"Millî Edebiyat ve İnkılâp Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	3367	(20 Eylül 1933)
"Sovyet Rusya'da İnkılâp Sanatı"	**Cumhuriyet**	3368	(21 Eylül 1933)
"Bu Da Nesi?"	**Cumhuriyet**	3370	(23 Eylül 1933)
"Toprak Duygusu"	**Cumhuriyet**	3371	(24 Eylül 1933)
"Hangi Şahsiyet?"	**Cumhuriyet**	3373	(26 Eylül 1933)
"Neşriyatı Koruma Prensibi"	**Cumhuriyet**	3375	(28 Eylül 1933)
"Hayvan Bayramı"	**Cumhuriyet**	3376	(29 Eylül 1933)
"Kültür İstiklâli"	**Cumhuriyet**	3377	(30 Eylül 1933)
"Türkçe Bilmeyen Ecnebi Muhabirleri"	**Cumhuriyet**	3379	(2 Ekim 1933)
"Raşit Rıza'dan Beklediğimiz"	**Cumhuriyet**	3380	(3 Ekim 1933)
"Eski Bir Dava"	**Cumhuriyet**	3382	(5 Ekim 1933)
"İşgalin Alevlediği Duygu"	**Cumhuriyet**	3383	(6 Ekim 1933)
"Abideden Evvel"	**Cumhuriyet**	3385	(8 Ekim 1933)
"D Grubu Sergisi Münasebetile"	**Cumhuriyet**	3386	(9 Ekim 1933)
"Gençliği Anlamak"	**Cumhuriyet**	3387	(10 Ekim 1933)
"Dünya Gençliği ve Bizimki"	**Cumhuriyet**	3388	(11 Ekim 1933)
"On Sekiz Sene!"	**Cumhuriyet**	3390	(13 Ekim 1933)
"Coğrafya edebiyatı"	**Cumhuriyet**	3391	(14 Ekim 1933)
"On Beş Saat!"	**Cumhuriyet**	3392	(15 Ekim 1933)
"Gençliğe Dair Bir İddia"	**Cumhuriyet**	3394	(17 Ekim 1933)
"Hukuk Fakültesinde"	**Cumhuriyet**	3395	(18 Ekim 1933)
"Onuncu Yıla On Gün Kaldı"	**Cumhuriyet**	3397	(20 Ekim 1933)
"Fareler ve Biz!"	**Cumhuriyet**	3399	(22 Ekim 1933)
""Engerek Düğümü"nün Muharriri"	**Cumhuriyet**	3400	(23 Ekim 1933)
"Hep Gençlik"	**Cumhuriyet**	3401	(24 Ekim 1933)
"Cumhuriyet ve Müsamaha"	**Cumhuriyet**	3402	(25 Ekim 1933)
"Serbest Bir Su ve Kara Parçası"	**Cumhuriyet**	3403	(26 Ekim 1933)
"Şimdiden Bayram"	**Cumhuriyet**	3404	(27 Ekim 1933)
"On Asrın Yıldönümü"	**Cumhuriyet**	3406	(29 Ekim 1933)
"Bugünün Sesi"	**Cumhuriyet**	3407	(30 Ekim 1933)
""Durmayalım, Düşeriz!""	**Cumhuriyet**	3409	(1 Kasım 1933)
"Bayramdan Sonra"	**Cumhuriyet**	3410	(2 Kasım 1933)

"Tahliye Edilen Mahkûmlar"	**Cumhuriyet**	3411	(3 Kasım 1933)
"Politikanın İki Manası"	**Cumhuriyet**	3413	(5 Kasım 1933)
"Mussolini'nin Son Fikirleri"	**Cumhuriyet**	3414	(6 Kasım 1933)
"Asrın Amentüsü"	**Cumhuriyet**	3415	(7 Kasım 1933)
"Kadın Asker Olabilir Mi?"	**Cumhuriyet**	3416	(8 Kasım 1933)
"Bir Okuyucumuza Cevap"	**Cumhuriyet**	3417	(9 Kasım 1933)
"Seciyelere ve Seviyelere Dair"	**Cumhuriyet**	3421	(13 Kasım 1933)
"Hakikî Münevver"	**Cumhuriyet**	3422	(14 Kasım 1933)
"Yunus Divanı Vesilesile"	**Cumhuriyet**	3423	(15 Kasım 1933)
"Caz ve Zehir Devri"	**Cumhuriyet**	3425	(17 Kasım 1933)
"Hüseyin Cahit'in Mecmuası"	**Cumhuriyet**	3426	(18 Kasım 1933)
"Üniversite"	**Cumhuriyet**	3428	(20 Kasım 1933)
"Sütun Komşum Abidin Daver'e Açık Mektup"	**Cumhuriyet**	3429	(21 Kasım 1933)
"Münevverin Hakkı"	**Cumhuriyet**	3430	(22 Kasım 1933)
"Tramvay Vecizeleri"	**Cumhuriyet**	3431	(23 Kasım 1933)
"Macaristan Falı"	**Cumhuriyet**	3432	(24 Kasım 1933)
"İnkılâbın Kitabı"	**Cumhuriyet**	3433	(25 Kasım 1933)
"Çığır Mecmuası ve Topumuz Hakkında"	**Cumhuriyet**	3435	(27 Kasım 1933)
"Hakikat ve Masal Türkiye'si"	**Cumhuriyet**	3436	(28 Kasım 1933)
"Yürüyen İnkılâbın İlk Merhalesi"	**Cumhuriyet**	3437	(29 Kasım 1933)
"Burası…"	**Cumhuriyet**	3438	(30 Kasım 1933)
"Kapıcılarımıza Varıncaya Kadar"	**Cumhuriyet**	3439	(1 Aralık 1933)
"Başıboş Cihaz"	**Cumhuriyet**	3441	(3 Aralık 1933)
"İkinci Ders"	**Cumhuriyet**	3445	(7 Aralık 1933)
"Mesul Bulunmuş"	**Cumhuriyet**	3446	(8 Aralık 1933)
""Geceleri Bizi Kimler Bekliyor?""	**Cumhuriyet**	3447	(9 Aralık 1933)
"Bir Muharririn Ölümü"	**Cumhuriyet**	3450	(12 Aralık 1933)
"Yorgunluk"	**Cumhuriyet**	3451	(13 Aralık 1933)
"Bir Ağacın Karşısında"	**Cumhuriyet**	3452	(14 Aralık 1933)
"Adam ve "Yeni Adam""	**Cumhuriyet**	3453	(15 Aralık 1933)
"İsmihasların İmlâsı"	**Cumhuriyet**	3455	(17 Aralık 1933)

TAN GAZETESİ (24 NİSAN 1935 – 16 NİSAN 1936)

"Gazete"	**Tan**	2	(24 Nisan 1935)
"Sporcu ve Külhanbey"	**Tan**	3	(25 Nisan 1935)
"Hayranlıklarımız"	**Tan**	4	(26 Nisan 1935)
"Üç Muharrir Tipi"	**Tan**	5	(27 Nisan 1935)
"Kelime"	**Tan**	6	(28 Nisan 1935)
"İdmandan Evvel Çorba"	**Tan**	7	(29 Nisan 1935)
"Yine Gazete"	**Tan**	8	(30 Nisan 1935)
"Devlet ve Matbuat"	**Tan**	9	(1 Mayıs 1935)
"Kapatılan Bir Birlik"	**Tan**	10	(2 Mayıs 1935)
"Günün Adamı"	**Tan**	11	(3 Mayıs 1935)
"Yeni ve Eski"	**Tan**	12	(4 Mayıs 1935)

"Plandan Evvel"	**Tan**	13	(5 Mayıs 1935)
"Edebiyata Ne Oldu?"	**Tan**	14	(6 Mayıs 1935)
"Karsa Dürbünle Bakanlar"	**Tan**	15	(7 Mayıs 1935)
"Meczub"	**Tan**	16	(8 Mayıs 1935)
"Bir Bayram ve Bir Anket"	**Tan**	17	(9 Mayıs 1935)
"Rejimi Anlamayan Kim?"	**Tan**	18	(10 Mayıs 1935)
"Atatürk Söyleyince"	**Tan**	19	(11 Mayıs 1935)
"Kültür İşleri"	**Tan**	20	(12 Mayıs 1935)
"Salon Hakikatleri"	**Tan**	21	(13 Mayıs 1935)
"Gizlinin Tadı"	**Tan**	22	(14 Mayıs 1935)
"Tek Fikir"	**Tan**	23	(15 Mayıs 1935)
"Son Bir Dilek"	**Tan**	24	(16 Mayıs 1935)
"Yeni Dilin Sütnineleri"	**Tan**	25	(17 Mayıs 1935)
"Yazı"	**Tan**	28	(20 Mayıs 1935)
"Salon Meselesi"	**Tan**	30	(22 Mayıs 1935)
"Türk Dilinin Sentaksı"	**Tan**	31	(23 Mayıs 1935)
"Yaş Filiz ve Kuru Odun"	**Tan**	32	(24 Mayıs 1935)
"İlk Çare"	**Tan**	35	(27 Mayıs 1935)
"Gazetelerin Kalitesi"	**Tan**	36	(28 Mayıs 1935)
"Fikir Madrabazları"	**Tan**	37	(29 Mayıs 1935)
"Bir Fikir ve İki Söylev"	**Tan**	38	(30 Mayıs 1935)
"Tenkit"	**Tan**	39	(31 Mayıs 1935)
"Her Şeyde Kalite"	**Tan**	41	(2 Haziran 1935)
"Uçak Arttırması"	**Tan**	42	(3 Haziran 1935)
"Mustafa Şekip"	**Tan**	43	(4 Haziran 1935)
"Amerika'da Bir Karar"	**Tan**	44	(5 Haziran 1935)
"Şaheser Uykuda"	**Tan**	45	(6 Haziran 1935)
"İmtihanlar"	**Tan**	46	(7 Haziran 1935)
"Traji-Komik Bir Vasiyetnamenin Senaryosu"	**Tan**	47	(8 Haziran 1935)
"Münakaşa İhtiyacı Mı?"	**Tan**	48	(9 Haziran 1935)
"Bahsimizin Dışında"	**Tan**	50	(11 Haziran 1935)
"Kıskançlık İlmi"	**Tan**	51	(12 Haziran 1935)
"Beklenen Tasfiye"	**Tan**	52	(13 Haziran 1935)
"Kültür Mütearifleri"	**Tan**	53	(14 Haziran 1935)
"İstanbul İçin"	**Tan**	54	(15 Haziran 1935)
"Saz Benizli Rahip"	**Tan**	55	(16 Haziran 1935)
"Doçent"	**Tan**	56	(17 Haziran 1935)
"İki Ayrı Bahis"	**Tan**	57	(18 Haziran 1935)
"İhtar"	**Tan**	58	(19 Haziran 1935)
"Bir Moda"	**Tan**	59	(20 Haziran 1935)
"Kırmızı Kalem"	**Tan**	60	(21 Haziran 1935)
"Münevverlerin İmtihanı"	**Tan**	61	(22 Haziran 1935)
"Sürü Adamı"	**Tan**	62	(23 Haziran 1935)
"Bir Amerikalı Terbiyeci"	**Tan**	63	(24 Haziran 1935)
"Marinetti"	**Tan**	64	(25 Haziran 1935)
"Yine Zaruri Bir Cevap"	**Tan**	65	(26 Haziran 1935)

"Sırıtmak ve Somurtmak"	**Tan**	66	(27 Haziran 1935)
"Suni İnsan Kalbi"	**Tan**	67	(28 Haziran 1935)
"Utanma"	**Tan**	68	(29 Haziran 1935)
"Hudutsuz Milliyetperverlik"	**Tan**	71	(2 Temmuz 1935)
"Yeni Cıgara Kutuları"	**Tan**	72	(3 Temmuz 1935)
"İşin Doğrusu"	**Tan**	73	(4 Temmuz 1935)
"Muhittin Üstündağ'ın Bir Vecizesi"	**Tan**	74	(5 Temmuz 1935)
"Klüp, Mahfel ve Salon"	**Tan**	75	(6 Temmuz 1935)
"Bu Gelişin Manası"	**Tan**	76	(7 Temmuz 1935)
"Randevu Evi"	**Tan**	77	(8 Temmuz 1935)
"Boğulmalar"	**Tan**	78	(9 Temmuz 1935)
"Vapurda"	**Tan**	79	(10 Temmuz 1935)
"Gürültüden Sızlananlar"	**Tan**	80	(11 Temmuz 1935)
"Bu Parayı Hastaneye Verelim"	**Tan**	81	(12 Temmuz 1935)
"Yahya Kemal'in Söyledikleri"	**Tan**	82	(13 Temmuz 1935)
"Şiir ve Nesir"	**Tan**	83	(14 Temmuz 1935)
"Çıplak Kollar ve Bacaklar"	**Tan**	84	(15 Temmuz 1935)
"Halit Ziya'ya Cevap"	**Tan**	85	(16 Temmuz 1935)
"Sporcularımızı Tebrik"	**Tan**	86	(17 Temmuz 1935)
"Tekâmül ve Öz Şiir"	**Tan**	87	(18 Temmuz 1935)
"Üç Resim Sergisi"	**Tan**	88	(19 Temmuz 1935)
"Zaaf Vesikaları"	**Tan**	89	(20 Temmuz 1935)
"Çalışmanın Manası"	**Tan**	90	(21 Temmuz 1935)
"Resim Alakası"	**Tan**	91	(22 Temmuz 1935)
"Kaldırımda Kitap"	**Tan**	92	(23 Temmuz 1935)
"Kitabın Sefaleti"	**Tan**	93	(24 Temmuz 1935)
"Bir İhtar Daha"	**Tan**	94	(25 Temmuz 1935)
"Bir Fark"	**Tan**	95	(26 Temmuz 1935)
"Talim ve Terbiyeye Dair Bir Haber"	**Tan**	96	(27 Temmuz 1935)
"Abdullah Cevdet… Casus!"	**Tan**	97	(28 Temmuz 1935)
"Afyon"	**Tan**	98	(29 Temmuz 1935)
"Fehim Efendi'nin Kahkahaları"	**Tan**	100	(31 Temmuz 1935)
"Çığlıkların Tesfiri"	**Tan**	101	(1 Ağustos 1935)
"Teşekkür"	**Tan**	102	(2 Ağustos 1935)
"Yol Mu, Hastane Mi?"	**Tan**	103	(3 Ağustos 1935)
"Faust Tercümesi"	**Tan**	104	(4 Ağustos 1935)
"Makine Kurbanları"	**Tan**	105	(5 Ağustos 1935)
"Kültür ve Kalori"	**Tan**	106	(6 Ağustos 1935)
"Kan Veren Adam"	**Tan**	107	(7 Ağustos 1935)
"Farelerin Yemek Listesi"	**Tan**	108	(8 Ağustos 1935)
"Çok Şey!"	**Tan**	109	(9 Ağustos 1935)
"Sanat ve Politika"	**Tan**	110	(10 Ağustos 1935)
"Ev Kadını ve Makine"	**Tan**	111	(11 Ağustos 1935)
"Bir Eşeğin Tevazuu"	**Tan**	112	(12 Ağustos 1935)
"Boş Bilgi ve Boş İtikat"	**Tan**	113	(13 Ağustos 1935)
"Panayırlar Kapanırsa…"	**Tan**	114	(14 Ağustos 1935)

"Sıcaklar ve Fikirler"	**Tan**	115	(15 Ağustos 1935)
"Çok Taraflı Kültür"	**Tan**	116	(16 Ağustos 1935)
"Kundura İçindeki Hakikat"	**Tan**	117	(17 Ağustos 1935)
"Sağ-Sol Kavgası"	**Tan**	118	(18 Ağustos 1935)
"Boyasız Program"	**Tan**	119	(19 Ağustos 1935)
"Sinek Hikâyesi"	**Tan**	120	(20 Ağustos 1935)
"Anadoluda Gazete ve Kitap Yayımı"	**Tan**	121	(21 Ağustos 1935)
"Broşür"	**Tan**	122	(22 Ağustos 1935)
"Casus ve Propagandacı"	**Tan**	123	(23 Ağustos 1935)
"Güneş Boyası"	**Tan**	124	(24 Ağustos 1935)
"Mayo ve Çarşaf"	**Tan**	125	(25 Ağustos 1935)
"Bir Ölçü"	**Tan**	127	(27 Ağustos 1935)
"Mussolininin Bir Sözü"	**Tan**	128	(28 Ağustos 1935)
''Buhrandan Sonra Harp''	**Tan**	129	(29 Ağustos 1935)
"Bir Bakışa Bakış"	**Tan**	130	(30 Ağustos 1935)
"Habeşistan ve 30 Ağustos "	**Tan**	131	(31 Ağustos 1935)
"Namık İsmail"	**Tan**	132	(1 Eylül 1935)
"Vakıaların Dilile…"	**Tan**	133	(2 Eylül 1935)
"Biz Medeniyeti Ne Sanıyoruz?"	**Tan**	134	(3 Eylül 1935)
"Kızılayın Kermesi"	**Tan**	135	(4 Eylül 1935)
"Vatandaşlara Bir Tavsiye"	**Tan**	136	(5 Eylül 1935)
"Tiyatroya Dair İki Eser"	**Tan**	137	(6 Eylül 1935)
''Harp Tahminleri''	**Tan**	138	(7 Eylül 1935)
"2400 Yıl Önceki Gibi!"	**Tan**	139	(8 Eylül 1935)
"Bu Kadarı Fazla"	**Tan**	140	(9 Eylül 1935)
"Şüphe ve İman"	**Tan**	141	(10 Eylül 1935)
"Şarlatan"	**Tan**	142	(11 Eylül 1935)
"Ağırlık"	**Tan**	143	(12 Eylül 1935)
"Kendimizden Başlayalım"	**Tan**	144	(13 Eylül 1935)
"Bir Ölüm ve Bir İddia"	**Tan**	145	(14 Eylül 1935)
"1935 İstanbulu"	**Tan**	146	(15 Eylül 1935)
''Pehlivan Heykeli''	**Tan**	147	(16 Eylül 1935)
"Mektep Kitapları"	**Tan**	148	(17 Eylül 1935)
"Balkan Güreşleri"	**Tan**	149	(18 Eylül 1935)
''Bayrak Sevgisi, Bayrak Bilgisi''	**Tan**	150	(19 Eylül 1935)
''Anane ve İnkılâp''	**Tan**	151	(20 Eylül 1935)
"Afrika'da Aslan Avı"	**Tan**	152	(21 Eylül 1935)
""Maslak Felaketi""	**Tan**	155	(24 Eylül 1935)
"Sanatkârın Zenginliği"	**Tan**	156	(25 Eylül 1935)
''Bir Kelime Suistimali''	**Tan**	157	(26 Eylül 1935)
"Sanatkâr ve Lüks"	**Tan**	158	(27 Eylül 1935)
''Modern Sanat''	**Tan**	159	(28 Eylül 1935)
"Eylül"	**Tan**	160	(29 Eylül 1935)
"Şiir "	**Tan**	161	(30 Eylül 1935)
''Talebe Cineyetleri''	**Tan**	162	(1 Ekim 1935)
"Hayranlık, Tesir ve Taklit"	**Tan**	163	(2 Ekim 1935)

"Harp "	**Tan**	164	(3 Ekim 1935)
"Medeniyetin İki Türlü Yürüyüşü"	**Tan**	165	(4 Ekim 1935)
"Sulh Edebiyatı"	**Tan**	166	(5 Ekim 1935)
"Para Meselesi"	**Tan**	167	(6 Ekim 1935)
"Dedikodu ve Politika"	**Tan**	168	(7 Ekim 1935)
"Dünya Gençliği Ne İstiyor?"	**Tan**	169	(8 Ekim 1935)
"Evliya Çelebi'nin Torunları"	**Tan**	170	(9 Ekim 1935)
"Sulh Şarkıları"	**Tan**	171	(10 Ekim 1935)
"Anlaşmak İlmi"	**Tan**	172	(11 Ekim 1935)
"Yine Mektep Kitapları"	**Tan**	173	(12 Ekim 1935)
"Sınıfta Gazete"	**Tan**	174	(13 Ekim 1935)
"Bir Köy Okulu"	**Tan**	175	(14 Ekim 1935)
"Yalan!"	**Tan**	176	(15 Ekim 1935)
"Beklediklerimiz"	**Tan**	177	(16 Ekim 1935)
"İngiltere Aleyhine Bir Yazı"	**Tan**	178	(17 Ekim 1935)
"Sokak"	**Tan**	179	(18 Ekim 1935)
"Ahmakça ve Alçakça"	**Tan**	180	(19 Ekim 1935)
"Sayım Günü"	**Tan**	181	(20 Ekim 1935)
"Sayım Günü, Sokaklardan Birkaç İntiba"	**Tan**	182	(21 Ekim 1935)
"İki Cins Arasında Mesafe"	**Tan**	183	(22 Ekim 1935)
"İnkılâp Sergisine Davet"	**Tan**	184	(23 Ekim 1935)
"Gazetelerin Tesiri"	**Tan**	185	(24 Ekim 1935)
"Bir Tabirin Cilveleri"	**Tan**	186	(25 Ekim 1935)
"Bayram Takları"	**Tan**	187	(26 Ekim 1935)
"Türk Sahnesinde Yeni Ümitler"	**Tan**	189	(28 Ekim 1935)
"Cumhuriyetin Amentüsü"	**Tan**	190	(29 Ekim 1935)
"Birkaç Vecize"	**Tan**	191	(30 Ekim 1935)
"Necip Fazılın "Tohum"u"	**Tan**	192	(31 Ekim 1935)
"Operetlerimiz"	**Tan**	193	(1 Kasım 1935)
"Okuyucu, Seyirci, Yazıcı"	**Tan**	194	(2 Kasım 1935)
"Sahnede Şiir ve Hakikat"	**Tan**	195	(3 Kasım 1935)
"Yeninin Klasik Olmaya Hamlesi"	**Tan**	196	(4 Kasım 1935)
"İhtiyar Münevver ve Yeni Fikir"	**Tan**	198	(6 Kasım 1935)
"Hayat Karşısında Mektep ve Kitap"	**Tan**	199	(7 Kasım 1935)
"Gençlik Buhranı"	**Tan**	200	(8 Kasım 1935)
"Namık İsmail Günü"	**Tan**	201	(9 Kasım 1935)
"Namık İsmail"	**Tan**	202	(10 Kasım 1935)
"Bir Çocuğun Cinayeti"	**Tan**	204	(12 Kasım 1935)
"Fikir ve Zikir"	**Tan**	205	(13 Kasım 1935)
"Kaza Değil, Belâ"	**Tan**	206	(14 Kasım 1935)
"Gençlik Yurt İntibaları"	**Tan**	207	(15 Kasım 1935)
"Bir Facianın Beklediği Adalet"	**Tan**	208	(16 Kasım 1935)
"Asıl Mesuller Ortada"	**Tan**	209	(17 Kasım 1935)
"Emri Vâki Asır"	**Tan**	210	(18 Kasım 1935)
"Celâl Sahir "	**Tan**	211	(19 Kasım 1935)
"Tütün İkramiyeleri"	**Tan**	212	(20 Kasım 1935)

"Fırıncının Avukatı Belediye"	**Tan**	213	(21 Kasım 1935)
"Yabancı Medeniyetlere Hayranlık"	**Tan**	214	(22 Kasım 1935)
"Ayın Parçalanacağı Hikâyesi"	**Tan**	215	(23 Kasım 1935)
"Edebiyatın Bir Kaybı"	**Tan**	216	(24 Kasım 1935)
"Ecnebi Konser ve Turneleri"	**Tan**	217	(25 Kasım 1935)
"Yukarı Kat Penceresi"	**Tan**	218	(26 Kasım 1935)
"Bir Küçük Şeyin Ehemmiyeti"	**Tan**	219	(27 Kasım 1935)
"Ramazanın Mânâsı"	**Tan**	220	(28 Kasım 1935)
"Fransa'da Aklıselim Buhranı"	**Tan**	221	(29 Kasım 1935)
"Bu Gidişle…"	**Tan**	222	(30 Kasım 1935)
"Bacalardan Tüten Mânâ"	**Tan**	223	(1 Aralık 1935)
"Çinlinin Yüreği"	**Tan**	224	(2 Aralık 1935)
"Namık Kemal"	**Tan**	225	(3 Aralık 1935)
"Namık Kemal ve Gençlik"	**Tan**	226	(4 Aralık 1935)
"Galatasaray Feodalizmi"	**Tan**	227	(5 Aralık 1935)
"Mektep Mesuldür"	**Tan**	228	(6 Aralık 1935)
"Telâş Karşısında"	**Tan**	229	(7 Aralık 1935)
"Ben Onlardan Fazla Galatasaraylıyım!"	**Tan**	231	(9 Aralık 1935)
"Bir Konferans Münasebetile"	**Tan**	232	(10 Aralık 1935)
"Kazalarda Orta Tahsil"	**Tan**	233	(11 Aralık 1935)
"Avrupalı Ruhu"	**Tan**	234	(12 Aralık 1935)
"Kalite Avrupası"	**Tan**	235	(13 Aralık 1935)
"İki Film"	**Tan**	236	(14 Aralık 1935)
"Dertli İstanbul"	**Tan**	237	(15 Aralık 1935)
"Nezle"	**Tan**	239	(17 Aralık 1935)
"Dar Bilgi ve Kültür"	**Tan**	240	(18 Aralık 1935)
"Atatürk'ü Öğen Kitaplar"	**Tan**	241	(19 Aralık 1935)
"İmtihanda"	**Tan**	242	(20 Aralık 1935)
"Erkek ve Dişi Milletler"	**Tan**	243	(21 Aralık 1935)
"Çocuk Edebiyatı"	**Tan**	244	(22 Aralık 1935)
"Büyük Bir Hizmet"	**Tan**	245	(23 Aralık 1935)
"Bütün Manasile Ölüm"	**Tan**	246	(24 Aralık 1935)
"Medeniyet Kaç Türlü Yürür?"	**Tan**	247	(25 Aralık 1935)
"Tayyare Piyangosu"	**Tan**	248	(26 Aralık 1935)
"Türk Edebiyatında Şeker Bayramı"	**Tan**	249	(27 Aralık 1935)
"İsmail Galip"	**Tan**	250	(30 Aralık 1935)
"Avrupa Rejimleri"	**Tan**	251	(31 Aralık 1935)
"Yılbaşı Vehmi"	**Tan**	252	(1 Ocak 1936)
"Yeni Senenin Falı"	**Tan**	253	(2 Ocak 1936)
"Edebiyatta Felsefe Kültürü"	**Tan**	253	(2 Ocak 1936)
"Salon Kültürü"	**Tan**	254	(3 Ocak 1936)
"Çiçeron ve Çaçaron"	**Tan**	255	(4 Ocak 1936)
"İtalya'da İki Türk Yahudisi"	**Tan**	256	(5 Ocak 1936)
"Kültür ve Umumi Matbuat"	**Tan**	257	(6 Ocak 1936)
"Kültür Bakanlığı ve Neşriyat İşleri"	**Tan**	258	(7 Ocak 1936)
"Yüzük Meselesi"	**Tan**	259	(8 Ocak 1936)

"Tahrif"	**Tan**	260	(9 Ocak 1936)
"Edebiyat Mükâfatları"	**Tan**	260	(9 Ocak 1936)
"Garp ve Türk Mizahı"	**Tan**	261	(10 Ocak 1936)
"Yaşağın Kerameti"	**Tan**	262	(11 Ocak 1936)
"Avrupada Okuyan Gençler"	**Tan**	263	(12 Ocak 1936)
"Zecri Tedbâr"	**Tan**	264	(13 Ocak 1936)
"Mimarlar ve Kalfalar"	**Tan**	265	(14 Ocak 1936)
"Bir Kalfanın Söylediğine Göre"	**Tan**	266	(15 Ocak 1936)
"Klasiklerin Tercümesi"	**Tan**	267	(16 Ocak 1936)
"Habeşistan Humması"	**Tan**	268	(17 Ocak 1936)
"Türkiyede Bir Türk"	**Tan**	269	(18 Ocak 1936)
"Unkapanında Bir Rakı Alemi"	**Tan**	270	(19 Ocak 1936)
"Memlekete Davet"	**Tan**	270	(19 Ocak 1936)
"Musiki ve Makine"	**Tan**	271	(20 Ocak 1936)
"Örnek Türk"	**Tan**	272	(21 Ocak 1936)
"Hangisi Lazım Değil?"	**Tan**	273	(22 Ocak 1936)
"Edebiyatçılar Arasında Ölüm"	**Tan**	274	(23 Ocak 1936)
"İhtira Beratları"	**Tan**	275	(24 Ocak 1936)
"Bir Manevra Filmini Seyrederken"	**Tan**	276	(25 Ocak 1936)
"Belediye Edebiyatı"	**Tan**	277	(26 Ocak 1936)
"Mithat Cemil'in Korkusu"	**Tan**	278	(27 Ocak 1936)
"Avrupa'da Sulh ve Harp Nutukları"	**Tan**	279	(28 Ocak 1936)
"Herbes, Gençlik ve Politika"	**Tan**	280	(29 Ocak 1936)
"Aczimizin Muhasebesi"	**Tan**	281	(30 Ocak 1936)
"Kendi Kendimizi İnkar"	**Tan**	282	(31 Ocak 1936)
"Ev Kadınlığı"	**Tan**	283	(1 Şubat 1936)
"Türk Kültürü Ayartılıyor!"	**Tan**	284	(2 Şubat 1936)
"Muallimler Birliği ve Meslek Cemiyetleri"	**Tan**	285	(3 Şubat 1936)
"Zaruret ve Lüks"	**Tan**	286	(4 Şubat 1936)
"Tenkit Kolaylığı"	**Tan**	286	(4 Şubat 1936)
"Osmanlı Efendisi"	**Tan**	287	(5 Şubat 1936)
"Beyazıt Meydan Muharebesi"	**Tan**	288	(6 Şubat 1936)
"Aldanmak ve İman"	**Tan**	289	(7 Şubat 1936)
"Radyoda Halk Türküleri"	**Tan**	290	(8 Şubat 1936)
"Tarihi Tefrika Edebiyatı"	**Tan**	291	(9 Şubat 1936)
"Kendine Güvenen Türkiye"	**Tan**	292	(10 Şubat 1936)
"İki İmza Kıymeti"	**Tan**	293	(11 Şubat 1936)
"Yalancı Mevsimler"	**Tan**	294	(12 Şubat 1936)
"Garip Bir Antoloji"	**Tan**	295	(13 Şubat 1936)
"Sahici Mevsimler"	**Tan**	295	(13 Şubat 1936)
"Karayel Gecesi"	**Tan**	296	(14 Şubat 1936)
"Antonojiler ve Edebiyat Tarihleri"	**Tan**	297	(15 Şubat 1936)
"Tapon Kitaplar Sergisinde"	**Tan**	298	(16 Şubat 1936)
"Edebiyat Fakültesinin Çayı"	**Tan**	299	(17 Şubat 1936)
"Amerikadan Gelen Neşe"	**Tan**	300	(18 Şubat 1936)
"Kitap ve Program"	**Tan**	301	(19 Şubat 1936)

"Büyük Adamların Yaşı"	**Tan**	302	(20 Şubat 1936)
"Baş ve Mide"	**Tan**	303	(21 Şubat 1936)
''Bizden Evvelkiler ve Sonrakiler''	**Tan**	304	(22 Şubat 1936)
"Büyükler ve Küçükler"	**Tan**	305	(23 Şubat 1936)
"Açık Başlılar"	**Tan**	306	(24 Şubat 1936)
"Rüya, Şiir, Cinnet"	**Tan**	307	(25 Şubat 1936)
"Bir Akademinin Lağvı"	**Tan**	308	(26 Şubat 1936)
"Antoloji Galeyanı"	**Tan**	309	(27 Şubat 1936)
''Halkla Beraber''	**Tan**	310	(28 Şubat 1936)
"Tramvay Kapitülasyonu"	**Tan**	311	(29 Şubat 1936)
"Harp Korkuları Arasında"	**Tan**	312	(1 Mart 1936)
''Nesiller ve Cibiliyetler''	**Tan**	313	(2 Mart 1936)
"Mecmua Salgını"	**Tan**	314	(3 Mart 1936)
"Sırat Köprüsünden Geçiş"	**Tan**	315	(4 Mart 1936)
""Türk Kafası" Tabiri"	**Tan**	316	(8 Mart 1936)
"Faust Tercümesi İçin"	**Tan**	317	(9 Mart 1936)
"Baloların Eski Cazibesi"	**Tan**	318	(10 Mart 1936)
"Çocuk Mecmuaları"	**Tan**	319	(11 Mart 1936)
""Kara Gün" Hatırası"	**Tan**	320	(12 Mart 1936)
''Harp Korkusu''	**Tan**	321	(13 Mart 1936)
"Milliyetçi Edebiyat"	**Tan**	322	(14 Mart 1936)
"Bir Konferansın Manaları"	**Tan**	323	(15 Mart 1936)
''Hamdi Suat Gittikten Sonra''	**Tan**	324	(16 Mart 1936)
"Gülmek ve Gülümsemek Vazifesi"	**Tan**	325	(17 Mart 1936)
''Nevres Konseri''	**Tan**	326	(18 Mart 1936)
''Venizelos''	**Tan**	327	(19 Mart 1936)
""Muasır Türkiye""	**Tan**	328	(20 Mart 1936)
"Şehir Tiyatrosunun Tahsisatı"	**Tan**	329	(21 Mart 1936)
''Beraber Hamle''	**Tan**	330	(22 Mart 1936)
''Tiyatro Edebiyatımızda Kıtlık''	**Tan**	331	(23 Mart 1936)
"Riyaziye Kafası"	**Tan**	332	(24 Mart 1936)
"Cep Takvimi Şairleri"	**Tan**	333	(25 Mart 1936)
"Düşeş Bekliyenler"	**Tan**	334	(26 Mart 1936)
''Afyon-Karakuyu Hattı''	**Tan**	335	(27 Mart 1936)
"Dünyanın Korkusu"	**Tan**	336	(28 Mart 1936)
"Çiçeksiz İstanbul"	**Tan**	337	(29 Mart 1936)
"Küçük Kitaplar Sağanağı"	**Tan**	338	(30 Mart 1936)
''Memur ve Amele Evleri''	**Tan**	339	(31 Mart 1936)
"İngiliz Saidin Hatıralarından Bir Parça"	**Tan**	340	(1 Nisan 1936)
"En Büyük Katil"	**Tan**	342	(3 Nisan 1936)
"Sanatkârlarımız ve Zenginlerimiz''	**Tan**	343	(4 Nisan 1936)
"Hauptmanın İdamı"	**Tan**	344	(5 Nisan 1936)
''Elektrikli Koltuk''	**Tan**	345	(6 Nisan 1936)
"Okumadın Mı?"	**Tan**	347	(8 Nisan 1936)
"Bitpazarı ve Sanatkâr"	**Tan**	348	(9 Nisan 1936)
"Sinan ve Dünya"	**Tan**	349	(10 Nisan 1936)

"Türk Sanatının Orijinalitesi"	**Tan**	350	(11 Nisan 1936)
"Boykot Lâzım!"	**Tan**	351	(12 Nisan 1936)
"10 Kuruş"	**Tan**	352	(13 Nisan 1936)
"Sağanak"	**Tan**	353	(14 Nisan 1936)
"Bir Beyoğlu Barında Resim Sergisi"	**Tan**	354	(15 Nisan 1936)
"Kuvvet Felsefesi"	**Tan**	355	(16 Nisan 1936)

CUMHURİYET GAZETESİ (19 NİSAN 1936 – 10 AĞUSTOS 1940)

"Anketlerden Sonra"	**Cumhuriyet**	4284	(19 Nisan 1936)
"Lokanta Vitrinleri"	**Cumhuriyet**	4285	(20 Nisan 1936)
"Kâğıd"	**Cumhuriyet**	4286	(21 Nisan 1936)
"Azad ve Hürriyet"	**Cumhuriyet**	4287	(22 Nisan 1936)
"Saray Duvarları"	**Cumhuriyet**	4288	(23 Nisan 1936)
"Edebiyatta Kültür Disiplini"	**Cumhuriyet**	4288	(23 Nisan 1936)
"En Büyük Tehlike"	**Cumhuriyet**	4289	(24 Nisan 1936)
"Musiki Atmosferi"	**Cumhuriyet**	4290	(25 Nisan 1936)
"Küçük Kemal"	**Cumhuriyet**	4291	(26 Nisan 1936)
"Fransa'nın Tereddüdü"	**Cumhuriyet**	4292	(27 Nisan 1936)
"Kötü Bir Taklit"	**Cumhuriyet**	4293	(28 Nisan 1936)
"Sami Paşazade Sezai"	**Cumhuriyet**	4294	(29 Nisan 1936)
"Çocuk Nefreti"	**Cumhuriyet**	4295	(30 Nisan 1936)
""Sergüzeşt""	**Cumhuriyet**	4295	(30 Nisan 1936)
"Mayıs Romantizmi"	**Cumhuriyet**	4296	(1 Mayıs 1936)
"Bir Sinemaya Girerken"	**Cumhuriyet**	4297	(2 Mayıs 1936)
"Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış"	**Cumhuriyet**	4298	(3 Mayıs 1936)
"Küfür Zarureti"	**Cumhuriyet**	4299	(4 Mayıs 1936)
"Zavallı Habeşistan"	**Cumhuriyet**	4300	(5 Mayıs 1936)
"Sınıf, Millet ve Hürriyet"	**Cumhuriyet**	4301	(6 Mayıs 1936)
"Liberalizm, Komünizm ve Nasyonalizm Karşısında"	**Cumhuriyet**	4302	(7 Mayıs 1936)
"Habeş Lokması"	**Cumhuriyet**	4303	(8 Mayıs 1936)
"Ulusal Musiki"	**Cumhuriyet**	4304	(9 Mayıs 1936)
""Gaib Aranıyor""	**Cumhuriyet**	4305	(10 Mayıs 1936)
"Freud 80 Yaşında"	**Cumhuriyet**	4305	(10 Mayıs 1936)
"İş Aranıyor"	**Cumhuriyet**	4306	(11 Mayıs 1936)
"Varlığımızın Temel Davası"	**Cumhuriyet**	4307	(12 Mayıs 1936)
"İçki ve Heyhey"	**Cumhuriyet**	4308	(13 Mayıs 1936)
"Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği Sergisinde"	**Cumhuriyet**	4309	(14 Mayıs 1936)
"Beynelmilel Bir Türk Profesörü"	**Cumhuriyet**	4310	(15 Mayıs 1936)
"Var Mıdır, Yok Mudur?"	**Cumhuriyet**	4311	(16 Mayıs 1936)
"Alim ve Büyücü"	**Cumhuriyet**	4312	(17 Mayıs 1936)
"Mesih Bekleyen Milletler"	**Cumhuriyet**	4313	(18 Mayıs 1936)
"Pierre Loti Gözlüğü"	**Cumhuriyet**	4313	(18 Mayıs 1936)
"Tek Çare"	**Cumhuriyet**	4314	(19 Mayıs 1936)
"Meslektaş"	**Cumhuriyet**	4315	(20 Mayıs 1936)

"Parti Mücadeleleri ve Dünya Görüşleri"	**Cumhuriyet**	4316	(21 Mayıs 1936)
"Necaşinin Hatıraları"	**Cumhuriyet**	4317	(22 Mayıs 1936)
"Harb İhtimalleri"	**Cumhuriyet**	4318	(23 Mayıs 1936)
"Klâkson Yasağı"	**Cumhuriyet**	4319	(24 Mayıs 1936)
"Hürriyet İlâcı"	**Cumhuriyet**	4320	(25 Mayıs 1936)
"Ahmed Haşim ve H. De Regnier"	**Cumhuriyet**	4320	(25 Mayıs 1936)
''Bir Korkunun Seyahati''	**Cumhuriyet**	4321	(26 Mayıs 1936)
''Bravo Yahya Galib''	**Cumhuriyet**	4322	(27 Mayıs 1936)
"Bütçede Lüks Masraflar Varsa"	**Cumhuriyet**	4323	(28 Mayıs 1936)
''Sembolizmin 50'nci Senesi''	**Cumhuriyet**	4323	(28 Mayıs 1936)
"Açık Hesab"	**Cumhuriyet**	4325	(30 Mayıs 1936)
"Kahramanlık ve Teknik"	**Cumhuriyet**	4326	(31 Mayıs 1936)
''Mahallebi''	**Cumhuriyet**	4327	(1 Haziran 1936)
"Tabiatçi Edebiyat ve Sembolizm''	**Cumhuriyet**	4327	(1 Haziran 1936)
"Vatana Dönüşler"	**Cumhuriyet**	4328	(2 Haziran 1936)
"Taş Atmak"	**Cumhuriyet**	4329	(3 Haziran 1936)
"Milliyetçiliğin Bir Zaruret Oluşu"	**Cumhuriyet**	4330	(4 Haziran 1936)
''Bir Vecize''	**Cumhuriyet**	4331	(5 Haziran 1936)
"Halkın İki Portresi"	**Cumhuriyet**	4332	(6 Haziran 1936)
"Milliyet ve Şahsiyet"	**Cumhuriyet**	4333	(7 Haziran 1936)
"Yıldızların Dili"	**Cumhuriyet**	4334	(8 Haziran 1936)
"İmdad İşareti"	**Cumhuriyet**	4335	(9 Haziran 1936)
''Aile Düşmanlığından Aile Müdafaasına Dönüş"	**Cumhuriyet**	4336	(10 Haziran 1936)
"Türkiye Üzerine Yeni Bir Kitab"	**Cumhuriyet**	4337	(11 Haziran 1936)
''Hayali Bir Muhakeme''	**Cumhuriyet**	4338	(12 Haziran 1936)
"Bir Facianın İfadesi"	**Cumhuriyet**	4339	(13 Haziran 1936)
"Bir Gidişin Manası"	**Cumhuriyet**	4340	(14 Haziran 1936)
"Babıalinin Büyüklüğü ve Sefaleti"	**Cumhuriyet**	4341	(15 Haziran 1936)
"Yazılarımızdaki Yabancı Sözler"	**Cumhuriyet**	4343	(17 Haziran 1936)
"Güneş Tutulurken"	**Cumhuriyet**	4345	(19 Haziran 1936)
"Gorki'nin Ölümü"	**Cumhuriyet**	4346	(20 Haziran 1936)
"Maksim Gorki'nin Müsbet Adamı"	**Cumhuriyet**	4347	(21 Haziran 1936)
"Yer Aranıyor"	**Cumhuriyet**	4348	(22 Haziran 1936)
''Akife Hasretimiz''	**Cumhuriyet**	4349	(23 Haziran 1936)
''Havalar''	**Cumhuriyet**	4350	(24 Haziran 1936)
"Demokrasiye İltifatlar"	**Cumhuriyet**	4352	(26 Haziran 1936)
"İlmin ve Felsefenin Milliyeti"	**Cumhuriyet**	4354	(28 Haziran 1936)
"İlk ve Son Sayfa"	**Cumhuriyet**	4354	(28 Haziran 1936)
"Vatan ve Hürriyet"	**Cumhuriyet**	4355	(29 Haziran 1936)
''Plajlardaki Hakikat''	**Cumhuriyet**	4356	(30 Haziran 1936)
""Bir Ses""	**Cumhuriyet**	4357	(1 Temmuz 1936)
"Gorki'nin Son Günleri"	**Cumhuriyet**	4358	(2 Temmuz 1936)
"Sözler, Haklar ve Kuvvetler"	**Cumhuriyet**	4359	(3 Temmuz 1936)
"Yabancı Dil Bilen Kızlarımız"	**Cumhuriyet**	4360	(4 Temmuz 1936)
''Milletler Cemiyetini Saran Facialar''	**Cumhuriyet**	4361	(5 Temmuz 1936)
"Ferd, Cemiyet, İnsan"	**Cumhuriyet**	4362	(6 Temmuz 1936)

"Avrupa'lı Mütehassıs"	**Cumhuriyet**	4363	(7 Temmuz 1936)
"Yeni Dostlarımız"	**Cumhuriyet**	4364	(8 Temmuz 1936)
"Evvela Bizim Davamız"	**Cumhuriyet**	4365	(9 Temmuz 1936)
"Görmemezlikten Gelmek"	**Cumhuriyet**	4366	(10 Temmuz 1936)
"Dağbaşı Adaleti"	**Cumhuriyet**	4367	(11 Temmuz 1936)
"Düello Dedikodusu"	**Cumhuriyet**	4368	(12 Temmuz 1936)
""Atatürk'ün Türkiyesi""	**Cumhuriyet**	4369	(13 Temmuz 1936)
"Romanda Bütün İnsan"	**Cumhuriyet**	4369	(13 Temmuz 1936)
"İstanbul'da Lüküs Hayat!"	**Cumhuriyet**	4370	(14 Temmuz 1936)
"Sade Suya"	**Cumhuriyet**	4371	(15 Temmuz 1936)
"Karşılıklı İnkılâb"	**Cumhuriyet**	4373	(17 Temmuz 1936)
"Montröde Ezilen Kurd"	**Cumhuriyet**	4377	(21 Temmuz 1936)
"Küçük Farklar"	**Cumhuriyet**	4378	(22 Temmuz 1936)
"Tatil ve İstirahat"	**Cumhuriyet**	4379	(23 Temmuz 1936)
"Soğuk ve Sıcak"	**Cumhuriyet**	4381	(25 Temmuz 1936)
"Boğaziçinin İflâsı"	**Cumhuriyet**	4382	(26 Temmuz 1936)
"Gidenler ve Gelenler"	**Cumhuriyet**	4383	(27 Temmuz 1936)
"Boş Vakitler"	**Cumhuriyet**	4384	(28 Temmuz 1936)
"Harp ve İhtilâl"	**Cumhuriyet**	4385	(29 Temmuz 1936)
"İş ve İşçi"	**Cumhuriyet**	4386	(30 Temmuz 1936)
"İspanyolun İçindeki Yanardağ"	**Cumhuriyet**	4387	(31 Temmuz 1936)
"İki İmtihan"	**Cumhuriyet**	4389	(2 Ağustos 1936)
"Yerle Gök Arasında"	**Cumhuriyet**	4392	(5 Ağustos 1936)
"Mısır Radyosu"	**Cumhuriyet**	4393	(6 Ağustos 1936)
"Yaralı Kuş"	**Cumhuriyet**	4394	(7 Ağustos 1936)
"Vapur Var, Vapurculuk Var"	**Cumhuriyet**	4396	(9 Ağustos 1936)
"İhtilâlde Kadın"	**Cumhuriyet**	4398	(11 Ağustos 1936)
"Elektrikli Ondülasyon"	**Cumhuriyet**	4399	(12 Ağustos 1936)
"Yemek Mostraları"	**Cumhuriyet**	4400	(13 Ağustos 1936)
"Bizim Plaj"	**Cumhuriyet**	4401	(14 Ağustos 1936)
"Bir Ayrılıktan Sonra"	**Cumhuriyet**	4403	(16 Ağustos 1936)
"Olimpiyat ve Sulh"	**Cumhuriyet**	4404	(17 Ağustos 1936)
"Almanya'da Kadın Memurlar"	**Cumhuriyet**	4405	(18 Ağustos 1936)
"Baht ve Emek"	**Cumhuriyet**	4406	(19 Ağustos 1936)
"Avrupa'yı Arıyorum!" -1-	**Cumhuriyet**	4407	(20 Ağustos 1936)
"Venedik'te Bir Gezinti -2-"	**Cumhuriyet**	4408	(21 Ağustos 1936)
"İş ve Ev"	**Cumhuriyet**	4409	(22 Ağustos 1936)
"Avrupa Bir Devdir -3-"	**Cumhuriyet**	4409	(22 Ağustos 1936)
"Olimpiyad Merdiven"	**Cumhuriyet**	4410	(23 Ağustos 1936)
"Möntröde Bizimkiler -4-"	**Cumhuriyet**	4410	(23 Ağustos 1936)
"Dil Kurultayı"	**Cumhuriyet**	4412	(25 Ağustos 1936)
"Paris'e Yaklaşırken -5-"	**Cumhuriyet**	4412	(25 Ağustos 1936)
"Halkın Konuştuğu Gibi Yazmak"	**Cumhuriyet**	4413	(26 Ağustos 1936)
"İşte Paris ! -6-"	**Cumhuriyet**	4413	(26 Ağustos 1936)
"Güçlük Nerede?"	**Cumhuriyet**	4415	(28 Ağustos 1936)
"Paris'te Gezintiler -7-"	**Cumhuriyet**	4415	(28 Ağustos 1936)

"Yarım Asırlık Resim ve Heykel Sergisi"	**Cumhuriyet**	4416	(29 Ağustos 1936)
"Küçük Tabutlar"	**Cumhuriyet**	4418	(31 Ağustos 1936)
"Galeyan Memleketi -8-"	**Cumhuriyet**	4418	(31 Ağustos 1936)
"Belediyenin 100 Otobüsü"	**Cumhuriyet**	4419	(1 Eylül 1936)
"Bir Muharririn Evinde -9-"	**Cumhuriyet**	4419	(1 Eylül 1936)
"Troçkinin Şiiri"	**Cumhuriyet**	4420	(2 Eylül 1936)
"Fransa'dan Japonya'ya Bir Göz Atış -10-"	**Cumhuriyet**	4420	(2 Eylül 1936)
"Karikatür Sergisi"	**Cumhuriyet**	4421	(3 Eylül 1936)
"Selâm"	**Cumhuriyet**	4422	(4 Eylül 1936)
"Gece Mülâkatları -11-"	**Cumhuriyet**	4422	(4 Eylül 1936)
"Hükümdar ve İnsan"	**Cumhuriyet**	4423	(5 Eylül 1936)
"İngiliz Hürriyeti"	**Cumhuriyet**	4424	(6 Eylül 1936)
"Bir Gazeteyi Ziyaret -12-"	**Cumhuriyet**	4424	(6 Eylül 1936)
"Telifsiz Tercüme"	**Cumhuriyet**	4425	(7 Eylül 1936)
"Kitap Sefaleti"	**Cumhuriyet**	4426	(8 Eylül 1936)
"Parisli Meslektaşlarla -13-"	**Cumhuriyet**	4426	(8 Eylül 1936)
"Kasımpaşanın Son Mercii"	**Cumhuriyet**	4427	(9 Eylül 1936)
"2000'in Türk'ü"	**Cumhuriyet**	4428	(10 Eylül 1936)
"Bourbon Sarayında -14-"	**Cumhuriyet**	4428	(10 Eylül 1936)
"Avrupa'nın Türk Bilgisi"	**Cumhuriyet**	4429	(11 Eylül 1936)
"Wagram Sarayında -15-"	**Cumhuriyet**	4430	(12 Eylül 1936)
"Yeni İstanbul -1-"	**Cumhuriyet**	4431	(13 Eylül 1936)
"Fransız Halkı ve Kadını -16-"	**Cumhuriyet**	4432	(14 Eylül 1936)
"Yeni İstanbul -2-"	**Cumhuriyet**	4433	(15 Eylül 1936)
"Grevler ve Pahalılık -17-"	**Cumhuriyet**	4434	(16 Eylül 1936)
"Umumî Harp ve Umumî İhtilâl"	**Cumhuriyet**	4435	(17 Eylül 1936)
"Çalışan Kadınlar -18-"	**Cumhuriyet**	4435	(17 Eylül 1936)
"Manevra"	**Cumhuriyet**	4436	(18 Eylül 1936)
""Türk Çocuğu Yaşamalıdır""	**Cumhuriyet**	4437	(19 Eylül 1936)
"Genç Bir Politikacı -19-"	**Cumhuriyet**	4438	(20 Eylül 1936)
"Acaba Ne Zaman?"	**Cumhuriyet**	4439	(21 Eylül 1936)
"Ecnebi Dil Tedrisi"	**Cumhuriyet**	4440	(22 Eylül 1936)
"Yeni İstanbul İçin 3"	**Cumhuriyet**	4441	(23 Eylül 1936)
"Millî, Milliyetçi ve Millici"	**Cumhuriyet**	4442	(24 Eylül 1936)
"Fransız Gençliği -21-"	**Cumhuriyet**	4444	(26 Eylül 1936)
"İmza Namusu"	**Cumhuriyet**	4444	(26 Eylül 1936)
"Siz Söyleyiniz"	**Cumhuriyet**	4445	(27 Eylül 1936)
"Dünyanın En İtibarlı Adamı"	**Cumhuriyet**	4446	(28 Eylül 1936)
"Bir Uyanış"	**Cumhuriyet**	4447	(29 Eylül 1936)
"Bir Müze ve Bir Sergi -22-"	**Cumhuriyet**	4448	(30 Eylül 1936)
"Frangın Sergüzeşti"	**Cumhuriyet**	4449	(1 Ekim 1936)
"İçinde Can Sıkılan Şehir"	**Cumhuriyet**	4450	(2 Ekim 1936)
"Pariste İncesaz -23-"	**Cumhuriyet**	4451	(3 Ekim 1936)
"Bizim Antakya"	**Cumhuriyet**	4451	(3 Ekim 1936)
"Mecidiyeköyü'nün Sinekleri"	**Cumhuriyet**	4453	(5 Ekim 1936)
"Paris Atölyelerinde -24-"	**Cumhuriyet**	4454	(6 Ekim 1936)

"Sancaktan Yükselen Ses"	**Cumhuriyet**	4454	(6 Ekim 1936)
"Maarif Vekâletinin Bir Kararı"	**Cumhuriyet**	4455	(7 Ekim 1936)
"Bizim Şehirciliğimiz"	**Cumhuriyet**	4456	(8 Ekim 1936)
"Son Vezir"	**Cumhuriyet**	4457	(9 Ekim 1936)
"Genç Bir Filozof -25-"	**Cumhuriyet**	4458	(10 Ekim 1936)
"Mekteplerde Felsefe Kültürü"	**Cumhuriyet**	4458	(10 Ekim 1936)
"Bir Kıyametin Tespiti"	**Cumhuriyet**	4459	(11 Ekim 1936)
"Kongolu Kızın Çıplağı"	**Cumhuriyet**	4460	(12 Ekim 1936)
"Arkadaşa Bir Sual"	**Cumhuriyet**	4461	(13 Ekim 1936)
"Teyel Siyaseti"	**Cumhuriyet**	4462	(14 Ekim 1936)
"Müze, Galeri ve Sergi Binası"	**Cumhuriyet**	4463	(15 Ekim 1936)
"Fransa'da Son Günler -26-"	**Cumhuriyet**	4463	(15 Ekim 1936)
"Kimdir Onlar?"	**Cumhuriyet**	4464	(16 Ekim 1936)
"Kaldırım, Sinek ve Medeniyet"	**Cumhuriyet**	4466	(18 Ekim 1936)
"Mektep Kitabı Fiyatları"	**Cumhuriyet**	4467	(19 Ekim 1936)
"Bir Kıyafet İhtilâlcisi -27-"	**Cumhuriyet**	4467	(19 Ekim 1936)
"Sultan Hamid ve Emrinde Çalışmış Olanlar"	**Cumhuriyet**	4469	(21 Ekim 1936)
"Ferdî Ahlak, İçtimaî Ahlak"	**Cumhuriyet**	4470	(22 Ekim 1936)
"Bizim Davamız"	**Cumhuriyet**	4471	(23 Ekim 1936)
"Yeni Bir Harp Tehlikesi"	**Cumhuriyet**	4472	(24 Ekim 1936)
"Sinek Bir Semboldür"	**Cumhuriyet**	4474	(26 Ekim 1936)
"Ziya Gökalp"	**Cumhuriyet**	4475	(27 Ekim 1936)
"Eskişehir Kazası"	**Cumhuriyet**	4476	(28 Ekim 1936)
"İki Cinsin Bayramı"	**Cumhuriyet**	4477	(29 Ekim 1936)
"Atatürk'ün Nutku"	**Cumhuriyet**	4482	(3 Kasım 1936)
"Kâğıt Fabrikası"	**Cumhuriyet**	4486	(7 Kasım 1936)
"Ankara'da Bir Sergi"	**Cumhuriyet**	4488	(9 Kasım 1936)
"Meyhane"	**Cumhuriyet**	4489	(10 Kasım 1936)
"Sivas Halısı"	**Cumhuriyet**	4490	(11 Kasım 1936)
"Oyun"	**Cumhuriyet**	4491	(12 Kasım 1936)
"Hangisi Doğru"	**Cumhuriyet**	4492	(13 Kasım 1936)
"Haklı Bir Korku"	**Cumhuriyet**	4493	(14 Kasım 1936)
"Fransa'nın Cevabı"	**Cumhuriyet**	4494	(15 Kasım 1936)
"Anadolu ve İstanbul"	**Cumhuriyet**	4495	(16 Kasım 1936)
"Kağıt Üstündeki Fransa"	**Cumhuriyet**	4497	(18 Kasım 1936)
"M.Salengronun İntiharı"	**Cumhuriyet**	4498	(19 Kasım 1936)
"Millî Türk Talebe Birliğinin Mitingi"	**Cumhuriyet**	4499	(20 Kasım 1936)
"Büyük Bir Müjde"	**Cumhuriyet**	4500	(21 Kasım 1936)
"İntihar Sebepleri"	**Cumhuriyet**	4502	(23 Kasım 1936)
"Penguenler ve Soğuklar"	**Cumhuriyet**	4503	(24 Kasım 1936)
"Orta Avrupada -30-"	**Cumhuriyet**	4504	(25 Kasım 1936)
"Sağımızı Solumuzu Şaşırmayalım"	**Cumhuriyet**	4505	(26 Kasım 1936)
"Ezelî dava"	**Cumhuriyet**	4506	(27 Kasım 1936)
"Gençlik Memleketi"	**Cumhuriyet**	4508	(29 Kasım 1936)
"Bu Beldenin Pisliği"	**Cumhuriyet**	4509	(30 Kasım 1936)
"Edebiyat Alemimiz"	**Cumhuriyet**	4511	(2 Aralık 1936)

"Son İntıbalar -31-"	**Cumhuriyet**	4511	(2 Aralık 1936)
''Nafile Manevra''	**Cumhuriyet**	4512	(3 Aralık 1936)
''Son Sualler''	**Cumhuriyet**	4513	(4 Aralık 1936)
"Bir İstatistik Üstünde"	**Cumhuriyet**	4514	(5 Aralık 1936)
"Üç Sebep"	**Cumhuriyet**	4515	(6 Aralık 1936)
"İki Top Arasındaki Fark"	**Cumhuriyet**	4516	(7 Aralık 1936)
"Fransa'da Hürriyet"	**Cumhuriyet**	4517	(8 Aralık 1936)
"Gençliğe Neler Okutmalıyız"	**Cumhuriyet**	4517	(8 Aralık 1936)
"Adana Felâketi"	**Cumhuriyet**	4518	(9 Aralık 1936)
''Dalgalar''	**Cumhuriyet**	4519	(10 Aralık 1936)
''Tarihin Harem ve Selamlık Tarafı''	**Cumhuriyet**	4520	(11 Aralık 1936)
"Bir Feragatin Manası"	**Cumhuriyet**	4521	(12 Aralık 1936)
"Sandrigham Şatosunun Saatleri"	**Cumhuriyet**	4523	(14 Aralık 1936)
''Luigi Pirandello''	**Cumhuriyet**	4523	(14 Aralık 1936)
"İki Matem İçinde Bir Bayram''	**Cumhuriyet**	4524	(15 Aralık 1936)
"Spor ve Kültür"	**Cumhuriyet**	4525	(18 Aralık 1936)
"Davamız ve Fransız Gazeteleri"	**Cumhuriyet**	4526	(19 Aralık 1936)
"Hikâye ve Romanda Memleket"	**Cumhuriyet**	4527	(20 Aralık 1936)
"Kanun İsteriz!"	**Cumhuriyet**	4528	(21 Aralık 1936)
''Kanunsuz Olmaz''	**Cumhuriyet**	4529	(22 Aralık 1936)
"Kanserle Mücadele"	**Cumhuriyet**	4530	(23 Aralık 1936)
"Dönmek Yok"	**Cumhuriyet**	4531	(24 Aralık 1936)
''Noelden Sonra''	**Cumhuriyet**	4533	(26 Aralık 1936)
"Kahramanlık Misali"	**Cumhuriyet**	4534	(27 Aralık 1936)
"Hatay Davası"	**Cumhuriyet**	4535	(28 Aralık 1936)
''Mehmed Akif''	**Cumhuriyet**	4537	(30 Aralık 1936)
''Antakya-İskenderun Alsas-Loren'e Benzer mi?''	**Cumhuriyet**	4538	(31 Aralık 1936)
"Noel ve Yılbaşı"	**Cumhuriyet**	4539	(1 Ocak 1937)
"Kendimize Darılınca"	**Cumhuriyet**	4540	(2 Ocak 1937)
"Anane ve İnkılâb"	**Cumhuriyet**	4541	(3 Ocak 1937)
"Sancaktaki Müşahidler"	**Cumhuriyet**	4542	(4 Ocak 1937)
''Maskeli Avrupa Harbi''	**Cumhuriyet**	4543	(5 Ocak 1937)
"Türkçe Kusurları"	**Cumhuriyet**	4544	(6 Ocak 1937)
"Felsefe Konferansları"	**Cumhuriyet**	4546	(8 Ocak 1937)
"Türk'ün Dostluğu ve Düşmanlığı"	**Cumhuriyet**	4547	(9 Ocak 1937)
"Türk ve Fransız Matbuatı"	**Cumhuriyet**	4548	(10 Ocak 1937)
"Atatürk'ün Askeri"	**Cumhuriyet**	4551	(13 Ocak 1937)
"Para ve İmkân"	**Cumhuriyet**	4552	(14 Ocak 1937)
"Fransa'nın Cevabı"	**Cumhuriyet**	4553	(15 Ocak 1937)
''Mizah Dersleri''	**Cumhuriyet**	4554	(16 Ocak 1937)
''Konseye Giderken''	**Cumhuriyet**	4556	(18 Ocak 1937)
''Buhrandan Buhrana''	**Cumhuriyet**	4557	(19 Ocak 1937)
"Afiş Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	4558	(20 Ocak 1937)
"Bu Gün 21 "	**Cumhuriyet**	4559	(21 Ocak 1937)
''Blum Teklifi''	**Cumhuriyet**	4560	(22 Ocak 1937)
"Edebiyat Amatörleri"	**Cumhuriyet**	4561	(23 Ocak 1937)

"Nevresin Ölümü"	**Cumhuriyet**	4562	(24 Ocak 1937)
"Büyük Ümid"	**Cumhuriyet**	4564	(26 Ocak 1937)
"Edebiyatla Meşgul Olmak"	**Cumhuriyet**	4565	(27 Ocak 1937)
"Bugünün Zaferi"	**Cumhuriyet**	4566	(28 Ocak 1937)
''Matbuat Kanunu''	**Cumhuriyet**	4567	(29 Ocak 1937)
"Vatandaşımız Ağaçlar"	**Cumhuriyet**	4568	(30 Ocak 1937)
"Elhamdülillah "	**Cumhuriyet**	4569	(31 Ocak 1937)
"Bir Mecmua Üstünde"	**Cumhuriyet**	4570	(1 Şubat 1937)
"Gene Kültür"	**Cumhuriyet**	4571	(2 Şubat 1937)
''Tiyatro Mektebiyle Beraber''	**Cumhuriyet**	4572	(3 Şubat 1937)
"Puşkin'in Ölümü ve Şerefi"	**Cumhuriyet**	4573	(4 Şubat 1937)
"Kapıya Asılan Kordelâ"	**Cumhuriyet**	4574	(5 Şubat 1937)
"A.Gide'den Bir Tercüme"	**Cumhuriyet**	4575	(6 Şubat 1937)
''Muharriri Anlamak''	**Cumhuriyet**	4576	(7 Şubat 1937)
''Propaganda Vekaleti''	**Cumhuriyet**	4578	(9 Şubat 1937)
"Büyük Rus Şairi Puşkin'in Hayatı ve Eserleri''	**Cumhuriyet**	4579	(10 Şubat 1937)
"Büyük Rus Şairi Puşkin'in Hayatı ve Eserleri -2-''	**Cumhuriyet**	4580	(11 Şubat 1937)
"Konuşan Kitap"	**Cumhuriyet**	4580	(11 Şubat 1937)
"Büyük Rus Şairi Puşkin'in Hayatı ve Eserleri -3-''	**Cumhuriyet**	4581	(12 Şubat 1937)
''En Büyük Kitab''	**Cumhuriyet**	4582	(13 Şubat 1937)
"Gelinler, Ölüler ve Çiçekler"	**Cumhuriyet**	4583	(14 Şubat 1937)
"Ağaç Sevgisi ve Bilgisi"	**Cumhuriyet**	4585	(16 Şubat 1937)
"Müdafaasız İftiralar"	**Cumhuriyet**	4586	(17 Şubat 1937)
"Ağaç Kanunu"	**Cumhuriyet**	4587	(18 Şubat 1937)
"Kütle Rejimleri"	**Cumhuriyet**	4588	(19 Şubat 1937)
"Ruh İhracatı"	**Cumhuriyet**	4590	(21 Şubat 1937)
''Alaturka ve Alafranga Edebiyat''	**Cumhuriyet**	4590	(21 Şubat 1937)
"İhtisasın Manası"	**Cumhuriyet**	4592	(26 Şubat 1937)
''Halkevleri, Üniversite ve Doçentler''	**Cumhuriyet**	4593	(27 Şubat 1937)
"Hakkını Aramak"	**Cumhuriyet**	4594	(28 Şubat 1937)
"Beklediğimiz Yasak"	**Cumhuriyet**	4596	(2 Mart 1937)
''Ankara-Bükreş''	**Cumhuriyet**	4597	(3 Mart 1937)
"Uzun ve Kısa Cümle"	**Cumhuriyet**	4598	(4 Mart 1937)
"Ayıb ve Günah"	**Cumhuriyet**	4600	(6 Mart 1937)
''Anmak Vazifesi''	**Cumhuriyet**	4602	(8 Mart 1937)
"Bir Müsteşardan Temennimiz"	**Cumhuriyet**	4603	(9 Mart 1937)
"Aşk Fantaziyesi"	**Cumhuriyet**	4604	(10 Mart 1937)
''Nezle''	**Cumhuriyet**	4605	(11 Mart 1937)
"İnkılâbı Nasıl Anlamışlar ?"	**Cumhuriyet**	4606	(12 Mart 1937)
"Tecrübe Karşısında"	**Cumhuriyet**	4607	(13 Mart 1937)
"Suriye Filoları"	**Cumhuriyet**	4611	(17 Mart 1937)
''Eski Derd''	**Cumhuriyet**	4612	(18 Mart 1937)
''Harb, Hayat ve Edebiyat''	**Cumhuriyet**	4613	(19 Mart 1937)
''Sineklere Dair Vecizeler''	**Cumhuriyet**	4614	(20 Mart 1937)
"Atatürk'ün Dünya Görüşü"	**Cumhuriyet**	4615	(21 Mart 1937)

"Tarih Nerede "	**Cumhuriyet**	4617	(23 Mart 1937)
"Jozefinanın Feryadı "	**Cumhuriyet**	4618	(24 Mart 1937)
"İnsan Muammasına Bir Bakış"	**Cumhuriyet**	4619	(25 Mart 1937)
"Tarih Alâkası"	**Cumhuriyet**	4621	(27 Mart 1937)
"Miki ve Keloğlan "	**Cumhuriyet**	4622	(28 Mart 1937)
"Avrupa'nın En Sulhçu Memleketi"	**Cumhuriyet**	4623	(29 Mart 1937)
"Meslek Ciddiyeti"	**Cumhuriyet**	4624	(30 Mart 1937)
"Gandinin Çıplağı"	**Cumhuriyet**	4626	(1 Nisan 1937)
"Dağ Başını Duman Almış"	**Cumhuriyet**	4627	(2 Nisan 1937)
"Meşhud Suç Mahkemelerinin Muvaffakiyeti"	**Cumhuriyet**	4628	(3 Nisan 1937)
"Fransa'dan Türkçe'ye Büyük Bir Lügat"	**Cumhuriyet**	4630	(5 Nisan 1937)
"İslam Dünyasının Uyanışı"	**Cumhuriyet**	4632	(7 Nisan 1937)
"Düello"	**Cumhuriyet**	4633	(8 Nisan 1937)
"Sinema Roman Tiyatro"	**Cumhuriyet**	4634	(9 Nisan 1937)
"Sinan Muaması"	**Cumhuriyet**	4635	(10 Nisan 1937)
"Eşeklerimiz ve Yollarımız"	**Cumhuriyet**	4636	(11 Nisan 1937)
"Akdeniz ve Türkiye"	**Cumhuriyet**	4637	(12 Nisan 1937)
"Belçika Tecrübesi"	**Cumhuriyet**	4638	(13 Nisan 1937)
"İzahsız Kalan Şair "	**Cumhuriyet**	4641	(16 Nisan 1937)
"İhtilâlsiz İnkılâb"	**Cumhuriyet**	4642	(17 Nisan 1937)
"Bir Sanatkârı İyice Tanımak"	**Cumhuriyet**	4644	(19 Nisan 1937)
"İsviçre'nin Rejim İmtihanı"	**Cumhuriyet**	4646	(21 Nisan 1937)
"Hâmid Gününden Sonra"	**Cumhuriyet**	4647	(22 Nisan 1937)
"23 Nisanın İlk ve Son Manası"	**Cumhuriyet**	4649	(24 Nisan 1937)
"İspanya ve İnsanlık"	**Cumhuriyet**	4650	(25 Nisan 1937)
"İstanbul'un Baharı"	**Cumhuriyet**	4651	(26 Nisan 1937)
"Türk Sanatkârı ve Abideler"	**Cumhuriyet**	4652	(27 Nisan 1937)
"İnsan Yaratan Eserler"	**Cumhuriyet**	4653	(28 Nisan 1937)
"Neticesiz Kalan Bir Sistem"	**Cumhuriyet**	4655	(30 Nisan 1937)
"Konservatuvar Koro Konseri"	**Cumhuriyet**	4656	(1 Mayıs 1937)
"Bahar İdeolojileri"	**Cumhuriyet**	4657	(2 Mayıs 1937)
"Mecmualarımıza Bir Bakış"	**Cumhuriyet**	4658	(3 Mayıs 1937)
"Müsavat Fikirleri"	**Cumhuriyet**	4659	(4 Mayıs 1937)
"Halid Ziya Gecesi"	**Cumhuriyet**	4660	(5 Mayıs 1937)
"Sayfiye ve Konfor"	**Cumhuriyet**	4661	(6 Mayıs 1937)
"Nedir Bu?"	**Cumhuriyet**	4662	(7 Mayıs 1937)
"Münasebetsiz Bir Dedikodu"	**Cumhuriyet**	4663	(8 Mayıs 1937)
"Vindsor Dükü ve Sevgilisi"	**Cumhuriyet**	4664	(9 Mayıs 1937)
"Vaktimiz Yok Mu?"	**Cumhuriyet**	4665	(10 Mayıs 1937)
"Fuzuli Münakaşası Etrafında"	**Cumhuriyet**	4665	(10 Mayıs 1937)
"Kazanç ve İhtiyaç"	**Cumhuriyet**	4666	(11 Mayıs 1937)
"Tiyatro ve Konuşmak"	**Cumhuriyet**	4667	(12 Mayıs 1937)
"İhtilâl Epidemisi"	**Cumhuriyet**	4668	(13 Mayıs 1937)
"Yeni Şiirin Süzgeci"	**Cumhuriyet**	4669	(14 Mayıs 1937)
"Münir Nureddin Konseri"	**Cumhuriyet**	4670	(15 Mayıs 1937)
"Avrupa Zevki ve Türk Ruhu "	**Cumhuriyet**	4671	(16 Mayıs 1937)

"Bir Sahtekârlığa Karşı "	**Cumhuriyet**	4672	(17 Mayıs 1937)
''Yeni Masallar''	**Cumhuriyet**	4673	(18 Mayıs 1937)
"Üç Mukaddes"	**Cumhuriyet**	4674	(19 Mayıs 1937)
"Halk Masalları"	**Cumhuriyet**	4674	(21 Mayıs 1937)
"Çıplak Duvarlardaki Hakikat "	**Cumhuriyet**	4676	(21 Mayıs 1937)
"Demokrasi Mülahataları"	**Cumhuriyet**	4677	(22 Mayıs 1937)
"Balkanlarda Müsiki İlerleyişi"	**Cumhuriyet**	4678	(23 Mayıs 1937)
''Talebe Gazeteleri''	**Cumhuriyet**	4679	(24 Mayıs 1937)
"Bir Münakaşa"	**Cumhuriyet**	4680	(25 Mayıs 1937)
"Güzel Bir Teşebbüs "	**Cumhuriyet**	4681	(26 Mayıs 1937)
''Sirkeci'de Bir Tiyatro''	**Cumhuriyet**	4683	(28 Mayıs 1937)
"Hatıralara Dair"	**Cumhuriyet**	4684	(29 Mayıs 1937)
"Bir Kürk Hikâyesi''	**Cumhuriyet**	4685	(30 Mayıs 1937)
"Pahalılık ve Soygunculuk"	**Cumhuriyet**	4686	(31 Mayıs 1937)
"İkiden Biri "	**Cumhuriyet**	4687	(1 Haziran 1937)
''Kontrol''	**Cumhuriyet**	4688	(2 Haziran 1937)
"Orta Sınıfların Uyanışı"	**Cumhuriyet**	4689	(3 Haziran 1937)
"Sıhhate Dair"	**Cumhuriyet**	4691	(5 Haziran 1937)
"Ahmet Haşim'i Anmak Nasıl Olur "	**Cumhuriyet**	4692	(6 Haziran 1937)
"Asfalt Sarhoşluğu"	**Cumhuriyet**	4693	(7 Haziran 1937)
"Onlar Ermiş Muradına "	**Cumhuriyet**	4694	(8 Haziran 1937)
"Fildişi Kule Hikâyesi"	**Cumhuriyet**	4695	(9 Haziran 1937)
"Bir Rakam Üzerinde"	**Cumhuriyet**	4696	(10 Haziran 1937)
"Kadınlar ve Kaldırımlar"	**Cumhuriyet**	4697	(11 Haziran 1937)
"Tercüme Yanlışlıkları"	**Cumhuriyet**	4698	(12 Haziran 1937)
"Gaflet ve Cüret Karşısında"	**Cumhuriyet**	4699	(13 Haziran 1937)
"Yaya Yürümek Yasak Mı ?"	**Cumhuriyet**	4700	(14 Haziran 1937)
"Atatürk'ün Hediyeleri"	**Cumhuriyet**	4702	(16 Haziran 1937)
''Fazilet Vergisi''	**Cumhuriyet**	4703	(17 Haziran 1937)
"Ayakta İçki"	**Cumhuriyet**	4704	(18 Haziran 1937)
"Spor İptilâsı"	**Cumhuriyet**	4705	(19 Haziran 1937)
"En Büyük Hastalığımız"	**Cumhuriyet**	4706	(20 Haziran 1937)
"Boş İtikadın İki Türlüsü"	**Cumhuriyet**	4707	(21 Haziran 1937)
"Tecrübe Tahtası"	**Cumhuriyet**	4708	(22 Haziran 1937)
"İbni-Sina İhtifali Üzerine"	**Cumhuriyet**	4709	(23 Haziran 1937)
''Hakaret Neye Derler ?''	**Cumhuriyet**	4710	(24 Haziran 1937)
"Gramer Kitabı"	**Cumhuriyet**	4711	(25 Haziran 1937)
''Bir Cadolozun Portresi''	**Cumhuriyet**	4712	(26 Haziran 1937)
"Yeni Fransız Kabinesi"	**Cumhuriyet**	4713	(27 Haziran 1937)
"Şeytanın Doldurduğu Silahlar"	**Cumhuriyet**	4714	(28 Haziran 1937)
"Bayraksız Ülkenin Kızları"	**Cumhuriyet**	4715	(29 Haziran 1937)
"Göç ve Göçebelik"	**Cumhuriyet**	4716	(30 Haziran 1937)
"Abdülhak Hamit Meselesi"	**Cumhuriyet**	4716	(30 Haziran 1937)
"Mevsim Korkuları"	**Cumhuriyet**	4717	(1 Temmuz 1937)
"Dostumuz İran"	**Cumhuriyet**	4718	(2 Temmuz 1937)
"Deniz Şiiri ve Deniz Sporu"	**Cumhuriyet**	4719	(3 Temmuz 1937)

"İnşa Devresi"	**Cumhuriyet**	4720	(4 Temmuz 1937)
"Kültürcü ve Sporcu"	**Cumhuriyet**	4721	(5 Temmuz 1937)
"İstanbul'da İmtihanların Neticesi"	**Cumhuriyet**	4722	(6 Temmuz 1937)
"Aşıya, Tifoya, İmtihanlara ve Yuvalara Dair"	**Cumhuriyet**	4723	(7 Temmuz 1937)
"Kaybolan Kadın"	**Cumhuriyet**	4724	(8 Temmuz 1937)
"Bir Hasbihalden Kalan İntıba"	**Cumhuriyet**	4725	(9 Temmuz 1937)
"Satılık Boğaziçi"	**Cumhuriyet**	4726	(10 Temmuz 1937)
"Edebiyat Meraklıları"	**Cumhuriyet**	4727	(11 Temmuz 1937)
"Tek Çare"	**Cumhuriyet**	4728	(12 Temmuz 1937)
"Satılık İstanbul"	**Cumhuriyet**	4729	(13 Temmuz 1937)
"Yaşasın Hürriyet"	**Cumhuriyet**	4730	(14 Temmuz 1937)
"Sesli Vapur"	**Cumhuriyet**	4731	(15 Temmuz 1937)
"Şaheser Beklerken"	**Cumhuriyet**	4732	(16 Temmuz 1937)
"Türk-Sovyet Dostluğu"	**Cumhuriyet**	4733	(17 Temmuz 1937)
"Sonu Gelmeyen Dava"	**Cumhuriyet**	4734	(18 Temmuz 1937)
"Yavan Şiirin Mesulleri"	**Cumhuriyet**	4736	(20 Temmuz 1937)
"Şahsi Teşebbüs Meselesi"	**Cumhuriyet**	4737	(21 Temmuz 1937)
"Marconi"	**Cumhuriyet**	4738	(22 Temmuz 1937)
"Öz Türklerin Türkçesi"	**Cumhuriyet**	4739	(23 Temmuz 1937)
"Ecnebi Müzisyenleri İmtihana Çekerken"	**Cumhuriyet**	4740	(24 Temmuz 1937)
"Umumî Harp, Umumî Sulh"	**Cumhuriyet**	4741	(25 Temmuz 1937)
"Hürriyet Mektebi"	**Cumhuriyet**	4743	(27 Temmuz 1937)
"Bir İmlâ Kongresi Lazım"	**Cumhuriyet**	4744	(28 Temmuz 1937)
"Descartes'a Niçin Muhtacız?"	**Cumhuriyet**	4745	(29 Temmuz 1937)
"Ahmed Rasim'in İkinci Ölümü"	**Cumhuriyet**	4746	(30 Temmuz 1937)
"İmlâ Buhranı Etrafında"	**Cumhuriyet**	4747	(31 Temmuz 1937)
"Çok Fena Bir İşaret"	**Cumhuriyet**	4748	(1 Ağustos 1937)
"Avrupa Kültürünün İki Yüzü"	**Cumhuriyet**	4750	(3 Ağustos 1937)
"Bir Derse İhtiyacı Olanlar"	**Cumhuriyet**	4751	(4 Ağustos 1937)
"Marconi'nin Bir Sözü"	**Cumhuriyet**	4752	(5 Ağustos 1937)
"Bir İmlâ Kongresinde Neler Konuşulabilir?"	**Cumhuriyet**	4752	(5 Ağustos 1937)
"Kedi ve Köpek"	**Cumhuriyet**	4753	(6 Ağustos 1937)
"Piyasa Musikisi ve Konservatuar"	**Cumhuriyet**	4754	(7 Ağustos 1937)
"Selâm Tabirleri"	**Cumhuriyet**	4755	(8 Ağustos 1937)
"Çelikten Kalp"	**Cumhuriyet**	4757	(10 Ağustos 1937)
"Adliyemizde Büyük Bir Merhale"	**Cumhuriyet**	4758	(11 Ağustos 1937)
"Tezatlar Memleketi"	**Cumhuriyet**	4758	(11 Ağustos 1937)
"Evlenmeler, Boşanmalar"	**Cumhuriyet**	4759	(12 Ağustos 1937)
"Ubeydullah ve Hâmid"	**Cumhuriyet**	4760	(13 Ağustos 1937)
"Erkeklerin Bir Vazifesi"	**Cumhuriyet**	4760	(14 Ağustos 1937)
"Bugünün ve Yarının Kadını"	**Cumhuriyet**	4760	(14 Ağustos 1937)
"İki Mevsim"	**Cumhuriyet**	4761	(15 Ağustos 1937)
"İki Numaralı İtalyan-Habeş Macerası"	**Cumhuriyet**	4763	(17 Ağustos 1937)
"Manevralar"	**Cumhuriyet**	4764	(18 Ağustos 1937)
"Noktalama İşaretleri"	**Cumhuriyet**	4765	(19 Ağustos 1937)

"Tecrübe Tahtası"	**Cumhuriyet**	4766	(20 Ağustos 1937)
"Kadına Vadedilen İstikballer Hakkında"	**Cumhuriyet**	4766	(20 Ağustos 1937)
"Avrupa Parçalanıyor"	**Cumhuriyet**	4767	(21 Ağustos 1937)
"Bir İnhitat Manzarası"	**Cumhuriyet**	4768	(22 Ağustos 1937)
"Alkolik Musiki"	**Cumhuriyet**	4770	(24 Ağustos 1937)
"Dünya Manzarası"	**Cumhuriyet**	4771	(25 Ağustos 1937)
"Öz Dilimizde Yabancı Sözler"	**Cumhuriyet**	4772	(26 Ağustos 1937)
"Şiir ve Nesir Farkı"	**Cumhuriyet**	4772	(26 Ağustos 1937)
"Komşu Radyoları"	**Cumhuriyet**	4773	(27 Ağustos 1937)
"Ali Ekrem"	**Cumhuriyet**	4774	(28 Ağustos 1937)
"Gazetecilikte Büyük Röportaj"	**Cumhuriyet**	4774	(28 Ağustos 1937)
"Hava Kurumuna Yardım Borcumuz"	**Cumhuriyet**	4775	(29 Ağustos 1937)
"Hazırız!"	**Cumhuriyet**	4777	(31 Ağustos 1937)
"Uykusuzluğa Karşı Radyo"	**Cumhuriyet**	4778	(1 Eylül 1937)
"Halk Tabirleri ve Argo"	**Cumhuriyet**	4778	(1 Eylül 1937)
"Tarla Çocuklarını Yaşatmak"	**Cumhuriyet**	4779	(2 Eylül 1937)
"Üst, Alt"	**Cumhuriyet**	4780	(3 Eylül 1937)
"Bizansı Andıran Avrupa"	**Cumhuriyet**	4781	(4 Eylül 1937)
"Meyhaneye Düşen Musiki"	**Cumhuriyet**	4782	(5 Eylül 1937)
"Eski Darülfünun Hortluyor mu?"	**Cumhuriyet**	4784	(7 Eylül 1937)
"Üniversiteye Yakından Bakarken"	**Cumhuriyet**	4785	(8 Eylül 1937)
"Konuşmalardan ve Boğuşmalardan Sonra"	**Cumhuriyet**	4786	(9 Eylül 1937)
"Alaturka Musikiyi Meyhaneden Kurtarmaya Doğru"	**Cumhuriyet**	4787	(10 Eylül 1937)
"Avrupa Çıldırmış mı?"	**Cumhuriyet**	4787	(10 Eylül 1937)
"Üniversiteye Ait Hakikatler"	**Cumhuriyet**	4788	(11 Eylül 1937)
"Mevsim Korkuları"	**Cumhuriyet**	4789	(12 Eylül 1937)
"Nazmi Ziya"	**Cumhuriyet**	4791	(14 Eylül 1937)
"İdeoloji Harbi"	**Cumhuriyet**	4792	(15 Eylül 1937)
"Bergson ve Zamanımız"	**Cumhuriyet**	4793	(16 Eylül 1937)
"3000 Yıl Sonrakiler"	**Cumhuriyet**	4794	(17 Eylül 1937)
"Hatip Aranıyor"	**Cumhuriyet**	4795	(18 Eylül 1937)
"Robert Taylor'un Meftunları"	**Cumhuriyet**	4796	(19 Eylül 1937)
"Sarı Tehlike"	**Cumhuriyet**	4798	(21 Eylül 1937)
"İkinci Tarih Kurultayı Önünde"	**Cumhuriyet**	4799	(22 Eylül 1937)
"Sulh İçinde Harp"	**Cumhuriyet**	4800	(23 Eylül 1937)
"Harp Hikâyeleri"	**Cumhuriyet**	4800	(23 Eylül 1937)
"Musadağı ve Fransız Delegesi"	**Cumhuriyet**	4802	(25 Eylül 1937)
"Çivili Geçitler"	**Cumhuriyet**	4803	(26 Eylül 1937)
"Milletlerarası Disiplin"	**Cumhuriyet**	4805	(28 Eylül 1937)
"İsmet İnönü ve Celal Bayar"	**Cumhuriyet**	4806	(29 Eylül 1937)
"Müslümanlıkta Resim ve Heykel Yasağı"	**Cumhuriyet**	4806	(29 Eylül 1937)
"İlk ve Orta Tahsilin Birleşmesi"	**Cumhuriyet**	4807	(30 Eylül 1937)
"Arapça Değil, Türkçe"	**Cumhuriyet**	4809	(2 Ekim 1937)
"İki Nara"	**Cumhuriyet**	4810	(3 Ekim 1937)
"İş Adamı Yetiştirmek"	**Cumhuriyet**	4812	(5 Ekim 1937)

"Torpilin Asıl Hedefi"	**Cumhuriyet**	4813	(6 Ekim 1937)
"Kitap Nerede, Kitap"	**Cumhuriyet**	4814	(7 Ekim 1937)
"Orta Sınıfın Uyanışı"	**Cumhuriyet**	4814	(7 Ekim 1937)
"Asfalt Rüyası"	**Cumhuriyet**	4816	(9 Ekim 1937)
"Radyoda Kadın Sesleri"	**Cumhuriyet**	4817	(10 Ekim 1937)
"Ahmet Refik"	**Cumhuriyet**	4819	(12 Ekim 1937)
"Kültür Makinesinin Bozukluğu"	**Cumhuriyet**	4820	(13 Ekim 1937)
"Üniversite Canibinden Bir Mektup"	**Cumhuriyet**	4822	(15 Ekim 1937)
"Lâdamokamelya"	**Cumhuriyet**	4822	(15 Ekim 1937)
"Tornistan Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	4823	(16 Ekim 1937)
"Yıldız Falı"	**Cumhuriyet**	4825	(18 Ekim 1937)
"Emperyalizm ve Demokrasi"	**Cumhuriyet**	4826	(19 Ekim 1937)
"Dünya Muharrirlerinin Kazancı"	**Cumhuriyet**	4827	(20 Ekim 1937)
"Kim Faşist ve Kim Komünist?"	**Cumhuriyet**	4828	(21 Ekim 1937)
"Susmak Cürmü"	**Cumhuriyet**	4830	(23 Ekim 1937)
"Günlük Gazete Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	4831	(24 Ekim 1937)
"Bir Seçimin Neticeleri"	**Cumhuriyet**	4831	(24 Ekim 1937)
"İlim ve Şiir Kitapları"	**Cumhuriyet**	4833	(26 Ekim 1937)
"Bir İhtifal Komitesi Heyecanı"	**Cumhuriyet**	4834	(27 Ekim 1937)
"Mikrofon Haysiyeti"	**Cumhuriyet**	4835	(28 Ekim 1937)
"Türk Rejiminin Muayenesi"	**Cumhuriyet**	4836	(29 Ekim 1937)
"Türk İnkılâbı"	**Cumhuriyet**	4837	(30 Ekim 1937)
"Altı Oku Anlamayanlar"	**Cumhuriyet**	4838	(31 Ekim 1937)
"Nutkun İçindeki Cümle "	**Cumhuriyet**	4840	(2 Kasım 1937)
"Üç Ahlâksız Peşinde "	**Cumhuriyet**	4841	(3 Kasım 1937)
"Bir Albüm Karşısında"	**Cumhuriyet**	4842	(4 Kasım 1937)
"Hakikat ve Nezahet"	**Cumhuriyet**	4843	(5 Kasım 1937)
"Ramazan ve Gece Hayatı"	**Cumhuriyet**	4844	(6 Kasım 1937)
"Şiirin Elmas ve Ekmek Oluşu"	**Cumhuriyet**	4845	(7 Kasım 1937)
"Sulhu Koruyan Şakırtılar"	**Cumhuriyet**	4847	(9 Kasım 1937)
"Avrupa Medeniyetinin Hataları"	**Cumhuriyet**	4848	(10 Kasım 1937)
"Taarruzdan Masun!"	**Cumhuriyet**	4851	(13 Kasım 1937)
"Machiavel Haklı Mıdır?"	**Cumhuriyet**	4851	(13 Kasım 1937)
"Gürültüye Karşı"	**Cumhuriyet**	4852	(14 Kasım 1937)
"Daralttığımız Şehir"	**Cumhuriyet**	4854	(16 Kasım 1937)
"Mahud Ontolojinin Akisleri"	**Cumhuriyet**	4855	(17 Kasım 1937)
"İnce Farklar"	**Cumhuriyet**	4856	(18 Kasım 1937)
"Memur ve İlim Adamı"	**Cumhuriyet**	4857	(19 Kasım 1937)
"Cepheliler ve Cephesizler"	**Cumhuriyet**	4858	(20 Kasım 1937)
"Okuyucu Tekâmül Ediyor"	**Cumhuriyet**	4860	(22 Kasım 1937)
"Türk Polisini Tebrik Edelim "	**Cumhuriyet**	4861	(23 Kasım 1937)
"Bir Dosta Düşmanlığımız"	**Cumhuriyet**	4862	(24 Kasım 1937)
"Kaatilin Busesi"	**Cumhuriyet**	4863	(25 Kasım 1937)
"Sahne ve Hayat"	**Cumhuriyet**	4864	(26 Kasım 1937)
"Asfalt İhtiyacı Olanlar "	**Cumhuriyet**	4864	(26 Kasım 1937)
"Rumca Konuşan Türkler"	**Cumhuriyet**	4866	(28 Kasım 1937)

"Asya'nın Uyanışı"	**Cumhuriyet**	4868	(30 Kasım 1937)
"Bizi Pişman Etmesinler"	**Cumhuriyet**	4869	(1 Aralık 1937)
"Bilmiyorlar Mı, Yoksa Unuttular Mı?"	**Cumhuriyet**	4870	(2 Aralık 1937)
"Bir Busenin Tahlili"	**Cumhuriyet**	4871	(3 Aralık 1937)
"Bayram Hediyeleri"	**Cumhuriyet**	4872	(4 Aralık 1937)
"Tekâmül Saatinin Ayarı"	**Cumhuriyet**	4873	(7 Aralık 1937)
"Üç Oğul"	**Cumhuriyet**	4874	(8 Aralık 1937)
"Bir Mukayese"	**Cumhuriyet**	4875	(9 Aralık 1937)
"İçinde Bulunduğumuz Yol"	**Cumhuriyet**	4876	(10 Aralık 1937)
"Merhamet+Kuvvet=Adalet"	**Cumhuriyet**	4877	(11 Aralık 1937)
"Bahar Anaforu"	**Cumhuriyet**	4878	(12 Aralık 1937)
"Başvekilin Nutku"	**Cumhuriyet**	4880	(14 Aralık 1937)
"Beyazlar, İhtiyarladılar Mı?"	**Cumhuriyet**	4881	(15 Aralık 1937)
"Sabrımızın Psikolojisi"	**Cumhuriyet**	4882	(16 Aralık 1937)
"Avrupa Markalı İmanlar"	**Cumhuriyet**	4883	(17 Aralık 1937)
"S Köyü Misali"	**Cumhuriyet**	4884	(18 Aralık 1937)
"Nobel Mükâfatına Layık Mıyız?"	**Cumhuriyet**	4885	(19 Aralık 1937)
"Fransa'da Krallık Rüyası"	**Cumhuriyet**	4886	(20 Aralık 1937)
"Şehirler ve Güvercinler"	**Cumhuriyet**	4887	(21 Aralık 1937)
"Cüce Simon"	**Cumhuriyet**	4888	(22 Aralık 1937)
"Kalp Yazının Ölçüsü"	**Cumhuriyet**	4889	(23 Aralık 1937)
"Sanat Jürisi"	**Cumhuriyet**	4890	(24 Aralık 1937)
"Lilith Misin, Havva Mı?"	**Cumhuriyet**	4891	(25 Aralık 1937)
"Tercih Buhranı"	**Cumhuriyet**	4892	(26 Aralık 1937)
"Çocuk ve Devlet"	**Cumhuriyet**	4894	(28 Aralık 1937)
"Tercüme Sağanağı"	**Cumhuriyet**	4895	(29 Aralık 1937)
"Tatil Günlerinin Azaltılması"	**Cumhuriyet**	4896	(30 Aralık 1937)
"İdeolejiler ve Hayatî Prensipler"	**Cumhuriyet**	4897	(31 Aralık 1937)
"Tahmin Oyunları"	**Cumhuriyet**	4898	(1 Ocak 1938)
"60 Aile Hikâyesi"	**Cumhuriyet**	4899	(2 Ocak 1938)
"Evlenme ve Nüfus Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	4901	(4 Ocak 1938)
"Gabriele d'Annunzio"	**Cumhuriyet**	4902	(5 Ocak 1938)
"Türk İnkılâbı ve Japonya"	**Cumhuriyet**	4903	(6 Ocak 1938)
"Kitap Sergileri"	**Cumhuriyet**	4904	(7 Ocak 1938)
"Agâh Efendi Kimdir?"	**Cumhuriyet**	4905	(8 Ocak 1938)
"Birkaç Pardonluk İş"	**Cumhuriyet**	4906	(9 Ocak 1938)
"Çirkinlikler Karşısında"	**Cumhuriyet**	4908	(11 Ocak 1938)
"Yeni Bir Dünyaya Hasret"	**Cumhuriyet**	4909	(12 Ocak 1938)
"Kâinat Asayişi"	**Cumhuriyet**	4910	(13 Ocak 1938)
"Memhmet Âkif ve Andre Gide"	**Cumhuriyet**	4911	(14 Ocak 1938)
"Radyoda Dram Temsilleri"	**Cumhuriyet**	4912	(15 Ocak 1938)
"Meydan ve Park"	**Cumhuriyet**	4913	(16 Ocak 1938)
"Türkçe'den Garp Dillerine Tercümeler"	**Cumhuriyet**	4915	(18 Ocak 1938)
"Züğürt Hovarda"	**Cumhuriyet**	4917	(20 Ocak 1938)
"Fransa'daki Buhranın Neticesi"	**Cumhuriyet**	4918	(21 Ocak 1938)
"Siyasî ve Edebî Alakalar"	**Cumhuriyet**	4919	(22 Ocak 1938)

"Gözlerimiz Türk Sanatkârındadır"	**Cumhuriyet**	4920	(23 Ocak 1938)
"Cezasız Terbiye"	**Cumhuriyet**	4922	(25 Ocak 1938)
"Cezadan Kasdımız Nedir?"	**Cumhuriyet**	4923	(26 Ocak 1938)
"İstanbul'u Gençleştirmek Ameliyesi"	**Cumhuriyet**	4924	(27 Ocak 1938)
"Sıkı Disiplinden Hür Disipline"	**Cumhuriyet**	4926	(29 Ocak 1938)
"Ahlâk Terbiyesinin Başka Bir Cephesi"	**Cumhuriyet**	4927	(30 Ocak 1938)
"Cumhuriyet Ahlâkı"	**Cumhuriyet**	4929	(1 Şubat 1938)
"Alaturka Sofuluğu ve Alafranga Züppeliği"	**Cumhuriyet**	4930	(2 Şubat 1938)
"Sen ve Siz"	**Cumhuriyet**	4932	(4 Şubat 1938)
"Bir Teberrü Vakası"	**Cumhuriyet**	4933	(5 Şubat 1938)
"Maarifte Tercüme Kafası"	**Cumhuriyet**	4934	(6 Şubat 1938)
"Musiki Eserlerinin Muhafazası"	**Cumhuriyet**	4936	(8 Şubat 1938)
"Gönül ve İşkence"	**Cumhuriyet**	4937	(9 Şubat 1938)
"Din Ahlâkından Dünya Ahlâkına"	**Cumhuriyet**	4938	(10 Şubat 1938)
"Kurban ve Kahraman"	**Cumhuriyet**	4939	(11 Şubat 1938)
"Dalgalar Harbi"	**Cumhuriyet**	4940	(15 Şubat 1938)
"Sadelik ve Aleladelik"	**Cumhuriyet**	4941	(16 Şubat 1938)
"Parasızlık ve Sistemsizlik"	**Cumhuriyet**	4942	(17 Şubat 1938)
"Bir Hamle Karşısında"	**Cumhuriyet**	4943	(18 Şubat 1938)
"Demokrasilerin Reveransı"	**Cumhuriyet**	4944	(19 Şubat 1938)
"Tekirdağlı'nın Düşündürdükleri"	**Cumhuriyet**	4945	(20 Şubat 1938)
"Halkevleri"	**Cumhuriyet**	4949	(24 Şubat 1938)
"Zavallı Dünya"	**Cumhuriyet**	4950	(25 Şubat 1938)
"Yeni ve Eski"	**Cumhuriyet**	4952	(27 Şubat 1938)
"Balkan İdeali"	**Cumhuriyet**	4954	(1 Mart 1938)
"Millet Mi Evveldir, İnsan Mı?"	**Cumhuriyet**	4955	(2 Mart 1938)
"İsmi Has Disiplini"	**Cumhuriyet**	4956	(3 Mart 1938)
"Meyhane Sazı ve Konser Musikisi"	**Cumhuriyet**	4957	(4 Mart 1938)
"Gabriele d'Annuncio"	**Cumhuriyet**	4958	(5 Mart 1938)
"Kim Cephe Alıyor"	**Cumhuriyet**	4959	(6 Mart 1938)
"Tarihî Türk Musikisi Koro Konseri"	**Cumhuriyet**	4961	(8 Mart 1938)
"Halis ve Müteredddi Tipler"	**Cumhuriyet**	4963	(10 Mart 1938)
"Avusturya Dolaması"	**Cumhuriyet**	4964	(11 Mart 1938)
"Okyanus Ötesinde Türk Dostluğu"	**Cumhuriyet**	4965	(12 Mart 1938)
"Bir Korkunun İstismarı"	**Cumhuriyet**	4966	(13 Mart 1938)
"Sınıf ve Millet Hamleleri"	**Cumhuriyet**	4968	(15 Mart 1938)
"Yahudiler Ne Olacak?"	**Cumhuriyet**	4969	(16 Mart 1938)
"Fransa'da İstikrarsızlık"	**Cumhuriyet**	4970	(17 Mart 1938)
"Dobra"	**Cumhuriyet**	4971	(18 Mart 1938)
"Melemeler ve Hakikatler"	**Cumhuriyet**	4972	(19 Mart 1938)
"Tüyler Ürpertici Bir İlan"	**Cumhuriyet**	4973	(20 Mart 1938)
"Sanat Eseri, Bir Şey İspat Eder Mi?"	**Cumhuriyet**	4975	(22 Mart 1938)
"Avusturya'nın Mezarı Önünde"	**Cumhuriyet**	4976	(23 Mart 1938)
"Fransa Ne Yapabilir?"	**Cumhuriyet**	4977	(24 Mart 1938)
"Bu Dünya Gemisi"	**Cumhuriyet**	4978	(25 Mart 1938)
"Miting Değil, Mekteb!"	**Cumhuriyet**	4979	(26 Mart 1938)

"Haç Üstünde Balta"	**Cumhuriyet**	4980	(27 Mart 1938)
"Kunduzun İnsiyakı ve Hasan'ın Sezişi"	**Cumhuriyet**	4982	(29 Mart 1938)
''Yalan Harbi''	**Cumhuriyet**	4984	(31 Mart 1938)
"Burjuva Kelimesine Verilen Manalar''	**Cumhuriyet**	4985	(1 Nisan 1938)
"Millî Birlik Zarureti"	**Cumhuriyet**	4986	(2 Nisan 1938)
''En Bahtiyar Devlet''	**Cumhuriyet**	4987	(3 Nisan 1938)
''Balkan Matbuat Konferansı"	**Cumhuriyet**	4991	(7 Nisan 1938)
"Yeni Bursa'ya Bir Bakış -1-''	**Cumhuriyet**	4992	(8 Nisan 1938)
"Dış Politika Heyecanı"	**Cumhuriyet**	4993	(9 Nisan 1938)
"Bir Fikir Mirası"	**Cumhuriyet**	4994	(10 Nisan 1938)
"Yeni Bursa'ya Bir Bakış -2-''	**Cumhuriyet**	4995	(11 Nisan 1938)
""Gazete, gazete, gazete!""	**Cumhuriyet**	4996	(12 Nisan 1938)
''16 Maddenin Senaryosu''	**Cumhuriyet**	4997	(13 Nisan 1938)
"Alafranga Edebiyatın İlk Şairi"	**Cumhuriyet**	4998	(14 Nisan 1938)
"Pazarlık"	**Cumhuriyet**	4999	(15 Nisan 1938)
"Dünya Sağa Mı Gidiyor Sola Mı?"	**Cumhuriyet**	5000	(16 Nisan 1938)
"Avusturya ile Almanya Arasında Görmek İstediğiniz Fark"	**Cumhuriyet**	5001	(17 Nisan 1938)
"Bir Serginin Düşündürdükleri"	**Cumhuriyet**	5003	(19 Nisan 1938)
"Romanya Vakası"	**Cumhuriyet**	5004	(20 Nisan 1938)
"Sigara, Gözlerimiz ve Ruhumuz"	**Cumhuriyet**	5005	(21 Nisan 1938)
"Kırşehir Felaketi"	**Cumhuriyet**	5006	(22 Nisan 1938)
''Mukayeseli 23 Nisan''	**Cumhuriyet**	5007	(23 Nisan 1938)
"Haydut mu, Kahraman mı?"	**Cumhuriyet**	5008	(24 Nisan 1938)
"Çocuk ve Sinema''	**Cumhuriyet**	5011	(27 Nisan 1938)
"Modernizmin Resmî Kıymeti"	**Cumhuriyet**	5012	(28 Nisan 1938)
"Nirvana'nın Son Uykusu"	**Cumhuriyet**	5013	(29 Nisan 1938)
"Yapı Humması"	**Cumhuriyet**	5014	(30 Nisan 1938)
"Tam Bir Sulha Doğru"	**Cumhuriyet**	5015	(1 Mayıs 1938)
"Mutfakta İhtilâl"	**Cumhuriyet**	5017	(3 Mayıs 1938)
"Tenkide Dair Bir Münakaşa"	**Cumhuriyet**	5018	(4 Mayıs 1938)
"Bir Terbiye Hasadı"	**Cumhuriyet**	5019	(5 Mayıs 1938)
"Bazı Muharrirlerimize Dair"	**Cumhuriyet**	5020	(6 Mayıs 1938)
"Şiir Çağını Değiştiriyor"	**Cumhuriyet**	5021	(7 Mayıs 1938)
"Alaturkadan Usandık Mı?"	**Cumhuriyet**	5022	(8 Mayıs 1938)
"Soysuzlaşmış Sanat"	**Cumhuriyet**	5024	(10 Mayıs 1938)
"Akidelerin Fena Tarafı"	**Cumhuriyet**	5025	(11 Mayıs 1938)
"Bıyığın Tereddisi"	**Cumhuriyet**	5026	(12 Mayıs 1938)
"Harp Tekniğinde Mübalağalar"	**Cumhuriyet**	5027	(13 Mayıs 1938)
"Neden Muharrir Yetişmiyor?"	**Cumhuriyet**	5028	(14 Mayıs 1938)
''Nevrastenik Medeniyet''	**Cumhuriyet**	5029	(15 Mayıs 1938)
"Bir Gramer İhtilâfı"	**Cumhuriyet**	5031	(17 Mayıs 1938)
''Radyoya Dair Hakikatler''	**Cumhuriyet**	5032	(18 Mayıs 1938)
"19 Mayıs Karşısında Fransa"	**Cumhuriyet**	5033	(19 Mayıs 1938)
''Kim Kaybeder?''	**Cumhuriyet**	5034	(20 Mayıs 1938)
"Fransa Gene Pişman Olacak"	**Cumhuriyet**	5035	(21 Mayıs 1938)
"Hakkı Fetih"	**Cumhuriyet**	5036	(22 Mayıs 1938)

"Argo ve Halk Tâbirleri"	**Cumhuriyet**	5039	(25 Mayıs 1938)
"Anane ve Müstehase"	**Cumhuriyet**	5040	(26 Mayıs 1938)
"Bekarlık Aleyhine Kanun"	**Cumhuriyet**	5041	(27 Mayıs 1938)
"Küfür ve Argo"	**Cumhuriyet**	5042	(28 Mayıs 1938)
"Asrî Mezarlık Meselesi"	**Cumhuriyet**	5043	(29 Mayıs 1938)
"Kuvvet ve Şefkat"	**Cumhuriyet**	5045	(31 Mayıs 1938)
''Talebe Eşkıyalıkları''	**Cumhuriyet**	5046	(1 Haziran 1938)
"İki Ziya Gökalp"	**Cumhuriyet**	5047	(2 Haziran 1938)
''Abes Bir Tavsiye''	**Cumhuriyet**	5049	(4 Haziran 1938)
''Onlar ve Memleket''	**Cumhuriyet**	5050	(5 Haziran 1938)
""Yakub ve Ötekiler""	**Cumhuriyet**	5052	(7 Haziran 1938)
''Muharrir ve Kanun''	**Cumhuriyet**	5053	(8 Haziran 1938)
''Modern ve Ultramodern''	**Cumhuriyet**	5054	(9 Haziran 1938)
"Kısırlık"	**Cumhuriyet**	5055	(10 Haziran 1938)
"Münevverlerimize Dair"	**Cumhuriyet**	5056	(11 Haziran 1938)
''Maariften Polise ve Adliyeye''	**Cumhuriyet**	5058	(13 Haziran 1938)
"İspanya Umumî Harbi"	**Cumhuriyet**	5059	(14 Haziran 1938)
"Aruza Niçin Dönemeyiz"	**Cumhuriyet**	5060	(15 Haziran 1938)
"Çargrad Propagandası"	**Cumhuriyet**	5061	(16 Haziran 1938)
"Geniş Dava"	**Cumhuriyet**	5062	(17 Haziran 1938)
"Sarışın Kadının Esrarı"	**Cumhuriyet**	5063	(18 Haziran 1938)
"Muharrirlik Neden Bir Meslek Değildir?"	**Cumhuriyet**	5065	(20 Haziran 1938)
"Diyarbakır Cezaevi Mahkumlarına"	**Cumhuriyet**	5066	(21 Haziran 1938)
''Ruh Zehirlenmelerinin Panzehiri''	**Cumhuriyet**	5067	(22 Haziran 1938)
"Milletler Cemiyetine Verilmesi Lazım Şekil"	**Cumhuriyet**	5068	(23 Haziran 1938)
"Genç Neslin En Güzel Hikâyeleri"	**Cumhuriyet**	5069	(24 Haziran 1938)
"Gene Bir Talebe Vakası"	**Cumhuriyet**	5071	(26 Haziran 1938)
"Bir Mektubun Öz Manası"	**Cumhuriyet**	5073	(28 Haziran 1938)
''Sanat Eseri ve Gazete Haberi''	**Cumhuriyet**	5074	(29 Haziran 1938)
""Zeytindağı""	**Cumhuriyet**	5076	(1 Temmuz 1938)
''Bakkallar, Muallimler ve Muharrirler''	**Cumhuriyet**	5077	(2 Temmuz 1938)
"Türk Gazetesi"	**Cumhuriyet**	5078	(3 Temmuz 1938)
"Hatay Antlaşması"	**Cumhuriyet**	5080	(5 Temmuz 1938)
''Eskiden Nefret''	**Cumhuriyet**	5081	(6 Temmuz 1938)
"Bir Şifa Cenneti"	**Cumhuriyet**	5082	(7 Temmuz 1938)
"Siyasî ve Gayrisiyasî"	**Cumhuriyet**	5083	(8 Temmuz 1938)
"Ömer Seyfeddin Külliyatı"	**Cumhuriyet**	5084	(9 Temmuz 1938)
"Gazetelerden ve Mecmualardan İstenen Teminat''	**Cumhuriyet**	5085	(10 Temmuz 1938)
"Operanın Son Günlerinde Miyiz?"	**Cumhuriyet**	5087	(12 Temmuz 1938)
"Osmanlı Cumhuriyeti"	**Cumhuriyet**	5088	(13 Temmuz 1938)
"İki Türlü Kuvvet"	**Cumhuriyet**	5089	(14 Temmuz 1938)
''Sinir Dinamosu''	**Cumhuriyet**	5090	(15 Temmuz 1938)
''Zenginlerimize''	**Cumhuriyet**	5091	(16 Temmuz 1938)
"İki Türlü Anlayış"	**Cumhuriyet**	5092	(17 Temmuz 1938)
''Bir Okuyucumuza''	**Cumhuriyet**	5094	(19 Temmuz 1938)

""Üç İstanbul""	**Cumhuriyet**	5095	(20 Temmuz 1938)
""Dönen Talebelerden Mesul Kim?""	**Cumhuriyet**	5096	(21 Temmuz 1938)
"Kitapsızlık ve Kötü Kitap"	**Cumhuriyet**	5097	(22 Temmuz 1938)
"İki Cins Yahudi"	**Cumhuriyet**	5098	(23 Temmuz 1938)
"Hastanelerde Ücret Meselesi"	**Cumhuriyet**	5100	(25 Temmuz 1938)
"Beden Terbiyesi ve Futbol"	**Cumhuriyet**	5101	(26 Temmuz 1938)
"Mükemmeliyet İştiyakı"	**Cumhuriyet**	5102	(27 Temmuz 1938)
"Gazete ve Kitap"	**Cumhuriyet**	5103	(28 Temmuz 1938)
"Cam Adamı Seyrederken"	**Cumhuriyet**	5104	(29 Temmuz 1938)
"Dil Fethi"	**Cumhuriyet**	5105	(30 Temmuz 1938)
"Türk Asayişi"	**Cumhuriyet**	5107	(1 Ağustos 1938)
"Girid ve Metaksas"	**Cumhuriyet**	5108	(2 Ağustos 1938)
"İnsanlık Demagojisi"	**Cumhuriyet**	5109	(3 Ağustos 1938)
"Milletler Cemiyeti ve Sulh Prensipleri"	**Cumhuriyet**	5110	(4 Ağustos 1938)
"İstanbul Muamması"	**Cumhuriyet**	5111	(5 Ağustos 1938)
"Başlarken -1-"	**Cumhuriyet**	5112	(6 Ağustos 1938)
"Güzellik İşlerimizdeki Terslik"	**Cumhuriyet**	5112	(6 Ağustos 1938)
"İnkılâptan Evvelki Cereyanlar -2-"	**Cumhuriyet**	5113	(7 Ağustos 1938)
"En Büyük Dil Günahı"	**Cumhuriyet**	5113	(7 Ağustos 1938)
"İnkılâptan Evvelki Cereyanlar -3-"	**Cumhuriyet**	5114	(8 Ağustos 1938)
"İnkılâptan Evvelki Cereyanlar -4-"	**Cumhuriyet**	5115	(9 Ağustos 1938)
"Kitap Sevgisi"	**Cumhuriyet**	5115	(9 Ağustos 1938)
"İnkılâptan Evvelki Cereyanlar -5-"	**Cumhuriyet**	5116	(10 Ağustos 1938)
"Uzak Şark ve Bütün Dünya"	**Cumhuriyet**	5116	(10 Ağustos 1938)
"İnkılâptan Evvelki Cereyanlar -6-"	**Cumhuriyet**	5117	(11 Ağustos 1938)
"Yarının Mektepleri"	**Cumhuriyet**	5117	(11 Ağustos 1938)
"İnkılâptan evvel: Türkçülerin Programı -7-"	**Cumhuriyet**	5118	(12 Ağustos 1938)
"Hacamat"	**Cumhuriyet**	5118	(12 Ağustos 1938)
"İnkılâptan evvel: Garpçıların Programı -8-"	**Cumhuriyet**	5119	(13 Ağustos 1938)
"İnkılâptan evvel: İslamcıların Programı -9"	**Cumhuriyet**	5120	(14 Ağustos 1938)
"Yeni Bir Dünya Görüşü"	**Cumhuriyet**	5120	(14 Ağustos 1938)
"Ayrılıklar ve Beraberlikler -10-"	**Cumhuriyet**	5122	(16 Ağustos 1938)
"Tabiat Sofuluğu"	**Cumhuriyet**	5122	(16 Ağustos 1938)
"Büyük Harb Devresi -11-"	**Cumhuriyet**	5123	(17 Ağustos 1938)
"Şayia Politikası"	**Cumhuriyet**	5123	(17 Ağustos 1938)
"Büyük Harpten Sonra -12-"	**Cumhuriyet**	5124	(18 Ağustos 1938)
"İş ve Söz"	**Cumhuriyet**	5124	(18 Ağustos 1938)
"Milli Mücadelenin Ruhu -13-"	**Cumhuriyet**	5125	(19 Ağustos 1938)
"Antika Sofuluğu"	**Cumhuriyet**	5125	(19 Ağustos 1938)
"İnkılâbın İki Büyük Prensibi -14-"	**Cumhuriyet**	5126	(20 Ağustos 1938)
"Tabiat ve Cemiyette Müsavat"	**Cumhuriyet**	5126	(20 Ağustos 1938)
"İnkılâbın İki Büyük Prensibi -15-"	**Cumhuriyet**	5127	(21 Ağustos 1938)
"Meçhul Manzara"	**Cumhuriyet**	5127	(21 Ağustos 1938)
"İki Kökten Gelme İnkılâp Hareketleri -16-"	**Cumhuriyet**	5128	(22 Ağustos 1938)
" Türk Meselesine Girmeden Evvel -17-"	**Cumhuriyet**	5129	(23 Ağustos 1938)
"Tecrübe Tavşanı"	**Cumhuriyet**	5129	(23 Ağustos 1938)

"İki Âlemin Ananeleri -18-"	**Cumhuriyet**	5130	(24 Ağustos 1938)
"Fransa'da Bir Dönüm Devri"	**Cumhuriyet**	5130	(24 Ağustos 1938)
"İnkılâp Meselelerine Toplu Bir Bakış -19-"	**Cumhuriyet**	5131	(25 Ağustos 1938)
"İnsan ve Millet"	**Cumhuriyet**	5131	(25 Ağustos 1938)
"Avrupa Nedir? -20-"	**Cumhuriyet**	5132	(26 Ağustos 1938)
"Erzurum Abidesi"	**Cumhuriyet**	5132	(26 Ağustos 1938)
"Üç Tesir: A) Yunanistan -21-"	**Cumhuriyet**	5133	(27 Ağustos 1938)
"Cennet Hayalleri"	**Cumhuriyet**	5133	(27 Ağustos 1938)
"Üç Tesir: B) Roma -22-"	**Cumhuriyet**	5134	(28 Ağustos 1938)
"Üç Tesir: C) Hristiyanlık -23-"	**Cumhuriyet**	5135	(29 Ağustos 1938)
"Yalnız Bize Mahsus Garabetler"	**Cumhuriyet**	5135	(29 Ağustos 1938)
"Şark Nedir? -24-"	**Cumhuriyet**	5136	(30 Ağustos 1938)
"Nesilden Nesile ve Kulaktan Kulağa"	**Cumhuriyet**	5136	(30 Ağustos 1938)
"İki Şark Arasındaki Fark -25-"	**Cumhuriyet**	5137	(31 Ağustos 1938)
"Demokrasi Kuluçkası"	**Cumhuriyet**	5137	(31 Ağustos 1938)
"Garpta ve Şarkta Fatalizm -26-"	**Cumhuriyet**	5138	(1 Eylül 1938)
"Gandhi'nin Damarı"	**Cumhuriyet**	5138	(1 Eylül 1938)
"Türk, Arap ve Yunan Düşüncesi -27-"	**Cumhuriyet**	5139	(2 Eylül 1938)
"Hatay Meclisi Açılırken.."	**Cumhuriyet**	5139	(2 Eylül 1938)
"Günün Bilmecesi"	**Cumhuriyet**	5140	(3 Eylül 1938)
" Avrupa'da Türk ve Arap Düşüncesi -28-"	**Cumhuriyet**	5141	(4 Eylül 1938)
"İki Ayrı Gidiş-29-"	**Cumhuriyet**	5142	(5 Eylül 1938)
"İmralı Tecrübesi"	**Cumhuriyet**	5142	(5 Eylül 1938)
"Müslümanlık ve Hristiyanlık -30-"	**Cumhuriyet**	5143	(6 Eylül 1938)
"Çamlıca Tepesi"	**Cumhuriyet**	5143	(6 Eylül 1938)
"Roma İle İran Arasında -31-"	**Cumhuriyet**	5144	(7 Eylül 1938)
"Önemli Adamın Maymunu"	**Cumhuriyet**	5144	(7 Eylül 1938)
"Çaprazlama Bir Tekâmülün Sırrı -32-"	**Cumhuriyet**	5145	(8 Eylül 1938)
"Uyku ve Kitap"	**Cumhuriyet**	5145	(8 Eylül 1938)
"İngilize Dair"	**Cumhuriyet**	5146	(9 Eylül 1938)
"Step ve Site -33-"	**Cumhuriyet**	5147	(10 Eylül 1938)
"Bir Tezada Benzeyen Şey"	**Cumhuriyet**	5147	(10 Eylül 1938)
"Riyazileşmek ve Siteleşmek -34-"	**Cumhuriyet**	5148	(11 Eylül 1938)
"Ecnebilerle Türkçe Konuşmak"	**Cumhuriyet**	5148	(11 Eylül 1938)
"Sahip Olduğumuz Büyük İmkân -35-"	**Cumhuriyet**	5149	(12 Eylül 1938)
"İmralı Mahkûmlarına Dair"	**Cumhuriyet**	5149	(12 Eylül 1938)
"Kemalizm, Hayat ve İdeal -36-"	**Cumhuriyet**	5150	(13 Eylül 1938)
"Yeni Ankara Radyosu"	**Cumhuriyet**	5150	(13 Eylül 1938)
"Kararsızlık Devam Ediyor"	**Cumhuriyet**	5151	(14 Eylül 1938)
"Olabilir Mi, Olamaz Mı?"	**Cumhuriyet**	5152	(15 Eylül 1938)
"Kemalist Türk Milliyetçiliği -37-"	**Cumhuriyet**	5153	(16 Eylül 1938)
"Sulh Tayyaresi"	**Cumhuriyet**	5153	(16 Eylül 1938)
"Avrupa ve Türk Milliyetçileri -38-"	**Cumhuriyet**	5154	(17 Eylül 1938)
"Milleti Olmayan Adam"	**Cumhuriyet**	5154	(17 Eylül 1938)
"CHP VE 6 Prensibi -39-"	**Cumhuriyet**	5155	(18 Eylül 1938)
"İstanbul ve Meyhane"	**Cumhuriyet**	5156	(19 Eylül 1938)

"Yeni Tarih ve Dil Anlayışımızın Geniş Manası -40-"	**Cumhuriyet**	5157	(20 Eylül 1938)
"Yeni Plân"	**Cumhuriyet**	5157	(20 Eylül 1938)
"Hukuki ve İktisadi İzahlar -41-"	**Cumhuriyet**	5158	(21 Eylül 1938)
"Çekoslovak Sefirinin Göz Yaşları"	**Cumhuriyet**	5158	(21 Eylül 1938)
"Netice -42-"	**Cumhuriyet**	5159	(22 Eylül 1938)
"Harp ve Sulh Manzaraları"	**Cumhuriyet**	5159	(22 Eylül 1938)
""Boğaziçi - Yakından""	**Cumhuriyet**	5160	(23 Eylül 1938)
"Bir Rezalet Karşısında"	**Cumhuriyet**	5161	(24 Eylül 1938)
"Yeni Safha"	**Cumhuriyet**	5163	(26 Eylül 1938)
"Dilciler ve Edebiyatçılar"	**Cumhuriyet**	5164	(27 Eylül 1938)
"Esasta İhtilâf Yoktur"	**Cumhuriyet**	5165	(28 Eylül 1938)
"Bir "Niçin" Meselesi Yok, Bir "Nasıl" Meselesi Var"	**Cumhuriyet**	5166	(29 Eylül 1938)
"Harbe ve Sulha Dair"	**Cumhuriyet**	5167	(30 Eylül 1938)
"Sulhu Kurtaran Rakkam"	**Cumhuriyet**	5168	(1 Ekim 1938)
"Bir Ders Daha!"	**Cumhuriyet**	5169	(2 Ekim 1938)
"Fransızca Konuşan Veznedar Bayan"	**Cumhuriyet**	5171	(4 Ekim 1938)
"Sinan'ın Türbesi ve Yanındaki Yol"	**Cumhuriyet**	5172	(5 Ekim 1938)
"Asıl Sulha Doğru"	**Cumhuriyet**	5173	(6 Ekim 1938)
"Doktorların Kazancı"	**Cumhuriyet**	5181	(14 Ekim 1938)
"Klâsik Denizde"	**Cumhuriyet**	5186	(19 Ekim 1938)
"Şeref ve Hürriyet"	**Cumhuriyet**	5188	(21 Ekim 1938)
"On Beş Yıl Evvelden Ebediyete"	**Cumhuriyet**	5195	(28 Ekim 1938)
"İki Edebiyat Arasındaki Düşünce Farkı"	**Cumhuriyet**	5196	(29 Ekim 1938)
"Eşek ve Bisiklet"	**Cumhuriyet**	5201	(3 Kasım 1938)
"Fransa'ya Bir Bakış"	**Cumhuriyet**	5203	(5 Kasım 1938)
"İsmail Müştak, Celâl Nuri"	**Cumhuriyet**	5204	(6 Kasım 1938)
"Almanya'da ve Filistin'de Yahudi"	**Cumhuriyet**	5205	(7 Kasım 1938)
"Kırtasiyeciliğe Karşı"	**Cumhuriyet**	5206	(8 Kasım 1938)
"Öfke"	**Cumhuriyet**	5207	(9 Kasım 1938)
"Avrupa Buhranı İçinde Türkiye"	**Cumhuriyet**	5208	(10 Kasım 1938)
"Atatürk'ümüz"	**Cumhuriyet**	5209	(11 Kasım 1938)
"Birlik Manzarası"	**Cumhuriyet**	5210	(12 Kasım 1938)
"Atatürk ve Gençlik"	**Cumhuriyet**	5211	(13 Kasım 1938)
"Atatürk'ün ve İnönü'nün Sözleri Üzerine"	**Cumhuriyet**	5212	(14 Kasım 1938)
"Atatürk ve Dünya"	**Cumhuriyet**	5213	(15 Kasım 1938)
"Atatürk ve Millet"	**Cumhuriyet**	5214	(16 Kasım 1938)
"Atatürk ve Kadınlık"	**Cumhuriyet**	5215	(17 Kasım 1938)
"Atatürk ve Matbuat"	**Cumhuriyet**	5216	(18 Kasım 1938)
"Gidiyorsun!"	**Cumhuriyet**	5217	(19 Kasım 1938)
"Atatürk ve Halk"	**Cumhuriyet**	5218	(20 Kasım 1938)
"Atatürk ve Ankara"	**Cumhuriyet**	5219	(21 Kasım 1938)
"Nazariyeler Karşısında Atatürk"	**Cumhuriyet**	5221	(23 Kasım 1938)
"Bundan Sonra…"	**Cumhuriyet**	5222	(26 Kasım 1938)
"Atatürk Enstitüsü"	**Cumhuriyet**	5224	(28 Kasım 1938)
"Fransa'nın Gidişi"	**Cumhuriyet**	5225	(29 Kasım 1938)

"Liberallerde Birlik Hasreti"	**Cumhuriyet**	5226	(30 Kasım 1938)
"Klâsikten Klâsiklere"	**Cumhuriyet**	5227	(1 Aralık 1938)
"Namık Kemal'e Niçin Bağlıyız?"	**Cumhuriyet**	5229	(3 Aralık 1938)
"İstanbul Ne İstiyor ve İstemiyor?"	**Cumhuriyet**	5232	(6 Aralık 1938)
""Elzem" ve "Lâzım""	**Cumhuriyet**	5233	(7 Aralık 1938)
"Fransa - Almanya Anlaşmasından Sonra"	**Cumhuriyet**	5234	(8 Aralık 1938)
"Zekâ ve İrade Gençliği"	**Cumhuriyet**	5236	(10 Aralık 1938)
"İnönü'nün Seyahati ve Nutku"	**Cumhuriyet**	5237	(11 Aralık 1938)
"Çoğalma ve Taşma Aşkı"	**Cumhuriyet**	5239	(13 Aralık 1938)
"Buhrandan Bugüne Kadar"	**Cumhuriyet**	5240	(14 Aralık 1938)
"Köylüye Doğru"	**Cumhuriyet**	5241	(15 Aralık 1938)
"Bir Tercüme Üstünde"	**Cumhuriyet**	5242	(16 Aralık 1938)
"Tarihin Salıncağı"	**Cumhuriyet**	5243	(17 Aralık 1938)
"İtalyan Muamması"	**Cumhuriyet**	5244	(18 Aralık 1938)
"Kültür ve Teknik"	**Cumhuriyet**	5246	(20 Aralık 1938)
"Eyvahlar Olsun"	**Cumhuriyet**	5248	(22 Aralık 1938)
"Edebiyatta Dostluk ve Düşmanlık"	**Cumhuriyet**	5249	(23 Aralık 1938)
"Zarf ve Mazruf"	**Cumhuriyet**	5250	(24 Aralık 1938)
"Kurnaz Adam, Temiz Adam"	**Cumhuriyet**	5251	(25 Aralık 1938)
"Bina ve Muhteva"	**Cumhuriyet**	5253	(27 Aralık 1938)
"Mehmet Âkif İhtifali İçin"	**Cumhuriyet**	5254	(28 Aralık 1938)
"Gösterişe Karşı"	**Cumhuriyet**	5255	(29 Aralık 1938)
"Hasan Âli Yücel"	**Cumhuriyet**	5256	(30 Aralık 1938)
"Lâtifeyi Bırakalım"	**Cumhuriyet**	5257	(31 Aralık 1938)
"Kehanet ve Kanun"	**Cumhuriyet**	5258	(1 Ocak 1939)
"Eski Sistem Kavgalar"	**Cumhuriyet**	5260	(3 Ocak 1939)
"Adam Kıtlığı"	**Cumhuriyet**	5261	(4 Ocak 1939)
"Namık Kemal"	**Cumhuriyet**	5263	(6 Ocak 1939)
"İki Türlü Zekâ"	**Cumhuriyet**	5264	(7 Ocak 1939)
"Vurgun Kalkıyor"	**Cumhuriyet**	5265	(8 Ocak 1939)
"Üçüncü İnönü"	**Cumhuriyet**	5267	(10 Ocak 1939)
"Ukrayna ve Tunus"	**Cumhuriyet**	5268	(11 Ocak 1939)
"Kafa ve Mikrofon"	**Cumhuriyet**	5270	(13 Ocak 1939)
"Bir Türk Köyünde"	**Cumhuriyet**	5271	(14 Ocak 1939)
"İspanya Hakikati"	**Cumhuriyet**	5274	(17 Ocak 1939)
"Atatürk'ün Saati"	**Cumhuriyet**	5275	(18 Ocak 1939)
"Gene O Büyük Dans"	**Cumhuriyet**	5276	(19 Ocak 1939)
"Dil Münakaşası"	**Cumhuriyet**	5277	(20 Ocak 1939)
"Türkçe'nin 1 Numaralı Hakikati"	**Cumhuriyet**	5278	(21 Ocak 1939)
"Telâşa Lüzum Yok!"	**Cumhuriyet**	5279	(22 Ocak 1939)
"Fikir Mecmuaları"	**Cumhuriyet**	5281	(24 Ocak 1939)
"Tornistancı Münever"	**Cumhuriyet**	5282	(25 Ocak 1939)
"Falih Rıfkı'nın İhtidası"	**Cumhuriyet**	5283	(26 Ocak 1939)
"Niçin Kazanıyorlar?"	**Cumhuriyet**	5284	(27 Ocak 1939)
"D Grubu Sergisi"	**Cumhuriyet**	5286	(29 Ocak 1939)
"Siyasî ve Millî Birlik"	**Cumhuriyet**	5288	(31 Ocak 1939)

"Nutuklar ve Hadiseler"	**Cumhuriyet**	5289	(4 Şubat 1939)
"Türk Görüşü"	**Cumhuriyet**	5291	(6 Şubat 1939)
"Türk Edebiyatında Azlıklar"	**Cumhuriyet**	5293	(8 Şubat 1939)
"Tasarruf Kafası"	**Cumhuriyet**	5294	(9 Şubat 1939)
"Azlıklar ve Türk Edebiyatı"	**Cumhuriyet**	5295	(10 Şubat 1939)
"Akademi Münakaşası"	**Cumhuriyet**	5296	(11 Şubat 1939)
"Şahsiyetli Adam"	**Cumhuriyet**	5298	(13 Şubat 1939)
"Dünyada İntiharların Artması"	**Cumhuriyet**	5299	(14 Şubat 1939)
"Ciddi Gazete"	**Cumhuriyet**	5300	(15 Şubat 1939)
"İhtimas ve Tavsiye"	**Cumhuriyet**	5302	(17 Şubat 1939)
"Tezad Değil Tahlil"	**Cumhuriyet**	5303	(18 Şubat 1939)
"Üç Mesul"	**Cumhuriyet**	5304	(19 Şubat 1939)
"Seçim Kavgası"	**Cumhuriyet**	5307	(22 Şubat 1939)
"Fitne Havası"	**Cumhuriyet**	5308	(23 Şubat 1939)
"Akademi"	**Cumhuriyet**	5309	(24 Şubat 1939)
"Türk İnkilâbı Maddeci Midir, Ruhçu Mudur?"	**Cumhuriyet**	5310	(25 Şubat 1939)
"Köle ve Kahraman Sulhu"	**Cumhuriyet**	5311	(26 Şubat 1939)
"Münakaşalar"	**Cumhuriyet**	5313	(28 Şubat 1939)
"Münakaşalı ve Münakaşasız Demokrasi"	**Cumhuriyet**	5315	(2 Mart 1939)
"Dante Önündeki Heyecansızlığımız"	**Cumhuriyet**	5316	(3 Mart 1939)
"Defne ve Zeytin Dalları"	**Cumhuriyet**	5317	(4 Mart 1939)
"Yangından Sonra"	**Cumhuriyet**	5319	(6 Mart 1939)
"Medeniyet Nedir?"	**Cumhuriyet**	5322	(9 Mart 1939)
"Gene Bir Şehir"	**Cumhuriyet**	5323	(10 Mart 1939)
"Maksadlı Neşriyat"	**Cumhuriyet**	5324	(11 Mart 1939)
"Silâh ve Kahraman"	**Cumhuriyet**	5327	(14 Mart 1939)
"Bergson'a Dair"	**Cumhuriyet**	5328	(15 Mart 1939)
"Yeni Memurlar"	**Cumhuriyet**	5329	(16 Mart 1939)
"İnsan ve Aslan"	**Cumhuriyet**	5330	(17 Mart 1939)
"Seçim Günlerinde"	**Cumhuriyet**	5331	(18 Mart 1939)
"Afife'nin Sergüzeşti"	**Cumhuriyet**	5332	(19 Mart 1939)
"Kuvvet ve Ahlâk"	**Cumhuriyet**	5334	(21 Mart 1939)
"Fransanın Napoleon'a İhtiyacı Var!"	**Cumhuriyet**	5335	(22 Mart 1939)
"Zamanımızın En Canlı Kelimesi"	**Cumhuriyet**	5336	(23 Mart 1939)
"Filozof ve Kasap Çırağı"	**Cumhuriyet**	5337	(24 Mart 1939)
"İstiklale Bakışlar"	**Cumhuriyet**	5338	(25 Mart 1939)
""Atalar Sözü""	**Cumhuriyet**	5339	(26 Mart 1939)
"Ne Zaman?"	**Cumhuriyet**	5341	(28 Mart 1939)
"Züppelerin Terfii"	**Cumhuriyet**	5342	(29 Mart 1939)
"Demokrasilerin Mazereti"	**Cumhuriyet**	5344	(31 Mart 1939)
"Türk Ahlâkçıları"	**Cumhuriyet**	5345	(1 Nisan 1939)
"Spikerlerimizden Şikayetimiz"	**Cumhuriyet**	5346	(2 Nisan 1939)
"Birinci ve Altıncı Büyük Millet Meclisi"	**Cumhuriyet**	5348	(4 Nisan 1939)
"Bir Adam ve Bir Gazete"	**Cumhuriyet**	5349	(5 Nisan 1939)
"Kapitalizmin Düşmanları"	**Cumhuriyet**	5350	(6 Nisan 1939)
"Atatürk Yaşıyor"	**Cumhuriyet**	5351	(7 Nisan 1939)

"Türklük Mecmuası"	**Cumhuriyet**	5352	(8 Nisan 1939)
''Arnavutluk Misali''	**Cumhuriyet**	5353	(9 Nisan 1939)
"Hürriyetçiler ve Milliyetçiler"	**Cumhuriyet**	5355	(11 Nisan 1939)
"Bugünkü Avrupa ve Türkiye"	**Cumhuriyet**	5356	(12 Nisan 1939)
"Korkmaktan Korkmalıyız"	**Cumhuriyet**	5357	(13 Nisan 1939)
''Bir Hakikatin ABC'si''	**Cumhuriyet**	5358	(14 Nisan 1939)
"İhtifal"	**Cumhuriyet**	5359	(15 Nisan 1939)
"Atatürk Sağ Olsaydı"	**Cumhuriyet**	5360	(16 Nisan 1939)
''Deha ve Tehlike''	**Cumhuriyet**	5362	(18 Nisan 1939)
"Parçadan Bütüne Gidiş"	**Cumhuriyet**	5363	(19 Nisan 1939)
''Hesab ve İstek''	**Cumhuriyet**	5364	(20 Nisan 1939)
''Kara Ekmek''	**Cumhuriyet**	5365	(21 Nisan 1939)
''Milli Deha''	**Cumhuriyet**	5366	(22 Nisan 1939)
''Sulhu Diplomasi Kurtaramaz''	**Cumhuriyet**	5369	(25 Nisan 1939)
''Millet Yolu''	**Cumhuriyet**	5371	(27 Nisan 1939)
"Sanat Değil Memleket Meselesi''	**Cumhuriyet**	5372	(28 Nisan 1939)
"Bir Tebrik ve Bir Teşekkür"	**Cumhuriyet**	5374	(30 Nisan 1939)
"Neşriyat Sergisi"	**Cumhuriyet**	5377	(3 Mayıs 1939)
"1. Neşriyat Kongresi"	**Cumhuriyet**	5378	(4 Mayıs 1939)
"Hükümetimize Bir Teklif"	**Cumhuriyet**	5379	(5 Mayıs 1939)
"Lisan İkiliği"	**Cumhuriyet**	5380	(6 Mayıs 1939)
"Bir Nahiye Müdürü"	**Cumhuriyet**	5381	(7 Mayıs 1939)
''Sait Faik'in Hikâyeleri''	**Cumhuriyet**	5383	(9 Mayıs 1939)
"Nazariyede Kalmak İçin"	**Cumhuriyet**	5384	(10 Mayıs 1939)
"Bu Asrın Hırçınlığı"	**Cumhuriyet**	5385	(11 Mayıs 1939)
"Murdar İçki"	**Cumhuriyet**	5386	(12 Mayıs 1939)
"Mekteplerde Etüd Kitapları"	**Cumhuriyet**	5387	(13 Mayıs 1939)
"Sulha Doğru"	**Cumhuriyet**	5388	(14 Mayıs 1939)
''Bu Ne Hal?''	**Cumhuriyet**	5390	(16 Mayıs 1939)
"Nasyonalizmi Doğru Anlayalım!"	**Cumhuriyet**	5391	(17 Mayıs 1939)
"Yeni Mecmuanın Bir Anketi"	**Cumhuriyet**	5392	(18 Mayıs 1939)
"Bütçe Hassasiyeti"	**Cumhuriyet**	5393	(19 Mayıs 1939)
"Ahmed Ağaoğlu''	**Cumhuriyet**	5394	(20 Mayıs 1939)
"İstemek ve İnanmak"	**Cumhuriyet**	5395	(21 Mayıs 1939)
"Atatürk'ü Anlamak"	**Cumhuriyet**	5397	(23 Mayıs 1939)
"Ahmed Ağaoğlu''	**Cumhuriyet**	5398	(24 Mayıs 1939)
"Kitab Yetiştiriniz"	**Cumhuriyet**	5400	(26 Mayıs 1939)
"Otların Üstündeki Gazete"	**Cumhuriyet**	5401	(27 Mayıs 1939)
''Ne Melek, Ne Hayvan''	**Cumhuriyet**	5402	(28 Mayıs 1939)
"Bir Sentezin Manası"	**Cumhuriyet**	5404	(30 Mayıs 1939)
"Cemiyet, Parti, İdeal"	**Cumhuriyet**	5405	(31 Mayıs 1939)
"Varlık ve Çokluk"	**Cumhuriyet**	5406	(1 Haziran 1939)
"Kıymetler ve Molozlar''	**Cumhuriyet**	5407	(2 Haziran 1939)
"Türk Halıcılığı"	**Cumhuriyet**	5409	(4 Haziran 1939)
"Tabiatın Önünde"	**Cumhuriyet**	5411	(6 Haziran 1939)
"Florinalının Ölümü"	**Cumhuriyet**	5412	(7 Haziran 1939)

"Deniz Altında Bir Hakikat"	**Cumhuriyet**	5414	(9 Haziran 1939)
"Bir Kağıd Parçasına Dair"	**Cumhuriyet**	5415	(10 Haziran 1939)
"Şekilcilik"	**Cumhuriyet**	5416	(11 Haziran 1939)
"Beyaz Harb"	**Cumhuriyet**	5418	(13 Haziran 1939)
"Barem Heyecanı"	**Cumhuriyet**	5419	(14 Haziran 1939)
"Safsatalar ve Hakikatler"	**Cumhuriyet**	5420	(15 Haziran 1939)
"Tarihçiler, Neredesiniz?"	**Cumhuriyet**	5421	(16 Haziran 1939)
"Bir Vakıa, Bir Rakam, Bir Teşhis"	**Cumhuriyet**	5422	(17 Haziran 1939)
"Bünye Meselesi"	**Cumhuriyet**	5423	(18 Haziran 1939)
"Modern Devlette Memur"	**Cumhuriyet**	5425	(20 Haziran 1939)
"Felsefesiz ve Şiirsiz Dünya"	**Cumhuriyet**	5426	(21 Haziran 1939)
"Bir Kitab Üstüne"	**Cumhuriyet**	5427	(22 Haziran 1939)
"Nüks Korkusu"	**Cumhuriyet**	5428	(23 Haziran 1939)
"Hatay, Kollarımızın Arasında"	**Cumhuriyet**	5429	(24 Haziran 1939)
"Lâtin Harfi Neslinin İstikbâli"	**Cumhuriyet**	5430	(25 Haziran 1939)
"Fikir Adamı ve Politika"	**Cumhuriyet**	5432	(27 Haziran 1939)
"Fransız İhtilalinin Dost ve Düşmanları"	**Cumhuriyet**	5433	(28 Haziran 1939)
"Hayat Sahası"	**Cumhuriyet**	5434	(29 Haziran 1939)
"1917'den 1937 Yılına Kadar Dünya Tarihi"	**Cumhuriyet**	5435	(30 Haziran 1939)
"Yanaşma Kelimeler"	**Cumhuriyet**	5436	(1 Temmuz 1939)
"Renkli Gözlükler"	**Cumhuriyet**	5437	(2 Temmuz 1939)
"Sırlar ve Bedahetler"	**Cumhuriyet**	5439	(4 Temmuz 1939)
"Caz Nesli"	**Cumhuriyet**	5440	(5 Temmuz 1939)
"Fransız İhtilali ve Türk İnkilâbı"	**Cumhuriyet**	5441	(6 Temmuz 1939)
"Anahtar Arayan Dünya"	**Cumhuriyet**	5442	(7 Temmuz 1939)
"Küfür Harbi"	**Cumhuriyet**	5443	(8 Temmuz 1939)
"Sinsi Tekâmül"	**Cumhuriyet**	5444	(9 Temmuz 1939)
"Demokrasi Bahsi"	**Cumhuriyet**	5446	(11 Temmuz 1939)
"İşte İnsan"	**Cumhuriyet**	5447	(12 Temmuz 1939)
"Sanatın Vatanı"	**Cumhuriyet**	5448	(13 Temmuz 1939)
"Tramvay ve Otobüs Babında"	**Cumhuriyet**	5449	(14 Temmuz 1939)
"Bir Ziyaret"	**Cumhuriyet**	5450	(15 Temmuz 1939)
"Muharrir Dedikodusu"	**Cumhuriyet**	5451	(16 Temmuz 1939)
"Korkunun İki Türlüsü"	**Cumhuriyet**	5453	(18 Temmuz 1939)
"Milliyetler Meselesi"	**Cumhuriyet**	5454	(19 Temmuz 1939)
"Tam Ölçüde Lise Davası"	**Cumhuriyet**	5455	(20 Temmuz 1939)
"Sıcaklar ve Hezeyanlar"	**Cumhuriyet**	5456	(21 Temmuz 1939)
"Rejim ve Mekteb"	**Cumhuriyet**	5457	(22 Temmuz 1939)
"Büyük Bir Emeğin Neticeleri Üstünde"	**Cumhuriyet**	5458	(23 Temmuz 1939)
"Beş Koca Talihsiz"	**Cumhuriyet**	5460	(25 Temmuz 1939)
"Başaşağı Gelmiş Nesil"	**Cumhuriyet**	5461	(26 Temmuz 1939)
"Rousseau ve Meşrutiyet"	**Cumhuriyet**	5462	(27 Temmuz 1939)
"Daha Zora ve Daha Tehlikeliye Doğru"	**Cumhuriyet**	5463	(28 Temmuz 1939)
"Ağaoğlu Külliyatı"	**Cumhuriyet**	5464	(29 Temmuz 1939)
"Fransa'da Büyük Seçimin Tehiri"	**Cumhuriyet**	5467	(1 Ağustos 1939)
"Türk İnkilâbı ve Hukukçularımız"	**Cumhuriyet**	5468	(2 Ağustos 1939)

"Bir Rezalet Batarı"	**Cumhuriyet**	5469	(3 Ağustos 1939)
"Istılâh Davası"	**Cumhuriyet**	5470	(4 Ağustos 1939)
"Fikir ve Spor Gençliği"	**Cumhuriyet**	5471	(5 Ağustos 1939)
"Türklük İçin"	**Cumhuriyet**	5472	(6 Ağustos 1939)
"Ayaküstü Cevap"	**Cumhuriyet**	5474	(8 Ağustos 1939)
"Mekteblerde Latince ve Yunancadan Evvel"	**Cumhuriyet**	5475	(9 Ağustos 1939)
"Barış Sigarası"	**Cumhuriyet**	5476	(10 Ağustos 1939)
"Vodvil Seviyesi"	**Cumhuriyet**	5477	(11 Ağustos 1939)
"Düşünmek Sanatı"	**Cumhuriyet**	5478	(12 Ağustos 1939)
"Dünya Manzarası"	**Cumhuriyet**	5479	(13 Ağustos 1939)
"En Büyük Kuvvetimiz"	**Cumhuriyet**	5481	(15 Ağustos 1939)
"Münevver Kime Derler?"	**Cumhuriyet**	5482	(16 Ağustos 1939)
"Amerika'da Bir Türk Gencinin İcadı"	**Cumhuriyet**	5483	(17 Ağustos 1939)
"Hacivat ve Sarı Tehlike"	**Cumhuriyet**	5484	(18 Ağustos 1939)
"İkinci Dünya Görüşü"	**Cumhuriyet**	5485	(19 Ağustos 1939)
"Sinir Harbi"	**Cumhuriyet**	5487	(21 Ağustos 1939)
"İslâm Ansiklopedisi"	**Cumhuriyet**	5488	(22 Ağustos 1939)
"Türk Vakarı"	**Cumhuriyet**	5489	(23 Ağustos 1939)
"Türk Kafası Telif Eser Vermekten Aciz Midir?"	**Cumhuriyet**	5490	(24 Ağustos 1939)
"Fikir Planından Görüş"	**Cumhuriyet**	5491	(25 Ağustos 1939)
"Üç İhtimal"	**Cumhuriyet**	5492	(26 Ağustos 1939)
"Ölçülü Olalım"	**Cumhuriyet**	5493	(27 Ağustos 1939)
"Bünye Fesadı"	**Cumhuriyet**	5495	(29 Ağustos 1939)
"Bu Dünyanın Derdi Nedir?"	**Cumhuriyet**	5497	(31 Ağustos 1939)
"İki Eylül Arasındaki Fark"	**Cumhuriyet**	5498	(1 Eylül 1939)
"İhtimaller Karşısında"	**Cumhuriyet**	5499	(2 Eylül 1939)
"Ateş Ortasında Ümid"	**Cumhuriyet**	5501	(4 Eylül 1939)
"Sovyet Rusya Ne Yapacak?"	**Cumhuriyet**	5502	(5 Eylül 1939)
"İtalya Ne Yapacak?"	**Cumhuriyet**	5503	(6 Eylül 1939)
"Erkekçe Duruş"	**Cumhuriyet**	5504	(7 Eylül 1939)
"Harb Nedir?"	**Cumhuriyet**	5505	(8 Eylül 1939)
"Ateşi Çeviren Sessizlik"	**Cumhuriyet**	5506	(9 Eylül 1939)
"Balkanlar Ne Yapacak?"	**Cumhuriyet**	5507	(10 Eylül 1939)
"Başvekilimizin Nutku"	**Cumhuriyet**	5509	(12 Eylül 1939)
"Bir Olgunluk Örneği"	**Cumhuriyet**	5510	(13 Eylül 1939)
"Harb Mevzuu"	**Cumhuriyet**	5511	(14 Eylül 1939)
"Sovyetlerin Son Hareketleri"	**Cumhuriyet**	5513	(16 Eylül 1939)
"Yeni Bir Blok Mu?"	**Cumhuriyet**	5514	(17 Eylül 1939)
"Blokun Teşekkülüne Doğru"	**Cumhuriyet**	5515	(18 Eylül 1939)
"Bir Ahlak Kitabı"	**Cumhuriyet**	5516	(19 Eylül 1939)
"Bir Devrin Sonu"	**Cumhuriyet**	5530	(3 Ekim 1939)
"Müşterek Ölçü"	**Cumhuriyet**	5531	(4 Ekim 1939)
"Harbin Ortaya Koyduğu Meseleler"	**Cumhuriyet**	5532	(5 Ekim 1939)
"Musiki Terbiyesi"	**Cumhuriyet**	5533	(6 Ekim 1939)
"Muharebeden Münakaşaya"	**Cumhuriyet**	5534	(7 Ekim 1939)

"Kahramanlık Mı, Teknik Mi?"	**Cumhuriyet**	5535	(8 Ekim 1939)
"Bayan Fikret'ten Dileğimiz"	**Cumhuriyet**	5537	(10 Ekim 1939)
"Dünyanın Muhtaç Olduğu Nizam"	**Cumhuriyet**	5538	(11 Ekim 1939)
"Büyük Türkiye"	**Cumhuriyet**	5539	(12 Ekim 1939)
"Fransa'da Komünizim"	**Cumhuriyet**	5540	(13 Ekim 1939)
"Tevfik Fikret ve Oğlu"	**Cumhuriyet**	5542	(15 Ekim 1939)
"Tarih ve Hatıra"	**Cumhuriyet**	5544	(17 Ekim 1939)
"Propaganda"	**Cumhuriyet**	5545	(18 Ekim 1939)
"Büyük Dava Önünde Kurd ve Kuzular"	**Cumhuriyet**	5546	(19 Ekim 1939)
"Her İhtimale Karşı"	**Cumhuriyet**	5547	(20 Ekim 1939)
"Muahedenin Metni Üstünde"	**Cumhuriyet**	5548	(21 Ekim 1939)
"Bitaraflık Humması"	**Cumhuriyet**	5549	(22 Ekim 1939)
"Maarif Hastası"	**Cumhuriyet**	5551	(24 Ekim 1939)
"Gökalp'ten 15 Sene Sonra"	**Cumhuriyet**	5552	(25 Ekim 1939)
"Ziya Gökalp'i Ters Anlayanlar"	**Cumhuriyet**	5553	(26 Ekim 1939)
"Sinyor Gayda Aldanıyor"	**Cumhuriyet**	5554	(27 Ekim 1939)
"Yeni Hâdiseler Arifesi"	**Cumhuriyet**	5555	(28 Ekim 1939)
"Medeniyet Bayramı"	**Cumhuriyet**	5556	(29 Ekim 1939)
"Versay Avrupası"	**Cumhuriyet**	5558	(31 Ekim 1939)
"Maarif Davası"	**Cumhuriyet**	5559	(1 Kasım 1939)
"İnönü'nün Nutku"	**Cumhuriyet**	5560	(2 Kasım 1939)
"Bu Bir İdeoloji Harbi Midir ?"	**Cumhuriyet**	5561	(3 Kasım 1939)
"Tanzimat Düşmanlığı"	**Cumhuriyet**	5562	(4 Kasım 1939)
"Kozmopolit"	**Cumhuriyet**	5563	(5 Kasım 1939)
"Gene Tanzimat"	**Cumhuriyet**	5565	(7 Kasım 1939)
"Bir Acayip Vaveylâ!"	**Cumhuriyet**	5566	(8 Kasım 1939)
"Mukkaddes Borç"	**Cumhuriyet**	5567	(9 Kasım 1939)
"Onsuz Geçen Yıl"	**Cumhuriyet**	5568	(10 Kasım 1939)
"Bir İtiraf Karşısında"	**Cumhuriyet**	5570	(12 Kasım 1939)
"Tuna Gecesi"	**Cumhuriyet**	5572	(16 Kasım 1939)
"Davanın Eşiğinde"	**Cumhuriyet**	5573	(17 Kasım 1939)
"Bu Böyle Sürecekse"	**Cumhuriyet**	5574	(18 Kasım 1939)
"Yarımdan Bütüne Doğru"	**Cumhuriyet**	5575	(19 Kasım 1939)
"İstikrar ve Sistem -1-"	**Cumhuriyet**	5577	(21 Kasım 1939)
"Ekonomi Nazariyelerinin İmtihanı"	**Cumhuriyet**	5579	(23 Kasım 1939)
"Terazi"	**Cumhuriyet**	5580	(24 Kasım 1939)
"Kemiyet ve Keyfiyet -2-"	**Cumhuriyet**	5581	(25 Kasım 1939)
"İlan"	**Cumhuriyet**	5582	(26 Kasım 1939)
"Teşekkür Ederim"	**Cumhuriyet**	5584	(28 Kasım 1939)
"Ahlak ve Disiplin -3-"	**Cumhuriyet**	5585	(29 Kasım 1939)
"Ateş Bitaraf Memleketlere De Sıçrayacak Mı?"	**Cumhuriyet**	5586	(30 Kasım 1939)
"Halkevlerinde Ciddiyet ve Salâhiyet"	**Cumhuriyet**	5587	(1 Aralık 1939)
"Ne Bekliyoruz ?"	**Cumhuriyet**	5588	(2 Aralık 1939)
"Muallimlerin Hâli Berbad -4-"	**Cumhuriyet**	5589	(3 Aralık 1939)
"Perşembenin Gelişi"	**Cumhuriyet**	5591	(5 Aralık 1939)
"İdare Keşmekeşi -5-"	**Cumhuriyet**	5592	(6 Aralık 1939)

"Müstehcen"	**Cumhuriyet**	5593	(7 Aralık 1939)
"Bir Şüphe ve Bir Ümid "	**Cumhuriyet**	5594	(8 Aralık 1939)
''Tedrisat Bozuktur -6-''	**Cumhuriyet**	5595	(9 Aralık 1939)
''Maarif Münakaşası''	**Cumhuriyet**	5597	(11 Aralık 1939)
"Aman, Buna Bir Çare"	**Cumhuriyet**	5598	(12 Aralık 1939)
"Propaganda Çeşitleri"	**Cumhuriyet**	5599	(13 Aralık 1939)
"Tasarruf Haftalarının En Canlısı"	**Cumhuriyet**	5600	(14 Aralık 1939)
''Terim Rezaleti -7-''	**Cumhuriyet**	5601	(15 Aralık 1939)
''Gene Terim Bahsi''	**Cumhuriyet**	5602	(16 Aralık 1939)
"İtalya"	**Cumhuriyet**	5604	(18 Aralık 1939)
''Hakikat Budur ''	**Cumhuriyet**	5605	(19 Aralık 1939)
"Romancı Napoleon"	**Cumhuriyet**	5606	(20 Aralık 1939)
"İstanbul Üniversitesi -8-''	**Cumhuriyet**	5607	(21 Aralık 1939)
''Bir Enerji Kafilesi''	**Cumhuriyet**	5608	(22 Aralık 1939)
"Bu Davanın Kökleri"	**Cumhuriyet**	5609	(23 Aralık 1939)
"Şalvar-Smokin Taraftarları"	**Cumhuriyet**	5610	(24 Aralık 1939)
''M. Turhan Tan''	**Cumhuriyet**	5612	(26 Aralık 1939)
"Okullarda Sağlık -9-''	**Cumhuriyet**	5613	(27 Aralık 1939)
"Şimdikilere Dair"	**Cumhuriyet**	5614	(28 Aralık 1939)
''Zelzele''	**Cumhuriyet**	5615	(29 Aralık 1939)
"Yıl Sonu"	**Cumhuriyet**	5617	(31 Aralık 1939)
"Derece Şuuru"	**Cumhuriyet**	5618	(1 Ocak 1940)
"Millî Şef Diyor Ki -10-''	**Cumhuriyet**	5619	(2 Ocak 1940)
"Fedakârlık Manzarası"	**Cumhuriyet**	5620	(3 Ocak 1940)
''Avrupa-Avrupalı''	**Cumhuriyet**	5621	(4 Ocak 1940)
''Fin Zaferi''	**Cumhuriyet**	5622	(5 Ocak 1940)
"Felaketin İki Yüzü"	**Cumhuriyet**	5623	(6 Ocak 1940)
"Memleket Planı"	**Cumhuriyet**	5625	(8 Ocak 1940)
"Türk ve İngiliz Ekonomileri"	**Cumhuriyet**	5626	(9 Ocak 1940)
"Zelzele Çocukları"	**Cumhuriyet**	5627	(10 Ocak 1940)
''Mehmed Akif ve Mithat Cemal''	**Cumhuriyet**	5628	(11 Ocak 1940)
"Davacı Biziz"	**Cumhuriyet**	5629	(12 Ocak 1940)
"Son Sözden Evvel -11-''	**Cumhuriyet**	5630	(13 Ocak 1940)
"Müddeiumumiye Cevap"	**Cumhuriyet**	5632	(15 Ocak 1940)
''Muharrir Nesli Kuruyor''	**Cumhuriyet**	5633	(16 Ocak 1940)
''Akademinin Talabe Sergisi''	**Cumhuriyet**	5634	(17 Ocak 1940)
"Bir Şiir"	**Cumhuriyet**	5635	(18 Ocak 1940)
"Yazıklar Olsun -12- (Netice)''	**Cumhuriyet**	5636	(19 Ocak 1940)
"Bir Seviye Faciası"	**Cumhuriyet**	5637	(20 Ocak 1940)
''Arab Harfleri''	**Cumhuriyet**	5638	(24 Ocak 1940)
"İstifa Kanunu Önünde"	**Cumhuriyet**	5639	(25 Ocak 1940)
''Balkanlar''	**Cumhuriyet**	5640	(26 Ocak 1940)
"İddia Bolluğu ve Eser Kıtlığı"	**Cumhuriyet**	5641	(27 Ocak 1940)
"Türk Büyükleri"	**Cumhuriyet**	5642	(28 Ocak 1940)
"Ahlâk Harbi"	**Cumhuriyet**	5644	(30 Ocak 1940)
"İtalya ve Harb"	**Cumhuriyet**	5645	(31 Ocak 1940)

"Madame Bovary ve Müstehcen Davası"	**Cumhuriyet**	5646	(1 Şubat 1940)
''Nerede ve Ne Zaman?''	**Cumhuriyet**	5647	(2 Şubat 1940)
''Yunus Emre - Aşık Paşa"	**Cumhuriyet**	5648	(3 Şubat 1940)
''En Mesud Hadise''	**Cumhuriyet**	5649	(4 Şubat 1940)
"Aç Ziyaretçiler"	**Cumhuriyet**	5651	(6 Şubat 1940)
"Çayla Tedavi"	**Cumhuriyet**	5653	(8 Şubat 1940)
''Cinai Terbiye''	**Cumhuriyet**	5654	(9 Şubat 1940)
"Bir Çay Fincanındaki Hakikatler"	**Cumhuriyet**	5655	(10 Şubat 1940)
"Amerika'nın Sulh Teşebbüsü"	**Cumhuriyet**	5657	(12 Şubat 1940)
"Gramer Hazırlanıyormuş"	**Cumhuriyet**	5658	(13 Şubat 1940)
"Hürriyet Fikri Üstünde Bir Münakaşa"	**Cumhuriyet**	5659	(14 Şubat 1940)
''D Grubu Sergisi''	**Cumhuriyet**	5661	(16 Şubat 1940)
"İki Test"	**Cumhuriyet**	5662	(17 Şubat 1940)
''Afrodit Ticareti''	**Cumhuriyet**	5664	(19 Şubat 1940)
''Bir Cevap''	**Cumhuriyet**	5667	(22 Şubat 1940)
"Terbiyenin Beklediği İnkılâb"	**Cumhuriyet**	5668	(23 Şubat 1940)
"Vatan ve İnkılap Müdafasında Matbuat"	**Cumhuriyet**	5669	(24 Şubat 1940)
"Halkevi ve Münevver"	**Cumhuriyet**	5671	(26 Şubat 1940)
"Hükümet ve Matbuat"	**Cumhuriyet**	5672	(27 Şubat 1940)
''Dolu Dizgin''	**Cumhuriyet**	5673	(28 Şubat 1940)
"Hududları Aşmak"	**Cumhuriyet**	5674	(29 Şubat 1940)
"Lamertine İçin"	**Cumhuriyet**	5675	(1 Mart 1940)
"Başvekilimizin Nutku"	**Cumhuriyet**	5676	(2 Mart 1940)
"Her Dava Millîdir"	**Cumhuriyet**	5678	(4 Mart 1940)
"Zelzele Çocukları Ne Oldu?"	**Cumhuriyet**	5679	(5 Mart 1940)
"İtalyan Sırrı"	**Cumhuriyet**	5680	(6 Mart 1940)
"Tarih Bizi Nerede Aldatır?"	**Cumhuriyet**	5681	(7 Mart 1940)
''Tezad Kutusu''	**Cumhuriyet**	5682	(8 Mart 1940)
"Kömür İhtilafı"	**Cumhuriyet**	5683	(9 Mart 1940)
''Fantazya''	**Cumhuriyet**	5685	(11 Mart 1940)
"Ne Konuşuyorlar ?"	**Cumhuriyet**	5686	(12 Mart 1940)
"Çocuklarını Seferber Eden Millet"	**Cumhuriyet**	5687	(13 Mart 1940)
''Finlandiya Sulhu''	**Cumhuriyet**	5688	(14 Mart 1940)
"Türk Doktorları"	**Cumhuriyet**	5689	(15 Mart 1940)
''Bir Faraziye''	**Cumhuriyet**	5690	(16 Mart 1940)
''Yeni Bir Safhaya Giriyoruz''	**Cumhuriyet**	5692	(18 Mart 1940)
"Yücelin Humanisması"	**Cumhuriyet**	5693	(19 Mart 1940)
"Besim Ömer Akalın"	**Cumhuriyet**	5694	(20 Mart 1940)
"Sürünceme Harbi"	**Cumhuriyet**	5695	(21 Mart 1940)
"Fransa Kaplanını Arıyor"	**Cumhuriyet**	5696	(22 Mart 1940)
''Avrupa, Japonya, Amerika''	**Cumhuriyet**	5697	(23 Mart 1940)
"Zaman Kimin Müttefikidir "	**Cumhuriyet**	5699	(25 Mart 1940)
"İki Kelime"	**Cumhuriyet**	5700	(26 Mart 1940)
"Hariciye Vekilimizin Beyanatı"	**Cumhuriyet**	5701	(27 Mart 1940)
''Uyanmak Zorluğu''	**Cumhuriyet**	5702	(28 Mart 1940)
"İki Harb Arasında"	**Cumhuriyet**	5703	(29 Mart 1940)

"İlk Basamak"	**Cumhuriyet**	5704	(30 Mart 1940)
"Eski ve Yeni Üstünde"	**Cumhuriyet**	5707	(2 Nisan 1940)
"Çocuk ve Allah -1-"	**Cumhuriyet**	5708	(3 Nisan 1940)
"Yeni Bir İsa Lazım"	**Cumhuriyet**	5709	(4 Nisan 1940)
"Emine Zola "	**Cumhuriyet**	5710	(5 Nisan 1940)
"Fantaziyi Andırır Bir Düşünce"	**Cumhuriyet**	5711	(6 Nisan 1940)
"Branly'den Sonra"	**Cumhuriyet**	5713	(8 Nisan 1940)
"Bekârlığa İlânı Harb"	**Cumhuriyet**	5714	(9 Nisan 1940)
"Tiyatronun Kendisi ve Binası"	**Cumhuriyet**	5715	(10 Nisan 1940)
"Zaferin Anahtarı"	**Cumhuriyet**	5716	(11 Nisan 1940)
"Er Meydanı"	**Cumhuriyet**	5717	(12 Nisan 1940)
"Merkadi Hâmidi Ziyaret"	**Cumhuriyet**	5719	(14 Nisan 1940)
"Çocuk ve Allah -2-"	**Cumhuriyet**	5720	(15 Nisan 1940)
"Dünya Harbine Doğru"	**Cumhuriyet**	5721	(16 Nisan 1940)
"Bitaraflık "	**Cumhuriyet**	5722	(17 Nisan 1940)
"Vatandaş, Dikkat !"	**Cumhuriyet**	5723	(18 Nisan 1940)
"M. Jaques Copeau"	**Cumhuriyet**	5724	(19 Nisan 1940)
"İkinci Harb Sonrası"	**Cumhuriyet**	5725	(20 Nisan 1940)
"Cenevre Susuyor"	**Cumhuriyet**	5727	(22 Nisan 1940)
"Aldanmamak"	**Cumhuriyet**	5728	(23 Nisan 1940)
"Tiyatro İdrakı"	**Cumhuriyet**	5731	(26 Nisan 1940)
"Harb ve Kadın Modası"	**Cumhuriyet**	5732	(27 Nisan 1940)
"İstanbul Adliyesi"	**Cumhuriyet**	5734	(29 Nisan 1940)
"Milletler ve Diktatörler"	**Cumhuriyet**	5735	(30 Nisan 1940)
"Otomobil Saltanatı"	**Cumhuriyet**	5736	(1 Mayıs 1940)
"Hayaller ve İmkânlar"	**Cumhuriyet**	5737	(2 Mayıs 1940)
"Fransa'da Komünistler"	**Cumhuriyet**	5738	(3 Mayıs 1940)
"Harb Bu Yana Gelebilir Mi?"	**Cumhuriyet**	5740	(5 Mayıs 1940)
"Siirt Petrolü"	**Cumhuriyet**	5742	(7 Mayıs 1940)
"Muharrir ve Aktör"	**Cumhuriyet**	5744	(9 Mayıs 1940)
"Devlet Teşkilâtında Aded ve Keyfiyet"	**Cumhuriyet**	5745	(10 Mayıs 1940)
"İlkbahar ve Taaruz"	**Cumhuriyet**	5747	(12 Mayıs 1940)
"Bayat Münakaşa"	**Cumhuriyet**	5748	(13 Mayıs 1940)
"Bir Lokma Bir Hırka"	**Cumhuriyet**	5749	(14 Mayıs 1940)
"Kokmuş Dava"	**Cumhuriyet**	5750	(15 Mayıs 1940)
"Avrupa ve Amerika"	**Cumhuriyet**	5752	(17 Mayıs 1940)
"Balkanlara İki Türlü Bakış"	**Cumhuriyet**	5753	(18 Mayıs 1940)
"Ağaoğlu'nun Mezarında"	**Cumhuriyet**	5755	(20 Mayıs 1940)
"İtiraf Cesareti"	**Cumhuriyet**	5757	(22 Mayıs 1940)
"Bu Zamanda"	**Cumhuriyet**	5758	(23 Mayıs 1940)
"İkiden Biri"	**Cumhuriyet**	5759	(24 Mayıs 1940)
"Garb Cephesinden Çıkan Bir Türk"	**Cumhuriyet**	5760	(25 Mayıs 1940)
"Allah ve Harb"	**Cumhuriyet**	5762	(27 Mayıs 1940)
"Mesele Yok"	**Cumhuriyet**	5763	(28 Mayıs 1940)
"Tercüme Mecmuası"	**Cumhuriyet**	5764	(29 Mayıs 1940)
"İş ve Söz Askerindir"	**Cumhuriyet**	5765	(30 Mayıs 1940)

"Beşinci Kol"	**Cumhuriyet**	5766	(31 Mayıs 1940)
"Tercüme Eğlenceleri"	**Cumhuriyet**	5767	(1 Haziran 1940)
"Harb Kısa Mı Sürecek, Uzun Mu?"	**Cumhuriyet**	5769	(3 Haziran 1940)
"Maneviyat"	**Cumhuriyet**	5770	(4 Haziran 1940)
"Allah ve Millet"	**Cumhuriyet**	5773	(7 Haziran 1940)
"Orta Mektep Bakaloryaları"	**Cumhuriyet**	5774	(8 Haziran 1940)
"Altıncı ve Yedinci Kol"	**Cumhuriyet**	5776	(10 Haziran 1940)
"67 Seneden Beri"	**Cumhuriyet**	5777	(11 Haziran 1940)
"Millî Birlik ve Millî Disiplin"	**Cumhuriyet**	5778	(12 Haziran 1940)
"Canım Paris"	**Cumhuriyet**	5779	(13 Haziran 1940)
"Medeniyet Ölmez"	**Cumhuriyet**	5780	(14 Haziran 1940)
"Yeni Bir Çağa Giriyoruz"	**Cumhuriyet**	5781	(15 Haziran 1940)
"Fransa"	**Cumhuriyet**	5784	(18 Haziran 1940)
"Başsız Gövdeler"	**Cumhuriyet**	5785	(19 Haziran 1940)
"Türkçe'nin En Büyük Anıtı"	**Cumhuriyet**	5787	(21 Haziran 1940)
"Petian'ın Bir Sözü Üstünde"	**Cumhuriyet**	5788	(22 Haziran 1940)
"Milliyet Fikri"	**Cumhuriyet**	5790	(24 Haziran 1940)
"Clemenceau'nun Gülü"	**Cumhuriyet**	5791	(25 Haziran 1940)
"Demokrasilerin İç Düşmanları"	**Cumhuriyet**	5792	(26 Haziran 1940)
"Mihver Sahnede"	**Cumhuriyet**	5794	(28 Haziran 1940)
"Atatürk ve Bir Fransa Generali"	**Cumhuriyet**	5795	(29 Haziran 1940)
"Yanlış Bir Tarih Felsefesinin Kurbanları"	**Cumhuriyet**	5797	(1 Temmuz 1940)
"Bugünkü Almanya'ya Bakış"	**Cumhuriyet**	5798	(2 Temmuz 1940)
"Yerden Göğe Kadar Hakları Vardı"	**Cumhuriyet**	5799	(3 Temmuz 1940)
"Niçin Abdallaşıyoruz"	**Cumhuriyet**	5800	(4 Temmuz 1940)
"Fransa Demokrasisine Elveda "	**Cumhuriyet**	5801	(5 Temmuz 1940)
"Bu Harbin Sürprizleri"	**Cumhuriyet**	5802	(6 Temmuz 1940)
"Görülmemiş Bir Manzara"	**Cumhuriyet**	5804	(8 Temmuz 1940)
"Örnek Biziz"	**Cumhuriyet**	5805	(9 Temmuz 1940)
"Oturan ve Ayakta Gençlik"	**Cumhuriyet**	5806	(10 Temmuz 1940)
"Altına Veda"	**Cumhuriyet**	5807	(11 Temmuz 1940)
"Eski Nizamın Ekonomisi"	**Cumhuriyet**	5808	(12 Temmuz 1940)
"Niçin mi?"	**Cumhuriyet**	5810	(14 Temmuz 1940)
"Dört Sahifeye İnerken"	**Cumhuriyet**	5811	(15 Temmuz 1940)
"Millî Birlik ve Hürriyet"	**Cumhuriyet**	5812	(16 Temmuz 1940)
"Bir Tesanüd Kaçağı"	**Cumhuriyet**	5813	(17 Temmuz 1940)
"Medeniyet Treni"	**Cumhuriyet**	5814	(18 Temmuz 1940)
"Zafere Giden Tek Yol"	**Cumhuriyet**	5815	(19 Temmuz 1940)
"En Büyük İftiranın Cezası"	**Cumhuriyet**	5816	(20 Temmuz 1940)
"Medeniyet Treni ve Bedeviyet Kervanı"	**Cumhuriyet**	5819	(23 Temmuz 1940)
"Lozan Nedir?"	**Cumhuriyet**	5820	(24 Temmuz 1940)
"Bir Kelimenin İçindeki Dünya"	**Cumhuriyet**	5821	(25 Temmuz 1940)
"Efendi Kim?"	**Cumhuriyet**	5822	(26 Temmuz 1940)
"Ekonomi ve Politika"	**Cumhuriyet**	5823	(27 Temmuz 1940)
"Son Perdeden Evvel"	**Cumhuriyet**	5826	(30 Temmuz 1940)
"Lisanın İstiklâli"	**Cumhuriyet**	5827	(31 Temmuz 1940)

"Maarif Vecizeleri"	**Cumhuriyet**	5828	(1 Ağustos 1940)
""Hitler Bana Dedi Ki""	**Cumhuriyet**	5829	(2 Ağustos 1940)
"Namuslu Bir Münakaşanın Şartları"	**Cumhuriyet**	5830	(3 Ağustos 1940)
"İngiliz Adalarına Taarruz Etmezlerse"	**Cumhuriyet**	5832	(5 Ağustos 1940)
"Bahsi Kapatıyorum"	**Cumhuriyet**	5833	(6 Ağustos 1940)
"İstanbul'u Kurtaran Rakamlar"	**Cumhuriyet**	5834	(7 Ağustos 1940)
"Felsefe Pusulası"	**Cumhuriyet**	5835	(8 Ağustos 1940)
"Fikir Mecmualarımız Üstünde"	**Cumhuriyet**	5836	(9 Ağustos 1940)
"Son Ayıbımız"	**Cumhuriyet**	5837	(10 Ağustos 1940)

TASVİR-İ EFKÂR GAZETESİ (14 EKİM 1940 – 28 EYLÜL 1944)

"Fikirlerin Sonbaharı"	**Tasvir-i Efkâr**	4515	(14 Ekim 1940)
"Cazbantsız Memleket"	**Tasvir-i Efkâr**	4516	(15 Ekim 1940)
"Sayının Büyük Manası"	**Tasvir-i Efkâr**	4517	(16 Ekim 1940)
"Kavanoz Çocukları"	**Tasvir-i Efkâr**	4518	(17 Ekim 1940)
"Bir Millet Mağlup Olmaya Görsün"	**Tasvir-i Efkâr**	4519	(18 Ekim 1940)
"Büyük Adamlar Ve Tarih"	**Tasvir-i Efkâr**	4520	(19 Ekim 1940)
"Sayımın Peşindeki Meseleler"	**Tasvir-i Efkâr**	4521	(20 Ekim 1940)
"Şehir Tiyatrosunda Edebiyat Günleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4522	(21 Ekim 1940)
"Bob Stil Neye Derler?"	**Tasvir-i Efkâr**	4523	(22 Ekim 1940)
"Yeni Nizam ve Türkiye"	**Tasvir-i Efkâr**	4524	(23 Ekim 1940)
"Brener Doğuyor!"	**Tasvir-i Efkâr**	4525	(24 Ekim 1940)
"Kavanoz Çocukları İçin"	**Tasvir-i Efkâr**	4526	(25 Ekim 1940)
"Yeni Nizam Heyulası"	**Tasvir-i Efkâr**	4527	(26 Ekim 1940)
"Dil İnkılabı Yarım Mı Kaldı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4528	(27 Ekim 1940)
"Kendini Aşağı Görme Duygusu"	**Tasvir-i Efkâr**	4529	(28 Ekim 1940)
"Kuruluş ve Yükseliş Davamız"	**Tasvir-i Efkâr**	4530	(29 Ekim 1940)
"Birlik İstiklal ve Şeref Aşkı"	**Tasvir-i Efkâr**	4531	(30 Ekim 1940)
"Avrupa Medeniyeti Yıkılıyor Mu?"	**Tasvir-i Efkâr**	4532	(31 Ekim 1940)
"Bu Nasıl Bir Bayramdır?"	**Tasvir-i Efkâr**	4533	(1 Kasım 1940)
"Güldürmek Kâfi Değil!"	**Tasvir-i Efkâr**	4534	(4 Kasım 1940)
"Bu Bir Tarih Zaruretidir"	**Tasvir-i Efkâr**	4535	(5 Kasım 1940)
"İki Adam ve İki Muamma"	**Tasvir-i Efkâr**	4536	(6 Kasım 1940)
"Roosevelt -Wilkie Maçı"	**Tasvir-i Efkâr**	4537	(7 Kasım 1940)
"Hümanizmayı Çok Yanlış Anlıyoruz!"	**Tasvir-i Efkâr**	4538	(8 Kasım 1940)
"Hümanizma Softaları"	**Tasvir-i Efkâr**	4539	(9 Kasım 1940)
"Ölümünden İki Sene Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	4540	(10 Kasım 1940)
"Atatürk'ün Sofrası"	**Tasvir-i Efkâr**	4541	(11 Kasım 1940)
"Bir Şemsiye Kapandı"	**Tasvir-i Efkâr**	4542	(12 Kasım 1940)
"Kara Ejderi Deniz Ejderi"	**Tasvir-i Efkâr**	4544	(14 Kasım 1940)
"Malumlar ve Meçhuller"	**Tasvir-i Efkâr**	4545	(15 Kasım 1940)
"Dar ve Geniş Hümanizma"	**Tasvir-i Efkâr**	4546	(16 Kasım 1940)
"Türk ve Mısır Filmciliği"	**Tasvir-i Efkâr**	4547	(17 Kasım 1940)
"Muaşeret ve Zevk Anarşisi"	**Tasvir-i Efkâr**	4548	(18 Kasım 1940)
"Sebepler ve Müsebbipler"	**Tasvir-i Efkâr**	4549	(19 Kasım 1940)

"Karanlık Bir Telgraf"	**Tasvir-i Efkâr**	4550	(20 Kasım 1940)
"Harbe Doğru Mu Koşuyoruz?"	**Tasvir-i Efkâr**	4551	(21 Kasım 1940)
"Nizam Bahsi"	**Tasvir-i Efkâr**	4552	(22 Kasım 1940)
"Kendini Bulan Şehir"	**Tasvir-i Efkâr**	4553	(23 Kasım 1940)
"Büyük Bir Kuvvetin Tecellisi"	**Tasvir-i Efkâr**	4554	(24 Kasım 1940)
"Von Popen'in Tekzibi"	**Tasvir-i Efkâr**	4555	(25 Kasım 1940)
"Üç Nizam"	**Tasvir-i Efkâr**	4556	(26 Kasım 1940)
"General Metaksus"	**Tasvir-i Efkâr**	4557	(27 Kasım 1940)
"İhtikâra karşı Gevşek Davranıyoruz"	**Tasvir-i Efkâr**	4558	(28 Kasım 1940)
"Alman Diplomasisinin Hataları"	**Tasvir-i Efkâr**	4559	(29 Kasım 1940)
"Friedrich Engels"	**Tasvir-i Efkâr**	4560	(30 Kasım 1940)
"Gençlik Tezgahları"	**Tasvir-i Efkâr**	4561	(1 Aralık 1940)
"Ümidimizi Kesmiş Değiliz"	**Tasvir-i Efkâr**	4562	(2 Aralık 1940)
"Askeri Cephe, İktisadî Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	4563	(3 Aralık 1940)
"Dil İhtilalinde Ölen Ve Sağ Kalan Kelimeler"	**Tasvir-i Efkâr**	4564	(4 Aralık 1940)
"Şefin Nutku"	**Tasvir-i Efkâr**	4566	(6 Aralık 1940)
"Makine, Kağnı ve Kaplumbağa"	**Tasvir-i Efkâr**	4567	(7 Aralık 1940)
"Harbin Sıklet Merkezi"	**Tasvir-i Efkâr**	4568	(18 Aralık 1940)
"Fiyat Gangsterleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4569	(19 Aralık 1940)
"Tebessüm Buhranı"	**Tasvir-i Efkâr**	4570	(20 Aralık 1940)
"Kemal Bey Merhum"	**Tasvir-i Efkâr**	4571	(21 Aralık 1940)
"Canlı Mı, Cansız Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4572	(22 Aralık 1940)
"Amerikayı Anlayamıyorum!"	**Tasvir-i Efkâr**	4573	(23 Aralık 1940)
"Ölü Modası"	**Tasvir-i Efkâr**	4574	(24 Aralık 1940)
"Yeni Talebe Birliği"	**Tasvir-i Efkâr**	4575	(25 Aralık 1940)
"Hep Köy Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	4576	(26 Aralık 1940)
"Türkler ve Lamartine"	**Tasvir-i Efkâr**	4577	(27 Aralık 1940)
"Bir Günlük Mütareke"	**Tasvir-i Efkâr**	4578	(28 Aralık 1940)
"Ana Baba Günleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4579	(29 Aralık 1940)
"İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Gazetesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4580	(30 Aralık 1940)
"Bir Yılın Sonu"	**Tasvir-i Efkâr**	4581	(31 Aralık 1940)
"Baş Muharrirlerimiz ve Sulh"	**Tasvir-i Efkâr**	4583	(2 Ocak 1941)
"Cemiyet Bir Uzviyet Midir?"	**Tasvir-i Efkâr**	4584	(3 Ocak 1941)
"İhraç Bahsi"	**Tasvir-i Efkâr**	4585	(4 Ocak 1941)
"Süleyman Nazif Merhum"	**Tasvir-i Efkâr**	4586	(5 Ocak 1941)
"Harp Maliyesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4587	(6 Ocak 1941)
"Henry Bergson"	**Tasvir-i Efkâr**	4588	(7 Ocak 1941)
"Kurbanların Tarihi"	**Tasvir-i Efkâr**	4589	(8 Ocak 1941)
"Bayram Tatilleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4590	(12 Ocak 1941)
"Bergson Mistik midir?"	**Tasvir-i Efkâr**	4591	(13 Ocak 1941)
"Bulgaristan'In Bitaraflığı"	**Tasvir-i Efkâr**	4592	(14 Ocak 1941)
"Dizgi Yanlışları"	**Tasvir-i Efkâr**	4593	(15 Ocak 1941)
"Bizim Harp Edebiyatımız"	**Tasvir-i Efkâr**	4594	(16 Ocak 1941)
"Bergson Ve Muarızları"	**Tasvir-i Efkâr**	4595	(17 Ocak 1941)
"Gölge Etmeyiniz!"	**Tasvir-i Efkâr**	4596	(18 Ocak 1941)
"Amerikalı Ve İngiliz Farkı"	**Tasvir-i Efkâr**	4597	(19 Ocak 1941)

"Kırlangıçları Bekleyelim!"	**Tasvir-i Efkâr**	4598	(20 Ocak 1941)
"Gençlik Hâlâ Kitapsızdır"	**Tasvir-i Efkâr**	4599	(21 Ocak 1941)
"Neşriyat Kongresinden Ne Çıktı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4600	(22 Ocak 1941)
"Niçin Harp Ediyorlar?"	**Tasvir-i Efkâr**	4601	(23 Ocak 1941)
"Gramersiz Olmaz!"	**Tasvir-i Efkâr**	4602	(24 Ocak 1941)
"Gramer Denemesinin Hataları"	**Tasvir-i Efkâr**	4603	(25 Ocak 1941)
"Rumanyada Almanya"	**Tasvir-i Efkâr**	4604	(26 Ocak 1941)
"Kitap Yoksulluğu"	**Tasvir-i Efkâr**	4605	(27 Ocak 1941)
"Yeni Bir Üslûp Mu Doğuyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	4606	(28 Ocak 1941)
""Mefkûre"mi, "Ülkü" mü, "İdealimi?"	**Tasvir-i Efkâr**	4607	(29 Ocak 1941)
"Yunanistan Atatürk'ünü Kaybetti"	**Tasvir-i Efkâr**	4608	(30 Ocak 1941)
"Roosevelt Projesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4609	(31 Ocak 1941)
"Bu Ne Biçim Gramer?"	**Tasvir-i Efkâr**	4610	(1 Şubat 1941)
"Baltacıoğlu, Nafile Yoruluyorsun!"	**Tasvir-i Efkâr**	4611	(2 Şubat 1941)
"D Grubu Sergisi"	**Tasvir-i Efkâr**	4612	(3 Şubat 1941)
"Çöp Tenekelerindeki Çocuklarımız"	**Tasvir-i Efkâr**	4613	(4 Şubat 1941)
"Allah'ım, Bu Ne Anarşidir!"	**Tasvir-i Efkâr**	4614	(5 Şubat 1941)
"Dil Başka, Lisan Başkadır"	**Tasvir-i Efkâr**	4615	(6 Şubat 1941)
"Çocukta San'at Dehası"	**Tasvir-i Efkâr**	4617	(8 Şubat 1941)
"Noktalama Bahsinde İhmallerimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	4618	(9 Şubat 1941)
"Birkaç Hakikat"	**Tasvir-i Efkâr**	4619	(10 Şubat 1941)
"Yemiş Yerine Kuru Dal"	**Tasvir-i Efkâr**	4621	(12 Şubat 1941)
"Balkanlar Ve Almanya"	**Tasvir-i Efkâr**	4622	(13 Şubat 1941)
"Neden Birleşmiyorlar? "	**Tasvir-i Efkâr**	4623	(14 Şubat 1941)
"Yabancı Kelimelerden Korkumuz"	**Tasvir-i Efkâr**	4624	(15 Şubat 1941)
"Bu Ölüleri Diriltebiliriz"	**Tasvir-i Efkâr**	4625	(16 Şubat 1941)
"Dövüşmek ve Sövüşmekten Kurtulmamız İçin"	**Tasvir-i Efkâr**	4626	(17 Şubat 1941)
""İstemek Muktedir Olmaktır""	**Tasvir-i Efkâr**	4627	(18 Şubat 1941)
"Türk- Bulgar Anlaşması"	**Tasvir-i Efkâr**	4628	(19 Şubat 1941)
"Amerika Niçin Tereddüt Ediyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	4629	(20 Şubat 1941)
"Gazetecilik Ve Gazeteciler"	**Tasvir-i Efkâr**	4630	(21 Şubat 1941)
"Japonya'nın Maksadı"	**Tasvir-i Efkâr**	4631	(22 Şubat 1941)
"Şimdilik Roman Gibi"	**Tasvir-i Efkâr**	4633	(24 Şubat 1941)
"Akşam Başmuharriri ve İngiliz Başvekili"	**Tasvir-i Efkâr**	4634	(25 Şubat 1941)
"Tali Savaşlar Bölgesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4635	(26 Şubat 1941)
"Hariciye Vekilimizin Son Beyanatı"	**Tasvir-i Efkâr**	4636	(27 Şubat 1941)
"Bu Bir İhtilal Harbidir"	**Tasvir-i Efkâr**	4637	(28 Şubat 1941)
"Talebe Yurdu Faciası"	**Tasvir-i Efkâr**	4638	(1 Mart 1941)
"Her İkisine De Hazırız!"	**Tasvir-i Efkâr**	4641	(4 Mart 1941)
"Harpler ve İçtimai Alakalar"	**Tasvir-i Efkâr**	4642	(5 Mart 1941)
"Dünya İle Beraber"	**Tasvir-i Efkâr**	4643	(6 Mart 1941)
"Buhran Devirlerinin Işığı"	**Tasvir-i Efkâr**	4644	(7 Mart 1941)
"Bir Okuyucumuzun Teklifi"	**Tasvir-i Efkâr**	4645	(8 Mart 1941)
"Doktor Rıza Nur"	**Tasvir-i Efkâr**	4647	(10 Mart 1941)
"Bu Bir Maç Değildir"	**Tasvir-i Efkâr**	4648	(11 Mart 1941)
"Başta Milli Menfaat"	**Tasvir-i Efkâr**	4649	(12 Mart 1941)

"Kültür Mefhumu Bize Neler Söylüyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	4650	(15 Mart 1941)
"Fertleri Birbirine Bağlamanın Yolu"	**Tasvir-i Efkâr**	4652	(17 Mart 1941)
"Kırımlı Aziz Bey"	**Tasvir-i Efkâr**	4653	(18 Mart 1941)
"İki Başmakale"	**Tasvir-i Efkâr**	4655	(20 Mart 1941)
"Hatib Kıtlığı İçindeyiz"	**Tasvir-i Efkâr**	4656	(21 Mart 1941)
"Sümüklü Faik De Böyle Söylerdi"	**Tasvir-i Efkâr**	4657	(22 Mart 1941)
"Niçin Tek Bir Vücuduz? "	**Tasvir-i Efkâr**	4659	(24 Mart 1941)
"Zaferin Riyazi Formülü"	**Tasvir-i Efkâr**	4660	(25 Mart 1941)
"Edebiyatımızın Yelpazeleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4661	(26 Mart 1941)
"Türkiye'nin Beynelminel Adamı"	**Tasvir-i Efkâr**	4662	(27 Mart 1941)
"İmlâmızın En Büyük Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	4663	(28 Mart 1941)
"Yugoslav Uyanışı"	**Tasvir-i Efkâr**	4664	(29 Mart 1941)
"Sultan Hamit ve İsmail Safa"	**Tasvir-i Efkâr**	4665	(30 Mart 1941)
"Yugoslav Hareketinin Dış Politika İle Alakası Yok Mu?"	**Tasvir-i Efkâr**	4666	(31 Mart 1941)
"İnönü'nün Manası"	**Tasvir-i Efkâr**	4667	(1 Nisan 1941)
"İşte İlkbahar!"	**Tasvir-i Efkâr**	4668	(2 Nisan 1941)
"Bir Şemsiye Kapandı, Bir Yenisi Açılıyor!"	**Tasvir-i Efkâr**	4669	(3 Nisan 1941)
"Fransa İngiltere'ye Karşı Harbe Girer Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	4670	(4 Nisan 1941)
"Bugünkü Türkçe'nin İlk Akıncıları"	**Tasvir-i Efkâr**	4671	(5 Nisan 1941)
""Ben" Ve "Biz""	**Tasvir-i Efkâr**	4672	(6 Nisan 1941)
"İlkbahar Sürprizleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4673	(7 Nisan 1941)
"İngiltere'yi İstila Hikâyesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4674	(8 Nisan 1941)
"Ankara Niçin Sakindir? "	**Tasvir-i Efkâr**	4675	(9 Nisan 1941)
"Edebiyat ve Kültür"	**Tasvir-i Efkâr**	4676	(10 Nisan 1941)
"Ne Telaş Lazım Ne De Miskinlik!"	**Tasvir-i Efkâr**	4677	(11 Nisan 1941)
"İtidalli Düşünmek Ve Yazmak Borcu"	**Tasvir-i Efkâr**	4678	(12 Nisan 1941)
"Yanlış Anlaşılmasın!"	**Tasvir-i Efkâr**	4679	(13 Nisan 1941)
"Bu Harbin Adı Nedir?"	**Tasvir-i Efkâr**	4680	(14 Nisan 1941)
"Sovyet- Japon Anlaşması"	**Tasvir-i Efkâr**	4681	(15 Nisan 1941)
"Buhran Günlerinin Tipleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4682	(16 Nisan 1941)
"Radyoda Yapmacık Ses"	**Tasvir-i Efkâr**	4683	(17 Nisan 1941)
"Edebiyatımız Belediyesizdir"	**Tasvir-i Efkâr**	4684	(18 Nisan 1941)
"Büyük Türk Gecesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4684	(18 Nisan 1941)
"Dört Mesele"	**Tasvir-i Efkâr**	4685	(19 Nisan 1941)
"Üç Basamaklı Merdiven"	**Tasvir-i Efkâr**	4687	(21 Nisan 1941)
"Bozguncu Ve Kundakçı"	**Tasvir-i Efkâr**	4688	(22 Nisan 1941)
"Niçinler Ve Çünküler"	**Tasvir-i Efkâr**	4689	(23 Nisan 1941)
"Şayia Bombardımanı"	**Tasvir-i Efkâr**	4690	(24 Nisan 1941)
"Çocuğu, Muhiti Yetiştirir"	**Tasvir-i Efkâr**	4691	(25 Nisan 1941)
"Milletler Arasındaki Mukavelenin Kıymeti"	**Tasvir-i Efkâr**	4692	(26 Nisan 1941)
"Çocuk Gibi Düşünen Münevver"	**Tasvir-i Efkâr**	4694	(28 Nisan 1941)
"Bu Harp Atlantik'te Biter!"	**Tasvir-i Efkâr**	4695	(29 Nisan 1941)
"Vatandaşa Karşı Sinir Harbini Kimler Yapıyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	4696	(30 Nisan 1941)
"Bayan İnönü'nün Eseri"	**Tasvir-i Efkâr**	4697	(1 Mayıs 1941)
"Rivayet Muhasarası"	**Tasvir-i Efkâr**	4698	(2 Mayıs 1941)

"Tezat Var Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4699	(3 Mayıs 1941)
"İki Hükümet Darbesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4700	(4 Mayıs 1941)
"Hitler Görüşüyle Türkiye"	**Tasvir-i Efkâr**	4702	(6 Mayıs 1941)
"İki Meslektaş Arasında Muhayyel Bir Konuşma"	**Tasvir-i Efkâr**	4703	(7 Mayıs 1941)
"Siyasî Nutukların Hedefi"	**Tasvir-i Efkâr**	4704	(8 Mayıs 1941)
"Ekonomide Serbestçilik-Devletçilik"	**Tasvir-i Efkâr**	4706	(10 Mayıs 1941)
"Beyaz Ev Niçin Duruyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	4708	(12 Mayıs 1941)
"Şişman Ve Zayıf Milletler"	**Tasvir-i Efkâr**	4709	(13 Mayıs 1941)
"Alman Ateşi ve İngiliz Suyu"	**Tasvir-i Efkâr**	4710	(14 Mayıs 1941)
"Kız Kardeşler Ordusuna Yazılınız!"	**Tasvir-i Efkâr**	4711	(15 Mayıs 1941)
"Ziya Günün Vasiyeti"	**Tasvir-i Efkâr**	4712	(16 Mayıs 1941)
"Ne Hazin İhtimal!"	**Tasvir-i Efkâr**	4713	(17 Mayıs 1941)
"Mikrofon Başında Tasfiye"	**Tasvir-i Efkâr**	4715	(19 Mayıs 1941)
"Gençliğe İthaf Edilen Gün"	**Tasvir-i Efkâr**	4716	(20 Mayıs 1941)
"Bir Lisan Kongresi Şarttır!"	**Tasvir-i Efkâr**	4717	(21 Mayıs 1941)
"Hep Birden Söyleyebileceğimiz Şarkı"	**Tasvir-i Efkâr**	4718	(22 Mayıs 1941)
"Prova Mı Yapıyorlar"	**Tasvir-i Efkâr**	4719	(23 Mayıs 1941)
"Söylendiği Gibi Yazılamaz"	**Tasvir-i Efkâr**	4720	(24 Mayıs 1941)
"Sıra İngiliz Adalarında Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4722	(26 Mayıs 1941)
"Hüseyin Cahid'lerin Geçit Resmi"	**Tasvir-i Efkâr**	4723	(27 Mayıs 1941)
"Namık Kemal'in En Güzel Beyiti"	**Tasvir-i Efkâr**	4724	(28 Mayıs 1941)
"Mecliste Maarif ve Lisan Münakaşası"	**Tasvir-i Efkâr**	4725	(29 Mayıs 1941)
"Rucu Var Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4727	(31 Mayıs 1941)
"Hayır, Mösyö Darlan! "	**Tasvir-i Efkâr**	4730	(3 Haziran 1941)
"Dorn Şatosunun Mahpusu"	**Tasvir-i Efkâr**	4732	(5 Haziran 1941)
"Kıyametten Evvel"	**Tasvir-i Efkâr**	4733	(6 Haziran 1941)
"Kusurlarımızın Devamı ve İstihalesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4734	(7 Haziran 1941)
"İki Fransa"	**Tasvir-i Efkâr**	4736	(9 Haziran 1941)
"Türk Mucizesi Tekdir! "	**Tasvir-i Efkâr**	4737	(10 Haziran 1941)
"Geçmiş Ola!"	**Tasvir-i Efkâr**	4738	(11 Haziran 1941)
"Millî İdealimiz Apartman Yaptırmak mıdır?"	**Tasvir-i Efkâr**	4739	(12 Haziran 1941)
"Unutkan Bir Başmuharrir"	**Tasvir-i Efkâr**	4740	(13 Haziran 1941)
"O Da Mı Beşinci Kol?"	**Tasvir-i Efkâr**	4741	(14 Haziran 1941)
"İngiliz Uykusu"	**Tasvir-i Efkâr**	4743	(16 Haziran 1941)
"Türk Operası Doğuyor"	**Tasvir-i Efkâr**	4744	(17 Haziran 1941)
"Tahmin, Rivayet, Şaia"	**Tasvir-i Efkâr**	4745	(18 Haziran 1941)
"Tarih Kasırgası"	**Tasvir-i Efkâr**	4746	(4 Temmuz 1941)
"Başvekili Dinledikten Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	4748	(6 Temmuz 1941)
"Gitsinler, Görsünler, Gelsinler!"	**Tasvir-i Efkâr**	4749	(7 Temmuz 1941)
"Okullarımızın Gramer Kitabı"	**Tasvir-i Efkâr**	4750	(8 Temmuz 1941)
"Bir Robinson'un İtirafları"	**Tasvir-i Efkâr**	4753	(11 Temmuz 1941)
"Bütün Fikirler Cephede"	**Tasvir-i Efkâr**	4755	(15 Temmuz 1941)
"Türk Gramerinin Esasları"	**Tasvir-i Efkâr**	4756	(16 Temmuz 1941)
"Eski ve Yeni Hürriyet"	**Tasvir-i Efkâr**	4757	(17 Temmuz 1941)
"Sağlam Bir Ölçü"	**Tasvir-i Efkâr**	4758	(18 Temmuz 1941)
"Türk Gramerinin Esasları 2"	**Tasvir-i Efkâr**	4760	(20 Temmuz 1941)

"Kendi Kendimiz Olmakta Israrımız"	**Tasvir-i Efkâr**	4761	(21 Temmuz 1941)
"İpini Söktüğüm Kitap"	**Tasvir-i Efkâr**	4762	(22 Temmuz 1941)
"Bir İttifakın Ölçüsü"	**Tasvir-i Efkâr**	4763	(23 Temmuz 1941)
"Şu Mesele"	**Tasvir-i Efkâr**	4764	(24 Temmuz 1941)
"Hakikat Kaçakçılığı"	**Tasvir-i Efkâr**	4765	(25 Temmuz 1941)
"Türk Gramerinin Esasları 3"	**Tasvir-i Efkâr**	4766	(26 Temmuz 1941)
"İşin Alayında Mıyız?"	**Tasvir-i Efkâr**	4767	(27 Temmuz 1941)
"İmar Buna Derler"	**Tasvir-i Efkâr**	4769	(29 Temmuz 1941)
"Bir Daha Teklif Ediyorum"	**Tasvir-i Efkâr**	4770	(30 Temmuz 1941)
"Türk Gramerinin Esasları 4"	**Tasvir-i Efkâr**	4771	(31 Temmuz 1941)
"İngiltere'nin İstilası"	**Tasvir-i Efkâr**	4772	(1 Ağustos 1941)
"Halk Mefhumu Üstünde"	**Tasvir-i Efkâr**	4773	(2 Ağustos 1941)
"Bir Yaralıya İlk Yardım"	**Tasvir-i Efkâr**	4775	(4 Ağustos 1941)
"Gazeteler ve Resmî Daireler"	**Tasvir-i Efkâr**	4776	(5 Ağustos 1941)
"Türk Gramerinin Esasları 5"	**Tasvir-i Efkâr**	4777	(6 Ağustos 1941)
"Bu Bir İmha Harbidir"	**Tasvir-i Efkâr**	4778	(7 Ağustos 1941)
"Bir Münakaşa"	**Tasvir-i Efkâr**	4779	(8 Ağustos 1941)
"Tebliğlerden Çıkarılan Manâlar"	**Tasvir-i Efkâr**	4780	(9 Ağustos 1941)
"Tırnak Sürtüştüren Politika"	**Tasvir-i Efkâr**	4783	(12 Ağustos 1941)
"Dost ve Düşman Kelimeler"	**Tasvir-i Efkâr**	4784	(13 Ağustos 1941)
"Merhem Sürmek Yetişmez!"	**Tasvir-i Efkâr**	4785	(14 Ağustos 1941)
"Fransa'nın Yeni Yolu"	**Tasvir-i Efkâr**	4786	(15 Ağustos 1941)
"Gramer Terimleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4787	(16 Ağustos 1941)
"Sivrisineklerden Evvel"	**Tasvir-i Efkâr**	4789	(18 Ağustos 1941)
"Yıldırım İmdadı Bekleyenler"	**Tasvir-i Efkâr**	4790	(19 Ağustos 1941)
"Bir Teşebbüsün En Gerçek Değeri"	**Tasvir-i Efkâr**	4791	(20 Ağustos 1941)
"Yabancı Sözleri Eleme Hareketleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4792	(21 Ağustos 1941)
"İşte Bir Sanat ve Fikir Mecmuası"	**Tasvir-i Efkâr**	4793	(22 Ağustos 1941)
""Değişen Dünya""	**Tasvir-i Efkâr**	4794	(23 Ağustos 1941)
"İran ve Harp"	**Tasvir-i Efkâr**	4797	(26 Ağustos 1941)
"Amerika'da Grevler"	**Tasvir-i Efkâr**	4798	(27 Ağustos 1941)
"Lüks Belası"	**Tasvir-i Efkâr**	4799	(28 Ağustos 1941)
"Ferdiyet, Şahsiyet ve Ekseriyet"	**Tasvir-i Efkâr**	4800	(29 Ağustos 1941)
"Zafer Değil, Mucize Bayramı"	**Tasvir-i Efkâr**	4801	(30 Ağustos 1941)
"Yaşayan Görür"	**Tasvir-i Efkâr**	4804	(2 Eylül 1941)
"İmlâmızın Temeli"	**Tasvir-i Efkâr**	4805	(3 Eylül 1941)
"Bir Heyecan Karşısında"	**Tasvir-i Efkâr**	4806	(4 Eylül 1941)
"Bu Yol Uçuruma Gider"	**Tasvir-i Efkâr**	4807	(6 Eylül 1941)
"Yalancı Kurmaylar"	**Tasvir-i Efkâr**	4808	(7 Eylül 1941)
"Bizim Bu Harple Alakamız Var Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4809	(8 Eylül 1941)
"Mubalaga Şampiyonları"	**Tasvir-i Efkâr**	4810	(9 Eylül 1941)
"Yuvası Dağılan İki Kelime"	**Tasvir-i Efkâr**	4811	(10 Eylül 1941)
"Kanije Muhasarası"	**Tasvir-i Efkâr**	4812	(11 Eylül 1941)
"Zafer=İmha"	**Tasvir-i Efkâr**	4813	(12 Eylül 1941)
"Çocuk Adam"	**Tasvir-i Efkâr**	4814	(13 Eylül 1941)
"İddialar ve Hadiseler"	**Tasvir-i Efkâr**	4815	(14 Eylül 1941)

"Gayri Meşru Karı Koca Hayatı Yaşayanlar"	**Tasvir-i Efkâr**	4817	(16 Eylül 1941)
"Gazetelerimiz ve Derin bir Bahis"	**Tasvir-i Efkâr**	4818	(17 Eylül 1941)
"Haykıran Gazete, Düşünen Gazete"	**Tasvir-i Efkâr**	4819	(18 Eylül 1941)
"Papanın Cevabı"	**Tasvir-i Efkâr**	4820	(19 Eylül 1941)
"Tercüme Kanun Olmaz"	**Tasvir-i Efkâr**	4821	(20 Eylül 1941)
"Yardım Niçin Şart"	**Tasvir-i Efkâr**	4824	(23 Eylül 1941)
"Son Çare"	**Tasvir-i Efkâr**	4825	(24 Eylül 1941)
"Bir Teessüf ve Bir Teşekkür"	**Tasvir-i Efkâr**	4826	(25 Eylül 1941)
"Eski Bir Hukukçumuza Cevap"	**Tasvir-i Efkâr**	4827	(26 Eylül 1941)
"Gazete Neye Derler?"	**Tasvir-i Efkâr**	4828	(27 Eylül 1941)
"Dil, Edebiyat ve Lügat"	**Tasvir-i Efkâr**	4829	(28 Eylül 1941)
"Yine Mi Mucize"	**Tasvir-i Efkâr**	4831	(30 Eylül 1941)
"Başımızı Yukarı Kaldırınca"	**Tasvir-i Efkâr**	4832	(1 Ekim 1941)
"Baya Bir Şekerli Kahve"	**Tasvir-i Efkâr**	4833	(2 Ekim 1941)
"Yine İstilâ Bahsi"	**Tasvir-i Efkâr**	4835	(4 Ekim 1941)
"İki Nutuk"	**Tasvir-i Efkâr**	4836	(5 Ekim 1941)
"O Nasıl Bir Kurtuluştu"	**Tasvir-i Efkâr**	4838	(7 Ekim 1941)
"Diplomasi Şeytanı"	**Tasvir-i Efkâr**	4839	(8 Ekim 1941)
"Mareşal Yalan"	**Tasvir-i Efkâr**	4840	(9 Ekim 1941)
"Türk-Alman İktisadî Antlaşması"	**Tasvir-i Efkâr**	4841	(10 Ekim 1941)
"Millet ve Halk Tâbirleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4842	(11 Ekim 1941)
"Bu İsrafın Sonu Neye Varır?"	**Tasvir-i Efkâr**	4844	(13 Ekim 1941)
"Tiyatromuzun Hâli Ne Olacak"	**Tasvir-i Efkâr**	4845	(14 Ekim 1941)
"Pahalılığa Karşı Tek Çare"	**Tasvir-i Efkâr**	4846	(15 Ekim 1941)
"Bir Kahkahalık İddialar"	**Tasvir-i Efkâr**	4847	(16 Ekim 1941)
"Atlı Arabalar"	**Tasvir-i Efkâr**	4848	(17 Ekim 1941)
"Şehir Tiyatrosu Nasıl Islah Edilebilir?"	**Tasvir-i Efkâr**	4849	(18 Ekim 1941)
"Mevzuumuz Tiyatrodur"	**Tasvir-i Efkâr**	4852	(21 Ekim 1941)
"Barış İçinde Bayram"	**Tasvir-i Efkâr**	4853	(22 Ekim 1941)
"Kızılay İstismar Edilemez"	**Tasvir-i Efkâr**	4854	(25 Ekim 1941)
"Sövmeye Doyamıyorlar"	**Tasvir-i Efkâr**	4856	(27 Ekim 1941)
"Okul ve Hayat"	**Tasvir-i Efkâr**	4857	(28 Ekim 1941)
"18 İnkılâp Yılının Öğrettikleri ve Düşündürdükleri"	**Tasvir-i Efkâr**	4858	(29 Ekim 1941)
"Cumhuriyetin Beş Kardeşi"	**Tasvir-i Efkâr**	4859	(30 Ekim 1941)
"Cumhurreisin Hitabesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4860	(31 Ekim 1941)
"Roosevelt'in İthamı"	**Tasvir-i Efkâr**	4861	(1 Kasım 1941)
"Bir Derginin İstihalesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4864	(4 Kasım 1941)
"Türkiye ve Harp Tehlikesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4865	(5 Kasım 1941)
"Basın Birliği Genel Kongresi"	**Tasvir-i Efkâr**	4868	(8 Kasım 1941)
"Basın Kongresi Neler Yaptı? -1-"	**Tasvir-i Efkâr**	4869	(9 Kasım 1941)
"O Niçin Ebedî Şeftir?"	**Tasvir-i Efkâr**	4870	(10 Kasım 1941)
"Atatürk Bir Başlangıçtır!"	**Tasvir-i Efkâr**	4871	(11 Kasım 1941)
"Basın Kongresi Neler Yaptı? -2-"	**Tasvir-i Efkâr**	4872	(12 Kasım 1941)
"Seve Seve, Azar Azar ve Yavaş Yavaş"	**Tasvir-i Efkâr**	4873	(13 Kasım 1941)
"İki Tarihimiz Arasındaki Acayip Fark"	**Tasvir-i Efkâr**	4874	(14 Kasım 1941)
"Fikir Çok Yerindedir!"	**Tasvir-i Efkâr**	4875	(15 Kasım 1941)

"Millî Birlik=Millî İktisat"	**Tasvir-i Efkâr**	4877	(17 Kasım 1941)
"Bu Ölçüsüz Bolluğun Sonu Kıtlıktır"	**Tasvir-i Efkâr**	4878	(18 Kasım 1941)
"Basın Kongresi Neler Yaptı? -3-"	**Tasvir-i Efkâr**	4879	(19 Kasım 1941)
"Müdahalesiz Olmaz Fakat"	**Tasvir-i Efkâr**	4880	(20 Kasım 1941)
"Cemiyet ve Uzviyet 1"	**Tasvir-i Efkâr**	4882	(22 Kasım 1941)
"Büyük İngiliz Taarruzu"	**Tasvir-i Efkâr**	4882	(22 Kasım 1941)
"Cemiyet ve Uzviyet 2"	**Tasvir-i Efkâr**	4885	(25 Kasım 1941)
"Bu Torpil ve Bundan Evvelki"	**Tasvir-i Efkâr**	4885	(25 Kasım 1941)
"Cemiyet ve Uzviyet 3"	**Tasvir-i Efkâr**	4887	(27 Kasım 1941)
"Her Şeyin Bir Haddi Var"	**Tasvir-i Efkâr**	4887	(27 Kasım 1941)
"Millî Korunma Kanununun Tâdili"	**Tasvir-i Efkâr**	4888	(28 Kasım 1941)
"Türk, Türk, Türk Sanatkârı"	**Tasvir-i Efkâr**	4889	(29 Kasım 1941)
"Tarihi Anlamak Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	4891	(1 Aralık 1941)
"Acele Etmeyelim"	**Tasvir-i Efkâr**	4892	(2 Aralık 1941)
"Millî Olmak Zorluğu"	**Tasvir-i Efkâr**	4893	(3 Aralık 1941)
"Ziya Gökalp'in Yeni Hayatı"	**Tasvir-i Efkâr**	4894	(4 Aralık 1941)
"Pastaya İsyan Edenler"	**Tasvir-i Efkâr**	4895	(5 Aralık 1941)
"Plânsız ve Teşkilatsız Olmaz"	**Tasvir-i Efkâr**	4896	(6 Aralık 1941)
"Taarruzun İkinci Safhası"	**Tasvir-i Efkâr**	4898	(8 Aralık 1941)
"Pasifikte Kopan Kıyamet"	**Tasvir-i Efkâr**	4899	(9 Aralık 1941)
"İkinci Dünya Harbi"	**Tasvir-i Efkâr**	4900	(10 Aralık 1941)
"Daima Daha Türkçe'ye Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	4901	(11 Aralık 1941)
"Niçin Durakladılar?"	**Tasvir-i Efkâr**	4902	(12 Aralık 1941)
"Dehşet Yıllarına Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	4903	(13 Aralık 1941)
"Sır Yok, Bedahat Var"	**Tasvir-i Efkâr**	4905	(15 Aralık 1941)
"Biraz Sabır Gerektir"	**Tasvir-i Efkâr**	4906	(16 Aralık 1941)
"Yine Plân ve Yine Teşkilat"	**Tasvir-i Efkâr**	4907	(17 Aralık 1941)
"Eminönü Halkevinden Beklediğimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	4909	(19 Aralık 1941)
"İmdat Bekleyen Yığın"	**Tasvir-i Efkâr**	4910	(20 Aralık 1941)
"Halkevleri ve Amatörler"	**Tasvir-i Efkâr**	4912	(22 Aralık 1941)
"Yarınki Dünyanın Ahlakı"	**Tasvir-i Efkâr**	4913	(23 Aralık 1941)
"Benden Yana Bu Kadar"	**Tasvir-i Efkâr**	4914	(24 Aralık 1941)
"Kadın ve Erkek Dehası"	**Tasvir-i Efkâr**	4915	(25 Aralık 1941)
"Hadi Hayırlısı!"	**Tasvir-i Efkâr**	4916	(26 Aralık 1941)
""Savaş" ve "Barış" Tehlikede"	**Tasvir-i Efkâr**	4917	(27 Aralık 1941)
"Bayram ve Cephe Kurbanları"	**Tasvir-i Efkâr**	4919	(29 Aralık 1941)
"Yeni Yılın Başında"	**Tasvir-i Efkâr**	4921	(3 Ocak 1942)
"Karlı Bir Günün Manası"	**Tasvir-i Efkâr**	4923	(5 Ocak 1942)
"Suçtan Büyük Özürler"	**Tasvir-i Efkâr**	4924	(6 Ocak 1942)
"Abidin Daver'in Askeri Dehası"	**Tasvir-i Efkâr**	4925	(7 Ocak 1942)
"İki Dergi ve İki İspat"	**Tasvir-i Efkâr**	4926	(8 Ocak 1942)
"Sivil Kurmay Amiralimizle Hasbihal"	**Tasvir-i Efkâr**	4927	(9 Ocak 1942)
"Dünya ve Memlekette Ahlâk Dâvâsı"	**Tasvir-i Efkâr**	4928	(10 Ocak 1942)
"Ne Zaman ve Nasıl?"	**Tasvir-i Efkâr**	4931	(13 Ocak 1942)
"Maaşlara Zammın En Doğru Ölçüsü"	**Tasvir-i Efkâr**	4937	(19 Ocak 1942)
"Singapur İngiliz Kalmalıdır"	**Tasvir-i Efkâr**	4938	(20 Ocak 1942)

"Avrupa Aç Mı Kalacak"	**Tasvir-i Efkâr**	4939	(21 Ocak 1942)
"Küçük Misaller ve Büyük Hakikatler"	**Tasvir-i Efkâr**	4940	(22 Ocak 1942)
"Bütün Mebuslarımıza Hitap Ediyorum"	**Tasvir-i Efkâr**	4941	(23 Ocak 1942)
"Tehlike Büyüktür"	**Tasvir-i Efkâr**	4942	(24 Ocak 1942)
"Avrupa'daki Haklarımız ve Vazifelerimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	4944	(26 Ocak 1942)
"Her İşin Başı Teşkilat"	**Tasvir-i Efkâr**	4946	(28 Ocak 1942)
''Kamara ve Birinci Lord''	**Tasvir-i Efkâr**	4947	(29 Ocak 1942)
"Meclise ve Hükümete Şükran"	**Tasvir-i Efkâr**	4948	(30 Ocak 1942)
"Biz Avrupalı Mıyız, Asyalı Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4949	(31 Ocak 1942)
''Hangi Sulh?''	**Tasvir-i Efkâr**	4978	(1 Mart 1942)
"Hataların Panoraması"	**Tasvir-i Efkâr**	4979	(2 Mart 1942)
""Ya Bu Yıl, Ya Hiçbir Zaman""	**Tasvir-i Efkâr**	4980	(3 Mart 1942)
"Tercüme Aburcuburu"	**Tasvir-i Efkâr**	4981	(4 Mart 1942)
"Neden Berlin Değil De Paris?"	**Tasvir-i Efkâr**	4982	(5 Mart 1942)
"Ayıptır, Arkadaşlar Ayıp"	**Tasvir-i Efkâr**	4983	(6 Mart 1942)
"Avrupa Belini Nasıl Doğrultacak?"	**Tasvir-i Efkâr**	4984	(7 Mart 1942)
''Ya Herru, Ya Merru!''	**Tasvir-i Efkâr**	4986	(9 Mart 1942)
"Dilciler mi, Edebiyatçılar mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	4987	(10 Mart 1942)
"İngiltere'de İhtilal Cereyanları"	**Tasvir-i Efkâr**	4988	(11 Mart 1942)
"Tınaztepe ve Bataan"	**Tasvir-i Efkâr**	4989	(12 Mart 1942)
"Sapsarı Tehlike"	**Tasvir-i Efkâr**	4990	(13 Mart 1942)
"Yahya Kemâl'in İstanbul'u"	**Tasvir-i Efkâr**	4991	(14 Mart 1942)
"Bir Piyes ve Bir İddia"	**Tasvir-i Efkâr**	4993	(16 Mart 1942)
"Şehir Tiyatrosunda "Para" Piyesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4994	(17 Mart 1942)
"Milas Bombardımanı"	**Tasvir-i Efkâr**	4995	(18 Mart 1942)
"İki Dünya Harbi"	**Tasvir-i Efkâr**	4997	(20 Mart 1942)
"Milli Şefin Türkçesi"	**Tasvir-i Efkâr**	4998	(21 Mart 1942)
"İki Mareşal"	**Tasvir-i Efkâr**	5000	(23 Mart 1942)
"Erna Sack'ın Sesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5001	(24 Mart 1942)
"Hayat Pahalılığı"	**Tasvir-i Efkâr**	5002	(25 Mart 1942)
"Yapma Çiçekli Bahçeler"	**Tasvir-i Efkâr**	5003	(26 Mart 1942)
"Viran Olası Hanede Evladü Ayal Var"	**Tasvir-i Efkâr**	5004	(27 Mart 1942)
''Felsefe Terimleri''	**Tasvir-i Efkâr**	5006	(29 Mart 1942)
"Hindistan Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5007	(30 Mart 1942)
"Anıt-Kabir"	**Tasvir-i Efkâr**	5008	(31 Mart 1942)
"Şükrü Saraçoğlu'nun Demeci"	**Tasvir-i Efkâr**	5009	(1 Nisan 1942)
"Vecizelerin Şerhi"	**Tasvir-i Efkâr**	5010	(2 Nisan 1942)
''Tersine Patlayan Bomba''	**Tasvir-i Efkâr**	5011	(3 Nisan 1942)
"Hint Arslanı"	**Tasvir-i Efkâr**	5012	(4 Nisan 1942)
"Uyuşmalıdırlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5014	(6 Nisan 1942)
"Aydınlanmak İstiyoruz"	**Tasvir-i Efkâr**	5015	(7 Nisan 1942)
''Mimar Sinan'dan Bugünün Mimarlarına Açık Mektup"	**Tasvir-i Efkâr**	5017	(9 Nisan 1942)
"Mimar Sinan ve İbni Sina"	**Tasvir-i Efkâr**	5018	(10 Nisan 1942)
''Tedbirde Kusur Yoktur, Fakat Plan ve Teşkilat Lazım"	**Tasvir-i Efkâr**	5019	(11 Nisan 1942)
"İki Numaralı Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5021	(13 Nisan 1942)

"Paraya Dair Bir Konferans"	**Tasvir-i Efkâr**	5022	(14 Nisan 1942)
"Esasta Anlaşmak Şarttır"	**Tasvir-i Efkâr**	5023	(15 Nisan 1942)
"Yeni Halk Cephesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5024	(16 Nisan 1942)
"Tehlikenin Rengi"	**Tasvir-i Efkâr**	5025	(17 Nisan 1942)
"Münakaşalar ve Muhakemeler"	**Tasvir-i Efkâr**	5028	(20 Nisan 1942)
"Abdullah Togay"	**Tasvir-i Efkâr**	5029	(21 Nisan 1942)
"Buyurun Mahkemeye"	**Tasvir-i Efkâr**	5030	(22 Nisan 1942)
"Tahmin Şarlatanları"	**Tasvir-i Efkâr**	5031	(23 Nisan 1942)
"Çocuğunuzu Fena Terbiye Ediyorsunuz"	**Tasvir-i Efkâr**	5032	(24 Nisan 1942)
"Her Harf Dile Geliyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5033	(25 Nisan 1942)
"Ev Türkçülüğüne Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	5035	(27 Nisan 1942)
"Hitler ve Napolyon"	**Tasvir-i Efkâr**	5037	(29 Nisan 1942)
"Dünya Ufuklarında"	**Tasvir-i Efkâr**	5038	(30 Nisan 1942)
"Tokat, Yumruk, Sopa, Zindan, Sürgün, Balta, Sehpa... Nafiledir!"	**Tasvir-i Efkâr**	5039	(1 Mayıs 1942)
"Hitler-Mussolini Konuşması"	**Tasvir-i Efkâr**	5040	(2 Mayıs 1942)
"Sanat Müsabakaları"	**Tasvir-i Efkâr**	5042	(4 Mayıs 1942)
"İkinci Bir Suriye Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5043	(5 Mayıs 1942)
"Sanatta Türk'e Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	5043	(5 Mayıs 1942)
"Ekmek Kaçakçılığı"	**Tasvir-i Efkâr**	5044	(6 Mayıs 1942)
"Hüseyin Cahid Yalçın ve Ahlâk"	**Tasvir-i Efkâr**	5046	(8 Mayıs 1942)
"Devlet ve Millet Hesap İstiyor!"	**Tasvir-i Efkâr**	5047	(9 Mayıs 1942)
"Mimar Vedad"	**Tasvir-i Efkâr**	5049	(11 Mayıs 1942)
"Mister Churchill'in Nikbinliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5050	(12 Mayıs 1942)
"Başladı Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5051	(13 Mayıs 1942)
"Bir Konserin Düşündürdükleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5053	(15 Mayıs 1942)
"Doğu Peşrevi"	**Tasvir-i Efkâr**	5054	(16 Mayıs 1942)
"Kerç Ve Harkof"	**Tasvir-i Efkâr**	5057	(19 Mayıs 1942)
"İstiklal Harbinden Fazilet Harbine"	**Tasvir-i Efkâr**	5058	(20 Mayıs 1942)
"Sistem, Plan, Teşkilat"	**Tasvir-i Efkâr**	5060	(22 Mayıs 1942)
"Kıtlıktan Da, Pahalılıktan Da Beter"	**Tasvir-i Efkâr**	5061	(23 Mayıs 1942)
"Amerikalının Nikbinliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5063	(25 Mayıs 1942)
"Pahalılık Ve Geçim Davamız"	**Tasvir-i Efkâr**	5064	(26 Mayıs 1942)
"Plan Fikrinin Zaferi"	**Tasvir-i Efkâr**	5065	(27 Mayıs 1942)
"Dulları ve Yetimleri Unutuyoruz"	**Tasvir-i Efkâr**	5067	(29 Mayıs 1942)
"Rusya, Çin ve İkinci Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5068	(30 Mayıs 1942)
"Bilmezler Mi Hiç?"	**Tasvir-i Efkâr**	5070	(1 Haziran 1942)
"Ahlaksız Mıyız, Teşkilatsız Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5071	(2 Haziran 1942)
"İkinci Bir Cephe Şarttır"	**Tasvir-i Efkâr**	5072	(3 Haziran 1942)
"Milliyetçi Mecmualar"	**Tasvir-i Efkâr**	5074	(5 Haziran 1942)
"Niçin Taarruz Etmiyorlar?"	**Tasvir-i Efkâr**	5075	(6 Haziran 1942)
"Sayın Topçuoğlu Aldanıyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5077	(8 Haziran 1942)
"Vuzuha Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	5078	(9 Haziran 1942)
"Cephelerde"	**Tasvir-i Efkâr**	5079	(10 Haziran 1942)
"Şimdi Anlaşılıyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5080	(11 Haziran 1942)
"Teşkilat Davamız 1"	**Tasvir-i Efkâr**	5081	(12 Haziran 1942)
"Salahaddin Enis"	**Tasvir-i Efkâr**	5082	(13 Haziran 1942)

"Teşkilat Davamız 2"	**Tasvir-i Efkâr**	5084	(15 Haziran 1942)
"Kim Kazanacak"	**Tasvir-i Efkâr**	5085	(16 Haziran 1942)
"Neden Mi Boşanıyorlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5086	(17 Haziran 1942)
"Sylvia Şerbescu'nun Piyano Konseri"	**Tasvir-i Efkâr**	5087	(18 Haziran 1942)
"Davamız ve İmanımız"	**Tasvir-i Efkâr**	5088	(19 Haziran 1942)
"Teşkilat Davamız 3"	**Tasvir-i Efkâr**	5089	(20 Haziran 1942)
"Bir Yıldönümünden Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	5092	(23 Haziran 1942)
"Tenkit Kolaydır"	**Tasvir-i Efkâr**	5093	(24 Haziran 1942)
"Fransa'ya Göre"	**Tasvir-i Efkâr**	5094	(25 Haziran 1942)
"Mihver'İn Eli Demokrasilerin Dili"	**Tasvir-i Efkâr**	5095	(26 Haziran 1942)
"Teşkilat Davamız 4"	**Tasvir-i Efkâr**	5096	(27 Haziran 1942)
"Quovadis Ey Rommel?"	**Tasvir-i Efkâr**	5099	(30 Haziran 1942)
"Niçinlerin Niçini"	**Tasvir-i Efkâr**	5100	(1 Temmuz 1942)
"Tek Hedefli İki Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5101	(2 Temmuz 1942)
"Leon Daudet"	**Tasvir-i Efkâr**	5102	(3 Temmuz 1942)
"Teşkilat Davamız 5"	**Tasvir-i Efkâr**	5103	(4 Temmuz 1942)
"Tecrübi Psikolojiye Ait İki Eser"	**Tasvir-i Efkâr**	5105	(6 Temmuz 1942)
"Yeni Doğan Tiyatromuz"	**Tasvir-i Efkâr**	5106	(7 Temmuz 1942)
"Antigone Temsili"	**Tasvir-i Efkâr**	5107	(8 Temmuz 1942)
"Doktor Refik Saydam"	**Tasvir-i Efkâr**	5108	(9 Temmuz 1942)
"Yeni Başvekilimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	5109	(10 Temmuz 1942)
"İki Yeni Vekilimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	5110	(11 Temmuz 1942)
"Karınca, İnsan ve Himalaya"	**Tasvir-i Efkâr**	5112	(13 Temmuz 1942)
"Neden Vehim?"	**Tasvir-i Efkâr**	5113	(14 Temmuz 1942)
"İdeal Veriniz, İdeal"	**Tasvir-i Efkâr**	5114	(15 Temmuz 1942)
"Teşkilat Davamız 6"	**Tasvir-i Efkâr**	5116	(17 Temmuz 1942)
"Zaferin Şartları"	**Tasvir-i Efkâr**	5117	(18 Temmuz 1942)
"Güzel Sanatlar ve Akademisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5119	(20 Temmuz 1942)
"İlim Düşmanlığı"	**Tasvir-i Efkâr**	5120	(21 Temmuz 1942)
"Pahalılık Eski Derdimizdir"	**Tasvir-i Efkâr**	5121	(22 Temmuz 1942)
"Montrö ve Hatay"	**Tasvir-i Efkâr**	5122	(23 Temmuz 1942)
"Lozan'ın Bugün Düşündürdükleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5123	(24 Temmuz 1942)
"Münakaşa ve Muharebe"	**Tasvir-i Efkâr**	5124	(25 Temmuz 1942)
"Bir Fikir Yanlışı Neye Malolabilir?"	**Tasvir-i Efkâr**	5126	(27 Temmuz 1942)
"Teşkilat Davamız 7"	**Tasvir-i Efkâr**	5127	(28 Temmuz 1942)
"Zaman ve Mekan"	**Tasvir-i Efkâr**	5128	(29 Temmuz 1942)
"Nazmi Topçuoğlu'na Cevap"	**Tasvir-i Efkâr**	5129	(30 Temmuz 1942)
"Hakikatler, Hakikatler, Hakikatler"	**Tasvir-i Efkâr**	5130	(31 Temmuz 1942)
"Tahdit"	**Tasvir-i Efkâr**	5131	(1 Ağustos 1942)
"Nazmi Topçuoğlu Ne Demek İstiyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	5133	(3 Ağustos 1942)
"Hakikatin Ve Salahiyetin Sesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5135	(5 Ağustos 1942)
"Yeni Hükümetin Programı"	**Tasvir-i Efkâr**	5136	(6 Ağustos 1942)
"Milliyetçilik ve Türkçülük"	**Tasvir-i Efkâr**	5137	(7 Ağustos 1942)
"Fiyatlar Neden Düşmüyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	5138	(8 Ağustos 1942)
"Sezarın Cevabı"	**Tasvir-i Efkâr**	5140	(10 Ağustos 1942)
"Belediye Bu Yükün Altından Kalkamaz"	**Tasvir-i Efkâr**	5141	(11 Ağustos 1942)

"Son Fırsatlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5142	(12 Ağustos 1942)
"Yazar Bozar Tahtası"	**Tasvir-i Efkâr**	5143	(13 Ağustos 1942)
"Teşkilat Davamız 8"	**Tasvir-i Efkâr**	5144	(14 Ağustos 1942)
"Harp ve Yalan"	**Tasvir-i Efkâr**	5147	(17 Ağustos 1942)
"Akıl İçin Yol Birdir"	**Tasvir-i Efkâr**	5148	(18 Ağustos 1942)
"Bir İhraç Teşebbüsü Daha"	**Tasvir-i Efkâr**	5150	(20 Ağustos 1942)
"Diyep Kıyılarına Hayretle Bakarken"	**Tasvir-i Efkâr**	5151	(21 Ağustos 1942)
"İnsanlık, Adalet, Filân, Falân"	**Tasvir-i Efkâr**	5152	(22 Ağustos 1942)
"İaşe Davamızda İki Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5154	(24 Ağustos 1942)
"Teşkilat Davamız 9"	**Tasvir-i Efkâr**	5155	(25 Ağustos 1942)
"Halis Milliyetçiler ve Kadrocular"	**Tasvir-i Efkâr**	5156	(26 Ağustos 1942)
"Kafdağına Dikilen Alman Bayrağı"	**Tasvir-i Efkâr**	5157	(27 Ağustos 1942)
"Namık Kemal'in Liberalliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5158	(28 Ağustos 1942)
"Gafletimiz Devam Etmektedir"	**Tasvir-i Efkâr**	5159	(29 Ağustos 1942)
"Üç Harp Yılının Bilançosu"	**Tasvir-i Efkâr**	5161	(31 Ağustos 1942)
"Hangi Tarafın İşine Gelir?"	**Tasvir-i Efkâr**	5162	(1 Eylül 1942)
"Bu Bir Vodvil Mevzuudur"	**Tasvir-i Efkâr**	5163	(2 Eylül 1942)
"Sinemada İyiye, Doğruya, Güzele Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	5164	(3 Eylül 1942)
"Teşkilat Davamız 10"	**Tasvir-i Efkâr**	5165	(4 Eylül 1942)
"Doktor Rıza Nur"	**Tasvir-i Efkâr**	5170	(9 Eylül 1942)
"Rıza Nur'u Gömdükten Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	5171	(10 Eylül 1942)
"Amerika'da Da Buhranı Cedid"	**Tasvir-i Efkâr**	5172	(11 Eylül 1942)
"Avam Kamarasındaki Hoşnutsuzluk"	**Tasvir-i Efkâr**	5173	(12 Eylül 1942)
"Alman Ordusunun Kayıpları"	**Tasvir-i Efkâr**	5175	(14 Eylül 1942)
"İhtikara Dair Bir Deneme"	**Tasvir-i Efkâr**	5176	(15 Eylül 1942)
"Müstemleke İktisadiyatından Kurtuluş Yolu"	**Tasvir-i Efkâr**	5177	(16 Eylül 1942)
"Kıymet Takdiri Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5178	(17 Eylül 1942)
"Teşkilat Davamız 11"	**Tasvir-i Efkâr**	5179	(18 Eylül 1942)
"Bulgaristan Hayat Pahalılığını Nasıl Önlüyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	5180	(19 Eylül 1942)
"Milli Müdafaa Tahvilleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5182	(21 Eylül 1942)
"İkiz Nutkun Anlayamadığımız Noktaları"	**Tasvir-i Efkâr**	5183	(22 Eylül 1942)
"Minyatür Halinde Bütün Rusya"	**Tasvir-i Efkâr**	5184	(23 Eylül 1942)
"Demokrat Bay Roosevelt Bile"	**Tasvir-i Efkâr**	5185	(24 Eylül 1942)
"M. Gaston Bergery'in Nutku"	**Tasvir-i Efkâr**	5186	(25 Eylül 1942)
"Dil Bayramımız ve Dileğimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	5187	(26 Eylül 1942)
"Gerçek Manasıyla Teşkilat"	**Tasvir-i Efkâr**	5189	(28 Eylül 1942)
"Kabahati Halkın Üstüne Yüklemeyelim"	**Tasvir-i Efkâr**	5190	(29 Eylül 1942)
"Hakikate Doğru Büyük Bir Adım"	**Tasvir-i Efkâr**	5191	(30 Eylül 1942)
"Teşkilat Davamız 12"	**Tasvir-i Efkâr**	5193	(2 Ekim 1942)
"Arkadaşımız Kimleri Kastediyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	5194	(3 Ekim 1942)
"Pahalılığının Sebepleri, Misalleri, Çareleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5196	(5 Ekim 1942)
"Doğu Ateşi ve Zafer Kestanesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5197	(6 Ekim 1942)
"Temelleri Sapa Sağlam Bir Kitap"	**Tasvir-i Efkâr**	5198	(7 Ekim 1942)
"Birkaç Hatalı Görüş"	**Tasvir-i Efkâr**	5199	(8 Ekim 1942)
"Türk Ressamları ve Heykeltraşları"	**Tasvir-i Efkâr**	5200	(9 Ekim 1942)
"Teşkilat Davamız 13"	**Tasvir-i Efkâr**	5201	(10 Ekim 1942)

"Bu Da Böyle Bir Bayram"	**Tasvir-i Efkâr**	5203	(12 Ekim 1942)
"Bir Hezeyan Bir Tavzih Bir Hakikat"	**Tasvir-i Efkâr**	5204	(15 Ekim 1942)
"İkinci Cephe Klişesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5209	(20 Ekim 1942)
"Bu Arkadaşa Da Ne Oluyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	5210	(21 Ekim 1942)
"Pahalılık ve Bütün Gazeteler"	**Tasvir-i Efkâr**	5211	(22 Ekim 1942)
"Basit Bir Hukuk ve Mantık Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5212	(23 Ekim 1942)
"Teşkilat Davamız 14"	**Tasvir-i Efkâr**	5213	(24 Ekim 1942)
"Yine Mi Hüseyin Cahid"	**Tasvir-i Efkâr**	5214	(25 Ekim 1942)
"Azim Devresi"	**Tasvir-i Efkâr**	5216	(16 Kasım 1942)
"Bu Yükü Sevmeliyiz"	**Tasvir-i Efkâr**	5217	(17 Kasım 1942)
"Gazete, Halk ve Hükümet"	**Tasvir-i Efkâr**	5218	(18 Kasım 1942)
"İkiye Bölünen Fransa"	**Tasvir-i Efkâr**	5219	(19 Kasım 1942)
"Yarınki Dünya Hakkında Münakaşalar"	**Tasvir-i Efkâr**	5220	(20 Kasım 1942)
"Altın Sarhoşları"	**Tasvir-i Efkâr**	5221	(21 Kasım 1942)
"Roman Cemiyetin Aynası"	**Tasvir-i Efkâr**	5223	(23 Kasım 1942)
"Beklediğimiz Kanun Geliyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5224	(24 Kasım 1942)
"Bu Harp Uzun Sürecekse"	**Tasvir-i Efkâr**	5225	(25 Kasım 1942)
"Tunus ve Norveç"	**Tasvir-i Efkâr**	5226	(26 Kasım 1942)
"Hususi Menfaat-Umumi Menfaat"	**Tasvir-i Efkâr**	5227	(27 Kasım 1942)
"Bu Harbin Gayeleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5228	(28 Kasım 1942)
"Yazık!.. Ve Bravo!.."	**Tasvir-i Efkâr**	5229	(29 Kasım 1942)
"Acele Hüküm Kurbanları"	**Tasvir-i Efkâr**	5231	(1 Aralık 1942)
"Büyük Müttefik Planı"	**Tasvir-i Efkâr**	5233	(3 Aralık 1942)
"Epiktetos ve Düşünceleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5234	(4 Aralık 1942)
"İngiliz Hariciye Nazırının Mutfak Ona Göre"	**Tasvir-i Efkâr**	5235	(5 Aralık 1942)
"Söylenene Değil Söyletene Bakalım"	**Tasvir-i Efkâr**	5237	(7 Aralık 1942)
"İngiltere'de İdeal Buhranı"	**Tasvir-i Efkâr**	5239	(9 Aralık 1942)
"Konservatuarımızın Tarihi Konserleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5240	(10 Aralık 1942)
"İspanya ve Harp"	**Tasvir-i Efkâr**	5241	(11 Aralık 1942)
"Vecize Kafi Değil, Hareket Lazım"	**Tasvir-i Efkâr**	5242	(12 Aralık 1942)
"Birlik Sırrı"	**Tasvir-i Efkâr**	5244	(14 Aralık 1942)
"Başvekilin Nutku Üzerine"	**Tasvir-i Efkâr**	5245	(15 Aralık 1942)
"Fakirlik Ayıp Mıdır?"	**Tasvir-i Efkâr**	5246	(16 Aralık 1942)
"Memleketin İstanbul'dan Beklediği"	**Tasvir-i Efkâr**	5247	(17 Aralık 1942)
"Kısa Bir İntiba ve Temenni"	**Tasvir-i Efkâr**	5248	(18 Aralık 1942)
"İçeride ve Dışarıda"	**Tasvir-i Efkâr**	5249	(22 Aralık 1942)
"Dönmek Yok!"	**Tasvir-i Efkâr**	5250	(23 Aralık 1942)
"Vatan ve İnkıraz Şairleri 1"	**Tasvir-i Efkâr**	5252	(25 Aralık 1942)
"Vatan ve İnkıraz Şairleri 2"	**Tasvir-i Efkâr**	5253	(26 Aralık 1942)
"Azlıkların Cenneti"	**Tasvir-i Efkâr**	5256	(29 Aralık 1942)
"Ahmet İhsan ve Servet-i Fünun"	**Tasvir-i Efkâr**	5257	(30 Aralık 1942)
"Edebiyatımızda Servet-i Fünun"	**Tasvir-i Efkâr**	5258	(31 Aralık 1942)
"1943 Türkiye'si"	**Tasvir-i Efkâr**	5259	(1 Ocak 1943)
"Zaferin Temel Taşı"	**Tasvir-i Efkâr**	5260	(2 Ocak 1943)
"Zorlukların Tablosu"	**Tasvir-i Efkâr**	5262	(4 Ocak 1943)
"Kabahat Ölende Mi, Öldürende Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5263	(5 Ocak 1943)

"Madde, Hadise, Fikir"	**Tasvir-i Efkâr**	5264	(6 Ocak 1943)
"Bir Mecmuanın Rengi ve Hedefi"	**Tasvir-i Efkâr**	5265	(7 Ocak 1943)
"Tercümeler Arasında Bir Tercüme"	**Tasvir-i Efkâr**	5266	(8 Ocak 1943)
"Harbin Ucu Bucağı Görünmüyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5267	(9 Ocak 1943)
"Maarif Şûrası"	**Tasvir-i Efkâr**	5269	(11 Ocak 1943)
"Dahiliye Vekilimize ve Kızılayımıza Teşekkürler"	**Tasvir-i Efkâr**	5270	(12 Ocak 1943)
"Hakimsiz ve Mahkumsuz Bir Dünya"	**Tasvir-i Efkâr**	5271	(13 Ocak 1943)
"Milliyetçilik Etrafında Neşriyat"	**Tasvir-i Efkâr**	5272	(14 Ocak 1943)
"Varlık Vergisi ve Ankara"	**Tasvir-i Efkâr**	5274	(16 Ocak 1943)
"Radyomuzda ve Devlet Konservatuarımızda"	**Tasvir-i Efkâr**	5277	(19 Ocak 1943)
"Mehmet Ali Ayni"	**Tasvir-i Efkâr**	5278	(20 Ocak 1943)
"Arkalıların Arka Kapısı"	**Tasvir-i Efkâr**	5279	(21 Ocak 1943)
"Ahlâk Bahsi"	**Tasvir-i Efkâr**	5280	(22 Ocak 1943)
"Cephelere Göz Gezdiriş"	**Tasvir-i Efkâr**	5281	(23 Ocak 1943)
"Harp Birdenbire Nasıl Bitebilir"	**Tasvir-i Efkâr**	5283	(25 Ocak 1943)
"Beveridge Planı"	**Tasvir-i Efkâr**	5284	(26 Ocak 1943)
"İmparatorluklar Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5285	(27 Ocak 1943)
"Bu Karakış ve Doğu Cephesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5286	(28 Ocak 1943)
"Dil Yapılmaz, Yaratılır"	**Tasvir-i Efkâr**	5287	(29 Ocak 1943)
"Bir Yıldönümü ve Topyekûn Harp"	**Tasvir-i Efkâr**	5288	(30 Ocak 1943)
"Kazablanka ve Avrupa Gazeteleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5290	(1 Şubat 1943)
"Bize Şeref Veren Misafirlerimiz"	**Tasvir-i Efkâr**	5292	(3 Şubat 1943)
"Bir Soru ve İki Cevap"	**Tasvir-i Efkâr**	5293	(4 Şubat 1943)
""D" Grubu Sergisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5294	(5 Şubat 1943)
"Doğu Cephesi-Dünya Cephesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5295	(6 Şubat 1943)
"Jübile Münakaşası"	**Tasvir-i Efkâr**	5298	(9 Şubat 1943)
"Denizlerin Altındaki Sinsi Düşman"	**Tasvir-i Efkâr**	5299	(10 Şubat 1943)
"Söylediler Ama İnanmadım"	**Tasvir-i Efkâr**	5300	(11 Şubat 1943)
"Sağ-Sol"	**Tasvir-i Efkâr**	5301	(12 Şubat 1943)
"İngiliz Başvekilinin Nutkuna Göre"	**Tasvir-i Efkâr**	5302	(13 Şubat 1943)
"Maarif Şûrasından İlk Çizgiler"	**Tasvir-i Efkâr**	5305	(16 Şubat 1943)
"Meselelerin Tablosu"	**Tasvir-i Efkâr**	5306	(17 Şubat 1943)
"Fert, Millet, İnsanlık"	**Tasvir-i Efkâr**	5307	(18 Şubat 1943)
"Ahlâkta İdeal"	**Tasvir-i Efkâr**	5308	(19 Şubat 1943)
"Mehmetçiğin Ahlakı"	**Tasvir-i Efkâr**	5310	(21 Şubat 1943)
"Baltacıoğlu Haklıdır"	**Tasvir-i Efkâr**	5311	(22 Şubat 1943)
"Havada Kalan Şey"	**Tasvir-i Efkâr**	5313	(24 Şubat 1943)
"Böyle Mebus İstemiyoruz!"	**Tasvir-i Efkâr**	5314	(25 Şubat 1943)
"Talât Paşa Merhum"	**Tasvir-i Efkâr**	5315	(26 Şubat 1943)
"Matbuat Umum Müdürlüğümüz"	**Tasvir-i Efkâr**	5316	(27 Şubat 1943)
""Satılmış Nişanlı"yı Gördükten Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	5318	(1 Mart 1943)
"Yine Mi İkinci Cephe?"	**Tasvir-i Efkâr**	5319	(2 Mart 1943)
"Memleketi Tiyatrosuz Bırakmayalım"	**Tasvir-i Efkâr**	5320	(3 Mart 1943)
"Polonya Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5321	(4 Mart 1943)
"Ahlâk Komisyonunun Raporu"	**Tasvir-i Efkâr**	5321	(4 Mart 1943)

"Güzel Bir Gün Vesilesiyle"	**Tasvir-i Efkâr**	5322	(5 Mart 1943)
"Bolşeviklerin Irkçılığı"	**Tasvir-i Efkâr**	5323	(6 Mart 1943)
"Şekip Tunç'un Resim Sergisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5326	(9 Mart 1943)
"Birlik ve İstikrar"	**Tasvir-i Efkâr**	5327	(10 Mart 1943)
"Mustafa Şekip İçin"	**Tasvir-i Efkâr**	5328	(11 Mart 1943)
"Ulvi Cemal Erkin'in Eserleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5330	(15 Mart 1943)
"Sulh Ne Zaman Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5331	(16 Mart 1943)
"Boğazların Hakiki ve Ebedî Bekçisi Türkiye"	**Tasvir-i Efkâr**	5332	(17 Mart 1943)
"Başvekilin Nutku"	**Tasvir-i Efkâr**	5333	(18 Mart 1943)
"Hükümet ve Dar Gelirliler"	**Tasvir-i Efkâr**	5334	(19 Mart 1943)
"Varlık Vergisi ve Neticeleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5335	(20 Mart 1943)
"Türk Kıyıları Sulh Kıyılarıdır"	**Tasvir-i Efkâr**	5337	(22 Mart 1943)
"İki Nutuk Arasında"	**Tasvir-i Efkâr**	5338	(23 Mart 1943)
"Üç Devlet Arasında"	**Tasvir-i Efkâr**	5339	(24 Mart 1943)
"İlk Tahsilleri Yarıda Kalan Çocuklar"	**Tasvir-i Efkâr**	5340	(25 Mart 1943)
"Prensip Vuzuhu"	**Tasvir-i Efkâr**	5341	(26 Mart 1943)
"Okullarımızda Tarih Öğretimi"	**Tasvir-i Efkâr**	5342	(27 Mart 1943)
"Büyüklerin Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5344	(29 Mart 1943)
"Dikkate Layık Bir Teklif"	**Tasvir-i Efkâr**	5345	(30 Mart 1943)
"Ahlak Terbiyesi Etrafında Münakaşalar"	**Tasvir-i Efkâr**	5346	(31 Mart 1943)
"İkinci İnönü ve İkinci Yavuz"	**Tasvir-i Efkâr**	5347	(1 Nisan 1943)
"Bu Bir Oyalama Savaşı Mıdır?"	**Tasvir-i Efkâr**	5348	(2 Nisan 1943)
"Okullarımızda Anadili Öğretimi"	**Tasvir-i Efkâr**	5349	(3 Nisan 1943)
"Bugünlük Sabır ve Güven Lazım"	**Tasvir-i Efkâr**	5351	(5 Nisan 1943)
"Bu Harbin Sonu Görünmüyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5352	(6 Nisan 1943)
"Beş Yüz Yaşına Yaklaşan Bir Hakikat"	**Tasvir-i Efkâr**	5354	(8 Nisan 1943)
"Dr. Lütfi Kırdar Ne Yapsın?"	**Tasvir-i Efkâr**	5356	(10 Nisan 1943)
"Roman Buhranı ve Meseleleri -1-"	**Tasvir-i Efkâr**	5358	(12 Nisan 1943)
"Roman Buhranı ve Meseleleri -2-"	**Tasvir-i Efkâr**	5359	(13 Nisan 1943)
"Ne Konuşmuş Olabilirler"	**Tasvir-i Efkâr**	5359	(13 Nisan 1943)
"Duracaklar Mı, Çekilecekler Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5360	(14 Nisan 1943)
"Ziya Gökalp'ten Bugüne Kadar"	**Tasvir-i Efkâr**	5361	(15 Nisan 1943)
"Dönkerk Mi?, Stalingrad Mı?, Sivastopol Mu?, Leningrad Mı?, Elalemeynı Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5362	(16 Nisan 1943)
"Tanburi Cemil'in Mahur Peşrevi"	**Tasvir-i Efkâr**	5363	(17 Nisan 1943)
"Roman Buhranı ve Meseleleri -3-"	**Tasvir-i Efkâr**	5365	(19 Nisan 1943)
"Hakikat Gömülebilir, Fakat Öldürülemez"	**Tasvir-i Efkâr**	5366	(20 Nisan 1943)
"Harp Kadar Korku Veren Sulh"	**Tasvir-i Efkâr**	5367	(21 Nisan 1943)
"Roman Buhranı ve Meseleleri -4-"	**Tasvir-i Efkâr**	5368	(22 Nisan 1943)
"Denizaltı Harbinde İddialar ve İtiraflar"	**Tasvir-i Efkâr**	5369	(23 Nisan 1943)
"Çocuk Bayramı ve Çocuk Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5370	(24 Nisan 1943)
"Amerika'da Da Mı Benzin Kıtlığı"	**Tasvir-i Efkâr**	5372	(26 Nisan 1943)
"Naşid Özcan"	**Tasvir-i Efkâr**	5373	(27 Nisan 1943)
"Bu Da Mı Nafile?"	**Tasvir-i Efkâr**	5374	(28 Nisan 1943)
"Türk Nesri Kısırlaşıyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5375	(29 Nisan 1943)
"Ziya Gökalp'in Yeri Münhal"	**Tasvir-i Efkâr**	5376	(30 Nisan 1943)
"İstemek"	**Tasvir-i Efkâr**	5377	(1 Mayıs 1943)

"Dünyayı Düşündüren Mesele"	**Tasvir-i Efkâr**	5379	(3 Mayıs 1943)
"Dördüncü İlkbahar"	**Tasvir-i Efkâr**	5381	(5 Mayıs 1943)
"Köylü Efendimiz Olmaya Başladı!"	**Tasvir-i Efkâr**	5382	(6 Mayıs 1943)
"Cemal Reşit ve Nuri Resitalleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5387	(11 Mayıs 1943)
"Amerika, Rusya ve İkinci Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5388	(12 Mayıs 1943)
"Ayetullah Sümer Sergisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5389	(13 Mayıs 1943)
""Geçmişte Bir Gün""	**Tasvir-i Efkâr**	5390	(14 Mayıs 1943)
"Devletler Hukuku Enstitüsü"	**Tasvir-i Efkâr**	5391	(15 Mayıs 1943)
"Afrika Harbinin Tasfiyesinden Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	5392	(16 Mayıs 1943)
"Milli Mimarimiz Nasıl Doğacak?"	**Tasvir-i Efkâr**	5393	(17 Mayıs 1943)
"Şiir Değil Kerbela Saati"	**Tasvir-i Efkâr**	5394	(18 Mayıs 1943)
"Esrar Yuvası Ev"	**Tasvir-i Efkâr**	5395	(19 Mayıs 1943)
"İngiltere Başvekilinin Nutku Üstüne"	**Tasvir-i Efkâr**	5397	(21 Mayıs 1943)
"Niçin Muharrir Yetişmiyor?"	**Tasvir-i Efkâr**	5400	(24 Mayıs 1943)
"Komünist Enternasyonalleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5401	(25 Mayıs 1943)
"Kominternin Feshi"	**Tasvir-i Efkâr**	5402	(26 Mayıs 1943)
"Köylü, Para, İçki, Kumar"	**Tasvir-i Efkâr**	5403	(27 Mayıs 1943)
"Lekeli Humma Salgını"	**Tasvir-i Efkâr**	5404	(28 Mayıs 1943)
"İtalya Ne Bir Dev, Ne Bir Cücedir"	**Tasvir-i Efkâr**	5405	(29 Mayıs 1943)
"İki Adamız Elektriğe Kavuşurken"	**Tasvir-i Efkâr**	5407	(31 Mayıs 1943)
"Üç Arkadaş"	**Tasvir-i Efkâr**	5408	(1 Haziran 1943)
"İstanbul'a Akın"	**Tasvir-i Efkâr**	5409	(2 Haziran 1943)
"Gazete Korkusu"	**Tasvir-i Efkâr**	5410	(3 Haziran 1943)
"Amerika'nın Dış ve İç Politikası"	**Tasvir-i Efkâr**	5411	(4 Haziran 1943)
"Avrupa Yaşayacak mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5412	(5 Haziran 1943)
"Halis Menteşe'nin Anahtarları"	**Tasvir-i Efkâr**	5415	(8 Haziran 1943)
"Harp ve İlmi Keşifler"	**Tasvir-i Efkâr**	5416	(9 Haziran 1943)
"Türkiye'de Shakespeare Temsilleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5417	(10 Haziran 1943)
"Milli Önderin Nutku ve Yankıları"	**Tasvir-i Efkâr**	5418	(11 Haziran 1943)
"Romanya'dan Gelen Yüksek Bir Türk Sesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5419	(12 Haziran 1943)
"Adliyemizin Matemi"	**Tasvir-i Efkâr**	5421	(14 Haziran 1943)
"Yol Uzun ve Çetindir"	**Tasvir-i Efkâr**	5422	(15 Haziran 1943)
"Büyük Kurultaya Selam"	**Tasvir-i Efkâr**	5423	(16 Haziran 1943)
"Hesap Meydanda!"	**Tasvir-i Efkâr**	5424	(17 Haziran 1943)
"Saraçoğlu'nun Türkçülüğü"	**Tasvir-i Efkâr**	5425	(18 Haziran 1943)
"Böyle Tifüs Mücadelesi Olmaz"	**Tasvir-i Efkâr**	5426	(19 Haziran 1943)
"Japonları Küçümsemek Hatadır"	**Tasvir-i Efkâr**	5428	(21 Haziran 1943)
"Tabiat Karşısında İnsan"	**Tasvir-i Efkâr**	5429	(22 Haziran 1943)
"Doğu Taarruzu"	**Tasvir-i Efkâr**	5430	(23 Haziran 1943)
"Gelen Hangi Rıza Tevfik'tir?"	**Tasvir-i Efkâr**	5431	(24 Haziran 1943)
"Avrupa Gazeteciler Birliği Kongresi"	**Tasvir-i Efkâr**	5432	(25 Haziran 1943)
"Tevfik Fikret Hakkında Bir Kitapçık"	**Tasvir-i Efkâr**	5433	(26 Haziran 1943)
"Amerika'nın Geçirdiği Buhran"	**Tasvir-i Efkâr**	5435	(28 Haziran 1943)
"Tahrikçilerin Topuna Cevap"	**Tasvir-i Efkâr**	5436	(29 Haziran 1943)
"Türkçülüğün Kan Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5438	(1 Temmuz 1943)
"Münakaşa Hileleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5440	(3 Temmuz 1943)

"Doğu Cephesinde İhtimaller"	**Tasvir-i Efkâr**	5442	(5 Temmuz 1943)
"Tifüsten Daha Büyük Tehlike"	**Tasvir-i Efkâr**	5443	(6 Temmuz 1943)
"Davamız Büyük Millet Meclisinde"	**Tasvir-i Efkâr**	5444	(7 Temmuz 1943)
"Hedef Moskova Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5445	(8 Temmuz 1943)
"Türkiye Dışındaki Türkler"	**Tasvir-i Efkâr**	5446	(9 Temmuz 1943)
"Prof. İsmail Hakkı İzmirli'ye Cevap"	**Tasvir-i Efkâr**	5447	(10 Temmuz 1943)
"Şaman Tunç"	**Tasvir-i Efkâr**	5450	(13 Temmuz 1943)
"Köy Enstitülerinde Millî Önder"	**Tasvir-i Efkâr**	5451	(14 Temmuz 1943)
"Sovyetlerle Birlikte Hareket Planı"	**Tasvir-i Efkâr**	5452	(15 Temmuz 1943)
"Eritmek Mi İstiyorlar?"	**Tasvir-i Efkâr**	5453	(16 Temmuz 1943)
"Öğretim Sistemi ve Programlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5454	(17 Temmuz 1943)
"Yunus'un Kabri"	**Tasvir-i Efkâr**	5457	(20 Temmuz 1943)
"Radyoda Yabancı Şivesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5458	(21 Temmuz 1943)
"Prof. İsmail Hakkı İzmirli'ye Cevap 2"	**Tasvir-i Efkâr**	5459	(22 Temmuz 1943)
"Lozanın Yirminci Yılı"	**Tasvir-i Efkâr**	5461	(24 Temmuz 1943)
"Badoglio Ne Yapacak?"	**Tasvir-i Efkâr**	5464	(27 Temmuz 1943)
"İki Ateş Arasında"	**Tasvir-i Efkâr**	5465	(28 Temmuz 1943)
"İtalya İçin Sulh, Bir Mucizedir"	**Tasvir-i Efkâr**	5466	(29 Temmuz 1943)
"Sovyetler Birliği ve İtalya Hadiseleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5467	(30 Temmuz 1943)
"Gazetelerin Fiyat Yükselişi"	**Tasvir-i Efkâr**	5468	(31 Temmuz 1943)
"Çizmenin İçindeki Ayaklar"	**Tasvir-i Efkâr**	5469	(1 Ağustos 1943)
"Sulh Yakın Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5470	(2 Ağustos 1943)
"Sulh Demek Artık Sükûn Demek Değildir"	**Tasvir-i Efkâr**	5471	(3 Ağustos 1943)
"Zavallı Devletlerarası Hukuku"	**Tasvir-i Efkâr**	5472	(4 Ağustos 1943)
"Prof. İsmail Hakkı İzmirli'ye Cevap 3"	**Tasvir-i Efkâr**	5473	(5 Ağustos 1943)
"Bu Dünya Harbinden Sonra"	**Tasvir-i Efkâr**	5475	(7 Ağustos 1943)
"Fiyat Haydutları"	**Tasvir-i Efkâr**	5477	(9 Ağustos 1943)
"Düzeltmek ve Özür Dilemek Babına"	**Tasvir-i Efkâr**	5478	(10 Ağustos 1943)
"Bu Karmakarışık Davalar Önünde"	**Tasvir-i Efkâr**	5479	(11 Ağustos 1943)
"Şimdilik Bu Kadar"	**Tasvir-i Efkâr**	5480	(12 Ağustos 1943)
"Uyanıklığın Müdafaası"	**Tasvir-i Efkâr**	5481	(13 Ağustos 1943)
"Evet, Hep O Karmakarışık Dava"	**Tasvir-i Efkâr**	5482	(14 Ağustos 1943)
"Zafer Aşüftesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5484	(16 Ağustos 1943)
"Fıkra Muharrirleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5485	(17 Ağustos 1943)
"Uzlaşabilirler Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5486	(18 Ağustos 1943)
"Cephe Münakaşası"	**Tasvir-i Efkâr**	5487	(19 Ağustos 1943)
"Prof. İsmail Hakkı İzmirli'ye Cevap 4"	**Tasvir-i Efkâr**	5488	(20 Ağustos 1943)
"Ey Devletim Yetiş İmdadımıza!"	**Tasvir-i Efkâr**	5489	(21 Ağustos 1943)
"Kebek ve Sovyetler"	**Tasvir-i Efkâr**	5492	(24 Ağustos 1943)
"İnönü Heykelinin Başında Kasket Arayanlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5493	(25 Ağustos 1943)
"Tifüsten Ne Haber?"	**Tasvir-i Efkâr**	5494	(26 Ağustos 1943)
"İki Aşk Cinayeti"	**Tasvir-i Efkâr**	5495	(27 Ağustos 1943)
"Fransız İhtilali ve Tanzimat"	**Tasvir-i Efkâr**	5496	(28 Ağustos 1943)
"Topyekûn Harp ve 30 Ağustos"	**Tasvir-i Efkâr**	5498	(30 Ağustos 1943)
"Alaturka Musiki Ölüyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5499	(31 Ağustos 1943)
"Beşinci Yılın Eşiğinde"	**Tasvir-i Efkâr**	5500	(1 Eylül 1943)

"İnsan Ruhu Üzerinde Gezintiler"	**Tasvir-i Efkâr**	5503	(4 Eylül 1943)
"Mihverin Soluğu Kesiliyor Mu?"	**Tasvir-i Efkâr**	5506	(7 Eylül 1943)
"Uzun ve Şiddetli"	**Tasvir-i Efkâr**	5507	(8 Eylül 1943)
"Cumhuriyet Halk Partisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5508	(9 Eylül 1943)
"C. Halk Partisinin Fikriyatı"	**Tasvir-i Efkâr**	5512	(13 Eylül 1943)
"Türk Cevabı"	**Tasvir-i Efkâr**	5513	(14 Eylül 1943)
"Türk Politikasının Yanlış Tefsirleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5514	(15 Eylül 1943)
"Kime Yaradı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5515	(16 Eylül 1943)
"Kahır Yüzünden Lütuf"	**Tasvir-i Efkâr**	5516	(17 Eylül 1943)
"Cevdet Kerim İncedayı ve Milliyetçilik"	**Tasvir-i Efkâr**	5519	(20 Eylül 1943)
"Harbin İki Safhası"	**Tasvir-i Efkâr**	5520	(21 Eylül 1943)
"Hukukî ve Hakikî Müsavat"	**Tasvir-i Efkâr**	5521	(22 Eylül 1943)
"Aşağılık Duygusunu Yanlış Anlıyoruz"	**Tasvir-i Efkâr**	5522	(23 Eylül 1943)
"Komşumuz Sovyetler ve Türk Tarafsızlığı"	**Tasvir-i Efkâr**	5523	(24 Eylül 1943)
"Rahmetliler Sağ Olsaydılar"	**Tasvir-i Efkâr**	5524	(25 Eylül 1943)
"Neden Böyle Oldu?"	**Tasvir-i Efkâr**	5527	(28 Eylül 1943)
"Bir Bayram Gününün Ümitleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5530	(1 Ekim 1943)
"Bir Rivayetin Ortaya Çıkardığı Mesele"	**Tasvir-i Efkâr**	5532	(5 Ekim 1943)
"Mutlak Avrupa Harbine Doğru"	**Tasvir-i Efkâr**	5533	(6 Ekim 1943)
"Kenan Temizan ve Emin Barın"	**Tasvir-i Efkâr**	5534	(7 Ekim 1943)
"Karpuzcu ve Profesör"	**Tasvir-i Efkâr**	5535	(8 Ekim 1943)
"Gözler Moskova'ya Çevriliyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5536	(9 Ekim 1943)
"Ölen ve Doğan Dünya Arasında"	**Tasvir-i Efkâr**	5539	(12 Ekim 1943)
"Michelet'ye Derkenar"	**Tasvir-i Efkâr**	5541	(14 Ekim 1943)
"Menfaatçiler ve Hakikatçiler"	**Tasvir-i Efkâr**	5542	(15 Ekim 1943)
"Bestekâr Lem'i Atlı'nın 58'inci San'at Yılı"	**Tasvir-i Efkâr**	5543	(16 Ekim 1943)
"Bugüncüler ve Yarıncılar"	**Tasvir-i Efkâr**	5546	(19 Ekim 1943)
"Anlaşacaklar Gibi Görünüyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5547	(20 Ekim 1943)
"Kitap Bolluğu"	**Tasvir-i Efkâr**	5548	(21 Ekim 1943)
"Haddini Aşan Spor"	**Tasvir-i Efkâr**	5550	(23 Ekim 1943)
"Profesörler Münakaşası"	**Tasvir-i Efkâr**	5552	(25 Ekim 1943)
"Hesap Dışında Kalan Amiller"	**Tasvir-i Efkâr**	5553	(26 Ekim 1943)
"Türk Tarafsızlığı ve Moskova Konferansı"	**Tasvir-i Efkâr**	5554	(27 Ekim 1943)
"Profesörler Münakaşasının Sonunda"	**Tasvir-i Efkâr**	5555	(28 Ekim 1943)
"Yıkımsız ve Kurbansız İnkılâp"	**Tasvir-i Efkâr**	5556	(29 Ekim 1943)
"İnkılabın Türk ve Dünya Cepheleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5557	(30 Ekim 1943)
"Kuvvetler Arasında Muvazene Buhranı"	**Tasvir-i Efkâr**	5559	(1 Kasım 1943)
"Güzelleşen İstanbul"	**Tasvir-i Efkâr**	5560	(2 Kasım 1943)
"Nasıl Bir Dünya İstiyoruz?"	**Tasvir-i Efkâr**	5561	(3 Kasım 1943)
"Moskova Konferansı ve Tarafsızlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5562	(4 Kasım 1943)
"Trabzon Folklor Malzemesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5563	(5 Kasım 1943)
"Türk Politikası ve Türk Efkârı"	**Tasvir-i Efkâr**	5564	(6 Kasım 1943)
"Tarafsızlar Arasında Türkiye"	**Tasvir-i Efkâr**	5566	(8 Kasım 1943)
"Çocuk ve Büyük Atatürk"	**Tasvir-i Efkâr**	5568	(10 Kasım 1943)
"Yirmi Beş Yıl Önce, Bugün"	**Tasvir-i Efkâr**	5569	(11 Kasım 1943)
"İnönü Ansiklopedisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5571	(13 Kasım 1943)

"Dörtyüz Sene Sonra Buhran"	**Tasvir-i Efkâr**	5573	(15 Kasım 1943)
"Meclis, Parti ve Hükümet"	**Tasvir-i Efkâr**	5574	(16 Kasım 1943)
"Müsbet ve Menfi Görüş"	**Tasvir-i Efkâr**	5575	(17 Kasım 1943)
"Amerika'da Yükselen İki Ses"	**Tasvir-i Efkâr**	5576	(18 Kasım 1943)
''Sadri Ertem''	**Tasvir-i Efkâr**	5577	(19 Kasım 1943)
"Antoine'ın Hatırası"	**Tasvir-i Efkâr**	5578	(20 Kasım 1943)
"Harbe Girmeyen Yalnız Türkiye Midir?"	**Tasvir-i Efkâr**	5582	(24 Kasım 1943)
"Mareşal Smuts'un Sözleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5593	(5 Aralık 1943)
"Rivayetlere İnanmıyorum!"	**Tasvir-i Efkâr**	5595	(7 Aralık 1943)
"Hep O Tezat İçinde"	**Tasvir-i Efkâr**	5596	(8 Aralık 1943)
''Lozan ve Kahire''	**Tasvir-i Efkâr**	5598	(13 Aralık 1943)
"Ankara'dan İntibalar"	**Tasvir-i Efkâr**	5599	(14 Aralık 1943)
"Ankara Dönüşü"	**Tasvir-i Efkâr**	5603	(18 Aralık 1943)
"Baremzedelere İmdat!"	**Tasvir-i Efkâr**	5605	(20 Aralık 1943)
"Ankara'da ve İstanbul'da Hava"	**Tasvir-i Efkâr**	5606	(21 Aralık 1943)
"Fiyat Mekanizması"	**Tasvir-i Efkâr**	5607	(22 Aralık 1943)
''Mahmut Esat Bozkurt''	**Tasvir-i Efkâr**	5608	(23 Aralık 1943)
''Bizi Anlayan Amerikan Gazetesi''	**Tasvir-i Efkâr**	5609	(24 Aralık 1943)
"Sovyetler Birliği'nin Siyasî Zaferleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5610	(25 Aralık 1943)
"Halefsiz Şair"	**Tasvir-i Efkâr**	5613	(28 Aralık 1943)
''Nadir Nadi'nin Fıkraları''	**Tasvir-i Efkâr**	5614	(29 Aralık 1943)
"Mareşal Açık Söylüyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5615	(30 Aralık 1943)
"Dehşet Verici Rakkamlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5616	(31 Aralık 1943)
"Neylerse Güzel Eyler"	**Tasvir-i Efkâr**	5617	(1 Ocak 1944)
"Dante ve Bugünkü Dünya Cehennemi"	**Tasvir-i Efkâr**	5620	(4 Ocak 1944)
"Lozan Konferansı ve İsmet Paşa"	**Tasvir-i Efkâr**	5621	(5 Ocak 1944)
"Polonya Kör Düğümü"	**Tasvir-i Efkâr**	5622	(6 Ocak 1944)
"Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları"	**Tasvir-i Efkâr**	5623	(7 Ocak 1944)
"Harpten Evvelki Polonya Sizlere Ömür"	**Tasvir-i Efkâr**	5624	(8 Ocak 1944)
""Ya Rab Bu Uğursuz Gecenin Yok Mu Sabahı?""	**Tasvir-i Efkâr**	5628	(12 Ocak 1944)
"Mareşal ve Halefi''	**Tasvir-i Efkâr**	5630	(14 Ocak 1944)
"Kadınlar ve Klasikler"	**Tasvir-i Efkâr**	5631	(15 Ocak 1944)
''Mehmet Emin Yurdakul''	**Tasvir-i Efkâr**	5635	(19 Ocak 1944)
"Doğu Muamması"	**Tasvir-i Efkâr**	5636	(20 Ocak 1944)
''Mes'ul Kim?''	**Tasvir-i Efkâr**	5637	(21 Ocak 1944)
''Polonya ve Benzerleri''	**Tasvir-i Efkâr**	5638	(22 Ocak 1944)
"Tabiatın Dördüncü İhtarı"	**Tasvir-i Efkâr**	5640	(24 Ocak 1944)
''Arpa Boyu''	**Tasvir-i Efkâr**	5641	(25 Ocak 1944)
"Klasiğe Doğru Hamleler"	**Tasvir-i Efkâr**	5643	(27 Ocak 1944)
''Hakikatlerin Raporu''	**Tasvir-i Efkâr**	5645	(29 Ocak 1944)
"Trak Niçin Batmış?"	**Tasvir-i Efkâr**	5647	(31 Ocak 1944)
''Hitler ve Avrupa''	**Tasvir-i Efkâr**	5648	(1 Şubat 1944)
''Cepheler''	**Tasvir-i Efkâr**	5649	(2 Şubat 1944)
"İnönü Armağanı"	**Tasvir-i Efkâr**	5650	(3 Şubat 1944)
""Kahramanlar""	**Tasvir-i Efkâr**	5651	(4 Şubat 1944)
''Tarih ve Kahramanlar''	**Tasvir-i Efkâr**	5652	(5 Şubat 1944)

"Harbe Girmemiz İhtimali"	**Tasvir-i Efkâr**	5655	(8 Şubat 1944)
"Türk Rejiminin Tarihi"	**Tasvir-i Efkâr**	5656	(9 Şubat 1944)
"Kavramak Zarureti"	**Tasvir-i Efkâr**	5657	(10 Şubat 1944)
"Dünyanın En Beynelmilel Şehri"	**Tasvir-i Efkâr**	5658	(11 Şubat 1944)
"Kadınlar ve Politika"	**Tasvir-i Efkâr**	5659	(12 Şubat 1944)
"Tahsil Gençliği ve Spor Kulüpleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5661	(14 Şubat 1944)
"İşbirliğinin Manâsı"	**Tasvir-i Efkâr**	5662	(15 Şubat 1944)
"Yine Mi Öyle Olacak?"	**Tasvir-i Efkâr**	5663	(16 Şubat 1944)
"Küçük İkinci Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5664	(17 Şubat 1944)
"Spor ve Tahsil Gençliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5665	(18 Şubat 1944)
"Willkie'nin Kitabı"	**Tasvir-i Efkâr**	5666	(19 Şubat 1944)
"Mihvere Karşı Zaferin Tek Yolu"	**Tasvir-i Efkâr**	5668	(21 Şubat 1944)
"Türkler İçin Söyledikleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5669	(22 Şubat 1944)
"Bilgi ve Enerji"	**Tasvir-i Efkâr**	5670	(23 Şubat 1944)
"Sıra Türk Kadınındadır"	**Tasvir-i Efkâr**	5671	(24 Şubat 1944)
"Lükse Karşı Seferberlik"	**Tasvir-i Efkâr**	5672	(25 Şubat 1944)
"Barış Sırrı"	**Tasvir-i Efkâr**	5673	(26 Şubat 1944)
"Sokakta Kalan Kimsesiz Talebeler"	**Tasvir-i Efkâr**	5676	(29 Şubat 1944)
"Kamarada Hakkın Sesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5677	(1 Mart 1944)
"Üslûbunu Kaybeden Dünya"	**Tasvir-i Efkâr**	5679	(3 Mart 1944)
"Harp ve Dizgi Yanlışları"	**Tasvir-i Efkâr**	5680	(4 Mart 1944)
"Harbe Girmemizi Niçin İstiyorlar?"	**Tasvir-i Efkâr**	5683	(7 Mart 1944)
"Cemal Reşit'in Piyano Resitali"	**Tasvir-i Efkâr**	5686	(10 Mart 1944)
"Hüseyin Rahmi Gürpınar"	**Tasvir-i Efkâr**	5687	(11 Mart 1944)
"Hangi Sulh?"	**Tasvir-i Efkâr**	5690	(14 Mart 1944)
"Sayfiye Evlerinde Fiyat Kepazeliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5691	(15 Mart 1944)
"Türk Filmciliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5692	(16 Mart 1944)
""Cimri" Hadisesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5693	(17 Mart 1944)
"Yarınki Dünyadan Evvel"	**Tasvir-i Efkâr**	5694	(18 Mart 1944)
"Evet, İstiklâl Mahkemeleri Lazım"	**Tasvir-i Efkâr**	5696	(20 Mart 1944)
"Allah Tercüme Eyleye!"	**Tasvir-i Efkâr**	5697	(21 Mart 1944)
"Yine Sayfiye Evlerinin Kirası"	**Tasvir-i Efkâr**	5698	(22 Mart 1944)
"Macaristan Etrafındaki Rivayetler"	**Tasvir-i Efkâr**	5699	(23 Mart 1944)
"Dillerde Gezen 57"	**Tasvir-i Efkâr**	5700	(24 Mart 1944)
"Mr. Steegman'ın Konferansları"	**Tasvir-i Efkâr**	5701	(25 Mart 1944)
"Barbaros"	**Tasvir-i Efkâr**	5703	(27 Mart 1944)
"Görünüşe Göre Hükümler"	**Tasvir-i Efkâr**	5704	(28 Mart 1944)
"Dış Politika Hassasiyeti"	**Tasvir-i Efkâr**	5705	(29 Mart 1944)
"Uçak Devrinde Öküz Arabası"	**Tasvir-i Efkâr**	5706	(30 Mart 1944)
"Avrupa Tarihî Anlarını Yaşıyor"	**Tasvir-i Efkâr**	5708	(1 Nisan 1944)
"Sahnemizin Kayıpları"	**Tasvir-i Efkâr**	5710	(3 Nisan 1944)
"Kim Torpilledi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5711	(4 Nisan 1944)
"Maarif Vekilliğinin Tebliği Üzerine"	**Tasvir-i Efkâr**	5713	(6 Nisan 1944)
"İkinci Cephe ve Grevler"	**Tasvir-i Efkâr**	5714	(7 Nisan 1944)
"Türk Basını Hakkındaki Rapor"	**Tasvir-i Efkâr**	5715	(8 Nisan 1944)
"İhtifal Anarşisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5718	(11 Nisan 1944)

"Taraflar ve Tarafsızlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5719	(12 Nisan 1944)
"Günün Meçhulleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5720	(13 Nisan 1944)
"Yumurcağın Elâ Gözleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5721	(14 Nisan 1944)
"Siyasî İkinci Cephe"	**Tasvir-i Efkâr**	5724	(17 Nisan 1944)
"Selim Sırrının Sırrı"	**Tasvir-i Efkâr**	5725	(18 Nisan 1944)
"İstilâ Hikâyesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5726	(19 Nisan 1944)
"Kara Fatma Sürünüyor!"	**Tasvir-i Efkâr**	5727	(20 Nisan 1944)
"Vahşi Hakikatle Yüzyüze"	**Tasvir-i Efkâr**	5729	(22 Nisan 1944)
"Yaşamamız Lazımsa"	**Tasvir-i Efkâr**	5732	(25 Nisan 1944)
"Mareşal Pêtain 88 Yaşında"	**Tasvir-i Efkâr**	5733	(26 Nisan 1944)
"Açılmak Masdarı"	**Tasvir-i Efkâr**	5747	(10 Mayıs 1944)
"D Grubu Sergisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5748	(11 Mayıs 1944)
"Daha Fazla Gecikilemez"	**Tasvir-i Efkâr**	5750	(13 Mayıs 1944)
"Bu Ne Biçim Muhtar Seçimi"	**Tasvir-i Efkâr**	5752	(15 Mayıs 1944)
"Sürüm ve Liyakat"	**Tasvir-i Efkâr**	5753	(16 Mayıs 1944)
"Boğaziçi ve Şirketihayriye"	**Tasvir-i Efkâr**	5755	(18 Mayıs 1944)
"19 Mayıs Temeli"	**Tasvir-i Efkâr**	5756	(19 Mayıs 1944)
"İsmet İnönü'nün Nutku"	**Tasvir-i Efkâr**	5757	(20 Mayıs 1944)
"Nereye Başvurmalı"	**Tasvir-i Efkâr**	5760	(23 Mayıs 1944)
"Bütçe Müzakerelerinin Ortaya Koyduğu Meseleler 1- Tasarruf Zihniyeti"	**Tasvir-i Efkâr**	5761	(24 Mayıs 1944)
"Ferit Bey'in Ölümü"	**Tasvir-i Efkâr**	5762	(25 Mayıs 1944)
"2 - Memurların Terfihi"	**Tasvir-i Efkâr**	5763	(26 Mayıs 1944)
"3 - Harp Ekonomisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5764	(27 Mayıs 1944)
"4 - Kazanç Vergisi"	**Tasvir-i Efkâr**	5766	(29 Mayıs 1944)
"Harbin Sanayimiz Üzerindeki Müspet Tesirleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5767	(30 Mayıs 1944)
"Saracoğlu'nun Nutku Üzerine"	**Tasvir-i Efkâr**	5768	(31 Mayıs 1944)
"Sulh Korkusu"	**Tasvir-i Efkâr**	5769	(1 Haziran 1944)
""Cinayeti Yazıyor!""	**Tasvir-i Efkâr**	5770	(2 Haziran 1944)
"Bir Filozofun Sesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5771	(3 Haziran 1944)
"Haşim'in Tesiri"	**Tasvir-i Efkâr**	5774	(6 Haziran 1944)
"Mutlak Hesaplaşma Devresi"	**Tasvir-i Efkâr**	5775	(7 Haziran 1944)
"İstilânın İlk Adımı"	**Tasvir-i Efkâr**	5776	(8 Haziran 1944)
"İstilâ Karşısında İki Faraziye"	**Tasvir-i Efkâr**	5777	(9 Haziran 1944)
"Bir Akşam Yemeği Rüyası"	**Tasvir-i Efkâr**	5778	(10 Haziran 1944)
"Vücudumuz ve Dünyamız"	**Tasvir-i Efkâr**	5780	(12 Haziran 1944)
"Doğu ve Batı Cepheleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5781	(13 Haziran 1944)
"Okuyucu ve Romancı"	**Tasvir-i Efkâr**	5782	(14 Haziran 1944)
"Avrupa Harbi ve Dünya'nın Kaderi"	**Tasvir-i Efkâr**	5783	(15 Haziran 1944)
"Bu Deniz ve O Deniz"	**Tasvir-i Efkâr**	5784	(16 Haziran 1944)
"Ceza Kanunu'nun Hakaret Maddeleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5785	(17 Haziran 1944)
"Robot Uçakları"	**Tasvir-i Efkâr**	5787	(19 Haziran 1944)
"Millî Şef ve Konservatuvar"	**Tasvir-i Efkâr**	5788	(20 Haziran 1944)
"Sulha En Uzak ve En Yakın An"	**Tasvir-i Efkâr**	5789	(21 Haziran 1944)
"Ebedî Mevzular"	**Tasvir-i Efkâr**	5790	(22 Haziran 1944)
"Yine Aynı Mesele"	**Tasvir-i Efkâr**	5791	(23 Haziran 1944)

"Son Dört Yol Ağzı"	**Tasvir-i Efkâr**	5794	(26 Haziran 1944)
"Muhalefet Vurguncuları"	**Tasvir-i Efkâr**	5795	(27 Haziran 1944)
"Hatiboğlu'nun Şaheseri"	**Tasvir-i Efkâr**	5797	(29 Haziran 1944)
"Tarafların Kuvvetleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5798	(30 Haziran 1944)
"Köy Maarifi"	**Tasvir-i Efkâr**	5799	(1 Temmuz 1944)
"Aylık Ansiklopedi"	**Tasvir-i Efkâr**	5801	(3 Temmuz 1944)
"Hangisi Taassup"	**Tasvir-i Efkâr**	5802	(4 Temmuz 1944)
"Kurulacak Dünya Etrafında Münakaşalar"	**Tasvir-i Efkâr**	5803	(5 Temmuz 1944)
"Uçan Bombalar ve Avam Kamarası"	**Tasvir-i Efkâr**	5804	(6 Temmuz 1944)
"Samimi Tenkidin Vazifesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5805	(7 Temmuz 1944)
"Türk Beşizleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5806	(8 Temmuz 1944)
"Sovyetlerde Evlenme Hukukunun Geçirdiği Büyük İstihale"	**Tasvir-i Efkâr**	5809	(11 Temmuz 1944)
"Vapurun Güvertesinde Türkçe"	**Tasvir-i Efkâr**	5810	(12 Temmuz 1944)
"Nereye Kadar?"	**Tasvir-i Efkâr**	5811	(13 Temmuz 1944)
"Çunking'in Hâli Fenadır"	**Tasvir-i Efkâr**	5812	(14 Temmuz 1944)
"Argo Konuşan Kızlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5813	(15 Temmuz 1944)
"Türkiye Harbe Nasıl Girer?"	**Tasvir-i Efkâr**	5816	(18 Temmuz 1944)
"Cep Felsefesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5817	(19 Temmuz 1944)
"Bir Milleti Millet Yapan Ruh Beraberliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5818	(20 Temmuz 1944)
"Rilke'den İlk Tercüme"	**Tasvir-i Efkâr**	5820	(22 Temmuz 1944)
"Lozan ve Montrö Ebedîdir"	**Tasvir-i Efkâr**	5823	(25 Temmuz 1944)
"Bir Musiki Disiplinine Hasretiz"	**Tasvir-i Efkâr**	5824	(26 Temmuz 1944)
"Harbin Seyri ve Sovyet Görüşü"	**Tasvir-i Efkâr**	5825	(27 Temmuz 1944)
"Cephelere Göz Gezdirirken"	**Tasvir-i Efkâr**	5826	(28 Temmuz 1944)
"Polonya, Rusya ve İngiltere"	**Tasvir-i Efkâr**	5827	(29 Temmuz 1944)
"Günün Soruları"	**Tasvir-i Efkâr**	5830	(1 Ağustos 1944)
"Harbin Son Safhasında Türkiye"	**Tasvir-i Efkâr**	5831	(2 Ağustos 1944)
"Tarihî Karar"	**Tasvir-i Efkâr**	5832	(3 Ağustos 1944)
"Her Türk'e Düşen Vazifeler"	**Tasvir-i Efkâr**	5833	(4 Ağustos 1944)
"Köy Enstitüleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5834	(5 Ağustos 1944)
"Şehirlerin Boşaltılması"	**Tasvir-i Efkâr**	5836	(7 Ağustos 1944)
"Zafer Sofrası"	**Tasvir-i Efkâr**	5837	(8 Ağustos 1944)
"İlâç Yağması"	**Tasvir-i Efkâr**	5838	(9 Ağustos 1944)
"Rivayet Salgını"	**Tasvir-i Efkâr**	5840	(11 Ağustos 1944)
"İki Büyük Silâhımız"	**Tasvir-i Efkâr**	5841	(12 Ağustos 1944)
"Varşova ve Paris"	**Tasvir-i Efkâr**	5844	(15 Ağustos 1944)
"Üniversitede Keyfiyetin Zaferi"	**Tasvir-i Efkâr**	5845	(16 Ağustos 1944)
"Bozkırlardan Gelen Müjde"	**Tasvir-i Efkâr**	5846	(17 Ağustos 1944)
"Yeni Çıkarma Etrafında"	**Tasvir-i Efkâr**	5847	(18 Ağustos 1944)
"Yangın ve Kahkahalar"	**Tasvir-i Efkâr**	5848	(19 Ağustos 1944)
"Sulh Hazırlıkları"	**Tasvir-i Efkâr**	5850	(21 Ağustos 1944)
"İlköğretim Davasında Özürcüler"	**Tasvir-i Efkâr**	5851	(22 Ağustos 1944)
"Yanlış Bir Tercüme Zihniyeti"	**Tasvir-i Efkâr**	5852	(23 Ağustos 1944)
"Romanya Teslim Olunca"	**Tasvir-i Efkâr**	5854	(25 Ağustos 1944)
"Sovyetler Birliği ve Balkanlar"	**Tasvir-i Efkâr**	5855	(26 Ağustos 1944)
"Maraş Yollarında"	**Tasvir-i Efkâr**	5857	(28 Ağustos 1944)

"Ulan Devri"	**Tasvir-i Efkâr**	5858	(29 Ağustos 1944)
"İlköğretim Seferberliği"	**Tasvir-i Efkâr**	5859	(30 Ağustos 1944)
"Laches Diyaloğu ve 30 Ağustos"	**Tasvir-i Efkâr**	5860	(31 Ağustos 1944)
"Halk ve İlköğretim"	**Tasvir-i Efkâr**	5861	(1 Eylül 1944)
"Hürriyetin Üç Mânası"	**Tasvir-i Efkâr**	5862	(2 Eylül 1944)
"Yeni Silâh Efsaneleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5864	(4 Eylül 1944)
"İstanbul'un Türkçe Davası"	**Tasvir-i Efkâr**	5865	(5 Eylül 1944)
"Felsefe Tarihi Dersleri"	**Tasvir-i Efkâr**	5866	(6 Eylül 1944)
"İstanbul Maarifinin Başındaki İnsan"	**Tasvir-i Efkâr**	5868	(8 Eylül 1944)
"Deole De Guerre!"	**Tasvir-i Efkâr**	5869	(9 Eylül 1944)
"Hava Kurumu ve Hava Şuuru"	**Tasvir-i Efkâr**	5870	(10 Eylül 1944)
"Kudret, Metanet, Birlik"	**Tasvir-i Efkâr**	5872	(12 Eylül 1944)
"En Yanlış Hesap"	**Tasvir-i Efkâr**	5873	(13 Eylül 1944)
"Kebek Köprüsü"	**Tasvir-i Efkâr**	5874	(14 Eylül 1944)
"Hasan Saka ve Nurullah Süer"	**Tasvir-i Efkâr**	5875	(15 Eylül 1944)
"Hep O Çocuklar"	**Tasvir-i Efkâr**	5876	(16 Eylül 1944)
"Bayram, Sulh, İnönü ve Mehmetçik"	**Tasvir-i Efkâr**	5879	(19 Eylül 1944)
"Fuzulînin Bir Kasidesi"	**Tasvir-i Efkâr**	5880	(22 Eylül 1944)
"İstiklâl Mefhumu Ortadan Kalkacak Mı?"	**Tasvir-i Efkâr**	5881	(23 Eylül 1944)
"Sözlere Mi İnanalım, Gözlere Mi?"	**Tasvir-i Efkâr**	5883	(25 Eylül 1944)
"Onun Altmış Yılı"	**Tasvir-i Efkâr**	5885	(27 Eylül 1944)
"Çekoslovakya'nın Jeopolitik Durumu"	**Tasvir-i Efkâr**	5886	(28 Eylül 1944)

TASVİR GAZETESİ (30 MART 1945 – 1 NİSAN 1946)

"Hâlid Ziyâ Uşaklıgil'i Son Görüşüm"	**Tasvir**	1	(30 Mart 1945)
"Kayıplarımız"	**Tasvir**	2	(31 Mart 1945)
"Uşaklıgil'in Uzun Cümlesi"	**Tasvir**	4	(2 Nisan 1945)
"Şiirde Mana"	**Tasvir**	5	(3 Nisan 1945)
"Siyasi Dünyanın Arkasında"	**Tasvir**	6	(4 Nisan 1945)
"Köprü Üstündeki Kadın"	**Tasvir**	7	(5 Nisan 1945)
"Beyaz Perde Manyakları"	**Tasvir**	8	(6 Nisan 1945)
"Tiyatromuza Dikkat"	**Tasvir**	9	(7 Nisan 1945)
"Gece Yarısından Sonra Çalan Telefon"	**Tasvir**	12	(10 Nisan 1945)
"Hamlet Faciasının Türk Cephesi"	**Tasvir**	13	(11 Nisan 1945)
"Mehenk Taşı"	**Tasvir**	14	(12 Nisan 1945)
"Şaheser Katliamı"	**Tasvir**	15	(13 Nisan 1945)
"Roosevelt'in Beyni"	**Tasvir**	16	(14 Nisan 1945)
"Kötümserlik ve İyimserlik Deliliği"	**Tasvir**	19	(17 Nisan 1945)
"Tiyatro Bahsinde Üç Grup"	**Tasvir**	20	(18 Nisan 1945)
"Edebiyat Kargaları"	**Tasvir**	21	(19 Nisan 1945)
"İlköğretim ve Ortaçağ"	**Tasvir**	22	(20 Nisan 1945)
"Dirilemez"	**Tasvir**	22	(20 Nisan 1945)
"İlkbahar Yalanı"	**Tasvir**	23	(21 Nisan 1945)
"Çocuk Muamması"	**Tasvir**	26	(24 Nisan 1945)
"San Francisco"	**Tasvir**	28	(26 Nisan 1945)

"Medenî Kanun Var Mı, Yok Mu?"	**Tasvir**	29	(27 Nisan 1945)
"En Güzel Türkçe"	**Tasvir**	31	(29 Nisan 1945)
"Son Ümit ve Son Nefes"	**Tasvir**	32	(30 Nisan 1945)
"Bu Dünyanın Sonu"	**Tasvir**	33	(1 Mayıs 1945)
"İnsan ve Cinayet"	**Tasvir**	34	(2 Mayıs 1945)
"Bu Bir İntihardır"	**Tasvir**	35	(3 Mayıs 1945)
"Bir Muvazenesizliğin Sırrı"	**Tasvir**	36	(4 Mayıs 1945)
"Karşımdaki Sarmaşık"	**Tasvir**	37	(5 Mayıs 1945)
"Tiyatromuz İçin Birkaç Satır Daha"	**Tasvir**	38	(6 Mayıs 1945)
"Atatürk, Mussolini, Macciahevelli"	**Tasvir**	40	(8 Mayıs 1945)
"Dünyayı Kurtaracak Meşale"	**Tasvir**	41	(9 Mayıs 1945)
"Geçirdiğimiz Dehşet Yılları"	**Tasvir**	42	(10 Mayıs 1945)
"Türkçenin Siga Zenginliği"	**Tasvir**	43	(11 Mayıs 1945)
"Vatan Ona Minnettardır"	**Tasvir**	44	(12 Mayıs 1945)
"Türk Resminin Bereket Yılı"	**Tasvir**	45	(13 Mayıs 1945)
"Bu İtirazları Anlayamadık"	**Tasvir**	48	(16 Mayıs 1945)
"Sual Şeklinde Vücutlar"	**Tasvir**	49	(17 Mayıs 1945)
"Toprak Davasının Temelleri"	**Tasvir**	50	(18 Mayıs 1945)
"Dava Hayatidir"	**Tasvir**	54	(22 Mayıs 1945)
"Her Yıl Kopan İtiraz Kıyameti"	**Tasvir**	55	(23 Mayıs 1945)
"Bu Da Mı Bütçe Meselesi"	**Tasvir**	56	(24 Mayıs 1945)
"İçimizi Bir Şartla Dökelim"	**Tasvir**	57	(25 Mayıs 1945)
"Hırs ve Kin Avrupası"	**Tasvir**	61	(29 Mayıs 1945)
"Bize De Bir Beveridge Lazım"	**Tasvir**	62	(30 Mayıs 1945)
"Neden Bir Beveridge Planına Muhtacız"	**Tasvir**	63	(31 Mayıs 1945)
"Pahalılık Dramı"	**Tasvir**	64	(1 Haziran 1945)
"Bir Akademi Lüzum ve İmkânı"	**Tasvir**	66	(3 Haziran 1945)
"Bir Usul Meselesi"	**Tasvir**	67	(4 Haziran 1945)
"Hürriyet"	**Tasvir**	68	(5 Haziran 1945)
"Bir Dostumla Hoşbeş"	**Tasvir**	69	(6 Haziran 1945)
"Fatih'in Londra'daki Topu"	**Tasvir**	70	(7 Haziran 1945)
"Zevk Diktatörlüğü"	**Tasvir**	71	(8 Haziran 1945)
"Üç Kelime ve Bir Küçük Tahlil"	**Tasvir**	72	(9 Haziran 1945)
"Peyami Safa'nın Cevabı"	**Tasvir**	73	(10 Haziran 1945)
"Demokrasi ve Bizim Arkadaşlar"	**Tasvir**	75	(12 Haziran 1945)
"Anlamıyorum!"	**Tasvir**	76	(13 Haziran 1945)
"Yeni Bir Kitap ve Eski Bir Görüş"	**Tasvir**	77	(14 Haziran 1945)
"Matbuat Kanunu"	**Tasvir**	78	(15 Haziran 1945)
"Seçim ve Seviye"	**Tasvir**	82	(19 Haziran 1945)
"Musiki Zevkimizde Tercih Buhranı"	**Tasvir**	84	(21 Haziran 1945)
"Seçimin Yolsuz Olduğunda Zerre Kadar Şüphe Yoktur!"	**Tasvir**	85	(22 Haziran 1945)
"Millî Demokrasi"	**Tasvir**	86	(23 Haziran 1945)
"Bu Neslin Gençlik Mümessilleri"	**Tasvir**	87	(24 Haziran 1945)
"İkinci Parti ve Serbest Fırka"	**Tasvir**	89	(26 Haziran 1945)
"Beyoğlu Yenisi ve Bedesten Eskisi"	**Tasvir**	90	(27 Haziran 1945)
"Matematik ve Ötekiler"	**Tasvir**	91	(28 Haziran 1945)

"Yunus Nadi"	**Tasvir**	93	(30 Haziran 1945)
"Hürriyet Bir "Devayı Kül" Müdür?"	**Tasvir**	94	(1 Temmuz 1945)
"Biz Faşistler…"	**Tasvir**	96	(3 Temmuz 1945)
"İdeoloji Eğlenceleri"	**Tasvir**	97	(4 Temmuz 1945)
"Fiyat Yükselişi ve Bir Görüş"	**Tasvir**	98	(5 Temmuz 1945)
"Fikret Misali"	**Tasvir**	99	(6 Temmuz 1945)
"Şiir Öğütleri"	**Tasvir**	100	(7 Temmuz 1945)
"Parti ve Sistem"	**Tasvir**	103	(10 Temmuz 1945)
"Milliyetçilik ve Hürriyetçilik"	**Tasvir**	104	(11 Temmuz 1945)
"Görünmeyen Kum Saati"	**Tasvir**	105	(12 Temmuz 1945)
"Bahtiyar Terkiplerin Şartı"	**Tasvir**	106	(13 Temmuz 1945)
"Fransa, Tezatlar ve Tereddütler Memleketi"	**Tasvir**	107	(14 Temmuz 1945)
"Dostluk ve Düşmanlık"	**Tasvir**	110	(17 Temmuz 1945)
"Açık ve Kapalı"	**Tasvir**	111	(18 Temmuz 1945)
"İstanbul'a Giden Bakanlarımız"	**Tasvir**	112	(19 Temmuz 1945)
"İnceledikleri Nedir?"	**Tasvir**	113	(20 Temmuz 1945)
"Dokuz Yıl Önce Bugün"	**Tasvir**	114	(21 Temmuz 1945)
"Çalışma Davası ve Çalışma Bakanlığı"	**Tasvir**	117	(24 Temmuz 1945)
"Boğos'un Muhayyilesi"	**Tasvir**	118	(25 Temmuz 1945)
"Yapıcının ve Yıkıcının Ölçüsü"	**Tasvir**	119	(26 Temmuz 1945)
"İngiltere'de Seçim"	**Tasvir**	120	(27 Temmuz 1945)
"Pahalılığa Dair İncelemeler"	**Tasvir**	121	(28 Temmuz 1945)
"Avrupa'yı Kucaklayan Sosyalizm"	**Tasvir**	124	(31 Temmuz 1945)
"Milliyetçilik ve Sosyalizm"	**Tasvir**	125	(1 Ağustos 1945)
"Valery'yi Anlamağa Doğru"	**Tasvir**	126	(2 Ağustos 1945)
"Aç Avrupa"	**Tasvir**	127	(3 Ağustos 1945)
"Üniversite ve Felsefe"	**Tasvir**	128	(4 Ağustos 1945)
"Misallerin En Tazesi"	**Tasvir**	131	(7 Ağustos 1945)
"Bir Cephe Yıkılmaya Görsün"	**Tasvir**	132	(8 Ağustos 1945)
"Paul Valery -1-"	**Tasvir**	133	(9 Ağustos 1945)
"Meze Tepsisi."	**Tasvir**	134	(10 Ağustos 1945)
"Atomun İçindeki İmkan Dünyası"	**Tasvir**	135	(11 Ağustos 1945)
"Paul Valery -2-"	**Tasvir**	136	(12 Ağustos 1945)
"Havaya Uçan İdeolojiler"	**Tasvir**	138	(14 Ağustos 1945)
"Paul Valery -3-"	**Tasvir**	139	(15 Ağustos 1945)
"İftira Metodunun İflâsı"	**Tasvir**	140	(16 Ağustos 1945)
"Sabiha Sertel'in Hile ve İftira Vesikası"	**Tasvir**	142	(18 Ağustos 1945)
"Mahmut Yesâri"	**Tasvir**	142	(18 Ağustos 1945)
"İkiden Biri"	**Tasvir**	144	(20 Ağustos 1945)
"Tevfik Fikret Bir Tane Değildir"	**Tasvir**	145	(21 Ağustos 1945)
"Babalarını Kaybeden Oğullar"	**Tasvir**	147	(23 Ağustos 1945)
"Ayıp Nedir Bilmeyen Kadın"	**Tasvir**	149	(25 Ağustos 1945)
"Atatürk ve Partiler"	**Tasvir**	150	(26 Ağustos 1945)
"Yağlı Paçavraların Foyası"	**Tasvir**	151	(27 Ağustos 1945)
"Çeşit Çeşit Demokrasi"	**Tasvir**	153	(29 Ağustos 1945)
"Muhalif ve Yıkıcı"	**Tasvir**	154	(30 Ağustos 1945)

"Serteller Millî Birliğe Niçin Düşmandır?"	**Tasvir**	155	(31 Ağustos 1945)
"Yüksek Mahkemede"	**Tasvir**	164	(11 Eylül 1945)
"Mahiyet Yoklaması"	**Tasvir**	165	(12 Eylül 1945)
"İki Türlü Muhalefet"	**Tasvir**	166	(13 Eylül 1945)
"İdeal Yoksulluğu"	**Tasvir**	167	(14 Eylül 1945)
"Altı Ok ve İdeal"	**Tasvir**	168	(15 Eylül 1945)
"Kozmopolit ve Enternasyonal"	**Tasvir**	171	(18 Eylül 1945)
"Tasfiyeye Doğru"	**Tasvir**	172	(19 Eylül 1945)
"Ratenin Aşağılık Duygusu"	**Tasvir**	173	(20 Eylül 1945)
"Politika Zehiri"	**Tasvir**	174	(21 Eylül 1945)
"Türkiye Ermenileri, Neredesiniz?"	**Tasvir**	175	(22 Eylül 1945)
"Kan Emziren Meme"	**Tasvir**	178	(25 Eylül 1945)
"Dil Bayramı"	**Tasvir**	179	(26 Eylül 1945)
"Manâ Buhranı"	**Tasvir**	180	(27 Eylül 1945)
"Kim Kime Ders Verebilir?"	**Tasvir**	181	(28 Eylül 1945)
"Doğru Yazı Hasreti"	**Tasvir**	182	(29 Eylül 1945)
"Bir İstifayı Çeviren Karanlık"	**Tasvir**	185	(2 Ekim 1945)
"Köprüde Bir Akşam Manzarası"	**Tasvir**	186	(3 Ekim 1945)
"Akademi, Evet Akademi!"	**Tasvir**	187	(4 Ekim 1945)
"Derinlikler Kompleksi"	**Tasvir**	188	(5 Ekim 1945)
"Bir Haberden Doğan Şüphe ve Ümit"	**Tasvir**	189	(6 Ekim 1945)
"Mazlum Abdullah Cevdet"	**Tasvir**	192	(9 Ekim 1945)
"Meselelerimizin Bağlı Olduğu Meseleler"	**Tasvir**	194	(11 Ekim 1945)
"Sovyet ve Türk Tipi Demokrasi"	**Tasvir**	195	(12 Ekim 1945)
"Allah'a Doğru Yürüyüş"	**Tasvir**	196	(13 Ekim 1945)
"Hukuk, Felsefe ve Sosyoloji"	**Tasvir**	199	(16 Ekim 1945)
"Kalenin Dışındakiler ve İçindekiler"	**Tasvir**	200	(17 Ekim 1945)
"Sovyetlerin Sertellere Aşkı"	**Tasvir**	201	(18 Ekim 1945)
"Sistemsiz Muhalefet"	**Tasvir**	203	(20 Ekim 1945)
"Yalnız Çoğalmak Elvermez"	**Tasvir**	206	(23 Ekim 1945)
"İngiliz ve Fransız Seçimlerinin Müşterek Karakteri"	**Tasvir**	207	(24 Ekim 1945)
"Türk Devletçiliğinin Sosyalist Karakteri"	**Tasvir**	208	(25 Ekim 1945)
"Vatan Tüccarı"	**Tasvir**	209	(26 Ekim 1945)
"Madde Sizlere Ömür"	**Tasvir**	210	(27 Ekim 1945)
"İnkılabın Çerçevesi ve Muhtevası"	**Tasvir**	213	(30 Ekim 1945)
"Müsamaha ve Müdahale"	**Tasvir**	214	(31 Ekim 1945)
"Hekimliğe Akın"	**Tasvir**	215	(1 Kasım 1945)
"Fikir Mecmuaları"	**Tasvir**	216	(2 Kasım 1945)
"Kelimelerin Geçirdikleri Maceralar."	**Tasvir**	220	(6 Kasım 1945)
"Türkçe'nin Sofudan ve Züppeleri"	**Tasvir**	221	(7 Kasım 1945)
"Hürriyet Sarhoşları"	**Tasvir**	222	(8 Kasım 1945)
"Halk Partisi Gebe Mi?"	**Tasvir**	223	(9 Kasım 1945)
"Atatürk'le Hayalî Bir Mülakat"	**Tasvir**	224	(10 Kasım 1945)
"Bütün Hürriyetlerin Anası Hürriyet"	**Tasvir**	227	(13 Kasım 1945)
"Hastanın Başındaki Şamata"	**Tasvir**	228	(14 Kasım 1945)
"Fransız Buhranındaki İbret Dersi"	**Tasvir**	230	(19 Kasım 1945)

"Avrupa'nın Sosyal Kaynaşması"	**Tasvir**	231	(20 Kasım 1945)
"Karşımızdaki Çadır"	**Tasvir**	232	(21 Kasım 1945)
"103'üncü Madde"	**Tasvir**	233	(22 Kasım 1945)
"Garip Bir Hükümet"	**Tasvir**	234	(23 Kasım 1945)
"Barış Uzaklaşıyor"	**Tasvir**	235	(24 Kasım 1945)
"Türk Şuuru Uyanıktır"	**Tasvir**	246	(5 Aralık 1945)
"“Millî” Düşmanları"	**Tasvir**	247	(6 Aralık 1945)
"İkinci Yüzellilikler"	**Tasvir**	248	(7 Aralık 1945)
"Onlara"	**Tasvir**	249	(8 Aralık 1945)
"Türkiye'de Faşizm Var Mıdır?"	**Tasvir**	253	(12 Aralık 1945)
"Ben Kefilim"	**Tasvir**	254	(13 Aralık 1945)
"Pahalılığın Resmî ve Gayriresmî Sebepleri"	**Tasvir**	255	(14 Aralık 1945)
"Mefhum Anlaşması"	**Tasvir**	256	(15 Aralık 1945)
"Kremlin'in Aydınlığı"	**Tasvir**	259	(18 Aralık 1945)
"Bir Cyrano Hatırası"	**Tasvir**	260	(19 Aralık 1945)
"Bir Mantık Tuzağı"	**Tasvir**	262	(21 Aralık 1945)
"Sovyet Nazileri"	**Tasvir**	263	(22 Aralık 1945)
"İngiltere'de Sefalet ve Harp Hazırlığı"	**Tasvir**	265	(24 Aralık 1945)
"Dostluk Tüccarı"	**Tasvir**	266	(25 Aralık 1945)
"İlim ve Devlet"	**Tasvir**	269	(28 Aralık 1945)
"Bir Mektubun Kifayetsizliği"	**Tasvir**	270	(29 Aralık 1945)
"Eski Yıldan Yenisine"	**Tasvir**	273	(1 Ocak 1946)
"İngiltere'nin Peşinden Fransa"	**Tasvir**	274	(2 Ocak 1946)
"Dil Bahsinde En Büyük Hata"	**Tasvir**	276	(4 Ocak 1946)
"Fransız ve Türk Düşünceleri"	**Tasvir**	277	(5 Ocak 1946)
"Ankara'nın Havası"	**Tasvir**	278	(6 Ocak 1946)
"Kimin Torunlarıyız?"	**Tasvir**	280	(8 Ocak 1946)
"Hayasızca Yalan"	**Tasvir**	281	(9 Ocak 1946)
"Susma, Devam Et"	**Tasvir**	282	(10 Ocak 1946)
"En Kuvvetli Muhalefet Cereyanı"	**Tasvir**	283	(11 Ocak 1946)
"Velid Ebüzziya'nın Hatırası"	**Tasvir**	284	(12 Ocak 1946)
"Bir Mektubun Cevabı"	**Tasvir**	287	(15 Ocak 1946)
"Kılıcoğlu Kimdir?"	**Tasvir**	288	(16 Ocak 1946)
"Allahsızlar ve Müsbet İlimler"	**Tasvir**	289	(17 Ocak 1946)
"Üç Yumruk Davası"	**Tasvir**	290	(18 Ocak 1946)
"Hatâ İçinde Hata"	**Tasvir**	291	(19 Ocak 1946)
"Buhranların Buhranı"	**Tasvir**	294	(22 Ocak 1946)
"Karşı Cepheden Şahitler"	**Tasvir**	295	(23 Ocak 1946)
"Ölüye Gıpta Eden Diri"	**Tasvir**	296	(24 Ocak 1946)
"Edebiyat, Edebiyatımız ve Felsefe"	**Tasvir**	297	(25 Ocak 1946)
"Farabi'nin Mezarı"	**Tasvir**	298	(26 Ocak 1946)
"Türk ve Arap Filmleri"	**Tasvir**	301	(29 Ocak 1946)
"Kazanç ve Liyakat"	**Tasvir**	303	(31 Ocak 1946)
"Bu Da Mı Türk Yalanı"	**Tasvir**	304	(1 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 1"	**Tasvir**	305	(2 Şubat 1946)
"Cinayetlerin Asıl Faili"	**Tasvir**	305	(2 Şubat 1946)

"Muhalif Muvafık 2"	**Tasvir**	306	(3 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 3"	**Tasvir**	307	(4 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 4"	**Tasvir**	309	(6 Şubat 1946)
"Kıymet Buhranı"	**Tasvir**	310	(7 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 5"	**Tasvir**	311	(8 Şubat 1946)
"Ruhun Dibindeki Mırıltı"	**Tasvir**	311	(8 Şubat 1946)
"Dünya ve Avrupa"	**Tasvir**	312	(9 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 6"	**Tasvir**	314	(11 Şubat 1946)
"Yanlış Müdahale"	**Tasvir**	315	(12 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 7"	**Tasvir**	316	(13 Şubat 1946)
"Edebiyat-ı Cedide'nin 50. Yıldönümü"	**Tasvir**	317	(14 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 8"	**Tasvir**	318	(15 Şubat 1946)
"Okutulan, Fakat Yaşatılamayan Dil"	**Tasvir**	319	(16 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 9"	**Tasvir**	320	(17 Şubat 1946)
"Düşman Kim?"	**Tasvir**	322	(19 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 10"	**Tasvir**	324	(21 Şubat 1946)
"Bir İhtida Hadisesi"	**Tasvir**	324	(21 Şubat 1946)
"Elleri Kelepçeli Kral"	**Tasvir**	325	(22 Şubat 1946)
"Birkaç Suale Cevap"	**Tasvir**	326	(23 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 11"	**Tasvir**	327	(24 Şubat 1946)
"Devlet Konservatuarı Temsilleri -1-"	**Tasvir**	329	(26 Şubat 1946)
"Muhalif Muvafık 12"	**Tasvir**	330	(27 Şubat 1946)
"Devlet Konservatuarı Temsilleri -2-"	**Tasvir**	330	(27 Şubat 1946)
"Devlet Konservatuarı Temsilleri -3-"	**Tasvir**	331	(28 Şubat 1946)
"Ayla Erduran"	**Tasvir**	332	(1 Mart 1946)
"Senin Uğrunda İşlenen Günah"	**Tasvir**	333	(2 Mart 1946)
"Muhalif Muvafık 13"	**Tasvir**	334	(3 Mart 1946)
"Kime Güveniyor?"	**Tasvir**	336	(5 Mart 1946)
"İşte Görüyorsunuz!"	**Tasvir**	337	(6 Mart 1946)
"Churchill'in İtirafı"	**Tasvir**	338	(7 Mart 1946)
"Muhalif Muvafık 14"	**Tasvir**	340	(9 Mart 1946)
"Musikimizin Başlıca Meseleleri"	**Tasvir**	340	(9 Mart 1946)
"Alaturka Musiki ve Avrupalılar"	**Tasvir**	343	(12 Mart 1946)
"Üniversite Münazaraları"	**Tasvir**	344	(13 Mart 1946)
"Savaşa ve Barışa Doğru"	**Tasvir**	345	(14 Mart 1946)
"Barış Hesaplarındaki Yanlışlıklar"	**Tasvir**	346	(15 Mart 1946)
"Muhalif Muvafık 15"	**Tasvir**	347	(16 Mart 1946)
"Musiki Bahsinde Zevk ve Teknik"	**Tasvir**	347	(16 Mart 1946)
"Bulgaristan'da Basın Hürriyeti"	**Tasvir**	352	(21 Mart 1946)
"Gençliğin Resim Sergisi"	**Tasvir**	353	(22 Mart 1946)
"Bir Kelime Üstüne Çırpınış"	**Tasvir**	354	(23 Mart 1946)
"Muhalif Muvafık 16"	**Tasvir**	355	(24 Mart 1946)
"Türkiye'de Musiki Cemiyetleri"	**Tasvir**	357	(26 Mart 1946)
"Ya Edebiyatımız?"	**Tasvir**	358	(27 Mart 1946)
"Türk Romanını Kuran Adam"	**Tasvir**	360	(29 Mart 1946)
"Büyük Adam Tarih ve Cemiyet"	**Tasvir**	361	(30 Mart 1946)

"Muhalif Muvafık 17"	**Tasvir**	363	(1 Nisan 1946)

VAKİT GAZETESİ (22 NİSAN 1946 – 31 TEMMUZ 1947)

"Bu Gazete Siz ve Ben"	**Vakit**	10150	(22 Nisan 1946)
"İçimizdeki Çocuk"	**Vakit**	10151	(23 Nisan 1946)
"Seçim ve Yahya Kemal"	**Vakit**	10152	(24 Nisan 1946)
"Ruh Açları"	**Vakit**	10153	(25 Nisan 1946)
"Şiirimizin Hali"	**Vakit**	10154	(26 Nisan 1946)
"Demokrasinin Ta Kendisi"	**Vakit**	10155	(27 Nisan 1946)
"Tehlikeli Oyun"	**Vakit**	10157	(29 Nisan 1946)
"Emzikli Demokrasi"	**Vakit**	10158	(30 Nisan 1946)
"Muhalefetin Talihsizliği"	**Vakit**	10159	(1 Mayıs 1946)
"Bir Filozofun Ölümü"	**Vakit**	10160	(2 Mayıs 1946)
"Hürriyet ve Şahsiyet"	**Vakit**	10161	(3 Mayıs 1946)
"Bir Lider Aranıyor"	**Vakit**	10162	(4 Mayıs 1946)
""Mebus ve Milletvekili""	**Vakit**	10164	(6 Mayıs 1946)
"Boykot Değil, İntihar"	**Vakit**	10165	(7 Mayıs 1946)
"Mithat Paşa Tecrübesi"	**Vakit**	10166	(8 Mayıs 1946)
"Fikir ve Edebiyat Dergiciliği"	**Vakit**	10167	(9 Mayıs 1946)
"Uzun Bir Tereddüdün Sonu"	**Vakit**	10168	(10 Mayıs 1946)
"Bu Kurultayın Manâsı"	**Vakit**	10169	(11 Mayıs 1946)
"Kim Alınırsa, Ona"	**Vakit**	10171	(13 Mayıs 1946)
"Karanlık Mı, Aydınlık Mı?"	**Vakit**	10171	(14 Mayıs 1946)
"Bir Mantık Sefaleti"	**Vakit**	10172	(15 Mayıs 1946)
"Aman Yarabbi!"	**Vakit**	10173	(16 Mayıs 1946)
"Ankara Cinayeti"	**Vakit**	10174	(17 Mayıs 1946)
"Acaip Bir Müdafaa"	**Vakit**	10175	(18 Mayıs 1946)
"Karanlık Devam Ediyor"	**Vakit**	10177	(20 Mayıs 1946)
"Ahmet Ağaoğlu ve Demokrasi"	**Vakit**	10178	(21 Mayıs 1946)
"Adaleti Rahat Bırakalım"	**Vakit**	10179	(22 Mayıs 1946)
"Millete ve İnsana Doğru"	**Vakit**	10180	(23 Mayıs 1946)
"Piyasayı Kıvrandıran Buhran"	**Vakit**	10181	(24 Mayıs 1946)
"Şiir ve Fizik"	**Vakit**	10182	(25 Mayıs 1946)
"Seçime Karşı Alaka Azlığının Sebepleri"	**Vakit**	10184	(27 Mayıs 1946)
"Demokrasi Çıngar Çıkarmak Değildir"	**Vakit**	10185	(28 Mayıs 1946)
"Cevap Veremezler"	**Vakit**	10186	(29 Mayıs 1946)
"Şüphe İle Akıl Arasında"	**Vakit**	10187	(30 Mayıs 1946)
"Yaygara ve Gerçek"	**Vakit**	10188	(31 Mayıs 1946)
"Türk Basın Birliği"	**Vakit**	10192	(4 Haziran 1946)
"Şal Dedikodusu"	**Vakit**	10195	(7 Haziran 1946)
"Yunus Emre Oratorio'su ve Tesirleri"	**Vakit**	10196	(8 Haziran 1946)
"Hürriyet ve Felaket"	**Vakit**	10198	(10 Haziran 1946)
"Sovyetler ve Zafer Şenlikleri"	**Vakit**	10199	(11 Haziran 1946)
"Memleketi Yabancıya Fitleyen Alçaklar"	**Vakit**	10200	(12 Haziran 1946)
"Bir Gayritabiilikten Doğan Gayritabiilikler"	**Vakit**	10201	(13 Haziran 1946)

"Havra ve Şamata Gazeteciliği"	**Vakit**	10202	(14 Haziran 1946)
"İnönü Armağanı"	**Vakit**	10203	(15 Haziran 1946)
"Bizdeki Demokrasi Kapışması"	**Vakit**	10205	(17 Haziran 1946)
"Üniversitelerin Muhtariyeti"	**Vakit**	10206	(18 Haziran 1946)
"Fransa'da Rezalet ve Bizimkiler"	**Vakit**	10207	(19 Haziran 1946)
"Safsata Koleksiyonu"	**Vakit**	10208	(20 Haziran 1946)
"Yalman'ın Mertliği"	**Vakit**	10209	(21 Haziran 1946)
"İki Kutup Arasında Sallanışımız"	**Vakit**	10210	(22 Haziran 1946)
"Tıpkısı Tıpkısına"	**Vakit**	10213	(25 Haziran 1946)
"Tecrübe Gösterecek"	**Vakit**	10214	(26 Haziran 1946)
"Üniversitelerimizde Profesörler Vardır Ki"	**Vakit**	10215	(27 Haziran 1946)
"Bu Da Böyle Bir Bayan"	**Vakit**	10216	(28 Haziran 1946)
"Fehya Talay"	**Vakit**	10218	(30 Haziran 1946)
"Mareşal ve Fevzi Çakmak"	**Vakit**	10219	(1 Temmuz 1946)
"Üç Gazetenin Cephesi"	**Vakit**	10220	(2 Temmuz 1946)
"Ne İbret Alınacak Tip!"	**Vakit**	10222	(4 Temmuz 1946)
"Suna Kan"	**Vakit**	10223	(5 Temmuz 1946)
"Mareşal ve İmzasız Muharrir"	**Vakit**	10224	(6 Temmuz 1946)
"Atatürk ve Demokratlar"	**Vakit**	10227	(9 Temmuz 1946)
"Tasvir Gazetesi Sahiplerine Açık Mektup"	**Vakit**	10228	(10 Temmuz 1946)
"Sevin Alçak, Sevin"	**Vakit**	10229	(11 Temmuz 1946)
"Saraçoğlu'nun İftiraya ve Nankörlüğe Cevabı"	**Vakit**	10230	(12 Temmuz 1946)
"Yaman'ın Bir İftirası Daha"	**Vakit**	10231	(13 Temmuz 1946)
"Demokrat Parti Rus Taraftarı Mıdır?"	**Vakit**	10234	(16 Temmuz 1946)
"Celal Bayar'ın İtirafı"	**Vakit**	10235	(17 Temmuz 1946)
"Atatürk, İnönü ve Celal Bayar"	**Vakit**	10236	(18 Temmuz 1946)
"Başımızdan Gelen Ses"	**Vakit**	10237	(19 Temmuz 1946)
"Cevapsız Soru"	**Vakit**	10238	(20 Temmuz 1946)
"Muhalefetin Tezi"	**Vakit**	10241	(23 Temmuz 1946)
"Seçim ve Onlar"	**Vakit**	10242	(24 Temmuz 1946)
"CHP Kaybetseydi"	**Vakit**	10243	(25 Temmuz 1946)
"Demokratlara"	**Vakit**	10244	(26 Temmuz 1946)
"En Büyük Aydınlık"	**Vakit**	10347	(30 Temmuz 1946)
"Sıkıyönetim Lüzumsuz Mu?"	**Vakit**	10348	(31 Temmuz 1946)
"Demokrasi Ne Tercüme Edilebilir, Ne De İntihal"	**Vakit**	10349	(1 Ağustos 1946)
"Rusya İle Dövüşmek Mi Lazım?"	**Vakit**	10350	(2 Ağustos 1946)
"Lafçıbaşı Yine İftira Ediyor"	**Vakit**	10351	(3 Ağustos 1946)
"Konuşma Efendiliği"	**Vakit**	10354	(6 Ağustos 1946)
"Ayağa Kalkmayanlara"	**Vakit**	10355	(7 Ağustos 1946)
"Recep Peker ve Hükümeti"	**Vakit**	10356	(8 Ağustos 1946)
"Yedi Soru ve Bir Hatıra"	**Vakit**	10357	(9 Ağustos 1946)
"Hürriyet Amma Hangisi?"	**Vakit**	10358	(10 Ağustos 1946)
"Bizans Kavgasına Paydos"	**Vakit**	10361	(13 Ağustos 1946)
"Billur Hakikat"	**Vakit**	10362	(14 Ağustos 1946)

"Boğazların Müşterek Müdafaası"	**Vakit**	10363	(15 Ağustos 1946)
"Hürriyet ve Otorite"	**Vakit**	10364	(16 Ağustos 1946)
''Tenkit ve Dedikodu''	**Vakit**	10368	(20 Ağustos 1946)
"Geçmiş Olsun!"	**Vakit**	10369	(21 Ağustos 1946)
''Rus Notasına Tek Cevap''	**Vakit**	10370	(22 Ağustos 1946)
"İlahi Temel"	**Vakit**	10372	(24 Ağustos 1946)
"Birincilerin ve İkincilerin Bayramı"	**Vakit**	10375	(27 Ağustos 1946)
"Meclisi Önünde Millet"	**Vakit**	10376	(28 Ağustos 1946)
''Kendi Kendini Hapseden Rusya''	**Vakit**	10379	(2 Eylül 1946)
"Demokrat Partinin İktisadî Görüşü"	**Vakit**	10380	(3 Eylül 1946)
"Rakam Cakası"	**Vakit**	10381	(4 Eylül 1946)
"Bugünkü ve Yarınki Matbuat Kanunu"	**Vakit**	10382	(5 Eylül 1946)
"Anlaşılması Kolay Olmayan Bir İyimserlik"	**Vakit**	10383	(6 Eylül 1946)
"Bu Kararı Alkışlıyor ve Beliyoruz Ki"	**Vakit**	10387	(10 Eylül 1946)
"Hükümetin Fiyat Politikası"	**Vakit**	10388	(11 Eylül 1946)
"Maliye ve Ticaret Bakanlarımızdan Rica"	**Vakit**	10389	(12 Eylül 1946)
"Dünya Basın Serbestliği"	**Vakit**	10391	(14 Eylül 1946)
"Mâhut Nutuk, Boğazlar ve İnfiratçılık"	**Vakit**	10394	(17 Eylül 1946)
"Yalanın Felsefesi"	**Vakit**	10395	(18 Eylül 1946)
"Karanlık Çağ"	**Vakit**	10396	(19 Eylül 1946)
"Gazeteci Ahlâkı"	**Vakit**	10397	(20 Eylül 1946)
"Dünyanın Gidişi"	**Vakit**	10398	(21 Eylül 1946)
''Seccade''	**Vakit**	10401	(24 Eylül 1946)
''Fatih Keyfiyet''	**Vakit**	10402	(25 Eylül 1946)
"Bu Kararı Geri Almak Lazım"	**Vakit**	10403	(26 Eylül 1946)
"Dil Bayramı Niçin Heyecansız"	**Vakit**	10404	(27 Eylül 1946)
"Yazı ve Konuşma Dili"	**Vakit**	10405	(28 Eylül 1946)
"Bizim Anladığımız Dostluk"	**Vakit**	10408	(1 Ekim 1946)
"Güdümcülük ve Hürriyetçilik"	**Vakit**	10410	(3 Ekim 1946)
"Dünkü ve Bugünkü Amerika"	**Vakit**	10411	(4 Ekim 1946)
"Kırmızı Bobstiller"	**Vakit**	10412	(5 Ekim 1946)
"İş Davası"	**Vakit**	10415	(8 Ekim 1946)
"Hayret ve Dehşet İçindeyiz"	**Vakit**	10416	(9 Ekim 1946)
''Biz Trabzonlular ve Karadenizliler''	**Vakit**	10417	(10 Ekim 1946)
"İnkâr Faydasızdır"	**Vakit**	10419	(12 Ekim 1946)
"Unutmak ve Barışmak İçin"	**Vakit**	10422	(15 Ekim 1946)
''Zorluk Nerede''	**Vakit**	10423	(16 Ekim 1946)
"Halk Partisi İkiye Mi Ayrılıyor?"	**Vakit**	10424	(17 Ekim 1946)
"Kolay Şiir Salgını"	**Vakit**	10425	(18 Ekim 1946)
"Boşuna Gayret"	**Vakit**	10426	(19 Ekim 1946)
"Mareşalin Tezatları"	**Vakit**	10429	(22 Ekim 1946)
"Mülayim Devletçilik"	**Vakit**	10430	(23 Ekim 1946)
"Fırsat Kollayan Muhalefet"	**Vakit**	10431	(24 Ekim 1946)
''Akideciler ve Akidesizler''	**Vakit**	10432	(25 Ekim 1946)
"Amatör ve Profesyonel Muhalefet"	**Vakit**	10433	(26 Ekim 1946)
"Kelimeye Değil, Hamleye Bakın"	**Vakit**	10436	(29 Ekim 1946)

"Recep Peker'in Nutku Üzerinde"	**Vakit**	10437	(30 Ekim 1946)
"Ya Kapitalizm, Ya Sosyalizm"	**Vakit**	10438	(31 Ekim 1946)
"Plânlı Cemiyet"	**Vakit**	10439	(1 Kasım 1946)
"Ufak Dikkatler"	**Vakit**	10440	(2 Kasım 1946)
"İnananların Bayramı"	**Vakit**	10442	(4 Kasım 1946)
"İki Canavar"	**Vakit**	10443	(8 Kasım 1946)
"İktisatçı ve Tüccar Kafası"	**Vakit**	10444	(9 Kasım 1946)
"Atatürk'ü Hatırlarken"	**Vakit**	10445	(10 Kasım 1946)
"Dış Politikamız"	**Vakit**	10447	(12 Kasım 1946)
"Nadir Nadi'nin Bir Makalesi"	**Vakit**	10449	(14 Kasım 1946)
"Para Ayarlaması ve Demokratlar"	**Vakit**	10450	(15 Kasım 1946)
"Politika Daima Fikrin Emrindedir"	**Vakit**	10451	(16 Kasım 1946)
"Varlığımızın Hikmeti Nedir?"	**Vakit**	10454	(19 Kasım 1946)
"Çok Hayırlı Bir İşaret"	**Vakit**	10455	(20 Kasım 1946)
"Emeklilerin Yaş Haddi"	**Vakit**	10456	(21 Kasım 1946)
"Resim ve Musiki Hareketleri"	**Vakit**	10457	(22 Kasım 1946)
"Çalışma Bakanlığı ve Sindikalizm"	**Vakit**	10461	(26 Kasım 1946)
"Aşiyan'ın Edebiyat-ı Cedide Salonu"	**Vakit**	10462	(27 Kasım 1946)
"Dışarısı ve İçerisi"	**Vakit**	10463	(28 Kasım 1946)
"Yunanistan'a Bakınız"	**Vakit**	10464	(29 Kasım 1946)
"Vadetmenin Kolaylığı, Başarmanın Zorluğu"	**Vakit**	10468	(1 Aralık 1946)
"Millî Eğitim Şûrasından İlk Beklediğimiz Şey"	**Vakit**	10470	(3 Aralık 1946)
"Okuma Kitabı ve Metodu"	**Vakit**	10471	(4 Aralık 1946)
"Türk Resminin Karakteri"	**Vakit**	10472	(5 Aralık 1946)
"Bizdeki Ekonomi Muamması"	**Vakit**	10473	(6 Aralık 1946)
"Dış ve İç Cemiyetimiz"	**Vakit**	10475	(8 Aralık 1946)
"Tabiat Üstü Hadiseler"	**Vakit**	10477	(10 Aralık 1946)
"Tabiat Mefhumunun Aldatıcılığı"	**Vakit**	10478	(11 Aralık 1946)
"Kızıl Solcuların Sistemli Taarruzları"	**Vakit**	10479	(12 Aralık 1946)
"B.M. Meclisinde Sağcılık-Solculuk Tartışmaları"	**Vakit**	10480	(13 Aralık 1946)
"Yalan ve Halk"	**Vakit**	10481	(14 Aralık 1946)
"Buyurun Bakalım"	**Vakit**	10484	(17 Aralık 1946)
"Üniversiteyi Üniversite Yapan Şey"	**Vakit**	10485	(18 Aralık 1946)
"Bunların Davası Başkadır"	**Vakit**	10487	(20 Aralık 1946)
"Mesele Çıkarmak Mı İstiyorlar"	**Vakit**	10488	(21 Aralık 1946)
"Biraz Daha Ciddi Olsak"	**Vakit**	10491	(24 Aralık 1946)
"Telif ve Tercüme Hakkında"	**Vakit**	10492	(25 Aralık 1946)
"Var Mı, Yok Mu?"	**Vakit**	10493	(26 Aralık 1946)
"Ahlâk Buhranı"	**Vakit**	10494	(27 Aralık 1946)
"Tarziye Değil, Tavassut"	**Vakit**	10495	(28 Aralık 1946)
"Gençlik ve Yabancı İdeolojiler"	**Vakit**	10498	(31 Aralık 1946)
"Yeni Bir Saniyenin Başında"	**Vakit**	10499	(1 Ocak 1947)
"Sokağın Zaferi"	**Vakit**	10500	(2 Ocak 1947)
"Halkçılığın İki Prensibi Üzerinde"	**Vakit**	10501	(3 Ocak 1947)
"Dr. Galip Ataç"	**Vakit**	10502	(4 Ocak 1947)

"Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Hakemlik"	**Vakit**	10505	(7 Ocak 1947)
"Ücret ve Fiyat"	**Vakit**	10506	(8 Ocak 1947)
"Halk Partisi ve Sinir Bozukluğu"	**Vakit**	10508	(10 Ocak 1947)
"Tarafsızlık Masalı"	**Vakit**	10512	(14 Ocak 1947)
"Berbat Mı, Parlak Mı?"	**Vakit**	10513	(15 Ocak 1947)
"Küfür Yerine Kullanılan Sıfatlar"	**Vakit**	10515	(17 Ocak 1947)
"Onları Yalanlayan Bir Misal Daha"	**Vakit**	10516	(18 Ocak 1947)
"Hedef Var, Metod Yok!"	**Vakit**	10519	(21 Ocak 1947)
"Ahlâk Terbiyesinin İki Temeli"	**Vakit**	10520	(22 Ocak 1947)
"Karaborsaya Mersiye"	**Vakit**	10522	(24 Ocak 1947)
"Onların Kararı ve Bizim Tereddüdümüz"	**Vakit**	10523	(26 Ocak 1947)
"Uşak Seçimi ve Muhalif Gazeteler"	**Vakit**	10525	(28 Ocak 1947)
"Laikliğin Hudutları"	**Vakit**	10526	(29 Ocak 1947)
"Din ve Ahlâk"	**Vakit**	10527	(30 Ocak 1947)
"Bin Başlı Kızıl Canavar"	**Vakit**	10528	(31 Ocak 1947)
"Serteller ve Komünizm"	**Vakit**	10529	(1 Şubat 1947)
"Ah, Bu Metodsuzluk!"	**Vakit**	10535	(7 Şubat 1947)
"Çakmak'la Hayalî Bir Konuşma"	**Vakit**	10536	(8 Şubat 1947)
"Devlet Resim Sergisinde Grup Nifakı"	**Vakit**	10539	(11 Şubat 1947)
"Muhlis Sabahattin"	**Vakit**	10540	(12 Şubat 1947)
"İngiltere'de İktisadî Fırtına"	**Vakit**	10542	(14 Şubat 1947)
"Bu Manzaraya Verilecek Sıfat"	**Vakit**	10543	(15 Şubat 1947)
""İstanbul" Dergisinin Baş Yazısı Üstünde"	**Vakit**	10546	(18 Şubat 1947)
"İstanbul Boğazları ve Amerika'dan Bir Ses"	**Vakit**	10547	(19 Şubat 1947)
"Amerika'da Bir Türk Hekiminin Başarısı"	**Vakit**	10548	(20 Şubat 1947)
"Din Konusunda Münakaşalar"	**Vakit**	10549	(21 Şubat 1947)
"Bugünkü Fransız Sahnesi"	**Vakit**	10550	(22 Şubat 1947)
"Halkevlerimiz"	**Vakit**	10553	(25 Şubat 1947)
"Halil Menteşe ve Galata Tüneli"	**Vakit**	10554	(26 Şubat 1947)
"Niçin Cevap Vereyim!"	**Vakit**	10555	(27 Şubat 1947)
"Cemal Nadir"	**Vakit**	10556	(28 Şubat 1947)
"Yeni Fransız Sahnesinden Örnekler"	**Vakit**	10557	(1 Mart 1947)
"Bir Kelime Aranıyor"	**Vakit**	10558	(2 Mart 1947)
"Türkçe'nin Yetersizliği"	**Vakit**	10560	(4 Mart 1947)
"Akile Artun Konseri"	**Vakit**	10561	(5 Mart 1947)
"Gençliği Aldatamayacaklardır!"	**Vakit**	10563	(7 Mart 1947)
"Yabancı Kadın ve Millî Realite"	**Vakit**	10564	(8 Mart 1947)
"Kitle Halinde"	**Vakit**	10565	(9 Mart 1947)
"Milliyetçilik ve Hürriyetçilik"	**Vakit**	10567	(11 Mart 1947)
"Hikmet Bayur'u Üzmemek İçin"	**Vakit**	10569	(13 Mart 1947)
"Truman'ın Nutku"	**Vakit**	10570	(14 Mart 1947)
"Truman'ın Nutku ve Recep Peker'in Demeci"	**Vakit**	10571	(15 Mart 1947)
"İki Tuhaf İddia"	**Vakit**	10572	(16 Mart 1947)
"Darüşşafaka"	**Vakit**	10574	(18 Mart 1947)

"Soğuk Nükte"	**Vakit**	10575	(19 Mart 1947)
"İkinci Münih ve Üçüncü Dünya Harbi"	**Vakit**	10576	(20 Mart 1947)
"İktisat Bütçesi ve Plan"	**Vakit**	10577	(21 Mart 1947)
"Yalman ve Amerikan Yardımı"	**Vakit**	10578	(22 Mart 1947)
"Siyasî İnönü Zaferi"	**Vakit**	10581	(25 Mart 1947)
"Gazetelerimizde Fikir Kıtlığı"	**Vakit**	10582	(26 Mart 1947)
"İnsanın Kendi Kendisi Hakkındaki Anlayışı"	**Vakit**	10583	(27 Mart 1947)
"Bir Başyazarın Boş Yere Çırpınışı"	**Vakit**	10584	(28 Mart 1947)
"Fikir Hasreti Kâfi Mi?"	**Vakit**	10587	(31 Mart 1947)
"Demokrasilerde Gazeteler ve Arkalarındaki Teşekküller"	**Vakit**	10588	(1 Nisan 1947)
"Bu Kuklanın İpleri"	**Vakit**	10589	(2 Nisan 1947)
"Hangi Demokrasi"	**Vakit**	10590	(3 Nisan 1947)
"Yeni Bir Muhalefet Partisi Lâzım"	**Vakit**	10591	(4 Nisan 1947)
"Üç Yanlış Ölçü"	**Vakit**	10592	(5 Nisan 1947)
"Devletçiliğin Hudutları"	**Vakit**	10595	(8 Nisan 1947)
"Kime Yaradı"	**Vakit**	10596	(9 Nisan 1947)
"Liberal Devletçilik"	**Vakit**	10597	(10 Nisan 1947)
"İyimserler Partisi"	**Vakit**	10598	(11 Nisan 1947)
"Ana Davayı Konuşan Yok"	**Vakit**	10599	(12 Nisan 1947)
"Akıl Kötümserdir"	**Vakit**	10602	(15 Nisan 1947)
"Türkiye'de Fransız Tiyatrosu"	**Vakit**	10603	(16 Nisan 1947)
"Kanaat Değil Yalan ve İftira"	**Vakit**	10604	(17 Nisan 1947)
"Çekilirlerse"	**Vakit**	10605	(18 Nisan 1947)
"Varcılar ve Yokçular"	**Vakit**	10606	(19 Nisan 1947)
"İktidar Yolları"	**Vakit**	10609	(22 Nisan 1947)
"Fark Şuuru"	**Vakit**	10610	(23 Nisan 1947)
"Tahliye ve İşkence"	**Vakit**	10611	(24 Nisan 1947)
"Din ve Hürriyet"	**Vakit**	10612	(25 Nisan 1947)
"Dünya Devleti"	**Vakit**	10613	(26 Nisan 1947)
"İdil Kanunu Ne Demek"	**Vakit**	10616	(29 Nisan 1947)
"Anlamadık"	**Vakit**	10617	(30 Nisan 1947)
"Muharririn Hâli"	**Vakit**	10618	(1 Mayıs 1947)
"Wallace Yumurtaları"	**Vakit**	10619	(2 Mayıs 1947)
"Fransız Turnesi"	**Vakit**	10627	(10 Mayıs 1947)
"Troia Savaşı Olmayacak"	**Vakit**	10630	(13 Mayıs 1947)
"Çoğunluk ve Güzideler"	**Vakit**	10632	(15 Mayıs 1947)
"Ya İstanbul Üniversitesi"	**Vakit**	10633	(16 Mayıs 1947)
"Marksizm Bir Veba İse"	**Vakit**	10634	(17 Mayıs 1947)
"Trumanizm"	**Vakit**	10638	(21 Mayıs 1947)
"Elzem ve Mümkün"	**Vakit**	10640	(23 Mayıs 1947)
"Parti ve Ekonomi"	**Vakit**	10641	(24 Mayıs 1947)
"Asya Musikisi"	**Vakit**	10644	(27 Mayıs 1947)
"Cinayetlerin Çoğalması"	**Vakit**	10645	(28 Mayıs 1947)
"Peker'in Demeci"	**Vakit**	10647	(30 Mayıs 1947)
"İngiliz Faşistleri"	**Vakit**	10651	(3 Haziran 1947)

"Nedir Bu Ses?"	**Vakit**	10652	(4 Haziran 1947)
"Satı Bey"	**Vakit**	10653	(5 Haziran 1947)
"Zamanımızı Anlamak"	**Vakit**	10654	(6 Haziran 1947)
"Mefhum Softalığı"	**Vakit**	10655	(7 Haziran 1947)
"Büyük Doğu ve Sahibi"	**Vakit**	10656	(8 Haziran 1947)
"Bir Okuyucuya Cevap"	**Vakit**	10659	(11 Haziran 1947)
"Bir Okuyucuya Cevap -2-"	**Vakit**	10660	(12 Haziran 1947)
"Leopold-Levy Sergisi"	**Vakit**	10661	(13 Haziran 1947)
"Fikir Kasırgası"	**Vakit**	10662	(14 Haziran 1947)
"Bir İflâsın Tahlili"	**Vakit**	10665	(17 Haziran 1947)
"Gözler Peker'de"	**Vakit**	10667	(19 Haziran 1947)
"Düşünme Yılgınlığı"	**Vakit**	10669	(21 Haziran 1947)
"Atatürk ve Demokratlar"	**Vakit**	10672	(24 Haziran 1947)
"Atatürk ve Sistemler"	**Vakit**	10673	(25 Haziran 1947)
"Anlatabildiğimiz Kadar"	**Vakit**	10674	(26 Haziran 1947)
"Bir Akşam Gazetesine Cevap"	**Vakit**	10676	(28 Haziran 1947)
"Sistem ve Tecrübe"	**Vakit**	10679	(1 Temmuz 1947)
"Bir Hayalin Sonu"	**Vakit**	10680	(2 Temmuz 1947)
"Bayar'ın Dosyaları"	**Vakit**	10681	(3 Temmuz 1947)
"Dış ve İç Politika Seviyesi"	**Vakit**	10683	(5 Temmuz 1947)
"Vüzuha Doğru"	**Vakit**	10686	(8 Temmuz 1947)
"Kendi Kendine Hücum"	**Vakit**	10687	(9 Temmuz 1947)
"Koltuk Hasreti"	**Vakit**	10688	(10 Temmuz 1947)
"Mesele O Değil"	**Vakit**	10689	(11 Temmuz 1947)
"Peker'in Cevabına Derkenar"	**Vakit**	10690	(12 Temmuz 1947)
"Büyük Dosta Telgraf"	**Vakit**	10693	(15 Temmuz 1947)
"Millî Türk Ekonomisi"	**Vakit**	10694	(16 Temmuz 1947)
"İbret Gözüyle"	**Vakit**	10695	(17 Temmuz 1947)
"Hususî Teşebbüs Devlet"	**Vakit**	10696	(18 Temmuz 1947)
"Birkaç Fikir Kırıntısı"	**Vakit**	10697	(19 Temmuz 1947)
"Bürhanettin Bey"	**Vakit**	10700	(22 Temmuz 1947)
"İrtica ve İhtilâl Papazları"	**Vakit**	10701	(23 Temmuz 1947)
"İbret Dersi"	**Vakit**	10702	(24 Temmuz 1947)
"Lozan'dan Bugüne Kadar"	**Vakit**	10703	(25 Temmuz 1947)
"Recep Peker, Diktatör"	**Vakit**	10704	(26 Temmuz 1947)
"Politika ve Metafizik"	**Vakit**	10707	(29 Temmuz 1947)
"Yalansız Muhalefet Olmaz Mı?"	**Vakit**	10708	(30 Temmuz 1947)
"Veto'nun İyi Tarafı"	**Vakit**	10709	(31 Temmuz 1947)

ULUS GAZETESİ (4 KASIM 1948 – 3 EYLÜL 1952)

"Çeyrek Saat"	**Ulus**	9816	(4 Kasım 1948)
"Gerçeğin Gerçekle Yarışı"	**Ulus**	9817	(5 Kasım 1948)
"Satıh ve Derinlik"	**Ulus**	9818	(6 Kasım 1948)
"Bir Delilin İflası"	**Ulus**	9819	(7 Kasım 1948)
"Atatürk Problemi"	**Ulus**	9822	(10 Kasım 1948)

"Unesco'ya Selam"	**Ulus**	9823	(11 Kasım 1948)
"Atatürk'ün Devamı"	**Ulus**	9824	(12 Kasım 1948)
"Köprü Nesillerin Korkusu"	**Ulus**	9825	(13 Kasım 1948)
"Anadolu'muzun Sathı ve Özü"	**Ulus**	9826	(14 Kasım 1948)
"Sağ-Sol Karışıklığı"	**Ulus**	9827	(15 Kasım 1948)
"Kelepir Muhalefet"	**Ulus**	9830	(18 Kasım 1948)
"Bir Ayıbın Devamı"	**Ulus**	9831	(19 Kasım 1948)
"Sosyal Mesele Şuuru"	**Ulus**	9832	(20 Kasım 1948)
"Köy-Şehir Davası"	**Ulus**	9833	(21 Kasım 1948)
"Demokrasi ve Kapitalizm"	**Ulus**	9834	(22 Kasım 1948)
"Ticaret Derneği ve İktisat Kongresi"	**Ulus**	9837	(25 Kasım 1948)
"Liberal Maskeli Bir Devletçi"	**Ulus**	9838	(26 Kasım 1948)
"Milletin Topyekûn Seferberliği"	**Ulus**	9840	(28 Kasım 1948)
"Yalancı Marksistler"	**Ulus**	9842	(30 Kasım 1948)
"Bir Dantela Paketi ve Devletçilik"	**Ulus**	9843	(1 Aralık 1948)
"Lüks ve Sefahat"	**Ulus**	9846	(4 Aralık 1948)
"Sinir ve Fikir"	**Ulus**	9847	(5 Aralık 1948)
"Görünür ve Görünmez Düşman"	**Ulus**	9849	(7 Aralık 1948)
"Bir Nutkun Seviyesi"	**Ulus**	9850	(8 Aralık 1948)
"Öğretim Sisteminin ve Pedagojinin Beklediği İnkılâp"	**Ulus**	9852	(10 Aralık 1948)
"Ruh Yolu"	**Ulus**	9857	(15 Aralık 1948)
"Hesap ve Palavra"	**Ulus**	9858	(16 Aralık 1948)
"Yabancı Gözü İle Türkiye"	**Ulus**	9860	(18 Aralık 1948)
"Delilsiz İddia Şampiyonu"	**Ulus**	9861	(19 Aralık 1948)
"Bir Raporun İlk Maddesi"	**Ulus**	9862	(20 Aralık 1948)
"Bir Piyesin Tenkidi ve Temsili"	**Ulus**	9863	(21 Aralık 1948)
"Yol Dâvamız"	**Ulus**	9864	(22 Aralık 1948)
"Okuma Bilenlere Değil, Okuyanlara İhtiyacımız Var"	**Ulus**	9865	(23 Aralık 1948)
"Verem Taraması"	**Ulus**	9866	(24 Aralık 1948)
"Muharrir ve Kitapçı"	**Ulus**	9867	(25 Aralık 1948)
"Muhalefet Büyüsü"	**Ulus**	9869	(27 Aralık 1948)
"Politika Ahlâkı"	**Ulus**	9870	(28 Aralık 1948)
"Şiir Anlayışımız"	**Ulus**	9871	(29 Aralık 1948)
"Sekiz Gazete Korosu"	**Ulus**	9882	(9 Ocak 1949)
"Düşündürücü Rakamlar"	**Ulus**	9883	(10 Ocak 1949)
"Bir Film ve Bir Makale"	**Ulus**	9884	(11 Ocak 1949)
"Bir Tartışma ve İlim Adamlarımız"	**Ulus**	9885	(12 Ocak 1949)
"Gazeteciler Cemiyeti"	**Ulus**	9887	(14 Ocak 1949)
"Hangisi Tadile Muhtaç!"	**Ulus**	9888	(15 Ocak 1949)
"Grev Hakkı"	**Ulus**	9895	(22 Ocak 1949)
"Dünya Septisemisi"	**Ulus**	9901	(28 Ocak 1949)
"Bir İstifa Üzerine"	**Ulus**	9902	(29 Ocak 1949)
"Hamlet Filmi"	**Ulus**	9903	(30 Ocak 1949)
"Plân ve Sistem"	**Ulus**	9906	(2 Şubat 1949)
"Avrupa'daki İki Sanatkârımız"	**Ulus**	9908	(4 Şubat 1949)

"Ahlâk Davası"	**Ulus**	9909	(5 Şubat 1949)
""Maarifçi" ve "Terbiyeci""	**Ulus**	9911	(7 Şubat 1949)
"1 Numaralı Dünya Vatandaşı"	**Ulus**	9912	(8 Şubat 1949)
"Aşırı Ne Demek?"	**Ulus**	9913	(9 Şubat 1949)
"Kilitli Kapı"	**Ulus**	9915	(11 Şubat 1949)
"Emeklilik Yaşı"	**Ulus**	9917	(13 Şubat 1949)
"Türk Düşmanlığı ve Klâsikler"	**Ulus**	9918	(14 Şubat 1949)
"Meczup ve Münevver"	**Ulus**	9919	(15 Şubat 1949)
"Kanun Kâfi Gelmez"	**Ulus**	9920	(16 Şubat 1949)
"Buhranların Buhranı"	**Ulus**	9921	(17 Şubat 1949)
"Eski Bilgilerimiz Yetmez"	**Ulus**	9923	(19 Şubat 1949)
"Halil Nihat Boztepe"	**Ulus**	9925	(21 Şubat 1949)
"Bu Ne Biçim Vatandaş!"	**Ulus**	9927	(23 Şubat 1949)
"Müsaade Buyurur Musunuz?"	**Ulus**	9928	(24 Şubat 1949)
"İnsanın Mânası"	**Ulus**	9931	(27 Şubat 1949)
"Bizdeki Thorez'ler"	**Ulus**	9933	(1 Mart 1949)
"Çirkin ve Gülünç"	**Ulus**	9935	(3 Mart 1949)
"Merkez Ütopisi"	**Ulus**	9938	(6 Mart 1949)
"Komünizm ve Sefalet"	**Ulus**	9939	(7 Mart 1949)
"Kremlin'in Huzursuzluğu"	**Ulus**	9941	(9 Mart 1949)
"Batı Kefesi"	**Ulus**	9942	(10 Mart 1949)
"Barışın Silâhı"	**Ulus**	9943	(11 Mart 1949)
"Allah'a İnan, Fakat…"	**Ulus**	9945	(13 Mart 1949)
"Akil Muhtar'a Ait Bir Hatıra"	**Ulus**	9946	(14 Mart 1949)
"Hürriyetin Son Haddi"	**Ulus**	9947	(15 Mart 1949)
"Sovyet Buhranı"	**Ulus**	9949	(17 Mart 1949)
"Türk Ocakları"	**Ulus**	9951	(19 Mart 1949)
"Marshall Planının Üvey Çocukları"	**Ulus**	9952	(20 Mart 1949)
"Kızıl Afyon Uykusu"	**Ulus**	9957	(25 Mart 1949)
"Atlantik Paktı ve Biz"	**Ulus**	9958	(26 Mart 1949)
"Vereme Karşı"	**Ulus**	9959	(27 Mart 1949)
"Gazetelerimize Cevap"	**Ulus**	9961	(29 Mart 1949)
"75 Yaşında Bir Delikanlı"	**Ulus**	9962	(30 Mart 1949)
"İnsan Ne İster?"	**Ulus**	9964	(1 Nisan 1949)
"Telkin, Reklâm ve Propaganda"	**Ulus**	9965	(2 Nisan 1949)
"Bir Konservatuar Orkestrası Konseri"	**Ulus**	9968	(5 Nisan 1949)
"Güreşçilerimiz Vatana Dönerken"	**Ulus**	9970	(7 Nisan 1949)
"Bu Toprağı Anlamak"	**Ulus**	9972	(9 Nisan 1949)
"Bir Derginin Son Sayısı"	**Ulus**	9974	(11 Nisan 1949)
"Fakir ve Dindar"	**Ulus**	9975	(12 Nisan 1949)
"Cocteau ve Amerika"	**Ulus**	9977	(14 Nisan 1949)
"Hür Adam ve Hürriyet"	**Ulus**	9979	(16 Nisan 1949)
"Türkçe ve Dünyaca"	**Ulus**	9984	(21 Nisan 1949)
"Kadın Ressamlarımız"	**Ulus**	9986	(23 Nisan 1949)
"Başbakanın Son Demeci"	**Ulus**	9988	(25 Nisan 1949)
"Bu Asrın Ortası"	**Ulus**	9990	(27 Nisan 1949)

"Bu Da Mı Vesika?"	**Ulus**	9991	(28 Nisan 1949)
""Fikir Sohbetleri""	**Ulus**	9992	(29 Nisan 1949)
"Pahalılık ve Hükümet"	**Ulus**	9997	(4 Mayıs 1949)
"Osmanlı İle Türk Arasında"	**Ulus**	9998	(5 Mayıs 1949)
"Yeni Rus Politikası"	**Ulus**	10002	(9 Mayıs 1949)
"Bir Mitingin İflâsı"	**Ulus**	10003	(10 Mayıs 1949)
"Dürüst Münevver Borcu"	**Ulus**	10004	(11 Mayıs 1949)
"Canım Yunus, Canımız Yunus"	**Ulus**	10005	(12 Mayıs 1949)
"Muhsin Ertuğrul"	**Ulus**	10007	(14 Mayıs 1949)
"Millî Kütüphane"	**Ulus**	10010	(17 Mayıs 1949)
"Celâl Bayar ve Dış Politikamız"	**Ulus**	10011	(18 Mayıs 1949)
"Sosyalizmden Korkmayalım"	**Ulus**	10014	(21 Mayıs 1949)
"Spor Heyecanı"	**Ulus**	10016	(23 Mayıs 1949)
"Türkiye Bir Zindan Mıdır?"	**Ulus**	10017	(24 Mayıs 1949)
"Sinema Heyecanı"	**Ulus**	10018	(25 Mayıs 1949)
"Politika Heyecanı"	**Ulus**	10019	(26 Mayıs 1949)
"Demokrasi Okulu"	**Ulus**	10020	(27 Mayıs 1949)
"Forrestal Kompleksi"	**Ulus**	10021	(28 Mayıs 1949)
"Baş Aşağı"	**Ulus**	10023	(30 Mayıs 1949)
"Bir Misal Daha"	**Ulus**	10024	(31 Mayıs 1949)
"Sığıntılar ve Casuslar"	**Ulus**	10025	(1 Haziran 1949)
"Bir Film ve Yahudiler"	**Ulus**	10027	(3 Haziran 1949)
"Fantoma Komünistler"	**Ulus**	10028	(4 Haziran 1949)
"Bu Karanlık Dünya"	**Ulus**	10029	(5 Haziran 1949)
"Dünya Niçin Sendeliyor"	**Ulus**	10030	(6 Haziran 1949)
"Paraya Karşı"	**Ulus**	10031	(7 Haziran 1949)
"Üzülmek İstiyorsak…"	**Ulus**	10033	(9 Haziran 1949)
"31 Mart Üslûbu"	**Ulus**	10035	(11 Haziran 1949)
"İnkılâpta Hürriyetin Telifi"	**Ulus**	10036	(12 Haziran 1949)
"Dua ve Şifa"	**Ulus**	10037	(13 Haziran 1949)
"Bir Ölümün Son Tahlili"	**Ulus**	10039	(15 Haziran 1949)
"Rusya ve Çin'de Komünizm"	**Ulus**	10040	(16 Haziran 1949)
"Parti Mi, "Dolmuş" Mu?"	**Ulus**	10041	(17 Haziran 1949)
"Bir Sıçrayışın Encamı"	**Ulus**	10043	(19 Haziran 1949)
"Gülseren Sadak"	**Ulus**	10044	(20 Haziran 1949)
"Biliriz, Bilirsiniz, Bilirler…"	**Ulus**	10045	(21 Haziran 1949)
"Çözüntünün Mesulleri"	**Ulus**	10047	(23 Haziran 1949)
"Söğüntü ve Çözüntü"	**Ulus**	10048	(24 Haziran 1949)
"Muhalefet ve Edebî Ölçüsü"	**Ulus**	10050	(26 Haziran 1949)
"Türkiye Sentezi"	**Ulus**	10051	(27 Haziran 1949)
"Üniversiteliler Uyanınız!"	**Ulus**	10052	(28 Haziran 1949)
"Tek Felsefe Dergimiz"	**Ulus**	10053	(29 Haziran 1949)
"21 Temmuz"	**Ulus**	10057	(3 Temmuz 1949)
"Kolay Mazeretler"	**Ulus**	10061	(7 Temmuz 1949)
"Açık Hesap"	**Ulus**	10062	(8 Temmuz 1949)
"Küçük Oyun"	**Ulus**	10063	(9 Temmuz 1949)

''Bir Konferansa Derkenar''	**Ulus**	10064	(10 Temmuz 1949)
''Demokrasinin Tarifi''	**Ulus**	10066	(12 Temmuz 1949)
"Bayrak Parçalayanlar"	**Ulus**	10068	(14 Temmuz 1949)
"Bir Hatıra"	**Ulus**	10069	(15 Temmuz 1949)
"Batı Avrupa'ya Uzanan Balta"	**Ulus**	10070	(16 Temmuz 1949)
"Papa'nın Kararı"	**Ulus**	10071	(17 Temmuz 1949)
''Kanun ve Kuvvet''	**Ulus**	10074	(20 Temmuz 1949)
"Zırvanın Tevili"	**Ulus**	10076	(22 Temmuz 1949)
"Düşmanlık Andı"	**Ulus**	10077	(23 Temmuz 1949)
"21 Temmuzdan Ötürü"	**Ulus**	10078	(24 Temmuz 1949)
"Yazı ve Yalan Hürriyeti"	**Ulus**	10079	(25 Temmuz 1949)
"Süleyman Çelebi'nin "Vardat"ı"	**Ulus**	10081	(27 Temmuz 1949)
"Metapsişik Hadiseler"	**Ulus**	10089	(4 Ağustos 1949)
"Hücuma Kalkan Kim"	**Ulus**	10090	(5 Ağustos 1949)
"İnönü'nün Seyahati"	**Ulus**	10092	(7 Ağustos 1949)
''Bayar ve Truman''	**Ulus**	10094	(9 Ağustos 1949)
"Bir Arkadaşın Samimilik Borcu"	**Ulus**	10095	(10 Ağustos 1949)
''Bir Nutukta Yedi Yalan''	**Ulus**	10097	(12 Ağustos 1949)
"Husumetin Şümulü"	**Ulus**	10098	(13 Ağustos 1949)
"Karşı Tarafın Mantığı"	**Ulus**	10099	(14 Ağustos 1949)
"Türkiye ve Avrupa"	**Ulus**	10100	(15 Ağustos 1949)
"Üç ve Dört Ayaklı"	**Ulus**	10102	(18 Ağustos 1949)
"Demokrasi İmtiyazı"	**Ulus**	10104	(20 Ağustos 1949)
''Times'a Cevap''	**Ulus**	10106	(22 Ağustos 1949)
''Maarif Şûrasının Büyük Mesuliyeti''	**Ulus**	10107	(23 Ağustos 1949)
"Öğrencinin İhtiyaçları ve Programları"	**Ulus**	10109	(25 Ağustos 1949)
"Okullarda Cehd ve Alâka"	**Ulus**	10110	(26 Ağustos 1949)
"Goethe'nin Türkçeleri"	**Ulus**	10115	(31 Ağustos 1949)
''Kremlin'de Tito Kâbusu''	**Ulus**	10117	(2 Eylül 1949)
"Ameliyat Parası"	**Ulus**	10118	(3 Eylül 1949)
"İstanbul Gazeteleri ve İstanbul Valisi"	**Ulus**	10119	(4 Eylül 1949)
"Cinsî Terbiye ve Ahlâk"	**Ulus**	10123	(8 Eylül 1949)
"Fikir Dolandırıcılığı"	**Ulus**	10125	(10 Eylül 1949)
''Makalecilik''	**Ulus**	10127	(12 Eylül 1949)
''Bir Vali ve Bir Yazar''	**Ulus**	10130	(15 Eylül 1949)
"Diploma ve Kültür"	**Ulus**	10131	(16 Eylül 1949)
"Siyâsî Monizm"	**Ulus**	10132	(17 Eylül 1949)
"Maneviyat Havası"	**Ulus**	10134	(19 Eylül 1949)
"Karanlık Asır"	**Ulus**	10136	(21 Eylül 1949)
"Büyük Hastalar"	**Ulus**	10137	(22 Eylül 1949)
"İngiliz ve Türk Liraları"	**Ulus**	10138	(23 Eylül 1949)
"Ekonomimizde İleri Bir Görüş"	**Ulus**	10141	(26 Eylül 1949)
"Atom Kâbusu"	**Ulus**	10144	(29 Eylül 1949)
"İnönü ve Basın"	**Ulus**	10149	(4 Ekim 1949)
"Hürriyet Oburluğu"	**Ulus**	10155	(10 Ekim 1949)
"Türkiye'siz Emniyet Mümkün Mü?"	**Ulus**	10157	(12 Ekim 1949)

"Bizi Niçin Tanımazlar?"	**Ulus**	10158	(13 Ekim 1949)
''Edebiyat ve Politika''	**Ulus**	10159	(14 Ekim 1949)
"Asıl Mesele"	**Ulus**	10161	(16 Ekim 1949)
''Davetiyeli Vatanperverler''	**Ulus**	10163	(18 Ekim 1949)
""Yeni Adam""	**Ulus**	10164	(19 Ekim 1949)
"İki Cephe"	**Ulus**	10165	(20 Ekim 1949)
"Halk Anlıyor"	**Ulus**	10166	(21 Ekim 1949)
"Kırdar ve Gökay"	**Ulus**	10168	(23 Ekim 1949)
"Ziya Gökalp ve Ekonomimiz''	**Ulus**	10171	(26 Ekim 1949)
"Gökalp'a Borcumuz"	**Ulus**	10172	(27 Ekim 1949)
"Fransa'daki Basın"	**Ulus**	10173	(28 Ekim 1949)
"Niçin Gücendin Sen Bana Didar?"	**Ulus**	10174	(29 Ekim 1949)
''Cemiyet ve Uzviyet''	**Ulus**	10176	(31 Ekim 1949)
"Sandık Kaldırmaya Teşvik"	**Ulus**	10177	(1 Kasım 1949)
"Dört Prensip"	**Ulus**	10180	(4 Kasım 1949)
"Türk ve İslâm Eserleri Müzesi"	**Ulus**	10181	(5 Kasım 1949)
"Anarşi Rüzgârları"	**Ulus**	10182	(6 Kasım 1949)
''Kanunsuz Demokrasi Arayanlar''	**Ulus**	10184	(8 Kasım 1949)
"On Bir Yıl Sonra"	**Ulus**	10186	(10 Kasım 1949)
"Kör Tercih"	**Ulus**	10187	(11 Kasım 1949)
"Gökalp Meselesi"	**Ulus**	10190	(14 Kasım 1949)
"Gökalp Meselesi 2"	**Ulus**	10193	(17 Kasım 1949)
"Okul Dışında Çocuğun Kültürü"	**Ulus**	10194	(18 Kasım 1949)
"Düşündürücü Rakamlar"	**Ulus**	10196	(20 Kasım 1949)
"Din ve Şehvet Ticareti"	**Ulus**	10197	(21 Kasım 1949)
''Rusya'da Kara Sefalet''	**Ulus**	10198	(22 Kasım 1949)
"Muhalefete Lâyık Olmak"	**Ulus**	10200	(24 Kasım 1949)
"Bir Hadisenin Işığı Altında"	**Ulus**	10202	(26 Kasım 1949)
"Kadın Meselesi"	**Ulus**	10205	(29 Kasım 1949)
"Bir Münakaşanın Mevzuu ve Değeri"	**Ulus**	10206	(30 Kasım 1949)
"Demokrasimizin Ölçüsü"	**Ulus**	10208	(2 Aralık 1949)
"Son İkilik"	**Ulus**	10209	(3 Aralık 1949)
''Tekrar Edelim''	**Ulus**	10211	(5 Aralık 1949)
"Alaturkanın Repertuvarı"	**Ulus**	10213	(7 Aralık 1949)
"Bu Asrın Sıkıntısı"	**Ulus**	10214	(8 Aralık 1949)
"İkiden Biri"	**Ulus**	10215	(9 Aralık 1949)
"Pars'ın Sorusu"	**Ulus**	10216	(10 Aralık 1949)
"Nazarî ve Amelî"	**Ulus**	10217	(11 Aralık 1949)
"Namık Kemal ve Mithat Cemal"	**Ulus**	10219	(13 Aralık 1949)
"O Kadar Basit Değil!"	**Ulus**	10221	(15 Aralık 1949)
"Kadın ve İnsan"	**Ulus**	10222	(16 Aralık 1949)
"Bir Hülyanın Son Günleri"	**Ulus**	10224	(18 Aralık 1949)
"Komünizm Ecel Döşeğinde Mi?"	**Ulus**	10225	(19 Aralık 1949)
"Türkçe'nin Ana Meseleleri"	**Ulus**	10228	(22 Aralık 1949)
"Altıncı Kurultay"	**Ulus**	10230	(24 Aralık 1949)
"Dilde Monopol Kafası"	**Ulus**	10231	(25 Aralık 1949)

"Dilin Gerçekleri"	**Ulus**	10232	(26 Aralık 1949)
"Terimlerde Fes ve Şapka"	**Ulus**	10234	(28 Aralık 1949)
''Okuyucu Seviyesi''	**Ulus**	10235	(29 Aralık 1949)
"Bu Asrın Gururu ve Utancı"	**Ulus**	10238	(1 Ocak 1950)
"Geçen Yarım Asra Bir Bakış"	**Ulus**	10238	(1 Ocak 1950)
"Gene Bu Asır"	**Ulus**	10239	(2 Ocak 1950)
"Bütünleşme"	**Ulus**	10242	(5 Ocak 1950)
"Rıza Tevfik"	**Ulus**	10243	(6 Ocak 1950)
"Yaşını Unutan Muhalefet"	**Ulus**	10244	(7 Ocak 1950)
"Gene Kadın Meselesi"	**Ulus**	10249	(11 Ocak 1950)
"Muhalefet ve Kültür"	**Ulus**	10250	(12 Ocak 1950)
''Tahmin Mi, Tavsiye Mi, Temenni Mi, Karar Mı?"	**Ulus**	10252	(14 Ocak 1950)
''Staj Devresi''	**Ulus**	10253	(15 Ocak 1950)
''Pierre Loti''	**Ulus**	10254	(16 Ocak 1950)
"Üç Üslûp"	**Ulus**	10255	(17 Ocak 1950)
"İngiltere'de Seçim"	**Ulus**	10256	(18 Ocak 1950)
"Bankacılık ve Baht Oyunculuğu"	**Ulus**	10257	(19 Ocak 1950)
''Bir Sorunun Cevabı"	**Ulus**	10258	(20 Ocak 1950)
"Siyasî İtibarımız"	**Ulus**	10259	(21 Ocak 1950)
"Çocukça"	**Ulus**	10260	(22 Ocak 1950)
"Yeni Silâh"	**Ulus**	10264	(26 Ocak 1950)
"Hürriyet ve Para"	**Ulus**	10265	(27 Ocak 1950)
"Alaturkamızın Derdi"	**Ulus**	10266	(28 Ocak 1950)
"Kar Hatıraları"	**Ulus**	10269	(31 Ocak 1950)
"Muhalefetin Bilançosu"	**Ulus**	10270	(1 Şubat 1950)
"Türbe Fobisi"	**Ulus**	10271	(2 Şubat 1950)
"Kelimelerin Hayatı"	**Ulus**	10272	(3 Şubat 1950)
"Öz ve Karışık"	**Ulus**	10273	(4 Şubat 1950)
"Tırnak Sürtüştürme"	**Ulus**	10277	(8 Şubat 1950)
"Bir Kanun ve Bir İmtihan"	**Ulus**	10278	(9 Şubat 1950)
''Terim Prensiplerimiz''	**Ulus**	10282	(13 Şubat 1950)
"Tuhaf Bir Jüri"	**Ulus**	10283	(14 Şubat 1950)
"Esrarlı Fikirler"	**Ulus**	10284	(15 Şubat 1950)
"Kanlı Hasat"	**Ulus**	10285	(16 Şubat 1950)
"İki Şart"	**Ulus**	10287	(18 Şubat 1950)
"Basın Kanunu İçin"	**Ulus**	10288	(19 Şubat 1950)
"Muhaliflerimiz İçin Dua"	**Ulus**	10289	(20 Şubat 1950)
''Bu Kanun ve Bu Ahenk''	**Ulus**	10290	(21 Şubat 1950)
''"Opinion'' Nedir?"	**Ulus**	10292	(23 Şubat 1950)
''Paris'ten Muvafık Dönen Muhalif"	**Ulus**	10294	(25 Şubat 1950)
"Şiirin Gecekonduları"	**Ulus**	10295	(26 Şubat 1950)
"Basın Kanununun Büyük Bir Eksikliği"	**Ulus**	10296	(27 Şubat 1950)
"Bir Kere Daha İflâs"	**Ulus**	10297	(28 Şubat 1950)
"Din, Medeniyet, İlim"	**Ulus**	10298	(1 Mart 1950)
"Aydın Dili"	**Ulus**	10299	(2 Mart 1950)
"Kendini Hayvan Sanan İnsan"	**Ulus**	10301	(4 Mart 1950)

"Bilir O!"	**Ulus**	10303	(6 Mart 1950)
"Göz Gezdirici"	**Ulus**	10305	(8 Mart 1950)
"Fena İşaretler"	**Ulus**	10307	(10 Mart 1950)
"Korkmalı Mı?"	**Ulus**	10308	(11 Mart 1950)
"Ağır Mı?"	**Ulus**	10309	(12 Mart 1950)
"Edebiyat Dergileri"	**Ulus**	10310	(13 Mart 1950)
"Türk Hekimliğinin Bir Başarısı Daha"	**Ulus**	10311	(14 Mart 1950)
"Büyük Reşit"	**Ulus**	10313	(16 Mart 1950)
"İstanbul Radyosu"	**Ulus**	10315	(18 Mart 1950)
"Şiir ve Folklor"	**Ulus**	10316	(19 Mart 1950)
"Sahnelerimizde Gırtlak İnkılâbı"	**Ulus**	10317	(20 Mart 1950)
"Bir Diyecekleri Kaldı Mı?"	**Ulus**	10319	(22 Mart 1950)
"İsmet İnönü"	**Ulus**	10322	(25 Mart 1950)
"Polatlı Nutku"	**Ulus**	10323	(26 Mart 1950)
"Resim ve İnsan"	**Ulus**	10324	(27 Mart 1950)
"Yeni Bir Muhalefet Görüşü Lazım"	**Ulus**	10325	(28 Mart 1950)
"Teknik Üniversitedeki Cinayet"	**Ulus**	10329	(2 Nisan 1950)
"Gene O Cinayet"	**Ulus**	10331	(4 Nisan 1950)
"Recep Peker"	**Ulus**	10332	(5 Nisan 1950)
"İnönü ve Halk"	**Ulus**	10333	(6 Nisan 1950)
"Şiddet Edebiyatı"	**Ulus**	10334	(7 Nisan 1950)
"Dış Tehlike"	**Ulus**	10335	(8 Nisan 1950)
"Batıyor Muyuz, Yükseliyor Muyuz?"	**Ulus**	10336	(9 Nisan 1950)
"Mareşal"	**Ulus**	10338	(11 Nisan 1950)
"Bizim Köylerimiz"	**Ulus**	10339	(12 Nisan 1950)
"Mareşal'in Hatırası Etrafında"	**Ulus**	10340	(13 Nisan 1950)
"Törenden Nümayişe"	**Ulus**	10341	(14 Nisan 1950)
"Celal Bayar'a Ait Bir Hatıra"	**Ulus**	10342	(15 Nisan 1950)
"Cenaze Fesatçılarına Teşekkür"	**Ulus**	10343	(16 Nisan 1950)
"Seçim Anketleri"	**Ulus**	10345	(18 Nisan 1950)
"Gençlik Üzerine Telkinler"	**Ulus**	10346	(19 Nisan 1950)
"Uyandırıcı Saat"	**Ulus**	10347	(20 Nisan 1950)
"Bu Davada Da Beraberiz"	**Ulus**	10348	(21 Nisan 1950)
"Ne Mevlüdü?"	**Ulus**	10349	(22 Nisan 1950)
"Dışarısını Unutmayalım!"	**Ulus**	10350	(23 Nisan 1950)
"Ahenk Manzarası"	**Ulus**	10357	(30 Nisan 1950)
"Sırası Mı?"	**Ulus**	10358	(1 Mayıs 1950)
"Bu Da Böyle Bir Aday"	**Ulus**	10359	(2 Mayıs 1950)
"Köy Delikanlısına Cevap"	**Ulus**	10360	(3 Mayıs 1950)
"İkinci Kaptan"	**Ulus**	10361	(4 Mayıs 1950)
"Muhalefetin Gözüyle"	**Ulus**	10363	(6 Mayıs 1950)
"Propaganda Sapıtmaları"	**Ulus**	10364	(7 Mayıs 1950)
"Niçin Mi Halk Partisi?"	**Ulus**	10365	(8 Mayıs 1950)
"Sebep Meydanda"	**Ulus**	10366	(9 Mayıs 1950)
"Muhalefete Geçerken"	**Ulus**	10376	(19 Mayıs 1950)
"Aman Dikkat!"	**Ulus**	10377	(20 Mayıs 1950)

"Lâftan İşe"	**Ulus**	10382	(25 Mayıs 1950)
"Yedi Sürpriz"	**Ulus**	10385	(28 Mayıs 1950)
"Kimin Programı?"	**Ulus**	10388	(31 Mayıs 1950)
"Namuslu Seçim ve Edebli Muhalefet"	**Ulus**	10389	(1 Haziran 1950)
"İnkâr Politikası"	**Ulus**	10391	(3 Haziran 1950)
"Bir Okuyucumuza Cevap"	**Ulus**	10392	(4 Haziran 1950)
"Atatürk'ü De Mi İnkâr Ediyorlar?"	**Ulus**	10393	(5 Haziran 1950)
"Hayal Kırıklığı"	**Ulus**	10395	(7 Haziran 1950)
"Millet Pişman"	**Ulus**	10396	(8 Haziran 1950)
"İktidar Cakası"	**Ulus**	10398	(10 Haziran 1950)
"Partileri Birleştiren Davâ"	**Ulus**	10399	(11 Haziran 1950)
"Millî Endüstrimiz"	**Ulus**	10402	(14 Haziran 1950)
"Hayal Oyunları"	**Ulus**	10403	(15 Haziran 1950)
"Devletçiliğimiz"	**Ulus**	10404	(16 Haziran 1950)
"Bizim Muhalefetimiz"	**Ulus**	10405	(17 Haziran 1950)
"İki Arkadaş"	**Ulus**	10406	(18 Haziran 1950)
"Tasarruf Gösterişi"	**Ulus**	10407	(19 Haziran 1950)
"Bizimki ve Ötekiler"	**Ulus**	10409	(21 Haziran 1950)
"Şartlı Hürriyet"	**Ulus**	10410	(22 Haziran 1950)
"İşte Hakikat"	**Ulus**	10411	(23 Haziran 1950)
"Fark Meselesi"	**Ulus**	10412	(24 Haziran 1950)
"Görünüş ve Gerçek"	**Ulus**	10413	(25 Haziran 1950)
"Hazıra Konmak"	**Ulus**	10415	(27 Haziran 1950)
"Laikliğimiz"	**Ulus**	10416	(28 Haziran 1950)
"Hürriyete Karşı Hürriyet"	**Ulus**	10417	(29 Haziran 1950)
"İnönü ve Halk"	**Ulus**	10419	(1 Temmuz 1950)
"Fısıltı Gazetesi"	**Ulus**	10420	(2 Temmuz 1950)
"Başıbozuk İdare"	**Ulus**	10423	(5 Temmuz 1950)
"İki Musikinin Galip Vasıfları"	**Ulus**	10424	(6 Temmuz 1950)
"Kin Mantığı"	**Ulus**	10425	(7 Temmuz 1950)
"Yamyamlar"	**Ulus**	10426	(8 Temmuz 1950)
"İlim ve Politika"	**Ulus**	10427	(9 Temmuz 1950)
"Fili Yuttu Bir Yılan"	**Ulus**	10428	(10 Temmuz 1950)
"Bir Edebiyat Amatörünün Sualleri"	**Ulus**	10431	(13 Temmuz 1950)
"Avni Başman ve Türkçe"	**Ulus**	10432	(14 Temmuz 1950)
"Hatâların Hatâsı"	**Ulus**	10433	(15 Temmuz 1950)
"Teşhis Buhranı"	**Ulus**	10436	(18 Temmuz 1950)
"Avare Gençlik"	**Ulus**	10438	(20 Temmuz 1950)
"Ey İnsan"	**Ulus**	10439	(21 Temmuz 1950)
"Basın Barometresi"	**Ulus**	10441	(23 Temmuz 1950)
"Hayret ve Dehşet"	**Ulus**	10442	(24 Temmuz 1950)
"Musiki ve Sinir Fizyolojisi"	**Ulus**	10444	(26 Temmuz 1950)
"Küçük ve Doğru Bir Kitap"	**Ulus**	10445	(27 Temmuz 1950)
"İnkılâp Davası"	**Ulus**	10446	(28 Temmuz 1950)
"Bu Ne Patavatsızlık"	**Ulus**	10447	(29 Temmuz 1950)
"Heves Değil Hesap"	**Ulus**	10448	(30 Temmuz 1950)

"Ne Bekliyoruz?"	**Ulus**	10451	(2 Ağustos 1950)
"Sadi Tek"	**Ulus**	10452	(3 Ağustos 1950)
"Geç Kalmaya Gelmez"	**Ulus**	10455	(6 Ağustos 1950)
"Adamsızlık"	**Ulus**	10456	(7 Ağustos 1950)
"Fedakarlık Şampiyonu Olamayız"	**Ulus**	10458	(9 Ağustos 1950)
"Sinsileri Öldürmiyelim"	**Ulus**	10465	(16 Ağustos 1950)
"Bedia Ştatzer'in 25'inci Sanat Yılı"	**Ulus**	10466	(17 Ağustos 1950)
"Bir Komünist Propagandası"	**Ulus**	10467	(18 Ağustos 1950)
"Bulgar Oyunu"	**Ulus**	10468	(19 Ağustos 1950)
"Üçüncünün Korkusu"	**Ulus**	10469	(20 Ağustos 1950)
"Unutulanlar"	**Ulus**	10474	(25 Ağustos 1950)
"Bir Modanın Tarihi"	**Ulus**	10475	(26 Ağustos 1950)
"Hürriyetin Son Nefesi"	**Ulus**	10484	(4 Eylül 1950)
"Demokrat Partinin Demokrasisi"	**Ulus**	10485	(5 Eylül 1950)
"İkinci Dünya Harbi ve Neticeleri"	**Ulus**	10486	(6 Eylül 1950)
"Akıldan Bahsedenler"	**Ulus**	10487	(7 Eylül 1950)
"Bulgar Oyununa Karşı"	**Ulus**	10489	(9 Eylül 1950)
"Uydurma İnkılâp"	**Ulus**	10491	(11 Eylül 1950)
"Hür Dünyanın Ümidi"	**Ulus**	10493	(13 Eylül 1950)
"Politikaya Lanet"	**Ulus**	10494	(14 Eylül 1950)
"Fikir Tornistanları"	**Ulus**	10495	(15 Eylül 1950)
"Güzel ve Faydalı"	**Ulus**	10498	(18 Eylül 1950)
"Ümit Fabrikası"	**Ulus**	10501	(21 Eylül 1950)
"Son İstifa Üzerine"	**Ulus**	10504	(24 Eylül 1950)
"Teknik ve Manevi Seviye"	**Ulus**	10505	(25 Eylül 1950)
"Başka Bir Dünya Özleyişi"	**Ulus**	10506	(26 Eylül 1950)
"Terbiye Kongresinden İki Çizgi"	**Ulus**	10507	(27 Eylül 1950)
"Son Bahar"	**Ulus**	10508	(28 Eylül 1950)
"Müdahalesiz Olmaz!"	**Ulus**	10510	(30 Eylül 1950)
"Kominforma Karşı"	**Ulus**	10511	(1 Ekim 1950)
"İnanayım Mı?"	**Ulus**	10512	(2 Ekim 1950)
"İktisadî İntihar"	**Ulus**	10514	(4 Ekim 1950)
"Bu Da Böyle Bir Nutuk"	**Ulus**	10516	(6 Ekim 1950)
"Emekli Öğretmenler"	**Ulus**	10518	(8 Ekim 1950)
"Bütün ve Bölge"	**Ulus**	10519	(9 Ekim 1950)
"Devlet Otoritesi"	**Ulus**	10524	(14 Ekim 1950)
"Anayasa ve Din Öğretimi"	**Ulus**	10526	(16 Ekim 1950)
"Kahramanlar Asrı"	**Ulus**	10527	(17 Ekim 1950)
"Faik Âli Ozansoy"	**Ulus**	10528	(18 Ekim 1950)
"Don Juan Temsili"	**Ulus**	10529	(19 Ekim 1950)
"Üç Seçimin Tek Manası"	**Ulus**	10530	(20 Ekim 1950)
"Bir Buhran Yuvası"	**Ulus**	10532	(22 Ekim 1950)
"Nüfus ve Demokrasi"	**Ulus**	10337	(27 Ekim 1950)
"Saymakla İş Bitmez"	**Ulus**	10338	(28 Ekim 1950)
"O Şeyin Hasreti"	**Ulus**	10342	(1 Kasım 1950)
"Meclis Açılırken"	**Ulus**	10343	(2 Kasım 1950)

"Altı Ayın Raporu"	**Ulus**	10345	(4 Kasım 1950)
"Adam Nerede?"	**Ulus**	10349	(8 Kasım 1950)
"İki Cumhuriyet"	**Ulus**	10351	(10 Kasım 1950)
"Türkiye'nin Müdafaası"	**Ulus**	10352	(11 Kasım 1950)
"Fikir Kalleşliği"	**Ulus**	10353	(12 Kasım 1950)
"Dünyanın Bugünü ve Yarını"	**Ulus**	10354	(13 Kasım 1950)
"Edebiyat ve Kültür"	**Ulus**	10360	(19 Kasım 1950)
"Antidemokratik Hükümet"	**Ulus**	10366	(25 Kasım 1950)
"Quo Vadis?"	**Ulus**	10371	(30 Kasım 1950)
"Büyük Buhran"	**Ulus**	10376	(5 Aralık 1950)
"Dar Savunma Zihniyeti"	**Ulus**	10377	(6 Aralık 1950)
"Kore'den Gelen Işık"	**Ulus**	10378	(7 Aralık 1950)
"İki Muazzam"	**Ulus**	10381	(10 Aralık 1950)
"Hep Beraber veya Tek Başımıza"	**Ulus**	10383	(12 Aralık 1950)
"Buhran Psikolojisi"	**Ulus**	10386	(15 Aralık 1950)
"Tasarruf Bu Mu?"	**Ulus**	10387	(16 Aralık 1950)
"İki Açık Arasında"	**Ulus**	10388	(17 Aralık 1950)
"Alaturkanın Sahibi"	**Ulus**	10389	(18 Aralık 1950)
"Mevlanasız Dünya"	**Ulus**	10391	(20 Aralık 1950)
"Şaşkınlık Manzarası"	**Ulus**	10393	(22 Aralık 1950)
"Komünistin Ruh Dibi"	**Ulus**	10394	(23 Aralık 1950)
"Bu Ne Demek?"	**Ulus**	10396	(25 Aralık 1950)
"Edebiyatın Ölümü"	**Ulus**	10398	(27 Aralık 1950)
"Yazı Avareliği"	**Ulus**	10399	(28 Aralık 1950)
"Haydarpaşa Hasreti"	**Ulus**	10401	(30 Aralık 1950)
"Komünizme Karşı Kanun"	**Ulus**	10402	(31 Aralık 1950)
"Fikir Eserleri Kanunu"	**Ulus**	10609	(7 Ocak 1951)
"Bir Cümlenin Manası"	**Ulus**	10611	(9 Ocak 1951)
"Mesafe Perişanlığı"	**Ulus**	10613	(11 Ocak 1951)
"Uyur-Gezerlere İthaf"	**Ulus**	10613	(11 Ocak 1951)
"Marx ve Dil"	**Ulus**	10616	(14 Ocak 1951)
"Kitapsız Peygamberler"	**Ulus**	10619	(17 Ocak 1951)
"Büyük Müdafaa"	**Ulus**	10621	(19 Ocak 1951)
"Batı Batacak mı?"	**Ulus**	10622	(20 Ocak 1951)
"Hendek ve Uçurum"	**Ulus**	10624	(22 Ocak 1951)
"Kabuk Siyaseti"	**Ulus**	10626	(24 Ocak 1951)
"Okuyucunun Yaşı"	**Ulus**	10628	(26 Ocak 1951)
"Bizdekiler"	**Ulus**	10630	(28 Ocak 1951)
"Uydurma Zafer"	**Ulus**	10631	(29 Ocak 1951)
"Bir Numaralı Tehlike"	**Ulus**	10633	(31 Ocak 1951)
"141 'inci Madde"	**Ulus**	10636	(3 Şubat 1951)
"Gene O Madde"	**Ulus**	10638	(5 Şubat 1951)
"Yarınki Kurultay"	**Ulus**	10640	(7 Şubat 1951)
"Yeni Kelimelerin İmtihanı"	**Ulus**	10643	(10 Şubat 1951)
"İlim mi, Bilim mi?"	**Ulus**	10645	(12 Şubat 1951)
"Bir Derneğin Ötekine İftirası"	**Ulus**	10648	(15 Şubat 1951)

"Uydurma Dil Değil Uydurma Haber"	**Ulus**	10650	(17 Şubat 1951)
"Marx ve Şiddet"	**Ulus**	10653	(20 Şubat 1951)
"İnönü'ye Karşı"	**Ulus**	10656	(23 Şubat 1951)
"Sabır ve Tevekkül Günleri"	**Ulus**	10659	(27 Şubat 1951)
"Sarıklı ve Silindirli Yobazlar"	**Ulus**	10660	(28 Şubat 1951)
"Bir Zındıkın Ölümü"	**Ulus**	10661	(1 Mart 1951)
"Hangi Komünizm"	**Ulus**	10662	(2 Mart 1951)
"Tarih Değerlerinin Yağması"	**Ulus**	10664	(4 Mart 1951)
"Jurnal, Rapor, İhbar"	**Ulus**	10665	(6 Mart 1951)
"Delil İstiyoruz, Delil!"	**Ulus**	10666	(7 Mart 1951)
"Buhranın Derinliği"	**Ulus**	10669	(10 Mart 1951)
"Karanlık Sebepler"	**Ulus**	10673	(14 Mart 1951)
"Yanlış-Doğru Cetveli"	**Ulus**	10676	(17 Mart 1951)
"İnönü'yü Hudut Dışına Atmak İsteyen Adam"	**Ulus**	10679	(20 Mart 1951)
"Babıâli Korosu"	**Ulus**	10681	(22 Mart 1951)
"3. Bir Dünya Harbi Olursa"	**Ulus**	10682	(23 Mart 1951)
"Taaffün Çekmecesi"	**Ulus**	10686	(27 Mart 1951)
"Hürriyet ve Allah"	**Ulus**	10689	(30 Mart 1951)
"Komünizmi Unuttuk!"	**Ulus**	10691	(1 Nisan 1951)
"Selâmet Parolası"	**Ulus**	10693	(3 Nisan 1951)
"İftiracıya ve Kuklasına Cevap"	**Ulus**	10696	(6 Nisan 1951)
"İftiranın Dokunulmazlığı"	**Ulus**	10699	(9 Nisan 1951)
"Fındıkzade Akademisi"	**Ulus**	10701	(11 Nisan 1951)
"Mac Arthur Haklı Mı?"	**Ulus**	10703	(13 Nisan 1951)
"İnkılâp ve Kültür"	**Ulus**	10705	(15 Nisan 1951)
"Günün Mahpusları"	**Ulus**	10707	(17 Nisan 1951)
"Yerleşen ve Yerleşmeyen İnkılâplar"	**Ulus**	10712	(22 Nisan 1951)
"Gizli Mikrofon"	**Ulus**	10714	(24 Nisan 1951)
"Bir Konser İçin"	**Ulus**	10716	(26 Nisan 1951)
"Bir Konferans İçin"	**Ulus**	10718	(28 Nisan 1951)
"Dünyamızın Hâli"	**Ulus**	10720	(30 Nisan 1951)
"Helsinki ve Kore"	**Ulus**	10721	(2 Mayıs 1951)
"Tereddüde Lüzum Yok"	**Ulus**	10722	(3 Mayıs 1951)
"Savaş ve Barış Hesapları"	**Ulus**	10725	(6 Mayıs 1951)
"Her Bakımdan Abes"	**Ulus**	10726	(7 Mayıs 1951)
"Bir Kitap İçin"	**Ulus**	10729	(10 Mayıs 1951)
"Kansız ve Kurbansız"	**Ulus**	10734	(15 Mayıs 1951)
"Yeni Bir Kanun"	**Ulus**	10736	(17 Mayıs 1951)
"Pahalılık Canavarı"	**Ulus**	10740	(21 Mayıs 1951)
"Felsefe Kültürü"	**Ulus**	10742	(23 Mayıs 1951)
"Bir Hastanın Başucunda"	**Ulus**	10743	(24 Mayıs 1951)
"Radyo Bahsi"	**Ulus**	10744	(25 Mayıs 1951)
"Hangi Avrupa"	**Ulus**	10746	(27 Mayıs 1951)
"İncedayı"	**Ulus**	10750	(31 Mayıs 1951)
"Vakitsiz İktidar"	**Ulus**	10756	(6 Haziran 1951)
"Aşağılık Dil"	**Ulus**	10758	(8 Haziran 1951)

"Topyekûn Savunma"	**Ulus**	10760	(10 Haziran 1951)
"Zavallı Asya"	**Ulus**	10761	(11 Haziran 1951)
"Ölçüye Dâvet"	**Ulus**	10763	(13 Haziran 1951)
"Demagoji Değil"	**Ulus**	10764	(14 Haziran 1951)
"Bir Beladan Ötekine"	**Ulus**	10766	(16 Haziran 1951)
"Azzam Paşa"	**Ulus**	10769	(19 Haziran 1951)
"Bölge Savunmaları"	**Ulus**	10771	(21 Haziran 1951)
''Narkoz Uykusu''	**Ulus**	10775	(25 Haziran 1951)
"Kaçan ve Kalanlar"	**Ulus**	10776	(26 Haziran 1951)
"İki Mithat Paşa"	**Ulus**	10779	(29 Haziran 1951)
"Kırmızı Eller"	**Ulus**	10782	(2 Temmuz 1951)
''Prens Sabahaddin''	**Ulus**	10784	(4 Temmuz 1951)
"Bir Beraat ve Bir Mahkûmiyet"	**Ulus**	10786	(6 Temmuz 1951)
"Amerika'da Bir Türk Ressamı"	**Ulus**	10787	(7 Temmuz 1951)
"Hükümet Sözcüsüne Cevabımız"	**Ulus**	10794	(14 Temmuz 1951)
"İstanbul radyosu İçin"	**Ulus**	10795	(15 Temmuz 1951)
"Din ve Dil İrticaı"	**Ulus**	10797	(17 Temmuz 1951)
"Kömüre Zam"	**Ulus**	10798	(18 Temmuz 1951)
"Hakikatsız Dost"	**Ulus**	10801	(21 Temmuz 1951)
"Nifak Tarlaları"	**Ulus**	10805	(25 Temmuz 1951)
''Malatya Dersi''	**Ulus**	10807	(27 Temmuz 1951)
"Terör Kanunu"	**Ulus**	10808	(28 Temmuz 1951)
''Mahkeme Korkusu''	**Ulus**	10810	(30 Temmuz 1951)
''Halkevleri Bahanesi''	**Ulus**	10814	(3 Ağustos 1951)
"İstanbul Üniversitesi"	**Ulus**	10815	(4 Ağustos 1951)
"Korkunç Hüküm"	**Ulus**	10817	(6 Ağustos 1951)
"Bir İntihar Teşebbüsü"	**Ulus**	10818	(7 Ağustos 1951)
"İki Tarih"	**Ulus**	10819	(8 Ağustos 1951)
''89 Misali''	**Ulus**	10820	(9 Ağustos 1951)
"Manevî Karanlık"	**Ulus**	10822	(11 Ağustos 1951)
"D.P.'nin Şuuraltı"	**Ulus**	10827	(16 Ağustos 1951)
"Pısırık Mı, Kahraman Mı?"	**Ulus**	10828	(17 Ağustos 1951)
"Geriye Doğru"	**Ulus**	10829	(18 Ağustos 1951)
"İki Seçim Farkı"	**Ulus**	10835	(25 Ağustos 1951)
"İsmail Galip Arcan"	**Ulus**	10836	(26 Ağustos 1951)
"Çıkmaz Yol"	**Ulus**	10838	(28 Ağustos 1951)
"İki Hayret"	**Ulus**	10842	(1 Eylül 1951)
"Sandık Korkusu"	**Ulus**	10843	(2 Eylül 1951)
"Hortlak Edebiyatı"	**Ulus**	10846	(5 Eylül 1951)
"İdare Otomatizmi''	**Ulus**	10847	(7 Eylül 1951)
"Atatürk Yolu"	**Ulus**	10849	(9 Eylül 1951)
"Küçük İşaretlerin Büyük Manâları"	**Ulus**	10851	(11 Eylül 1951)
"İzmir'de Bir Dergi"	**Ulus**	10854	(14 Eylül 1951)
"Bugünün Moskovası"	**Ulus**	10858	(18 Eylül 1951)
"Rakamların Tahlili''	**Ulus**	10859	(19 Eylül 1951)
''Demokrasinin Kanseri''	**Ulus**	10860	(20 Eylül 1951)

"Verem Mücadelesi Bu Mu?"	**Ulus**	10863	(23 Eylül 1951)
"Kim ve Nasıl Kazandı?"	**Ulus**	10865	(25 Eylül 1951)
"Okullar Açılırken"	**Ulus**	10867	(27 Eylül 1951)
"Felek Gibi Düşünenler"	**Ulus**	10868	(28 Eylül 1951)
"Acı ve Gerçek"	**Ulus**	10870	(30 Eylül 1951)
"Ötelere Doğru"	**Ulus**	10873	(3 Ekim 1951)
"19 ve 20"	**Ulus**	10874	(4 Ekim 1951)
"Kılıç Ali Sahnede"	**Ulus**	10875	(5 Ekim 1951)
"Tarih Öncesi Köy"	**Ulus**	10876	(6 Ekim 1951)
"Yeni Bir Parti"	**Ulus**	10878	(8 Ekim 1951)
"Ah, Bu Müfredat Programları"	**Ulus**	10880	(10 Ekim 1951)
"Orta Doğu'da İngiltere"	**Ulus**	10881	(11 Ekim 1951)
"Emniyet Var Mı, Yok Mu?"	**Ulus**	10886	(16 Ekim 1951)
"Dış Politika Dirayeti"	**Ulus**	10889	(19 Ekim 1951)
"Özyörük'ün Cevabı Üzerine"	**Ulus**	10890	(20 Ekim 1951)
"İmparatorlukların Tasfiyesi"	**Ulus**	10891	(21 Ekim 1951)
"Kongreleri"	**Ulus**	10892	(22 Ekim 1951)
"Başbakanın Dili"	**Ulus**	10893	(23 Ekim 1951)
"Müsamaha Fukaraları"	**Ulus**	10896	(26 Ekim 1951)
"İnönü ve İstanbul"	**Ulus**	10898	(28 Ekim 1951)
"Dış Politika Birliği"	**Ulus**	10900	(30 Ekim 1951)
"Siyasî Değil, Askerî"	**Ulus**	10901	(31 Ekim 1951)
"Bir Seçimin Manâsı"	**Ulus**	10902	(1 Kasım 1951)
"Zafer Gazetesine"	**Ulus**	10904	(3 Kasım 1951)
"İngiltere'de Komünizm"	**Ulus**	10909	(7 Kasım 1951)
"Başka Bir Yer Yok Mu?"	**Ulus**	10911	(9 Kasım 1951)
"Atatürk'ün Yaşayan Tarafı"	**Ulus**	10912	(10 Kasım 1951)
"Fikir Züppesi"	**Ulus**	10914	(12 Kasım 1951)
"Yarım Atatürkçüler"	**Ulus**	10916	(14 Kasım 1951)
"Korku ve Sevgi Blokları"	**Ulus**	10919	(17 Kasım 1951)
"Basın ve Meclis"	**Ulus**	10921	(19 Kasım 1951)
"Bir Vicdan Yoklaması"	**Ulus**	10925	(23 Kasım 1951)
"Kurultayın Eşiğinde"	**Ulus**	10928	(26 Kasım 1951)
"Açış Nutku"	**Ulus**	10929	(27 Kasım 1951)
"Anti-Demokrat Parti"	**Ulus**	10930	(28 Kasım 1951)
"Bir Rejimin Son Günleri"	**Ulus**	10932	(30 Kasım 1951)
"Sahipsiz Ekonomi"	**Ulus**	10934	(2 Aralık 1951)
"Kurultay'dan Sonra"	**Ulus**	10935	(3 Aralık 1951)
"Bir Zam ve Bir Hakikat"	**Ulus**	10940	(8 Aralık 1951)
"Rusya Deli Değildir"	**Ulus**	10941	(9 Aralık 1951)
"Türk Ordusu ve Rusya"	**Ulus**	10943	(11 Aralık 1951)
"Şimdilik"	**Ulus**	10946	(14 Aralık 1951)
"Maarifçilerimizin Dikkatine"	**Ulus**	10948	(16 Aralık 1951)
"Asayiş ve İdare"	**Ulus**	10950	(18 Aralık 1951)
"Doğu Apsesi"	**Ulus**	10953	(21 Aralık 1951)
"Radyonun Tarafsızlığı"	**Ulus**	10955	(23 Aralık 1951)

"Tenkide Karşı"	**Ulus**	10956	(24 Aralık 1951)
"Bir İzah"	**Ulus**	10952	(29 Aralık 1951)
''Atom ve Ruh Enerjisi''	**Ulus**	10953	(30 Aralık 1951)
"Yıl Sonu"	**Ulus**	10954	(31 Aralık 1951)
"Vasıta ve Gaye"	**Ulus**	10956	(2 Ocak 1952)
"Elçilerimizde Arayacağımız Vasıflar"	**Ulus**	10957	(3 Ocak 1952)
"Mikrofon İstibdadı"	**Ulus**	10960	(6 Ocak 1952)
''Mahut Haberden Sonra''	**Ulus**	10965	(11 Ocak 1952)
''Normal ve Anormal''	**Ulus**	10966	(12 Ocak 1952)
"Bir Kerametin İç Yüzü"	**Ulus**	10967	(13 Ocak 1952)
"Bahadır Dülger'e Mektup"	**Ulus**	10968	(14 Ocak 1952)
"İddialar ve Hakikatler"	**Ulus**	10969	(15 Ocak 1952)
"İki Radyo Farkı"	**Ulus**	10971	(17 Ocak 1952)
"İki Makale Üzerine"	**Ulus**	10973	(19 Ocak 1952)
"Hata Fabrikası"	**Ulus**	10977	(23 Ocak 1952)
''Al Sana Demokrasi!''	**Ulus**	10978	(24 Ocak 1952)
"Nöbetçiye Karşı"	**Ulus**	10979	(25 Ocak 1952)
"Oyun Değil, Hesap"	**Ulus**	10982	(28 Ocak 1952)
"Gelişi Güzel"	**Ulus**	10983	(29 Ocak 1952)
"Bir Kitap İçin"	**Ulus**	10984	(30 Ocak 1952)
"Rusya'da Akıl ve Ümit"	**Ulus**	10991	(3 Şubat 1952)
''Bir Misal Daha''	**Ulus**	10994	(6 Şubat 1952)
''D.P. Korosu''	**Ulus**	10996	(8 Şubat 1952)
"Hangi Plân?"	**Ulus**	10997	(9 Şubat 1952)
''Psikolojik Harp''	**Ulus**	10998	(10 Şubat 1952)
"Kahraman Bolluğu"	**Ulus**	11001	(13 Şubat 1952)
"Cenab'ın ve Bugünün Nesri"	**Ulus**	11003	(14 Şubat 1952)
"Anayasa Türkçesi"	**Ulus**	11004	(15 Şubat 1952)
"Fransa'nın Korkusu"	**Ulus**	11009	(20 Şubat 1952)
"Bir Başarının Tarihi"	**Ulus**	11010	(21 Şubat 1952)
"Danışma Ödevi"	**Ulus**	11015	(26 Şubat 1952)
"Mantıkçı Arkadaşa Sitem"	**Ulus**	11016	(27 Şubat 1952)
"Pahalı Rejim"	**Ulus**	11018	(29 Şubat 1952)
''Einstein ve Allah''	**Ulus**	11025	(7 Mart 1952)
"İki Ses"	**Ulus**	11026	(8 Mart 1952)
"Cinayetler Üzerine"	**Ulus**	11027	(9 Mart 1952)
"Arapça Hortluyor"	**Ulus**	11031	(13 Mart 1952)
''Marshall ve Menderes''	**Ulus**	11032	(14 Mart 1952)
"Bu Yavruya Kıymayın"	**Ulus**	11033	(15 Mart 1952)
"Terimlere Gelince…"	**Ulus**	11034	(16 Mart 1952)
"Bir Sır ve Bir Korku"	**Ulus**	11035	(17 Mart 1952)
''Hangisi Tabii?''	**Ulus**	11037	(19 Mart 1952)
''Yedi Soru''	**Ulus**	11041	(23 Mart 1952)
''Garip Bir Cevap''	**Ulus**	11042	(24 Mart 1952)
"Muhalefet Kâbusu"	**Ulus**	11043	(25 Mart 1952)
"Veremin Son Günleri"	**Ulus**	11048	(30 Mart 1952)

"Yeni İlâç ve Bazı Hekimlerimiz"	**Ulus**	11050	(1 Nisan 1952)
"Şafak Sökünceye Kadar"	**Ulus**	11054	(5 Nisan 1952)
"Bir Hesap Yanlışı"	**Ulus**	11056	(7 Nisan 1952)
"Ateş ve Balta"	**Ulus**	11057	(8 Nisan 1952)
"İki Devir"	**Ulus**	11060	(11 Nisan 1952)
"El Aceletü min-eş Şeytan"	**Ulus**	11061	(12 Nisan 1952)
"Parti İçi Tenkid"	**Ulus**	11063	(14 Nisan 1952)
"Sır Politikası"	**Ulus**	11064	(15 Nisan 1952)
"Dilbazlık Mı?"	**Ulus**	11066	(17 Nisan 1952)
"Hâmit ve Hugo"	**Ulus**	11067	(18 Nisan 1952)
"Hürriyetimizin Doğum Tarihi"	**Ulus**	11070	(21 Nisan 1952)
"Yeni Doğan İnsan"	**Ulus**	11071	(22 Nisan 1952)
"İtiraf Sembolü"	**Ulus**	11072	(23 Nisan 1952)
"Bak Stanbul'un Şu…"	**Ulus**	11074	(25 Nisan 1952)
"Atatürkçü İseler.."	**Ulus**	11075	(26 Nisan 1952)
"Barutçu'nun Teklifi"	**Ulus**	11077	(28 Nisan 1952)
"Bir Romanın Düşündürdükleri"	**Ulus**	11082	(3 Mayıs 1952)
"Kültür ve Politika"	**Ulus**	11084	(5 Mayıs 1952)
"Tarihî Maddeciliği Reddeden Kitap"	**Ulus**	11086	(7 Mayıs 1952)
"Akdeniz Anlaşmazlığı"	**Ulus**	11091	(12 Mayıs 1952)
"Çaresiz Mi?"	**Ulus**	11092	(13 Mayıs 1952)
"Bir "eda" Hikâyesi"	**Ulus**	11099	(20 Mayıs 1952)
"İktidar Nevrozu"	**Ulus**	11100	(21 Mayıs 1952)
"159 uncu Madde"	**Ulus**	11101	(22 Mayıs 1952)
"İkiden Biri"	**Ulus**	11102	(23 Mayıs 1952)
"Parti ve Sistem"	**Ulus**	11107	(28 Mayıs 1952)
"Milyonların Esrarı"	**Ulus**	11109	(30 Mayıs 1952)
"Çoğunluk Hazretleri"	**Ulus**	11111	(1 Haziran 1952)
"Aceleleri Ne?"	**Ulus**	11113	(3 Haziran 1952)
"İnönü'nün Serveti"	**Ulus**	11115	(5 Haziran 1952)
"Boya ve Sünger"	**Ulus**	11119	(10 Haziran 1952)
"Yersiz Korku"	**Ulus**	11121	(12 Haziran 1952)
"Olayların Dili"	**Ulus**	11122	(13 Haziran 1952)
"Karl Marks ve Türkiye"	**Ulus**	11124	(15 Haziran 1952)
"Pusla Kâbusu"	**Ulus**	11129	(20 Haziran 1952)
"Şahsiyet Anemisi"	**Ulus**	11131	(22 Haziran 1952)
"Zekâ Katliamı"	**Ulus**	11132	(23 Haziran 1952)
"İngiliz Radyosu ve Bizimki"	**Ulus**	11133	(26 Haziran 1952)
"Fiyat Serserisi"	**Ulus**	11140	(3 Temmuz 1952)
"Dünyanın Huzursuzluğu"	**Ulus**	11144	(7 Temmuz 1952)
"Aydın Dili"	**Ulus**	11145	(8 Temmuz 1952)
"Allah'ı Yanlış Anlayanlar"	**Ulus**	11153	(16 Temmuz 1952)
"Bir Hatıra Defteri"	**Ulus**	11157	(20 Temmuz 1952)
"Boş Kayık"	**Ulus**	11159	(23 Temmuz 1952)
"Spor Terimleri"	**Ulus**	11164	(28 Temmuz 1952)
"Yalnızlığın Kurbanı"	**Ulus**	11165	(29 Temmuz 1952)

"Bir Hipnotizma Tecrübesi"	**Ulus**	11180	(13 Ağustos 1952)
"Bir Yokluğun Üzüntüsü"	**Ulus**	11192	(25 Ağustos 1952)
"Stalin'i Aşan Meseleler"	**Ulus**	11195	(28 Ağustos 1952)
"Varcılar, Yokçular"	**Ulus**	11198	(3 Eylül 1952)

MİLLİYET GAZETESİ (1 EKİM 1954 – 18 MART 1959)

"Helva ve Halva"	**Milliyet**	1569	(1 Ekim 1954)
"Vah Anadolum "	**Milliyet**	1570	(2 Ekim 1954)
"Devrim Bülbülleri"	**Milliyet**	1571	(3 Ekim 1954)
"Bu Da Böyle Bir Hamlet"	**Milliyet**	1572	(4 Ekim 1954)
"Gazete Müessesesi, Münevver ve Halk"	**Milliyet**	1573	(5 Ekim 1954)
"Vapurlarda Birinci ve İkinci Mevki Farkı"	**Milliyet**	1574	(6 Ekim 1954)
"Ah, Bu Profesörlerimiz, Ah Bu Doktorlarımız"	**Milliyet**	1575	(7 Ekim 1954)
"İstanbul Metro Şehri Değildir"	**Milliyet**	1576	(8 Ekim 1954)
"Türkçe'ye Karşı Duyulan Merhamet"	**Milliyet**	1577	(9 Ekim 1954)
"Bizdeki Komünistlerin En Tehlikelileri"	**Milliyet**	1578	(10 Ekim 1954)
"Dolmuşta Bir Hanım"	**Milliyet**	1579	(11 Ekim 1954)
"İnsan Hata Eden Bir Mahluktur, Amma…"	**Milliyet**	1580	(12 Ekim 1954)
"Avrupa'da Okuyanlar ve Büyük Adamlar"	**Milliyet**	1581	(13 Ekim 1954)
"Üslûp Mu, Gurur Mu?"	**Milliyet**	1582	(14 Ekim 1954)
"Yine Bir Dolmuş Hikâyesi"	**Milliyet**	1583	(15 Ekim 1954)
"Kıtlık Üstüne Kıtlık"	**Milliyet**	1584	(16 Ekim 1954)
"Biraz Daha Türk Olalım"	**Milliyet**	1585	(17 Ekim 1954)
"Kızıl Propagandaya Karşı Propaganda Lazım"	**Milliyet**	1586	(18 Ekim 1954)
"Bay Lâhut ve Mister David"	**Milliyet**	1587	(19 Ekim 1954)
"Köylü Ağziyle Kültür ve Edebiyat Olur Mu?"	**Milliyet**	1588	(20 Ekim 1954)
"Bu Da Böyle Bir Türk İcadı"	**Milliyet**	1589	(21 Ekim 1954)
"Alman Milletinin Büyüklüğünü Sezdiren Küçük Hadise"	**Milliyet**	1590	(22 Ekim 1954)
"Lüks De Lazım Lüksle Mücadele De"	**Milliyet**	1591	(23 Ekim 1954)
"Şehir Tiyatrosunda Asıl Tokatlanan Kim?"	**Milliyet**	1592	(24 Ekim 1954)
"Kremlinin Gözlerine Allah'ın Çektiği Perde"	**Milliyet**	1593	(25 Ekim 1954)
"Teşekkür Eder ve Özür Dilerim"	**Milliyet**	1596	(28 Ekim 1954)
"Cumhuriyet İnkılabı Bir Son Değil Başlangıçtır"	**Milliyet**	1597	(29 Ekim 1954)
"Bir Halk Lokantasındaki Şamata ve Atatürk'ün Sesi"	**Milliyet**	1598	(30 Ekim 1954)
"Üniversitenin Manasını Anlamayan Bir Üniversite"	**Milliyet**	1599	(31 Ekim 1954)
"İstanbul Üniversitesi'nde Bir Edebiyat Fakültesi Var Mıdır?"	**Milliyet**	1600	(1 Kasım 1954)
"Kültür Hayatımızda Adam Kıtlığı"	**Milliyet**	1601	(2 Kasım 1954)
"Bazı Yazı Terslikleri Üzerine Düşünceler"	**Milliyet**	1602	(3 Kasım 1954)
"Türklerle Araplar Arasındaki Birlik Unsurları"	**Milliyet**	1603	(4 Kasım 1954)
"Bir Hastanede 3 Tablo"	**Milliyet**	1604	(5 Kasım 1954)
"Milletlerarası Basın Enstitüsü Bülteninde Çıkan Makale "	**Milliyet**	1605	(6 Kasım 1954)
"Okuyup Yazma Lazım Mı ?"	**Milliyet**	1606	(7 Kasım 1954)
"At Üstündeki Hayalet"	**Milliyet**	1607	(8 Kasım 1954)

"İslam Dininde Reforma İhtiyaç Var mı ?"	**Milliyet**	1608	(9 Kasım 1954)
"Kara Günlerin Hatırası"	**Milliyet**	1609	(10 Kasım 1954)
"Atatürk'ün İnsan Tarafı ve Zaafları"	**Milliyet**	1610	(11 Kasım 1954)
"Başımıza Yağdırılan Bela Yağmuru"	**Milliyet**	1611	(12 Kasım 1954)
"Bay ve Bayan Can Çekişiyor"	**Milliyet**	1612	(13 Kasım 1954)
"Yıldız Falı Hakkında Bazı Düşünceler"	**Milliyet**	1613	(14 Kasım 1954)
"Sokakta Kadınlara Takılan Münevverler"	**Milliyet**	1614	(15 Kasım 1954)
"Türk Gençliği ve Alaturka"	**Milliyet**	1615	(16 Kasım 1954)
"Cumhuriyet İnkılabını Tamamlayacak İnkılap"	**Milliyet**	1616	(17 Kasım 1954)
''Bay-Bayan Münakaşasında Çorap Söküğü Korkusu''	**Milliyet**	1617	(18 Kasım 1954)
"Ufak Tefek Değil Büyük Bir Hakikat''	**Milliyet**	1618	(19 Kasım 1954)
"Nihayet, Koca Atatürk İçin Bir Eser Hazırlanıyor"	**Milliyet**	1619	(20 Kasım 1954)
"Parisli Terzinin Ölümüne Ağlayanlar"	**Milliyet**	1620	(21 Kasım 1954)
“Takdim -1-”	**Milliyet**	1620	(21 Kasım 1954)
""Bizdeki Sosyete'' Bir Moliere Bekliyor''	**Milliyet**	1621	(22 Kasım 1954)
“Atatürk, Bugünkü İnkılapları İlk Gençliğinden Beri Düşünmüştü -2-”	**Milliyet**	1621	(22 Kasım 1954)
"Atatürk'ün El Yazısından Fışkıran Enerji"	**Milliyet**	1622	(23 Kasım 1954)
“Sofya’da Atatürk’ü Sıkan Eğlence ve Davetler -3-”	**Milliyet**	1622	(23 Kasım 1954)
"Hakikati Kutuplarda Hapsetmek İmkansızlığı"	**Milliyet**	1623	(24 Kasım 1954)
“Atatürk Bu Fransızca Mektuplarını Başkalarına Mı Yazdırıyordu? -4	**Milliyet**	1623	(24 Kasım 1954)
"İnkilapçılarımızı Bu Taassuptan Kurtar Yarabbi''	**Milliyet**	1624	(25 Kasım 1954)
“Atatürk’ün Latin Harflerile 1914’te Yazdığı Türkçe Mektubu Da Bugün Neşrediyoruz -5-”	**Milliyet**	1624	(25 Kasım 1954)
"Bizim Delikanlının Kafası Üzerine Düşünceler"	**Milliyet**	1625	(26 Kasım 1954)
“Atatürk Niçin Sevdiklerine Uzun Mektup Yazmaktan Hoşlanmazdı? -6-”	**Milliyet**	1625	(26 Kasım 1954)
"Bazı Hakikatleri Yazmaktaki Zorluğa Dair"	**Milliyet**	1626	(27 Kasım 1954)
“Birinci Dünya Harbinde Mustafa Kemal İstanbul’un Kapılarını Müdafaaya Nasıl Başladı? -7-”	**Milliyet**	1626	(27 Kasım 1954)
"Yangının Öncesine ve Sorasına Ait Ruh Halleri"	**Milliyet**	1627	(28 Kasım 1954)
“Çok Ümit Ederim Ki Düşmanın Tam İmhası Haberini Yakında Alacaksınız -8-”	**Milliyet**	1627	(28 Kasım 1954)
"Çarşı Yangının Mesulleri Aranırken"	**Milliyet**	1628	(29 Kasım 1954)
“Kaymakam Mustafa Kemal Miralaylığa Terfiini ve Aldığı Nişanları Haber Veriyor -9-”	**Milliyet**	1628	(29 Kasım 1954)
"Celal Bayar'ın Çarşıdaki Fotoğrafı Karşısında"	**Milliyet**	1629	(30 Kasım 1954)
“Mustafa Kemal Türk Askerinin Ölümü Göze Alacak Kadar Cesur Olmasında Dini İnançlarının Büyük Rolü Olduğunu Yazıyor -10-”	**Milliyet**	1629	(30 Kasım 1954)
"Ölçü Buhranı Geçirenler"	**Milliyet**	1630	(1 Aralık 1954)
“Mustafa Kemal Siird’den Gönderdiği Mektupta: “ Ben Ölmeden Evvel Rahat Etmeyeceğim Diyordu -11-”	**Milliyet**	1630	(1 Aralık 1954)
“Mustafa Kemal’in Cephede Ölüm Karşısında Soğuk Kanlılığı ve Şakaları -12”	**Milliyet**	1631	(2 Aralık 1954)
"Hapisteki Arkadaşlar"	**Milliyet**	1632	(3 Aralık 1954)
"Dünya'da ve Bizde İşsizlik''	**Milliyet**	1633	(4 Aralık 1954)
“Mustafa Kemal’in Sofya’dan Gönderdiği Bir Mektup Daha -13-”	**Milliyet**	1633	(4 Aralık 1954)

"Bir Öpüşme Sahnesi Karşısında Hatıralar"	**Milliyet**	1634	(5 Aralık 1954)
“Atatürk’ün Bn. Corinne’e Yolladığı Son Kartlar -14”	**Milliyet**	1634	(5 Aralık 1954)
"Son Zamlar Üzerine Düşündüklerimiz"	**Milliyet**	1635	(6 Aralık 1954)
“Atatürk’ün Mektupları Üzerinde Son Düşünceler -15-”	**Milliyet**	1635	(6 Aralık 1954)
"Bizlerden Kahramanlık Bekleyenler"	**Milliyet**	1636	(7 Aralık 1954)
"Günlük Politika Nefreti"	**Milliyet**	1637	(8 Aralık 1954)
"Yedi Garabetin Hikâyesi"	**Milliyet**	1638	(9 Aralık 1954)
"Yine Acaibi Sebaya Ek"	**Milliyet**	1639	(10 Aralık 1954)
"Şehir Tiyatrosunda Bir Temsil Üzerine Birkaç Düşünce"	**Milliyet**	1640	(11 Aralık 1954)
"Pazar Günlerinin Tehlikesi"	**Milliyet**	1641	(12 Aralık 1954)
"Mantarlı Pilav+Kokteyl+Dans+Politika"	**Milliyet**	1642	(13 Aralık 1954)
"Duhamel’in Türkiyesi"	**Milliyet**	1643	(14 Aralık 1954)
"Başınızı Çeviripde Şuraya Bir Bakın !"	**Milliyet**	1644	(15 Aralık 1954)
"Kıbrıs Davasında Türk Sabrı "	**Milliyet**	1645	(16 Aralık 1954)
"Mesele Büyük Mü, Küçük Mü?"	**Milliyet**	1646	(17 Aralık 1954)
"Mevlânâ"	**Milliyet**	1647	(18 Aralık 1954)
"Sayın Celal Yardımcı ile Bir Telefon Konuşması"	**Milliyet**	1648	(19 Aralık 1954)
"Korkunç Bir Nisbetsizlik"	**Milliyet**	1649	(20 Aralık 1954)
"Mevlanada Aşk Problemi"	**Milliyet**	1650	(21 Aralık 1954)
"Bir Kitabı Gözden Geçirirken"	**Milliyet**	1651	(22 Aralık 1954)
"Bir Resim Karşısında"	**Milliyet**	1652	(23 Aralık 1954)
"Spora Dair Bir Kaç Düşünce"	**Milliyet**	1653	(24 Aralık 1954)
"İşte Bir Mesele Ki…"	**Milliyet**	1654	(25 Aralık 1954)
"Men Çi Gûyem"	**Milliyet**	1655	(26 Aralık 1954)
"Doktor Gorek Misali"	**Milliyet**	1656	(27 Aralık 1954)
"Bir Sevdalı Hanıma Cevap"	**Milliyet**	1657	(28 Aralık 1954)
"Kâtibim Şarkısı"	**Milliyet**	1658	(29 Aralık 1954)
"Bir Ağrının Felsefesi"	**Milliyet**	1659	(30 Aralık 1954)
"Bir Yıl Sonunun Düşünceleri"	**Milliyet**	1660	(31 Aralık 1954)
"Haydi, Göreyim Seni"	**Milliyet**	1661	(1 Ocak 1955)
"Bir Dokturumuza Cevap"	**Milliyet**	1662	(2 Ocak 1955)
"Nedir Bu Fal Merakı"	**Milliyet**	1663	(3 Ocak 1955)
"Yabancı Dil Şarttır, Fakat"	**Milliyet**	1664	(4 Ocak 1955)
"Yabancı Dillerin Tehlikeleri"	**Milliyet**	1665	(5 Ocak 1955)
"Mevlana Niçin Ebedidir?"	**Milliyet**	1666	(6 Ocak 1955)
"Roman ve Seyahatname"	**Milliyet**	1667	(7 Ocak 1955)
"Verem Savaş Derneğinin Bir Teşebbüsü"	**Milliyet**	1668	(8 Ocak 1955)
"Bir Kazanın Hikâyesi"	**Milliyet**	1669	(9 Ocak 1955)
"Bütün Kanunlarımız Gözden Geçirilmeye Muhtaç"	**Milliyet**	1670	(10 Ocak 1955)
"Aşk Cinayetleri"	**Milliyet**	1671	(11 Ocak 1955)
"Alfabemizin Eksikleri"	**Milliyet**	1672	(12 Ocak 1955)
"Edebiyatımızın Çocukları"	**Milliyet**	1673	(13 Ocak 1955)
"Bir Konferans Üzerine"	**Milliyet**	1674	(14 Ocak 1955)
"Plan Nerede, Biz Nerede"	**Milliyet**	1675	(15 Ocak 1955)
"Kıskanç Mıyız?"	**Milliyet**	1676	(16 Ocak 1955)

"Köhne İdare Zihniyeti"	**Milliyet**	1677	(17 Ocak 1955)
''Dinlenmenin Psikolojisi''	**Milliyet**	1678	(18 Ocak 1955)
"Bir Öpüşme Sahnesi Daha"	**Milliyet**	1679	(19 Ocak 1955)
"Dilimize Ait Hayaller ve Gerçekler"	**Milliyet**	1680	(20 Ocak 1955)
"Şehir Tiyatromuz İçin Dokuz Prensip"	**Milliyet**	1681	(21 Ocak 1955)
"Sinemalarımıza Ait Meseleler"	**Milliyet**	1682	(22 Ocak 1955)
"Pazar Yarenliği"	**Milliyet**	1683	(23 Ocak 1955)
"Yine O Fakülte"	**Milliyet**	1684	(24 Ocak 1955)
"Yılın Sporcusu"	**Milliyet**	1685	(25 Ocak 1955)
"Marksistlerin İncili"	**Milliyet**	1686	(26 Ocak 1955)
''Kapatmak Metodu''	**Milliyet**	1687	(27 Ocak 1955)
"Yeni Fransız Şiirinden"	**Milliyet**	1688	(28 Ocak 1955)
"Bir Aktörümüze Cevap"	**Milliyet**	1689	(29 Ocak 1955)
"Dokuz Yaşında Bir Çocuk Babasına"	**Milliyet**	1690	(30 Ocak 1955)
"Gelir Vergisi Kanunu Karanlıkları"	**Milliyet**	1691	(31 Ocak 1955)
"Opera Binası"	**Milliyet**	1692	(1 Şubat 1955)
"Bir Ölümün Düşündürdükleri"	**Milliyet**	1693	(2 Şubat 1955)
"1 Numaralı Alaka"	**Milliyet**	1694	(3 Şubat 1955)
''Kalmak Tesellisi''	**Milliyet**	1695	(4 Şubat 1955)
"Küçük Pırıltılar Devri"	**Milliyet**	1696	(5 Şubat 1955)
''Yine O Mesele''	**Milliyet**	1697	(6 Şubat 1955)
"O Mektup Üzerine"	**Milliyet**	1698	(7 Şubat 1955)
"Ah Değil Oh!"	**Milliyet**	1699	(8 Şubat 1955)
"Sovyetler Birliğinde Rejim Buhranı"	**Milliyet**	1700	(9 Şubat 1955)
"Bir Buhranın Üç İşareti"	**Milliyet**	1701	(10 Şubat 1955)
"Daha Çok'un Peşinde"	**Milliyet**	1702	(11 Şubat 1955)
"Haksız Bir Şüphe"	**Milliyet**	1703	(12 Şubat 1955)
''Beyoğlu Mezbelesi''	**Milliyet**	1704	(13 Şubat 1955)
"Korkunç Bir Seviye İşareti"	**Milliyet**	1705	(14 Şubat 1955)
''Harp Tehlikesi''	**Milliyet**	1706	(15 Şubat 1955)
''Manevi Savunma Refleksi''	**Milliyet**	1707	(16 Şubat 1955)
"Köprü Üstünde Bir Hayalet"	**Milliyet**	1708	(17 Şubat 1955)
"Zavallı ''Niçin''ler"	**Milliyet**	1709	(18 Şubat 1955)
"Bir İtirafın Doğru ve Yanlış Tarafları"	**Milliyet**	1710	(19 Şubat 1955)
"Sporcu Arkadaşlarla Şakalaşma"	**Milliyet**	1711	(20 Şubat 1955)
"Bir Küçük Boksörün Hâtırası"	**Milliyet**	1712	(21 Şubat 1955)
"Bir Makalenin Etrafında"	**Milliyet**	1713	(22 Şubat 1955)
"Avrupada Bir İrade Hastası"	**Milliyet**	1714	(23 Şubat 1955)
"Garip Bir İdare Şekli"	**Milliyet**	1715	(24 Şubat 1955)
"Fransız Edebiyatının Büyük Kaybı"	**Milliyet**	1716	(25 Şubat 1955)
"Gazeteciliğin Yeni Manası"	**Milliyet**	1717	(26 Şubat 1955)
''Madam Nestern ve Ben''	**Milliyet**	1718	(27 Şubat 1955)
"Fakattan Sonrası"	**Milliyet**	1719	(28 Şubat 1955)
"Kahvesiz Düşünceler"	**Milliyet**	1720	(1 Mart 1955)
"Şarlatanlar ve Çığırtkanlar"	**Milliyet**	1721	(2 Mart 1955)
''Ankara'daki Misafirlerimiz''	**Milliyet**	1722	(3 Mart 1955)

"Şehirlerimizin Büyük Bir Eksiği"	**Milliyet**	1723	(4 Mart 1955)
''Masal Okumuyorum''	**Milliyet**	1724	(5 Mart 1955)
''Tiyatro Bahsi''	**Milliyet**	1725	(6 Mart 1955)
"Ayıp Üstüne Ayıp"	**Milliyet**	1726	(7 Mart 1955)
"Niçin Zavallı?"	**Milliyet**	1727	(8 Mart 1955)
"Yeraltı Fitnesi"	**Milliyet**	1728	(9 Mart 1955)
"Yeraltı Fitnesinin Yeni Delilleri"	**Milliyet**	1729	(10 Mart 1955)
"Bir Kısım Hastalıklar Gibi"	**Milliyet**	1730	(11 Mart 1955)
''Mahud Astronomi Kitabı''	**Milliyet**	1731	(12 Mart 1955)
''Feda Olsun''	**Milliyet**	1732	(13 Mart 1955)
''Hangisi Vehim''	**Milliyet**	1733	(14 Mart 1955)
"Garip Bir Cevap Karşısında"	**Milliyet**	1735	(16 Mart 1955)
''Vehim mi, Gaflet mi?''	**Milliyet**	1736	(17 Mart 1955)
''Gafletlerin Gafleti''	**Milliyet**	1737	(18 Mart 1955)
"Yılan Hikâyesinin Sonu"	**Milliyet**	1738	(19 Mart 1955)
"Geçen Pazarki Maça Dair"	**Milliyet**	1739	(20 Mart 1955)
"Atatürk, Şu Meçhul"	**Milliyet**	1740	(21 Mart 1955)
"Ajan mı, Kukla mı?"	**Milliyet**	1741	(22 Mart 1955)
"Namuslu Bir Solculuğun Şartları"	**Milliyet**	1742	(23 Mart 1955)
"Yeni Kelimelerin Hayat Şartlan"	**Milliyet**	1743	(24 Mart 1955)
"Bir Yolculuğun Sonunda"	**Milliyet**	1744	(25 Mart 1955)
"Bir Barajın Manâsı"	**Milliyet**	1745	(26 Mart 1955)
"Yanlışlara Dair''	**Milliyet**	1746	(27 Mart 1955)
"Şüpheleri Uyutmağa Çalışanlar"	**Milliyet**	1747	(28 Mart 1955)
"Çıldırmış Mı?"	**Milliyet**	1748	(29 Mart 1955)
"Bu Da Yalanmış"	**Milliyet**	1749	(30 Mart 1955)
''Bir Hayal-Anket''	**Milliyet**	1750	(31 Mart 1955)
"Pertavsıza Lüzum Var Mı?"	**Milliyet**	1751	(1 Nisan 1955)
"İftiranın Hakka Hizmeti"	**Milliyet**	1752	(2 Nisan 1955)
"Bugün Maça Gideceğim"	**Milliyet**	1753	(3 Nisan 1955)
"Dünkü Maç"	**Milliyet**	1754	(4 Nisan 1955)
"Arık'ın Ölüm Yıldönümü"	**Milliyet**	1755	(5 Nisan 1955)
''Talebe Cinayetleri''	**Milliyet**	1756	(6 Nisan 1955)
"İhtiyar Gençlerin Sırrı"	**Milliyet**	1757	(7 Nisan 1955)
"Demokrasi Muaşereti"	**Milliyet**	1758	(8 Nisan 1955)
"Edebiyatın Mahmutpaşası"	**Milliyet**	1759	(9 Nisan 1955)
"Türkiye'de Hava Yolculuğu"	**Milliyet**	1760	(10 Nisan 1955)
"Bir Kıt'a Etrafında"	**Milliyet**	1761	(11 Nisan 1955)
"Yapanlar ve Yıkanlar"	**Milliyet**	1762	(12 Nisan 1955)
"Erzincan'lı Bir Genç"	**Milliyet**	1763	(13 Nisan 1955)
"Sosyal Silâh"	**Milliyet**	1764	(14 Nisan 1955)
"O Kıt'a Üzerine"	**Milliyet**	1765	(15 Nisan 1955)
''Saadet Zinciri''	**Milliyet**	1766	(16 Nisan 1955)
"Çalışan Çocuklar"	**Milliyet**	1767	(17 Nisan 1955)
"Tutun, Yakalayın"	**Milliyet**	1768	(18 Nisan 1955)
"Tuba Ağacına Doğru"	**Milliyet**	1769	(19 Nisan 1955)

"Einstein "	**Milliyet**	1770	(20 Nisan 1955)
"Bir Tecavüz Vakası Üzerine"	**Milliyet**	1771	(21 Nisan 1955)
"Yeni Üniversiteler Açabilir miyiz?"	**Milliyet**	1772	(22 Nisan 1955)
"Bir İthafın Hikâyesi"	**Milliyet**	1773	(23 Nisan 1955)
"Bugün Ramazan"	**Milliyet**	1774	(24 Nisan 1955)
"Einstein ve Mâhutlar"	**Milliyet**	1775	(25 Nisan 1955)
"Üniversitelerimizin Dilekleri"	**Milliyet**	1776	(26 Nisan 1955)
"Münevver Kime Derler"	**Milliyet**	1777	(27 Nisan 1955)
"Bugün ve Sonrası"	**Milliyet**	1778	(28 Nisan 1955)
"Bir Hamlenin Azameti"	**Milliyet**	1779	(29 Nisan 1955)
"Kızımıza Niçin Hayranım?"	**Milliyet**	1780	(30 Nisan 1955)
"Einstein'ın Ölümü Üzerine"	**Milliyet**	1781	(1 Mayıs 1955)
"Spiker İmtihanı"	**Milliyet**	1782	(2 Mayıs 1955)
"'Bilmiyordum" Demesinler"	**Milliyet**	1783	(3 Mayıs 1955)
"Bu Da Böylesine Bir Yobazlık"	**Milliyet**	1784	(4 Mayıs 1955)
"Bir Arkadaşa Cevap"	**Milliyet**	1785	(5 Mayıs 1955)
"Kültür Belası"	**Milliyet**	1786	(6 Mayıs 1955)
"Milli Üzerine"	**Milliyet**	1787	(7 Mayıs 1955)
"Bizim Meslek"	**Milliyet**	1788	(8 Mayıs 1955)
"Gafiller Listesi"	**Milliyet**	1789	(9 Mayıs 1955)
"Gâfiller ve Mâhutlar"	**Milliyet**	1790	(10 Mayıs 1955)
"Vay, Kahpelerin Kahbesi"	**Milliyet**	1791	(11 Mayıs 1955)
"Bir Cadolozun İftiraları"	**Milliyet**	1792	(12 Mayıs 1955)
"Sait Faik ve Mahutlar"	**Milliyet**	1793	(13 Mayıs 1955)
"Rahmetli Babaları Sağ Olsaydı"	**Milliyet**	1794	(14 Mayıs 1955)
"Eksik Olmasınlar"	**Milliyet**	1795	(15 Mayıs 1955)
"Kızı! Radyolar ve Bizimkiler"	**Milliyet**	1796	(16 Mayıs 1955)
"Kuran-ı Kerim Vurguncuları"	**Milliyet**	1797	(17 Mayıs 1955)
"Sosyal Gerçekçilik"	**Milliyet**	1798	(18 Mayıs 1955)
"Eski Bir Ramazan Gecesi"	**Milliyet**	1799	(19 Mayıs 1955)
"Düne Bir Bakış"	**Milliyet**	1800	(20 Mayıs 1955)
"Bir Taşkınlık ve Tepkisi"	**Milliyet**	1801	(21 Mayıs 1955)
"Ramazanın Son Günü"	**Milliyet**	1802	(22 Mayıs 1955)
"Bayramlaşma"	**Milliyet**	1803	(23 Mayıs 1955)
"Millî Aşı"	**Milliyet**	1804	(26 Mayıs 1955)
"İnanır Mısınız, Güler Misiniz?"	**Milliyet**	1805	(27 Mayıs 1955)
"İngiltere Misali"	**Milliyet**	1806	(28 Mayıs 1955)
"Bir Okuyucuya Cevap"	**Milliyet**	1807	(29 Mayıs 1955)
"Avare Münevver Tipi"	**Milliyet**	1808	(30 Mayıs 1955)
"Mutfak Züppeliği"	**Milliyet**	1809	(31 Mayıs 1955)
"Dil Suçları"	**Milliyet**	1810	(1 Haziran 1955)
"Sulukule ve Sosyete"	**Milliyet**	1812	(3 Haziran 1955)
"Uyanış Belirtileri"	**Milliyet**	1813	(4 Haziran 1955)
"Tabiatın Çocukları"	**Milliyet**	1814	(5 Haziran 1955)
"Nedir Bu Hilton, Hilton!"	**Milliyet**	1815	(6 Haziran 1955)
"Sistemli Muhalefet"	**Milliyet**	1816	(7 Haziran 1955)

"Allah'ın Yolladığı Mevzu"	**Milliyet**	1817	(8 Haziran 1955)
"Kara Düşünceler"	**Milliyet**	1818	(9 Haziran 1955)
''Mahutlar, Hükümet ve Münevverler"	**Milliyet**	1819	(10 Haziran 1955)
"Hakkın Mırıltısı"	**Milliyet**	1820	(11 Haziran 1955)
"Tatlı Konuşalım"	**Milliyet**	1821	(12 Haziran 1955)
"Üç Okuyucuma Cevap "	**Milliyet**	1822	(13 Haziran 1955)
"Bir Anket Üzerine"	**Milliyet**	1823	(14 Haziran 1955)
''Amerika ve Milli Ekonomimiz"	**Milliyet**	1824	(15 Haziran 1955)
''Hortlayan Bir Propaganda"	**Milliyet**	1825	(16 Haziran 1955)
"Milliyetçilik Üzerine Bir Eser"	**Milliyet**	1826	(17 Haziran 1955)
"İbtidailiklerimiz"	**Milliyet**	1827	(18 Haziran 1955)
"Yıldızların Peşinden"	**Milliyet**	1828	(19 Haziran 1955)
"Tarihçinin Göz Yaşları"	**Milliyet**	1829	(20 Haziran 1955)
"Aşk Üzerine Birkaç Ağabey Nasihatı"	**Milliyet**	1830	(21 Haziran 1955)
"Sahnemize ve Karacamıza Dair"	**Milliyet**	1831	(22 Haziran 1955)
"Şaşmaz Deliller"	**Milliyet**	1832	(23 Haziran 1955)
"İşte O Film İçin"	**Milliyet**	1833	(24 Haziran 1955)
"Feci Bir İhtimal Üzerinde Düşünceler"	**Milliyet**	1834	(25 Haziran 1955)
''Varsa Da Yoksa Da"	**Milliyet**	1835	(26 Haziran 1955)
''Geri ve İleri Milliyetçilik"	**Milliyet**	1836	(27 Haziran 1955)
"Dedikoduyu Müdafaa"	**Milliyet**	1837	(28 Haziran 1955)
"Mücadele Mi, Ahenk Mi?"	**Milliyet**	1838	(29 Haziran 1955)
''Evet, Dar Gelirliler"	**Milliyet**	1839	(30 Haziran 1955)
"Bir Dostun Hâtırası"	**Milliyet**	1840	(1 Temmuz 1955)
''Bedava Saadetler"	**Milliyet**	1841	(2 Temmuz 1955)
"Adnan Adıvar"	**Milliyet**	1842	(3 Temmuz 1955)
"Dünya Vatandaşlığı"	**Milliyet**	1843	(4 Temmuz 1955)
"Dışarı ve İçerisi"	**Milliyet**	1844	(5 Temmuz 1955)
"Pislik Edebiyatı"	**Milliyet**	1845	(6 Temmuz 1955)
"Teknik ve Kültür"	**Milliyet**	1846	(7 Temmuz 1955)
"Arkasından"	**Milliyet**	1847	(8 Temmuz 1955)
''Ali Naci Karacan'a"	**Milliyet**	1848	(9 Temmuz 1955)
"Burası Amerika Değil"	**Milliyet**	1849	(10 Temmuz 1955)
''Asgari Hakikat"	**Milliyet**	1850	(11 Temmuz 1955)
"Bir Okuyucumuzun Haklı Asabiyeti"	**Milliyet**	1851	(12 Temmuz 1955)
"Gizli Nâzım, El"	**Milliyet**	1852	(13 Temmuz 1955)
"Aile Düşmanları"	**Milliyet**	1853	(14 Temmuz 1955)
"Karaborsaya Karşı Yıldırım Harbi"	**Milliyet**	1854	(15 Temmuz 1955)
"Kültür, Kültür Yine Kültür"	**Milliyet**	1855	(16 Temmuz 1955)
''Karşımızdaki Yangın"	**Milliyet**	1856	(17 Temmuz 1955)
''Her gün Tazelenen Bir Üzüntü"	**Milliyet**	1857	(18 Temmuz 1955)
"Zehir Gibi Acı Gerçekler"	**Milliyet**	1858	(19 Temmuz 1955)
''Ey Uyku!"	**Milliyet**	1859	(20 Temmuz 1955)
''Dayak Atan Mebuslar"	**Milliyet**	1860	(21 Temmuz 1955)
"Şair Okulu"	**Milliyet**	1861	(22 Temmuz 1955)
"Cenevre İmtihanı"	**Milliyet**	1862	(23 Temmuz 1955)

"Sizin Olsun"	**Milliyet**	1863	(24 Temmuz 1955)
"İnkılâp Dolandırıcıları"	**Milliyet**	1864	(25 Temmuz 1955)
"Ey Devlet Baba"	**Milliyet**	1865	(26 Temmuz 1955)
"Fil ve Fino Köpeği"	**Milliyet**	1866	(27 Temmuz 1955)
"Peki, Israr Ediyorum"	**Milliyet**	1867	(28 Temmuz 1955)
"İş Ahlakı"	**Milliyet**	1868	(29 Temmuz 1955)
"Bayramlaşırken"	**Milliyet**	1869	(30 Temmuz 1955)
"Bir Köylümüze Cevabım"	**Milliyet**	1870	(3 Ağustos 1955)
"İnanma Buhransızlığı"	**Milliyet**	1871	(4 Ağustos 1955)
"Özdemir Asaf'ın Şiir Kitabı"	**Milliyet**	1872	(5 Ağustos 1955)
"Kadillakizm"	**Milliyet**	1873	(6 Ağustos 1955)
"Bu Karar Çok Yanlıştır"	**Milliyet**	1874	(7 Ağustos 1955)
"Hava Muamması"	**Milliyet**	1875	(8 Ağustos 1955)
"Siyasî Mızıkçılık"	**Milliyet**	1877	(10 Ağustos 1955)
"Onlar Kime Muhalif"	**Milliyet**	1879	(12 Ağustos 1955)
"Doğru ve Şaşırtıcı Bir Mukayese"	**Milliyet**	1880	(13 Ağustos 1955)
"Zonguldak Hadisesi"	**Milliyet**	1881	(14 Ağustos 1955)
"Olgunluk ve Soğukkanlılık"	**Milliyet**	1882	(15 Ağustos 1955)
"Tenkid ve Tahrik"	**Milliyet**	1883	(16 Ağustos 1955)
"Başka Sebebi Var mı?"	**Milliyet**	1884	(17 Ağustos 1955)
"Alaturka ve Alafranga Edebiyat"	**Milliyet**	1885	(18 Ağustos 1955)
"Kıbrıs Meselesi Basittir"	**Milliyet**	1886	(19 Ağustos 1955)
"Demokrasi Bir Neticedir"	**Milliyet**	1887	(20 Ağustos 1955)
"Bir Derdim Vardı"	**Milliyet**	1888	(21 Ağustos 1955)
"İki Hakikat"	**Milliyet**	1889	(22 Ağustos 1955)
"Kültür, Teknik ve Hürriyet"	**Milliyet**	1890	(23 Ağustos 1955)
"Türk Bankacılığı"	**Milliyet**	1891	(24 Ağustos 1955)
"İki Musiki"	**Milliyet**	1892	(25 Ağustos 1955)
"Menderes'in Beyanatı"	**Milliyet**	1893	(26 Ağustos 1955)
"Kıbrıs Milletin Davasıdır"	**Milliyet**	1894	(27 Ağustos 1955)
"Bügün, 28 Ağustos"	**Milliyet**	1895	(28 Ağustos 1955)
"Hilton ve Avaramu"	**Milliyet**	1896	(29 Ağustos 1955)
"Dünkü ve Bugünkü 30 Ağustos"	**Milliyet**	1897	(30 Ağustos 1955)
"Mustafa Kemal'in Bir Sözü"	**Milliyet**	1898	(31 Ağustos 1955)
"İhmaller Üzerine"	**Milliyet**	1899	(1 Eylül 1955)
"Bir Teşebbüsün Düşündürdükleri"	**Milliyet**	1900	(2 Eylül 1955)
"Türk Tezi Bir Şaheserdir"	**Milliyet**	1901	(3 Eylül 1955)
"Dolmuşta Bir Hanım Valde"	**Milliyet**	1902	(4 Eylül 1955)
"Son Birkaç Söz"	**Milliyet**	1903	(5 Eylül 1955)
"İstanbul Adalet Sarayı"	**Milliyet**	1904	(6 Eylül 1955)
"Tuh!"	**Milliyet**	1905	(7 Eylül 1955)
"Her Türlü Taşkınlığa Paydos"	**Milliyet**	1906	(8 Eylül 1955)
"O Gecenin Hakikatleri"	**Milliyet**	1907	(9 Eylül 1955)
"Bu Bir Komünist İhtilal Provasıdır"	**Milliyet**	1908	(10 Eylül 1955)
"Türk Milletinin 6 Eylül Vakasıyla Alakası Yoktur"	**Milliyet**	1909	(11 Eylül 1955)
"Geç Kaldın, Arkadaş !"	**Milliyet**	1910	(12 Eylül 1955)

"Perdeleme Hareketleri"	**Milliyet**	1911	(13 Eylül 1955)
"Bugün Değilse, Hiçbir Gün !"	**Milliyet**	1912	(14 Eylül 1955)
"Propaganda Yayınları"	**Milliyet**	1913	(15 Eylül 1955)
"Yeni Bir Vekâlet İhtiyacı"	**Milliyet**	1914	(16 Eylül 1955)
"Gafletin Öteki Kutbu"	**Milliyet**	1915	(17 Eylül 1955)
"Hasret Psikolojisi"	**Milliyet**	1916	(18 Eylül 1955)
"Sizler ve Bizler"	**Milliyet**	1917	(19 Eylül 1955)
"Ters Görüşler"	**Milliyet**	1918	(20 Eylül 1955)
"Büyük ve Bilinmez Hakikat"	**Milliyet**	1919	(21 Eylül 1955)
"Memur Aileleri İçin Dikkate Layık Bir Teklif"	**Milliyet**	1920	(22 Eylül 1955)
"Para ve Ahlâk"	**Milliyet**	1921	(23 Eylül 1955)
"Dünyanın Hastalığı"	**Milliyet**	1922	(24 Eylül 1955)
"Çalgılı Gazino mu, Dolmuş mu?"	**Milliyet**	1923	(25 Eylül 1955)
"Halk Tuzağı"	**Milliyet**	1924	(26 Eylül 1955)
"Madalyayı Çevirince"	**Milliyet**	1925	(27 Eylül 1955)
"En Modern Hastalık"	**Milliyet**	1926	(28 Eylül 1955)
"Sıkıntı Asrı"	**Milliyet**	1927	(29 Eylül 1955)
"Bir Kız Adı Bulamadım"	**Milliyet**	1928	(30 Eylül 1955)
"İsim Buhranı Üzerine"	**Milliyet**	1929	(1 Ekim 1955)
"Genç Bir Karı-Koca"	**Milliyet**	1930	(2 Ekim 1955)
"Kitap, Kitap, Kitap"	**Milliyet**	1931	(3 Ekim 1955)
"İnsaflı Bir Yurttaş"	**Milliyet**	1932	(4 Ekim 1955)
"Kadın-Erkek Farkı"	**Milliyet**	1933	(5 Ekim 1955)
"Muhalif Olmak Yetmez"	**Milliyet**	1934	(6 Ekim 1955)
"Bir Yolculuğun Dönüşü"	**Milliyet**	1936	(8 Ekim 1955)
"Aşkta Yaş Meselesi"	**Milliyet**	1937	(9 Ekim 1955)
"Millî Davalarda "Heyecan" Faktörü"	**Milliyet**	1938	(10 Ekim 1955)
"Hürriyet Aileden Başlar"	**Milliyet**	1939	(11 Ekim 1955)
"İstanbul'a Anadolu Akını"	**Milliyet**	1940	(12 Ekim 1955)
"Tenkidlerimize Dikkat !"	**Milliyet**	1941	(13 Ekim 1955)
"Türk Argosu"	**Milliyet**	1942	(14 Ekim 1955)
"İktidar Realitesi"	**Milliyet**	1943	(15 Ekim 1955)
"Bu Da Böyle Bir Kadın"	**Milliyet**	1944	(16 Ekim 1955)
"Nazariyeciler ve Gerçekçiler"	**Milliyet**	1945	(17 Ekim 1955)
"Anadolu-İstanbul Meselesi"	**Milliyet**	1946	(18 Ekim 1955)
"Kongre Dönüşü"	**Milliyet**	1947	(19 Ekim 1955)
"'İsbatçılar" Grubuna Dair"	**Milliyet**	1948	(20 Ekim 1955)
"Millî Bünyemizi Tanıyalım"	**Milliyet**	1949	(21 Ekim 1955)
"Lafazanlık Faciası"	**Milliyet**	1950	(22 Ekim 1955)
"Tezveren Dedenin Hâtıraları"	**Milliyet**	1951	(23 Ekim 1955)
"Bir Amerikalı Kadının Sözü"	**Milliyet**	1952	(24 Ekim 1955)
"Sayıldıktan Sonra"	**Milliyet**	1953	(25 Ekim 1955)
"Bir Beraat Kararı"	**Milliyet**	1954	(26 Ekim 1955)
"Günlük Politika ve Sosyoloji"	**Milliyet**	1955	(27 Ekim 1955)
"Prenses ve Sevgilisi"	**Milliyet**	1956	(28 Ekim 1955)
"Bizim Cumhuriyetimiz ve Onlarınki"	**Milliyet**	1957	(29 Ekim 1955)

"Türk-Alman Dostluğunda Yeni Bir Merhale"	**Milliyet**	1958	(30 Ekim 1955)
"Üç Gazeteci Nesli"	**Milliyet**	1959	(31 Ekim 1955)
''Yunus Nadi'yi Unutamam''	**Milliyet**	1960	(1 Kasım 1955)
"İç Politika Cilveleri"	**Milliyet**	1961	(2 Kasım 1955)
"Şahıslar ve Mefhumlar"	**Milliyet**	1962	(3 Kasım 1955)
''Zehir Zemberek Hakikat''	**Milliyet**	1963	(4 Kasım 1955)
"Ortadoğuda Yeni Bir Kore Mi?"	**Milliyet**	1964	(5 Kasım 1955)
"Gençler, Yürüyünüz"	**Milliyet**	1965	(6 Kasım 1955)
"Çok Yaşamak İsteyen Bir Okuyucuya"	**Milliyet**	1966	(7 Kasım 1955)
"Mısır, İsrail ve Ötekiler"	**Milliyet**	1967	(8 Kasım 1955)
"Niçin On Dokuz?"	**Milliyet**	1968	(9 Kasım 1955)
"İki Atatürk"	**Milliyet**	1969	(10 Kasım 1955)
"Atatürk ve Musiki"	**Milliyet**	1970	(11 Kasım 1955)
"Varımız Yoğumuz: Ümit"	**Milliyet**	1971	(12 Kasım 1955)
''Pencereden Pencereye''	**Milliyet**	1972	(13 Kasım 1955)
"Züğürt Tesellisi Değil"	**Milliyet**	1973	(14 Kasım 1955)
''Musiki ve Dil''	**Milliyet**	1974	(15 Kasım 1955)
"Kağıtsız Memleket"	**Milliyet**	1975	(16 Kasım 1955)
"Bir Hayal Şakası"	**Milliyet**	1976	(17 Kasım 1955)
"Fikirsiz Fikir Hürriyeti"	**Milliyet**	1977	(18 Kasım 1955)
''Bursa'daki Hayalet''	**Milliyet**	1978	(19 Kasım 1955)
"Merhametsiz Bir İntikam"	**Milliyet**	1980	(21 Kasım 1955)
"Boğaziçi Manzumeleri"	**Milliyet**	1981	(22 Kasım 1955)
''Nedir Bizim Bu Halimiz''	**Milliyet**	1982	(23 Kasım 1955)
"Bir Münazara Etrafında"	**Milliyet**	1983	(24 Kasım 1955)
"Fiat ve Kazanç Seviyeleri"	**Milliyet**	1984	(25 Kasım 1955)
"Üç Okuyucuya Cevaplarım"	**Milliyet**	1985	(26 Kasım 1955)
"İki Gencin Endişesi"	**Milliyet**	1986	(27 Kasım 1955)
''Maarif Vekâletinin Bir Kararı''	**Milliyet**	1987	(28 Kasım 1955)
"Ucuzluk Mu, Kalkınma Mı?"	**Milliyet**	1988	(29 Kasım 1955)
"Acınacak ve Acınmayacak Fakirler"	**Milliyet**	1989	(30 Kasım 1955)
''Demokrasi Buna Derler''	**Milliyet**	1990	(1 Aralık 1955)
''Yeni Kabine Kurulmadan Evvel''	**Milliyet**	1991	(2 Aralık 1955)
"İstikrar ve Muvazene İhtiyacı"	**Milliyet**	1992	(3 Aralık 1955)
"Yeni Hükümeti Beklerken"	**Milliyet**	1993	(4 Aralık 1955)
''Yeni Kabinenin Geçireceği İmtihan''	**Milliyet**	1994	(5 Aralık 1955)
"Günün Kahramanı: Zeytinyağ"	**Milliyet**	1995	(6 Aralık 1955)
"Hovardalığı Bırakalım"	**Milliyet**	1996	(7 Aralık 1955)
"Gökay Muamması"	**Milliyet**	1997	(8 Aralık 1955)
"Tasarruf Seferberliği"	**Milliyet**	1998	(9 Aralık 1955)
"Yeni Hükümet"	**Milliyet**	1999	(10 Aralık 1955)
"Türk Lokumu"	**Milliyet**	2000	(11 Aralık 1955)
''Solcular ve Muhalefet''	**Milliyet**	2001	(12 Aralık 1955)
"Tenkit ve İyi Niyet"	**Milliyet**	2002	(13 Aralık 1955)
''Eyvah! Eyvah! Eyvah!''	**Milliyet**	2003	(14 Aralık 1955)
"Gözlerimiz ve Gönüllerimiz"	**Milliyet**	2004	(15 Aralık 1955)

"Hükümetin Programı"	**Milliyet**	2005	(16 Aralık 1955)
''Hepsi Yalan''	**Milliyet**	2006	(17 Aralık 1955)
""Havaca" Öğrenelim "	**Milliyet**	2007	(18 Aralık 1955)
"Hükümet ve 6 Eylül"	**Milliyet**	2008	(19 Aralık 1955)
"Maçlar ve Ekselanslar"	**Milliyet**	2009	(20 Aralık 1955)
"Döviz Kurbanları"	**Milliyet**	2010	(21 Aralık 1955)
"Nüfus Gangsterleri"	**Milliyet**	2011	(22 Aralık 1955)
"Bir Münakaşanın Kenarında"	**Milliyet**	2012	(23 Aralık 1955)
''Demokrasimizde Dua ve Amin Devri''	**Milliyet**	2013	(24 Aralık 1955)
"Konuşan Eşek"	**Milliyet**	2014	(25 Aralık 1955)
"Hıyanetin ve Gafletin Son Günleri"	**Milliyet**	2015	(26 Aralık 1955)
"Yabancı Dil İhtiyacı ve Korkusu"	**Milliyet**	2016	(27 Aralık 1955)
"Düşündürücü Beş Sual"	**Milliyet**	2017	(28 Aralık 1955)
"Bazı Okuyucularımıza Cevap"	**Milliyet**	2018	(29 Aralık 1955)
"Hürriyet ve Cemiyet"	**Milliyet**	2019	(30 Aralık 1955)
"Bu Gece Ne Mi Yapacağım?"	**Milliyet**	2020	(31 Aralık 1955)
"Yeni Yılın Sabahı"	**Milliyet**	2021	(1 Ocak 1956)
"Bu Günlük Bu Kadar"	**Milliyet**	2022	(2 Ocak 1956)
"Yine Dilimizin Yetersizliği"	**Milliyet**	2023	(3 Ocak 1956)
"Türkiye'deyiz"	**Milliyet**	2024	(4 Ocak 1956)
"Zavallı Fransa"	**Milliyet**	2025	(5 Ocak 1956)
''Musikide Demokrasi''	**Milliyet**	2026	(6 Ocak 1956)
"Maçkanın Dullarına Açık Mektup"	**Milliyet**	2027	(7 Ocak 1956)
"Telefondaki Kadına Cevap"	**Milliyet**	2028	(8 Ocak 1956)
"Mânevi Anarşi"	**Milliyet**	2029	(9 Ocak 1956)
"İstanbul Radyosunu Dinlerken "	**Milliyet**	2030	(10 Ocak 1956)
"Başvekilin Konya'daki Nutkundan Sonra"	**Milliyet**	2031	(11 Ocak 1956)
"Bir Profesörün Mektubu Üzerine "	**Milliyet**	2032	(12 Ocak 1956)
"Amerika'da Din Öğretimi"	**Milliyet**	2033	(13 Ocak 1956)
"Bir Profesör Arkadaşla Konuşmamız "	**Milliyet**	2034	(14 Ocak 1956)
"Bu Telaş Ne"	**Milliyet**	2035	(15 Ocak 1956)
"Türkiye'de Din Düşmanları"	**Milliyet**	2036	(16 Ocak 1956)
''Allah Korkusu Kalmayınca''	**Milliyet**	2037	(17 Ocak 1956)
''Onsuz Olmaz''	**Milliyet**	2038	(18 Ocak 1956)
"Plan ve Hürriyet"	**Milliyet**	2039	(19 Ocak 1956)
"Rektörün Kağıt Sepeti"	**Milliyet**	2040	(20 Ocak 1956)
"Üniversitelerimizde Komünizm"	**Milliyet**	2041	(21 Ocak 1956)
''Bilenler ve Bilmeyenler ''	**Milliyet**	2042	(22 Ocak 1956)
"Bir Nümayişin Manası Ne Ola "	**Milliyet**	2043	(23 Ocak 1956)
''Sana Cevap''	**Milliyet**	2044	(24 Ocak 1956)
"Takip Değil Tayin "	**Milliyet**	2045	(25 Ocak 1956)
"Üniversitelerimizin Yetiştirdiği Bazı Tipler ''	**Milliyet**	2046	(26 Ocak 1956)
"Üniversitelerimizin Hali"	**Milliyet**	2047	(27 Ocak 1956)
"İstanbul'da Bizans Devleti"	**Milliyet**	2048	(28 Ocak 1956)
"Üzerinize Afiyet"	**Milliyet**	2049	(29 Ocak 1956)
''Bu Farka Dikkat''	**Milliyet**	2050	(30 Ocak 1956)

"Vaad Politikası"	**Milliyet**	2051	(31 Ocak 1956)
"Eve Nasıl Döneceğim ?"	**Milliyet**	2052	(1 Şubat 1956)
"Aşk ve Müsamaha"	**Milliyet**	2053	(2 Şubat 1956)
"Bir Arkadaşın Ölümü Üzerine"	**Milliyet**	2054	(3 Şubat 1956)
"Din ve İlim "	**Milliyet**	2055	(4 Şubat 1956)
"Geri Kalan Maça Dair"	**Milliyet**	2056	(5 Şubat 1956)
"Karamsar Düşünceler"	**Milliyet**	2057	(6 Şubat 1956)
"Bugünlerin Tehlikesi"	**Milliyet**	2058	(7 Şubat 1956)
"Bir Kelimenin Geçirdiği Buhran"	**Milliyet**	2059	(8 Şubat 1956)
"Dekanın Mektubu"	**Milliyet**	2060	(9 Şubat 1956)
"Türkiye, Amerika ve Sovyetler Birliği"	**Milliyet**	2061	(10 Şubat 1956)
"Karışık Bir Meselenin Hali"	**Milliyet**	2062	(11 Şubat 1956)
"Profesör Hastalığı"	**Milliyet**	2063	(12 Şubat 1956)
"6 Sayfaya İnerken"	**Milliyet**	2064	(13 Şubat 1956)
"Spor Dilimiz"	**Milliyet**	2065	(14 Şubat 1956)
"Bir Delil Daha"	**Milliyet**	2066	(15 Şubat 1956)
"Sahipsiz Bir Müessese"	**Milliyet**	2067	(16 Şubat 1956)
"Yine Dil Üzerine"	**Milliyet**	2068	(17 Şubat 1956)
"Spor Dilinde Efendilik"	**Milliyet**	2069	(18 Şubat 1956)
"Halimiz"	**Milliyet**	2070	(19 Şubat 1956)
"Kaçma İhtiyacı"	**Milliyet**	2071	(20 Şubat 1956)
"Millî Maç ve Millî Ruh"	**Milliyet**	2072	(21 Şubat 1956)
"Sen De Mi Ulunay?"	**Milliyet**	2073	(22 Şubat 1956)
"Baltacıoğlu'nun Konferansı"	**Milliyet**	2074	(23 Şubat 1956)
"Saç ve Demir Eşya Sanayii"	**Milliyet**	2075	(24 Şubat 1956)
"Yaşayan Meselelerden Biri"	**Milliyet**	2076	(25 Şubat 1956)
"Abdülkadir Bey"	**Milliyet**	2077	(26 Şubat 1956)
"Yanı Başımızdaki Tecrübe"	**Milliyet**	2078	(27 Şubat 1956)
"Yüz Birinci İzah"	**Milliyet**	2079	(28 Şubat 1956)
"Zavallı Türk Ekonomisi"	**Milliyet**	2080	(29 Şubat 1956)
"Allah'a Şükür"	**Milliyet**	2081	(1 Mart 1956)
"Yeni Bütçemizin Düşündürdükleri"	**Milliyet**	2082	(2 Mart 1956)
"Türkçeyi Bilenler Azalıyor"	**Milliyet**	2083	(3 Mart 1956)
"Yüz İkinci İzah"	**Milliyet**	2084	(4 Mart 1956)
"Türkçe Sehpası"	**Milliyet**	2085	(5 Mart 1956)
"Eski Bir Münakaşa Üzerine"	**Milliyet**	2086	(6 Mart 1956)
"Yeni Üniversiteler Kanunu"	**Milliyet**	2087	(7 Mart 1956)
"Gerçek Bir Hikâye"	**Milliyet**	2088	(8 Mart 1956)
"Evet, Nankörlüğün Ta Kendisi"	**Milliyet**	2089	(9 Mart 1956)
"İktisatçı Gençlerimiz Böyle Mi Yetişiyor?"	**Milliyet**	2090	(10 Mart 1956)
"Konuşan Kısrak"	**Milliyet**	2091	(11 Mart 1956)
"Resme Benzeyen Resim Hasreti"	**Milliyet**	2092	(12 Mart 1956)
"Yabancı ve Yerli Malı"	**Milliyet**	2093	(13 Mart 1956)
"Çarşaf ve Pijama"	**Milliyet**	2094	(14 Mart 1956)
"Namuslu Olmak Faciası"	**Milliyet**	2095	(15 Mart 1956)
"Hekimlerimizin Kuvvetli ve Zayıf Tarafı"	**Milliyet**	2096	(16 Mart 1956)

"Yeni Resim ve Her Çeşit Yeni"	**Milliyet**	2097	(17 Mart 1956)
"Bizim Asabiyeciler"	**Milliyet**	2098	(18 Mart 1956)
"Gençliğin Yetişme İmkânları"	**Milliyet**	2099	(19 Mart 1956)
"Ticaret Borsasının Mektubu Üzerine"	**Milliyet**	2100	(20 Mart 1956)
"Uykusuz Asır"	**Milliyet**	2101	(21 Mart 1956)
"Batıda ve Bizde Grev"	**Milliyet**	2102	(22 Mart 1956)
"Bu Çılgınlığın Sonu"	**Milliyet**	2103	(23 Mart 1956)
"İstihlâk Perhizi"	**Milliyet**	2104	(24 Mart 1956)
"Korkunç ve Eğlenceli Reklamlar"	**Milliyet**	2105	(25 Mart 1956)
"Ferdî İhtirasların Dizgini"	**Milliyet**	2106	(26 Mart 1956)
"Aşk Uyumaz"	**Milliyet**	2107	(27 Mart 1956)
"'Eski" ve "Yeni" Etrafında"	**Milliyet**	2108	(28 Mart 1956)
"Rakam Büyüsüne Kapılmıyoruz"	**Milliyet**	2109	(29 Mart 1956)
"Birkaç Okuyucuma Karşı"	**Milliyet**	2110	(30 Mart 1956)
"Çarşaf Meselesi"	**Milliyet**	2111	(31 Mart 1956)
"Mithat Cemal"	**Milliyet**	2112	(1 Nisan 1956)
"Picasso Meselesi"	**Milliyet**	2113	(2 Nisan 1956)
"Tarihi İlletimiz"	**Milliyet**	2114	(3 Nisan 1956)
"İkinci Çiçek Palas"	**Milliyet**	2115	(4 Nisan 1956)
"Terzilerimiz Gücenmesinler"	**Milliyet**	2116	(5 Nisan 1956)
"'Eski"nin ve "Yeni"nin Hayranlarına"	**Milliyet**	2117	(6 Nisan 1956)
"Türkiye, Amerika ve Rusya"	**Milliyet**	2118	(7 Nisan 1956)
"Halkın Ruhundaki Masal Dünyası"	**Milliyet**	2119	(8 Nisan 1956)
"O Babalar ve Hele O Anneler"	**Milliyet**	2120	(9 Nisan 1956)
"Yobaz Ve Solcu Misyoner"	**Milliyet**	2121	(10 Nisan 1956)
"Bir Yalan ve Doğrusu"	**Milliyet**	2122	(11 Nisan 1956)
"Sağcılar, Solcular, Çaycılar"	**Milliyet**	2123	(12 Nisan 1956)
"Uçurumun Kenarındaki Kadına Cevap"	**Milliyet**	2124	(13 Nisan 1956)
"Irak Türkleri"	**Milliyet**	2125	(14 Nisan 1956)
"Modern Ahlâk"	**Milliyet**	2126	(15 Nisan 1956)
"Belki Şaşacaksınız Amma, Böyledir"	**Milliyet**	2127	(16 Nisan 1956)
"Hususi Araba ve Taksi"	**Milliyet**	2128	(17 Nisan 1956)
"Bahşiş ve Rüşvet"	**Milliyet**	2129	(18 Nisan 1956)
"Samimi Midirler?"	**Milliyet**	2130	(19 Nisan 1956)
"Hangisi Daha Ayıp"	**Milliyet**	2131	(20 Nisan 1956)
"Acırız Fakat Şaşmayız"	**Milliyet**	2132	(21 Nisan 1956)
"Yeni Evliler"	**Milliyet**	2133	(22 Nisan 1956)
"Fiata Hâkim Olmak"	**Milliyet**	2134	(23 Nisan 1956)
"Yanlış Anlaşmalardan Sakınalım"	**Milliyet**	2135	(24 Nisan 1956)
"Niçin Böyle Karşılandılar?"	**Milliyet**	2136	(25 Nisan 1956)
"Özel Okullarımızın Bir Derdi"	**Milliyet**	2137	(26 Nisan 1956)
"Hayır İşlerimizi Başı Boş Bırakıyoruz"	**Milliyet**	2138	(27 Nisan 1956)
"Ayşe Hanıma Açık Mektup"	**Milliyet**	2139	(28 Nisan 1956)
"Sosyete Dedikodusu"	**Milliyet**	2140	(29 Nisan 1956)
"Okumak Saadeti"	**Milliyet**	2141	(30 Nisan 1956)
"Bu Gidişle Sonumuz Ne Olacak?"	**Milliyet**	2142	(1 Mayıs 1956)

"İki İnşallah"	**Milliyet**	2143	(2 Mayıs 1956)
"Hayır ve Şer Kuvvetleri"	**Milliyet**	2144	(3 Mayıs 1956)
"Tahammül Değil, Teşekkül"	**Milliyet**	2145	(4 Mayıs 1956)
"Efendiler, Diliniz Yok Mu?"	**Milliyet**	2146	(5 Mayıs 1956)
"Hiç Birinizi Kırmak İstemezsem"	**Milliyet**	2147	(6 Mayıs 1956)
"Başka Kurtuluş Yolu Yoktur"	**Milliyet**	2148	(7 Mayıs 1956)
"Sigaraya Dalkavukluk ve İftira"	**Milliyet**	2149	(8 Mayıs 1956)
"Osmanlı Hanedanı Ne Zamandan Beri Soyutlaşmaya Başlamıştır"	**Milliyet**	2150	(9 Mayıs 1956)
"Allah Tasarı Eylesin"	**Milliyet**	2151	(10 Mayıs 1956)
""Kızıl Yıldız" ve Stalin"	**Milliyet**	2152	(11 Mayıs 1956)
"Bayram Misafirleri"	**Milliyet**	2153	(12 Mayıs 1956)
"Böyle Geçti"	**Milliyet**	2154	(15 Mayıs 1956)
"Halk Partisinin Laikliği"	**Milliyet**	2155	(16 Mayıs 1956)
"Türkçe ve Farsça"	**Milliyet**	2156	(17 Mayıs 1956)
"Bir Doğru Söz ve Üst Tarafı"	**Milliyet**	2157	(18 Mayıs 1956)
"Bizden Yana Söylemek"	**Milliyet**	2158	(19 Mayıs 1956)
"Yaşasın Kuyruk"	**Milliyet**	2159	(20 Mayıs 1956)
"İflas Etmiş Tedbirler"	**Milliyet**	2160	(21 Mayıs 1956)
"Türkçe Öğrenmenin Zorluğu"	**Milliyet**	2161	(22 Mayıs 1956)
"Bir Gazete Haberinin Düşündürdükleri"	**Milliyet**	2162	(23 Mayıs 1956)
"Tehlike İşareti"	**Milliyet**	2163	(24 Mayıs 1956)
"Tuhaftır Ama Doğrudur"	**Milliyet**	2164	(25 Mayıs 1956)
"Trafik ve Trajik"	**Milliyet**	2165	(26 Mayıs 1956)
"Bir Karı Koca ve Bizler"	**Milliyet**	2166	(27 Mayıs 1956)
"Bir Konserin İntibaları"	**Milliyet**	2167	(28 Mayıs 1956)
"Bu Millet Böyledir"	**Milliyet**	2168	(29 Mayıs 1956)
"Bir Hâtıra ve Bir Düşünce"	**Milliyet**	2169	(30 Mayıs 1956)
"Basın Seviyesi"	**Milliyet**	2170	(31 Mayıs 1956)
"Yeni Basın Kanunu"	**Milliyet**	2172	(2 Haziran 1956)
"Bir İleri Bir Geri"	**Milliyet**	2173	(3 Haziran 1956)
"Türk Tıp Cemiyetinin 100. Yıldönümü"	**Milliyet**	2174	(4 Haziran 1956)
"Bir Arkadaşımızın Ölümü"	**Milliyet**	2175	(5 Haziran 1956)
"Bir Müvezzi Çocuğundan Sayın Başvekile"	**Milliyet**	2176	(6 Haziran 1956)
"Alman Gazetecisinin Bir Sözü Üzerine"	**Milliyet**	2177	(7 Haziran 1956)
"Yeni Kanun Karşısında"	**Milliyet**	2178	(8 Haziran 1956)
"Fikir Demokrasisi"	**Milliyet**	2179	(9 Haziran 1956)
"Uzunluk ve Kısalık"	**Milliyet**	2180	(10 Haziran 1956)
"Tek Gözlü Doğu"	**Milliyet**	2181	(11 Haziran 1956)
"Üstadımız Keder"	**Milliyet**	2182	(12 Haziran 1956)
"Gençlerimiz ve Fikir Meselelerimiz"	**Milliyet**	2183	(13 Haziran 1956)
"Yalancı Melekler Aşk ve Yalan"	**Milliyet**	2184	(14 Haziran 1956)
"Sosyal Duygu Nedir?"	**Milliyet**	2185	(15 Haziran 1956)
"Haram Ticaretten Helal Ticarete"	**Milliyet**	2186	(16 Haziran 1956)
"Ebenizi Tanır Mısınız?"	**Milliyet**	2187	(17 Haziran 1956)
"Bu Ucuzluk Muvakkat Mıdır?"	**Milliyet**	2188	(18 Haziran 1956)
"Çirkef Edebiyatı"	**Milliyet**	2189	(19 Haziran 1956)

"İlim Adamı ve Politikacı"	**Milliyet**	2190	(20 Haziran 1956)
"Testiyi Kıran ve Suyu Getiren"	**Milliyet**	2191	(21 Haziran 1956)
"Tüccar Namusu"	**Milliyet**	2192	(22 Haziran 1956)
"Düşündürücü ve Eğlendirici Rakamlar"	**Milliyet**	2193	(23 Haziran 1956)
"Amerikan Eşyası"	**Milliyet**	2194	(24 Haziran 1956)
"Rusya Muamması"	**Milliyet**	2195	(25 Haziran 1956)
"Nemelazımcılar"	**Milliyet**	2196	(26 Haziran 1956)
"Ucuzluk Yağması"	**Milliyet**	2197	(27 Haziran 1956)
"Ateş Dansı"	**Milliyet**	2198	(28 Haziran 1956)
"Meyhane Bülbülleri"	**Milliyet**	2199	(29 Haziran 1956)
"Dilimizi Düzeltmek"	**Milliyet**	2200	(30 Haziran 1956)
"Kuduz Otomobiller"	**Milliyet**	2201	(1 Temmuz 1956)
"Polonya'daki İsyan Teşebbüsü"	**Milliyet**	2202	(2 Temmuz 1956)
"Aşk Partisi"	**Milliyet**	2203	(3 Temmuz 1956)
"Doktorların Muayene Ücreti"	**Milliyet**	2204	(4 Temmuz 1956)
"Hekimliğin Ticari Tarafı"	**Milliyet**	2205	(5 Temmuz 1956)
"Yine Hekimler ve Hastalar"	**Milliyet**	2206	(6 Temmuz 1956)
"Ali Naci Karacan'a"	**Milliyet**	2207	(7 Temmuz 1956)
"Japone Kol"	**Milliyet**	2208	(8 Temmuz 1956)
"Şahidin İkinci Mektubu"	**Milliyet**	2209	(9 Temmuz 1956)
"Aile Canavarları"	**Milliyet**	2210	(10 Temmuz 1956)
"Muvaffak Olacaksın"	**Milliyet**	2211	(11 Temmuz 1956)
"Onlar ve Bizimkiler"	**Milliyet**	2212	(12 Temmuz 1956)
"Piyasadan Yükselen Sesler"	**Milliyet**	2213	(13 Temmuz 1956)
"Ankara Yolunda"	**Milliyet**	2214	(14 Temmuz 1956)
"Malum Hikâyeler"	**Milliyet**	2215	(15 Temmuz 1956)
"Hariciyemizin Sesi Yükselmelidir"	**Milliyet**	2216	(16 Temmuz 1956)
"Ordumuzun Büyük Kaybı"	**Milliyet**	2217	(17 Temmuz 1956)
"Gençlik ve Sabırsızlık"	**Milliyet**	2218	(18 Temmuz 1956)
"Tebrik ve Muvakkat Bir Veda"	**Milliyet**	2219	(19 Temmuz 1956)
"Paris'te Her Memleket Var, Türkiye Yoktur"	**Milliyet**	2233	(5 Ağustos 1956)
"Sevişme Hürriyeti"	**Milliyet**	2240	(12 Ağustos 1956)
"Paris Mi, Londra Mı?"	**Milliyet**	2247	(19 Ağustos 1956)
"Paris'te Türk Şoförler"	**Milliyet**	2248	(20 Ağustos 1956)
"Hamburg'da Bir Ayakkabı Alacak Oldum"	**Milliyet**	2270	(11 Eylül 1956)
"Orada ve Burada"	**Milliyet**	2271	(12 Eylül 1956)
"Hayırlı Bir Aşağılık Duygusu"	**Milliyet**	2272	(13 Eylül 1956)
"Alışveriş Ahlakı"	**Milliyet**	2273	(14 Eylül 1956)
"Küçük Lügatimin Hikâyesi"	**Milliyet**	2274	(15 Eylül 1956)
"Avrupa'da Genel Evler ve Çıplaklar"	**Milliyet**	2275	(16 Eylül 1956)
"Bu Ayran Çok Su Kaldırır"	**Milliyet**	2276	(17 Eylül 1956)
"Mahrumiyet Bölgeleri"	**Milliyet**	2277	(18 Eylül 1956)
"Sarmısak ve Medeniyet"	**Milliyet**	2278	(19 Eylül 1956)
"Bedava Zaferler"	**Milliyet**	2279	(20 Eylül 1956)
"Çıplaklık Müstehcen Midir?"	**Milliyet**	2280	(21 Eylül 1956)
"Evet, O Kadar Geriyiz"	**Milliyet**	2281	(22 Eylül 1956)

"Sana ve Size Dair"	**Milliyet**	2282	(23 Eylül 1956)
"Geriliğimize Konan Yanlış Teşhisler"	**Milliyet**	2283	(24 Eylül 1956)
"Bu Zavallı Ortaçağ Şehri"	**Milliyet**	2284	(25 Eylül 1956)
"Heykel ve Abide"	**Milliyet**	2285	(26 Eylül 1956)
"Korkunç Farklara Dair"	**Milliyet**	2286	(27 Eylül 1956)
"İmar ve "Temeddin""	**Milliyet**	2287	(28 Eylül 1956)
"Bir Dizgi Yanlışının Düşündürdükleri"	**Milliyet**	2288	(29 Eylül 1956)
"Eşek ve Medeniyet Hasreti"	**Milliyet**	2289	(30 Eylül 1956)
"Hayvan Deyip Geçmeyelim !"	**Milliyet**	2290	(1 Ekim 1956)
"Bir İmâr Ani Bir Karar Mahsulü Değildir"	**Milliyet**	2291	(2 Ekim 1956)
"Hamamdaki Basın Toplantısı"	**Milliyet**	2292	(3 Ekim 1956)
"Hastalıklar Üzerine Ruhun Tesirine Dair"	**Milliyet**	2293	(4 Ekim 1956)
"Valimizden Bir Rica"	**Milliyet**	2294	(5 Ekim 1956)
"Bayram Değil, Seyran Değil"	**Milliyet**	2295	(6 Ekim 1956)
"Sevmesini Bilmeyenlerin Cezası"	**Milliyet**	2296	(7 Ekim 1956)
"Bir Türk Folklörcüsünün Büyük Başarısı"	**Milliyet**	2297	(8 Ekim 1956)
"Hep Aynı Hikâye"	**Milliyet**	2298	(9 Ekim 1956)
"İstanbul'un Meydanları"	**Milliyet**	2299	(10 Ekim 1956)
"Yeni Meclis Binasının Tabloları Meselesi"	**Milliyet**	2300	(11 Ekim 1956)
"Fabrikalarımızın Hammadde İhtiyaçları"	**Milliyet**	2301	(12 Ekim 1956)
"Menderes Hükümeti Bunu Da Başarabilirse"	**Milliyet**	2302	(13 Ekim 1956)
"Haliç Turistik Bölge Olamaz"	**Milliyet**	2303	(14 Ekim 1956)
"Cahid Sıtkı Tarancı"	**Milliyet**	2304	(15 Ekim 1956)
"Bir Sevdalıya Cevap"	**Milliyet**	2305	(16 Ekim 1956)
"Gençlere Türkçe Öğretelim"	**Milliyet**	2306	(17 Ekim 1956)
"Muhalefet Sapıttı Mı?"	**Milliyet**	2307	(18 Ekim 1956)
"Orta Okullarda Ahlak Dersi"	**Milliyet**	2308	(19 Ekim 1956)
"Gökay'ımıza Yeni Sorular"	**Milliyet**	2309	(20 Ekim 1956)
"Cahid Sıtkı'nın Solculuğu"	**Milliyet**	2310	(21 Ekim 1956)
"Hali Başka!"	**Milliyet**	2311	(22 Ekim 1956)
"Hakkı Tarık Us"	**Milliyet**	2312	(23 Ekim 1956)
"İstimlâk Sosyalizmi"	**Milliyet**	2313	(24 Ekim 1956)
"Prof. Gökay'ın Cevapları"	**Milliyet**	2314	(25 Ekim 1956)
"Türk Köylüsü ve Budapeşte Radyosu"	**Milliyet**	2315	(26 Ekim 1956)
"Mânâsı Bu"	**Milliyet**	2316	(27 Ekim 1956)
"Sallan ve Yuvarlan"	**Milliyet**	2317	(28 Ekim 1956)
"Bizim Cumhuriyetimiz"	**Milliyet**	2318	(29 Ekim 1956)
"Macar Destanı"	**Milliyet**	2319	(30 Ekim 1956)
"Niçin, Ulema Efendiler, Sebep Ne?"	**Milliyet**	2320	(31 Ekim 1956)
"Üçüncü Bir Dünya Harbi Çıkabilir Mi?"	**Milliyet**	2321	(1 Kasım 1956)
"İstimlak Bâbında"	**Milliyet**	2322	(2 Kasım 1956)
"Böyle Gelmiş Böyle Gider"	**Milliyet**	2323	(3 Kasım 1956)
"İnsan Kalbi"	**Milliyet**	2324	(4 Kasım 1956)
"Hürriyet Aşıkları"	**Milliyet**	2325	(5 Kasım 1956)
"Rus Kahbeliği"	**Milliyet**	2326	(6 Kasım 1956)
"Ultimatom Mu, Şantaj Mı?"	**Milliyet**	2327	(7 Kasım 1956)

"Asıl Biz Utanmalıyız"	**Milliyet**	2328	(8 Kasım 1956)
"Dünya Uyanıyor"	**Milliyet**	2329	(9 Kasım 1956)
"Atatürk ve Bugünkü Dünya"	**Milliyet**	2330	(10 Kasım 1956)
"Terzi ve Şoför Gözüyle Dünya ve İnsan"	**Milliyet**	2331	(11 Kasım 1956)
"Üç Okuyucuya Cevap"	**Milliyet**	2333	(13 Kasım 1956)
"Rusya'nın Dışındaki ve İçindeki Muhafelet"	**Milliyet**	2334	(14 Kasım 1956)
"Hangi Birine Nasihat Edeyim?"	**Milliyet**	2335	(15 Kasım 1956)
"Şu Anlaşılmayan Felsefe"	**Milliyet**	2336	(16 Kasım 1956)
"Dinde İnkılap Olur Mu?"	**Milliyet**	2337	(17 Kasım 1956)
"Efendi Şoför, İt Şoför"	**Milliyet**	2338	(18 Kasım 1956)
"Kadın Ruhuna Dair Bir Kitap"	**Milliyet**	2339	(19 Kasım 1956)
"Cahid Sıtkı Marksist Miydi?"	**Milliyet**	2340	(20 Kasım 1956)
"Aşk ve Akıl"	**Milliyet**	2341	(21 Kasım 1956)
"Sovyetler Üçüncü Bir Dünya Harbini Göze Alabilirler Mi?"	**Milliyet**	2342	(22 Kasım 1956)
"Var Mıyız, Yok Muyuz?"	**Milliyet**	2343	(23 Kasım 1956)
"Mısır, Suriye, İsrail ve Dünya"	**Milliyet**	2344	(24 Kasım 1956)
"Ruh İhtiyarlamazsa"	**Milliyet**	2345	(25 Kasım 1956)
"Emniyet Müdürümüzden Beklediğimiz"	**Milliyet**	2346	(26 Kasım 1956)
"Araplar ve Üçüncü Dünya Harbi"	**Milliyet**	2347	(27 Kasım 1956)
"Emniyet Müdürümüzle Bir Hasbihalden Sonra"	**Milliyet**	2348	(28 Kasım 1956)
"Konuşurken ve Yazarken Kullanılan Sıfatlar"	**Milliyet**	2349	(29 Kasım 1956)
"Zenginlerimiz Nerede?"	**Milliyet**	2350	(30 Kasım 1956)
"Bir Dergiye Dair"	**Milliyet**	2351	(1 Aralık 1956)
"Bu Da Böyle Bir Trafik"	**Milliyet**	2352	(2 Aralık 1956)
"Orta Doğu'da Moskof Oyunu"	**Milliyet**	2353	(3 Aralık 1956)
"Bir Enerji Abidesi"	**Milliyet**	2354	(4 Aralık 1956)
"Şahıs Değil Prensip"	**Milliyet**	2355	(5 Aralık 1956)
"Hükümet-Üniversiteler Anlaşmazlığı"	**Milliyet**	2356	(6 Aralık 1956)
"Bu Da Bir Unutulmaz Hatıra"	**Milliyet**	2357	(7 Aralık 1956)
"Bağdat Paktının Bir Tenkidi Üzerine"	**Milliyet**	2358	(8 Aralık 1956)
"Reşat Nuri"	**Milliyet**	2359	(9 Aralık 1956)
"Bir Hayalin Son Günleri"	**Milliyet**	2360	(10 Aralık 1956)
"Anladın Mı Hanım Kız?"	**Milliyet**	2361	(11 Aralık 1956)
"Gençliğe Üç Hedef"	**Milliyet**	2362	(12 Aralık 1956)
"Evet, Çökebilir"	**Milliyet**	2363	(13 Aralık 1956)
"Kıskançlığa Dair Basit Hikâyeler"	**Milliyet**	2364	(14 Aralık 1956)
"Kültür ve Kırtasiyecilik"	**Milliyet**	2365	(15 Aralık 1956)
"Hep O Mes'ele"	**Milliyet**	2366	(16 Aralık 1956)
"Ercüment Ekrem De…"	**Milliyet**	2367	(17 Aralık 1956)
"Acıklı Problem"	**Milliyet**	2368	(18 Aralık 1956)
"Islaha Muhtaç Bir Müessese"	**Milliyet**	2369	(19 Aralık 1956)
"Sallantıda Kalan Maarif Meselelerimiz"	**Milliyet**	2370	(20 Aralık 1956)
"Bu Da Böyle Bir Meselecik"	**Milliyet**	2371	(21 Aralık 1956)
"Öfkeler ve İtiraflar"	**Milliyet**	2372	(22 Aralık 1956)
"Tuhaf Bir Senato Kararı"	**Milliyet**	2373	(23 Aralık 1956)
"Karaca Gücenmesin"	**Milliyet**	2374	(24 Aralık 1956)

"Basın, Yayın... Hikâyesi"	**Milliyet**	2375	(25 Aralık 1956)
"Ne Oldu Bize?"	**Milliyet**	2376	(26 Aralık 1956)
"Yılbaşı Hediyesi"	**Milliyet**	2377	(27 Aralık 1956)
"Hususî Arabalardan Vergi"	**Milliyet**	2378	(28 Aralık 1956)
"Hangi Lüks?"	**Milliyet**	2379	(29 Aralık 1956)
"Solcanlı Ayran Hikâyesi"	**Milliyet**	2380	(30 Aralık 1956)
"Mânâsız Bir Yılın Sonu"	**Milliyet**	2381	(31 Aralık 1956)
"Yılbaşı Üzerine Yazı Denemeleri"	**Milliyet**	2382	(1 Ocak 1957)
"Bu Kadar Kötümser Olmalı mı?"	**Milliyet**	2383	(2 Ocak 1957)
"Dil Sıkıntısı"	**Milliyet**	2384	(3 Ocak 1957)
"Süleyman Nazif in 30'uncu Ölüm Yıldönümü"	**Milliyet**	2385	(4 Ocak 1957)
"Devlet, Sıhhat, İllet"	**Milliyet**	2386	(5 Ocak 1957)
"Basın Konferansları"	**Milliyet**	2387	(6 Ocak 1957)
"Bir Sıkıntının Garip Tahlili"	**Milliyet**	2388	(7 Ocak 1957)
"Karşılıklı, Dostça Temenniler"	**Milliyet**	2389	(8 Ocak 1957)
"Sual Fırtınası"	**Milliyet**	2390	(9 Ocak 1957)
"Tehafüt Münakaşası"	**Milliyet**	2391	(10 Ocak 1957)
"Olmıya Devlet Cihanda"	**Milliyet**	2392	(11 Ocak 1957)
"Kestirme Cevaplar"	**Milliyet**	2393	(12 Ocak 1957)
"Kadın Denilen Hayalet"	**Milliyet**	2394	(13 Ocak 1957)
"Güpegündüz İçin"	**Milliyet**	2395	(14 Ocak 1957)
"Tabipler ve Edipler"	**Milliyet**	2396	(15 Ocak 1957)
"Şakadan Ciddiye"	**Milliyet**	2397	(16 Ocak 1957)
"Hayret Verici Bir Ziyaret"	**Milliyet**	2398	(17 Ocak 1957)
"Bize Uzak Olduğu Kadar Da Yakın Bir Mesele"	**Milliyet**	2399	(18 Ocak 1957)
"Varlık İçinde Yokluk"	**Milliyet**	2400	(19 Ocak 1957)
"Gizli Hakikatler"	**Milliyet**	2401	(20 Ocak 1957)
"Yine Çıplaklık Üzerine"	**Milliyet**	2402	(21 Ocak 1957)
"Anlamadık"	**Milliyet**	2403	(22 Ocak 1957)
"Rakam Maarifi"	**Milliyet**	2404	(23 Ocak 1957)
"Ahlâkı Betonlaştırmak"	**Milliyet**	2405	(24 Ocak 1957)
"Müslümanlar ve Sovyetler"	**Milliyet**	2406	(25 Ocak 1957)
"Sokak ve Çocuk"	**Milliyet**	2407	(26 Ocak 1957)
"Fenerbahçe Partisi"	**Milliyet**	2408	(27 Ocak 1957)
"Karanlık Adamın Maskesi Düştü"	**Milliyet**	2409	(28 Ocak 1957)
"Asistanlarımızın Feci Durumu"	**Milliyet**	2410	(29 Ocak 1957)
"Bir Rapor Üzerine"	**Milliyet**	2411	(30 Ocak 1957)
"Türkiye-Libya"	**Milliyet**	2412	(31 Ocak 1957)
"Keşmir ve İkinci Kore"	**Milliyet**	2413	(1 Şubat 1957)
"Halk Tabakaları"	**Milliyet**	2414	(2 Şubat 1957)
"'Çocuk ve Allah'""	**Milliyet**	2415	(3 Şubat 1957)
"Kuş Olmak Özlemi"	**Milliyet**	2416	(4 Şubat 1957)
"Türkler ve Medeniyet"	**Milliyet**	2417	(5 Şubat 1957)
"Deniz ve Denizciler"	**Milliyet**	2418	(6 Şubat 1957)
"Komediden Şaşmasınlar"	**Milliyet**	2419	(7 Şubat 1957)
"Başvekilin İkinci Basın Toplantısı"	**Milliyet**	2420	(8 Şubat 1957)

"Korkulu Rüya"	**Milliyet**	2421	(9 Şubat 1957)
"Öylesi De Var, Böylesi De"	**Milliyet**	2422	(10 Şubat 1957)
"Plan Münakaşası"	**Milliyet**	2423	(11 Şubat 1957)
"Ah Şu Harika Çocuklar"	**Milliyet**	2424	(12 Şubat 1957)
"Şahıslardan Prensiplere"	**Milliyet**	2425	(13 Şubat 1957)
"Dünya'da ve Türkiye'de Pahalılık"	**Milliyet**	2426	(14 Şubat 1957)
"Oynak Fiat-Sabit Gelir"	**Milliyet**	2427	(15 Şubat 1957)
"Genç Şöhret Kıtlığı"	**Milliyet**	2428	(16 Şubat 1957)
"Telefonla Konuşmasını Bilmek Sanatı"	**Milliyet**	2429	(17 Şubat 1957)
"Başsız Diktatörlükler"	**Milliyet**	2430	(18 Şubat 1957)
"Hazırlopçuluk"	**Milliyet**	2431	(19 Şubat 1957)
"Bir Harika Çocuk Daha"	**Milliyet**	2432	(20 Şubat 1957)
"Majüskül Hikâyesi"	**Milliyet**	2433	(21 Şubat 1957)
"Havagazı Belası"	**Milliyet**	2434	(22 Şubat 1957)
"Hürriyete Layık Olmak"	**Milliyet**	2435	(23 Şubat 1957)
"Şiir Denilen Anlaşılmaz Şey"	**Milliyet**	2437	(25 Şubat 1957)
"Siyasi Değil, Sosyal"	**Milliyet**	2438	(26 Şubat 1957)
"Alaturka Mı?, Orta Doğu Mu, Türk Mü?"	**Milliyet**	2439	(27 Şubat 1957)
"Münakaşa ve Kavga"	**Milliyet**	2440	(28 Şubat 1957)
"Mecliste Bir Münakaşa Üzerine"	**Milliyet**	2441	(1 Mart 1957)
"Tenkid ve Tarih"	**Milliyet**	2442	(2 Mart 1957)
"Küçük İlanların Büyük Marifetleri"	**Milliyet**	2443	(3 Mart 1957)
"Selim Sırrı Tarcan"	**Milliyet**	2444	(4 Mart 1957)
"Evvela İtiraf Edelim !"	**Milliyet**	2445	(5 Mart 1957)
"Dram Sanatının Alfabesi"	**Milliyet**	2446	(6 Mart 1957)
"Tiyatro Sahtekarlığı"	**Milliyet**	2447	(7 Mart 1957)
"Dilimizin Canlı Bir Meselesi"	**Milliyet**	2448	(8 Mart 1957)
"Yine Dil Faciası"	**Milliyet**	2449	(9 Mart 1957)
"Sıfırların Oyunu"	**Milliyet**	2450	(10 Mart 1957)
"Adam Asmak Çirkinliği"	**Milliyet**	2451	(11 Mart 1957)
"Partiler Arası"	**Milliyet**	2452	(12 Mart 1957)
"'Bir Yastıkta … " Piyesi"	**Milliyet**	2453	(13 Mart 1957)
"Akaryakıt İşimizde Alaturkalık"	**Milliyet**	2454	(14 Mart 1957)
"İki Musiki Arasındaki Yarış"	**Milliyet**	2455	(15 Mart 1957)
"Demokrasinin Ağzı"	**Milliyet**	2456	(16 Mart 1957)
"Medeniyet Pahalıdır"	**Milliyet**	2457	(17 Mart 1957)
"Millî Hava ve Marş Züğürtlüğü"	**Milliyet**	2458	(18 Mart 1957)
"Evet, Medeniyet Pahalıdır !"	**Milliyet**	2459	(19 Mart 1957)
""Halk Eğitimi" Dâvası"	**Milliyet**	2460	(20 Mart 1957)
"İngiliz ve Türk Gençleri"	**Milliyet**	2461	(21 Mart 1957)
"Gençliği Kurtarmak"	**Milliyet**	2462	(22 Mart 1957)
"Bekleyelim Bari"	**Milliyet**	2463	(23 Mart 1957)
"Laleli Babanın Kemikleri"	**Milliyet**	2464	(24 Mart 1957)
"Laleli Baba'dan Kerim Baba'ya"	**Milliyet**	2465	(25 Mart 1957)
"Sahte Yabancı Mallar"	**Milliyet**	2466	(26 Mart 1957)
"Türk-Alman Yakınlaşması"	**Milliyet**	2467	(27 Mart 1957)

"Gazeteci Olmak İçin"	**Milliyet**	2468	(28 Mart 1957)
"Yerli ve Yabancı İlaçlar"	**Milliyet**	2469	(29 Mart 1957)
"Muammer'in Bombardımanı"	**Milliyet**	2470	(30 Mart 1957)
"Dünkü Telefonlar"	**Milliyet**	2471	(31 Mart 1957)
"Bunlar Ne Biçim Dost? "	**Milliyet**	2472	(1 Nisan 1957)
"Eczacı Terazisinde Hakikat"	**Milliyet**	2473	(2 Nisan 1957)
"Yunan Propagandasının Zaferleri"	**Milliyet**	2474	(3 Nisan 1957)
"Avrupa Gençleri ve Bizimkiler"	**Milliyet**	2475	(4 Nisan 1957)
"Tahammülümüz Sonuna Gelmiştir"	**Milliyet**	2476	(5 Nisan 1957)
"Kıbrıs Meselesi Kıbrıs Meselesi Değildir"	**Milliyet**	2477	(6 Nisan 1957)
"Bir Hanımefendiye Cevap"	**Milliyet**	2478	(7 Nisan 1957)
"Türk Milleti Anlamıştır !"	**Milliyet**	2480	(9 Nisan 1957)
"Enerjik Politika Ne Demektir ?"	**Milliyet**	2481	(10 Nisan 1957)
"İstimlak Yıldırımları"	**Milliyet**	2482	(11 Nisan 1957)
"Mucizeler Dünyası"	**Milliyet**	2483	(12 Nisan 1957)
"Kahraman Millete Kahraman Hükümet"	**Milliyet**	2484	(13 Nisan 1957)
"'Papaz Kaçtı" Oyunu"	**Milliyet**	2485	(14 Nisan 1957)
"Sonumuza Dair Endişeler"	**Milliyet**	2486	(15 Nisan 1957)
"Seni Bekliyoruz"	**Milliyet**	2487	(16 Nisan 1957)
"Türk Milletinin Kararı"	**Milliyet**	2488	(17 Nisan 1957)
"Tevfik İleri"	**Milliyet**	2489	(18 Nisan 1957)
"Bir Haydudun Peşine Takılan Yunanistan"	**Milliyet**	2490	(19 Nisan 1957)
"Biraz Daha Sabır"	**Milliyet**	2491	(20 Nisan 1957)
"Yunan Hariciyesi De Mi Çıldırdı?"	**Milliyet**	2492	(21 Nisan 1957)
"Mister Bevan, Yanılıyorsunuz"	**Milliyet**	2493	(22 Nisan 1957)
"Mustafa Kemal'in Memleketi"	**Milliyet**	2494	(23 Nisan 1957)
"Kur'an'ın Doğru Bir Tercümesi Yok Mu?"	**Milliyet**	2495	(24 Nisan 1957)
"Meçhul Makamdan Rica"	**Milliyet**	2496	(25 Nisan 1957)
"Kıbrıs Davası ve Rusya"	**Milliyet**	2497	(26 Nisan 1957)
"Kıbrıs Şiirleri"	**Milliyet**	2498	(27 Nisan 1957)
"Buna Terakki Mi Diyeceğiz"	**Milliyet**	2499	(28 Nisan 1957)
"Süleymaniye Kütüphanesi"	**Milliyet**	2500	(29 Nisan 1957)
"Amerika Hükümeti Türk'leri Kırıyor"	**Milliyet**	2501	(30 Nisan 1957)
"Türk Lokumu"	**Milliyet**	2502	(1 Mayıs 1957)
"Kıbrıs Niçin Türktür?"	**Milliyet**	2503	(4 Mayıs 1957)
"Başvekilin Nutku"	**Milliyet**	2504	(5 Mayıs 1957)
"Söz Götürmeyen Hakikatler"	**Milliyet**	2505	(6 Mayıs 1957)
"Geriliğimiz ve Mucizelerimiz"	**Milliyet**	2506	(7 Mayıs 1957)
"Bazı Hezeyanlara Dair"	**Milliyet**	2507	(8 Mayıs 1957)
"İki Türkçe"	**Milliyet**	2508	(9 Mayıs 1957)
"Sayın Büyük Elçilerimize"	**Milliyet**	2509	(10 Mayıs 1957)
"Dr.Heuss ve Türkiye"	**Milliyet**	2510	(11 Mayıs 1957)
"İşler Mi, İşlemez Mi?"	**Milliyet**	2511	(12 Mayıs 1957)
"Bu Milleti Anlamak Lazımdır"	**Milliyet**	2512	(13 Mayıs 1957)
"Muhalif Partiler ve Kıbrıs"	**Milliyet**	2513	(14 Mayıs 1957)
"Ölüm Anı"	**Milliyet**	2514	(15 Mayıs 1957)

"Oniki Ada ve Benzerleri"	**Milliyet**	2515	(16 Mayıs 1957)
"Kahramanca"	**Milliyet**	2516	(17 Mayıs 1957)
"Fabrika ve Hürriyet"	**Milliyet**	2517	(18 Mayıs 1957)
"Nurullah Ataç "	**Milliyet**	2518	(19 Mayıs 1957)
"Yine Kur'an Tercümeleri"	**Milliyet**	2519	(20 Mayıs 1957)
"Ölüm ve Hakikat"	**Milliyet**	2520	(21 Mayıs 1957)
"Üç Okuyucuma Cevap "	**Milliyet**	2521	(22 Mayıs 1957)
"Din Bilgisi ve Sevgisi"	**Milliyet**	2522	(23 Mayıs 1957)
"Kıbrıs'I Unutmak Ne Mümkün !"	**Milliyet**	2523	(24 Mayıs 1957)
"Bir Adama Dair Hakikatler"	**Milliyet**	2524	(25 Mayıs 1957)
"Devrim Serserileri"	**Milliyet**	2525	(26 Mayıs 1957)
"Okullarımızda Türkçe ve Edebiyat"	**Milliyet**	2526	(27 Mayıs 1957)
"Dil Gerçekleri"	**Milliyet**	2527	(28 Mayıs 1957)
"C.H.P Tebliği"	**Milliyet**	2528	(29 Mayıs 1957)
"Dünkü ve Bugünkü Tarih Gerçekleri"	**Milliyet**	2529	(30 Mayıs 1957)
"Küçük Meseleden Büyüklerine"	**Milliyet**	2530	(31 Mayıs 1957)
"Gerçek Edebiyata Doğru"	**Milliyet**	2531	(1 Haziran 1957)
"Yabancı Dil Bülbülleri"	**Milliyet**	2532	(2 Haziran 1957)
"İftira Deprenişleri"	**Milliyet**	2533	(3 Haziran 1957)
"Hazreti Muhammed, Bernard Shaw ve Ataç Gibiler"	**Milliyet**	2534	(4 Haziran 1957)
"Azınlıklar ve Yabancı Dil"	**Milliyet**	2535	(5 Haziran 1957)
"Anlaşılmaz Sözler"	**Milliyet**	2536	(6 Haziran 1957)
"Ahmet Hâşim'in Kabrinde"	**Milliyet**	2537	(7 Haziran 1957)
"Malumların Tablosu"	**Milliyet**	2538	(8 Haziran 1957)
"Konya Cinayeti"	**Milliyet**	2539	(9 Haziran 1957)
"Bir Genç ve Benzerleri"	**Milliyet**	2540	(10 Haziran 1957)
"Çeşitli Sorulara Cevaplar"	**Milliyet**	2541	(11 Haziran 1957)
"Gençlerimiz ve Millî Kültürümüz"	**Milliyet**	2542	(12 Haziran 1957)
"Yunan Emparyalizminin Bir İtiraf Vesikası"	**Milliyet**	2543	(13 Haziran 1957)
"Namuslu Marxist Olur mu?"	**Milliyet**	2544	(14 Haziran 1957)
"Tenkid ve İmkân"	**Milliyet**	2545	(15 Haziran 1957)
"Tenkid ve Adam Çekiştirme"	**Milliyet**	2546	(16 Haziran 1957)
"Bizde Basın Hürriyeti Var Mı?"	**Milliyet**	2547	(17 Haziran 1957)
"Niçin İstifa Ediyorum?"	**Milliyet**	2548	(18 Haziran 1957)
"Liyakat ve Hürriyet"	**Milliyet**	2549	(19 Haziran 1957)
"İşler Niçin Yürümüyor"	**Milliyet**	2550	(20 Haziran 1957)
"Bir Kelimenin İçindeki Facialar"	**Milliyet**	2551	(21 Haziran 1957)
"Tenkidin Hududları Vesaire …"	**Milliyet**	2552	(22 Haziran 1957)
"İntiharlar, Ölüm ve Ölümsüzlük"	**Milliyet**	2553	(23 Haziran 1957)
"Türkiye'de Türkçe Düşmanları"	**Milliyet**	2554	(24 Haziran 1957)
"Onların Meseleleri ve Bizimkiler"	**Milliyet**	2555	(25 Haziran 1957)
"Neden Böyle Oluyor?"	**Milliyet**	2556	(26 Haziran 1957)
"Gerçek Hürriyete Doğru"	**Milliyet**	2557	(27 Haziran 1957)
"Gökay Ayrılıyor Mu?"	**Milliyet**	2558	(28 Haziran 1957)
"İstimlak Kurbanları"	**Milliyet**	2559	(29 Haziran 1957)
"Rahmetliler Hayatta Olsalardı!.."	**Milliyet**	2560	(30 Haziran 1957)

"Kıbrıs'ı Unuttuk Mu?"	**Milliyet**	2561	(1 Temmuz 1957)
"Yakada Bir Çiçek"	**Milliyet**	2562	(2 Temmuz 1957)
"İki Rum Vatandaşın Mektubu"	**Milliyet**	2563	(3 Temmuz 1957)
"Sindirme Politikası Mı?"	**Milliyet**	2564	(4 Temmuz 1957)
"Bir Yunanlı Doktorun İftiraları "	**Milliyet**	2565	(5 Temmuz 1957)
"Muhalefet Erkanının Konuşması"	**Milliyet**	2566	(6 Temmuz 1957)
"Karacan'la Mülakat"	**Milliyet**	2567	(7 Temmuz 1957)
"Bayrama Benzeyen Birkaç Gün"	**Milliyet**	2568	(8 Temmuz 1957)
"Millîye Hasret"	**Milliyet**	2572	(12 Temmuz 1957)
'"Azeizim" Nedir?"	**Milliyet**	2573	(13 Temmuz 1957)
"Atatürk'e Karşı Asıl Vazifemiz"	**Milliyet**	2574	(14 Temmuz 1957)
"İşte İngiltere! "	**Milliyet**	2575	(15 Temmuz 1957)
"Bizden Evvel Davrandılar"	**Milliyet**	2576	(16 Temmuz 1957)
"Avrupa'nın Şımarık Çocuğu"	**Milliyet**	2578	(18 Temmuz 1957)
"Onlarda ve Bizde "Büyük Fikir""	**Milliyet**	2579	(19 Temmuz 1957)
"Keyifçiler-İdealciler Savaşı"	**Milliyet**	2580	(20 Temmuz 1957)
"Büyük Sözler ve Daha Büyük Gerçekler"	**Milliyet**	2581	(21 Temmuz 1957)
"İngiltere ve Beslediği Karga"	**Milliyet**	2582	(22 Temmuz 1957)
"Bir Amerika Gazetecisinin Sözleri"	**Milliyet**	2583	(23 Temmuz 1957)
"Biz Yaştakilerin Derdi"	**Milliyet**	2584	(24 Temmuz 1957)
''Bembeyaz ve Simsiyah''	**Milliyet**	2585	(25 Temmuz 1957)
"Türkiye ve Rusya"	**Milliyet**	2586	(26 Temmuz 1957)
''Bencil ve Kahraman''	**Milliyet**	2587	(27 Temmuz 1957)
''Adam Kıtlığı''	**Milliyet**	2588	(28 Temmuz 1957)
"Dış Propaganda Davamız"	**Milliyet**	2589	(29 Temmuz 1957)
"Çanakkale'deki Nutuk"	**Milliyet**	2590	(30 Temmuz 1957)
"Asıl Kerpetene, Hazret !"	**Milliyet**	2591	(31 Temmuz 1957)
"Dört İnsan Tipi"	**Milliyet**	2592	(1 Ağustos 1957)
"Türk İdealciliği"	**Milliyet**	2593	(2 Ağustos 1957)
"Emekli Sandığı Münakaşası"	**Milliyet**	2594	(3 Ağustos 1957)
''Eski ve Yeni Selamlar ''	**Milliyet**	2595	(4 Ağustos 1957)
"Kıbrıs ve Türk Seçimi"	**Milliyet**	2596	(5 Ağustos 1957)
"Bu Delikanlı Gibiler"	**Milliyet**	2597	(6 Ağustos 1957)
"Bir Taziyenin Eksik Tarafı"	**Milliyet**	2598	(7 Ağustos 1957)
"Kur'an'ın Tercümesi Üzerine "	**Milliyet**	2599	(8 Ağustos 1957)
"Ayaklarımızın Önemi"	**Milliyet**	2600	(9 Ağustos 1957)
"Bir Ahlak Hastası"	**Milliyet**	2601	(10 Ağustos 1957)
''Torbadaki Harika ''	**Milliyet**	2602	(11 Ağustos 1957)
"Cevapsız Suallerden Biri Daha "	**Milliyet**	2603	(12 Ağustos 1957)
"Hamle ve Ölçü"	**Milliyet**	2604	(13 Ağustos 1957)
"Ölçüsüzlüklerimiz"	**Milliyet**	2605	(14 Ağustos 1957)
"Üzülme Dostum"	**Milliyet**	2606	(15 Ağustos 1957)
"Korkunç Gelenekler "	**Milliyet**	2607	(16 Ağustos 1957)
"Bursa Vakası "	**Milliyet**	2608	(17 Ağustos 1957)
"Turizm Hikâyesi"	**Milliyet**	2609	(18 Ağustos 1957)
"Birleşebilirler Mi ?"	**Milliyet**	2610	(19 Ağustos 1957)

"Nazım Hikmet'in Son Piyesi"	**Milliyet**	2611	(20 Ağustos 1957)
"Bilmiyorum ve Bekliyorum "	**Milliyet**	2612	(21 Ağustos 1957)
"Bencil İhtiraslar ve İdealler "	**Milliyet**	2613	(22 Ağustos 1957)
"Yağdı ve Dindi"	**Milliyet**	2614	(23 Ağustos 1957)
"Millî Sanayimizde Yeni Ufuklar "	**Milliyet**	2615	(24 Ağustos 1957)
"Asya Gribi Etrafında"	**Milliyet**	2616	(25 Ağustos 1957)
"Cezair Meselesinde İki Hatalı Görüş"	**Milliyet**	2617	(26 Ağustos 1957)
"Suriye Vakası ve İstanbul Konferansı"	**Milliyet**	2618	(27 Ağustos 1957)
"Bir İlim ve Sanat Cemiyeti"	**Milliyet**	2619	(28 Ağustos 1957)
"Zekânın Ekmeği"	**Milliyet**	2620	(29 Ağustos 1957)
"Bir Yıldönümünün Manası"	**Milliyet**	2621	(30 Ağustos 1957)
"Bir Yabancı Diplomatla Konuşmamız"	**Milliyet**	2622	(31 Ağustos 1957)
"Ölmeyeceksiniz"	**Milliyet**	2623	(1 Eylül 1957)
"Rüyamda Diktatör Oldum !"	**Milliyet**	2624	(2 Eylül 1957)
"Seçimin Sırası Değil !"	**Milliyet**	2625	(3 Eylül 1957)
"Bir Fantazinin Ciddî Tarafı"	**Milliyet**	2626	(4 Eylül 1957)
"İstimlâk Hırsızları ve Ötekiler "	**Milliyet**	2627	(5 Eylül 1957)
"Memleket Meselesinde Toplu Görüş İhtiyacı"	**Milliyet**	2628	(6 Eylül 1957)
"Ortadoğu Kaynaşması Karşısında Türk Seçimi"	**Milliyet**	2629	(7 Eylül 1957)
"İkinci Basamak"	**Milliyet**	2630	(8 Eylül 1957)
"Pahalılığın Sebebi Karşılıksız Kağıt Para Mıdır?"	**Milliyet**	2632	(10 Eylül 1957)
"Köylü Muamması"	**Milliyet**	2633	(11 Eylül 1957)
"Hürriyet İdealcileri ve Siyaset Gerçekçileri"	**Milliyet**	2634	(12 Eylül 1957)
"Demokrasimiz Alaturkadır"	**Milliyet**	2635	(13 Eylül 1957)
"Avrupa'da ve Bizde İşbirliği"	**Milliyet**	2636	(14 Eylül 1957)
"Aman, Dikkat !"	**Milliyet**	2637	(15 Eylül 1957)
"Vehim Mi Bahane Mi?"	**Milliyet**	2638	(16 Eylül 1957)
"Gelen Gideni Aratır Mı?"	**Milliyet**	2639	(17 Eylül 1957)
"Menchester Guardion'a Cevap"	**Milliyet**	2640	(18 Eylül 1957)
"Zavallı Demokrasi"	**Milliyet**	2641	(19 Eylül 1957)
"Demokrasi Merhaleleri"	**Milliyet**	2642	(20 Eylül 1957)
"Bir Türk Kadınına Cevap"	**Milliyet**	2643	(21 Eylül 1957)
"Bu Yol Çıkmaz"	**Milliyet**	2644	(22 Eylül 1957)
"Diyebilirsiniz Ki, Diyebilirim Ki…"	**Milliyet**	2645	(23 Eylül 1957)
"Dünkü Yazımın Zeyli"	**Milliyet**	2646	(24 Eylül 1957)
"Eski Bir Dostun Düşmanlığı"	**Milliyet**	2647	(25 Eylül 1957)
"Aziz Nesin ve Sosyal Mizah"	**Milliyet**	2648	(26 Eylül 1957)
"Bir Münakaşanın Serpintileri"	**Milliyet**	2649	(27 Eylül 1957)
"Makarios'un Aptallığı"	**Milliyet**	2650	(28 Eylül 1957)
"İkinci Rüya"	**Milliyet**	2651	(29 Eylül 1957)
"Fıkra Üstadları"	**Milliyet**	2652	(30 Eylül 1957)
"Seçim Nizamı"	**Milliyet**	2653	(1 Ekim 1957)
"Nankör Yunanlıya En Layık Cevap"	**Milliyet**	2654	(2 Ekim 1957)
"Bir Pies ve Bir Hakikat"	**Milliyet**	2655	(3 Ekim 1957)
"Mahut Heykel"	**Milliyet**	2656	(4 Ekim 1957)
"Gerçek Adayın Vasıfları"	**Milliyet**	2657	(5 Ekim 1957)

"Türk Milleti Sürü Değildir"	**Milliyet**	2659	(7 Ekim 1957)
"Seçim ve Türkçe"	**Milliyet**	2660	(8 Ekim 1957)
''Bulduktan Sonra Aramak''	**Milliyet**	2661	(9 Ekim 1957)
''İnkılâb Rüyaları''	**Milliyet**	2662	(10 Ekim 1957)
"Yedek Parça ve Türkiye"	**Milliyet**	2663	(11 Ekim 1957)
"İki Türkiye"	**Milliyet**	2664	(12 Ekim 1957)
"Karın ve Kafa"	**Milliyet**	2665	(13 Ekim 1957)
"Ağlatmayan Otorite"	**Milliyet**	2666	(14 Ekim 1957)
''Korku ve Kahkaha''	**Milliyet**	2667	(15 Ekim 1957)
"Seçim ve Kıbrıs"	**Milliyet**	2668	(16 Ekim 1957)
"Bir Dostluk Masalı"	**Milliyet**	2669	(17 Ekim 1957)
"Suriye ve Türkiye"	**Milliyet**	2670	(18 Ekim 1957)
"Hüseyin Câhit Yalçın"	**Milliyet**	2671	(19 Ekim 1957)
"Seçim Gıdıklamaları"	**Milliyet**	2672	(20 Ekim 1957)
''Bayar'In Konya Nutku''	**Milliyet**	2674	(22 Ekim 1957)
"Kağıt Para Artışı"	**Milliyet**	2675	(23 Ekim 1957)
"Bülent Tarcan'ın Bale Suiti"	**Milliyet**	2676	(24 Ekim 1957)
"Hayalden Gerçeğe"	**Milliyet**	2677	(25 Ekim 1957)
"Bir Sözün Tefsirleri"	**Milliyet**	2679	(27 Ekim 1957)
"Bilginin Kontrolü"	**Milliyet**	2680	(28 Ekim 1957)
''Beklediklerimiz''	**Milliyet**	2681	(29 Ekim 1957)
"Seçim Aksaklıkları"	**Milliyet**	2682	(30 Ekim 1957)
"Sakin Olalım"	**Milliyet**	2683	(31 Ekim 1957)
"Meclisten Beklediğimiz"	**Milliyet**	2684	(1 Kasım 1957)
"Parti Yobazları"	**Milliyet**	2685	(2 Kasım 1957)
"Anlayamadığımız Hareketler"	**Milliyet**	2686	(3 Kasım 1957)
"Unutmayalım Ki "	**Milliyet**	2687	(4 Kasım 1957)
"İkinci Peyk ve Zukov"	**Milliyet**	2688	(5 Kasım 1957)
""Kondroplazi'' Nedir?''	**Milliyet**	2689	(6 Kasım 1957)
''İktisadî, Manevî, İdarî Kalkınma"	**Milliyet**	2690	(7 Kasım 1957)
"Bir Fotoğraf Karşısında"	**Milliyet**	2691	(8 Kasım 1957)
"Atatürk Mefhumu"	**Milliyet**	2693	(10 Kasım 1957)
"Rapor Turşusu"	**Milliyet**	2694	(11 Kasım 1957)
''Namus Meselesi''	**Milliyet**	2695	(12 Kasım 1957)
"Hoş Geldiniz"	**Milliyet**	2696	(13 Kasım 1957)
"Şuursuzluklar Serisi"	**Milliyet**	2697	(14 Kasım 1957)
"Göğsümüzde Beslediğimiz Yılanlar"	**Milliyet**	2698	(15 Kasım 1957)
"Sputnik Rus Değildir "	**Milliyet**	2699	(16 Kasım 1957)
''Bizden Olanlar ve Olmayanlar''	**Milliyet**	2700	(17 Kasım 1957)
"Gençliğin İhtiyaçları ve Meseleleri"	**Milliyet**	2701	(18 Kasım 1957)
"İstanbul'un Yetersizliği"	**Milliyet**	2702	(19 Kasım 1957)
"Çiturisue Lefter Modelleri"	**Milliyet**	2703	(20 Kasım 1957)
"Gençlik ve Devlet"	**Milliyet**	2704	(21 Kasım 1957)
''Amerikadan Gelen Medyum''	**Milliyet**	2705	(22 Kasım 1957)
"Şu Asya Gribi Hikâyesi"	**Milliyet**	2706	(23 Kasım 1957)
"Ruhlarla Konuşma"	**Milliyet**	2707	(24 Kasım 1957)

"Hükümet Fiyatlara Hâkim Olabilir Mi?"	**Milliyet**	2708	(25 Kasım 1957)
"Sabit Gelirliler Davası"	**Milliyet**	2709	(26 Kasım 1957)
"İbretle Okunacak Bir Kitap"	**Milliyet**	2710	(27 Kasım 1957)
''Sorulanlara ve Sorulabileceklere Cevap''	**Milliyet**	2711	(28 Kasım 1957)
"Gökay ve Basın"	**Milliyet**	2712	(29 Kasım 1957)
"Son İktisadî Kararlar"	**Milliyet**	2713	(30 Kasım 1957)
''Türkçeyi Unutmağa mı Başladık?''	**Milliyet**	2714	(1 Aralık 1957)
"Bir Ermeni Vatandaşımıza Cevap"	**Milliyet**	2715	(2 Aralık 1957)
"Bir Dil Hâdisesi"	**Milliyet**	2716	(3 Aralık 1957)
''Medyumlu Hadise ve Meseleleri''	**Milliyet**	2717	(4 Aralık 1957)
"Çift Kelimelere Bir Bakış"	**Milliyet**	2718	(5 Aralık 1957)
"Evli Evine, Köylü Köyüne"	**Milliyet**	2719	(6 Aralık 1957)
"Size Kavuşurken"	**Milliyet**	2734	(21 Aralık 1957)
"Mahutlar ve Hükümet"	**Milliyet**	2735	(22 Aralık 1957)
"Genç Bir Musevi Hanımın Mektubu"	**Milliyet**	2738	(25 Aralık 1957)
''2 No. Makarios''	**Milliyet**	2739	(26 Aralık 1957)
"Çorap Söküğü"	**Milliyet**	2740	(27 Aralık 1957)
"Rum Gençlerine"	**Milliyet**	2741	(28 Aralık 1957)
"Bir Mâhudun Mektubu"	**Milliyet**	2742	(29 Aralık 1957)
"Çok Sakat Bir Düşünce"	**Milliyet**	2743	(30 Aralık 1957)
''Sultan Ahmet Mitingi''	**Milliyet**	2744	(31 Aralık 1957)
"Yaşamak San'atı Üzerine"	**Milliyet**	2745	(1 Ocak 1958)
"Eski Bir Yılbaşı Gecesi"	**Milliyet**	2746	(2 Ocak 1958)
"Gürkan, Mevlâna ve Türkçe"	**Milliyet**	2747	(3 Ocak 1958)
"Hekimlik Dilindeki Hatalı Terimler"	**Milliyet**	2748	(4 Ocak 1958)
"Şans Mı Tesadüf Mü ?"	**Milliyet**	2749	(5 Ocak 1958)
''Mister Brown'a ve Dünya'ya Anlatmalıyız Ki''	**Milliyet**	2750	(6 Ocak 1958)
"İlmî Terimler ve Halk Dili"	**Milliyet**	2751	(7 Ocak 1958)
"Eski Bir Dostla Dertleşme "	**Milliyet**	2752	(8 Ocak 1958)
"Bir Kızıl Propagandanın Kuklaları"	**Milliyet**	2753	(9 Ocak 1958)
"Yapılacak Şey"	**Milliyet**	2754	(10 Ocak 1958)
"Müslümanlıkta İctihad Kapısı"	**Milliyet**	2755	(11 Ocak 1958)
"Hırsızlık ve Kuran-ı Kerim"	**Milliyet**	2756	(12 Ocak 1958)
''Dilimizde Gecekondular''	**Milliyet**	2757	(13 Ocak 1958)
"Bir Dilin Benliği"	**Milliyet**	2758	(14 Ocak 1958)
"Üniversitelerimizin Hâli"	**Milliyet**	2759	(15 Ocak 1958)
"Bir Rüya Daha Gördüm"	**Milliyet**	2760	(16 Ocak 1958)
''Bir Hakikat ve Bir Politika''	**Milliyet**	2761	(17 Ocak 1958)
"Mustafa Şekip Tunç''	**Milliyet**	2762	(18 Ocak 1958)
"Alev Saçağı Sarıyor"	**Milliyet**	2763	(19 Ocak 1958)
"Herkül Bekleyen Davalar"	**Milliyet**	2764	(20 Ocak 1958)
"Çanakkale Abidesine Yardım Mevzuunda Bazı Düşünceler "	**Milliyet**	2765	(21 Ocak 1958)
"En Büyük Sağlık Dâvalarımızdan Biri, Belki Birincisi''	**Milliyet**	2766	(22 Ocak 1958)
"Onlar Olmasaydı"	**Milliyet**	2767	(23 Ocak 1958)
''"Reform'' Ne Demektir ?''	**Milliyet**	2768	(24 Ocak 1958)

"Dünya'nın Sonu Mu ?"	**Milliyet**	2769	(25 Ocak 1958)
"Abdesthane Edebiyatı"	**Milliyet**	2770	(26 Ocak 1958)
"İki Mektup ve Bir Soru "	**Milliyet**	2771	(27 Ocak 1958)
"Sesli ve Sessiz Bombalar"	**Milliyet**	2772	(28 Ocak 1958)
"Kıbrıs Faciası"	**Milliyet**	2773	(29 Ocak 1958)
"İngiltere'yi De Türkiye'yi De İyi Tanımak Lazımdır "	**Milliyet**	2774	(30 Ocak 1958)
"Yalnız Diplomatça Değil, Kahramanca "	**Milliyet**	2776	(1 Şubat 1958)
"Kıbrıs ve Türk Gençliği"	**Milliyet**	2778	(3 Şubat 1958)
"İngiliz Gazeteleri ve Kıbrıs"	**Milliyet**	2779	(4 Şubat 1958)
"At Kanununda Kemiyet ve Keyfiyet"	**Milliyet**	2780	(5 Şubat 1958)
"Orta Kapının Arkasındaki Hayalet"	**Milliyet**	2781	(6 Şubat 1958)
"Kubalı Hadisesi"	**Milliyet**	2782	(7 Şubat 1958)
"Kubalı'dan Bir Rica"	**Milliyet**	2783	(8 Şubat 1958)
"Profesör Hayranlığı"	**Milliyet**	2784	(9 Şubat 1958)
"İlim ve Devlet "	**Milliyet**	2785	(10 Şubat 1958)
"Üç Telefon Üzerine "	**Milliyet**	2786	(11 Şubat 1958)
"Nankörlük İttifakı Mı ?"	**Milliyet**	2787	(12 Şubat 1958)
"Kıbrıs Onlara Benzemez"	**Milliyet**	2788	(13 Şubat 1958)
"Ahmed Ağaoğlu'nun İki Hikâyesi"	**Milliyet**	2789	(14 Şubat 1958)
"Ahlak Buhranının Yuvaları"	**Milliyet**	2790	(15 Şubat 1958)
"Eski Kocakarılarımız"	**Milliyet**	2791	(16 Şubat 1958)
"Bu Avâreliğin Sonu Ne Olacak?"	**Milliyet**	2792	(17 Şubat 1958)
"Radyolarımızda Şikayetler"	**Milliyet**	2793	(18 Şubat 1958)
"Bir Teklif Üzerine"	**Milliyet**	2794	(19 Şubat 1958)
"Yeni Musiki Nesilleri"	**Milliyet**	2795	(20 Şubat 1958)
"Sayın Maarif Vekilimize"	**Milliyet**	2796	(21 Şubat 1958)
"Bu Millet Bir Kuru Kalabalık Değildir"	**Milliyet**	2797	(22 Şubat 1958)
"Kocakarı İlaçları"	**Milliyet**	2798	(23 Şubat 1958)
"Dünkü Londra Mitingi"	**Milliyet**	2799	(24 Şubat 1958)
"İstanbul'un İmarında Belediye'nin Garip Bir Unutkanlığı"	**Milliyet**	2800	(25 Şubat 1958)
"Meclisimizin Hali"	**Milliyet**	2801	(26 Şubat 1958)
"Abide-i Şûheda"	**Milliyet**	2802	(27 Şubat 1958)
"Çocuk Suçları ve Müstehcen Edebiyat"	**Milliyet**	2803	(28 Şubat 1958)
"Gençlik ve Millî Kültür"	**Milliyet**	2804	(1 Mart 1958)
"İğrenç Neşriyat"	**Milliyet**	2805	(2 Mart 1958)
"Eski Yeninin Temelidir "	**Milliyet**	2806	(3 Mart 1958)
"Yüreğim, Parçalandı Utandım ve Korkuyorum "	**Milliyet**	2807	(4 Mart 1958)
"Facianın Mesulleri"	**Milliyet**	2808	(5 Mart 1958)
"İstabul'un Dünkü ve Bügünkü Batakhaneleri"	**Milliyet**	2809	(6 Mart 1958)
"Hakikatlerin Hakikati"	**Milliyet**	2810	(7 Mart 1958)
"Ben Denizcilik Bankası Olsaydım"	**Milliyet**	2811	(8 Mart 1958)
"Mevlid Münakaşası"	**Milliyet**	2812	(9 Mart 1958)
"Vanî Mehmet Efendi ve Ötekiler... "	**Milliyet**	2813	(10 Mart 1958)
""Devrim Yobazı" Ne Demek ?"	**Milliyet**	2814	(11 Mart 1958)
"Her Medenî Memleket Gibi"	**Milliyet**	2815	(12 Mart 1958)
"Bir İmdat Çığlığı"	**Milliyet**	2816	(13 Mart 1958)

"Zavallı Türkçe Zavallı Gençlik"	**Milliyet**	2817	(14 Mart 1958)
"Yeni Bir Vergi mi?"	**Milliyet**	2818	(15 Mart 1958)
"Bir Ayı ve Bir İnek"	**Milliyet**	2819	(16 Mart 1958)
"Bir Enstitünün Mahsulleri"	**Milliyet**	2820	(17 Mart 1958)
"Gençliği O Kadar Hor Görmeyelim"	**Milliyet**	2821	(18 Mart 1958)
"Kulaktan Dolma Kültür"	**Milliyet**	2822	(19 Mart 1958)
"Bu Ne Hal, Bu Ne Hal!"	**Milliyet**	2823	(20 Mart 1958)
"Mevlid Suistimali Mi?"	**Milliyet**	2824	(21 Mart 1958)
"Anlayamadığımız Bir İzah Tarzı"	**Milliyet**	2825	(22 Mart 1958)
"Hatır Sorma Korkusu"	**Milliyet**	2826	(23 Mart 1958)
"Mes'ele Yok"	**Milliyet**	2827	(24 Mart 1958)
"Sordu, Cevap Verdim"	**Milliyet**	2828	(25 Mart 1958)
"Kıbrıs Çıkmazı"	**Milliyet**	2830	(27 Mart 1958)
"Bir Garabetin İzahı"	**Milliyet**	2831	(28 Mart 1958)
"Adanalı Okuyucularıma"	**Milliyet**	2832	(29 Mart 1958)
"Kıbrıs, Yine Kıbrıs, Yine Kıbrıs"	**Milliyet**	2833	(30 Mart 1958)
""Kıbrıs Türktür" Ne Demek?"	**Milliyet**	2834	(31 Mart 1958)
"Dostluk ve Siyasî Coğrafya"	**Milliyet**	2835	(1 Nisan 1958)
"Dört Soruya Cevap"	**Milliyet**	2836	(2 Nisan 1958)
"İngiltere Bunadı Mı?"	**Milliyet**	2837	(3 Nisan 1958)
"Okullarda Türkçe Felaketi"	**Milliyet**	2838	(4 Nisan 1958)
"Ya Kıbrıs Ya Ölüm!"	**Milliyet**	2839	(5 Nisan 1958)
"Dilde Özleşmenin Hudutları"	**Milliyet**	2840	(6 Nisan 1958)
"Şehirlerimizin Güzelleri Üzerine"	**Milliyet**	2841	(7 Nisan 1958)
"Bir Fedakârlığın Son Günleri"	**Milliyet**	2842	(8 Nisan 1958)
"Nureddin Bey'in Konferansı"	**Milliyet**	2843	(9 Nisan 1958)
"Laiklik Nedir?"	**Milliyet**	2844	(10 Nisan 1958)
"Yeraltı Kaynaşmaşları"	**Milliyet**	2845	(11 Nisan 1958)
"Bir Rum'un Hezeyanları"	**Milliyet**	2846	(12 Nisan 1958)
"Bir Karikatür Üzerine Düşünceler"	**Milliyet**	2847	(13 Nisan 1958)
"Mevlid-i Nebevi'nin Suistimali"	**Milliyet**	2848	(14 Nisan 1958)
"Şoförlerimiz Haklıdırlar"	**Milliyet**	2849	(15 Nisan 1958)
"Deyimlerimiz ve Kaynakları"	**Milliyet**	2850	(16 Nisan 1958)
"Gerilik Rökoru"	**Milliyet**	2851	(17 Nisan 1958)
"Böyle Dinî Tören Olmaz"	**Milliyet**	2852	(18 Nisan 1958)
"İki Yüzlü Bir Kanun"	**Milliyet**	2853	(19 Nisan 1958)
"Garib Sesler Çıkaran Bir Zat"	**Milliyet**	2854	(20 Nisan 1958)
"Bayram Raporu"	**Milliyet**	2855	(23 Nisan 1958)
"Japon Mucizesi"	**Milliyet**	2856	(24 Nisan 1958)
"Edebiyatın Kolay ve Zor Tarafı"	**Milliyet**	2856	(24 Nisan 1958)
"İnkılâbın Bekçisi"	**Milliyet**	2857	(25 Nisan 1958)
"İktisadî ve Malî Termometre"	**Milliyet**	2858	(26 Nisan 1958)
"Dil Soruları ve Cevapları"	**Milliyet**	2859	(27 Nisan 1958)
"Altın Oyunu"	**Milliyet**	2860	(28 Nisan 1958)
"İhtiras Psikolojisi"	**Milliyet**	2861	(29 Nisan 1958)
"Üç Görüş"	**Milliyet**	2862	(30 Nisan 1958)

"Bir Tasarının Aksaklıkları"	**Milliyet**	2863	(1 Mayıs 1958)
"Edebiyatın Gayesi"	**Milliyet**	2863	(1 Mayıs 1958)
"Yeni Bir İstanbul İhtiyacı"	**Milliyet**	2864	(2 Mayıs 1958)
"Radyolarımızın Başıboşluğu"	**Milliyet**	2865	(3 Mayıs 1958)
"Bir Kelimenin Altındaki Mesele"	**Milliyet**	2866	(4 Mayıs 1958)
"Kıbrıs ve Times"	**Milliyet**	2867	(5 Mayıs 1958)
"Mûdi Hikâyesi"	**Milliyet**	2868	(6 Mayıs 1958)
"İngiliz Dostumuza Teşekkür ve Okuyucularımızdan Rica"	**Milliyet**	2869	(7 Mayıs 1958)
"Marika Bir Buçuk Asırdan Beri Ekilenlerin Mahsulüdür"	**Milliyet**	2870	(8 Mayıs 1958)
"Edebiyat Çevreleri"	**Milliyet**	2870	(8 Mayıs 1958)
"Yine O Tasarı"	**Milliyet**	2871	(9 Mayıs 1958)
""Forslu"nun Düşündürdükleri"	**Milliyet**	2872	(10 Mayıs 1958)
"Bir Aşk Suçlusu Delikanlıya Cevap"	**Milliyet**	2873	(11 Mayıs 1958)
"Maarifimiz ve Muhalefetimiz"	**Milliyet**	2874	(12 Mayıs 1958)
"Orada ve Burada Azınlıklar"	**Milliyet**	2875	(13 Mayıs 1958)
"Akıl mı Aşk mı?"	**Milliyet**	2876	(14 Mayıs 1958)
"1 Numaralı Türk Davası"	**Milliyet**	2877	(15 Mayıs 1958)
"Edebiyat Yapmak"	**Milliyet**	2877	(15 Mayıs 1958)
"Genç Bir Hâkimimize Cevap"	**Milliyet**	2878	(16 Mayıs 1958)
"Kıbrıs Alfabesi"	**Milliyet**	2879	(17 Mayıs 1958)
"Cezair Çıkmazı ve Fransa"	**Milliyet**	2880	(18 Mayıs 1958)
"İngiltere'ye Bakışlar "	**Milliyet**	2881	(19 Mayıs 1958)
"19 Mayıs ve Kıbrıs"	**Milliyet**	2882	(20 Mayıs 1958)
"Bir Aile Hikâyesi"	**Milliyet**	2883	(21 Mayıs 1958)
"Şiirin Mahiyeti"	**Milliyet**	2884	(22 Mayıs 1958)
"Aşksız Evlenmeler"	**Milliyet**	2884	(22 Mayıs 1958)
"Apostol'un Yeni Mektubu"	**Milliyet**	2885	(23 Mayıs 1958)
"Aşk Ahlâk ve Evlenme"	**Milliyet**	2886	(24 Mayıs 1958)
"Yine Aşk"	**Milliyet**	2887	(25 Mayıs 1958)
"Kıbrıs Çıkmazı"	**Milliyet**	2888	(26 Mayıs 1958)
"Kafamızın İçi De Böyle Geri Mi ?"	**Milliyet**	2889	(27 Mayıs 1958)
"Taklitlerden Sakınınız"	**Milliyet**	2890	(28 Mayıs 1958)
"Tükenmez Konu"	**Milliyet**	2891	(29 Mayıs 1958)
"Şiirde Acaiblik"	**Milliyet**	2891	(29 Mayıs 1958)
"Fransa'da Eşref Saat"	**Milliyet**	2892	(30 Mayıs 1958)
"Fatih'in Müsamahası"	**Milliyet**	2893	(31 Mayıs 1958)
"Yılan Hikâyesine Dönmesin"	**Milliyet**	2894	(1 Haziran 1958)
"Türkiye'nin Taksimi Projeleri"	**Milliyet**	2895	(2 Haziran 1958)
"Oltadaki Balık"	**Milliyet**	2896	(3 Haziran 1958)
"Dünya'yı Tanımayan Memleket: Amerika "	**Milliyet**	2897	(4 Haziran 1958)
"Başvekilimiz ve Ayakkabıcılarımız"	**Milliyet**	2898	(5 Haziran 1958)
"Edebiyatta Sadelik"	**Milliyet**	2898	(5 Haziran 1958)
"Ne Duruyoruz Ne Bekliyoruz ?"	**Milliyet**	2899	(6 Haziran 1958)
"Aşk ve Açlık "	**Milliyet**	2900	(7 Haziran 1958)
"Kıbrıs Gidiyor "	**Milliyet**	2901	(8 Haziran 1958)

"Dr. Osman Şevki Uludağ'a Cevabım"	**Milliyet**	2902	(9 Haziran 1958)
"B.B.C'nin İftirası"	**Milliyet**	2903	(10 Haziran 1958)
"Oğuz Han'ın Torunları"	**Milliyet**	2904	(11 Haziran 1958)
"Menfî Karar İhtimaline Göre "	**Milliyet**	2905	(12 Haziran 1958)
"Üslûp Çalışmaları 1"	**Milliyet**	2905	(12 Haziran 1958)
"Fedakârlığa Paydos"	**Milliyet**	2907	(14 Haziran 1958)
"Zam Kasırgası"	**Milliyet**	2908	(15 Haziran 1958)
"Gökte Ararken Yerde Bulmak"	**Milliyet**	2909	(16 Haziran 1958)
"Ona ve Benzerlerine Cevap"	**Milliyet**	2910	(17 Haziran 1958)
"Nato'nun Arabuluculuğu"	**Milliyet**	2911	(18 Haziran 1958)
"İhmalimizin Cezası"	**Milliyet**	2912	(19 Haziran 1958)
"Üslûp Çalışmaları 2"	**Milliyet**	2912	(19 Haziran 1958)
"Bu Ne Biçim Plan ?"	**Milliyet**	2913	(20 Haziran 1958)
"Meğer İngiliz Planı Daha Saçma İmiş ?"	**Milliyet**	2914	(21 Haziran 1958)
"Zamlar ve Tenkidler"	**Milliyet**	2915	(22 Haziran 1958)
"Sabır Devri"	**Milliyet**	2916	(23 Haziran 1958)
"Böyle Konuşmamız Lazım"	**Milliyet**	2917	(24 Haziran 1958)
"Hiç Olmazsa Bir Kitap"	**Milliyet**	2918	(25 Haziran 1958)
"Mitinglerin Bozuk Tarafları "	**Milliyet**	2919	(26 Haziran 1958)
"Üslûp Çalışmaları 3"	**Milliyet**	2919	(26 Haziran 1958)
"İnşallah Doğrudur "	**Milliyet**	2920	(27 Haziran 1958)
"Feragat Kurbanları "	**Milliyet**	2921	(28 Haziran 1958)
"Şahsi ve Milli Derdler "	**Milliyet**	2922	(2 Temmuz 1958)
"Bizden Olduklarını Söyleyenlere "	**Milliyet**	2923	(3 Temmuz 1958)
"Ölçü Anarşisi"	**Milliyet**	2923	(3 Temmuz 1958)
"Yunanistan'ın Teklifi "	**Milliyet**	2924	(4 Temmuz 1958)
"En Kestirmesi"	**Milliyet**	2925	(5 Temmuz 1958)
"Kıbrıs'ta Bir Grek Ekseriyeti Yoktur "	**Milliyet**	2926	(6 Temmuz 1958)
"Ölümünün Yıldönümünde "	**Milliyet**	2927	(7 Temmuz 1958)
"Bizden Misin, Değil Misin ?"	**Milliyet**	2928	(8 Temmuz 1958)
"Tuhaf Bir Cevap"	**Milliyet**	2929	(9 Temmuz 1958)
"Altına Ait Hatıralarım"	**Milliyet**	2930	(10 Temmuz 1958)
"Halkın Takdiri ve Tenkid"	**Milliyet**	2930	(10 Temmuz 1958)
"Ne Şeker Demokrasi"	**Milliyet**	2931	(11 Temmuz 1958)
"İstemiyoruz!"	**Milliyet**	2932	(12 Temmuz 1958)
"Bel Kemiği ve Demokrasi"	**Milliyet**	2933	(13 Temmuz 1958)
"Azınlık Okullarında Türk Kültürü"	**Milliyet**	2934	(14 Temmuz 1958)
"Irak'taki Hükümet Darbesi"	**Milliyet**	2935	(15 Temmuz 1958)
"Orta Doğu Hadiseleri Karşısında Türkiye"	**Milliyet**	2936	(16 Temmuz 1958)
"Siz Utanınız!"	**Milliyet**	2937	(17 Temmuz 1958)
"Edebiyat ve Felsefe"	**Milliyet**	2937	(17 Temmuz 1958)
"Çıkarmalar ve Manevralar "	**Milliyet**	2938	(18 Temmuz 1958)
"Üçüncü Bir Dünya Harbinin Arifesinde Miyiz?"	**Milliyet**	2939	(19 Temmuz 1958)
"İstiklal'e Layık Olmak"	**Milliyet**	2941	(21 Temmuz 1958)
"Feraset Bacının Hayretleri"	**Milliyet**	2942	(22 Temmuz 1958)
"Keşke Sinirli ve Pervasız Olsaydık"	**Milliyet**	2943	(23 Temmuz 1958)

"Bir Felaketin Eşiğinde"	**Milliyet**	2944	(24 Temmuz 1958)
"Edebiyat Mükâfatları"	**Milliyet**	2944	(24 Temmuz 1958)
"Bu Tevkifler Meseleyi Halletmez !"	**Milliyet**	2945	(25 Temmuz 1958)
"Korkular ve Ümidler "	**Milliyet**	2946	(26 Temmuz 1958)
"Alaturkalığımız"	**Milliyet**	2947	(27 Temmuz 1958)
"Sulhculuğumuzun Hudutları ve Şartları"	**Milliyet**	2948	(28 Temmuz 1958)
"Dil Tereddüdü ve İzalesi İmkânları"	**Milliyet**	2949	(29 Temmuz 1958)
"Kendimizi Bilmek "	**Milliyet**	2950	(30 Temmuz 1958)
"Kredi ve Kontrol"	**Milliyet**	2951	(31 Temmuz 1958)
"Yazı Dili ve Edebî Dil"	**Milliyet**	2951	(31 Temmuz 1958)
"Bir Mektup ve Bir Zihniyet"	**Milliyet**	2952	(1 Ağustos 1958)
"Hükümet Darbeleri"	**Milliyet**	2953	(2 Ağustos 1958)
"Bir Kelimenin Tahlili"	**Milliyet**	2954	(3 Ağustos 1958)
"Çocuk Edebiyatı"	**Milliyet**	2955	(4 Ağustos 1958)
"Gaf Yapan Kim ?"	**Milliyet**	2956	(5 Ağustos 1958)
"Bu Bir İhtisas İşidir "	**Milliyet**	2957	(6 Ağustos 1958)
"Acele, Çok Acele Etmeliyiz!"	**Milliyet**	2958	(7 Ağustos 1958)
"Romanda ve Tiyatroda İnsan Ruhu"	**Milliyet**	2958	(7 Ağustos 1958)
"Hayat Verici Bir Kitap"	**Milliyet**	2959	(8 Ağustos 1958)
"Almanya'da Bir Türk Düşmanlığı"	**Milliyet**	2960	(9 Ağustos 1958)
"Ne Olacak?"	**Milliyet**	2961	(10 Ağustos 1958)
"Osmanlıca, Türkçe, Uydurmaca"	**Milliyet**	2962	(11 Ağustos 1958)
"Sütlüceli Okuyucumuza"	**Milliyet**	2963	(12 Ağustos 1958)
"Tek Çare"	**Milliyet**	2964	(13 Ağustos 1958)
"Münevverin Sıkıntısı"	**Milliyet**	2965	(14 Ağustos 1958)
"Şehir ve Köy Edebiyatı"	**Milliyet**	2965	(14 Ağustos 1958)
"Bizdeki ve Dünyadaki Buhranlar"	**Milliyet**	2966	(15 Ağustos 1958)
"Başımızda Dolaşan Felaket"	**Milliyet**	2967	(16 Ağustos 1958)
"İngiltere'nin Yeni Planı"	**Milliyet**	2968	(17 Ağustos 1958)
"Darüşşafaka Hakkında Fena Söylentiler"	**Milliyet**	2969	(18 Ağustos 1958)
"Kıbrıs Meselesinin Mahiyeti"	**Milliyet**	2970	(19 Ağustos 1958)
"Gazeteci, Şair ve Hakikat "	**Milliyet**	2971	(20 Ağustos 1958)
"Dahiyane Değil Safiyane Tedbirler"	**Milliyet**	2972	(21 Ağustos 1958)
"Edebî Kültür Yoksulluğu"	**Milliyet**	2972	(21 Ağustos 1958)
"Öz Türkçe ve Uydurmaca "	**Milliyet**	2973	(22 Ağustos 1958)
"Ters Veya Devrik Cümle Üzerine "	**Milliyet**	2974	(23 Ağustos 1958)
"Korkunç Bir Vesika"	**Milliyet**	2975	(24 Ağustos 1958)
"Mahutlar İşbaşında"	**Milliyet**	2976	(25 Ağustos 1958)
"Felaketlerden Evvel ve Sonra"	**Milliyet**	2977	(26 Ağustos 1958)
"Orman Yangınları ve Erezyon Felaketi "	**Milliyet**	2978	(27 Ağustos 1958)
"Gizli Plan ve Aşikâr Hakikat "	**Milliyet**	2979	(28 Ağustos 1958)
"Edebiyatımızda Sistemsizlik"	**Milliyet**	2979	(28 Ağustos 1958)
"Dehşet Ki Dehşet !"	**Milliyet**	2980	(29 Ağustos 1958)
"Bursa Yangını ve Gazocakları"	**Milliyet**	2981	(30 Ağustos 1958)
"Kağıt Felaketi"	**Milliyet**	2983	(1 Eylül 1958)
"Çarşaf Meselesi"	**Milliyet**	2984	(2 Eylül 1958)

"İşte, Bunlar Böyle !"	**Milliyet**	2985	(3 Eylül 1958)
"Dehşet Ki, Dehşet Ki, Dehşet!"	**Milliyet**	2986	(4 Eylül 1958)
"Batı Cereyanlarının Bizdeki Taklitleri"	**Milliyet**	2986	(4 Eylül 1958)
"İlan Felaketi"	**Milliyet**	2987	(5 Eylül 1958)
"Sağlığımızın Mühim Bir Davası"	**Milliyet**	2988	(6 Eylül 1958)
''Cinayetler ve Sebepleri''	**Milliyet**	2989	(7 Eylül 1958)
''Eski Eserler ve Yeni Nesiller''	**Milliyet**	2990	(8 Eylül 1958)
"Yine Çarşaf"	**Milliyet**	2991	(9 Eylül 1958)
"Fasulye Piyazı ve Cadillac"	**Milliyet**	2992	(10 Eylül 1958)
"İlerilik Değil Bilgisizlik"	**Milliyet**	2993	(11 Eylül 1958)
"Edebiyatın Tadı ve Bilgisi"	**Milliyet**	2993	(11 Eylül 1958)
''Ticaretlerin En Zoru ''	**Milliyet**	2994	(12 Eylül 1958)
"Yabancı Kelime Suiistimâli"	**Milliyet**	2995	(13 Eylül 1958)
"Türkçe mi, Ermenice mi?"	**Milliyet**	2996	(14 Eylül 1958)
"Komik İftira"	**Milliyet**	2997	(15 Eylül 1958)
"Yobazlar ve Kur'an'ı Kerim "	**Milliyet**	2998	(16 Eylül 1958)
"Çarşaf ve Kur'an'ı Kerim "	**Milliyet**	2999	(17 Eylül 1958)
''Bir Kocaman Dava''	**Milliyet**	3000	(18 Eylül 1958)
"İki Zıt Görüş"	**Milliyet**	3000	(18 Eylül 1958)
"Bir İsviçre Mecmuasının Yalanları"	**Milliyet**	3001	(19 Eylül 1958)
"En Büyük Sosyal Kudret"	**Milliyet**	3002	(20 Eylül 1958)
"Bazı Arabça Kelimeler"	**Milliyet**	3003	(21 Eylül 1958)
"Bir Allahsıza Cevap"	**Milliyet**	3004	(22 Eylül 1958)
"Kavgalı Kelimeler"	**Milliyet**	3005	(23 Eylül 1958)
"İnsanları İnsanlaştırmak Yolunda"	**Milliyet**	3007	(25 Eylül 1958)
''Tarihsiz ve Talihsiz Edebiyat''	**Milliyet**	3007	(25 Eylül 1958)
"Allahsız Okuyucunun İkinci Mektubu"	**Milliyet**	3008	(26 Eylül 1958)
"Üç Hakikat"	**Milliyet**	3009	(27 Eylül 1958)
"Demir Perde Nükteleri"	**Milliyet**	3010	(28 Eylül 1958)
"Müsbet İlim Ve Din"	**Milliyet**	3011	(29 Eylül 1958)
"Gökay'ın Mektubu"	**Milliyet**	3012	(30 Eylül 1958)
"Fransa'nın Yeni Anayasası"	**Milliyet**	3013	(1 Ekim 1958)
"Doğu-Batı Birleşiği"	**Milliyet**	3014	(2 Ekim 1958)
''Sanatta Tarihilik ve Ebedilik''	**Milliyet**	3014	(2 Ekim 1958)
"Kıbrıs'ta Yeni Safha"	**Milliyet**	3015	(3 Ekim 1958)
"Eski Hamaratlığımız Nerede? "	**Milliyet**	3016	(4 Ekim 1958)
"Güzel-Çirkin Savaşı"	**Milliyet**	3017	(5 Ekim 1958)
"Bir Gençlik Anketi"	**Milliyet**	3018	(6 Ekim 1958)
"Arabça Kur'an ve Latin Harfleri"	**Milliyet**	3019	(7 Ekim 1958)
"İlahiyat Enstitüsü ve Fethiye Okulu"	**Milliyet**	3020	(8 Ekim 1958)
"Roman Tekniği"	**Milliyet**	3021	(9 Ekim 1958)
"Dinimizde Resim ve Heykel Yasak Mı?"	**Milliyet**	3022	(10 Ekim 1958)
''Ruh Yoluyla Tedavi ''	**Milliyet**	3023	(11 Ekim 1958)
"Millî Sanayi Sergisi "	**Milliyet**	3024	(12 Ekim 1958)
"Muhalefet Birliği"	**Milliyet**	3025	(13 Ekim 1958)
"Bir İnkâr Faciası"	**Milliyet**	3026	(14 Ekim 1958)

"Transkripsiyon Alfabesi Nedir?"	**Milliyet**	3027	(15 Ekim 1958)
"Vatan Cephesi "	**Milliyet**	3028	(16 Ekim 1958)
"Tenkidçi Beklerken"	**Milliyet**	3028	(16 Ekim 1958)
"Pakistan Misali"	**Milliyet**	3029	(17 Ekim 1958)
"Rejim ve Kültür"	**Milliyet**	3030	(18 Ekim 1958)
"Hüseyin Câhit Yalçın"	**Milliyet**	3031	(19 Ekim 1958)
"Aman Dikkat!"	**Milliyet**	3032	(20 Ekim 1958)
"İki Yüzlü Bayrak "	**Milliyet**	3033	(21 Ekim 1958)
"Târık Us'un Türk Milletine Hediyesi"	**Milliyet**	3034	(22 Ekim 1958)
"Bir Canavarlığın Yıldönümü"	**Milliyet**	3035	(23 Ekim 1958)
"İrtica Mı, İftira Mı ?"	**Milliyet**	3036	(24 Ekim 1958)
"Biz Yalancılar!"	**Milliyet**	3037	(25 Ekim 1958)
"Tıp İlmine Dair!"	**Milliyet**	3038	(26 Ekim 1958)
"Var Mı, Yok Mu ?"	**Milliyet**	3039	(27 Ekim 1958)
"Selanik'ten Gelen Sesler"	**Milliyet**	3040	(28 Ekim 1958)
"Nureddin Artam"	**Milliyet**	3041	(29 Ekim 1958)
"Bizim Cumhuriyet "	**Milliyet**	3042	(30 Ekim 1958)
"Divân Edebiyatının Şekilciliği"	**Milliyet**	3042	(30 Ekim 1958)
"Atatürk'ün Milliyetçiliği ve Tarih Görüşü"	**Milliyet**	3043	(31 Ekim 1958)
"Bir Profesörümüze Cevap"	**Milliyet**	3044	(1 Kasım 1958)
"Yahya Kemâl"	**Milliyet**	3045	(2 Kasım 1958)
"Bir Hanımefendiye Cevap"	**Milliyet**	3046	(3 Kasım 1958)
"Yahya Kemâl ve Rumeli Hisarı"	**Milliyet**	3047	(4 Kasım 1958)
"Pasternak Hadisesi"	**Milliyet**	3048	(5 Kasım 1958)
"Millî Sanayi Sergisi Kapanırken"	**Milliyet**	3049	(6 Kasım 1958)
"Birkaç Okuyucumuza Cevaplarım"	**Milliyet**	3050	(7 Kasım 1958)
"Benim Davetim "	**Milliyet**	3051	(8 Kasım 1958)
"Aka Gündüz"	**Milliyet**	3052	(9 Kasım 1958)
"Yirmi Sene Sonra"	**Milliyet**	3053	(10 Kasım 1958)
"Meselelerin Meselesi"	**Milliyet**	3054	(11 Kasım 1958)
"Millî Tarih Görüşümüz ve Türk Tarih Kurumu "	**Milliyet**	3055	(12 Kasım 1958)
""Gâvur" Sözü Üzerine "	**Milliyet**	3056	(13 Kasım 1958)
"Bir Hakikat ve Memleket Sevgisi"	**Milliyet**	3057	(14 Kasım 1958)
""Cadı Kazanı""	**Milliyet**	3058	(15 Kasım 1958)
"Uzun Ömrün Sırları"	**Milliyet**	3059	(16 Kasım 1958)
"Tiyatro, Tiyatromuz ve Dünya"	**Milliyet**	3060	(17 Kasım 1958)
"Milletlerarası Basın Enstitüsünün Başvekilimize Mektubu"	**Milliyet**	3061	(18 Kasım 1958)
"Atatürk Üniversitesi ve Üniversitelerimiz"	**Milliyet**	3062	(19 Kasım 1958)
"Ticaret Vekili Sayın Hayrettin Erkmen'e"	**Milliyet**	3063	(20 Kasım 1958)
"Ümid Edelim"	**Milliyet**	3064	(21 Kasım 1958)
"Mahud Mektup Hakkında"	**Milliyet**	3065	(22 Kasım 1958)
"Depeizm Veya Manevî Kalkınma"	**Milliyet**	3066	(23 Kasım 1958)
"Sabit Gelirlilerin Ehemmiyeti"	**Milliyet**	3067	(24 Kasım 1958)
"Kübik Ekonomi "	**Milliyet**	3068	(25 Kasım 1958)
"Batıda Edebiyat Çığırları"	**Milliyet**	3068	(25 Kasım 1958)
"Küllü Şey'in Yerciü İlâ Aslıhi"	**Milliyet**	3069	(26 Kasım 1958)

"Siyasî Devlet-İktisadî Devlet"	**Milliyet**	3070	(27 Kasım 1958)
"İki Sahne Karşısında"	**Milliyet**	3071	(28 Kasım 1958)
"Heyecansız Konuşalım"	**Milliyet**	3072	(29 Kasım 1958)
"Devridaim Şakası"	**Milliyet**	3073	(30 Kasım 1958)
"Zile, Burdur ve Ötekiler…"	**Milliyet**	3075	(2 Aralık 1958)
"Dil Şuursuzluğu"	**Milliyet**	3076	(3 Aralık 1958)
"Hakka Doğru"	**Milliyet**	3077	(4 Aralık 1958)
"Beklenen Karar"	**Milliyet**	3078	(5 Aralık 1958)
""Oda" Tiyatrosunda"	**Milliyet**	3079	(6 Aralık 1958)
"Kıbrıs Çıkmazı"	**Milliyet**	3080	(7 Aralık 1958)
"Bir Harf ve Bir Mesele"	**Milliyet**	3081	(8 Aralık 1958)
"Bir Annenin Haykırışı"	**Milliyet**	3082	(9 Aralık 1958)
"Klasizm"	**Milliyet**	3082	(9 Aralık 1958)
"İnanmak Zor"	**Milliyet**	3083	(10 Aralık 1958)
"Meselenin İçinde Meseleler"	**Milliyet**	3084	(11 Aralık 1958)
"Vatan Kaçakları"	**Milliyet**	3085	(12 Aralık 1958)
"Yine İnanamıyorum"	**Milliyet**	3086	(13 Aralık 1958)
"Bizim Sosyetikler"	**Milliyet**	3087	(14 Aralık 1958)
"Bir Cemiyetin Mektubu"	**Milliyet**	3088	(15 Aralık 1958)
"Namuslu Kim?"	**Milliyet**	3089	(16 Aralık 1958)
"Bir Hadisenin Safhaları"	**Milliyet**	3090	(17 Aralık 1958)
"Türkçe'miz"	**Milliyet**	3091	(18 Aralık 1958)
"Dil ve Başarı"	**Milliyet**	3092	(19 Aralık 1958)
"İlk Sersemlik Günleri"	**Milliyet**	3093	(20 Aralık 1958)
"Tersine Dönen Şemsiye"	**Milliyet**	3095	(22 Aralık 1958)
"Kıbrıs'ımızdan Uzaklaşıyor Muyuz?"	**Milliyet**	3096	(23 Aralık 1958)
"Romantizm"	**Milliyet**	3096	(23 Aralık 1958)
"Hürriyet Ölçüsü"	**Milliyet**	3097	(24 Aralık 1958)
"İki Peygamberin Doğum Günleri"	**Milliyet**	3098	(25 Aralık 1958)
"Garip Bir Tebliğ"	**Milliyet**	3099	(26 Aralık 1958)
"Dilimizin Fakirliği"	**Milliyet**	3100	(27 Aralık 1958)
"Yeşil Yıldıza Doğru"	**Milliyet**	3101	(28 Aralık 1958)
"Millî Korunma"	**Milliyet**	3102	(29 Aralık 1958)
"Bir Yazara Öğütler"	**Milliyet**	3103	(30 Aralık 1958)
"Mânâsız Bir Yıl Geçti"	**Milliyet**	3104	(31 Aralık 1958)
"Hoş Geldin, 59!"	**Milliyet**	3105	(1 Ocak 1959)
"Yeşil Yıldız Propagandası"	**Milliyet**	3106	(2 Ocak 1959)
"Kıbrıs'ın İstiklali"	**Milliyet**	3107	(3 Ocak 1959)
"Yahya Kemal'in Bir Beyti"	**Milliyet**	3108	(4 Ocak 1959)
"Müslümanlıkta Reform"	**Milliyet**	3109	(5 Ocak 1959)
"Tekerlemeler"	**Milliyet**	3110	(6 Ocak 1959)
"Naturalizm"	**Milliyet**	3110	(6 Ocak 1959)
""Saman Yolu""	**Milliyet**	3111	(7 Ocak 1959)
"Felaketten Sonra"	**Milliyet**	3112	(8 Ocak 1959)
"Müslümanlığın İlerilik Vasfı "	**Milliyet**	3113	(9 Ocak 1959)
"Bir Habisin Akibeti"	**Milliyet**	3114	(10 Ocak 1959)

"Ölülerin Arkasında"	**Milliyet**	3115	(11 Ocak 1959)
"İlerilik ve Gençlik"	**Milliyet**	3117	(13 Ocak 1959)
"Bizde Sosyalizm"	**Milliyet**	3118	(14 Ocak 1959)
"Kahrolası Lodos!"	**Milliyet**	3119	(15 Ocak 1959)
"Batı ve Doğu Diktatörleri"	**Milliyet**	3120	(16 Ocak 1959)
"Sosyal Adalete Dair"	**Milliyet**	3121	(17 Ocak 1959)
"Lodos Belası"	**Milliyet**	3122	(18 Ocak 1959)
"Bir Zam Daha!"	**Milliyet**	3123	(19 Ocak 1959)
"İki Mecmua Arasında"	**Milliyet**	3124	(20 Ocak 1959)
"Sembolizm"	**Milliyet**	3124	(20 Ocak 1959)
"Garip Bir Madde "	**Milliyet**	3125	(21 Ocak 1959)
"Yabancı Dil ve Millî Kültür"	**Milliyet**	3126	(22 Ocak 1959)
"Halk Efkârının Gözü"	**Milliyet**	3127	(23 Ocak 1959)
"Hırpâni Akını"	**Milliyet**	3128	(24 Ocak 1959)
"Harika Çocuk Modası"	**Milliyet**	3129	(25 Ocak 1959)
"Allah Saklamaz"	**Milliyet**	3130	(26 Ocak 1959)
"İki Türlü Kaza"	**Milliyet**	3131	(27 Ocak 1959)
"Bir Sosyalist Partinin Program Tasarısı"	**Milliyet**	3132	(28 Ocak 1959)
"Boşuna Çırpınıyor"	**Milliyet**	3133	(29 Ocak 1959)
"Atatürk ve Davamız"	**Milliyet**	3134	(30 Ocak 1959)
"Dönenler ve Ayak Direyenler"	**Milliyet**	3135	(31 Ocak 1959)
"Çek Hikâyesi"	**Milliyet**	3136	(1 Şubat 1959)
"Yeni Vecizeler"	**Milliyet**	3138	(3 Şubat 1959)
"Fütürizm"	**Milliyet**	3138	(3 Şubat 1959)
"Atatürk'ün Hatırasına Üniversite Gençliğinin Büyük Armağanı"	**Milliyet**	3139	(4 Şubat 1959)
"Türkiye'de De Var mı?"	**Milliyet**	3140	(5 Şubat 1959)
"Bermutad, Lakayıt"	**Milliyet**	3141	(6 Şubat 1959)
"Türk Müyüz, Osmanlı Mı?"	**Milliyet**	3142	(7 Şubat 1959)
"Yüzde Yüzcülük İlleti"	**Milliyet**	3143	(8 Şubat 1959)
"Yeni Türkçemizde Sevdiğim ve Sevmediğim Bazı Kelimeler"	**Milliyet**	3144	(9 Şubat 1959)
"84 Yaşındaki Okuyucumuza"	**Milliyet**	3145	(10 Şubat 1959)
"Kıbrıs Cumhuriyeti"	**Milliyet**	3146	(11 Şubat 1959)
"Bir Yanlış Kelime Daha"	**Milliyet**	3147	(12 Şubat 1959)
"Sakin Olalım!"	**Milliyet**	3148	(13 Şubat 1959)
"Nakaryos Mu?"	**Milliyet**	3149	(14 Şubat 1959)
"Gerçek ve Sağlam Dostluk Mu?"	**Milliyet**	3150	(15 Şubat 1959)
"Türk Jandarması"	**Milliyet**	3151	(16 Şubat 1959)
"Hüzün ve İman "	**Milliyet**	3152	(17 Şubat 1959)
"Dadaizm"	**Milliyet**	3152	(17 Şubat 1959)
"Faciaların Faciası"	**Milliyet**	3154	(19 Şubat 1959)
"Memleket Şiirleri Antolojisi"	**Milliyet**	3155	(20 Şubat 1959)
"Kahır Yüzünden Lutuf"	**Milliyet**	3156	(21 Şubat 1959)
"Kıbrıs Nümayişi Üzerine"	**Milliyet**	3157	(22 Şubat 1959)
"Niçin Israr Ettiler?"	**Milliyet**	3158	(23 Şubat 1959)
"Yine Dil"	**Milliyet**	3159	(24 Şubat 1959)

"Anlaşmaya İlk Bakış "	**Milliyet**	3160	(25 Şubat 1959)
"Anlaşmanın Zayıf Tarafları"	**Milliyet**	3161	(26 Şubat 1959)
"Bir Alman Gazetesinin Sapıtması"	**Milliyet**	3162	(27 Şubat 1959)
"Hüseyin Siyret Merhum"	**Milliyet**	3163	(28 Şubat 1959)
"Yahya Kemâl'e Veda"	**Milliyet**	3164	(1 Mart 1959)
"Bu Mektubu Anlamadım "	**Milliyet**	3165	(2 Mart 1959)
"Sürrealizm"	**Milliyet**	3166	(3 Mart 1959)
"Gördüğüm Rüya "	**Milliyet**	3167	(4 Mart 1959)
"Soysuz Türkçe"	**Milliyet**	3168	(5 Mart 1959)
"Anlaşma ve C.H.P."	**Milliyet**	3169	(6 Mart 1959)
"Hayırlı Anlaşma Buna Derler"	**Milliyet**	3170	(7 Mart 1959)
"Hoş Görünüz!"	**Milliyet**	3171	(8 Mart 1959)
"İstanbul İmdat İstiyor!"	**Milliyet**	3172	(9 Mart 1959)
"Okullarda Türkçe Anarşisi"	**Milliyet**	3173	(10 Mart 1959)
"Şimdi Anladım"	**Milliyet**	3174	(11 Mart 1959)
"Ramazan Gufran Ayıdır Fakat…"	**Milliyet**	3175	(12 Mart 1959)
"Dil Soruları"	**Milliyet**	3176	(13 Mart 1959)
"Kitapsızlar"	**Milliyet**	3177	(14 Mart 1959)
"Tereddüt Komedileri"	**Milliyet**	3178	(15 Mart 1959)
"Faik Ahmet Barutçu"	**Milliyet**	3179	(16 Mart 1959)
"Ayırmak Zorluğu"	**Milliyet**	3180	(17 Mart 1959)
''Egzistansiyalizm''	**Milliyet**	3180	(17 Mart 1959)
''Sabit Gelirlilere Meded''	**Milliyet**	3181	(18 Mart 1959)

TERCÜMAN GAZETESİ (29 MART 1959 – 29 NİSAN 1960)

"Yolumuza Bir Bakış"	**Tercüman**	1368	(29 Mart 1959)
"Doğu-Batı İkiliği"	**Tercüman**	1368	(29 Mart 1959)
"Tezatlarımız ve İfratlarımız"	**Tercüman**	1369	(30 Mart 1959)
"31 Mart İhtilâl Hareketi"	**Tercüman**	1370	(31 Mart 1959)
"İkilikler Curcunası"	**Tercüman**	1370	(31 Mart 1959)
''C.H.P. ve Dinsizlik''	**Tercüman**	1371	(1 Nisan 1959)
"Ruh Sağlığı"	**Tercüman**	1372	(2 Nisan 1959)
"Dil Münakaşaları''	**Tercüman**	1373	(3 Nisan 1959)
"İstanbul ve Paris"	**Tercüman**	1374	(4 Nisan 1959)
"Manevi Değerler Meselesi"	**Tercüman**	1374	(4 Nisan 1959)
"Herkes İçin Refah"	**Tercüman**	1375	(5 Nisan 1959)
"Nato'nun 10 Yılı"	**Tercüman**	1376	(6 Nisan 1959)
"Atatürk'ün Ruh Sırları"	**Tercüman**	1376	(6 Nisan 1959)
''Cemil Sait Barlas Solcudur''	**Tercüman**	1377	(7 Nisan 1959)
"Tekzip Mi?, İtiraf Mı?"	**Tercüman**	1378	(8 Nisan 1959)
''Bayram ve Laiklik''	**Tercüman**	1379	(9 Nisan 1959)
"Üç Noktanın Manası"	**Tercüman**	1379	(9 Nisan 1959)
"Avrupalılık Meselesi"	**Tercüman**	1380	(12 Nisan 1959)
"Çarşafa Dair Sorular"	**Tercüman**	1380	(12 Nisan 1959)
''Irak Hadiseleri''	**Tercüman**	1381	(13 Nisan 1959)

"Münferit Vakalar mı, Kitle Hareketi mi?"	**Tercüman**	1382	(14 Nisan 1959)
"İspatsız İddialar"	**Tercüman**	1383	(15 Nisan 1959)
"Ortaçağ ve Rönesans"	**Tercüman**	1384	(16 Nisan 1959)
"Bu Şehir, Bu Memleket ve Bu Makine"	**Tercüman**	1385	(17 Nisan 1959)
"Belediye Reisimizden Bir Rica"	**Tercüman**	1386	(18 Nisan 1959)
"Konuşma Ölçüsü"	**Tercüman**	1387	(19 Nisan 1959)
"Sigara Üzerine Düşünceler"	**Tercüman**	1388	(20 Nisan 1959)
"İrtica ve Komünizm"	**Tercüman**	1388	(20 Nisan 1959)
"Garabetler Zinciri"	**Tercüman**	1389	(21 Nisan 1959)
"Avrupa Konseyi'nde Muhalefet"	**Tercüman**	1390	(22 Nisan 1959)
"İspanya ve Türkiye"	**Tercüman**	1391	(23 Nisan 1959)
"Okuyucularımıza Teşekkür"	**Tercüman**	1391	(23 Nisan 1959)
"Bu Ne Biçim Hukuk Dili"	**Tercüman**	1392	(24 Nisan 1959)
"İhtisas Kaçakları"	**Tercüman**	1393	(25 Nisan 1959)
"Endonezya ve Türkiye"	**Tercüman**	1394	(26 Nisan 1959)
"12 Yaşındaki Kız Çocuğu ve Kasap Çırağı"	**Tercüman**	1394	(26 Nisan 1959)
"Bir Ortadoğulu'nun Düşünceleri"	**Tercüman**	1395	(27 Nisan 1959)
"Neredesin, Gökay!"	**Tercüman**	1396	(28 Nisan 1959)
"Başıboş Mefhumlar Anarşisi"	**Tercüman**	1397	(29 Nisan 1959)
"Doç. Sungur Bey'in Yalanlaması"	**Tercüman**	1398	(30 Nisan 1959)
"Bir Doçentin Tekzibi Üzerine"	**Tercüman**	1399	(1 Mayıs 1959)
"Lüzumsuz Bir Bayram"	**Tercüman**	1400	(2 Mayıs 1959)
"Uşak Hadiseleri"	**Tercüman**	1401	(3 Mayıs 1959)
"Yabancı Kelimeler ve Devlet"	**Tercüman**	1402	(4 Mayıs 1959)
"Geçirdiğimiz Rejim Buhranı"	**Tercüman**	1403	(5 Mayıs 1959)
"Machiavelli'yi Hatırladım"	**Tercüman**	1404	(6 Mayıs 1959)
"Bugünkü Buhranın Kökleri"	**Tercüman**	1405	(7 Mayıs 1959)
"Kim Haklı, Kim Haksız?"	**Tercüman**	1406	(8 Mayıs 1959)
"Doç. Sungur Bey'in Yalanlaması"	**Tercüman**	1406	(8 Mayıs 1959)
"Bir Kelimenin Açığa Vurduğu Meseleler"	**Tercüman**	1407	(9 Mayıs 1959)
"Şiddet Tedbirlerinin Ölçüsü"	**Tercüman**	1408	(10 Mayıs 1959)
"Spora Dâir Münakaşalar"	**Tercüman**	1409	(12 Mayıs 1959)
"Birkaç Okuyucumuza Cevap"	**Tercüman**	1410	(13 Mayıs 1959)
"Böyle Gitmez De Nasıl Gider?..."	**Tercüman**	1411	(14 Mayıs 1959)
"Meclisimizin Hali"	**Tercüman**	1412	(15 Mayıs 1959)
""Hürriyet" Korosu"	**Tercüman**	1412	(15 Mayıs 1959)
"Büyük Gazeteler Niçin Muhalefet Yapmazlar?"	**Tercüman**	1413	(16 Mayıs 1959)
"Milli Varlığımızın Nöbetçisi Gençlik"	**Tercüman**	1414	(17 Mayıs 1959)
"Dilde Gerçek Tasfiye"	**Tercüman**	1415	(18 Mayıs 1959)
"İlmi Manasiyle İrtica ve İrtica Dedikodusu"	**Tercüman**	1416	(19 Mayıs 1959)
"Kahraman ve Politikacı İnönü"	**Tercüman**	1417	(20 Mayıs 1959)
"Niçin Dava Etmem?"	**Tercüman**	1418	(21 Mayıs 1959)
""Demokrasiye İnanıyor Musunuz?""	**Tercüman**	1419	(22 Mayıs 1959)
"İktidarda ve Muhalefette Şiddet"	**Tercüman**	1420	(23 Mayıs 1959)
"İngiliz Hâkimleri ve İngiliz Gelenekçiliği"	**Tercüman**	1420	(23 Mayıs 1959)
"Bir Amerikan Romanı Vesilesiyle"	**Tercüman**	1421	(24 Mayıs 1959)

"Devlet Tiyatrosunun Başarıları"	**Tercüman**	1422	(25 Mayıs 1959)
"Ah, Bu Dizgi Yanlışlıkları"	**Tercüman**	1423	(26 Mayıs 1959)
"Garip Bir Para İnkılâbı"	**Tercüman**	1424	(27 Mayıs 1959)
"Bu Ne Kepazelik"	**Tercüman**	1425	(28 Mayıs 1959)
"Şu Hak ve Hukuk Anlayışına Bakınız"	**Tercüman**	1426	(29 Mayıs 1959)
"Fikir Değil İhtiras Kavgası"	**Tercüman**	1427	(30 Mayıs 1959)
"Millî Korunma Kanunu"	**Tercüman**	1428	(31 Mayıs 1959)
"Gençlerimizin Hayat Felsefeleri"	**Tercüman**	1428	(31 Mayıs 1959)
"Mecazi Yumruk"	**Tercüman**	1429	(1 Haziran 1959)
""Objektif" Kelimesi"	**Tercüman**	1430	(2 Haziran 1959)
"Doç. Dr. Ataay Objektifi Yalanlıyor (TEKZİP)"	**Tercüman**	1431	(3 Haziran 1959)
"Heyecan ve Durgunluk"	**Tercüman**	1432	(4 Haziran 1959)
"Oturma Odası"	**Tercüman**	1432	(4 Haziran 1959)
"Mecelle Bir Şaheserdir"	**Tercüman**	1433	(5 Haziran 1959)
"Suçlu Çocuklar"	**Tercüman**	1434	(6 Haziran 1959)
"Yine Mecelle"	**Tercüman**	1435	(7 Haziran 1959)
"Güdümlü Demokrasi"	**Tercüman**	1436	(8 Haziran 1959)
"Laikliği Ters Anlayanlar"	**Tercüman**	1437	(9 Haziran 1959)
""Hürrem Sultan""	**Tercüman**	1438	(10 Haziran 1959)
"Niçin Bir Meçhul Asker Anıtımız Yok?"	**Tercüman**	1439	(11 Haziran 1959)
"Cevap ve Tekzip Hakkı"	**Tercüman**	1440	(12 Haziran 1959)
"Küçük Sinirlenmeler"	**Tercüman**	1441	(13 Haziran 1959)
"Batının Meçhul Asker Anlayışı"	**Tercüman**	1442	(14 Haziran 1959)
"Dizgi ve Saygı Yanlışları"	**Tercüman**	1443	(15 Haziran 1959)
"Propaganda ve Tahrik"	**Tercüman**	1444	(16 Haziran 1959)
"Arap Harfleri ve İrtica"	**Tercüman**	1444	(16 Haziran 1959)
"Kurbanlık Koyunun Eti ve Ahlakı"	**Tercüman**	1445	(17 Haziran 1959)
"Şu Sıfırları Biz De Atalım"	**Tercüman**	1446	(21 Haziran 1959)
"Türk Dilinde Fransız Tesiri"	**Tercüman**	1447	(22 Haziran 1959)
"Yunanlı Dostlarımız Kıbrıs Yaramızı Deşmesinler"	**Tercüman**	1448	(23 Haziran 1959)
"Ankara'da İki Mühim Toplantı"	**Tercüman**	1449	(24 Haziran 1959)
"Yobaz Erkek ve Devrimbaz Kadın"	**Tercüman**	1449	(24 Haziran 1959)
"Alaturkalığın Son Kertesi"	**Tercüman**	1450	(25 Haziran 1959)
"Basın Davaları"	**Tercüman**	1451	(26 Haziran 1959)
"Allah Taassubu Affetmez"	**Tercüman**	1452	(27 Haziran 1959)
"Rektörlerden Beklediklerimiz"	**Tercüman**	1453	(28 Haziran 1959)
"Hayal Memleketi"	**Tercüman**	1454	(29 Haziran 1959)
"Tek Adam Memleketi"	**Tercüman**	1455	(30 Haziran 1959)
"Fezaya Giden Adam"	**Tercüman**	1457	(2 Temmuz 1959)
"Devrim ve Devrimbaz Kelimeleri"	**Tercüman**	1458	(3 Temmuz 1959)
"Pahalılık Var Mı, Yok Mu?"	**Tercüman**	1459	(4 Temmuz 1959)
"Fransız Argosundan örnekler"	**Tercüman**	1460	(5 Temmuz 1959)
"Fırsat Avcıları"	**Tercüman**	1461	(6 Temmuz 1959)
""Oyun" ve Benzerleri"	**Tercüman**	1462	(7 Temmuz 1959)
"Arap ve Latin Harfleri"	**Tercüman**	1464	(9 Temmuz 1959)
"İnsanlara Bir Bakış"	**Tercüman**	1466	(11 Temmuz 1959)

"Fransa Dönüşü"	**Tercüman**	1469	(14 Temmuz 1959)
"Ekrem Reşit Bey"	**Tercüman**	1470	(15 Temmuz 1959)
"İstanbul'dan Paris'e Bir Caravelle Uçuşu"	**Tercüman**	1471	(16 Temmuz 1959)
"Tasarruf Aleyhinde İktisadî Nazariyeler"	**Tercüman**	1472	(17 Temmuz 1959)
"Cezayir ve Kıbrıs"	**Tercüman**	1473	(18 Temmuz 1959)
"Cinayet Mevsimi"	**Tercüman**	1474	(19 Temmuz 1959)
"Cezayir ve Fransa"	**Tercüman**	1475	(20 Temmuz 1959)
"Dünya ve Türk Gazeteciliğine Bir Bakış"	**Tercüman**	1476	(21 Temmuz 1959)
"Ara Seçimlerin Tehiri"	**Tercüman**	1477	(22 Temmuz 1959)
"Musahipzâde"	**Tercüman**	1477	(22 Temmuz 1959)
"Fransız Millet Meclisinde"	**Tercüman**	1478	(23 Temmuz 1959)
"Bir Mukayesenin Verdiği Izdırap ve Düşünce"	**Tercüman**	1479	(24 Temmuz 1959)
"Simitçinin Kızı"	**Tercüman**	1480	(25 Temmuz 1959)
"Otuz Yıllık Gazeteciler"	**Tercüman**	1481	(26 Temmuz 1959)
"Hapisteki Gazeteciler"	**Tercüman**	1482	(27 Temmuz 1959)
"Dedikodu Salgını"	**Tercüman**	1483	(28 Temmuz 1959)
"Amerikalı Sarhoş Erler"	**Tercüman**	1484	(29 Temmuz 1959)
"Irak Türkleri ve Komünistler"	**Tercüman**	1484	(29 Temmuz 1959)
"Kâsım Gülek'in Mektubu Hadisesi"	**Tercüman**	1485	(30 Temmuz 1959)
"Mâhut Mektuba Dair"	**Tercüman**	1486	(31 Temmuz 1959)
"Sinirlerimizle İlgili Değerli Bir Eser"	**Tercüman**	1487	(1 Ağustos 1959)
"Bir Muhalifin Hikâyesi 1"	**Tercüman**	1488	(2 Ağustos 1959)
"Bir Muhalifin Hikâyesi 2"	**Tercüman**	1489	(3 Ağustos 1959)
"Hizipçiliğin Manâsı, Şümulü ve Tehlikeleri"	**Tercüman**	1490	(4 Ağustos 1959)
"Sorbonne Üniversitesinde Muhtariyet ve Arap Harfleri"	**Tercüman**	1490	(4 Ağustos 1959)
"Dünya'yı Ferahlatan Bir Davet"	**Tercüman**	1491	(5 Ağustos 1959)
"Cinayetler Üzerine Düşünceler"	**Tercüman**	1491	(5 Ağustos 1959)
"Niçin Buna Tahammülün Yok"	**Tercüman**	1492	(6 Ağustos 1959)
"Eski Fransa'dan Yenisine"	**Tercüman**	1493	(7 Ağustos 1959)
""Büyük Doğu" Mecmuasındaki Yazılarımıza Dair"	**Tercüman**	1494	(8 Ağustos 1959)
"İdarî Atlatmalar Sözlüğü"	**Tercüman**	1495	(9 Ağustos 1959)
"Türk Polisinin Başarıları"	**Tercüman**	1496	(10 Ağustos 1959)
"Neden Bu Kadar Pis Olduk?"	**Tercüman**	1497	(11 Ağustos 1959)
"Osmanlıca Üzerine Değerli Bir Eser"	**Tercüman**	1498	(12 Ağustos 1959)
"Okullarda Dayak"	**Tercüman**	1498	(12 Ağustos 1959)
"Hayaletler Arasında"	**Tercüman**	1499	(13 Ağustos 1959)
"Maarifimizin Öğretmen İhtiyacı"	**Tercüman**	1500	(14 Ağustos 1959)
"Namuslu Olmak Vasfı"	**Tercüman**	1500	(14 Ağustos 1959)
"Irak ta Siyasî Durum ve Komünizm"	**Tercüman**	1501	(15 Ağustos 1959)
"İlâç Seviyesi ve İlâç Nefreti"	**Tercüman**	1502	(16 Ağustos 1959)
"İstanbul'un Pisliği ve Güzelliği"	**Tercüman**	1503	(17 Ağustos 1959)
"Köy Enstitüleri"	**Tercüman**	1504	(18 Ağustos 1959)
"Ludwig Erhardt ve Türkiye"	**Tercüman**	1505	(19 Ağustos 1959)
"Bazı Meczup Tiplerine Toplu Bir Bakış"	**Tercüman**	1505	(19 Ağustos 1959)
"8. Eğitim Kongresi'nin Kararları"	**Tercüman**	1506	(20 Ağustos 1959)

"Ölümünün Yıldönümünde Tevfik Fikret"	**Tercüman**	1507	(21 Ağustos 1959)
"Ludwig Erhardt'ın İktisadî Prensipleri"	**Tercüman**	1508	(22 Ağustos 1959)
"Okuyucularımızın Telefon Soruları"	**Tercüman**	1509	(23 Ağustos 1959)
"Müşterek Pazar ve Türkiye"	**Tercüman**	1510	(24 Ağustos 1959)
"Bey, Beyefendi, Hanım, Hanımefendi, Ağa, Efendi…"	**Tercüman**	1510	(24 Ağustos 1959)
"Batıda ve Bizde Sütun Yazarları"	**Tercüman**	1511	(25 Ağustos 1959)
"Beden ve Ruh Temizliği"	**Tercüman**	1512	(26 Ağustos 1959)
"Batı Trakça Çıbanı"	**Tercüman**	1513	(27 Ağustos 1959)
"Mektuplarınızdan Bazılarına Cevaplarım"	**Tercüman**	1513	(27 Ağustos 1959)
"Atatürk ve Tevkifat-ı Sübhaniye"	**Tercüman**	1514	(28 Ağustos 1959)
"Bu Yangınlar, Bu Yangınlar, Bu Yangınlar…"	**Tercüman**	1515	(29 Ağustos 1959)
"30 Ağustos'un Manâları"	**Tercüman**	1516	(30 Ağustos 1959)
"İstiklâl Harbi Filmi ve Bu Harbin Gerçekleri"	**Tercüman**	1516	(30 Ağustos 1959)
"Oynak Bir Surat ve Oynak Bir Akıl Babındadır"	**Tercüman**	1517	(31 Ağustos 1959)
"İmlâmızın Vahdetsizliği"	**Tercüman**	1518	(1 Eylül 1959)
"Son Günlerin Cinayetleri ve Çeşitleri"	**Tercüman**	1519	(2 Eylül 1959)
"Türkçemizin En Önemli Meselesi"	**Tercüman**	1520	(3 Eylül 1959)
"Üstünde Çok Durulması Gereken Bir Mesele"	**Tercüman**	1521	(4 Eylül 1959)
"Tarihin Sürekliliği"	**Tercüman**	1522	(5 Eylül 1959)
"Bir Filmin Etrafındaki Yalanlar ve Gerçekler"	**Tercüman**	1523	(6 Eylül 1959)
"Allah'ımıza Ait Sorulara Bir Cevap Denemesi"	**Tercüman**	1524	(7 Eylül 1959)
"Polatkan'ın Müjdesi"	**Tercüman**	1525	(8 Eylül 1959)
"Doktordan Kaçan Dostlar"	**Tercüman**	1525	(8 Eylül 1959)
"Para İstikrarı Programının Hayırlı Neticeleri"	**Tercüman**	1526	(9 Eylül 1959)
"Devletin ve Radyonun Tarafsızlığı Etrafında"	**Tercüman**	1527	(10 Eylül 1959)
"Anayasanın Tadili"	**Tercüman**	1528	(11 Eylül 1959)
"Millî Bir Felâket: Trafik Kazaları"	**Tercüman**	1528	(11 Eylül 1959)
"Meçhûl Asker ve Mehmetçik"	**Tercüman**	1529	(12 Eylül 1959)
"Müşterek Pazarın Faydaları ve Doğurduğu Endişeler"	**Tercüman**	1530	(13 Eylül 1959)
"Aman Allah'ım!, Aman Allah'ım"	**Tercüman**	1530	(13 Eylül 1959)
"François Mauriac - Françoise Sağan"	**Tercüman**	1531	(14 Eylül 1959)
"Doğru-Sapık Türkçe Savaşı"	**Tercüman**	1532	(15 Eylül 1959)
"Aya Ulaşan İlk Roket ve Diğerleri"	**Tercüman**	1533	(16 Eylül 1959)
"İtalya-Türkiye"	**Tercüman**	1534	(17 Eylül 1959)
"Dünkü Trafik Felci"	**Tercüman**	1534	(17 Eylül 1959)
"Üç Soruya Cevap"	**Tercüman**	1535	(18 Eylül 1959)
"Köleler Dünyasının Başkanı ve Hür Dünya"	**Tercüman**	1536	(19 Eylül 1959)
"Krutçev'in Teklifi"	**Tercüman**	1537	(20 Eylül 1959)
"Bizim Laik Vaizler"	**Tercüman**	1537	(20 Eylül 1959)
"Bir Fransız Başyazarı ve Bizimkiler"	**Tercüman**	1538	(21 Eylül 1959)
"İşkembeden Konuşmak"	**Tercüman**	1539	(22 Eylül 1959)
"Partiler Arası Ahengi Bozmaya Çalışmayalım"	**Tercüman**	1540	(23 Eylül 1959)
"Rûşen Eşref Onaydın"	**Tercüman**	1541	(24 Eylül 1959)
"Ay Şiir Olmaktan Çıktı Mı?"	**Tercüman**	1542	(25 Eylül 1959)
""Altı"lar, "Dokuz"lar ve "Yedi"ler"	**Tercüman**	1543	(26 Eylül 1959)

"Fransa'nın En Ciddî Gazetesi"	**Tercüman**	1544	(27 Eylül 1959)
"Yükseklerde Uçmaları Tehlikelidir"	**Tercüman**	1545	(28 Eylül 1959)
"Bir İstifadan Sonra Görünen Hakikatler"	**Tercüman**	1546	(29 Eylül 1959)
"İngiliz Seçim Sisteminin Sadeliği"	**Tercüman**	1547	(30 Eylül 1959)
"Biraz Da Yüzleri Gülse"	**Tercüman**	1548	(1 Ekim 1959)
"Batı Medeniyeti Yaşayacak mı?"	**Tercüman**	1549	(2 Ekim 1959)
"Kocakarı İlaçları, Mucizeli Şifalar, Hekimlik"	**Tercüman**	1550	(3 Ekim 1959)
"Soğuk Dalga ve Soğuk Algınlıkları"	**Tercüman**	1551	(4 Ekim 1959)
"Mücerret Resim ve Bir Sergi"	**Tercüman**	1552	(5 Ekim 1959)
"Bir Yazara Cevap Vermeden Evvel"	**Tercüman**	1553	(6 Ekim 1959)
"Softa, Yobaz ve Dogmatik Kelimeleri"	**Tercüman**	1554	(7 Ekim 1959)
"Masonluğa Dair Rivayetler ve Gerçekler"	**Tercüman**	1555	(8 Ekim 1959)
"C.E.N.T.O. Konseyi"	**Tercüman**	1556	(9 Ekim 1959)
"Muhafazakârların Zaferi"	**Tercüman**	1558	(11 Ekim 1959)
"Bir Ek'in Dostları ve Düşmanları"	**Tercüman**	1559	(12 Ekim 1959)
"Dinsiz Ahlak Mümkün Müdür"	**Tercüman**	1560	(13 Ekim 1959)
"Yaşlanmaya Karşı Emin Silah"	**Tercüman**	1561	(14 Ekim 1959)
"Aya Seyahat ve İslâmiyet"	**Tercüman**	1562	(15 Ekim 1959)
"Kıbrıs'ta Türk Belediyeleri"	**Tercüman**	1563	(16 Ekim 1959)
"Devlet Otoritesi ve Robert Kolej"	**Tercüman**	1563	(16 Ekim 1959)
"İlimle Din Arasında Kavga Var Mı?"	**Tercüman**	1564	(17 Ekim 1959)
"Yine Mücerret Resim ve Yeni Bir Sergi"	**Tercüman**	1565	(18 Ekim 1959)
"Menderes'in Hediyesi"	**Tercüman**	1566	(19 Ekim 1959)
"Şehir Tiyatrosundaki İhtilâf"	**Tercüman**	1566	(19 Ekim 1959)
"İlahi Adalet ve Allah"	**Tercüman**	1567	(20 Ekim 1959)
"Sözde Tarafsız Gazeteler"	**Tercüman**	1568	(21 Ekim 1959)
"Millî Türk Talebe Birliği"	**Tercüman**	1569	(22 Ekim 1959)
"Çirkin ve Uydurma Bir Edat"	**Tercüman**	1570	(23 Ekim 1959)
"Şemşeddin Sâmi'nin Mezarı Kimindir?"	**Tercüman**	1571	(24 Ekim 1959)
"Gençliğin Geçirdiği Büyük Fırtına"	**Tercüman**	1572	(25 Ekim 1959)
"Sarsıntısız Cumhuriyetimiz"	**Tercüman**	1576	(29 Ekim 1959)
"Ruhta Huzur ve Sükûn"	**Tercüman**	1576	(29 Ekim 1959)
"Cumhuriyetimizin İki Türlü İzahı"	**Tercüman**	1577	(30 Ekim 1959)
"Koraltan-Yırcalı Düellosu"	**Tercüman**	1578	(31 Ekim 1959)
"Büyük Adamların Annesi Olmak Zorluğu"	**Tercüman**	1579	(1 Kasım 1959)
"Bayar'ın Nutku"	**Tercüman**	1580	(2 Kasım 1959)
"Koraltan'ın Zaferi"	**Tercüman**	1580	(2 Kasım 1959)
"Gençlere Söylemek İstediklerim"	**Tercüman**	1581	(3 Kasım 1959)
"Devlet Tiyatrosunda İki Temsil"	**Tercüman**	1582	(4 Kasım 1959)
"Sahnelerimizin Dilinde Vahdetsizlik"	**Tercüman**	1583	(5 Kasım 1959)
"Bir Eğitim Komisyonunun Raporu Üzerine"	**Tercüman**	1586	(8 Kasım 1959)
"Maarifimizin Geçirdiği Buhran"	**Tercüman**	1587	(9 Kasım 1959)
"Kahraman Atatürk'ün En Büyük Cephesi"	**Tercüman**	1588	(10 Kasım 1959)
"Bir Küfürbaza Küfürsüz Cevap"	**Tercüman**	1588	(10 Kasım 1959)
"Mısır'dan Gelen Mektup Efsanesi"	**Tercüman**	1589	(11 Kasım 1959)
"Sevimli Bir Arkadaşın Acıklı Hali"	**Tercüman**	1590	(12 Kasım 1959)

"Öğretmen Kıtlığına Çareler"	**Tercüman**	1592	(14 Kasım 1959)
"Adam Öldürmeyen Savaşlara Hazırlık"	**Tercüman**	1593	(15 Kasım 1959)
"Hrutçef Düğmeye Basacak Mı?"	**Tercüman**	1594	(16 Kasım 1959)
"Hilâfet İsteyen Adam Kimdir?"	**Tercüman**	1595	(17 Kasım 1959)
"Mâhutlar ve Atatürk"	**Tercüman**	1596	(18 Kasım 1959)
""Tahta Çanaklar""	**Tercüman**	1597	(19 Kasım 1959)
"Aziz Misafirlerimiz"	**Tercüman**	1598	(20 Kasım 1959)
"Schiller'in 200. Doğum Yıldönümü Üzerine"	**Tercüman**	1598	(20 Kasım 1959)
"İlmin Anlayamadığı Garip Hadiseler"	**Tercüman**	1599	(21 Kasım 1959)
"Zamanımızın Kasidecileri"	**Tercüman**	1600	(22 Kasım 1959)
"C.E.N.T.O., N.A.T.O. ve Benzerleri"	**Tercüman**	1601	(23 Kasım 1959)
""İmam-Hatip" Mezunlarının Acıklı Durumu"	**Tercüman**	1602	(24 Kasım 1959)
"Hiççilik Şüphe ve İman"	**Tercüman**	1603	(25 Kasım 1959)
"Regaip ve Yılbaşı Geceleri"	**Tercüman**	1604	(26 Kasım 1959)
"Orhan Veli'nin Bir Yazısı Üzerine"	**Tercüman**	1605	(27 Kasım 1959)
"Menderes ve Basın"	**Tercüman**	1606	(28 Kasım 1959)
"Anlaşılmayan Bir Cümlenin İzahı"	**Tercüman**	1606	(28 Kasım 1959)
"Türkçe Öğrenmek İsteyen Türk Gençleri"	**Tercüman**	1607	(29 Kasım 1959)
"Manevi Boşluklarımızı Nasıl Dolduracağız?"	**Tercüman**	1608	(30 Kasım 1959)
"İdarî ve Mülkî Teşkilatlarımızda İlk Adım"	**Tercüman**	1609	(1 Aralık 1959)
""Meşhur Olan Fakir Çocuklar"	**Tercüman**	1610	(2 Aralık 1959)
"Bazı Gazetelerimizin Hali"	**Tercüman**	1611	(3 Aralık 1959)
"Yabancı Memleketlerde İnhisar Maddelerimiz"	**Tercüman**	1612	(4 Aralık 1959)
""Türkiye'nin Daha Çok Yükselebilmesi İçin"	**Tercüman**	1613	(5 Aralık 1959)
"Hür Dünyanın Başkanı"	**Tercüman**	1614	(6 Aralık 1959)
"Mülkiyemizin Yüzüncü Yıldönümü"	**Tercüman**	1614	(6 Aralık 1959)
"Türkçe'de Nİsbet Ekleri Meselesi"	**Tercüman**	1615	(7 Aralık 1959)
"Yeni Maarif Vekilinden Beklediklerimiz"	**Tercüman**	1616	(8 Aralık 1959)
"Esaslı Bir Maarif Sistemine Doğru"	**Tercüman**	1617	(9 Aralık 1959)
"Adapazarı'mızda Bir Edebiyat Günü"	**Tercüman**	1618	(10 Aralık 1959)
"Ömrü Uzatmak Hakkında Yeni Bilgiler"	**Tercüman**	1619	(11 Aralık 1959)
"Türkiye'nin Kaderini İlgilendiren Eserler"	**Tercüman**	1620	(12 Aralık 1959)
"Trafik Haftası"	**Tercüman**	1621	(13 Aralık 1959)
"İstanbul Üniversitesindeki Mescit"	**Tercüman**	1622	(14 Aralık 1959)
"Üzülmek San'atı"	**Tercüman**	1623	(15 Aralık 1959)
"Ümitsizlerin Zaferine Dair"	**Tercüman**	1624	(16 Aralık 1959)
"Laik Kelimesinin Menşei ve Manası"	**Tercüman**	1625	(17 Aralık 1959)
""Nereye Gidiyoruz?" Meselesi"	**Tercüman**	1626	(18 Aralık 1959)
""Maarifimiz" Adında Bir Broşür"	**Tercüman**	1627	(19 Aralık 1959)
""Alem Yine Ol Alem…" Mi?"	**Tercüman**	1628	(20 Aralık 1959)
"İkinci Meşrutiyetin Fikir Mahsulleri"	**Tercüman**	1629	(21 Aralık 1959)
"Türkiye'de Komünizm Tehlikesi"	**Tercüman**	1630	(22 Aralık 1959)
"Bilmeden Konuşmıyalım"	**Tercüman**	1631	(23 Aralık 1959)
"Yeni İnşa Edilen Camiler ve İrtica"	**Tercüman**	1632	(24 Aralık 1959)
"Fenerbahçe-Nis Maçında Şansın Rolü"	**Tercüman**	1633	(25 Aralık 1959)
"İzzet Akçal'ı Tebrik Ederiz"	**Tercüman**	1634	(26 Aralık 1959)

"Basın Davaları ve Batı Efkârı"	**Tercüman**	1635	(27 Aralık 1959)
"Köylerden Şehirlere Akın"	**Tercüman**	1636	(28 Aralık 1959)
"Partiler Arasında Transferler"	**Tercüman**	1636	(28 Aralık 1959)
"Amerika Sendikaları ve Hrutçev"	**Tercüman**	1637	(29 Aralık 1959)
"Gençlik ve Efendilik"	**Tercüman**	1638	(30 Aralık 1959)
"Dünya'da ve Türkiye'de 1959"	**Tercüman**	1639	(31 Aralık 1959)
"İki Peygamber ve İki Medeniyet"	**Tercüman**	1640	(1 Ocak 1960)
"Otoseverler ve Kotaseverler"	**Tercüman**	1641	(2 Ocak 1960)
"İnsanları Tanrılaştırma Zihniyeti"	**Tercüman**	1642	(3 Ocak 1960)
"M. Şekip Tunç'un Son Eseri"	**Tercüman**	1643	(4 Ocak 1960)
"Akıl ve İman Arasındaki Münasebet"	**Tercüman**	1644	(5 Ocak 1960)
"Radyolarımızda Dil Yanlışları"	**Tercüman**	1645	(6 Ocak 1960)
"Albert Camus'nün Ölümü"	**Tercüman**	1646	(7 Ocak 1960)
"İki Fıkraya Bir Bakış"	**Tercüman**	1647	(8 Ocak 1960)
"Nihilizm Devrinde Miyiz?"	**Tercüman**	1648	(9 Ocak 1960)
"Din, İlim ve İlahiyat"	**Tercüman**	1649	(10 Ocak 1960)
"Menderes'in Cevabı"	**Tercüman**	1650	(11 Ocak 1960)
"İnsan Zekasının Kudreti ve Aczi"	**Tercüman**	1650	(11 Ocak 1960)
"Nesil mi, Kuşak mı?"	**Tercüman**	1651	(12 Ocak 1960)
"Sözü Ayağa Düşürmeye Çalışanlar"	**Tercüman**	1652	(13 Ocak 1960)
"İnönü'nün Bir İddiası Üzerine"	**Tercüman**	1653	(14 Ocak 1960)
"Çarpık ve Dar Manasıyle Laiklik"	**Tercüman**	1654	(15 Ocak 1960)
"Eisenhover ve Türk Ekonomisi"	**Tercüman**	1655	(16 Ocak 1960)
"Üfürükçülük ve Psikoterapi"	**Tercüman**	1656	(17 Ocak 1960)
"Ne Demek İstiyor?"	**Tercüman**	1657	(18 Ocak 1960)
"Mucizeli Şifalara Dair"	**Tercüman**	1658	(19 Ocak 1960)
"Solcu ve Komünist Terimleri"	**Tercüman**	1659	(20 Ocak 1960)
"Uçak Kazalarındaki Garip Tesadüfler"	**Tercüman**	1661	(22 Ocak 1960)
"20. Asrın En Büyük İnkılabı"	**Tercüman**	1662	(23 Ocak 1960)
"Tabiat Çıldırdı mı?"	**Tercüman**	1663	(24 Ocak 1960)
"Diyalog Mu, Monolog Mu?"	**Tercüman**	1664	(25 Ocak 1960)
"Bizdeki Sosyalist Partisi"	**Tercüman**	1664	(25 Ocak 1960)
"Muarızların Seviyesi"	**Tercüman**	1665	(26 Ocak 1960)
"Eski ve Yeni Hekimlik"	**Tercüman**	1666	(27 Ocak 1960)
"Gazetelerimiz ve İktidar"	**Tercüman**	1667	(28 Ocak 1960)
"Dikkate ve İbrete Layık Bir Vesika"	**Tercüman**	1668	(29 Ocak 1960)
"Bir Basın Enstitüsü"	**Tercüman**	1669	(30 Ocak 1960)
"Yeni Bir Mesele"	**Tercüman**	1669	(30 Ocak 1960)
"Bir Arkadaşımızın Hikâyesi"	**Tercüman**	1670	(31 Ocak 1960)
"Tıb Tahsil Eden Gençlerimize"	**Tercüman**	1671	(1 Şubat 1960)
"İsmail Fenni Kimdir?"	**Tercüman**	1672	(2 Şubat 1960)
"İki Yıldönümü"	**Tercüman**	1673	(3 Şubat 1960)
"Nobel Mükâfatı ve Salvatore Quasimado"	**Tercüman**	1674	(4 Şubat 1960)
"Küfür ve İlhad Şiirleri"	**Tercüman**	1675	(5 Şubat 1960)
"İmar ve İskân Davamız"	**Tercüman**	1676	(6 Şubat 1960)
"İrtica Münazarası"	**Tercüman**	1677	(7 Şubat 1960)

"C.H.P. Ve Hizipçilik"	**Tercüman**	1678	(8 Şubat 1960)
"Basın ve Demokles'in Kılıcı"	**Tercüman**	1679	(9 Şubat 1960)
"Seçimi Kim Kazanacak"	**Tercüman**	1680	(10 Şubat 1960)
"Allah'a Dönen Allahsızlar"	**Tercüman**	1681	(11 Şubat 1960)
"Adliye Tarihimizde Görülmemiş Bir Dava"	**Tercüman**	1682	(12 Şubat 1960)
"Amerikan ve Sovyet Ekonomileri Arasında Mukayeseler"	**Tercüman**	1683	(13 Şubat 1960)
"Gençlik Tehlikededir"	**Tercüman**	1684	(14 Şubat 1960)
"Bir Gencin Mektubu"	**Tercüman**	1685	(15 Şubat 1960)
"Böyle Ailelerin Çocukları"	**Tercüman**	1686	(16 Şubat 1960)
"Mecliste Uşak Hadiseleri"	**Tercüman**	1687	(17 Şubat 1960)
"Meclisi Kurtarmak"	**Tercüman**	1688	(18 Şubat 1960)
"Radyo Haberlerini Dinleyelim"	**Tercüman**	1689	(19 Şubat 1960)
"Dr. Bedri Ruhselman"	**Tercüman**	1690	(20 Şubat 1960)
"Ruh ve Madde Kavramları"	**Tercüman**	1691	(21 Şubat 1960)
"Bütçe Müzakerelerinde Karanlık Noktalar"	**Tercüman**	1692	(22 Şubat 1960)
"Köylerden Şehirlere Akın Meselesi"	**Tercüman**	1693	(23 Şubat 1960)
"Nihayet Kapattılar"	**Tercüman**	1694	(24 Şubat 1960)
"Ölüler Yaşıyorlar Mı?"	**Tercüman**	1695	(25 Şubat 1960)
"Clemenceau Meselesi"	**Tercüman**	1696	(26 Şubat 1960)
"Dış Politikamız ve Muhalefet"	**Tercüman**	1697	(27 Şubat 1960)
"Hekim ve Filozof Gözü ile Bayram"	**Tercüman**	1698	(28 Şubat 1960)
"Az Gelişmiş Memleketler Ekonomisi"	**Tercüman**	1699	(29 Şubat 1960)
"Türkiye'de Ramazan ve Din Hayatı"	**Tercüman**	1700	(1 Mart 1960)
"1960 Bütçesi"	**Tercüman**	1701	(2 Mart 1960)
"İstanbul'un İki Büyük Derdi"	**Tercüman**	1702	(3 Mart 1960)
"Bir Karikatüre Bir Bakış"	**Tercüman**	1703	(4 Mart 1960)
"İki Kitap ve Bir Tanesi"	**Tercüman**	1704	(5 Mart 1960)
"Softalık Buna Derler"	**Tercüman**	1705	(6 Mart 1960)
"Basın Hürriyeti"	**Tercüman**	1706	(7 Mart 1960)
"Partiler ve Propaganda Sanatı"	**Tercüman**	1707	(8 Mart 1960)
"Gizli Bir Komünist Şebekesi"	**Tercüman**	1708	(9 Mart 1960)
"Seçim Var Mı?"	**Tercüman**	1710	(11 Mart 1960)
"Az Gelişmiş Memleketlere Yardım"	**Tercüman**	1710	(11 Mart 1960)
"İslâm Dinini Kabul Eden Gayrimüslimler"	**Tercüman**	1711	(12 Mart 1960)
"Kuvayi Milliye Ruhu"	**Tercüman**	1714	(15 Mart 1960)
"Taassubun Nevileri Üzerine"	**Tercüman**	1715	(16 Mart 1960)
"Garip Bir Cümlenin Tahlili"	**Tercüman**	1716	(17 Mart 1960)
"Türk Hekimi ve Yabancı Hekim"	**Tercüman**	1717	(18 Mart 1960)
"Üniversitedeki Mescit Meselesi"	**Tercüman**	1718	(19 Mart 1960)
"Sert ve Mutedil İnançlar"	**Tercüman**	1719	(20 Mart 1960)
"Üniversite ve Politika"	**Tercüman**	1720	(21 Mart 1960)
"Eksik Alfabe ve Bozuk Türkçe"	**Tercüman**	1721	(22 Mart 1960)
"Üniversitelerimizin Verimsizliği"	**Tercüman**	1722	(23 Mart 1960)
"Ben Ne Biçim Adamım?"	**Tercüman**	1723	(24 Mart 1960)
""Bediüzzaman"ın Kim ve Ne Olduğu"	**Tercüman**	1724	(25 Mart 1960)
"Osmanlıca - Türkçe Sözlükler"	**Tercüman**	1725	(26 Mart 1960)

"Kelime İnsandan Daha Canlıdır"	**Tercüman**	1726	(27 Mart 1960)
""Sözlük" Kelimesi Yanlıştır"	**Tercüman**	1727	(28 Mart 1960)
"Çocukluğumun Bayramlarında"	**Tercüman**	1728	(29 Mart 1960)
"Kalkınma Problemleri"	**Tercüman**	1729	(1 Nisan 1960)
"Suçlu Çocuklann Islâhı"	**Tercüman**	1730	(2 Nisan 1960)
"Bizdeki Sosyetenin Tarifi"	**Tercüman**	1731	(3 Nisan 1960)
"Ailede ve Memlekette Hürriyet"	**Tercüman**	1732	(4 Nisan 1960)
"Seçimlere Ait İki İddia"	**Tercüman**	1733	(5 Nisan 1960)
"Yalan ve İftira Kasırgası"	**Tercüman**	1734	(6 Nisan 1960)
"Siyasî Hava Bozuluyor"	**Tercüman**	1735	(7 Nisan 1960)
"Ben Hükümet Sözcüsü Olsaydım"	**Tercüman**	1735	(7 Nisan 1960)
"Birleşik Amerika'da Manevi Çöküntü"	**Tercüman**	1736	(8 Nisan 1960)
"Memleket Bir Uçurumun Kenarındadır"	**Tercüman**	1737	(9 Nisan 1960)
"Hayalî Bir Çamur Anketi"	**Tercüman**	1738	(10 Nisan 1960)
"Tehlike Ne Taraftan Geliyor?"	**Tercüman**	1739	(11 Nisan 1960)
"İstanbul ve Devlet Operaları"	**Tercüman**	1741	(13 Nisan 1960)
"Irak'ta Komünist Partileri"	**Tercüman**	1742	(14 Nisan 1960)
"Sinirlendirici Bir Çekim"	**Tercüman**	1743	(15 Nisan 1960)
"Uçurumun Başındaki Hakikatler"	**Tercüman**	1745	(17 Nisan 1960)
Muhalefet ve Komünizm	**Tercüman**	1746	(18 Nisan 1960)
"Spor - Toto Salgınına Bir Bakış"	**Tercüman**	1747	(19 Nisan 1960)
"Anadan Doğma Çıplak Soyunma ve Adab-ı Umumiye"	**Tercüman**	1748	(20 Nisan 1960)
"Kore Ayaklanmasının Düşündürdükleri"	**Tercüman**	1749	(21 Nisan 1960)
"Aykaç'larda Bir Gece"	**Tercüman**	1750	(22 Nisan 1960)
"Köy Enstitüleri Propagandası"	**Tercüman**	1751	(23 Nisan 1960)
"Genç Bir ilim Adamımıza Cevap"	**Tercüman**	1752	(24 Nisan 1960)
"Bugünkü Türkçe Hangi Türkçe'dir?"	**Tercüman**	1754	(26 Nisan 1960)
"Türk Ekonomisi Hakkında Yabancı Görüşler"	**Tercüman**	1755	(27 Nisan 1960)
"Cinsi Azgınlıklar ve Dünya"	**Tercüman**	1755	(27 Nisan 1960)
"Devlet Tiyatrosunda "Arzu Tramvayı""	**Tercüman**	1757	(29 Nisan 1960)

HAVADİS GAZETESİ (21 TEMMUZ 1960 – 14 KASIM 1960)

"Dördüncü Hamle"	**Havadis**	1353	(21 Temmuz 1960)
""İnkılap" ve "Devrim""	**Havadis**	1354	(22 Temmuz 1960)
""Devri Sâbık" Münakaşası"	**Havadis**	1355	(23 Temmuz 1960)
"Vefalı Okuyucularıma Candan Teşekkür"	**Havadis**	1356	(24 Temmuz 1960)
"Anayasaya Bağlı Meseleler"	**Havadis**	1357	(25 Temmuz 1960)
"Bizdeki Aydın ve Meslek Ahlâkı"	**Havadis**	1358	(26 Temmuz 1960)
"Amerikadan Gelen Mektup"	**Havadis**	1359	(27 Temmuz 1960)
"Millî Birlik Ruhu"	**Havadis**	1360	(28 Temmuz 1960)
"İktisadî Durumumuz"	**Havadis**	1362	(9 Ağustos 1960)
""Dil" ve "Lisan""	**Havadis**	1363	(10 Ağustos 1960)
"Teknik ve Ahlâk"	**Havadis**	1364	(11 Ağustos 1960)
"Millî İdealimiz ve Apartman"	**Havadis**	1365	(12 Ağustos 1960)
"Örtülü Tahsisat ve Basın"	**Havadis**	1366	(13 Ağustos 1960)

"Millî Birlik Kavramı ve Komitesi"	**Havadis**	1367	(14 Ağustos 1960)
"Bir Zavallının Çırpınışları"	**Havadis**	1368	(15 Ağustos 1960)
"Basınımızın Hâli"	**Havadis**	1369	(16 Ağustos 1960)
"Cumhuriyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğü'ne"	**Havadis**	1370	(17 Ağustos 1960)
"Türk Kültür Dernekleri"	**Havadis**	1371	(18 Ağustos 1960)
"Bizdeki Basın Ahlâkından Çirkin Bir Örnek"	**Havadis**	1372	(19 Ağustos 1960)
"Türkçe'yi Kurtarmak"	**Havadis**	1373	(20 Ağustos 1960)
"İnkılâp Mahkemeleri"	**Havadis**	1374	(21 Ağustos 1960)
"Ruhunu Geriye Ver"	**Havadis**	1375	(22 Ağustos 1960)
"Bir Akide, Bir Şair, Bir Gazete"	**Havadis**	1376	(23 Ağustos 1960)
"Demokrasiye Aykırı Düşünceler"	**Havadis**	1377	(24 Ağustos 1960)
"Bizim Kafa Yapımız"	**Havadis**	1378	(25 Ağustos 1960)
"Anayasa Dili ve Bir Konuşma"	**Havadis**	1379	(26 Ağustos 1960)
"30 Ağustos Tarihinin Unutulmazlığı"	**Havadis**	1383	(30 Ağustos 1960)
"Metodlu Düşünceye Doğru"	**Havadis**	1384	(31 Ağustos 1960)
"Şakşakçıbaşı ve Çömezi"	**Havadis**	1385	(1 Eylül 1960)
"Türk-Sovyet Münasebetleri"	**Havadis**	1386	(2 Eylül 1960)
"Evet, Sosyalizm"	**Havadis**	1387	(3 Eylül 1960)
"İdeolojiler ve Tatbikatı"	**Havadis**	1388	(4 Eylül 1960)
"Muhalefet Sosyolojisi"	**Havadis**	1390	(6 Eylül 1960)
"Mukadder Sorulara Cevaplarım"	**Havadis**	1391	(7 Eylül 1960)
"Adalet Konuştu"	**Havadis**	1392	(8 Eylül 1960)
"Siyasî. Sosyal Fikir Sistemleri"	**Havadis**	1393	(9 Eylül 1960)
"Parti Lâzım"	**Havadis**	1394	(10 Eylül 1960)
"Alaturka Demokrasi"	**Havadis**	1395	(11 Eylül 1960)
"Sosyalizm ve Sonrası"	**Havadis**	1396	(12 Eylül 1960)
"Kardeş Kavgası ve 27 Mayıs"	**Havadis**	1398	(14 Eylül 1960)
"Bazı Gazetelerimiz…"	**Havadis**	1399	(15 Eylül 1960)
"Yeni Türk Devleti"	**Havadis**	1400	(16 Eylül 1960)
"Anadolu Nasıl Tetkik Edilir?"	**Havadis**	1401	(17 Eylül 1960)
"Sağlık Sosyalizmi"	**Havadis**	1402	(18 Eylül 1960)
"Vicdan Radyografisi"	**Havadis**	1403	(19 Eylül 1960)
"Yine Tek Parti Rejimi Mi?"	**Havadis**	1405	(21 Eylül 1960)
"İyi Adam Kötü Adam"	**Havadis**	1406	(22 Eylül 1960)
"Yine Ahlak Davamız"	**Havadis**	1407	(23 Eylül 1960)
"İki Başyazıya Bir Cevap"	**Havadis**	1408	(24 Eylül 1960)
"Habis Ruh"	**Havadis**	1409	(25 Eylül 1960)
"Demokrat Parti'nin Durumu"	**Havadis**	1411	(27 Eylül 1960)
"Atatürk ve İnönü"	**Havadis**	1412	(28 Eylül 1960)
"Şekilde ve Esasta İnkılâp"	**Havadis**	1413	(29 Eylül 1960)
"Cevaba Cevap"	**Havadis**	1414	(30 Eylül 1960)
"Dostluklar ve Düşmanlıklar"	**Havadis**	1415	(1 Ekim 1960)
"Sosyal ve Sosyalizm"	**Havadis**	1416	(2 Ekim 1960)
"Tezvir Şebekesi"	**Havadis**	1417	(3 Ekim 1960)
"6-7 Eylül Hadiselerinin Adı"	**Havadis**	1418	(4 Ekim 1960)

"Plan Meselesi"	**Havadis**	1419	(5 Ekim 1960)
"Irkçılık-Turancılık"	**Havadis**	1420	(6 Ekim 1960)
"Üçüncü Parti"	**Havadis**	1421	(7 Ekim 1960)
"Türkiye'de Irkçılık"	**Havadis**	1422	(8 Ekim 1960)
"Basın ve Bilim Ağaları"	**Havadis**	1423	(9 Ekim 1960)
"Türkiye'de Castrocular"	**Havadis**	1424	(10 Ekim 1960)
"İki Tehlike Karşısında"	**Havadis**	1425	(11 Ekim 1960)
"Büyük Gün"	**Havadis**	1428	(14 Ekim 1960)
"Beklediğimiz Adalet"	**Havadis**	1429	(15 Ekim 1960)
"Büyük Mahkeme ve Tesirleri"	**Havadis**	1430	(16 Ekim 1960)
"Münevver Azınlık Hakimiyeti"	**Havadis**	1431	(17 Ekim 1960)
"Bir Kavga ve Bir Yazı"	**Havadis**	1432	(18 Ekim 1960)
""Halk" Ne Demek?"	**Havadis**	1433	(19 Ekim 1960)
"Türkiye'de Fikir Gazeteciliği"	**Havadis**	1435	(21 Ekim 1960)
"Hepimiz Sosyalist miyiz?"	**Havadis**	1436	(22 Ekim 1960)
"Çoğalıyoruz"	**Havadis**	1437	(23 Ekim 1960)
"Anayasa Tasarısına İlk Bakış"	**Havadis**	1439	(25 Ekim 1960)
"D.P.'nin Mirası"	**Havadis**	1440	(26 Ekim 1960)
"Gökalp'ı Anarken"	**Havadis**	1441	(27 Ekim 1960)
"Castro'nun Düşündürdükleri"	**Havadis**	1442	(28 Ekim 1960)
"37 nci Yıl"	**Havadis**	1443	(29 Ekim 1960)
"Dışarıya Bakışlar"	**Havadis**	1445	(31 Ekim 1960)
"Üniversite Meselesi"	**Havadis**	1448	(3 Kasım 1960)
"Yeni Bir İslâm Tarihi"	**Havadis**	1449	(4 Kasım 1960)
"Basın Don Quichotte'ları"	**Havadis**	1450	(5 Kasım 1960)
"Yeni Bir Anayasa Tasarısı Lazım"	**Havadis**	1451	(6 Kasım 1960)
"Kurucu Meclis"	**Havadis**	1453	(8 Kasım 1960)
"Ülkü, Mefkûre, İdeal"	**Havadis**	1454	(9 Kasım 1960)
"Unutulmaz Adam"	**Havadis**	1455	(10 Kasım 1960)
"Kennedy ve Soğuk Harp"	**Havadis**	1458	(13 Kasım 1960)
"Avrupa'nın Kaçırılması"	**Havadis**	1459	(14 Kasım 1960)

SON HAVADİS GAZETESİ (10 MART 1961 – 15 HAZİRAN 1961)

"Bu Gazete"	**Son Havadis**	226	(10 Mart 1961)
"Hasan Ali Yücel"	**Son Havadis**	227	(11 Mart 1961)
"İkinci Cumhuriyetin İnşası"	**Son Havadis**	228	(12 Mart 1961)
"Anayasa ve Tatbik Şekilleri"	**Son Havadis**	229	(13 Mart 1961)
"Büyük Bir Dünya Problemi"	**Son Havadis**	230	(14 Mart 1961)
"Siyasî Harp"	**Son Havadis**	231	(15 Mart 1961)
"Azdılar"	**Son Havadis**	232	(16 Mart 1961)
"Yakın Tarihimizin Meçhulleri"	**Son Havadis**	233	(17 Mart 1961)
"Gülünç Bir Saldırı"	**Son Havadis**	234	(18 Mart 1961)
"Yıkıcılar ve Kardeşlik Haftası"	**Son Havadis**	235	(21 Mart 1961)
"Dil Göçebeliği"	**Son Havadis**	236	(22 Mart 1961)
"C.H.P.'nin Solculuğu"	**Son Havadis**	237	(23 Mart 1961)

"Tesirsiz Yasa"	**Son Havadis**	238	(24 Mart 1961)
"Anayasa ve Milliyetçilik"	**Son Havadis**	239	(25 Mart 1961)
"Sosyalizmin Çeşitleri"	**Son Havadis**	240	(26 Mart 1961)
"Türkiye'de Komünist Partisi"	**Son Havadis**	241	(27 Mart 1961)
"Toplumun Kaymağı"	**Son Havadis**	242	(28 Mart 1961)
"Milletlerarası Siyasî Harp Konferansı"	**Son Havadis**	243	(29 Mart 1961)
""İstismar" Kavramı"	**Son Havadis**	244	(30 Mart 1961)
"Okumak ve Ayılmak"	**Son Havadis**	245	(31 Mart 1961)
"Machiavelli'ye Soralım"	**Son Havadis**	246	(1 Nisan 1961)
"Anayasa Müzakereleri"	**Son Havadis**	247	(2 Nisan 1961)
"İtiraf Beklemeyiniz"	**Son Havadis**	248	(3 Nisan 1961)
"Sol Kanat Hikâyesi"	**Son Havadis**	249	(4 Nisan 1961)
"İşçi Konusuna Dikkat"	**Son Havadis**	250	(5 Nisan 1961)
""Sosyal" ve "Milliyetçi" Vasıfları"	**Son Havadis**	251	(6 Nisan 1961)
"Laikliğe Dair Kitap Var Mı?"	**Son Havadis**	252	(7 Nisan 1961)
"Zavallı Anayasa"	**Son Havadis**	253	(8 Nisan 1961)
"Tılsımı Bozulan Kelimeler"	**Son Havadis**	254	(9 Nisan 1961)
"İnkılapçının Yaşı"	**Son Havadis**	255	(10 Nisan 1961)
"Onlarda ve Bizde Milliyetçilik"	**Son Havadis**	256	(11 Nisan 1961)
"Mareşal'in Üç Vasfi"	**Son Havadis**	257	(12 Nisan 1961)
"Fezanın Fethi Ve Din"	**Son Havadis**	259	(14 Nisan 1961)
"Kelimelerin Özü ve Değeri"	**Son Havadis**	260	(15 Nisan 1961)
"Sosyalizm ve Komünizm"	**Son Havadis**	261	(16 Nisan 1961)
"Fezanın Keşfinde Merhaleler"	**Son Havadis**	262	(17 Nisan 1961)
"İnkılaplarımız ve Sosyal Meseleler"	**Son Havadis**	263	(18 Nisan 1961)
"İçimizdeki İkilikler"	**Son Havadis**	264	(19 Nisan 1961)
"Küba Olayları ve Kruşçef"	**Son Havadis**	265	(20 Nisan 1961)
"Hikâyedeki Öksüz"	**Son Havadis**	266	(21 Nisan 1961)
"Bir Hikâyenin İçyüzü"	**Son Havadis**	267	(22 Nisan 1961)
"İzmirde'ki Şaşırtıcı Olay"	**Son Havadis**	268	(23 Nisan 1961)
"Bir Diktatör Mü Bekliyoruz?"	**Son Havadis**	269	(24 Nisan 1961)
"Aşırı Sağ, Aşırı Sol"	**Son Havadis**	270	(25 Nisan 1961)
"Cezayir'deki Durum"	**Son Havadis**	271	(26 Nisan 1961)
"Radyolarımızda Anlaşılmaz Türkçe"	**Son Havadis**	272	(27 Nisan 1961)
"De Gaulle'ün Zaferi"	**Son Havadis**	273	(28 Nisan 1961)
""Milliyetçilik" ve "Millî" Kavramları"	**Son Havadis**	274	(29 Nisan 1961)
"Mâhutun Künyesi"	**Son Havadis**	275	(30 Nisan 1961)
"İki Davet Karşısında"	**Son Havadis**	276	(1 Mayıs 1961)
"Halk Efkârı ve Gazeteler"	**Son Havadis**	277	(2 Mayıs 1961)
"Kaçmasa Da Konuşsak"	**Son Havadis**	278	(3 Mayıs 1961)
"Özel Teşebbüs ve Devletçilik"	**Son Havadis**	280	(5 Mayıs 1961)
"İşte, Yine Kaçıyor"	**Son Havadis**	281	(6 Mayıs 1961)
"Bir Rivayet ve Bir Hakikat"	**Son Havadis**	282	(7 Mayıs 1961)
"Bankalar ve Son Havadis"	**Son Havadis**	283	(8 Mayıs 1961)
"C.H.P. Seçimi Niçin Kazanamaz?"	**Son Havadis**	284	(9 Mayıs 1961)
"Aldatıcı Propagandalar"	**Son Havadis**	285	(10 Mayıs 1961)

"Neye İnanıyoruz?"	**Son Havadis**	286	(11 Mayıs 1961)
"Atatürk ve Milliyetçilik"	**Son Havadis**	288	(13 Mayıs 1961)
"Huzur İhtiyacı"	**Son Havadis**	289	(14 Mayıs 1961)
"Dilin Ruhu ve Şekli"	**Son Havadis**	290	(15 Mayıs 1961)
"Birinci ve İkinci Cumhuriyet"	**Son Havadis**	291	(16 Mayıs 1961)
"Yeni Partiler ve C.H.P."	**Son Havadis**	292	(17 Mayıs 1961)
"Güney Kore'de Meşru İdare"	**Son Havadis**	293	(18 Mayıs 1961)
"Din Eğitimi ve Devlet"	**Son Havadis**	294	(19 Mayıs 1961)
"Milliyetçiliğin Zaferi"	**Son Havadis**	295	(20 Mayıs 1961)
"Mâhut Kitap"	**Son Havadis**	299	(24 Mayıs 1961)
"Niçin İstemiyorsunuz?"	**Son Havadis**	300	(25 Mayıs 1961)
"Tatil Günleri"	**Son Havadis**	301	(29 Mayıs 1961)
"Yeni Anayasamız"	**Son Havadis**	302	(30 Mayıs 1961)
"Fikirlerin Çarpışması"	**Son Havadis**	303	(31 Mayıs 1961)
""Gericilik" ve "İlericilik""	**Son Havadis**	304	(1 Haziran 1961)
"Ahlak Yapısı Çirkin"	**Son Havadis**	305	(2 Haziran 1961)
"Ahlâkımız ve Yasamız"	**Son Havadis**	306	(3 Haziran 1961)
"Aydınların İhaneti"	**Son Havadis**	307	(4 Haziran 1961)
"Siyasî İhtiras"	**Son Havadis**	308	(5 Haziran 1961)
"Viyana Görüşmeleri"	**Son Havadis**	310	(7 Haziran 1961)
"Türkiye'de Komünist Ajanları"	**Son Havadis**	312	(9 Haziran 1961)
"İrtica mı, Komünizm mi?"	**Son Havadis**	315	(12 Haziran 1961)
"Halk Partisi ve Hürriyet"	**Son Havadis**	316	(13 Haziran 1961)
"Ordu ve Politika"	**Son Havadis**	318	(15 Haziran 1961)

İNDEKS

A

Ağaoğlu · 37, 54, 57, 70, 99, 102,
Ahmet Kabaklı · 17, 23, 110
Ali Naci Karacan · 25, 70, 76, 77, 217, 328, 336
Aziz Nesin · viii, 81, 82, 83, 84, 85, 202,

B

Batılılaşma · 18, 45, 46, 50, 110, 111, 119, 122, 128, 180, 199
Bergson · 124, 131, 132, 134, 158, 200,
Büyük Avrupa anketi · viii, 44

C

Cahit Sıtkı · 11, 13, 19, 37, 54, 103, 164
CHP · xii, 14, 15, 74, 75, 260,
Cumhuriyet gazetesi · viii, 35, 36, 88

D

devrimbaz · 137, 140
dogmatik · 89, 90, 131
Doğu Batı sentezi · 126, 127

E

estetik · 44, 59, 105, 107, 144, 156, 157, 158, 159, 171, 173, 175, 179, 189, 202

H

Hafta mecmuası · ix, 99, 101
Havadis gazetesi · viii, 94, 96
Hilmi Ziya Ülken · 65, 103, 105, 107, 109, 110, 219

İ

idealist · 95, 107, 141, 142, 155, 165
İkdam · 12, 25, 35, 36, 90
İlhami Safa · 5, 7, 12, 13, 25, 34, 60, 99, 101, 106
irtica · 114, 138, 191
İsmail Hakkı Baltacıoğlu · 73, 105, 107,

K

korporatizm · 69, 70
Kültür Haftası · ix, 13, 34, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 120, 159, 160, 200,

L

lâiklik · ix, 91, 92, 138

M

Maarif · 5, 12, 32, 50, 51, 52, 53, 186, 188, 189, 190, 203,
Marksizm · 30, 143, 144, 145, 146, 147, 149, 150, 151, 201,
Milliyet gazetesi · viii, 75, 76, 86
Mistisizm · ix, 29, 130, 134, 135, 206
Muhafazakârlık · ix, 126, 136
Musiki anketi · viii, 40
Mustafa Şekip Tunç · 12, 37, 102, 107, 211, 346

N

Nadir Nadi · viii, 36, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 202, 290,
Nâzım Hikmet · viii, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 83, 84, 100, 202,

Ö

Öztürkçe · 53, 181, 182

S

Sembolizm · 77, 158, 217, 244, 355
Server Bedi · 2, 7, 21, 24, 27, 38, 39, 54, 63, 66, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 87, 94, 95, 96, 98, 99, 201,
Soğuk Savaş · 111, 148, 149, 202
Sonuç ve öneriler · 203
Sosyalizm · ix, 30, 142, 143, 144, 206, 233, 296, 303, 355, 366, 368
Sovyetler Birliği · ix, 147, 148, 149, 150, 151, 154,

T

Tan gazetesi · 54, 55, 57, 60
Tasvir gazetesi · viii, 70, 71
Tasvir-i Efkâr gazetesi · viii, 64, 70
TDK · xii, 180, 185
Teşekkür · vii
Turhan Tan · 36, 99,
Türk Düşüncesi ·6, 7, 14, 34, 76, 77, 98, 104, 105, 106, 107, 108, 125, 127, 128, 129, 136, 138, 169, 200,

U

Ulus gazetesi · viii, 74
uzviyetçi · 116, 117, 118, 199

Y

yobaz · 89, 90, 127, 137, 139,

Z

Ziya Gökalp · 90, 113, 116, 192, 199,

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı :YÜCEL, Ömer Faruk
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 29.08.1989 Ankara
Medeni hali : Evli
Telefon : 0554 778 74 20
Faks : -
e-mail : omerfarukyucel4@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Gazetecilik	2016
Lisans	Marmara Üniversitesi / Gazetecilik	2012
Lise	Kanuni Lisesi	2006

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2013-2014	İnönü Üniversitesi / Gazetecilik	Araştırma Görevlisi
2014- devam ediyor	Gazi Üniversitesi / Gazetecilik	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

“Fikir Gazeteciliği ve Peyami Safa” 2. Uluslararası Çin’den Adriyatik’e Sosyal Bilimler Kongresi (5-8 Mayıs 2016/ Payas-Hatay).

Hobiler

Film izlemek, kitap okumak, yüzmek, bisiklete binmek...

GAZİ GELECEKTİR...

